

श्रीआत्मानन्द-जैनग्रन्थरत्नमालाया अशीतितमं रत्नम्, (८०)

पूज्यश्रीसद्धदासगणि-वाचकविनिमित्तं

वसुदेवहिण्डिप्रथमखण्डम् ।

तस्याऽयं प्रथमोऽंशः ।

(धम्मिल्लहिण्डिगर्भितः)

सम्पादकौ संशोधकौ च—

वृहत्तपागच्छान्तर्गतसंविद्यशाखाया आद्याचार्य-न्यायाम्भोनिधि-
संविद्यचूडामणि-सिद्धान्तोदधिपारगामि-श्रीमद्विजयानन्दसूरीश-
शिष्यरत्नप्रवर्चकश्रीमत्कान्तिविजयमुनिपुङ्गवानां
शिष्यप्रशिष्यौ चतुरविजय-पुण्यविजयौ ।

प्रकाशयित्री—

भावनगरस्था श्रीजैन-आत्मानन्दसभा ।

वीरसंवत्-२४५६.	} मूल्यम्—	{ विक्रमसंवत्-१९८६.
आत्मसंवत्-३४.		

Printed by Ramchandra Yeshu Shedge, at the
Nirnaya Sagar Press, 26-28, Kolbhat Lane, Bombay.

Published by Vallabhadas Tribhuvandas Gandhi, Secretary
Shri Jain Atmanand Sabha, Bhavnagar, Kathiawar

પ્રાસ્તાવિક નિવેદન.

પ્રકાશન—પ્રસ્તુત વસુદેવહિંદી ગ્રન્થને “ધ્રેણિયર્થ ધ્રીમાન્ દેવચન્દ્ર લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ફંડ” તરફથી પ્રસિદ્ધ કરવાના હિતવાદી તેના કાર્યવાહકોએ ન્યાય-વ્યાકરણતીર્થ પં. બેચરદાસ જીવરાજ ભાઈ દોસીને પસંદ કરી તેના સંપાદનને લગતું સર્વ કાર્ય તેમને સોંપ્યું હતું. પરન્તુ પાછલ્લી અમુક આર્થિક પ્રશ્ને કારણે તે કાર્ય ઉપરોક્ત ફંડ તરફથી પડતું મૂકતાં સં. ૧૯૮૨ માં અમે તેની તૈયાર થયેલ કૉપી પં. બેચરભાઈ પાસેથી લઈ લીધી, અને તેના સમ્પાદનનો સર્વ ભાર અમે સ્વીકારી લીધો. આજે ચાર વર્ષને અંતે અમે તેના પ્રથમ પાંદના પ્રથમ અંશને વિદ્વાનોના કરકમલમાં અર્પણ છીએ.

વસુદેવહિંદી અને તેના કર્તા—પ્રસ્તુત ગ્રંથ બે પાંદ, સો (૧૦૦) લંબક અને તેના અંતમાં ઉલ્લિખિત ગ્રન્થાગ્રં (શ્લોકસંસ્થા) ને આધારે ૨૮૦૦૦ શ્લોકમાં સમાપ્ત થાય છે. ૧૬૯૦ પાંદ ૨૧ લંબક અને ૧૧૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ છે તથા ધીજો પાંદ ૭૧ લંબક અને ૧૭૦૦૦ શ્લોક પરિમિત છે. યથે વ પાંદ એક આચાર્યના રચેલા નથી પરન્તુ જુદા જુદા આચાર્યે રચ્યા છે. પ્રથમ પાંદના કર્તા ધ્રીસંઘદાસ ગણિ યાચકું છે અને દ્વિતીય પાંદના કર્તા ધ્રીધર્મસેનગણિ મદત્તર છે. અત્યાર સુધીના અમારા અથલોકનને આધારે પૂમ જણાય છે કે—પ્રથમ પાંદ વચમાં તેમ જ અંતમાં લેખિત થઈ ગયો છે. પ્રથમ પાંદના અંતમાં જે ૧૧૦૦૦ શ્લોકસંસ્થા નોંધવામાં આવેલ છે તે અમારી અક્ષર અક્ષર ગણીને ફરેલ નવીન ગણતરી પ્રમાણે લગભગ ૧૦૦૦ શ્લોક જેટલી ઓછી થશે. આ ઉપરથી પૂમ અનુમાન કરી શકાય કે—પ્રથમ પાંદમાં છૂટો ભાગ તેટલો જ હોવો જોઈએ. જેટલો અમારી નવીન ગણતરીમાં નૂટશે.

અત્યારે પ્રસિદ્ધ કરાતો પ્રથમ અંશ ધ્રીસંઘદાસગણિયાચકકૃત પ્રથમ પાંદનો અંશ છે. આ પાંદનો તેમ જ તેના કર્તાનો પરિચય દ્વિતીય અંશમાં આપવાનો અમારો સંકલ્પ છે. અહીં ટુંકમાં ફક્ત પૃથક્ જ નિવેદન કરીએ છીએ કે—પ્રસ્તુત પ્રથમ પાંદના કર્તા આચાર્ય, આપ્યકાર પૂજ્ય ધ્રીજિનમદ્વગણિ ક્ષમા-શંમણ પહેલાં થઈ ગયા છે. આ વાત આપણે આપ્યકાર વિરચિત વિરોપગત્રી ગ્રન્થમાં આવતા પ્રસ્તુત ગ્રન્થના ઉલ્લેખને જોઈને જાણી શકીએ છીએ.

પ્રથમ અંશ—અત્યારે પ્રકટ કરાતો પ્રથમ અંશ સાત લંબક સુધીનો છે. અર્થાત્ ગ્રન્થકારે પ્રસ્તુત ગ્રન્થના આરંભમાં (પૃષ્ઠ ૧ પંક્તિ ૧૭) જે સુલ્ક છ વિભાગો પાડ્યા છે તે પંક્તિ કહુલ્પત્તી પેઢિયા સુદ્ધ અને પેઢિસુદ્ધ આ ચાર વિભાગો પૂરા થઈ પાંચમા સરીર વિભાગના ૨૧ લંબક પંક્તિ સાત લંબકોનો આ અંશમાં સમાવેશ થાય છે.

ધમ્મિહિંદી—પ્રસ્તુત ગ્રન્થનું નામ વસુદેવહિંદી છે છતાં આમાં ધમ્મિહિંદી અને વસુદેવહિંદી પૂમ બે હિંદીઓ વર્ણવાયલી છે. કહુલ્પત્તી પૂર્ણ થયા પછી લાગલી જ ધમ્મિહિંદી પાછુ થાય છે. છતાં ગ્રન્થનો વધારે ભાગ વસુદેવહિંદીએ રોક્ષેલ હોવાથી આ ગ્રન્થનું નામ વસુદેવહિંદી કહેવામાં આવે છે.

પ્રતિઓ—આ ગ્રન્થના સંશોધનમાં અમે નીચેની પ્રતિઓનો ઉપયોગ કરેલ છે—

૧ લીન્વડીના સંઘના મંદારની લી. સંજ્ઞ. ૨ ત્રિસ્તુતિક ઉપાધ્યાયજી શ્રીમાન્ યતીન્દ્રવિજયજી મહારાજની ય. સંજ્ઞ. ૩ અમદાવાદના ડેલાના મંદારની ડે. સંજ્ઞ.

આ ગ્રંથ પ્રતિઓ પરસ્પર સમાન હોવાથી પાઠાંતર ભેદી વેળા વારંવાર લી. ય. ડે. લક્ષ્યું ન પડે માટે પૂની ટુંકી સંજ્ઞા અમે લી. રાક્ષી છે.

૧ પ્રવર્તક પ્રજ્ઞાંશ શ્રીમાન્ લાભવિજયજી મહારાજની ક. સંજ્ઞ. ૨ પાટણના મોદીના મંદારની મો. સંજ્ઞ. ૩ પાટણના સંઘના મંદારની સં. સંજ્ઞ. આ ગ્રંથ પ્રતિઓ ટુંકી સંજ્ઞા ક. રાક્ષવામાં આવી છે.

- ૧ ગોધાના સંઘના મંદારની ગો. સંજ્ઞ. - ૨ પાટણના વાઢીપાર્શ્વનાથના મંદારની વા. સંજ્ઞ. ૩ ર્શ્વભાતના શેઠ અચ્ચાલ પાનાચન્દની ધર્મશાલાના મુલ્કસંપ્રદાની ર્શ્વ. સંજ્ઞ. આ ગ્રંથ પ્રતિઓ ટુંકી સંજ્ઞા ગો. રાક્ષેલ છે.

૧ અમદાવાદના શેઠ ડામાભાઈના મંદારની ૭૦ સંજ્ઞક. ૨ જામના શાંતિનાથના તાદપત્રીય મંદારની ૩૦ સંજ્ઞક. આ પ્રતોની ટુંકી સંજ્ઞા ૩ ૨ રાચેલ છે.

૧ લોન્ગહી સંઘાઠાના સ્થાનકવાસી મુનિ ધીમેશ્વરીસ્વામિની મે૦ સંજ્ઞક.

ઉપર જણાવેલ ચાર પ્રતો પૈકી જામના શાંતિનાથના મંદારની પ્રતિ તાદપત્રીય છે અને સંવત્ ૧૩૮૬ માં લખાયેલ છે. તે સિવાયની બીજી બધીયે પ્રતો કાગળ ઉપર લખાયેલ તેમજ ઉપરોક્ત તાદપત્રીય પ્રતિ કરતાં અર્વાચીન છે. આ સર્વ પ્રતિઓનો પરિષય, પાઠાન્તરોનો ક્રમ, ગ્રંથમાં વધતી અશુદ્ધિઓ તથા પાઠાન્તરોના પ્રકારો અને કારણો આદિ વાચતો અમે પ્રથમ સંકલના દ્વિતીય અંશમાં આપીશું.

અમારા સંકેતો—

૧ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં અમને જ્યાં જ્યાં પ્રતોમાં અશુદ્ધિ જ પાઠો મળ્યા છે ત્યાં ત્યાં અમે અમારી મતિ-કલ્પનાથી તે તે પાઠોને સુધારીને () આવા કોષ્ટકમાં મૂક્યા છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૧ પંક્તિ ૨—૧૦—૨૦—૨૩, પૃષ્ઠ ૧૫ પૃષ્ઠ ૧૩—૧૪—૨૦ દિશાદિ.

૨ મૂળ પ્રતોમાં જ્યાં જ્યાં પાઠો સ્પષ્ટિત મળ્યા છે તેવે સ્થળે સમ્બન્ધ જોડવામાટે ઢાલલ કરેલ પાઠો અમે [] આવા કોષ્ટકમાં આવેલ છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૧૦ પંક્તિ ૨૨, પૃષ્ઠ ૧૩ પં ૨૮, પૃષ્ઠ ૩૪ પં ૧.

૩ લિખિત પ્રતોમાં જે પાઠો અમને લેખકના પ્રમાદથી પેસી ગયેલ જણાયા છે તે પાઠો અમે પ્રારમ્ભમાં [] આવા કોષ્ટકમાં આપી દિપ્પણમાં “કોષ્ઠાન્તર્ગતમિદં પ્રમાદિકમ્” ઇમ જણાવ્યું છે, જુઓ પૃષ્ઠ ૧૬ પ ૨૪, પૃષ્ઠ ૨૫ પં ૧, પરંતુ આગળ ચાલતાં આ પદ્ધતિને જતી કરી તેવા પાઠોને અમે [* *] આવા કોષ્ટકમાં મૂક્યા છે. જુઓ પૃષ્ઠ ૪૨ પં ૧૬, પૃષ્ઠ ૫૦ પં ૨૦.

૪ જે જે સ્થળે અમને પાઠો સંદેહવાદ્ય જણાયા છે ત્યાં અમે આપું (?) ચિહ્ન મૂકેલ છે. અને જ્યાં હાંશા પદ્ધતિઓ અલ્પભ્રમ જણાયા છે ત્યાં તેના આરમ્ભ અને અંતમાં આપું (??) ચિહ્ન મૂકેલ છે.

૫ પાઠાન્તરોમાં પ્રતિઓનાં નામ સાથે જ્યાં સં૦ જોડાયેલ હોય, જેમ કે—કર્સં૦ સંસં૦ ગોસં૦ આદિ, ત્યાં સમગ્રપુ કે તે પાઠો તે તે પ્રતિના વિદ્વાન્ વાચકે માર્જિનમાં અગર અર્ધર મુપારેણા છે.

૬ પ્રસ્તુત પ્રકાશનમાં ધણે જ સ્થળે () કોષ્ટકમાં આવેલ મીઠારૂપ પૂર્ણવિરામ નજરે પડે. તે અમે પટલામાટે પસંદ કરેલ છે કે—“વસુદેવેણ મણિર્વ—” “મણ મણિવ” દિશાદિ સ્થલોમાં તે તે વ્યક્તિનું કથન થયાં સમાપ્ત થાય છે વ્ સ્પષ્ટ રીતે જાણી શકાય. અર્થાત્ એક વ્યક્તિનું કથન પાંચ કે વસ વાક્યમાં પૂર્ણ થયું હોય તે દરેક વાક્યને અંતે । આપુ પૂર્ણવિરામ કરવાથી કેટલીક વાર જે મોટા-ઘણો સંભવ રહે છે તે આ ચિહ્નથી દૂર થાય છે. જ્યાં એક વ્યક્તિના કથનમાં બીજી બીજી વ્યક્તિઓનાં કથનો ધણે જ દૂર મુખી જાણતાં હોય ત્યાં અમે પારેમાણ પાસી ચાલુ । આ જાણનાં જ પૂર્ણ-વિરામ મૂક્યાં છે.

૭ દરેક પાનાના માર્જિનમાં જે ફંગલીશ અર્થો આપવામાં આવ્યા છે તે પંક્તિઓમાં ગણતરીમાટે છે.

૮ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં સ્થાને સ્થાને જે શ્લોકસંખ્યા મોંઘવામાં આવી છે તે દક્ષતિરિત પ્રતોમાં થયી, કિન્તુ અમારી અક્ષર અક્ષર ગણીને કરેલ થયીન ગણતરીને આધારે મોંઘેલ છે.

પ્રસ્તુત ગ્રંથના મંત્રોપનમાં તેમ જ પાઠાન્તરો લેવામાં અમે ગુરુ શિષ્યે સમિતિય સાકષ્યાતી શરતી છે, છતાં ય અમારા પ્રગોદોષને કારણે સ્મલનાઓ થયેલી કોઈ વાચકોની નજરે આવે તેઓ અમને આત્માપે સુખના કરે. તેનો અમે દ્વિતીય અંશમાં યોગ્ય રીતે ઉદ્દેશ કરવા પૂરીશું વાંદ.

નિષેદશો—

પૂજ્યપાદ પ્રવર્તક શ્રીકાન્તિવિજયજી શિષ્ય-પ્રશિષ્ય
મુનિ ચતુરવિજય-પુન્યવિજય.

प्रास्ताविकं निवेदनम् ।

प्रकाशनम्—प्रकृतोऽयं वसुदेवहिण्डप्रन्थः “श्रेष्ठियं देवचन्द्र खलमाई जैनपुस्तकोद्धार फण्ड” द्वारा प्रकाशनेच्छया तत्कार्यवाहकैः “न्यायव्याकरणतीर्थे पण्डित बेचरदास जीवराज दोसी” महाशयाय सम्पादकाय समर्पित आसीत् । किञ्चाधिकद्रव्यव्ययादिकारणैर्लैरेतत्प्रकाशनं परित्यक्तमित्यस्मिन् पण्डित-श्रीबेचरदासपक्षात् तत्पतिकृतिं (प्रेसकॉपी) गृहीत्वा तत्सम्पादनादिकः समलोऽपि कार्यभारः स्वीकृतः । अद्य वर्षचतुष्टयान्ते वर्षं तस्य प्रथमखण्डस्य प्रथममंशं विद्वत्करकमलेषु समर्प्य कृतार्थमिवामः ।

वसुदेवहिण्डस्तत्कारणश्च—ग्रन्थोऽयं खण्डद्वयेन छम्भकसत्तेन तत्प्रान्धोऽहिलितसोऽकसङ्गा-नुसारेणाष्टाविंशतिसहस्रमितैः श्लोकैश्च पूर्णो भवति । आद्यखण्ड एकोनविंशत्युभकारकस्य एकादशसहस्रसोऽकमित्यत्र । द्वितीयः पुनरेकसत्तिलछम्भकारकस्य सप्तदशसहस्रसोऽकमित्यत्र । ग्रन्थस्यास्य खण्ड-द्वयं नैकाचार्यविनिर्मितं किन्तु पृथक्पृथक्प्राचार्यसूत्रितम् । आद्यखण्डः श्रीसत्तदासगणितवाचकसन्तकः, द्वितीयः पुनः श्रीधर्मसेनगणितहस्ताविहितः । अद्यावधिकृतस्यैव लोकनापारेणैतज्ज्ञायते यत्-आद्य-खण्डो मध्ये प्रान्ते च युतितः । एतत्खण्डमान्ते या एकादशसहस्रमिता श्लोकसङ्ख्याहिलिता वरीयुत्यते सा प्रत्यक्षरगणनाविहितासङ्ख्योक्तसङ्ख्यानुसारेण सहस्रश्लोकमिता न्यूना भविष्यतीत्येतदनुमीयते यत्-प्रथम-खण्डमध्ये युतितोऽंश एतावानेव स्वाद् यावानसङ्ख्यानायां युतिष्यति ।

साम्प्रतं प्रकाश्यमानोऽयं प्रथमोऽंशः श्रीसत्तदासगणितवाचकविनिर्मितस्याद्यखण्डस्यांशः । एत-त्खण्डस्यास्य कर्तुंश्च सविशेषं परिधायं द्वितीयोऽंशो कारयिष्यामः । अत्र तावत् संक्षेपेणैतदेवापेक्ष्यमान-यत्-प्रथमखण्डविनिर्माताऽऽचार्यो भाष्यकारश्रीजिनभद्रव्यतिष्ठनाथमण्डनमिश्ररन्तः इति । एतच्च भाष्यक-द्विरचितविशेषणवतिग्रन्थान्तरगतैर्नतद्वन्थाभिधानोल्लेखदर्शनेनावयुज्यते ।

प्रथमोऽंशः—अधुना प्रतिदिं प्राप्यमाणोऽयमंशो छम्भकसत्तकान्तो वर्तते । अथाद् ग्रन्थारम्भे (पृष्ठ १ पंक्तिः १०) ग्रन्थकृदिः प्राधान्येन निर्दिष्टा ये पदार्थधिकाराः दूरीदयन्ते तानाश्रित्य ‘कटु-प्पची पेडिया मुहं पडिमुहं’ इत्येते चत्वारोऽर्थधिकाराः, एकोनविंशत्युभकारकस्य पञ्चमस्य ‘सरी-रा’ऽऽख्यस्यार्थधिकारस्य सप्त छम्भका अस्मिन् समावेशिताः सन्ति ।

धम्मिल्लहिण्डः—यद्यपि ग्रन्थस्यास्याभिधानं वसुदेवहिण्डित्यस्य तथाप्यस्मिन् धम्मिल्लहि-निर्णयसुदेवहिण्डिरित्येवं हिण्डियुग्मं व्यापार्णितं दृश्यते । कटुप्पचीवर्णनान्तरं सद्य एव धम्मिल्लहिण्डि-वर्तते । किञ्च महान् ग्रन्थसन्दर्भो वसुदेवहिण्डिसम्बद्ध इति ग्रन्थस्यास्याभिधा वसुदेवहिण्डिरिति ।

संज्ञितः प्रतयः—ग्रन्थस्यास्य संशोधनकर्मणि निम्नोद्भूताः प्रतयः संज्ञिता वर्तन्ते—

१ छीम्बदी-सहभाण्डागारसत्का ली० संज्ञका । २ त्रिस्तुतिकोषाध्यायधीयतीन्द्रमिजयवित्सत्का थ० संज्ञका । ३ राजनगरीय (भमदावाद) बेलाभाण्डागारसत्का डे० संज्ञका ।

एतास्मिन् प्रतयः परस्परमतिसमाना इति पाठान्तरमहणावसरे मा खूत्र ली० थ० डे० इति पुनःपुनर्लक्षणधम इत्यस्माभिरासो त्रिषणां प्रतीनां संक्षिप्ताऽभिधा ली ३ इत्यादि ।

१ प्रवर्तक-प्रज्ञाश्रीलालमविजयवित्सत्का क० संज्ञका । २ पत्तनीय-मोदीसत्त्वज्ञानकोषगत मो० संज्ञका । ३ पत्तनश्रीसहभाण्डागारसत्का खं० संज्ञका । आसौ प्रतीनां संक्षिप्ताऽभिधा फः ३ विधि-तासि ।

१ गोषा-श्रीसहभाण्डागारसत्का गो० संज्ञका । २ पत्तनस्यवादीपात्रनाथभाण्डागारसत्का था० संज्ञका । ३ श्रुम्भतीर्थीय (एम्भमात) थेदिअम्पालालपानाचंदसत्कधर्मोनालापुस्तकसमूहगत खं० सं-ज्ञका । आसौ संक्षिप्ताऽऽख्या गो ३ विदितासि ।

१ राजनगरीयश्रेष्ठिदभाभाईभाण्डागारसत्का उ० संज्ञका । २ स्तम्भनीर्थीयश्रीशान्तिनाथप्रभुसत्क-
ताडपत्रीयभाण्डागारगता शां० संज्ञका । अनयोः संक्षिप्ताभिधा उ २ कृतास्ति ।

१ लीम्बडीसङ्घाटकान्तर्गतस्थानकवासिमुनिश्रीमेघजीऋषिसत्का मे० संज्ञका ।

उपरि निर्दिष्टासु प्रतिपु मध्ये स्तम्भनीर्थीयश्रीशान्तिनाथभाण्डागारसत्का प्रतिस्ताडपत्रीया सं०
१३८६ मितेऽन्दे लिखिताऽस्ति । एतदतिरिक्ता अन्याः प्रतयः कदल्लोपरि लिखितास्ताडपत्रीयप्रतेरवाचीनत-
राश्च वर्तन्ते । आसां विशिष्टः परिचयः, पाठान्तराणां क्रमः, ग्रन्थेषु वर्द्धमानानामशुद्धीनां पाठान्तराणां
च प्रकारा कारणानि चेत्यादिकं द्वितीयांशप्रकाशनावसरे सविस्तरं दास्यामः ।

अस्माकं संकेताः—

१ ग्रन्थेऽस्मिन्नस्मिन् यत्र लिखितप्रतिप्वशुद्धा एव पाठा उपलब्धास्तत्र ते पाठाः स्वकल्प-
नया संशोध्य () एतादृक्कोष्ठान्तःस्थापिताः सन्ति-पृष्ठं ९ पंक्तिः २-१०-२०-२७, पृष्ठं
१५ पंक्तिः १३-१४ २० इत्यादि ।

२ हस्तलिखितप्रतिपु यत्र यत्र खण्डिताः पाठा आसादितास्तत्र सम्बन्धयोजनार्थं निवेदिताः
पाठाः [] एतादृक्कोष्ठान्तर्मुक्तास्सन्ति-पृ० १० पं० २२, पृ० १३ पं० २८, पृ० २४ पं० १५ आदि ।

३ हस्तलिखितप्रतिपु ये पाठा लेखकप्रमादादन्तः प्रविष्टा ज्ञातास्तान् यद्यपि प्रारम्भे []
एतादृक्कोष्ठान्तर्निवेश्य टिप्पण्यां “कोष्ठान्तर्गतमिदं प्रामादिकम्” इत्यस्माभिर्ज्ञापितम्-पृ० १६ पं० २४,
पृ० २५ पं० ९ किन्तुनन्तरमेवनां पद्धतिं विहाय तादृक्षाः पाठा अस्माभिः [* *] ईदृक्ष-
कुल्लिककोष्ठान्तर्दर्शितास्सन्ति-पृ० ४२ पं० १६ आदि ।

४ ग्रन्थेऽस्मिन् ये सन्दिग्धायाः पाठास्तदप्रेऽस्माभिः एतच्छिद्दं (?) विहितम् । यत्र च कियंश्चि-
द्ग्रन्थसन्दर्भं एव सन्दिग्धाधेयग्राऽऽदावन्ते चापि एतच्छिद्दं (??) विहितमिति ।

५ पाठान्तरेषु प्रतिनामभिः साधं यत्र सं० योजितः स्याद्, यथा-कसं० संसं० गोसं० आदि,
तत्र ज्ञातव्यम्, यत्-ते पाठास्तस्यास्तस्याः प्रतेः केनचिद्भिदुषा वाचकेन मार्जनेऽन्तर्वा संशोधिता इति ।

६ मुद्रितेऽस्मिन् ग्रन्थे भूरिस्थलेषु (.) कोष्ठान्तर्दर्शितो बिन्दुकारः पूर्णविरामो द्रष्टव्यः,
स चास्माभिरेतदर्थमङ्गीकृतो यत्-“यमुदेवैण भणियं” “मए भणियं” इत्यादिवेषु स्थानेषु तत्तद्वर्ण-
सङ्ख्यं क समाप्यत इति स्पष्टं ज्ञायेत । अर्थादेकस्या व्यक्तेर्यक्तस्य पञ्चसु द्वासु अधिकेषु वा वाच्येषु
यत्र पूर्यते तत्र प्रतिवाक्यं । एतादृक्पूर्णविरामकरणे कचित्कचित् भ्रान्तिः सम्भवति साऽनेनाऽपाकृतेति ।
यत्र पुनरेकस्या व्यक्तेर्यक्तस्यान्तरपरापरव्यक्तिवक्तव्यं दूरं यावत् स्यात् तत्र भ्रान्तिनिवारणार्थं विभागं
(पारिभाषिक) कृत्वा । एतादृक्प्रसिद्ध एव पूर्णविरामो विहित इति ।

७ प्रतिपत्रं मार्जने ये आङ्का अङ्का इत्यन्ते ते तत्तत्प्रपत्रगतपङ्क्तिसङ्ख्याघोतनार्थमिति शेषम् ।

८ ग्रन्थेऽस्मिन् स्थाने स्थाने वा श्लोकसङ्ख्या निर्दिष्टास्ति सा न हस्तलिखितपुस्तकादुद्गता किन्तु
प्रत्यक्षरगणनयाविहितासङ्गणनानुसारिणीति ।

ग्रन्थस्यास्य संशोधनं पाठान्तरसंग्रहणं चाप्यावाभ्यां गुरुशिष्याभ्यामितिज्ञावधानतया दृढमस्ति
तथाप्यस्मत्प्रज्ञादोषेण सज्जाताः स्मरणा येः केचिदपि वाच्यैर्दृश्येरन् ते शापयन्वज्जान् भ्रातृभावेन ।
द्वितीयेऽंशे तदुत्तेष्वभिधानमात्रां न विस्मरिष्याव इति ।

निवेदनी—

पूज्यपाद मनर्चकश्रीमत्कान्तिविजय शिष्य-प्रशिष्या
मुनी चतुरविजय-पुण्यविजयी ।

આભાર પ્રદર્શન.

—૧૯૪૪—

આ ઘસુદેવહિંદી પ્રંથ જૈનોના પ્રાચીનમાં પ્રાચીન કથાસાહિત્યમાંનું એક અળમોહું રત્ન છે. તેનું સંપાદનકાર્ય પૂજ્ય પ્રવર્તક શ્રીમત્કાન્તિવિજયજી મહારાજના વિદ્વાન્ શિષ્ય-પ્રશિષ્ય મુનિ શ્રીચતુરવિજયજી મહારાજ તથા મુનિ શ્રીપુણ્યવિજયજી મહારાજે પોતાના અમૂલ્ય વચ્ચતનો ભોગ આપી અનેક પ્રતિઓ મેઝરી ઘળી જ મહેનતે કર્યું છે.

આ સંપૂર્ણ પ્રંથ છપાવતાં જે રચે થવાનો છે તેના પ્રમાણમાં અમોને જે સદ્ગુહ્યો તરફથી આર્થિક સહાય મળી છે તે ઓછી છે. અને આજના સમયમાં વધારે મદદ માટે કોઈને કહેવું ઘણું અયોગ્ય લાગવાથી સહાયકોની આજ્ઞાથી આ પ્રંથના ઉત્તરોત્તર ભાગો છપાય એવા ઉદ્દેશથી આ પ્રથમ રંડના પ્રથમ અંશની પૂરેપૂરી કિંમત રાસવામાં આવી છે. જે જે સરસી સદ્ગુહ્યોએ આ કાર્યમાં ઉદારતા વતાવી છે તેઓની શુભ નામાવલી નીચે આપી છે—

નામને નહિં ઇચ્છનાર એક સદ્ગુહ્યો કાગઝોનો રચે આપ્યો છે.

૧૦૦૦ નામને નહિં ઇચ્છનાર એક સરસી
ગુહ્ય

૧૦૦૦ " "

૧૨૦૦ પૂજ્યપાદ આચાર્ય શ્રી ૧૦૮ શ્રીવિ-
જયકમલસૂરીશ્વરના શિષ્ય મુનિ-
વર્ય શ્રીનેમવિજયજી તથા મુનિ
શ્રીઉત્તમવિજયજીના ઉપદેશથી
કપહવંજના શેઠ મીઠાભાઈ કલ્યા-
ણચંદના ઉપાશ્રય તરફથી. ૬૦
શેઠ પ્રેમચંદ રતનચંદ તથા શાં
ન્યહાલચંદ કેવલચંદ.

૫૦૦ શાં હિસ્મતલાલ દલસુર નસવાહી.

૫૦૦ શાં જીવળલાલ કીશોરદાસ
વહોદરા.

૫૦૦ જ્ઞવેરી મોહનલાલ મોતીચંદ પાટળ.

૨૫૦ શ્રીજ્ઞાનવર્ધક સમા વેરાવલ. ૬૦
શેઠ સુશાલચંદ કરમચંદ.

૨૫૦ શાં ગોપાલજી દયાલ સીહોર.

૨૦૦ સંઘવી નગીનદાસ કરમચંદ પાટળ.

૨૦૦ સંઘવી મણિલાલ કરમચંદ પાટળ.

૨૦૦ શાં મોહનલાલ યુનીલાલની
પત્ની વેન સમુવાઈ પાટળ.

૧૦૦ જ્ઞવેરી ઘાપુલાલ યુનીલાલ પાટળ.

૧૦૦ સૌભાગ્યવતી વેન પાર્વતીવાઈ

જામનગર.

આ પ્રથમ અંશને ઇંચા કાગઝોમાં (ક્રૉક્સ્ટલી લાયન લેજર) અને નિર્ણયસાગર જેવા જગત્પ્રસિદ્ધ મુદ્રાલયમાં છપાવી પ્રગટકરી વિદ્વદ્વર્ગના કરકમલમાં મૂકવા અમો માગ્યશાહી થયા છીએ તેનો વધો જસ પૂજ્ય સંપાદકો અને સહાયદાતા ઉદાર સદ્ગુહ્યોને જ ધટે છે.

છં.

સેક્રેટરી—

શ્રીજૈન આત્માનંદ સભા ભાવનગર.

प्रथमांशस्यानुक्रमः ।

विषयः	पत्रम्	विषयः	पत्रम्
कटुप्पत्ती	१	२ सामलीलंभो	१२२
धम्मिल्लहिंडी	२७	३ गंधदत्तालंभो	१२६
पेढिया	७७	४ नीलजसालंभो	१५६
सुहं	१०५	५ सोमसिरिलंभो	१८१
पडिमुहं	११०	६ भित्तसिरी-धणसिरीलंभो	१९५
सरीरं	११४	७ कविलालंभो	१९८
१ सामाविजयालंभो	११४		

प्रथमांशस्य शुद्धिपत्रम्

पत्रम्	पंक्ति	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६	२३-२४	[सोऊण]	०
१४	२९	अनुणा	उ अनुणा
२६	१०	भविस्सं	भविस्संति
२७	२६	"धम्मिल्ल" इति	"धम्मिल्ल" इति
३९	२१-२२	चित्तिपं—एयं प सत्थं... षो	चित्तिपं एयं— सत्थं षो
१५६	१६	नीलजलसा°	नीलजसा°
१६०	१९	सैगाद	सैयगा
१८१	१९	एयममे	एयममे

॥ अहम् ॥

॥ नमो त्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स ॥

सिरिसंघदासगणिवायगविरइआ

वसुदेवहिंडी ।

। पढमं खंडं ।

॥ ॐ नमो सुयदेवयाए । नमो वीतरागाय ॥

* जयइ नवनलिणिकुवलंय-वियसियसयवत्तपेत्तलदलत्थो ।

उसभो गइंदमयगल-सुललियगयविकमो भयवं ॥ १ ॥

नमो विणयपणयसुरिदैविंदवंदियकमारविंदाणं अरहंताणं ।

नमो परिसुद्धनाणदंसणसमिद्धाणं सिद्धाणं ।

नमो जिणपणीयायारविहिवियक्खणाणं आयरियाणं ।

नमो सीसगणपरमसुयसंपयड्झावयाणं उवज्झायाणं ।

नमो सिद्धिषसहिगमणकारणजोगसाहंगाणं साहूणं ।

पत्थावणा

एवं पंचनमोकारपरममंगलविहिविविद्धिउच्छाहो अणुओगघरे सिरसा पणमिऊणं विन्न-15
वेमि—अणुजाणंतु मं, गुरुपरंपरागयं वसुदेवचरियं नाम संगहं वन्नइस्सं ।

तत्थ इमे अहिगारा, तं जहा—कहुप्पत्ती १, पेढिया २, मुहं ३, पडिमुहं ४,
सरीरं ५, उवसंहारो ६ ।

१ पत्तलदहच्छो कसं ॥ २ च्छो कसं सं ॥ ३ ई ० य ० ॥ ४ रिंदवंदियं क ३ ॥ ५ णप्प ५ ० ॥
५ ण्णाणं ५ ० विना ॥ ६ लवलविं ॥ ३ विना ॥

* उ० पुस्तके नास्तीयं भग्नलगाया । अस्माकमन्येषा प्रक्षिप्तैवाऽऽभाति, “एवं पंचनमोकारपरममंगल-”
इत्यादिग्रन्थकृदुल्लेखदर्शनात्, ऋषभभग्नलानन्तरं पंचनमस्कारमङ्गलोपन्यासस्यानौचित्यात् । बहुधादर्शेषु दृश्यत
इति मूल आहता । भग्नलगाया चेयं “उसभो” इति-स्थाने “वीरो” इति-परावर्तनमात्रा पादलिप्ताचार्य-
विरचितवीरस्तोत्रे भग्नलरूपा दृश्यते, प्रक्षिप्ता चेयं तत्रापि गीयते बुधैः, उद्बुध्यत इदं स्तोत्रमङ्गलगच्छीदै-
स्तृतीयस्वरूपेण । तथा धर्मसेनगणिमहतरविनिर्मितवसुदेवहिण्डिद्वितीयखण्डे इत्यंप्रकारा भग्नलगाया
वर्णन्यते—“जयइ नवनलिणिकुवलंयवियसियचरकमलपत्तलदहच्छो । उसभो सभावमुल्लियमयगलइल्लिय-
पत्थायो ॥” इति ॥

[कहुम्पत्ती]

तस्य ताव 'सुहम्मसामिणा जंबुनामस्त पढमाणुओगे तित्थंयर-चक्रवट्टि-दुसारवंसप-
रुषणागयं वसुदेवचरियं कहियं' ति तस्सेव पभवो कहेयवो, तप्पभवस्स य पभवस्स ति ।
जंबुसामिचरियं

अत्थि मगहाजणवओ धणधन्नसमिद्धदाणसद्वियगहवइकुलवहलगामसतसन्निमहिओ,
छायापुप्फफलभोजतरुगणसमगवणसंडमंडिओ, कमलकुमुदकुवलयसोहिततलागपुक्करणि-
वप्पसाहीणकमलानिलओ ।

तस्य मगहाजणवए रायणिहं नाम नयरं दूरावगाढवित्थयसलिलजातोवगूढदंढतर-
तुंगपराणीयभयदुप्रागारपरिगयं, बहुविहनयणाभिरामजलमारगरुयजलहरगमणविघातकरभ-
10 वणभरियं, अणेगैवाहपरिमाणपव्वैयं^(१), दिवाचारपभवं, भंडसंगहविणिओगल्लेमं, सुसील-
माहणसमणसुसयर्णअतिहिपूयैनिरयवाणियजणोववेयं, रूतुरयजणोचजणियरेणुगं, मयगल-
मातंगदाणपाणियपसमियवित्थिन्नरायमगं ।

तस्य रायणिहे नयरे सेणिओ नाम राया, 'पयासुहे सुह' ति ववसिओ, पडिहयपठि-
पक्खपणयसामंतमउडमणिजुइरंजियसुपसत्थचरणकमलो, 'सीह-समुद-ससि-सूर-धणदाण,
15 सत्त-गंभीर-कंति-दित्ति-विहयेहिं तुलो' ति लोर्कमुहसतविमलविभाईज्जमाणकित्ती । तस्स य
रायणो पढमहादेवी चिछणा नाम । ताणं पुत्तो कोणिओ नाम ।

तस्य य *मगहापुरे पुवपुरिससमजियधणपगव्वो, विणयविज्जवियस्सरणो, दयापरो,
सयसंधो, दायवेकधुद्धी, अरहंतसासणरओ उसभदत्तो नाम ईव्वो । तस्स य
निरुयहयफलदुमणिविमलसभावा, सीलालंकारधारिणी धारिणी नाम भारिया । सा
20 कयाइ सयणगया मुत्त-जागरा पंच सुमिणे पासित्ता पडिबुद्धा, तं जहा—निधूमं हुयवहं १,
पउमसरं वियसियकमलकुमुदकुवलयउन्नं २, फलभारनमियं च सालियणं ३, गयं च गलित-
जलजलाहकपंडुरं सैमूसिययउत्तिसाणं ४, जंवूपलाणि य वण्णरसगंधोववेयाणि ५ ति ।
जहा विट्ठा य णए उसभदत्तस्स निवेइया । तेण वि भणिया—पहाणो ते पुत्तो भयि-

१ ए १ ने ३ विनाज्यत्र—तस्सेसो प° मो० सं० । तस्य सो प° व० । तस्सेसे प° उ० ॥ २ गवाह°
ली० व० ॥ ३ सं० विनाज्यत्र—अयदिवाधार° क० उ० । अयदिवाधार° ए १ ने ३ मो० भं० ॥
४ अयभट्ट° ए १ क० मो० ॥ ५ गमसुगी° क० मो० ॥ ६ पुम्रति° ए १ । अति° उ० ॥
७ या° दे० उ० ॥ ८ लोगमुह° उ० वि० ॥ ९ इम्ममा° मो० वि० ॥ १० उ० विनाज्यत्र—तस्य
य राहुणो वेए पढमहादेवी । ताण पुत्तो कोणिओ नाम राया क ३ । तस्य य वेएणए देवीए पुत्तो
कोणिओ नाम राया ए १ ने ३ ॥ ११ इव्वपुत्तो उ० वि० ॥ १२ तसुमिप चउ° मो० । सचमगु-
निपचउ° दे० सं० ॥

* मगहापुरे उअरुहमित्तं । तपहि सुत्तनिपाते—“पाव य भोगात्तं वेणुं १ मगहापुरं ।” ५-१-२८.
अथ संत्तिचपदपणना—“मगध पुरं मगधपुरं-राजगई ।” इति ॥

स्सति जहा वागरिओ अरहया । तओ तीसे परितोसविसप्पियहिययाण 'एवमेयं जहा भणिहि'—त्ति अहिलसिओ । आहूओ से गम्भो देवो वंभलगुओ । समुप्पन्नो य से दोहलो जिणसाहुपूयाए, सो य विभवओ सम्माणिओ ।

पुण्णदोहला य अतीतेसु नवसु मासेसु पयाया पुत्तं, सारयससि-दिणयरानुवत्तिणीहिं कंति-दित्तीहि समालिंगियं, सुधंतवरकणगकमलकैणियारसरसकेसरसवण्णं, अविसैन्नपुद्भवण्णं, 5 पसत्थलक्ष्णसणाहकरचरणनयणवयणं । कयजायकम्मस्त य से जंबुफल्लभ-जंबुदीवा-धिवतिकयसन्नेज्झनिमित्तं कयं नाम 'जंबु'त्ति । धाइपरिक्खित्तो य सुहेण वहिओ । कलाओ य णेण अणंतरभवपरिचिताओ दंसिअमेत्ताओ गहियाओ । पत्तजोवणो य 'साणु-घोसो, पियंवओ, पुद्वाभासी, साहुजणसेवगो' त्ति जणेण परितोसवित्थिन्ननयणेण पसं-सिज्जमाणो, अलंकारभूओ मगहाविसयस्स जहासुहमभिरमइ । 10

तन्मि य समए भयवं सुहम्मो गणहरो गणपरिखुडो जिणो विव भवियजणमणप्सा-दजणणो रायगिहे नयरे गुणसिलए चेइए समोसरिओ । सोऊण य सुहम्मसामिणो आगमणं, परमहरिसिओ घरहिणो इव जलधरनिनादं, जंबुनामो पवहणाभिरूढो निज्जाओ । नाइदूरे पमुक्खाहणो परमसंविग्गो भयवंतं तिपयाहिणं काऊण सिरसा नमिऊण आसीणो ।

तओ गणहरो(रेण) जंबुनामस्स परिसाए य पॅकहिओ—जीवे अजीवे य; आसवं, वंधं, 15 संवरं, निज्जरं, मोक्खं च अणेगपज्जवं । तं सोऊण भयवओ वयणवित्थरं जंबुनामो विरा-गमग्गमस्सिओ, समुट्ठिओ परं तुट्ठिसुहंतो, वंदिऊण गुरुं विन्नवेइ—सामि ! तुव्वं अंतिए मया धम्मो सुओ, तं जाव अम्मापियरो आपुच्छामि ताव तुव्वं पायमूले अत्तणो हियमा-यरिस्सं । भयवयां भणियं—किच्चमेयं भवियाणं ।

तओ पणमिऊण पवहणमारूढो, आगयमग्गेण य पट्ठिओ, पत्तो य नयरदुवारं । तं च 20 जाणजुयसंवाधं पासिऊण चित्तेइ—जाव पवेसं पडिवालेमि ताव कालाइक्कमो हवेज्जा, तं सेयं मे अन्नेण नयरदुवारेण सिग्गं पविसिडं । एवं चित्तेऊण सारही पभणिओ—सोम ! परावत्तेहि रहं, अन्नेन दुवारेण पविसिस्सं । तओ सारहिणा चोइया तुरया, संपाविओ रहो जहासंदिद्धं दुवारं । पस्सइ य जंबुनामो रज्जुपडिवद्धाणि सिला-सतग्धि-कालचक्राणि लंघ-माणाणि परवलपहणणनिमित्तं । ताणि य से पस्समाणस्स चिता जाया—'कयाइ एयाइ 25 पॅडेज रहोवरिं, तओ मे विसीलस्स मयस्स दुग्गइगमणं हवेज्ज' त्ति संकप्पिऊण सारहिं भणइ—सारहि ! पडिपहहुत्तं र्हं पयट्ठेहिं, गुणसिलयं चेइयं गमिस्सं गुरुसमीवे । 'तह' त्ति तेण पडिवत्तं । गओ गुरुसमीवं, पयओ विन्नवेइ—'भयवं ! जावजीवं वंभयारी विहरिस्स' त्ति गिहीतवओ रहमारुहिऊण नगरमागतो, पत्तो य नियर्गभवणं ।

१ सीए परितोसवसविसं उ० ॥ २ कण्णियां उ० ॥ ३ सण्णं पसं उ० । सत्तपुट्ठवत्तपसं क० ।
 ४ सत्तपुट्ठवत्तं पसं सत्त० ॥ ५ परिकं ली ३ ॥ ५ ली ३ सं० विनाज्जयत्तं—अयमसंवाधं गो० वा० । जुगो-
 यसंवाधं क० स० ॥ ६ क ३ व० विनाज्जयत्तं ज्जली ३ । जं गो ३ ॥ ७ पाडेज क ३ गो ३ उ० ॥ ८ गल्लयणं क ३ ॥

जंबुस्त अम्मा-पिअरोहिं संवादो

उइओ, पसन्नमुहवण्णो अम्मापियरं कयप्पणामो भणइ—अम्मायाओ! मया अज्ज सुहम्मसामिणो समीवे जिणोवएसो सुओ । तं इच्छं, जत्थ जरा-मरण-रोग-सोगा नत्थि तं पदं गंतुमणो पवइस्सं । विसज्जेह मं ।

- 5 तं च तस्स निच्छयवयणं सोऊण वाहसलिलपच्छाईज्जवयणाणि भणंति—सुहु ते सुओ धम्मो, अम्ह पुण पुव्वपुरिसा अणेगे अरहंतसासणरया आसी, न य 'पवइय'ति सुणामो । अम्हे वि वहुं कालं धम्मं सुणामो, न उण एसो निच्छओ समुप्पन्नपुव्वो । तुमे पुण को विसेसो अज्जेव उवल्लो जओ भणसि 'पवयामि'ति ? । तओ भणइ जंबुत्तामो—अम्म-ताओ! को वि बहुणा वि कालेण कज्जविणिच्छयं वचइ, अवरस्स थेवेणावि कालेण
- 10 विसेसपरिण्णा भवति । पेच्छ, सुणह, साहुसमीवे जहा मया अज्ज अपुव्वमवधारियं—
विसेसपरिण्णाए इहम्पुत्तकहाणयं

- एगम्मि किर नयरे का वि गणिया ख्ववती गुणवती परिवसइ । तीसे य समीवे महावणा राया-उम्व-इहम्पुत्ता उवगया परिमुत्तविमया वचंति । सा य ते गमणनिच्छए पभणइ—जइ अहं परिचत्ता, निग्गुणओ ता किंचि सुमरणहेवं धेप्पउ । एवं भणिआ य ते
- 15 हार-उदहार-कडग-केऊराणि तीय परिमुत्ताणि गहाय वचंति । कयाइं च एगो इहम्पुत्तो गमणकाले तहेव भणितो । सो य पुण रयणपरिक्खाकुसलो । तेण य तीसे कणयमयं पायपीढं पंचरयणमंडियं महामोहं दिट्ठं । तेण भणिया—सुंदरि! जइ मया अवस्स धेत्तयं तो इमं पायपीढं तव पादसंसग्गिसुभगं, एएण मे कुणह पसायं । सा भणति—किं एएणं ते अप्पमोहेणं ? , अन्नं किंचि गिण्हसु त्ति । सो निदियसारो, तीए वि दिन्नं, तं गहेऊणं
- 20 तओ सविसए रयणविणिओगं काऊण दीहकालं सुहभागी जाओ । एस दिट्ठंतो ।

- अयमुपसंहारो—जहा सा गणिया, तहा धम्मसुई । जहा ते रायसुवाई, तहा मुर-मणुवसु-हभोगिणो पाणिणो । जहा आभरणाणि, तहा देसविरतिसदियाणि तथोवहाणाणि । जहा सो इहम्पुत्तो, तहा भोक्खकंखी पुरिसो । जहा परिच्छावोमहं, तहा सम्मानाणं । जहा रयणपायपीढं, तहा सम्महंसणं । जहा रयणाणि, तहा महवयाणि । जहा रयणविणिओगो,
- 25 तहा निष्ठाणमुहलामो त्ति ॥

एवं अवधारैऊणं कुणह मे विसग्गं त्ति ॥

तओ भणंति—जाय! जया पुणो एहिंति सुधम्मत्तामी विहरंतो तथा पणइस्सति । तओ भणइ, सुणह—

दुल्लहाय धम्मपत्तीए भित्ताणं कहा

- 30 इओ अएए काले किर केइ ययंमया उज्जाणं निग्गया । तेदि य पाइदूरे तित्थयरो

१ अजंओ ही ३ ॥ २ इयवो कटो नो ॥ ३ एवं न व ॥ ४ ॥ ४ दे० विनायक—जहा पायपीढं ३० । जहा रयणपीढं ही० व० क ३ नो ३ ॥

सुओ समोसरिओ । तओ कोऊइल्लेण पट्ठिया, पस्संति य विन्ध्यमणसा सीहचक्रज्झरं
गगणतलमणुलिहंते, धम्मचक्रं च तरुणरविमंडलनिभं, छत्ताइच्छत्तभूसिअं च णमोभार्गं,
चामराउ य हंसधवलउ आगाससंचारिणीउ, चेइयपादवं च कप्परुक्खं पिब नयण-मणहरं ।
अइगया य देवा-उसुर-मणुयसोहियं समोसरणं, पस्संति य भयवंतं देवविणिम्मिए सिंहा-
सणे सुहणिसन्नं । तओ वंदिऊण परमविन्धिया परिसामज्जे उवविट्ठा । सुणंति य भयवओ 5
वयणं हियय-सुइहरं धम्मकहाँसंसिअं । तं च सोऊण परितोसवियसियाणणा वंदिऊण
गिहं पट्ठिया । तेसिं च अंतरा कहा समुट्ठिया ।

तत्थेक्को भणइ—वयंस ! अहो !!! अन्हेहिं मणुस्सजम्मस्स फलं सयलं गिँहीयं जं णे
सोयसओ तित्थयरो दिट्ठो, सब्बभावविभावणं च परमकंतं सुयं भासियं, 'ण एत्तो अइरियं
दट्ठवं सोयवं च अत्थित्ति मे मैथी । जो य संसारो तस्स य मुखोवाओ आमलगो विव 10
करतले दंसिओ भयवया सो तहामूओ, न एत्थ वियारो । तं दुक्खं एरिसी संपत्ती न
होहिइ, तो पच्चयामो अविलंबियं तित्थयरपायमूले त्ति ।

अवरेण भणियं—सच्चमेयं जं तुमं भणसि, तं सुओ^१ ताव णे धम्मो, जओ पुणो एतं
अन्नं वा तित्थयरं दच्छामो तथा पवइस्सामो ।

इयरेण भणियं—अन्हेहिं कह वि (ग्रन्थाम्-१००) तित्थयरो दिट्ठो, निरावरणो, 15
विगतिविग्घो, दुग्गाएहिं च रयणरासी; तं कुणह ववसायं ।

इयरेण भणियं—कओ तुमे संदेहो तित्थयरदंसणं पडुच्च, तं नियत्तामो, सब्बणू अरिहा
छिदिहिइ संसयं ।

ते^२ गया, तित्थयरं वंदिऊण पुच्छंति—भयवं ! अतीए काले तित्थयरा आसी, अणागया वा
भविस्संति धम्मदेसगा ? । भयवया भणियं—भूरहेरवएसु ओसप्पिणि-उस्सप्पिणीणं दसमे 20
दसमे कालभागे चउवीसं तित्थयरा समुप्पज्जंति । विदेहेसु पुण जहन्नपए चत्तारि चत्तारि
जुगवं भवन्ति, उक्कोसपए चत्तीसं । तं एवं ताव तित्थयरदंसणं दुद्धभं, दंसणाउ वि दुद्धभं वयणं,
तं पि सोऊण कम्मगहययाए कोइ न सहइइ, जो य कम्मविमुँदीय सहइज्जा सो संजमियव्वे
निरुच्छाहो भवेज्जा । जो वा सच्चक्खुओ उदिए स्सरिए मूढयाए निमीलियलोयणो अँच्छति
तस्स निरत्थओ आइयोदयो; एवं जो अरहंतवयणं सोउं न इच्छइ, सुयं वा न सहइइ, 25
सदहंतो वा सफलं न करेइ तस्स मोहमरहंतदंसणं । तो एवं भयवया समणुसट्ठा ते तत्थेव
समोसरणे पवइया, तो^३ संसारंतकरा संबुत्ता ॥

१ 'अ' काले गगं छी ३ ॥ २ 'विसिय सुणंति छी ३ ॥ ३ 'हामासियं क० मो० ॥ ४ गहीयं छी०
५० ॥ ५ साहसओ कसं० मोसं० उ० ॥ ६ अहरितं कसं० मोसं० उ० ॥ ७ भाई कसं० मोसं० । मती
उ० ॥ ८ 'सी हो' छी ३ गो० उ० ॥ ९ ते ति गो ३ सं० । 'लं ति उ० ॥ १० 'ओ भायेण धम्मो
क० सं० लं० उ० ॥ ११ ते तित्थ' छी ३ गो ३ सं० ॥ १२ 'दीए स' क ३ उ० ॥ १३ अत्थित्ति छी ३
क ३ गो ३ ॥ १४ ते सं० उ० विना ॥

एवं अम्मतातो! अहमवि सुधम्मतामिसंदेसं जइ संपइं न करेमि, तओ कालेग विस-
यवक्खित्तहिययस्स न मे धम्मे पडिवत्ती संभविज्जा, तं विसज्जेह मं ॥

तओ भणइ उसभदत्तो—जाया! अत्थि ते विउळो अत्थो विसयसंपायणहेउं, तं परि-
भुंजिऊण पगामं पघइस्ससि । तओ भणइ, सुणह—

5 इंदियविसयपसत्तीए निहणोवगयवाणरकहा

एगम्मि किर वणे वानरो जूहवई सच्छंदपवारो परिवसइ । सो कयाइ परिणयवओ
वलवता वानरेण अभिभूओ । तेसिं च युद्धं लया-ल्लिहु-कट्ट-पासाण-यंतनिवाएहिं संप-
लग्गं । सो जूहवई पराजिओ पलाइउमाठतो । इयरो वि अणुवइऊण दूरं नियत्तो । जूह-
वती पुण धितेइ—‘सो मे पच्छओ चेव वत्तइ’ ति पद्दारविधुरो तण्हा-छुहाभिभूओ एणं
10 पघयगुहं पत्तो । तत्थ य सिंलाजजं परिस्सवति । सो भयभेलवियदिट्ठी ‘जलं’ति मन्नमाणो
‘पाहं’ति मुहं छुम्भति । तं वद्धं, ‘थं च जोएयधं’ ति हत्थे पसारइ । ते वि वद्धा, पाए
छुम्भति । ते वि वद्धा, एवं सो अप्पाणं असत्तो मोएउं तत्थेव निघणमुवगतो । जइ पुण
मुहमेत्तवद्धो पयत्तं सेसेण सरीरेण अवद्धेण करंतो ततो निस्सरंतो दुक्खमरणं ॥

एवं अम्मयाओ! अहं संपयं बालभावेण भोयणाभिलासी जिद्धिमदियपडियद्धो, मुहभोयगो
15 मे अण्पा । जया पुण पंथिदियविसयसंपलगो भवेज्जा तया जहा सो वानरो जुहमरणं पत्तो,
एवं अणेगाणं जम्म-मरणणं आमागी भवेज्जं । ता मरणभीइरं विसज्जेह मं, पघइस्सं ॥

एवं भिंता कल्लुणं परुण्णा भणइ णं जणणी—जाय! तुमे कओ निच्छओ, मम पुण
धिरकालधित्तिओ मणोरहो—कया णुं ते वरमुहं पासिजं ति । तं जइ तुमं पूरेमि तो संपुण्णम-
णोरहा तुमे चेव अणुपघइज्जा । भणिया य जंबुनामेणं—अम्मो! जइ त्वम् एसोऽभिप्पाओ
20 तो एवं भयउ, करिस्सं ते वयणं, ण उण पुणो पडिउंघेयघो ति कल्लागदियसेसु अतीतेसु ।
तओ तीए तुट्ठाए भणियं—जाय! जं भगति तं तह काहामो । अत्थि णे पुघवरियाउ इम्म-
फज्जगाउ । अत्थि इह सत्यवादा जिणसासनरया, तं जहा—समुहपिओ, समुहदत्तो,
सागरदत्तो, कुबेरदत्तो, कुबेरसेणो, वेसमणदत्तो, वसुसेणो, वसुपालउ ति । तेसिं
भारियाउ, तं जहा—पउमावती, कणगमाला, विणयसिरी, धणसिरी, कणगवती,
25 सिरिसेणा, हिरिमती, जयसेणा य । तासिं धूयाउ, तं जहा—समुहसिरी, मिंधु-
मती, पउमसिरी, पउमसेणा, कणगसिरी, विणयसिरी, कमलानती, जसमती य ।
ताउ मुहायुक्काउ ‘पुघवरियाउ’ति करेमो तेसिं सत्यवादाणं विदित्तिं । संरिट्ठं च तेसिं—
पघइदिइ जंबुनामो वराने निवत्ते, किं भणइ? ति । नेमिं च णं वयणं सोउग सह पग्गिणीदि

संलायो जातो विसण्णमाणसाणं 'किं कायव्वं'ति । सा य पविती मुया दारियाहिं । ताओ एवेक(एक)निच्छयाउ अम्मापियरं भणंति—अम्हे तुम्हेहिं तस्म दिग्गाउ, धम्मओ सो ने य भवति, जं सो ववसिहीति सो अम्ह वि मग्गो ति । तं च तारिसं वयणं सोऊणं सत्थवाहेहिं विदिअं कयं उसभदत्तस्स ।

पसत्ये य दिणे पमक्खिओ जंबुनामो विहिणा, दारियाउ वि सगिहेसु । तओ महतीए 5 रिद्धीए चंदो विव तारगासमीव गओ वधूगिहाहिं । ताहिं सहिओ सिरि-धिति-फित्ति-लच्छीहि व निअग्गभवणमागतो । तओ फोउमसएहिं ण्हविओ सघालंकारविभूसिओ च अभिणंदिओ पउरजणेणं । पूजिया समणमाहणा, नागरया सयणो य पओसे वीसत्थो मुंजइ । जंबुनामो य मणि-रयणपईवुज्जोयं वासवरमुवगतो सह अम्मापिजहिं, ताहि य नववह्निं । ✓

पंभवसामिसंवंधो

10

एयम्मि देसयाले जयपुरवासिणो विंझरायस्स पुतो पभवो नाम कळामु गदिय-सारो, तस्स भाया कणीयसो पट्ट नामं । तस्स पिउणा 'रजं दिव्वं' ति पभवो माणेण निग्गओ, विंझगिरिपायमूले विसमपप्से सन्निवेसं काऊणं चोरियाए जीवइ । सो जंबु-नामविभवमाग्गेऊण विवाट्टसयमिलिअं च जणं, तालुग्घाडणिविहाडियकवाडो चोर-भडपरिवुडो अइगतो भवणं । ओसोवितस्स य जणस्स पयत्ता चोरा वत्थाऽऽभरणाणि 15 गहेउं । भणिया जंबुनामेण असंभवेण—भो ! भो ! मा छिय निमंतियागयं जणं । तस्स वयणसमं थंभिया ठिया पोत्थकम्मजकरा विव ते निधिट्ठा । पभवेण य वहुसहिओ दिट्ठो जंबुनामो सुहासणगतो तारापरिविओ विव सरयपुण्णिमायंदो ।

जंबु-पभवसंवादो

ते य चोरे थंभिए दट्ठण भणिओ पभवेणं—भदसुह ! अहं विंझरायसुतो पभवो जइ 20 सुतो ते । मित्तभावमुवगयस्स मे तुमं देहि विज्जं थंभिणिं मोयणिं च, अहं तय दो विज्जाओ देमि—तालुग्घाडणिं ओसोवणिं च । भणिओ जंबुनामेण—पभव ! सुणाहि जो एत्थ सव्भावो—जहं सयणं विभवं च इमं विल्लिजं चइऊण पभायसमए पघइउकामो, भावओ मया सघारंभा परिचत्ता, एयं च मे अप्पमत्तस्स न पभवति विज्जा देवता वा । न अ मे सावज्जाहिं विज्जाहिं पओयणं दुग्गाइगमणणाइगहिं । मया सुधम्मस्स गणहरस्स समीवे 25 संसारविमोयणविज्जा गदिया । तं च सोऊण पभवो परमविन्दिओ उवविट्ठो 'धहो ! अच्छ-रियं !!! 'अं इमेणं एरिसी विभूर्इ तणपुलिआ इय सघाहा परिचत्ता, एरिसो महप्पा वंद-णीउत्ति विणयपणओ भणइ—जंबुनाम ! विसया मणुयलोयसार, ते इत्थिसहिओ परि-मुंजाहि । साहीणसुहपरिचायं न पंडिया पसंसंति । अकाले पघइउं कीस ते कया वुद्धी ? ।

१ 'या य जं' डे० ॥ २ 'थं' उ० विना ॥ ३ क ३ विनाज्यर—'प चि ते ति' ली ३ । 'य ति स्मि' गो ३ । 'य ति' उ० ॥ ४ 'विज्जं' गो० मो० सं० उ० ॥ ५ 'यणीवि' उ० ॥ ६ अहो इति डे० उ० विना न ॥ ७ जइ इ० ली ३ ॥ ८ एरिसा उ० विना ॥

परिणयव्या धम्ममायुरंतो न गरहिया । तओ भणियं जंबुनामेणं—पभव ! जं पसंससि
विसयसुहं तत्थ सुणसु दिट्ठं—

विसयसुहोवमाए महुर्विदुद्विष्टं

कोइ पुरिसो बहुदेस-पट्टणवियारी अडविं सत्थेणं समं पविट्ठो । चोरेहि य सत्थो
५ अट्ठमाहतो । सो पुरिसो सत्थपरिभट्ठो मूढदिसो परिव्रभमंतो दाणदुद्धिणमुहेण वणगएणांभि-
भूओ । तेण पलायमाणेण पुराणकूवो तेण-दव्वपरिच्छन्नो दिट्ठो । तस्स तडे महंतो वड-
पायवो, तस्स पारोहो कूजमणुपविट्ठो । सो पुरिसो भयाभिभूओ पारोहमवलंबिऊणं ठिओ
कूजमज्जे, आलोएइ य अहो—तत्थ अयगरो महाकाओ विदारियमुहो गसिउकामो
तं पुरिसमवलोएइ । तिरियं पुण चउडिसिं सप्पा भीसणा ढसिउकामा चिट्ठंति । परोह-
१० मुवरिं किण्ह-सुक्किला दो मूसया छिंदंति । हत्थी हत्थेण केसगो परामुसति । तम्मि य
पायवे महापरिणाहं महुं ठियं । गयसंचालिए य पायवे वातविधूया महुर्विदू तस्स पुरिसस्स
केइ मुहमाविसंति, ते य आसाएइ । महुयरा य ढसिउकामा परिवयंति समंतओ ॥

तस्स एवंगयस्स जं सुहं मन्नसि तं भणाहि ॥

चित्तेऊण पभवो भणइ—जंबुनाम ! जे महुर्विदू अहिलसइ तत्तियं तस्स सुहं तपोमि,
१५ सेसं दुक्खं ति ।

जंबुनामेण मणिअं—एवमेयं । उवसंहारो पुण दिट्ठंतस्स—

जहा सो पुरिसो, तहा संसारी जीवो । जहा सा अडवी, तहा जम्म-जरा-रोग-
मरणवहुंला संसाराडवी । जहा वणहत्थी, तहा मच्चू । जहा कूवो, तहा देवभवो मणुस्सभनो
य । जहा अयगरो, तहा नरौ-तिरिअगईओ । जहा सप्पा, तहा कोध-माण-माया-लोभा
२० चत्तारि कसाया दोग्गइगमूर्णनायगा । जहा परोहो, तहा जीवियफालो । जहा मूसगा,
तहा फाल-सुक्किला पक्खा राइ-दियदसणेहिं परिक्खिरवंति जीविअं । जहा दुभो, तहा
फम्मनंधणहेऊ अन्नाणं अपिरति मिच्छत्तं य । जहा महुं, तहा सह-कारिअ-रस-रुज-गांधा
इंदियत्था । जहा महुयरा, तहा आगलुगा सरीरुगया य वाही ॥

तस्मेयं भयसंपडे वट्टमाणस्स कओ सुहं?, महुर्विदुरसैमाययओ वेयलं सुहवप्पणा ॥

२५ जइ पुण पभव ! कोइ रिद्धिमं पभवंतो गगणचारी भजेत्ता—एहि सोम ! गिण्ह मे हत्थे,
जा ते नित्यारेमि । पभव ! सो इच्छेत्ता ? । पभवो भणति—एहं न इच्छिहिति दु-
फसपंजराउ मोइज्जंतो ? । जंबुनामो भणइ—फयाइ सो मूढयाए मधुगाही पभजेत्ता—दोउ
गाय मे तिसी मधुग्ग, तो मे नित्यारेहिसि ति । कओ पुण तस्म चित्ती ? । परिच्छिन्नाधारो
अपस्म पठिहिति अयगरुंहे । पभव ! अहं उपलब्धमग्गमापो न भवित्सं पमादी ॥

१. 'जः' ने ३ ओ० सं० ॥ २. 'ति' क ३ ॥ ३. 'अयगरो' य ३ ने ३ ॥ ४. 'पारो' क ३ उ० ॥ ५. 'भो'
६. 'दे०' दिग्ग ॥ ७. 'जइय' ओ० सं० ॥ ८. 'सायायभो' क ३ उ० ॥ ९. 'मधुमोदी' य ३ । 'मधुमेदी' य० ४
१. 'मुदेस' य० ६० ॥

तओ पभणइ पभवो—एवमेयं । को पुण तुब्भं निवेओ ? केण वा दुक्खेणं वाहियत्थ ?
जओ अकंढे धंघुधग्गं परिचयह । जंबुनामो भणइ—पभव । गम्भवासदुक्खं वियाणं(ण)तो
कुसलस्स किं बहुणा निवेयकारणेण ? । एत्थ दिट्ठं सुविहिया वण्णयति—

गम्भवासदुक्खे ललित्यंगयणायं

वसंतपुरे नयरे सयाउहो राया । तस्स ललिया देवी । सा किरै कयाइ ओलोय-5
णगट्ठिया किंचि पुरिसं रुवस्सि पस्समाणी चिट्ठइ । चेडी य से 'अब्भासवत्तिणि' ति तद्वा-
गई दहूणं चितेइ—किं मन्ने देवी पस्समाणी चित्तकम्मजुवई विव निचलच्छी ठिया ? ।
तीर्य वि अवलोइओ, दिट्ठो य णाप सो पुरिसो चक्खुरमणो । चित्तिं च णाप—असंसयं
एयस्मि पुरिसे (मंथायं—२००) निवेसिया णाप दिट्ठी । विण्णत्ता य णाप देवी—तुब्भं दिट्ठीए
सविन्दुओ(यं) मया विजायं, जं आयरेण पुरिसं एयं पस्सह । कस्स य नाम चंदे दिट्ठी 10
नं रमेज्जा ? । देवीए भणियं—साधु सधं, को पुण एस हवेज्ज चरणितलपुण्णचंदो देवो
विजाहरो व ? ति । सा भणइ—विसजेह मं, जाव णं जाणामि ।

विसज्जिया, गहियत्था नियत्ता साहइ—इहेव नयरे ममुदपियस्स सत्थवाहस्स पुत्तो
ललित्यंगओ नाम कलाविहेणू गुणवं च । तओ सा ललिया देवी तं वयणं सोऊण भणइ—
हले ! मंदभागयाए मे चक्खुपहे पडिओ, जओ अनिष्ठुयं मे हियं, एत्थ मे चक्खु अवरज्जति । 15
चेडीए भणिया—देवी ! सा विसायं वच्चह, अहं तुब्भं पियनिमित्तं केणय अविजायं आणेमि ।
तीए भणिया—करहि जत्तं इमस्स सरीरस्स रक्खणनिमित्तं । 'एव' ति घोत्तुणं सा गया लेहं
देविसदिट्ठं गहेऊण ललित्यंगयसमीवं । निवेदिओ अ णाप देवीए दंसणुब्भवो चित्तविंगारो
तओ सो तं वयणं सोऊण लेहगहियत्थो य चेदिं भणइ—सुयणु ! ईव मे पत्ताओ, चंदेलेइ
पुण को धरणिंतलं गओ छिवेज्जा, अणिदिओ यो सवं (सयं) पासेज्जा । ताए भणितो—'अस-20
हायस्स हत्यगतो वि अत्थो नोसेज्ज, सुसहायस्स पुण न किंचि दुद्धं, अम्ह एस भारो' ति
घोत्तुण पडिनिर्यत्ता देवीए सधं कहेइ ।

ततो अभिगमणोवायं चित्तिऊण कोमुइयवारे 'देवी सकय' ति तीसे विणोयहेउं लेप्प-
गपरंपरववदेसेणं पवेसितो देवीए वासधरं चेडीए । तत्थप्संकिओ सह देवीए परिवसइ
विसंतोवभोगवक्खित्तो । इओ य अतेउरमहत्तरएहिं रायविदियं च कयं । विसोहेउं 25
पयत्ता । आगमितं च चेडीए निउणाए । तओऽजायं दोहि वि जणीहिं अप्परक्खणनिमित्तं
वीसत्थो अमेज्जकूवे हुंहा(डो) मज्जे पविट्ठो(?) ।

१ गुम ली ३ । गुज्जं गो ३ ॥ २ ण वायाहिं क ३ उ० ॥ ३ किरि ली ३ ॥ ४ पवत्तिणि उ० विना ॥
५ ण विचितं क ३ ॥ ६ तीए वि क ३ । तीइ वि उ० ॥ ७ इय उ० ॥ ८ णविता दं डे० । णविधा
ध उ० ॥ ९ पवियणू उ० विना ॥ १० णिगओ ली ३ गो ३ ॥ ११ आणदिओ कस० मोस० विना ॥
१२ यासुओ पा० ली ३ ॥ १३ नासेज्जा ली ३ क ३ । विणसेज्जा उ० ॥ १४ डीय उ० ॥ १५ सयोव
क ३ उ० ॥ १६ ली० य० विनाऽम्भत्र—सुहामहामज्जे प० डे० । सुहामज्जप० गो ३ ॥
न० हि० २

तं च परमासुरं दहूण निवेतो नियगविण्णाणं परमदुक्खिओ चित्तेइ—जइ इत्तो मे निग्गमो
 होज्जा तो अलं मे परिसपज्जवसाणेहिं भोगेहिं ति । ताओ य से अणुकंपणहा भुत्तसेसमाहारं
 पखिवंति । तं च छुहावसेण परिचयवसेण य तव्माविओ अहिलसति । पाउसकाले मे-
 होदण पुण्णो कूवो । निद्धमणोदयसायसंवद्धो उग्घाहिओ पुरिसेहिं । सलिलवेगेण निच्छु-
 5 भ्ममाणो निग्गओ खाइतीरे । वाण सप्पाहओ मुच्छिओ, दिट्ठो य नियगघाईए, पक्खा-
 लिऊण संचारिओ य सघरं पवेसिओ । पट्टियरिओ कमेण जहापोराणसरीरो जावो ॥
 । एअस्स दिट्ठतस्स उवसंहारो—जहा सो ललियंयतो, तहा जीवो । जहा देवीदरिसण-
 संबंधकालो, तहा मणुस्सजम्मं । जहा सा चेही, तहा इच्छा । जहा वासघरे पवेसो, तहा
 विसयसंपत्ती । जहा रायपुरिसा, तहा रोग-सोग-भय-सी-उण्हपरिताया । जहा कूवो, तहा
 10 गम्भवासो । जहा भुत्तसेसाहारपरिक्खेवो, तहा जणणिपरिणामियउन्न-पाणा परिसवादाणं ।
 जहा निग्गमो, तहा पसवसमतो— । जहा धाई, तहा देहोपगगहकारी कम्मविवागसंपत्ती ॥

पभव ! जइ तस्स देवी रूवविम्हिया पुणो पट्टवेज्जा तो पविसेज्जा ? पभवो भणइ—
 कहां पविसिहइ तहाणुभूयदुक्खो ? । जंबुनामेण भणियं—अवि सो अन्नाणयाते विसयसं-
 भोगगरुययाए य पुणो पविसेज्जा, जहा अन्नाणिणो सत्ता विसयपट्ठिवद्धा गम्भवासं । अइं
 15 पुण गहिययंध-भोक्खसव्भावो पुणो राग-दोसवत्तिणि न पवजिस्सं ॥

तओ पभवो भणइ—सोम ! सुणह, जहा तुब्भेहिं कहियं तहा तं । एगं पुण विन्नवेमि—
 लोघधम्माणुवत्तिणा भत्तुणा भज्जातो पालणिया लालणिया य । तं कयवि संबच्छराणि एयाहिं
 समं वहूहिं सुहमणुहविऊण तओ सोभिहइ पघयुंतां । जंबुनामेण भणिओ—पभव ! न एस
 नियमो संसारे—जा इह भवे भज्जा माया वा सा भवंतरे वि, किं पुण माया भगिणी भज्जा
 20 दुहिया वा हवेज्जा । एवं सेसविज्जासो—भत्ता वि पुत्तो, पिया वि भाया परो वा, तहा
 इत्थि(त्थी) पुरिसो नपुंसगो य कम्मवसगो जीवो । जा पुण माया भगिणी दुहिया वा जम्मं-
 तरे आसी सा कहां भज्जायारेण लालणीया भवइ ? । [पभवो भणइ—] भयंतरगओ
 भावो दुविन्नेओ, पत्तमाणं पडुय भणइ—पुत्तो वि, पिया वि जओ । भणइ जंबुनांमो—
 एवमादी अन्नाणस्स दोसा, जेण अकजे । कज्जुद्धीअ पवत्तइ जणो, अयवा भोगलोउंयाए
 25 संपइसुहमोहिओ अकजे पैयत्तिज्ज जाणंतो वि । तं अच्छउ ताव भयंतरगतीसंबंधो, एणमय-
 वुत्तंमन्नार्णमयं सुणाहि—

पगभवमि वि संबंधविचित्तयाए कुवेरदत्त-कुवेरदत्ताकहाणयं

महुराए नयरीए कुवेरसेणा गजिआ परमगम्भदोदल्लेमेदिया जगणीए तिगिच्छियरत्त
 दंसिआ । तेण भगिया—जमलगम्भदोसेण एइंमे परिआहा, नत्थि भोद पादिदोसो दीमइ ।

एवमुवलद्धत्याय जणणीए भणिया—पुत्ति! पसवणकालसमए मा णे सरीरपीडा भवेज्जा, गालणोवायं गवेसामि, तओ निरामया भविस्ससि, परिभोगवाचाओ य न होहिदि, गणियाण य किं पुत्तमंडेहिं? । तीए न इच्छियं, भणइ—जायपरिचायं करिस्सं । तद्वाणु-मए ये समए पसूया दारगं दारिगं थ । जणणीए भणिया—उज्झिज्जंतु । तीए भणियं—दुसुरायं ताव पूरिज्ज । तओ अ णाए दुवे मुदाओ कारियाओ नामंकियाओ—‘कुवेर-5-दत्तो’ ‘कुवेरदत्ता’ य ।

अतीते दसराइए डहरिकासु नावासु सुवण्णरयणपूरिआसु छोट्टण जउणानेइं पवाहि-याणि । वुधभंताणि य भवियवयाए सोरियनयरे पच्चूसे दोहिं इच्चमदारएहिं दिट्ठाणि । धरियाउ नावाउ । गहिओ एगेण दारगो, इक्केण दारिया । ‘सधणाइं’ ति तुट्टेहिं सयाणि गिहाणि नीयाणि ति । कमेण परिवट्ठियाणि पत्तजोवणाणि । ‘जुत्त संबंधो’ ति कुवेरदत्ता 10 कुवेरदत्तस्स दिन्ना । कल्लणदिवसेसु य वट्टमाणेसु बहुसहीहिं चरेण सह जुयं पयोजितं । नाममुदा य कुवेरदत्तहत्याओ गहेऊण कुवेरदत्ताए हत्ये दिन्ना । तीसे पेच्छमाणीए-सरिसपडणनामतो चिंता जाया—‘केण कारणेण मत्ते नाम-मुदाकारसमया इमासि मुदाणं?, ण य मे कुवेरदत्ते भत्तारचिचं, न य अन्हं कोइ पुव्वजो एयनामो सुणिज्जइ, तं भवियवं एत्थ रहस्सेण’ ति चिंतेऊण वरस्स हत्ये दो वि मुहोउ ठावियाओ । तस्स 15 वि पत्तमाणस्स तद्देव चिंता समुप्पन्ना । सो वट्टए मुदं अप्पेऊण माउसमीवं गतो । सा य णेण सैवहसाविद्या पुच्छिया । तीए जहासुतं कहियं । तेण भणिया—अम्मो! अजुत्तं ते (भे) जाणमाणेहिं कयं ति । सा भणइ—‘मोहिया मो, तं होउ पुत्त! वधूहत्थग्गाहणमे-त्तदूसिआ, न एत्थ पावगं । अहं विसज्जेहामि दारिगं सगिहं । तव पुण दिसाजत्तातो पडिनियत्तस्स विसिट्ठं संबंधं करिस्सं ।’ एवं वोत्तूण कुवेरदत्ता सगिहं पेसिया । तीई 20 वि जणणी तद्देव पुच्छिया । तीए जहावत्तं कहियं ।

सा तेण निवेएण समाणी पवइया, पवत्तिणीए सह विहरइ । मुदा य णाए सारक्खिया पवत्तिणिवयणेण । विसुज्झमाणचरित्ताए ओहिनाणं समुप्पन्नं । आमोइओ अ णाए कुवे-रदत्तो कुवेरसेणाए गिहे वत्तमाणो । ‘अहो! अन्नाणदोसु’ ति चिंतेऊण तेसिं संवोहण-निमित्तं अज्जाहिं समं विहरमाणी महुरं गया, कुवेरसेणाए गिहे वंसहिं मग्गिऊण ठिया । 25 तीए वंदिऊण भणिया—अज्जाओ! अहं नाम गणिया कुलवहचिट्ठिया, असंकियाउ वस-हित्तिं । तीसे य दारगो धालो, सा तं अभिक्खं साहुणीसमीवे निक्खिवइ । तओ तेसिं खणं जाणिऊण अज्जा पडिवोहनिमित्तं दारगं परियंदेइ—

१ ‘स्सामि ली ३ ॥ २ य पसवसमए क० मो० उ० ॥ ३ ‘दत्ते गो ३ उ० ॥ ४ ‘नइंए प० उ० ॥ ५ ‘दाओ दावि० दे० क० मो० । ६ ‘हा व(द)वावि० गो ३ ॥ ६ ससवहं साहिया । तीए ली ३ ॥ ७ ‘सुहं क० गो ३ सं० । सुयं तद्हा क० उ० ॥ ८ तीए क ३ । तीय गो ३ ॥ ९ वसहियं म० ली ३ ॥ १० ‘ह ति उ० ॥

बाल्य! भायो सि मे, देवरो सि मे, पुत्तो सि मे, सवत्तिपुत्तो [सि मे,] भत्ति-
ज्जओ सि [मे;] पित्तिज्जो सि [मे;] जस्स आसि पुत्तो सो वि मे भाया, भत्ता,
पिया, पियामहो, ससुरो, पुत्तो वि; जीसे गम्भजो सि सा वि मे माया, साम्, सवित्ती,
भाउज्जाया, पियामही, वधू ।

5 तं च तद्वाविहं परियं दणयं सोऊण कुवेरदत्तो वंदिऊण पुच्छइ—अज्जे! कह इमं
च कस्से विरुद्धमसंवद्धकित्थं? उदाहु दारगविणोयणत्थं अजुज्जमाणं भणियं? । एवं पुच्छिअ
अज्जा भणइ—सावा! सच्चं एयं । तओ अ णाए ओहिणा दिट्ठं तेसिं दोण्ह वि जणाणं
सपच्चं कहियं, सुहा य दंसिया । कुवेरदत्तो य तं सोऊण जायतिवसंवेरो ‘अहो! अन्ना-
णेण अपदं कारिओ’ ति विभवं दारगस्स दाऊणं, अज्जाए कयनमोकारो ‘तुम्हेहिं मे कजो
10 पडिवोहो, करिस्सं अत्तजो पत्थं’ ति तुरियं निग्गओ, साहुसमीवे गहियलिंगा-ऽऽयारो,
अपरिवडियवेरग्गो, तवोवहाणेहिं विगिट्ठेहिं खविअदेहो गजो देवलोयं । कुवेरसेणा वि
गहियगिह्वासजोगनियमा साणुकोसा ठिया । अज्जा वि पवत्तिणीसमीवं गया ॥

पभव! तेसिं एवं पच्चयं सोऊण विसयरगो होज्जा? । पभवो भणइ—कहं भविस्सइ? ।
जंघुनामो भणति—अवि तेसिं ‘मूढया’ ऐको तु इद्धानीं ‘परिहारो’ ति पमत्तया होज्जा,
15 न य मम गुरुसयासे सपच्चये विसयदोसे सोऊण भोगाभिलासो हवेज्जा ॥

१ संसं० विना संवेच्चादेशेन्यथं पाठः—‘पुत्तो सि, भत्तिज्जओ सि; जस्स आसि पुत्तो सो वि मे भाया
भत्ता पिया पुत्तो वि; जीसे गम्भजो सि सा वि मे माया साम् भणिया भाउज्जाया इति ॥ २ ‘द्वकित्त’
ए ३ गो ३ क ३ ॥ ३ ‘विट्ठया अ’ उ० ॥ ४ एवं सपच्चं सोऊण पुणो वि’ उ० ॥ ५ गो ३ विताज्जय-
पूकोअप इ’ कसं० मोसं० । एको व इ’ डे० । एको ताय इ’ उ० ॥

* एतदर्थविकल्पका इमे हेमचन्द्रीयपरिशिष्टपर्यद्वितीयसंगताः श्लोकाः—

शुष्यते यो यथा जन्तुलं तथा योषयेदिति । आर्यो तत्प्रतिषेधार्थं तं बालमुद्वह्यपय ॥ २९३ ॥
आतामसि तनुजन्मासि धरस्वराजोऽसि च । आतृष्योऽसि पितृष्योऽसि पुत्रपुत्रोऽसि धार्मक ! ॥ २९४ ॥
यश्च ते बालक ! पिता स मे भवति सोदरः । पिता पितामहो भर्ता तनयः श्वशुरोऽपि च ॥ २९५ ॥
या च बालक ! ते माता सा मे माता पितामही । भ्रातृजाया वधूः श्वश्रुः सपत्नी च भवत्यहो ! ॥ २९६ ॥
कुवेरदत्तः सपत्न्या जगादाऽऽयं किमीदृशम् । परस्परविद्वह्यं भापसे ! विभितोऽप्यमहम् ॥ २९७ ॥
आर्येभ्ये मम बालोऽयं भ्रातृका जन्नी यतः । यदामि तनुजन्मानमसुं भवतिष्यति ॥ २९८ ॥
ममर्तुः सोदर इति देवरोऽपि भवत्यसौ । भ्रातृस्त्वय इति च भ्रातृष्यं कीर्तयाम्यमुम् ॥ २९९ ॥
पितृष्यश्चैव भवति भ्राता मातृपतेरिति । पुत्रः सपत्नीपुत्रस्त्वहो पौत्रो भवत्येव ॥ ३०० ॥
योऽस्य वसु स मे भ्राता माता श्लोका यदावयोः । अयं तातश्च मे तातो भर्ता मातृभूदिति ॥ ३०१ ॥
पितृष्यस्य पितृष्येनमुद्रोषामि पितामहम् । परिणीताऽहमनुता इक्षीति पतिरेव मे ॥ ३०२ ॥
ममैव तनुजन्मा च सपत्नीकुक्षिभूतिरिति । देवरास्य पितृष्येव भवति श्वशुरोऽपि हि ॥ ३०३ ॥
भ्रातृजाया सा ममाऽप्यम्मा तथा जाताऽप्यमहं यतः । पितृष्यकस्य मातेति मम ताऽपि पितामही ॥ ३०४ ॥
भ्रातृजायाऽपि भवति ममभ्रातृगृहिणीत्यसौ । सपत्नीतनयस्यैवा गृहिणीति वधूरपि ॥ ३०५ ॥
माता वधूर्मदीयस्येत्यसौ श्वशुरसंतपम् । भर्तृभार्यां द्वितीयेपमिति जाता सपत्नरपि ॥ ३०६ ॥

† पौत्रोऽपीत्यर्थः ॥

पुणो पभवो भणइ—देव ! सातिसएहिं ते वयणेहिं कस्स सचेतणस्स पडियोहो न होज्जा ? तहा वि 'जुत्तं' ति भणामि—अत्थो महंतेण जत्तेण संपाविज्जइ, सो तुभं विउलो अत्थि, तस्स परिभोगनिमित्तं संवच्छरं अच्छिज्जउ, छसूइसु विणिजोए कए सुट्ठु कयं होज्ज ति, पच्छा जुत्तं पव्वइउं । जंजुनामो भणइ—पभव ! अत्थस्स परिचायं पत्तेसु पंडिया पसंसंति, न कामहेउं । एत्थ सुणह अक्खाणयं—

अत्थविणिओगविस्वयाए गोवदारगोदंतं

अंगाजणवरं गोवा पभूयगोमहिंसा परिवसंति । चोरेहिं गोदं पेहियं । एगा तरुणी रूवस्सिणी पढमपसूया दारणं छट्ठावियौ हिया । सा तेहिं विकीया नगरे गणियाहट्टे । तीए धमणवियेयणादीहिं परिकम्मेहिं परिचरिया उययारं च गाहिया लक्खभूया जाया । सो य से दारओ वयवट्ठिओ जोषणत्थो जातो, धयस्स सगढाणि भरेऊण चंपं गतो । विकीर्य 10 धयं । पस्सइ य तरुणपुरिसे गणियाचरे सच्छंदं कीलमाणे । तेण चित्तिर्यं—मज्झ य धणेण किं जइ एवं न इच्छियजुवइसहिओ विहरामि ? ति । तस्स पस्समाणस्स गणियाउ माया चेव रुइया । तेण इच्छियं सुंक्कं दिशं ।

सो संझाकाले ण्हायसमालद्धो पत्थिओ माउगणियासमीवं । देवयाए यं अणु(मन्थाप्रां— ३००)कंपियाए सवच्छं गावीरूवं काऊण पुरओ से दंसिओ अप्पा । 'पादो से असुइणा 15 विलित्तो' ति वच्छमुवरं कुसितमारद्धो । तेण वच्छेण माणुसीवायाए भणिया गावी—अम्मो ! एस को वि पुरिसो अमेज्जलित्तं मे (से) पायं उवरिं कुसति । तीए भणियं—'पुत्त ! मा ते मन्न भवउ, एस मंदभागो जणणीए समीवं अकिच्चं सेविउं ववइ, न य एयस्स एयं गरुयं गोवदारगस्स' ति 'अदरिसणं गया । तेण चित्तिर्यं—'मम माया चोरेहिं हिया सुव्वए, किं मत्ते सा गणिया होज्ज ? ति नियत्तामि । अहवा पुच्छासि णं गंतूणं' ति पत्तो गणि-20 यागिहं । तीए निमित्तण-भोयण-नीय-वाइय-नचणेहिं हिययगहणसावराए उवगिज्झमाणो सो कज्जनिच्छयपरो भणइ—चिट्ठउ ताव सधं, कहेहिं, तुज्झं कहमुप्पत्ती ? । सा भणइ—जंनि-मित्तमागतो सि धणं दाऊणं ममं महिलागुणवित्थरं पुच्छ, किं ते कुलकहाए ? । सो भणइ—तुज्झ उप्पत्तीए पओयणं, तं अगूहमाणी कहेहिं, कुणसु पसायं । तीए चित्तिर्यं—कहेसि ? , से को वि दोसो हवेज्जा ? । ततो तीए सधं कहियं अम्मापिउसयणणामकालं साभिन्नाणं ॥25

पभव ! देवयापडियोहो जइ न होंतो तो केरिसो होंतो अत्थस्स उवओगो तस्स गोव-दारगस्स ? । पभवो भणइ—नत्थि मे एत्थ किंचि वत्तधं, जहा भणह तहा तं चेवेति । [जंजुनामो भणइ—पभव !] एवं नायपरमत्थो भोगाभिलासी भवेज्जा ? । पभवो भणइ—अभावो एस । जंजुणामेण भणिओ—पडिबुद्धाणं एस विसओ, न सुत्ताणं, "सवत्थ नाणं परित्ताणं" ॥

पुणो कयंजली विन्नवेइ पभओ—सामी! लोगधम्मो वि ताव पमाणं कीरउ, पिउणो उवयारो कओ होइ, तेसिं पुत्तपच्चयं तित्तिं वण्णंति वियक्खणा—“निरिणो य पुरिसो सग्गगामी होइ” । ततो जंबुनामो भणइ—न एस परमत्थो, पुत्तो पिउणो भवंतरग-
 5 “सयंकयकम्मफलभाणिणो जीवा” । जं पुत्तो देइ पियरं उदिसिऊण सा भत्ती । जहा जम्मणं परायत्तं, तहा आहारो वि सकम्मनिविट्ठो(ट्टो) । जेय रीणवंता ते निराधारा अतित्ता सव्वमणागयकालं कहं वट्ठिंहति ? । पुत्तसंदिट्ठं वा भत्तपाणं अचेयणं कहं पिउसमीवमेहिंति ? , तमुदिस्स वा जं कयं पुण्णं ? । जो पिता पितामहो वा कम्मजोगेण कुंयु पिपीलिया वा तणु-
 सरीरो जातो होज्जा, तम्मि य पदेसे जइ पुत्तो उदगं तन्निमित्तं तस्स देज्जा, तस्स कहं
 10 पत्तसि उवगारं अवगारं वा ? । अहवा सुणाहि—

लोगधम्मासंगययाए महेसरदत्तकखाणयं

तामलिक्कीनयरीते महेसरदत्तो सत्यवाहो । तस्स पिया समुद्दनामो वित्तसंचय-
 रक्खण-परिवुट्ठिलोभाभिभूओ मओ मायावहुलो महिसो जाओ तम्मि चेव विसए । माया
 वि से उवहि-नियडिऊसला बहुला नाम चोक्खवाइणी पइसोकेण मैया सुणिया जाया
 15 तम्मि चेव नयरे । महेसरदत्तस्स भारिया गंगिला गुरुजणविरहिण घरे सच्छंदा इच्छिण
 पुरिसेण सह कयसंकेया पओसे तं उदिक्रमाणी चिट्ठइ । सो य तं पएत्तं सौउहो उवगतो
 महेसरदत्तस्स चक्खुभागे पडिओ । तेण पुरिसेण अत्तसरक्खणनिमित्तं महेसरदत्तो
 तकिओ विवाडेउं । तेण लहुहत्थयाए गाढप्पहारीकओ नाइदूरं गंतूण पडिओ चितेइ—
 अहो !!! अणायारस्स फलं पत्तो अहं मंदभागो । एयं च अप्पाणं निंदमाणो जायसंवैगो
 20 मतो गंगिलाए उयरे दारगो जाओ । संवच्छरजायओ य महेसरदत्तस्स ‘पिओ पुत्तो मि’ ति ।

तम्मि य समए पिउकिचे सो महिसो णेण किणेऊण मारिओ । सिद्धाणि य धंज-
 णाणि पिउमंसाणि, दत्ताणि जणस्स । वित्तिवदियमे तं मंसं मज्जं च आसाएमाणो पुत्तमु-
 च्छंगे फाऊण तीसे गाउमुणिगाए मंसरंढाणि रियइ, सा वि ताणि परिवुट्ठा भक्खइ ।

साहू य मासरवणपारणए तं गिहमणुपविट्ठो, पत्तइ य महेसरदत्तं परमपीतिसंपउत्तं ।
 25 तदवत्थं च ओहिणा आभोएऊण पितियमणेणं—अहो !!! अग्राणयाए एम सत्तुं उच्छंगेण
 यइइ, पिउमंसाणि य र्वायइ, सुणिगाए देइ मंसाणि । ‘अकजं’ ति य योत्तूण निग्गओ ।

महेसरदत्तेण पितियं—फीस मग्गे साहू अगहियभिरयो ‘अकजं’ ति य योत्तूण
 निग्गओ ? । आगओ य साहुं गयेसंतो, विवित्तपण्णे दहूण, पंदिऊण पुच्छइ—अययं !
 30 फि न गहियं भिररं मग गिहे ? , जं वा कारणमुदीरियं तं फहेइ । साहुणा भगिओ—
 सावग ! ण वे मंतुं फायचं । पिउगहस्सं कदियं, भज्जागहस्सं सानुरहस्सं च साभिण्णाणं

जहायत्तमकसायं । तं च सोऊण जायसंसारनिघेओ तस्सेव समीवे मुकगिहवासो पयइओ ॥

पभव ! परिसी लोगमुई, तं पमाणं करंतो अन्नाणयाए माणणिजं वा पीलेजा, अकजे कज्जबुद्धी निवेशिजा, कजं परिहरिजा, न पुण नाणी । तम्हा लोगदिट्ठी विसयाणु-
कूलवाइणी ॥

ससारं च दुक्खवंहुलं चित्तंतेण कायघो मोक्खत्थमुज्जमो । तत्थ नरगेसु निरुवमनि-
प्पडिगाराणि निरंतराणि दुक्खाणि, तिरिप्पु सी-उण्ह-छुहादीणि सपक्ख-परपक्खज-
णियाणि, मणुप्पु य दारिइ-दोहग-नीअउच्चमज्झिमभाव-परवत्तव-पियविप्पओगादीणि,
देवेषु किञ्चिसिया-ऽऽभिओग-पररिद्धिदंसण-चयणभयादीणि, तेसि उच्चिअंतेण जिण-
वरुंदिट्ठो निघाणपहो सेवियघो ।

तओ पभवो भणइ—सामि ! विसयसुहस्स सिद्धिसुहस्स य किं अंतरं होजा ? । जंबु-
नामा भणइ—पभव ! सिद्धिसुहं निरुवमं, देवमुहाओ वि य अणंतगुणं अद्यावाहं ति^१
वुचति । जाव य सरीरं ताव य तदस्सिया पीडा हवइ, जाव मणो ताव माणसौपत्तिजो य
दुक्खसण्णिवाओ । 'लक्खे सरा णिवयंति' चि दिट्ठंजा (दिट्ठंता) य भोयण-पाण-विलेवणा-
ऽऽसणादी (दि) परिभोए मुहबुद्धी जणो परिकप्पेइ ते दुक्खं पडिक्कंरंति बोहेयथा ।

एत्थ य दिट्ठंत्तं सुणाहि—

15

दुक्खे सुहकप्पणाए विलुत्तभंडस्स धाणियगस्स दिट्ठंत्तं

एको किर धाणियओ कोडीभंडसगढाणि भरिऊण सत्थेण समं अहविं पविट्ठो । तस्स
य एको वेसरो संववहारनिमित्तं पणाण भरिओ । तस्स य उप्पहपडिवन्नस्स फालिओ
भूरओ, परिगलिआ पणा । तेण दट्ठूण रुद्धाणि नियगसगढाणि, स मणुस्सा य पणा मग्गि-
ऊणं पवत्तो (त्ता) । पैत्ता य आइवाहिगा, तेहिं भणिओ—यच्चंतु सगढाणि, किं काणिणिनि-
मित्तस्स कए कोडीं परिचयउकामो सि ? किं वा चोराण न वीहेसि ? । सो भणइ—लामो
संदिद्धो, संवं कइं परिइस्सं ? । गतो य सेसो सत्थो । तस्स वि चोरेहिं विलुत्तं भंडं ॥

एवं जो विसयलोभेण मोक्खसुहसाहणपमुक्कतत्ती सो संसारमावन्नो यहुं कालं सोइ-
हिति, जहा सो धाणियगो विणट्ठभंडसारो ॥

तओ पभवो एवमादीणि सोऊण पडिओ जंबुनामस्स पाप्पु, 'अहं तुज्झं सीसो,
दंसिओ भे मोक्खमग्गो' । तेणावि 'तह' चि पडिवन्नं । विसज्जिओ निग्गओ वेभारगिहिं
समस्सिओ ठिओ ।

१ नामो उ० संसं० ॥ २ ति । जाव ही ३ ॥ ३ यो० वा० विनाज्जपन्न—पैसाए चि जो सं० क ३ ।
पैसाए चि जो ही ३ उ० ॥ ४ भणसिणाणादी क ३ ॥ ५ दीण परिभोए सुहं बुद्धीअ जणो उ० ॥
६ कप्पपडिक्कंरं ति उ० ॥ ७ पत्ताइयाइवाहिं ही ३ गो ३ मो० सं० ॥ ८ मत्ती उ० विना ॥ ९ वणि०
क ३ गो ३ ॥

विदितं काऊण पभाताए रयणीए पबज्जनिच्छियएहिं अम्मापिऊहिं ण्हाविओ विहीए,
अलंकियविभूसिओ जंबुदीवाहिर्वैतियसकयसन्नित्तं पुरिससहस्सवाहिणी सीयमभिरुडो ।

तओ कुलतिलओ विव जंबुकुमारो विम्भियमणेण जणेण पसंसिज्जमाणो मणि-कणव-
रिसं वेसमणो विव वरिसमाणो मगहापुराओ महतीए इड्ढीए पत्तो गणहरसमीवं । उड्ढणो
5 सिविगाओ, विसजियकेसाभरणो य पडिओ पाएसु सुहम्मसामिणो, 'भयवं ! नित्तारेहिं
मं सह सयणेण' ति । तओ दिक्खियाणि विहिणा । जाओ वि य से भज्जाओ माया य
सुवयाए अज्जाए समीवे सिस्सिणीओ । पभवो वि रायाणुत्ताओ दिन्नो सीसो जंबुनामस्स
गुरुणा । सामाइयमाईयं च सुयं सपुवगयं नाणावरणस्सओवसमलद्धीए थोवेण कालेण गहिर्यं
जंबुनामेण । पभवो वि सामण्णमणुपालेइ ॥

10 भगवं पि पंचमो गणहरो सगणो विहरमाणो गतो चंपं नयरिं । समोसरिओ पुण-
भद्दे चेइए । कोणिओ राया वंदिओ निज्जातो । कयपणामो य जंबुणामरुवदंसणविम्हिओ
गणहरं पुच्छइ—भयवं ! इमीए परिसाए एस साहु घयपरिसित्तो इव किसानू दित्तो मणो-
हरसरीरो य, तं किं मन्ने एएण सीलं सेवियं ? तवो वा चिण्णो ? केरिसं दणं वा तच्चियं
दिन्नं ? जओ से एरिसी तेयसंपयत्ति चि । तओ भयधया भणिओ—सुणाहि रायं !, जइ
15 तव पित्ता सेणिण्ण रण्णा पुच्छिण्ण महावीरसामिणा कहियं—

पसन्नचंद-वक्कलचरिसंबंधो

तस्मि समए अरुहा गुणसिलए चेइए समोसरिओ । सेणिओ राया वित्तियरदंसण-
समूसुओ वंदितं निग्गओ । तस्स चि अग्गणीए दुवे पुरिसा कोडुवसंबद्धं फहं करेमाणो
पसंसंति एगं साहु एगचलणपयट्ठियं समूसियवाट्टजुगलं आयावेंतं । तत्थेगेण भणियं—अहो !
20 एस महणा रिसी सूरभिमुहो तप्पइ, एयस्स सगो वा मोक्खो वा हत्थगओ चि । वीएण
पचभिन्नाओ, तओ भैणइ—किं न याणसि ?, एस राया पसन्नचंदो, कओ एयस्स
घम्मो ? , पुत्तो गेण धालो रज्जे ठविओ, सो य मंतीहिं रज्जाओ मोईजइ, सो य गेण
यंसो विणासिओ, अंतोउरज्जो य न नज्जइ किं पाविहिति ? चि । तं न से वयणं [सो-
कैण] ज्ञाणवापायं करेमाणं मुविपैहमुवगयं । तओ सो चित्तिवं पयत्तो—अहो !!! ते
25 अणज्जा अमहा, भया सम्माणिआ गियं पुत्तस्स मे विपडिपन्ना । जइ हं होतो, एवं च
निट्ठंता, सो मे सुसासिए वरितो । एवं च से संकप्पयंतस्स तं च कारणं घट्टमाणमिष
जायं । तेहिं समं जुद्धाणि भैणसा पेय काठमारुहो ।

१ 'पदा' क १ 'गो' १ ॥ २ 'यति' क १ दिना ॥ ३ 'अतो' क १ ॥ ४ 'विधियमारु' ७० ॥
५ 'उपणो' की १ दिना ॥ ६ 'निगरापा' की १ ॥ ७ 'चदि' २० ७० ॥ ८ 'पु' पुं महातीप परि' ७० ॥
९ 'सी' रूपसंपत्ति ति की १ ॥ १० 'ईए' क १ ॥ ११ 'मणे' ह्यं क० 'मो' गो १ ॥ अणइ य १० ॥ १२ 'मोवजइ'
क १ गो १ ॥ १३ 'पदमय' की १ ॥ 'पदमय' ७० ॥ १४ 'मि' की १ ॥ १५ 'महा' पेय की १ ॥

पत्तो य सेणिओ राया तं पएसं, वंदिओ णेण विणएणं, पिच्छइ णं ज्ञाणनिश्लं ।
 'अहो! अच्छरीयं!!! एरिसं त्वेसि सामत्थं रायरिसिणो पसन्नचंदस्स' ति चित्तयंतो
 पत्तो तित्थयरसमीवं । वंदिऊण विणएणं पुच्छइ—भयवं! पसन्नचंदो अणगारो जस्मि
 समए मया वंदिओ जइ तस्मिं समए कालं करेज्जा कं गतिं वषेज्ज? ति । भयवया
 भणियं—सत्तमपुदविगमणजोगो^१ । राया चित्तेइ—साहुणो व्हं नरकगमणं? ति । पुणो 5.
 पुच्छइ—भयवं! पसन्नचंदो जइ इयाणि कालं करेज्ज, का से गई भवेज्जा? । भयवया
 भणियं—सघट्टसिद्धिगमणजोगो इयाणि ति । तओ भणइ—कहं इमं दुविहं वागरणं नरका-
 ऽमरेसु (ग्रन्थाम्रं—४००) तवस्सिणो? ति । भयवया भणियं—ज्ञाणविसेसेणं तस्मि इमस्मि
 य समए एरिसी तस्स असात-सातकम्मादाणता । सो भणति—कहं? । भयवया भणियं—तव
 अग्गाणियपुरिसमुहविणिग्गयं पुत्तपरिभववयणं सोऊण उज्झियपसत्थज्ञाणो तुमे वंदिज्जमाणो 10
 मणसा जुज्झइ भिषपराणीएण समं, तओ सो तस्मि समए अहरगइजोगो आसी । तुमस्मि
 य अवगए जायकरणसत्ती 'सीसावरणेण पहरामि परं' ति लोइए सिरे हत्थं निक्खिपवंतो
 पडिबुद्धो, 'अहो!!! अहं सकज्जं पयहिऊणं परत्थे जइजणविरुद्धं मग्गमोइओ' चित्ते-
 ऊण निदण-गरिहणं करंतो, ममं पणमिऊण तत्थं चैव आलोइयपडिक्कंतो, पसत्थझाई संपयं ।
 तं च णेण कम्मं सवियं असुमं, पुन्नं अज्जियं, तेण कालविभागेण दुविहगतनिदेसो ॥ 15
 ततो कूणिओ पुच्छइ—कहं वा भयवं! बालकुमारं रज्जे ठविऊण पसन्नचंदो राया
 पवइओ?, सोयुमिच्छं । तओ भणति—

पोयणपुरे सोमचंदो राया । धारिणी देवी । सा कइयाइ तस्स रण्णो उलोयणायस्स
 केसे रयंती पलियं दट्ठूण भणइ—सामि! दूओ आगओ ति । रण्णा दिट्ठी वियारिया, नेय
 पत्तइ अपुवं जणं । तओ भणति—देवि! दिव्वं ते चक्कुं । तीए पलियं दंसियं 'धम्मदूतो 20
 एसो' ति । तं च दट्ठूण परुण्णो राया । उत्तरीएण य से अंसूणि धरेमाणी देवी भणति—
 जइ लज्जइ बुद्धुत्तणेण, निवारिज्जहिंति जणो । ततो भणइ—देवि! न एवं, 'कुमारो बालो
 असमत्थो पयापालणे होज्ज' ति मे मंतुं जायं, 'पुबपुरिसाणुचित्रेण य मग्गेण न गओ हं' ति
 णे विचारो । तुमं पसन्नचंदं संरक्खमाणी अच्छसु ति । सा निच्छियंगमणा ।

तओ पुत्तस्स रज्जं दाऊण धाइ-देवीसहिओ दिसापोकित्तयतावसत्ताए दिक्खित्तओ चिर-25
 मुत्ते आसमपए ठिओ । देवीए य पुब्बाहूतो गच्छो परिवट्ठइ, पसन्नचंदस्स य चारपुरि-
 सेहिं निवेइओ । पुण्णसमए य पसूया कुमारं, 'वक्कलेसु ठनिओ' ति वक्कलचीरी । देवी
 सुइयारोगेण मया, वणमहिंसीदुद्धेण य कुमारो वद्धाविज्जइ । धाई नि थोवेण कालेण काल-

१ ज्ञाणि नि० क ३ गो ३ ॥ २ 'वस्सि सा' क ३ गो ३ । 'वस्स सा' उ० ॥ ३ 'ओ । ततो चिं'
 ही ३ उ० विना ॥ ४ 'यगओ चे' उ० ॥ ५ कहं क ३ उ० ॥ ६ 'रिभहि' ती ३ । 'रिगिहि' उ० ॥
 ७ 'या गमणे कस० मोस० उ० ॥
 व० हिं० ३

गया । कठिणेण बहइ रिसी वँकलचीरी । परिवड्डियो य आलिहिऊण दंसिओ चित्तगारेहिं
 सो पसन्नचंदस्स । तेण सिणेहेण गणियादारियाओ रिसिरुविणीओ 'खंडमयमोयय-
 विविहफलेहिं णं लोभेह' ति पढवियाओ । ताओ य णं फेलेहिं मडुरेहिं, मडुरेहिं य वयणेहिं,
 ✓ सुकुमार-पीणुन्नयथणपीलणेहिं य लोभेति । सो कयसमवाओ गमणेण जावँ उवगतो तावसभं-
 5 डगं संठवेउं, ताव रुक्खाहिरुडेहिं चारपुरिसेहिं सन्ना दिन्ना 'रिसी आगतो' ति । तावो
 दुत्तमबकंताउ । सो तासि पत्तिवीहिमणैगच्छमाणो अन्नउ गतो । सो अडवीए परिचम-
 मंतो रहगयं पुरिसं दडूण 'ताय ! अभिवादयामि' ति मणंतो रहिएण पुच्छिओ—कुमार !
 कत्य गंतवँ ? । सो मणइ—पोयणपुरं नाम आसमपयं । तस्स वि पुरिसस्स तत्थेव गंतवँ,
 तेण भणियं—समगं वचामो । रहिणो भारियं 'तातं' ति आलंबइ । तीए भणियं—को इमो
 10 उवयारो ? । रहिणा भणियं—सुंदरि ! इत्थिविरहिए नूणं एस आसमपए वड्डिओ न
 ✓ याणइ विसेसं, न से कुप्पियधं । तुरो य मणइ—किं इमे मिगा घाहिजंति ? । सारहिणा
 भणियं—कुमार ! एए एयम्मि चेव कज्जे उवउजंति, न इत्य दोसो । तेण वि से मोदगा
 दिन्ना । सो मणइ—पोयणासमगासीहिं मे रिसिकुमारेहिं एयारिसाणि चेव फलाणि
 दत्तपुष्पाणि ति । वचंताण य से इक्केण चोरेण सह जुज्जं जायं । रहिणा गाढप्पहारो कओ,
 15 सिक्कयागुणपरितोसिओ मणइ—अत्थि विठळं घणं, तं गिण्हसु सूर ! ति । तेहिं तिदि
 वि जणेहिं रहो भरिओ ।

कमेण पत्तो पोयणपुरं नयरं, मोहं गहाय (१) विसज्जिओ—'उडयं मग्गसु' ति । सो
 ममंतो गणियाघरे 'तात ! अभिवादेमि, देहिं इमेण मोहेण उडयं' ति । गणियाए भणि-
 ओ—दिज्जइ, निवेसइ ति । तीए य कासवओ सहाविओ । ताओ अणिच्छंतस्स कयं नह-
 20 परिक्कमं । अवणीयवकलो.य वत्था-55भरणभूसिओ गणियादारियाए पाणिं गिण्हविओ ।
 'मा इमं रिसिवेसं अवणेहिं' ति अंपमाणो ताहिं भणइ—जे उडयत्थी इहमागच्छंति तेसिं
 थरितो उवयारो कीरति । तज्जो य गणियाओ उयगायनाणीओ वट्ट-वरं चिट्ठंति ।

जो य कुमारोवेलोमणनिमित्तं रिसिवेसेण जणो पेसितो सो आगतो कहेइ—कुमारो
 अडविमतिगतो, अम्हेहिं रिसिस्स भण्ण न तिण्णो सहावेउं । ततो राया विमण्णमागसो
 25 भणति—'अहो ! अकज्जं, न य पिउसमीये जाओ, न इहं, न नज्जइ किं पत्तो होइइ ?'
 ' ति थितापरो अच्छइ । मुणइ य मुंयंगसइ, तं य से सुइपइदूमणं जायं । मणइ य—मए
 दुक्किएण को मग्गे मुहिओ गंधवेण रमइ ? ति । गणियाए य दिण्ण जणेण सहियं । सा
 आगया, पाययडिया रायं पसन्नचंदं विप्रयेइ—देव ! निमित्तिसंदेसो मे—'जो तावसस्सेपी

१ वडइ ही १ ॥ २ फेलेहिं मडुरेहिं वयं को १ व० ॥ २ व अउगतो उ० ॥ ४ तयो क १ गो १ ॥
 ५ 'पुष्पमा' को १ विना ॥ ६ 'वेद' ही १ ॥ ७ उडयं उ० मिगा ॥ ८ ताओ दे० उ० ॥ ९ की १ उ०
 विनायक—'रुद्धि' क० यो० ॥ १० मयं ही० य० ॥ ११ 'रुयो' क १ गो० उ० ॥

तरुणो गिहमागच्छेत्ता ता तस्स समागमेव दारियं देज्जासि ; सो उत्तमपुरिसो, तं संति-
या विउलसोक्तरभाणिणी होहिइ' ति । सो जहा भणिओ नेमिच्छिणा अय मे गिहमागओ ।
तं च संदेसं पमाणं कैरतीए दत्ता से मया दारिया, तन्निमित्तं उस्सयो, नै य णायं 'कु-
मारं(रो) पणद्धं(टो)' । एत्थ मे अवराहं मरिसेह ति । रत्ता संदिट्ठा मणुस्सा जेहिं
आसमे दिट्ठपुट्ठो कुमारो, तेहि यं गएहिं पञ्चमिजाणिओ, निवेदितं च पिइं । रत्ता परमपी-5
इमुद्धहंतेण बहुसहिओ सगिहमुवणीओ । सरिसकुल-रूव-जुवणगुणाण य रायकन्नगाणं पाणिं
गिण्हाविओ, कयरजसविभागो य जहासुहमभिरमइ ।

रहिओ चोरदत्तं दधं विकिणंतो रायपुरिसेहिं 'चोरो' ति गहिओ । वक्त्रचरित्राणां
मोहओ पसन्नचंदविदियं ति ।

सोमचंदो वि आसमे कुमारं अपस्समाणो सोगसागरवगाढो, पसन्नचंदपेसिण्हिं 10
नगरगयं वक्त्रचरित्रं निवेदितेहिं कंहवि संठविओ, पुत्तमणुसरंतो अंधो जाओ । रिसीहिं
साणुकंपेहिं कयफलसंविभागो तत्थेव आसमे निवसति ।

गएसु य धारससु चासेसु कुमारो अद्धरत्ते पडिबुद्धो पियरं चित्तेउमारद्धो । 'किह मन्ने
ताओ मया निग्घिणेण विरहिओ अच्छइ?' ति पियदंसणसर्गसुगो पसन्नचंदसमीयं गंतूण
पायवडिउ विन्नवेइ—देव! विसंजेहिं मं, उकंठिओ हं तावस्स । तेण भणिओ—समगं 15
घचामो, गया य आसमपयं, निवेइयं च रिसिणो 'पसन्नचंदो पणमइ' ति । चळणो-
वगओ अ णेण पाणिणा परामुट्ठो 'पुत्त! निरामओ सि?' ति । वक्त्रचरित्रो पुण अउव-
यासिअ चिरकालधरियं से बाहं मुयंतस्स उम्मिआणि नयणाणि, पस्सइ य दो धि जणे
परमतुट्ठो, पुच्छइ य सव्वकालकुसलं । वक्त्रचरित्रो य कुमारो अइगतो उडयं, 'पस्सामि ताव
तावस्स भंडयं अपेहिज्जमाणं केरिसं जायं?' ति । तं च उत्तरीयत्तेण पडिलेहिउमारद्धो जइ 20
विष पायकेसरियाएँ । 'कत्थ मण्णे मया एरिसं करणं कयपुबं?' ति विहमणुसरंतस्स तयाव-
रणखएण जायं जाईसरणं । सुमरति तं देव-माणुसभवे य सामन्नं पुराकयं, संमरिऊण
वेरगममंगमोइण्णो, धम्मज्झाणविसयादीओ विमुद्धमाणपरिणामो य धितियसुक्कज्झाण-
भूमिमइकंतो निट्ठवियमोहावरणविग्घो केवली जाओ, निग्गओ च । पकहिंओ य धम्मं
जिणप्पणीयं पिउणो पसन्नचंदस्स य रण्णो । ते दो धि लद्धसम्मत्ता पणया सिरेहिं केव-25

१ समागमे चेव कसं० मोसं० । समागमेव उ० ॥ २ करितीए क ३ ॥ ३ न याणं कु० उ० ॥ ४ य
मणुपहिं प० फ १ ॥ ५ पियं उ० ॥ ६ दत्तदण्यं ३० उ० विना ॥ ७ कसं० मोसं० विनाअवत्र—कट्टे स०
फी १ । कंहवि स० उ० ॥ ८ मूलसो मोसं० विना ॥ ९ ओह ही ३ विना ॥ १० अणुपे० स० विना ॥
११ रीयंते० क ३ उ० ॥ १२ ए० 'मया कसं० मोसं० उ० विना ॥ १३ सुग्गमा० फी ३ उ० ॥
१४ र्हियं ५० २० उ० विना ॥

• प्रयमान्तमेतद् द्वितीयार्थकमिति "वक्त्रचरित्रम्" इत्यर्थः ॥ † चिह्नं इत्यर्थः ॥
‡ धर्मप्यानविषयातीत इत्यर्थः ॥

लिणो 'सुहु ते दंसिओ मंगो' ति । वकलचीरी पत्तेयबुद्धो गतो पियरं गहेऊणं महा-
वीरवद्धमाणसामिणो पासं । पसन्नचंदो नियगपुरं ।

जिणो य भयवं सगणो विहरमाणो^१ पोयणपुरे मणोरमे उज्जाणे समोसरिओ । पस-
न्नचंदो वकलचीरिवयणजणियवेरगो परमभणहरतित्ययरभासियामयवद्धिउच्छाहो वालं
५ पुत्तं रज्जे ठविऊण पवइओ । अहिगयंसुत्तत्थो तव-संजमभावियमती मगहापुरभागओ
तव पिउणा सायरं वंदिओ आयावंतो—एवं निक्खंतो ॥

जाव य भगवं नारगामरगतीसु उक्कोसट्ठिईजोगयं ज्ञाणपचयं पसन्नचंदस्स वनेइ ताव य
देवा तम्मि पएसे ओवइया । पुच्छितो य अरहा सेणिएण रण्णा—किंनिमित्तं एस देवसंपाउ ?
ति । सामिणा भणियं—पसन्नचंदस्स अणगारस्स णाणुप्पत्तीहरिसिया देवा उव्वयंति ॥

10 ततो पुच्छइ—एतं महाणुभावं केवलणाणं कत्थ मन्ने वोच्छिज्जिहिति ? ।

तं च समयं वंभिंदसमाणो विज्जुमाली देवो चउहि देवीहिं सहितो वंदिउं भयवंत-
मुवागतो उज्जोयितो दसदिसाओ । सो दंसिओ भगवया, 'एयम्मि वोच्छिज्जिह' ति ॥

राया पुणो वि पुच्छइ—कहं देवो केवली होहिति ?, मणुस्से तवभवचरिमे केवलसं-
भवो तुम्मेहिं वणिणओ विसुद्धचारिते । भयवया भणियं—एस देवो सत्तमे दिवसे चुओ
15 मणुस्सविग्गहलामी । तओ पुच्छति—चवणसमए देवा परिहीणजुतयो भवंति, एस पुण
अभिभवइ तेयसा सूरे, तं कहमेयं ? । भयवया भणियं—एस संपइ परिहीणजुई, पुवं
पुण अणंतगुणविसिद्धा से तेयलेसा आसी । राया पुच्छति—कहं पुण एएण कयं पुवभवे
जेण एरिसी से तेयसंपया ? । भयवं कहइ—

जंघुसामिपुबभेकहाए भवदत्त-भवदेवजम्मसंवंधो

20 इहेव जणवए सुग्गामो नाम गामो । अज्जवो नाम रंटुउडो आसि । तस्स रेवती
नाम भारिया । तेसिं पुत्ता भवदत्तो भवदेवो य । तत्थ जेहो जोवणंमुदए सुद्धियस्स
अणगारस्स समीवे पवइओ, गुरुसमीवे विहरइ ।

एणेण साहुणा आयरिया विज्जविषा—णाययसहिं गच्छिउमिच्छे तुम्मेहिं अम्मणुजाओ ।
तत्थ मे कणीयसो भाया मयि अईय सिणेहसंवद्धो, दट्ठण पययहि ति । तेहिं विसझिओ
25 घट्टुसुयसाहुसाओ । दट्ठण नायओ पडिनियत्तो गुरुण आलोएई—तस्स दारसंगदं फाउ-
पामा अम्मापियरो, लद्धा य से दारिया, तओ न पवइओ । भयदत्तेण भणियं—ते कहं
भाउगो घरकोउगे यि यट्ठमाणो भाउगं दट्ठण चिरस्स पच्छओ न लग्गो ? ति । इयेण
साहुणा भणियं—दट्ठामि तुज्जं (ग्रन्थाप-५०७) भाउगं पययंतं । भयदत्तेण भणियं—
जइ ममासगणा तओ विहरति तओ भाउगं मे दट्ठिइ पययंतं ।

१ ण वट्ठ २० ३० विना ॥ २ णो मज्जे २० ३० विना ॥ ३ पसन्नचंदो क ३ गो १ ॥ ४ णव
वि २० ४० ॥ ५ णमुदए १ ॥ ६ णमुदए ३० ४० ॥ ७ पत्तो मयि २० ३० ४० विना ॥

विहरंता आयरिया य मगहाजणपयं गया, विन्नविद्या भयदत्तेण—भयवं! नायओ वहु-
मिच्छामि ति । ससहाओ तेहिं विसज्जिओ । भयदेवस्स य तं समयं नागदत्तस्म दुहियाए
चासुगीए अत्तिगाए नाइलाए सह विवाहो^१ यत्तो । भयदत्तो य नायसमीवं गओ ।
परितुट्ठा नायओ भयदत्तागमेण । तेण य कुसलं पुच्छिया, आपुच्छिया य 'वधामि,
तुम्मे आउल' ति । निवंधे कए पडिलाभिओ विउलेणं भत्तपाणेणं । निवेइयं च भयदे- 5
वस्स जेट्ठस्स भाउणो आगमणं । सो य सट्ठिसदियं वट्ठं पसादेइ । गुरुआगमणं सोऊणं
च ससंभममन्नुट्ठिओ सहीहिं भणिओ—न ते अद्धपमाहियं वधुं मोत्तूण जुत्तं गंतुं ।
सो भणति—वालिया ! गुरुपणिवायं काऊण आगयमेव ममं दच्छिहह ति । सो निग्गओ
भवणातो, वंदिओ अ णेण जेट्ठो भाया । तेण से^२ धियभरियं भायणं हत्थे दित्रं । पत्थिया
साहवो । सो^३ णे अणुयाइ पत्तहत्थगतो । पढमं इत्थिजणो नियत्तो, पच्छा पुरिसा थोअं- 10
तरं गंतूण, 'साहू सावज्जं वयणं न भणई' ति नियत्तह । भयदेवो उण 'अत्रिसज्जिओ
कहं नियत्तामि?' इति उवायपुणं दंसेइ से वप्पिण-पोक्करणि-अणसंडे नियए पंराए य । सो
वि भणइ 'सुमरामि, जाणामि' ति गतो गामसीमंतं, आसन्नो य गामो । ण भणई णं
भयदत्तो 'नियत्तसु' ति । एएण कमेण वधमाणो पत्तो गुरुसमीवं । दिट्ठो य वरनेव-
ल्लिओ । सुट्ठेहिं भणियं—जेट्ठजेहिं जहा भणियं तं कयं । आयरिएहिं पुच्छियं—किं इमो 15
आगओ तरुणो ? । भयदत्तेण भणियं—'पघइयु' ति । गुरुहिं भणिओ—एवं ?
'भा भाउगस्स ओहावणा 'होउ' ति तेण 'एवं' ति पडिसुयं । पवाविओ य साहुसंचाडण
सह विसज्जिओ । आगतो य सयणो, 'कहिं गतो?' ति पुच्छिण भयदत्तेण भणियं—
सो पत्तमित्तो चेव नियत्तो । ते एवं वुत्ता 'धुवमन्नेण मग्गेण गओ होहिति' ति सिग्घं
नियत्ता । भयदेवो अकामयो वंतवं (वंभवं) चरइ भजं हियएण परिवहंतो । बहुणा य 20
फालेण भयदत्तो कयभत्तपरिआओ कालगतो समाहीए सक्कसमाणो देवो जाओ । .

इयरो वि 'सा मम भज्जा, अहं पि तीसे भत्ता पिओ, वधामि से वट्ठमणिं घोडु' ति
थेरे अणाउच्छिय गओ । सुग्गामवहिया य आययणं संवरियदुवारं, तस्साऽऽसन्ने 'वीसमा-
मि' ति सेंटितो^४ । तत्थ य एगा इत्थिया गंध-मल्लं गहाय एगाए माहणीए सह आगया ।
तीए 'साहु' ति वंदितो । तेण पुच्छिया—साविए ! तुम्भमवस्सं जाणिदिह इह वसंती- 25
ओ, जीवइ अज्जवरट्ठउडो, रेवई वा ? । तीए भणियं—तेसिं वैह कालो कालगयाणं ।
सतो विमणो जातो पुणो पुच्छइ—भयदेवस्स वहू नाइला जीविइ ? ति । तीए वितियं—

१ वधयंतं गया ही ३ ॥ २ हो पारदो ही ३ ॥ ३ गामणे दे० । गामे उ० ॥ ४ वस० संप० विना-
अयत्र—सधियभरियं मो० । सभयभरियं उ० । से भरियं ही ३ गो ३ ॥ ५ से णे क ३ गो ३ दे० ॥ ६ इ
धितिं गो ३ । इ नि० ही ३ । इ, जह नि० उ० ॥ ७ कस० विनाअयत्र—परायणं य उ० । परा य ही ३
गो० स० गो ३ ॥ ८ इ हणं भव० क ३ ॥ ९ होइ सि उ० विना ॥ १० सोम ! पत्तमे० ही ३ ॥ ११ एवं सवं
उ० ॥ १२ ति तो थेरे ही ३ ॥ १३ ठित्तो ही ३ ॥ १४ तीसे य० उ० विना ॥ १५ बहुका० ही ३ उ० ॥
१६ वति ही ३ ॥

होज एसो भवदेवो, पुच्छामि ताव णं । तओ भणति—तुम्हे भवदेवं कओ जाणह ? ,
 किमत्थं वा इहं आगया ? । सो भणइ—अहं अज्जवपुत्तो कणिट्ठो, वंधुमणापुच्छिय जेह्वस्स
 भित्ताणुवत्तीए पवइओ । भाउगम्मि उवरए ‘मा अणभिजाओ होह’ ति तं द्दुमागतो ।
 तीए भणियं—अहं सा नाइला, तुम्हेहिं पुण बहुं कालं तवो चिण्णो, तं द्दुं जमेत्य
 5 इहमागया, ममं ता कैरिसं बहुत्तणं इमेण कालेण । सुणह इदं—तुम्हेसु पवइएसु साहुणो
 साहुणीओ य गुरुजणेण पूइजमाणाइं अयंति, सगिहे वसंति । तेहिं कयाइ कहियं अक्खाणयं—
पमत्तयाए लद्धमहिसजम्मणो माहणदारयस्स कहा

एगो किर माहणो उवरयभज्जो डहरां दारसं गहेऊणं निग्गओ गेहाओ, सुद्धमोक्खम-
 गमन्नेसमाणो साहुसमीवे उवलद्धसव्वावो पवइओ । सो पुण दारगो सीयमोअण-विरस-
 10 पाणग-अणुवाहण(वाणह)-कप्पउडसेज-असिणाणाइसु सीयमाणो संतेण जयणाए किंचि कालं
 बह्वाविओ । अज्जया भणइ—वच्चामि संतु !, अगारवासं वसामि ति । तेण परिचत्तो,
 ‘अलं मे तुम्हे निद्धम्मेण’ । सो गतो सहवासं, तत्थ पच्चभियाणियाओ, उवस्सिओ य एगस्स
 माहणस्स ठिओ घरे । केणय कालेण य से दारिया दत्ता, कुणइ कम्मं भोगपिवासित्तो ।
 विवाहकाले य चोरेहिं मिहुणमं चेव वहियं । सो भोगपिवासिओ अट्टाणविसए वट्टमाणो
 15 कालगतो महिसो जाओ ।

सो वि पिया से कयदेइसातो गतो देवलोगं । तेण पलोइओ पुत्तसिणेहेणं महिसो जातो ।
 सोयरियरूवं च काऊण कीओ गेणं गोवहत्याओ । तओ लउडेणं हणमाणा णिति णं सोय-
 रिया । संतरूवं च काऊणं देवो दंसेइ से पुरओ अप्पाणं । तं च पस्समाणस्स भित्ता जा-
 या ‘कत्थ मन्ने एरिसं रूवं दिट्ठपुब्बं ?’ ति, तदानरणिज्जगओवसमेण जाइस्सरणं समुप्पन्नं ।
 20 तओ ‘संत ! परित्तायसु ममं’ ति रवति । संतेण भणिया समतिविषयिपिया सोयरिया—
 एम मे खुट्टगो, सोयरिका ! मा णं पीडेह । तेहिं भणिओ—एस तुज्जं न सुणइ, अवम-
 रसु । जाहे गेण जाणियं ‘पडिवज्जइ मगं’ ति ताहे अवमत्थिएहिं सुक्खो । अणुसासिओ
 देवेण । दिट्ठमओ पडिवज्जो वयाणि । कयभत्तपक्कत्ताणो सोहम्मे कप्पे देवो जाओ ॥

पिउणा नित्यारिओ तिरियदुग्गइओ । मुच्चं पुण जेह्वो भाया सुरलोगं गतो, मुच्चं साहुरुबे
 25 दहूण न पुण पडियोहणे चित्तं पाहिइ ? । तुम्हे य पमत्ता, अनियते जीविए कालं काऊण
 मा संसारं भमिहइ, नियत्ताह गुरुसमीवं ॥

एयम्मि देसयाले तीए गाँहीए दारगो पायसं भुंजिऊण आगतो भणइ—अम्मो ! आ-
 णेह पोलाळं जाव पायसं पयामि, ततो पुणो भुंजीहं अद्वयमिट्ठो, पुणो दक्खिणादेउं अमत्त
 भुंजामि । तीए भणियं—पुत्त ! धंतं न भुंजइ, पुणो अलं ते दक्खिणाए, यच्छ ! अच्छ-
 30 सु सुदं ति ।

तं पि से वयणं सोऊण युद्धी जाया—सुद्धु मणइ माहणी 'वंतासी दुगुंछिओ होइइ' ति । तओ मणइ नायलं—वचामि गुरुसयात्तं अणुसासिओ तुमए, काहं परलोगहिंयं, पत्तामि ताव सयणं ति । ताँए भणिओ—किं सयणेणं भे दिट्ठेणं वाघायकरेणं ? , वच्चइ, सकज्जे निच्छिओ होइइ । अहं पि साहुणिसमीवे पवइस्सं ति । तं च वयणं पमाणं कुणं-तो वंदिऊण जिणंविचाणि पडिनियत्तो । गुरुसगासे आलोइयपडिक्कंतो निधियारो सामण्णम- 5
शुचरेऊण कालगतो सकस्स देवरण्णो सामाणिओ जातो ॥

सागरदत्त-सिवकुमारभवसंबंधो

भवदत्तो ठिइक्खणं चुओ पोक्खलावइविजए पोंडरगिणीए नयरीए वइरदत्तस्स चक्खवट्ठिणो जसोहराए देवीए गँव्भं उववन्नो । तीए य समुदमज्जणडोहले समुप्पन्ने । ततो राया महया इट्ठीए सीयं महानइं समुदभूयं गतो । तत्थ य जसोहरा देवी मज्झिआ 10
विणीयडोहला तत्थेव पुण्णे पसवणसमए पसूया कुमारं पसत्थलक्खणोववेयं । तस्स य डोहलगुणसूइयं कयं नामं 'सागरदत्तो' ति । सो सुहेण वट्ठिओ गहियकँलाकलावो य पत्तजोवणो तरुणजुवइविदसहितो वणगओ इव करेणुपरिकिन्नो अभिरमइ ।

पासायगओ य कयाइ पत्सइ मेरुसरिसप्पमाणं वलाहगं नयणमणोहरं । जह् कहिज्जइ रिसीहिं मेरु तारिसो इमो जलहरो । जइ य एरिसो मेरु तो सचं देवरमणो । सो य तेण 15
सपरियणेण दीसमाणो जलबुब्बुओ इव रणेणं विलीणो । तं च उवसंतो चित्तेइ—'एरिसी नाम सोहा नयणामयभूया खणेण विणट्ठा, मणुस्ताणं पि नूणं एरिसीओ रिद्धीओ विणा-सपज्जवसाणाओ । जो वि इमो सरीरसमुदाओ सो वि न नज्जइ, कम्मइ समए पडिहिइ । तं जाव देहो निरुवदवो ताव परलोयहिअं कायव' निच्छियमती अम्मा-पियरमापुच्छइ । तेहिं कहिंचि विसज्जिओ अणेगरायसुयसयपरिवारो अमयसागरस्स अणगारस्स समीवे 20
पवइतो, गतो य सुओयहिस्स पारं । विमुज्झमाणचरित्तस्स य से ओहिनाणं समुप्पण्णं ।

भवदेवो वि देवलोयाओ चइऊण तत्थ विजए वीयसोगाए नयरीए पउमरहस्स रण्णो वणमालाए देवीए पुत्तो जाओ सिवो नाम । कमेण परिवट्ठिओ, जोवणत्थो य राय-सुयाहिं सरिसजोवण-लायन्नाहिं सहिओ पासायगओ अभिरमइ ।

सागरदत्तो य अणगारो गणपरिवुडो विहरमाणो वीयसोगाए नयरीए उज्जाणे समो- 25
सरिओ । मासखवणपारणए य कामसमिज्जेण सत्यवाहेण गिहागओ पडिलाहिओ । तओ तस्स वच्च-भाव-पडिगाहगसुद्धिनिमित्तं वसुहारा पडिया । सुयं च सिवकुमारेण । सो सायरं वंदितं निग्गओ । सागरदत्तो य चउदसपुवी सिवकुमारस्स सपरिवारस्स केव-लिपणीयं धम्मं आयक्खइ । संसयतिमिराणि य जणस्स जिणो विव विसोहेइ ।

पहंतरे य सिवकुमारो मणइ—भववं ! तुव्भं मे पत्तमाणस्स सिणेहो ववुइ, हिय- 30

यंस्त परा निबुई, तं किं मन्ने अत्थि कोइ पुत्रमविओ सयणसंबंधो तुम्हं मम य होजा ? ।
 ततो सागरदत्तेण ओहिणा आभोएऊण भणिओ—सिंवा ! इओ तइयमवे जंघुहीय-
 भरहे मगहाजणवए तुमं सि ने भाया कणिट्ठो, आसी, पाणेहि वि पिययरो । नया वि-
 सिणेहेण मंदसद्धो वि होऊण पञ्चाविओ । देवलोगे वि णे अणंतरमवे तहेव पीई आसी ।
 ५ इयाणि पुण वीयरगयाए न ने विसेतो सयणे परजणे वा ।

तं च सोऊण सिवकुमारो भणइ—‘भयवं ! एयमेयं, जहा भणह तुम्हे अवितहवा-
 इणो । रोयइ मे जिणवयणं, भीओ न्हि संसरियवत्त, तं जाव ताव अन्मा-पियरो आ-
 पुच्छामि, तओ तुम्हं पायमूले हियमप्पणो करिस्सं’ ति वंदिऊण सणिहमागतो, अन्मा-पियं-
 रो आपुच्छइ—‘सुतो ने धम्मो सागरदत्तस्स अणगारस्स समीवे । विसज्जेह मं, पवईस्सं ।
 10 तेहिं भणिओ—पुत्त ! किह तुमं अम्हे विसज्जेहामो, तुमायत्ता ने (ने) पाणा, मा ने
 (ने) परिबयसु । तओ सो तेहिं निहैम्ममाणो कयनिच्छयमणो मणसा परिचत्तगिहवासो
 ‘सीसो हं सागरदत्तस्स अणगारस्स’ ति सबसावज्जजोगविरओ मोणेण टिओ । पत्तत्य-
 ज्जाणो बहुप्पयारं छंदिओ भोयणेण । जाहे न कस्सइ वयणं करेति ताहे संविग्गेण पट्ठम-
 रहेण रण्णा सीलवणो दढधम्मो इव्वमुत्तो समणोवात्तओ सदाविऊण (ग्रंथामं—६००)
 15 भणिओ—पुत्त ! सिवकुमारेण पवज्जाभिलासिणा अम्हेहिं अविसज्जिएण मोणं पडिवन्नं, संपयं
 भोत्तुं न इच्छति, तं जहा जाणत्ति तहा णं भोयावेहि, एवं करंतेण ‘अम्ह जीवियं दिन्नं’
 मणे ठविऊण घत्तमुविइन्नमूमिभागो अत्तंकियं उवसप्पमु णं ति ।

साहगस्स पुण सरीरं धम्मस्स साहणेहेतुं, तं आहारेण विणा विणसेजा, तेण अणवज्जो आहारो जइजणस्स अविरुद्धो, तं तुम्हे फासुप्पसणिज्जं जवणमेत्तं भुंजमाणा निशाणफल-साहगा भविस्सह । ततो भणति—इध्मपुत्त ! कट्टमहं इहगए फासुप्पसणिज्जं आहारिस्सा-मि ? दट्ठधम्मेण भणिओ—कुमार ! तुम्हे साहुभूया, अहं अज्जप्पभिड तुय्यं मीसो इह अणवज्जेणं पाण-भोयणेणं वेयावयं करिस्सं, हुणह मे विसगं । तओ सिवकुमारेण भणिओ—तुमं सि जिणवयणविसारतो कप्पा-ऽकप्पविहिण्णू, तं जइ ‘मया अवरस्सभोत्तयं’ मन्नसी तो छट्ठस्स भत्तस्स आयंखिलं पारणं होउ । ‘तह’ ति दट्ठधम्मेण पडिमुयं । सो यं से वंध-भोक्खत्तहं कहेइ । पारणगकाले य जहाभणियं भत्त-पाणमुवणेति ।

तस्सेवं [सिवकुमारस्स] अंतैउरमज्झगयस्स सारयगगणदेसस्सेय विमलसहानस्स अपरिविडियधम्मियववसायस्स दुवालस वासाणि त्रियंघंत्ताणि । तओ समाहीए कयदेहप-10 रियाओ वंभलोगे^१ कप्पे इंदसमाणो देवो जाओ । जारिसी य वंभस्म देवरण्णो जुई^२ तारिसी तस्स वि आसि । एस दससागरोवर्मपरिक्खएण चुओ तो सत्तमे दिवसे उसभ-दत्तस्स इध्मस्स धारणी^३ पुत्तो भविस्सति । एएण तवतेएण जुईसंपदा परिसि ति ॥

एवं च भयवओ सोऊण वयणं अणाढिओ जंबुदीवाहियई देवो परमपरितोसविय-सियहिययकमलो उट्ठिओ, ति^४वई^५ वंदिऊण, अप्पोडेऊण, महुरेण सरेण भणति ‘अहो ! 15 मम कुलं उत्तमं’ ति ॥

तस्स य कुलपसंसावयणं सोऊण सेणिओ राया पुच्छइ—भयवं ! एस देवो सकुलपसंसणं कुणइ केण कारणेण ? ति । भगवया भणियं, सुणाहि—

अणाढियदेवस्सुप्पत्ती

इहेय नयरे गुत्तिमई नाम इध्मपुत्तो आसि । तस्स दुवे पुत्ता, उसभदत्तो जिण-20 दासो य । तत्थ जेद्धो सीलवं, कणिट्ठो पुण जिणदासो मज्ज-वेस-जूयप्पसंगी । उसभद-त्तेण सयणविदितं काऊण परिचत्तो ‘अभाया अज्जप्पभिइं मे’ ति । सो अन्नया बलवइणा जूयकारेण सह रममाणो आयं विसंवायंतेण आउहेण आहओ । उसभदत्तो सयणेणो^६ णु-णीतो—जिणदासं वसणदोसदूसियं परित्तायसु, तओ जसभागी भविस्ससु ति । सो गतो तस्स समीवं । तेण य तदवत्थेण भणितो—अविणीर्यस्स मे अज्ज ! रमसु, परलोगपट्टियस्म 25 उवएससहातो होहि ति । उसभदत्तेण आसासिओ—जिणदास ! मा विमायं वय, अहं तह जत्तं करिस्सं जहा जीवसि । सो भणई—‘न मे जीवियलोभो, भत्तं पच्चत्त्याइस्स’^७ निकए

१ ‘म्मस्साह’ उ २ ॥ २ तो इ उ २ विनाज्जयत्त—‘णाहेतुं तं क १ । णयं तं ही ३ ॥ ३ तुम्हे ही ३ ॥ ४ ‘सुयं ए’ क ३ ॥ ५ उ २ विनाज्जयत्त—‘जमित्तं भुंजह, निव्वा’ ली० य० ॥ ६ कुण मे कस० उ० ॥ ७ ‘स्सं भोत्तयं’ ति मत्तेसी उ २ ॥ ८ विहकं उ २ ॥ ९ ‘गक’ ली ३ ॥ १० ‘मकालपरि’ उ २ ॥ ११ ‘पु भा-रियाए पु’ उ २ ॥ १२ एयं उ २ ॥ १३ ‘वति छिदिऊण वम० उ २ ॥ १४ ‘वो कुल’ उ २ ॥ १५ इध्मो भा’ उ २ ॥ १६ जायं क ३ ॥ १७ ‘णणु’ दा० ॥ १८ ‘ययं मे ही ३ ॥ १९ ‘इ अज्ज ! न मे उ २ ॥

यस्स परा निबुई, तं किं मन्ने अत्थि कोइ पुत्रभविओ सयणसंबंधो तुव्वं मम य होज्जा ? । ततो सागरदत्तेण ओहिणा आभोएऊण भणिओ—सिंघा ! इओ तइयभवे जंघुहीव-
भरहे मगहाजणवए तुमं सि मे भाया कणिट्ठो, आसी, पाणेहि वि पिययरो । मया वि सिणेहेण मंदसद्धो वि होऊण पद्दाविओ । देवलोगे वि णे अणंतरभवे तहेव पीई आसी ।
५ इयाणि पुण वीयरगयाए न मे विसेसो सयणे परजणे वा ।

तं च सोऊण सिवकुमारो भणइ—‘भयवं ! एयमेयं, जहा भणह तुव्वे अवितहवा-
इणो । रोयइ मे जिणवयणं, भीओ ण्हि संसरियवस्स, तं जाव ताव अम्मा-पियरो आ-
पुच्छामि, तओ तुव्वं पायमूले हियमप्पणो करिस्स’ ति वंदिऊण सगिहमागतो, अम्मा-पिय-
रो आपुच्छइ—सुतो मे धम्मो सागरदत्तस्स अणगारस्स समीवे । विसज्जेह मं, पवइस्सं ।
10 तेहिं भणिओ—पुत्त ! किह तुमं अम्हे विसज्जेहामो, तुमायत्ता मे (ने) पाणा, मा मे (ने) परिचयसु । तओ सो तेहिं निहैवभमाणो कयनिच्छयमणो मणसा परिचत्तगिहवासो
‘सीसो हं सागरदत्तस्स अणगारस्स’ ति सबसावज्जजोगविरओ भोणेण ठिओ । पसत्थ-
ज्जाणो बहुप्पयारं छंदिओ भोयणेण । जाहे न कस्सइ वयणं करेति ताहे संविग्गेण पडम-
रहेण रण्णा सीलधणो दढधम्मो इव्वपुत्तो समणोवासओ सदाविऊण (प्रथमं—६००)
15 भणिओ—पुत्त ! सिवकुमारेण पवज्जाभिलासिणा अम्हेहिं अविसज्जिएण मोणं पडिवन्नं, संपयं भोत्तुं न इच्छति, तं जहा जाणसि तहा णं भोयावेहि, एवं करेतेण ‘अम्ह जीवियं दिन्नं’ मणे ठविऊण घत्तसुविइन्नभूनिभागो असंकियं उवसप्पसु णं ति ।

ततो सो पणओ ‘सामि ! करिस्सं जित्तं’ ति उवगतो सिवकुमारसमीवं । निसीहियं का-
ऊण, इरियापडिक्कंतो ‘चारसावत्तं’ ति किइकम्मं काऊण, पमज्जिऊण ‘अणुजाणह मे’ ति
20 आसीणो । सिवकुमारेण चित्तियं—एस इव्वपुत्तो अगारी साहूण विणयं पडंजिऊण ठिओ,
पुच्छामि ताव णं । तेण भणिओ—इव्वपुत्त ! जो मया गुरुणो सागरदत्तस्स समीवे साहूहिं विणओ पडज्जमाणो दिट्ठो सो तुमे पडत्तो, तं तुमं कहेइ, किह न विरुज्जेति ? । दढ-
धम्मेण भणिओ—कुमार ! आरहए पवयणे विणओ समणाणं सावयाणं च सामन्नो । ‘जिण-
वयणं सघं’ ति जा दिट्ठी सा वि साधारणा । समणा पुण महव्वधरा । अणुव्वइणो सावगा,
25 जीवा-ऽजीवाहिगमं बंध-भोक्खविहाणं च आगमे ति । सुए वि साहवो सम्मत्तमुयसागर-
पारगा । तवे दुवालसविहे के विसेसं ? ति । तं अहं सावगो तुव्वं समीवमागतो, कहेइ किंनिमित्तं भोत्तुं न इच्छइ ? ति । सो भणइ—सावग ! ममं अम्मापियरो न विसज्जति ।
निकसमिउमणं, ततो मया परिचत्तो मीवओ गिहवासो, जाव जीवामि ताव पवइओ हं ।
तेण भणिओ—कुमार ! जइ तुव्वे मुक्कगिहवासा ता मुहु, कयकजस्स अजुत्ता निराहारया,

१ सिव ही ३ मो० स० उ० ॥ २ भीओ हि मिह ही ३ ॥ ३ एछामो वत्त० विना ॥ ४ परमा० क ३ उ० विना ॥ ५ रेसामा० ही० य० स० ॥ ६ जयं वत्त० सत्त० उ० ॥ ७ साहूवि० उ० ॥ ८ पकुज्ज० ही ३ विना ॥ ९ अज्जे ते ॥ १० दढ० ही ३ ॥ १० पवयधणा सा० क ३ ॥ ११ भावओ इति वत्त० उ० विना न ॥

साहगस्स पुण सरीरं धम्मस्स साहणहेतुं, तं आहारेण विणा विणसेज्जा, तेण अणवज्जो आहारो जइजणस्स अविरोद्धो, तं तुम्भे फासुएसणिज्जं जवणमेत्तं भुंजमाणा निघाणफल-साहगा भविस्सह । ततो भणति—इच्चपुत्त ! कहमहं इहगए फासुएसणिज्जं आहारिस्सा-
मि ? ददधम्मेण भणिओ—कुमार ! तुम्भे साहुभूया, अहं अज्जप्पभिइ तुच्चं सीसो इह अणवज्जेणं पाण-भोयणेणं वेयावच्चं करिस्सं, कुणह मे विसगं । तओ सिवकुमारेण
भणिओ—तुमं सि जिणघयणविसारतो कप्पा-उकप्पविहिण्णू, तं जइ ‘मया अवर्हसभोत्तयं’ मन्नसी तो छट्ठस्स भत्तस्स आयंविहं पारणं होउ । ‘तह’ ति ददधम्मेण पडिसुयं । सो य से बंध-भोक्कएकहं कहेइ । पारणगकाले य जहाभणियं भत्त-पाणमुवणेति ।

तस्सेवं [सिवकुमारस्स] अंतेउरमज्जगयस्स सारयगगणदेसस्सेव विमलसहावस्स अपरिविडियधम्मियववसायस्स दुवालस वासाणि द्वियंक्ताणि । तओ समाहीए कयदेहप-
रिचाओ वंभलोगे^१ कप्पे इंदसमाणो देवो जाओ । जारिसी य वंभस्स देवरण्णो जुई^२ तारिसी तस्स वि आसि । एस दससागरोवर्भपरिक्खएण चुओ तो सत्तमे दिवसे उसभ-
दत्तस्स इच्चस्स धारणी^३ पुत्तो भविस्सति । एएण तवतेएण जुईसंपदा एरिसि ति ॥

एवं च भयवओ सोऊण वयणं अणाढिओ जंवुदीवाहियई देवो परमपरितोसविय-
सियहिययकमलो उट्ठिओ, तिर्वई^४ वंदिऊण, अप्फोडेऊण, महुरेण सहेण भणति ‘अहो ! 15
मम कुलं उत्तमं’ ति ॥

तस्स य कुलपसंसावयणं सोऊण सेणिओ राया पुच्छइ—भयवं ! एस देवो सकुलपसंसणं
कुणइ केण कारणेण ? ति । भगवया भणियं, सुणाहि—

अणाढियदेवस्सुप्पत्ती

इहेव नयरे गुत्तिमई नाम ईच्चपुत्तो आसि । तस्स दुवे पुत्ता, उसभदत्तो जिण-
दासो य । तत्थ जेहो सीलवं, कणिहो पुण जिणदासो मज्ज-वेस-जूयप्पसंगी । उसभद-
त्तेण सयणविदितं काऊण परिचत्तो ‘अभाया अज्जप्पभिइ मे’ ति । सो अन्नया वलवइणा
जूयकारेण सह रममाणो आयं विसंवायंतेण आउहेण आहओ । उसभदत्तो सयणेणो^५ णु-
णीतो—जिणदासं वसणदेसदूसियं परिचायसु, तओ जसभागी भविस्ससु ति । सो गतो
तस्स समीवं । तेण य तदवत्थेण भणितो—अविणीर्यस्स मे अज्ज ! रमसु, परलोगपट्टियस्स
उवएससहातो होहि ति । उसभदत्तेण आसासिओ—जिणदास ! मा विसायं वच्च, अहं
तह जत्तं करिस्स जहा जीवसि । सो भणई—‘न मे जीवियलोभो, भत्तं पच्चक्खाइस्सं’ ति कए

१ ‘म्मस्साह’ उ २ ॥ २ गो ३ उ २ विनाज्जयन्न—‘णाहेतुं तं क ३ । णत्थं तं ली ३ ॥ ३ तुज्जे ली ३ ॥
४ ‘सुयं ए’ क ३ ॥ ५ उ २ विनाज्जयन्न—‘जमिच्चं भुंजह, निच्चा’ ली ० य ० ॥ ६ कुण मे कस ० उ ० ॥ ७ ‘स्सं
भोत्तव्वं ति महेसी उ २ ॥ ८ विइक्कं उ २ ॥ ९ ‘गक’ ली ३ ॥ १० ‘मकालपरि’ उ २ ॥ ११ ‘ए भा-
रियाए पु’ उ २ ॥ १२ एयं उ २ ॥ १३ ‘वत्ति छिंदिऊण कस ० उ २ ॥ १४ ‘वो कुल’ उ २ ॥ १५ इच्चो
भा’ उ २ ॥ १६ जायं क ३ ॥ १७ ‘णणु’ शा ० ॥ १८ ‘ययं मे ली ३ ॥ १९ ‘इ अज्ज ! न मे उ २ ॥

निबंघे वोसट्ठारंभपरिगहो विहीए आराहियपईन्नो कालं काऊण जंबुद्दीवाहिवई जातो ।
 'जेट्ठस्स भे भाउगस्स चरमकेवली पुत्तो भविस्सइ'त्तिं बुद्धीए कुलप्पसंसणं काऊण गतो ति ॥

विज्जुमालीदेवे य गते देवीओ पसन्नचंदं केवलिं पुच्छंति—भयवं! अहं इओ
 विज्जुमालिणा देवेण विउत्ताणं होज्ज पुणो समागमो? ति । तेण भणियाओ—'तुम्हे
 5 इहेव नयरे वेसमण-धणद-कुवेरं-सागरदत्ताणं इब्भाणं धूयाओ भविस्सइ, तत्थ भे
 एतेण य देवेण मणुस्सभूएण सह समागमो भविस्सइ, सह तेण य संजममणुपालेऊण
 गेविज्जेसु देवा भविस्सइ'त्ति वागरिए वंदिऊण गयाओ ॥

वसुदेवचरियउप्पत्ती

तवविभूइं च से सेणिओ राया सोऊण पुच्छइ—भयवं! केवइया जीवा तवं इहं
 10 काऊण तवभव एव फलमणुभविस्सइ?, परभवे वा केवइया सुकयफलं? ति । भयवया
 भणिओ—'इहलोगफलतवस्सिणो धम्मिहोइणो अणेगेऽइक्कंता, परलोगे सुर-मणुयसुहं
 तवंमोहकीयं ओसप्पिणिकाले वसुदेवाइ' ति भणिए समुप्पन्नकोऊहहो पणतो पुच्छति—
 कहं भयवं! वसुदेवेण सम्मतं लद्धं? कहं वा तवो चिन्तो? कहं तस्स फलं सुर-नरेसु
 पैत्तं? ति कहेह । ततो भगवया सेणियस्स रण्णो सबबुमग्गेण वसुदेवचरियं कहियं ।
 15 तं च पयाणुसारीहिं अणगारेहिं अभयाइहि य धारियं । ततो धम्म-अत्य-काम-भोक्खे
 उवदंसयंतेहिं कहियं जहाधरियं अज्ज वि धरइ ति ॥

धम्मिल्लहिंढी ।

ततो भययं सेणियस्म रत्तो सघणुमेग्गेण धम्मिल्लचेरियं फहेउमारद्धो । तं ताव तुमं
पि अबहिओ मुहुत्तागं निसामेहि ति—

धम्मिल्लचरियं

अत्थि कुसगापुरं नाम नयरं बहुदिवसवन्नणिजं । तत्थ य जियसत्तु नाम राया । तस्म
य देवी धारिणी नाम । तत्थ य नयरे अन्नकुडं विजणमणोरहपत्त्यनिजं विट्ठिण्णविह्वमारो, 5
धण-सील-गुण-मुण्हि य सकम्मवित्थारियकित्ती, सुरिंदसारसरिमरूवविह्वो सुरिंददत्तो नाम
सत्यवाहो । तस्स य भज्जा कुलाणुरूवसरिसी धम्म-सीलसंपण्णा नामओ सुभहा नाम ।
तीसे य फिल उवकाळविसेसेण गच्चो संभूओ । कमेण य से दोहलो जातो—सबभूतेमुं
अभयप्पयाणेणं, धम्मियज्जेण वच्छल्लया, दीणाणुकंपया बहुतरो य दाणपसंगो ।

ततो सो नयण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अद्धमाण य राइरियाणं वितीफंताणं जातो । 10
णामधेयं च से कयं, जं से माऊए धम्मे दोहलो जातो तेण होतु 'धम्मिओ' ति । ततो
पंचधावीपरिगहिओ मुहंसुहेर्ण यद्धिओ । कालेण य लेहाइयासु गणियप्पहाणासु सउगरयप-
जयसाणासु धावत्तरीसु कलासु अभिगमो णेण कतो ।

उवारुहंतनवजोद्धणस्स य से अम्मापिउंदि कुल-सीलसरिमाणुरूया तम्मि चेष नयरे
धणवसुत्त सत्यवाहस्स भज्जां धणदत्ताए धूया निर्ययनेट्ठणया जसमती नाम दारिया 15
सिरी विष पउमरहिया, सिरिसमाणवेसा । तीसे सद्द कल्लां से वत्तं । ततो मागुस्मयमो-
गरइपरम्मुहो सत्यैगहणरत्तहियओ कमेणं फालं गमेइ ।

ततो अन्नया कयाइ सत्सु से धूयदंसणत्थं मुयापरमाणवा । सम्मानिया म धरसाणिजा
विहवाणुरूवेणं संघंधसरिसेणं उवयारेण । अइगया य धूयं दईण, पुच्छिया अ पाए मरी-
रादिकुत्तलं । तीए वि पंगतविणीयलज्जोगयमुहीए लोगधम्मउवभोगवज्जं मधं जहामूयं 20
कहियं । तं जहा—

१ भण्ण ही १ ॥ २ चत्थियं डां ॥ ३ चू रा उ २ रिना ॥ ४ रि इम्मकुडं ही १ ॥ ५ अरिह
उ २ रिना ॥ ६ जणे वं सं उ २ ॥ ७ मावये डां ॥ ८ ण सं उ २ ॥ ९ उन्नं कुळ उ १ ॥
१० आए धूया उ २ रिना ॥ ११ निदक्खेपुणया डां ॥ १२ पपाराहणं उ २ रिना ॥ १३ धू, पु
उ १ ॥ १४ पगतिवि उ २ ॥

* सर्वेधारोणु इत्थि "धम्मिन्" इत्थि "धम्मिन्" इति पाठे दत्तते । अस्मान्निनु सर्वे प्रसिद्धः
"धम्मिन्" इत्येव पाठ उपपन्नः ॥

‘ततो राइणा पैरितुट्ठेण रायाणुरुवेणं पूआभिसव्वारेणं संपूइया धसंततिलया विसव्विआ
‘सयं भवणं वचसु’ ति ।

तीए धम्मिहो सविणओवयारं विण्णवेडणं पवहणे आरुहाविओ, अप्पणा वि य
आरुढा, गतो य तीए धरं । तओ सो तीए हसिय-भणिय-गीय-रुमिय-कलागुणविसेसेसु य
कलागुणे अणुभवमाणो, नवजोधणगुणे य सोवयारे अणुभवमाणो अइकंतं पि कालं न याणइ । 5
ततो से अम्मा-पियरो नियगचेडीए हत्थे पैइदिवस अद्वसहस्सं वसंततिलयामारुए विस-
ज्जंति । ततो से अणेगपुबपुरिससमज्जियविउलो कुडुंवसारो तस्स भवियघयाए मुक्क-सण्ड-
वाळुयामुट्ठी विव धिप्पंतो चेव ओसरिओ ।

सुरिंददत्त-सुभदाणं परितावगम्भो आलावो

ततो सा पुत्तवच्छला अम्मया दीहं निस्ससिउण ‘हा पुत्त! हा पुत्त!’ विलविचा 10
परुण्णा । सत्थवाहेण भणिया—पुत्तवच्छले! किमिदाणि रोदसि?, ममं तदा न सुणेसि
भण्णमाणी । ततो सा रुवंती भणइ—मया पुत्तवच्छलअइरित्तहिययाए न नायं, अहो!
मे वंचिओ अप्पा । तओ तेण भणिया—अइ पुत्तवच्छले! उज्जुया सि, तओ तणर्मारयं गहे-
उण पलित्तं अभिगम्मइ, मा सतप्पसु । अप्पणा चेव य ते कओ दोसो, जहा तेण कोंक-
णएण वंभणएण कयं । ततो तीए सलत्तं—किं वा कोंकणएण वंभणेण कयं? । ततो तेण 15
लविआ, सुणसु—

सकयकम्मविवागे कोंकणयवम्भणकहा

अत्थि मगहा नाम जणवओ । तस्संतिए पलासगामो नाम गामो । तत्थ कोंकणओ
नाम वंभणो परिवसति । तेण य खेत्तव्भासे सत्तिरुक्खतो रोविओ । तत्थ य तेण देवया
ठविया । सो य वंभणो वरिसे वरिसे तम्मि देवयाए रुक्खमूले वंभण-क्खिण-यणीसगाणं 20
पभूयमन्न-पाणं देइ, छगलं य निवेदेति । एवं च सो कालेण बहुएण कालगतो । ततो
गिद्ध-गदित-मुच्छित्त-अज्जोववण्णो तव्वत्तियाए य तिरिक्खजोणियनिवत्तियाउओ अप्पणो चेव
परे छगलियापुत्तो जातो ।

ततो वेणइ कालंतरेण तस्स पुत्तेहिं ‘अम्हाणं उवरओ ताओ’ ति काऊणं भोवणं सव्वा-
चियं । ततो ते मित्त-वंधवसहिया उवाइउं जइउं गया । छगलो वि य मंडेउं तत्थेय नीओ । 25
गंध-पुष्प-मह-पूयाविसेसेण य अशिया देवया । घरमहत्तरएहि य भणियं—छगलओ उव-
णिज्जउ । ततो तस्सं पुत्तो देवयदिण्णो णाम छगलयं आणेउं गतो । सो य तं गलए
वंधिऊणं वेवयंतं आणेइ ।

१ परमवुट्ठे उ २ विना ॥ २ रुसियं ली ३ ॥ ३ पयदिं टे ॥ ४ अट्ठसं टे ५ उ २ ॥ ५ वज्जिओ वि
उ १ ॥ ६ भारं ग ७ उ २ विना ॥ ७ भणेण ली ३ शा ० ॥ ८ विसरक्खो शा ० ॥ ९ जत्तिप उ २ ॥
१० स्स देव उ २ विना ॥ ११ ण उज्जुयंत शा ० विना ॥

तेण य समएणं समणा समियपावा साहुजोग्गदेसभाए रुक्खाभासे वीसमंति । सो य तेण पएसेण आणिज्झइ । ततो अइसयसमावण्णेणं तत्थ साहुणा भणिओ—

सयमेव य रुक्ख रोविए, अप्पणियाए वितट्ठि कारिया ।

उवाइयलद्धया य से, किं छगला ! 'वे वि' ति वाससे ? ॥

5 तं च साहुणो वयणं तस्स पुत्तेण सुयं । सो य छगलओ तुण्हक्को ठितो । ततो से पुत्तो साहुसगासे उवगंतूण भणति—किं भयवं ! तुब्भेहिं एस छगलओ भणितो जेण तुण्हक्को ठितो ? । ततो तेण साहुणा अणलियवयणपरमत्थेण भणिओ—देवाणुप्पिया ! एस छगलओ तुब्भं पिया भवति । एय तुब्भं साहति—अहं ते पिया, मा मं मारेह ति । तुब्भे न परियच्छह । ततो तेण वंभणपुत्तेण साहू भण्णति—किहं पुण अम्हेहिं पत्तिंयवं ?
10 जहा 'एस अन्हं पिया भवति' ति । ततो सो साहू पुव्वुत्तंतं साहइ, सहेउयं सकारणं साभिण्णाणं से परिकहेइ ।

ततो से पुत्तो तदरिसाविओ पायवडिउट्ठिओ य, तेसिं भाउयाण सवं जहामूअत्थं साहइ । ततो ते परमविन्हयसमावण्णा साहुणो पायमूलं गंतूण वंदित्ता, भित्त-वंधव-सयण-परियण-सहियां सधे संवेगसमावण्णा सीलद्धयाइं धेत्तूण छगलयं च सघराइं गया । छगलओ वि
15 साहुपसाएण मुक्को । ताणं चिय सैप्पभिइं अरहंतदेवया, साहुणो य दक्खिणेया ॥

तं एयं जहा तेणं कौकणयवंभण्णेणं सयंकयकम्मविवागजणियं दुक्खं संसारो य संपत्तो, एवं तुमए विं अप्पणो पुत्तो सयमेव संसारमहाकडिहे छुट्ठो ॥

ततो तीए बाहभरंतनयणाए सगगरकंठाए महयादुक्ख-सोगाभिभूयाए भण्णति—न मए नायं, जहा वसुभूईस्स वंभणस्स पज्जंतो भविस्सइ ति । ततो महेवइणा भणिया—
20 को वा वसुभूईस्स वंभणस्स पज्जंतो ति ? । ततो सा भणइ—सुणसु अज्जउत्त !—

चित्थियत्थविवज्जासे वसुभूईवंभणक्खाणयं

हे णं झाले णं ते णं समए णं नंदपुरं नाम नयरं । तत्थ वसुभूई नाम वंभणो अज्जा-
वओ परिवसइ । भज्जा य से जज्जदत्ता नाम । तीसे य दो पुत्तभंडाणि—सोमसम्मो
पुत्तो, धूया य से सोमसम्मा । रोहिणी य से गावी । सो य वंभणो दंरिहो । तस्स य
25 इथेण धम्ममइणा गिहिणा खेतनियत्तणं दिण्णेइयं । तेण य तहिं साली रुत्तो । रोवेऊण
य पुत्तं संदिसइ—पुत्त ! अहं नयरं गच्छामि, चंदग्गहणं भविस्सइ । तत्थ किंचि साहुपु-
रिसं दधनिमित्तं पत्थेमि । तुमं पुण एयस्स सोहणं परिरकरणं करेज्जासि । ततो एएणं
धण्णेणं, जं च आणेहामि, तेण तुब्भं सोमसंम्माए य विवाहधम्मो कीरिहि ति । रोहिणी
य विद्याइस्सइ ति । एयं वदित्ता गतो सो ।

१ ओगे दे० उ २ ॥ २ अयस्स० क ३ गो ३ ॥ ३ सुणियं डा० ॥ ४ ण्णसि ही ३ ॥ ५ हे भण उ २
विना ॥ ६ हापुत्तं सा० उ ३ ॥ ७ तयप्प० उ २ ॥ ८ भतेणं ही ३ ॥ ९ ते स सं० डा० ॥ १० वि अइउ-
लुयाए अप्प० उ २ ॥ ११ भूताए ही ३ ॥ १२ भूहत्त उ २ ॥ १३ गिहं ही ३ ॥ १४ भूरुवं उ २ ॥
१५ सम्मयाए गो ३ क ३ ॥ १६ धीरइ चि उ २ विना ॥

तत्थ य अन्नया कयाइ नडो आगतो । सो य तस्स पुत्तो नडसंसुग्गीए नडो जातो ।
धूया य से वंटेण पडिवण्णा गुविणी जाया । रोहिणीए वि उक्कंतगंहाए गम्भो पडिओ
३ खेतसाली वि अक्कमिऊणं असोहिज्जंता तणा जाया । सो वि यै वंभणो अकयपुत्रयाए
५ रिक्तओ चेव आगओ सालिखेतस्स रोहिणीए य आसाए । वंभणी य दीणवयणा परि-
तप्पंती अच्छइ । वंभणेण घरं पविट्ठेण दिट्ठा । सा अच्मुट्ठिया, दिण्णासण-पायसोएण 5
पुच्छिया वंभणी—कीस दुम्मण ? ति । ततो ताए नीससिऊण जहाभूयत्थो परिकहिओ ।
ततो णेण विसण्हियएण वंभणीं भणिया—पिच्छसु कयंतस्स परतत्तीतत्तिहस्स, अम्हं च
मवियवयाए अण्णहा चितिया अत्था अण्णहा परिणामिया ।

‘साली रुत्तो तणो जातो, रोहिणी न वियाइया ।

सोमसम्मो नडो जाओ, सोमसम्मा वि गम्भिणी ॥’

10

ततो सो एधं भणिऊण सुवहुयाणि य चित्तेऊण ठितो तुण्हिक्को ।

एवं मए वि अत्था अण्णहा चितिया अण्णहा होयं ति—जहा वसुभूइवंभणस्स ॥

ततो सा गहवइणा भणिया—भदे ! पुवकयाणं निययाणं कम्माणं सुभा-ऽसुभफलविवागो
होवि । ततो सो गहवत्ती पुत्तविओगसोगसंतत्तहियओ कालगतो । माया वि य पुत्तविओ-
पदुइट्ठिया पइसरणेण य वलिययरं सोयदुक्खसंतत्तहियया पइमगगामिणी जाया । 15

जसमई वि घरं विकेऊण कुलहरं गया । सव्वाभरणाणि य पडलए काऊण णियदासचे-
डीए हत्थे सेयवैत्थपच्छादिते गणियाघरं विसज्जेइ । दिट्ठा य ते वसंतसेणाए । पुच्छिया
य णाए दासचेडी—‘ए ! किमेयं ?’ ति । तीए भणियं—धम्मिल्लस्स भज्जाए पेसियं । ततो
ताए विचितियं—एत्तिओ धम्मिल्लस्स घरसारो ति । ‘किं मे आभरणेणं ?’ ति दासचेडी
भणइ—वधं, तद्देव धम्मिल्लस्सेव भज्जाते घरं । ततो अंगपडियारेण पल्लवएणं धम्मिल्लस्स 20
वित्तंपरिक्खयनिमित्तं, पिउमाउविपत्तिकारणं, घरविकयं, जसमईए कुलपरगमणं, आभर-
णपेसणं च वसंततिलयाए सिट्ठं । पच्छा धम्मिल्लेण सुयं ।

वसंतसेणाए वसंततिलयासणवणं

तओ अन्नया कयाइ गणियामाया वसंततिलयं भणइ—पुत्ति ! निष्फलं दुमं पक्खिणो
वि परिचयंति, परिउक्के य नइ-दह-तलायादी हंस-चक्रवायपभिर्यओ सउणगणा परिचयंति, 25
किं पुण अम्हाणं गणियाणं निर्द्वेणं पुरिसेणं ? । ता एस धम्मिल्लो खीणविहवो जातो ।
परियइज्जउ ति । ततो तीए लवियं—‘अंयो ! मम’ अत्थेण न कज्जं, तम्मि गुणाणुगतो

१ ए च उ० क इ गो ३ उ २ ॥ २ आम्माए उ २ ॥ ३ य णं थं डे० ॥ ४ हुय हां० ॥ ५ भविवागा
होति ति हां० ॥ ६ वसणप० ली ३ ॥ ७ ङी ‘किं’ ली ३ उ २ ॥ ८ ताहे ताए ली ३ । ततो तीए गो
३ ॥ ९ ए पेहि ध० उ २ ॥ १० क इ डे० विनाज्यत्र—चित्तपरिक्खयनि० ली० य० गो ३ । चित्तपरि-
क्खयनि० उ० ॥ ११ पुत्तो ध० ली ३ ॥ १२ भित्तओ उ २ ॥ १३ निद्वेणेणं क इ ॥ १४ अंयं क इ ।
अम्मो ! उ २ ॥

अधिकतरो य सिणेहो मे । सेल-काणण-वणसंडमंडियाए पुहवीए एयस्स सरिच्छयं अहमंत्रं
न पेच्छामि । किं वा अत्थेणं मलसमेणं ? । अज्जउत्तमंतरेण य मा मं किंचि पुणो भणे-
ज्जासि, जइ ते मए जीवँतीए कज्जं । एयस्स विप्पओगेणं हसिय-भणिय-रमिय-चंक्रमिते य
से सुमरमाणी न जीविज्जा हं । एण य विरहियाए मम जीविउवायं चित्तेहि ति । गणिया
५ भणइ—होउ पुत्ति ! अलाहि, मज्झ वि य परमो मणोरहो, 'जो तुज्झं पियो सो मज्झं
पिययरउ'त्ति वायाए सकलुसा भणिऊण, हियतेण बहुनियहि-कवड-मायाकुसला छिद्दोवा-
याइं मग्गमाणी विहरइ ।

ततो य काले वचमाणे अण्णया कयाइ वसंततिलया ण्हाया सुइपयाया भवित्ता आद-
सैणहत्थगया अप्पाणं पसाहेइ । माया य णाए भणिया—अम्मो ! आणेहि ताव अलत्तयं
१० ति । ततो सो तीसे निच्चुसणलत्तओ पणामिओ । ततो सा भणइ—अम्मो ! किं एस अल-
त्तओ नीरसो ? । ततो सा भणइ—पुत्ति ! किं एण कज्जं न कीरइ ? । तीए भणिअं—
आमं, अम्मो ! । तओ सौ भणइ—पुत्ति ! जहा एस नीरसो एवमेव धम्मिल्लो वि, नत्थि
तेण कज्जं ति । ततो तीए लवियं—अम्मो ! एण तुमं न जाणसि किं पि कज्जं कीरइ ?
ति । [सा भणइ—] आमं, न याणामि । तीए भणिया—अयाणिए ! एण वती वलिजइ,
१५ ततो दीवओ बोहिज्जइ, मा अयाणिया होइ, किह न कज्जं ? ति । एवं भणिया निरुत्तरवयणा
तुण्हिक्का ठिया ।

ततो कइवएसु दिवसेसु गएसु सुहासणवरगयाए वसंततिलयाए पंडुच्छुक्खंडे पीले-
ऊण उवणेइ । ताए य गहिया, खाइउं पयत्ता, नत्थि य सिं कोइ रसो । ततो सा
भणइ—अम्मो ! किं एए नीरसा ? । ततो तीए लवियं—जहा एए नीरसा एवमेव धम्मिल्लो
२० वि । ततो तीए भणिया—अम्मो ! एएहिं ताव कज्जं कीरति । [सा मणति—] किह कीरइ ?
ति । ततो णाए भणिया—देवकुल-घराईणं लिप्पणत्थं चिक्खल्लो संखोहिज्जइ, तत्थ
उज्जओणं ववँति ति । एवं भणिया निरुत्तरवयणा तुण्हिक्का ठिया ।

ततो पुणो वि काले वचमाणे तिलपूलयं मुज्झोदियं काऊण उवट्ठाइ । ततो सा तं गहे-
ऊण उच्छंगे झोड्डइ, नत्थि एको वि तिलकणओ । ततो मायरं भणइ—अम्मो ! नत्थि
२५ तिला, कीस ते एस तिलपूलओ आणित ? ति । तीए भणियं—जहा एस पूलओ ईतोडि-
यप्पओडिओ वि, एवमेव धम्मिल्लो वि । नत्थि एण किंचि कज्जं, सा अलाहि एणं ।
ततो सा भणइ—मा एवं भण, अम्मो ! एएहि वि कज्जं कीरइ (ग्रन्थाग्रं-८००) ।
तीए भणियं—कहं ? सा भणइ—अग्गिणा डहिता खारो कीरइ, ततो वत्थादीणं
सोहणनिमित्तं उवउज्जइ ।

१ जीवँतीए २ ॥ २ 'हूणि निय' उ २ ॥ ३ 'सयह' कं० उ २ ॥ ४ निप्पूसा उ २ ॥ ५ सा
पडिम उ २ ॥ ६ 'पिय एसि' क ३ ॥ ७ सुज्जादि सं० ॥ ८ शाडे' छी ३ उ २ ॥ ९ ततो सा मणति
अहा उ २ ॥ १० शादि उ २ विता ॥

ततो एवं भणिए पडिभणइ—किं तव पुरिसा न भविस्सन्ति ? । वसंततिलयाए भणिया—
अहो सुमं सि कयग्घा, जहा वायसा तहं ति । ततो तीए लवियं—कहं वायसा कयग्घ ?
ति । ततो वसंततिलयाए भणियं—अम्मो ! सुणसु लोइअसुइ—

कयग्घयाए वायसक्खणायं

इओ य किर अतीते काले दुवालसवरिसिओ सुभिक्षो आसी । तत्थ वायसा मेलयं ५
काऊण अण्णोणं भणंति—किं कायवमग्घेहिं ? , यइो छुइमारो उवट्ठिओ, नत्थि जणवणसु
वायसपिडियाओ, अण्णं वा तारिसं किंचि न लब्भइ उज्झणधम्मियं, कैहियं वचामो ? ति ।
तत्थ सुहुवायसेहिं भणियं—‘समुदतठं वचामो. तत्थ कायंजला अम्हं भायणेज्जा भवंति, ते
अम्हं समुदाओ मच्छए उत्तारिऊणं दाहिंति. अण्णहा नत्थि जीवणोवाओ’ संपहारेत्ता गया
समुदतठं । ततो तुद्धा कायंजला, सागय-ऊभागण य सम्माणिया, कयं ध तेसि पाहुण्णयं । १०
एवं ततो तत्थ कायंजला मच्छए उत्तारित्ता देंति । वायसा तत्थ सुहेण कालं गमेति ।

ततो वुत्ते वारससंवच्छरिए दुम्भिकखे जणवणसु सुभिक्षं जायं । ततो तेहिं वायसेहिं
संपहारेत्ता वायससंघाडओ ‘जणवयं पलोएह’ ति पेसिओ, ‘जइ सुभिक्षं भविस्सइ तो
गमिस्सामो’ । सो य संघाडओ, अचिरकालस्स उवलट्ठी करेत्ता आगतो । साहति य वायसाणं,
जहा—जणवणसुं वायसपिडिआओ मुक्कमाणीओ अच्छंति, उट्ठेह, वचामो ति । ततो ते संप- १५
हारंति—किह गंतवं ? ति । ‘जइ आपुच्छामो नत्थि गमणं’ एवं परिगणेत्ता कायंजले सदा-
वैत्ता एवं वयासी—भागिणेज्जा ! वचामो । ततो तेहिं भणियं—किं गम्मइ ? । ततो भणंति—
न सक्केमो पइदिवसं मुम्हं अहोभागं पासित्ता अणुट्ठिए चेव सुरे । एवं भणित्ता गया ॥

एवमेयं सुमं पि वायससरिसीं, जाणामि, धम्मिल्लसंतिएण अत्थेण उदुया समाणी
भणसि ‘छेइह धम्मिल्लं’ ति । एवं च तीए भणिया लज्जियो तुण्हिक्का ठिया । २०

ततो तीए धुत्तीए अइरागरत्तं वसंततिलयं जाणिऊण ‘न तीरइ सोएउं’ ति परिगणे-
ऊण कैच्चइदेवयानिमित्तं काऊण घरे आणंदो सँहाविओ । वसंततिलयाए य सधो सहिजणो
निमंतिओ—गणियाओ वारियाओ य । आमंतियाओ य गणियाओ । ततो गंध-धूव-मुष्क-भत्तेण
जहेसुं घरदेवणसुं पच्छा धम्मिल्लो ण्हाओ पुयओ, परमसुइभूओ, सधालंकारभूसियसरीरो
लहे भोयणमंडवे रजज-पेज्ज-भोजावसाणे सजिए (?) सहियाजणपरिवारिओ वसंततिलयाए २५
सहिओ पाणं अणुभवति ।

धम्मिल्लनिवासणं तच्चिंता य

ततो अइपाणपसंगेण अचेयणभूओ जाओ, परिदुच्चलएगवत्थो य नयरवाहिरियाए अ-

१ इयं सुइं वां॥ २ ते दुवां कसं० उ २ विना॥ ३ हामां उ २॥ ४ वासपिं० ही १॥ ५ ही
१ विनाज्जयत्र—कहिं व० उ० । कहं व० क १ गो ३॥ ६ वृकागेहिं ही १ विना॥ ७ उ ति सं० उ २॥
८ व ति ही १ शो०॥ ९ वितो क १॥ १० सं जाणामि ही ३॥ ११ यविलया सुं उ २॥
१२ गो० वा० विनाज्जयत्र—कवडदे० कसं० संघं० खं० उ २॥ कडदे० ही १ मो०॥ १३ सज्जाविं उ २॥
१४ वादां उ २॥

दूरसामंते नेऊण छड्डिओ । पाभाइयसीयलेणं वाएणं आसासिओ समाणो परिवुद्धो अप्पाणं भूमीए पडिअं पेच्छइ । तओ य उड्डिओ समाणो चिंतिउमारद्वो—अहो ! मुहुत्तंतररमणीयं गणिआहिययं विसमिव विवागफलं, सा नाम तारिस्सी पीई, सा मधुरया, अणुयत्तणा, पणओवेयारो य सब्बं कैयुत्तवं. अवि य—

१५

वेसविलयाण एसो, जाणामि कुलक्कमागओ धम्मो ।

धवलं रणेणं काउं, खणेण मसिकुच्चयं देति ॥

आसीविसस्सं य भुयं-गमस्स रणेणं य वग्गपोयस्स ।

मधुस्स हुयवहस्स य, वेसाणं य को पिओ नाम ? ॥

चोप्पडघट्ठं मसिम-क्खिअं पि रामेति अत्यलुद्धाओ ।

१०

सिरिविच्छलंछियंगी, मुहाए विण्हं पि नेच्छंति ॥

अत्यस्स कए जाओ, वेसाणं वि नियमुहाइं अप्पंति ।

अप्पा जाणं वेसो, परो गु किह बहहो तासि ? ॥

एवं चिंतिऊण पच्छा गंतुं पयत्तो । बहुकालेण पुबदिट्ठेण मग्गेणं किह वि निययघरं गतो ।

तत्थ वि अण्णाणयाए दारनिब्बत्तं पुरिसं पुच्छति—भाय ! कस्स इमं घरं ? । तेण लवियं—

१५ कस्स तुमं जाणसि ? । [सो भणइ—] धम्मिल्लस्स ति । ततो सो पडिभणइ—

माया सोएण मया, पिया य गणिआघरे वसंतस्स ।

धम्मिल्लसत्थाइमुय-स्स कामिणो अत्थनासो य ॥

ततो सो तं वयणं सोऊणं वज्जाहओ विव गिरिसिहरपायवो 'घस' ति धरणियले पडिओ । मोहावसाणे य उट्ठेऊण चिंतिउं पयत्तो—'पिउ-माउविप्पओगदुक्खियस्स विभव-

२० हियस्स का मे जीविए आस ?' ति हियएणं सामत्थेऊणं नयरओ निग्गओ । जीवपरिषा-

गकयमईओ एअं जिण्णुजाणं नाणादुम-लया-गुच्छ-गुम्मगहणं, विविहविहगणादितं, परिस-

दिय-भग्ग-ओसरियीभीत्तपासं मरियघीत्तीच्छयमत्तो तं अइंगओ । ततो अयसिक्कुसुमसन्नि-

कासेणं तिक्खेण असिणा अप्पाणं विवाडेउं पयत्तो । तं च से आउहं देवयाविसेसेण

हत्थाओ धरणियले पाडियं । 'न वि सत्यमरणं मे' ति चिंतिऊण बहुए दारए साहरित्ता

२५ अग्गि पविट्ठो । सो वि महानदिहहो विव सीयलीभूतो । तत्थ वि न चेव मओ । ततो

तेण विसं रइअं । तं पि य मुक्कतिणरासी विय हुयवहेण, उदरग्गिणा से वट्ठं । पुनरवि

चित्तेउं पयत्तो—'सत्थ-ग्गि-विसभक्खणेण नत्थि मरणं' ति सरहसिहरं विलग्गामि । ततो

य से अप्पा मुक्को, मूलरासिपडिओ विय उवविट्ठो ठिओ । ततो केग वि अविण्णायरुवेणं

अंधरायाए भजिओ 'मा साहसं, मा साहस' ति । ततो ईहिं निस्ससिऊणं, 'नत्थि एत्थ

३० विआओ' ति चिंतापरो शिपायंतो चिट्ठइ । एयं च ताव एयं ।

वसंततिलयाए पइण्णारुहणं

इयए वि वसंततिलया पमायकाले उट्टिए विणयरे तेयसा जलंते मएण विप्पमुक्का स-
माणी मायरं भणति—अम्मो ! कहिं सो धम्मिल्लो ? ति । ततो तीए लवियं—को तेहिं
जुण्णवंठाणमंतगमणं करेइ ? ति. पुत्ति ! न याणामि 'कहिं गतो' ति । ततो तीए नायं,
जहा—'एयनिमित्तं चेवं अउवो ऊसवो कतो, तौ एतीए एस दोसो' ति चित्तिऊण विमा-5

३. पिआ संती पइण्णमारुहइ—

एसो वेणीवंधो, कओ मए धणियसपइण्णाए ।

मोत्तवो य पिणं, मत्तूण य आवयंतेणं ॥

एवं च वदिता ववगयगंध-मल्ला-उलंकाराणा, णवरं सरीरअणुपालणत्थं सुद्धोदयविच्छ-
लिअंगी कालं गमेइ ।

10

धम्मिल्लस्स अगडदत्तमुणिसमागमो

ततो धम्मिल्लो वि उट्टेऊण तहिं जिण्णुज्जाणे हिंढिउं पयत्तो । तत्थ य घणपत्तल-विसा-
ल-भांभीर-तरुणपत्तपल्लवनिवद्धनिर्उरयभूयस्स, कुसुमभरोनमंतसंचयस्स, भमरसुहरोवगुंजिय-
सिहरस्स, वायवसपकंपमाणनचंतपल्लवगहत्थस्स असोगवरपायवस्स हिट्ठा निविट्ठं, जिणसा-
सणसारदिट्ठपरमत्थसच्चमावं, बहुगुणैमणंतसुमणं, समणवरगंधहत्थि पेच्छति । तेण य मिउ-15
महुपुष्पार्भिला(भा)सिणा भणिओ—धम्मिल्ल ! अबुहजणो विव किं साहसं करेसि ? ।

तो वंदिऊण देवि-द्वंदियं तवगुणागरं साहुं ।

५. २५. चेइ दुहिओ मि भयवं !, पुविं धम्मं अक्राऊणं ॥

ततो साहुणा लवियं—किं ते दुक्खं ति । [तओ धम्मिल्लेण भणियं—]

जो य न दुक्खं पत्तो, जो य न दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।

जो य न दुहिए दुहिओ, तस्स न दुक्खं कहेयवं ॥ ति ।

20

ततो साहुणा भणिओ—

अहयं दुक्खं पत्तो, अहयं दुक्खस्स निग्गहसमत्थो ।

अहयं दुक्खसहावो, मज्झ य दुक्खं कहेयवं ॥

ततो तेण भणियं—किं पुण भयवं ! तुच्चेहिं ममाओ वि अइरित्तं दुक्खं पत्तं ? ति । साहुणा 25

भणियं—आमं । तओ धम्मिल्लेण जहावत्तमपणो सव्वं परिकहियं । ततो साहुणा लविय—

सुणसु धम्मिल्ल ! अणन्नहियओ सुह-दुक्खं जारिसं मए अणुभूयं तं ते परिकहेमि ति—

अगडदत्तमुणिओ अप्पकहा

अथि पमुइयजणसव्वसारयहुविहनिप्पज्जमाणसव्वघणनिचओ विज्जाविणीअविण्णाणणा-

१ एव एस ऊसवो कओ उ० । २ एव एस व्हेइओ कओ शा० ॥ ३ तो तीए शा० विना ॥ ४ ए
णव शा० ॥ ५ भिक्कुद्वय शा० ॥ ६ गुणगण सव्व सनं उ० । ७ गुणमणसुमणं सनं शा० ॥
८ भिक्कासिं की ३ ॥

णवुद्धी अवन्ती णाम जणवओ । तत्थ य अमरावइसरिसलीलविलंबिया उज्जेणी
नाम नयरी । तत्थ य जणवए पयाणं परिपालणंसमत्थो, संपुण्णकोस-कोट्ठागारविभवो,
बहुसौहणवाहणो, अणुरत्तमंति-भिक्खवग्गो राया जियसत्तू नाम । तस्स य सारही ईस-
ज्ज-सत्थ-रहजुद्ध-निजुद्ध-तुरगपरिक्कम्मकुसलो, अमोहरहो नाम नामेणं । तस्स य कुलस-
५ रिसाणुत्तवा भज्जा जसमती नाम । ताण य अहं पुत्तो अगंडदत्तो नाम नामेणं ।

ततो ममं भवियव्वयौए शुद्धयाए य दुक्खाणं बालभावे चेव पिया उवरओ ।
भत्तुमरणदुक्खिया ममं च सोयमाणी माया मे सुक्ककोटररुक्खो इव वणइवेण सोयगिणा
१० अंतो अंतो डङ्गाइ । तं च तद्वादुक्खियं सरीरेण परिहायमाणी अभिक्खणं अभिक्खणं च
रोवमाणी पासित्ता पुच्छामि—अम्मो! कीस रोवसि? ति । ततो ममं निबंघे कए^२
समाणे कहिउमारद्धा, जहा—एसं अमोहप्पहारी नाम रहिओ, एस ते पिउउवरयमेत्तस्स
संतियं सिरिं पत्तो. जइ ते पिया जीवंतो, तुमं वा ईस-ज्ज-सत्थकुसलो होतो, तो नु
एस एसिसिरीए भायणं होतो, एवं वा सिंघाडग-तिय-चउक्क-चउर-रच्छामुदेसु उवल्लतो
विहरेज्ज ति. तं एयं पच्चक्खकडुयं दट्ठं पिउउवरमं च ते सुमरमाणी अंतो अतीव डङ्गामि ।
ततो मया माया भणिया—अत्थि अम्मो! अम्हं कोइ वयंसओ अण्णो ईस-ज्ज-सत्थ-
१५ कुसलो? । ततो ताए कहियं—अत्थि कोसंबीय पिउस्स ते परममित्तो 'दढप्पहारि' ति
नाम एकलेइसालिओ य, तमहं एक्कं जाणामि । ततो मया माया भणिता—अम्मो! गच्छामि
कोसंबिं दढप्पहारिस्स रहियंस पायमूलं, ईस-ज्जकलाओ सिक्खिऊणागच्छामि । ततो
तीए महया विमहेणं अन्नपुण्णाओ ।

ततो हं गतो, पविट्ठो य कोसंबिं । तत्थ य मया दढप्पहारी 'ईस-ज्ज-सत्थ-रह-
२० रियसिक्खाकुसलो आयरिउ' ति विणउणएण उवगंतूण पणमिओ । पुच्छिओ अहं तेण—
पुत्त! कओ आगओ सि? । ततो से मया कुलधरादीतो सव्वो पयंधो, पिउणो य नामधिजं,
अत्तणो य आगमणं सव्वं परिकहियं । ततो अहं तेण पिउणा पुत्तो विव समासांसिओ,
भणिओ य—वच्छ! अहं ते जहासिक्खियं सव्वं निरवसेसं सिक्खावेमि ति । मया य
विण्णविओ—घन्नो मि, अणुगिहिओ मि ति । ततो सो भणइ—नवरं धित्तिं करेहि ति ।
२५ ततो सोहणंसि तिहि-करण-नक्खरत्तदिवसमुद्धत्ते सउण-कोउएहि ईसत्थाउवविट्ठो आरंभो
कओ । कट्ठिआ सिल्लागा, गहितो पंचविट्ठो मुट्ठी, जियं पुण्णागं, लद्धो मुट्ठियंधो, ठिया
य जायलकरासिग्घया, दढप्पहारित्तं च, ट्ठविट्ठे ईस-ज्ज-पण्डि (ग्रन्थग्रं-९००) यो
जंतमुक्के य निष्कण्णो, अण्णेमु य तरुपटण-चेज्ज-भेज्ज-जंतफारचरियाविहाणेसु अवघा-
रिउपदिट्ठासु सत्यविहीसु ।

१ उवल्लं शं ॥ २ णासं ही ॥ ३ सासणं शं ॥ विना ॥ ४ गल्लं उ २ विना । एवमेति ॥
५ याए कम्मगुरुं शं ॥ विना ॥ ६ मया भणिं ही ३ उ २ ॥ ७ पित्तिं कं शं ॥ विना ॥ ८ पपाड उक्कं
उ १, विना ॥ ९ पुणागं ही ॥ १० पविण्णे ही २ ॥

अगददत्तस्स सामदत्ताए परिचओ

ततो अहं अणया कंयाई आयरियगिहरुक्खवाडियाए अइगंतूण जोगं करेमि । तस्स य गुरुभवणस्स सएज्झयभवणे एगा वरतरुणी दिवसे दिवसे फल-पत्त-सुमण-मुफदामसि-
वण-लेहुरहि य मे पहरेइ । ततो तं गुरुसंकाए विज्जागहणलोभेण य इच्छंतो वि न तत्थ
अणुरामं वंसेमि ।

5

ततो कइवएसु दिवसेसु अइकंतेसु जोगं करंतस्स मे तथेव रुक्खवाडियाए पलंघलेवंत-
कसण-रत्ततरपल्लवस्स, कुसुमभरणमियअगासालंस्स, भमर-महुकरिकुलोवैगिजंतमहुलव-
साइकुहरुस्स, रत्तासोयवरपायवस्स हेट्ठा साहं वामहत्थेण अवलंघिऊण एगुक्खित्ततरुक्ख-
धविट्ठितचलणा णवसारभूयं जोषणयं वहंती दिट्ठा मे तरुणजुवती । सा य नवसिरीससर-
सुकुसुमोवमाणकंचणकुम्भसरिसएहिं चलणएहिं, अहविच्चर्मचकिट्ठएणं कयलीखंभसमाणएणं 10
ऊरुजुयलेणं, महानदीपुलिणंसंधंसाकारणं जंघएणं फालियमज्झमज्झंततरुसुयसन्निभं वत्थं
नियत्था, हंसायलिसइसन्निभेणं रसणाकलावएणं, ईसिसंजायमाणरोमराई, कामरइगुणकरेहिं
उरतइसोभाकरेहिं संधंसयपरिवहुमाणेहिं सज्जणमेत्ति व निरंवरेहि य पओहरेहिं, पसत्थल-
क्खणाहिं रोमोवचियाहिं बाहुलंतियाहिं, रत्ततलकोमलेहिं नाइरेइवहुलेहिं अणुपुंघिसुजातं-
गुलीरत्तवंदनहेहिं अगहत्थेहिं, नाइपलंघ-रत्ताधरा, सुजाय-सुद्ध-चारुदंतपंती, रत्तुप्पलप- 15
त्तसन्निगासाए जीहाए, जक्खण्यतुंगएणं नासावंसएणं, पसइपमाणेतिरियायतेहिं नीलु-
प्पलपत्तसच्छहेहिं नयणएहिं, सगयएणं भुमयाजुयलएणं, पंचमिवंदसरिसोवमेणं निडालपट्ट-
एणं, कज्जल-भमरावलीसन्निभेणं मिड-विसैय-सुगंधिनीहारिणा सबकुसुमाहिवासिएणं केसह-
त्थएणं सोभमाणेणं, सवंगोवंगपसत्थ-अवितण्हपेच्छणिज्जुवा दिट्ठा मए ।

चित्थियं च मे—किं नु एयस्स भवणस्स देवया होज्ज ? उदीहु माणुसि ? चि । ततो मए 20
उवरिं होती निज्जाइया, नवरि नयणा से णिमेसुम्भेस करंति, ततो मए नाया 'न एस
देवया, माणुसी एस' चि । पुच्छिया य मे—भदे ! कासि तुमं ? कस्स वा ? कुओ वा
एसि ? चि । ततो तीए ईसीसिहसिंयैदीसंतरुवलट्ठसुद्धदंतपंतीए वामपायंगुट्ठएणं भूमितलं
लिहंतीए अहं भणिओ—अजउत्त ! एयस्स सएज्झयभवणस्स गहवइजक्खदत्तस्स धूया
इं सामदत्ता नाम. दिट्ठो य मया सि बहुसो जोगं करेमाणो, सैनं च मे हियए पविट्ठो, 25
तीपमिइं च अहं मयणसरपहारदूमियहियया रइं अविंदमाणी असरणा तुमं सरणं पवन्ना.

१ ०५हिं हियय मे क १ ॥ २ ०५वतस्स उ २ विना ॥ ३ ०५परिजं ० १ ॥ ४ ०५विरजं क ३ गो १ ॥
४ ०५मविलक्खएणं उ ० ॥ ५ ०५मचिसलएण ० १ क ३ गो १ ॥ ५ ०५संघसाका ० क ३ गो १ ॥ ६ ०५भं नियं क ३
शां ० विना ॥ ७ ०५सावलि ० क ० उ २ ॥ ८ ०५ईसिं उ २ ॥ ९ ०५लायं उ २ विना ॥ १० ०५पुन्वं उ २ ॥ ११ ०५दपादं
गो ० स ० गो १ ॥ १२ ०५आतिरेयाऽऽयं उ २ ॥ १३ ०५विततसुं शां ० ॥ १४ ०५दाहो उ २ ॥ १५ ०५सिज्ज
य दीसं ० १ ॥ १६ ०५सिय दीसं उ २ ॥ १६ ०५स महेम्मयमं शां ० विना ॥ १७ ०५प्रतिपुं कचिद सोमदत्ता
कचिच्च सामदत्ता इति पाठान्तर दृश्यते । अस्माभिस्तु सर्वत्र सामदत्ता पाठो काट्ट ॥ १८ मम च से हिं
शां ० विना ॥ १९ ०५सयणं उ २ ॥

सा य मे समागमं इमं अवमण्णेज्जासि. अवमाणिया तुमे अहं तुह विरहदुक्खिया खणं पि तुं न समत्या जीवितुं ति । एवं भणमाणी पाएहुं मे पडिया । ततो मए उट्ठावेऊण भणियं—सुयणु ! णणु एस अविणओ अयसो य, गुरुकुलपा(वा)से न खमो विणयातिक्कमो ति । सा य मे पुणो भणति—भट्टिदारय ! न किर सो कामी बुधइ, जो जा य कुले सीले य प्रचर्पायं च रक्खति । मया भणिया—एवमेयं ति, किंतु मम सरीरेण जीविण सौविया कइवए ताव दिवसे पडिक्खादि, जाव उज्जेणीए गमणोवायं चित्तेमि । ततो कहै कह वि ससवहं पत्तियाविया गया नियगभवणं । अहमवि तं तीह रुवाइसयं हिय-एणं वहंतो अणंगपरिसोसियसरीरो य तं चेव मणेणं वहंतो तीए समागमोवायं चित्तयंतो कह वि दिवसे गमेमि, गुरुजणलज्जाए अणायारं गूहंतो अच्छामि ।

- 10^{*} ततो अण्णया कयाइ गुरुजणाणुआओ सिद्धविज्जो सिक्खादंसणं काउं रायकुलं गतो । तत्थ य असि-खेडयैगहणं, हत्थिखेलावणं, भमंतचक्कं, गतंतरगयं, बाउल्लयवेयविज्झयादीयं सिक्खियं सधं जहा पंगयं दाइयं । ततो पेच्छयजणो सधो विन्हाविओ हयहियओ जाओ, मज्झं सिक्खागुणे आयरिए य पसंसंति । राया भणइ—‘नत्थि किंचि अच्छेरयं’ ति । णेव विन्दिहो । भणइ य—किं ते देमि ? ति । ततो मया विण्णविओ—सामि ! तुच्चे मम 15 साहुकारं न देह, किं ते अण्णेण दाणेणं ? ति । ततो भणति—

किं सिक्खिएण तुज्झं ? मज्झं सिक्खं तु अवहिओ सुणसु ।

इह चेव अहं नयरे, सिंहलिसुय नंदणो आसी ॥

सिरिओ दूयाणत्ती, आसविवत्ती य कुलघरविणासो ।

निगमण खाइयाए, जा दुप्पट्ठेत्तप्पणा बोही ॥

५३२० ५

- 20 एवं च वदित्ता साहिउं पयत्तो सो तीतं भवगाहणं । सुणसु देवाणुत्पिया !—

जियसत्तुरायपुव्वभवसंवंधो

- * अत्थि इहेव कोसंबीए नयरीए हरिसेणो नाम राया । तस्स य अगमहिस्सी धारणी देवी । तस्स य रण्णो अमच्चो मुलुद्धी नाम । तस्स य भज्जा सिंहली नाम । तीसे य पुत्तो आणंदो नाम, सो य अहं आसी । तत्थ य मम असुइक्कमोदएणं कुट्टरोगो जातो । ततो 25 तेण रोगेण संतप्पमाणो अप्पाणं च निंदंतो आउं अणुपालेमि ।

ततो अण्णया येणइ कालेणं जणणविसयाहिवेणं सपेसिओ दूओ आगतो इमं नयरं । रायकुलं च पविट्ठो दूयाणुरुवेणं सकारेणं महत्तेणं सवारिओ । ततो अन्नया कयाइ अन्हं पिउणा सभवणं नेऊण नाम-विभवसरिस संपूइओ, उयविट्ठा य आलाय-संक्खादि राय-

१ अमाणेज्जा^० उ० । २ वगणेज्जा^० छी ३ ॥ २ हु क इ गो ३ ॥ ३ पु विवत्ति^० उ ३ विना ॥ ४ सहिया शा० विना ॥ ५ विह विह शा० ॥ ६ पदित्तो^० क इ गो ३ ॥ ७ अयमहं गो० रा० वा० शा० ॥ ८ अवेज्जाया^० उ २ ॥ ९ पहाय व २ ॥ १० सीह^० उ २ । पवमयेपि ॥ ११ अवेप्प^० शा० ॥ १२ अहिय^० शा० ॥ १३ सो बीयं भ^० उ २ विना ॥ १४ अं उन्नायतो गो शा० ॥

की ६।

- परिधायगावसह-रत्तंवर-वट्ट-कोट्टय-दासीधर-आरामुज्जाण-सभा-पवोसु सुण्णदेवल-विहारेसु संसिया अच्छंति. तत्थ य चोरा उम्मत्तपरिधायगनाणाविहल्लिगिवेसपरिच्छणां, बंभणवे-सधारिणो, विविहसिप्पकुसला य विगयविसरूवयाए य भमंति । ततो अहं एयाइं ठाणाइं
 १ अप्पणा चारपुरिसेहि य मग्गावेमिं चारावेमि । चारावेऊण य उवायकुसलो निग्गओ ।
 ५ निहाइऊण ईकओ चेव अहं एकस्स नवहरियपल्लववहुसाहसीअलच्छायस्स सहयारपायवस्स हेट्ठा निविट्ठो दुव्वल-भइलवत्यो चोरगहणोपायं चित्तयंतो अच्छामि । नवरि य धाउरत्तव-त्यपरिहिओ, एगसाडियाउत्तरासंगो, संखरंडियवद्धपरिकरो, तिदंड-कुंडिओलइयवामहत्य-खंधपदेसो, गणेत्तियावावढदाहिणकरो, नवरइअकेस-मंसुकम्मो, किं पि मुणमुणायंतो तं चेव सहयारपायवच्छायमुवगतो परिधायओ । विवित्तभूमिभागे तिदंडयं अवलंवेऊण, अंब-
 १० पल्लवसाहं भंजिऊण उवविट्ठो । पेच्छामिं य णं पट्टीहरूढणासं, वैकुडुयसिरावेडियचलणं, उव्वद्धपिडियादीहजंभं । आसंकिंयं च मे हिययं तं दट्ठूण-तक्करजणपावकम्मसूयगाइं च से इमाइं जारिसयाइं लिंगाइं दीसंति, नूणमेस चोरो पावकारि ति । भणइ य ममं-वच्छ! को सि तुमं अधिप्पिबलसंतत्तो? किंनिमित्तं हिंडसि? कत्तो वासी? कहिं वा वव्वसि? ति । ततो मया तस्स हिययहरणदक्खेण भणिओ-भयवं! उज्जेणीओ हं परि-
 १५ क्खीणविहयो हिंडामि ति । ततो तेण परचित्तहारिणा भणिओ हं-पुत्त! मा वीहेहिं, अहं ते विउलं अत्यसारं दलयामि । मया भणिओ-अणुगिहीओ मि पिउनिविसेसेहिं तुग्मेहिं ति । जार्वयं एवं अण्णमण्णं संलवामो ताव य लोयसक्खी अदरिसणं गतो दिणयरो । अइकंता य संज्ञा । तेण य तिदंड (भन्यामं-१०००) गाउसत्थयं कट्ठिऊण बद्धो परियरो । उट्ठिओ य भणइ मंसं-अह! नगरं गच्छामो ति । ततो अहमवि ससकिओ छेयवुंढीप-
 २० थारेण तमणुगच्छामि । चित्तियं च मए-एस सो नयरपरिमोसंओ तक्करो ति । पविट्ठा भो य नयरं । तत्थ य उत्ताणयणपेच्छणिज्जं कस्सइ पुण्णविसेससिरिसूयगं भवणं । तस्स य आरामुहेण नहरणेणं संधिं छिदिदं पयत्तो सुहच्छेदभूमिभागे निविट्ठो । सिरिवच्छसं ठाणं च छेत्तूण अइगतो मज्झ वि य जणियसंको । णीणिआओ य णेणं णाणाविहभंडमरि-याओ पेडाओ । तत्थ य मं ठवेऊण गतो । ततो चित्तियं च मे-अत्तागमणं से करेमि, मा-
 २५ णं विणोसे मं ति । ताव य सी आगतो जकरदेवलाओ सत्थिहए दरिदपुरिसे घेत्तूणं । ते य ताओ पेडाउ गेण्हाविया, निद्धांइया मो नगराओ । भणइ य ममं-पुत्त! एत्थ जिण्णु-ज्जाणे सुहुत्तागं ताव निहाविणोयं करेमि^१, जाय रत्ती गलइ ताव गमिस्सामि ति । ततो

१ गवेसहरत्तवट्ट उ २ विना ॥ २ वासुण्णं क ३ उ २ ॥ ३ म्मि चारावेऊणं ली० य० विना ॥ ४ इमाओ कसं० उ० विना ॥ ५ ययपल्लवहं उ २ ॥ ६ म्मि जाणपट्ठी उ २ विना ॥ ७ उकुडुयं उ १ विना ॥ ८ ममं भणइ य, पुत्तउत्ति, वव्वउत्ति उ २ विना ॥ ९ कत्तो तुमं क १ । कत्तो तुमं मो ३ उ २ ॥ १० वव्व य यं ली १ ॥ ११ ममं, नगरं अइगं उ २ ॥ १२ उट्ठिय पं उ २ विना ॥ १३ तमो । एत्थ पवि उ २ विना ॥ १४ म्मेमि णं ति शा० विना ॥ १५ निहाइ उ २ विना ॥ १६ रिस दा० । रिसो उ० ॥ १७ तमो गं उ २ ॥

मया लवियं—तात ! एवं करेमो । ततो जे एकपासं अइपंता । ततो तेहिं पुरिसेहिं ठवियाउ पेडाउ, निदावसं च उवगया । सो य अहं च सेजं अन्तरिऊण अडियमइयं काऊण अच्छामि ।

ततो अहं सइरं उठेऊण अवबंतो रुन्तसंछण्णो अच्छामि । तेण य निदावमणए जाणिऊण वीसंभपाइणा निघिणहियएण ते पुरिसा मारिया । तो पच्छा मज्झ समीयमा-5 गतो, मम रंतच्छयइमुमपत्तसत्तरे अपेच्छमागो मगिउं पयत्तो । ततो मया तरुगहन-साहपच्छाइअसरीरेण पहाइऊण सिग्घयाए चक्कुं हरिऊण मम अहियइंतो अंसदेसे असिणा आहतो । ततो सो अद्धच्छिणसरीरो दहप्पहारीकओ पटिओ । पहागयसंभ्रेण य अहं भणितो—वच्छ ! मह इमो असी, एयं य पित्तूण वण मसाणस्स पच्छिमभागं. गंतूण संतिज्जपरस्स भित्तिभाए सहं करेज्जासि त्ति. तत्थ भूमिपरं मम भगिणी यत्तइ ताए 10 एयं अरिं दाएजासि. सा ते भज्जा भविस्सइ, सद्यदयस्स य सामी भविस्ससि, अण्णं य तं भूमिपरं. अहं पुण गाढप्पहारो अइपंतजीवियो त्ति ।

ततो अहं असिज्जहिं गहाय मसाणम्भासे^१ सणिगविट्ठं संतिज्जपरं गतो । फतो य मे सहो । निगगया य ततो भवणातो भवणवासिणी भवणवणदेवया पेच्छणिज्जरूया । सा भणइ—फतो सि तुमं ? ति । ततो मया से असिलही दावियो । वितण्णययण-हिययाए य 15 सोयं निगहंतीए ससंभमं अंतिनीओ सतिज्जपरं, आसणं च मे दिन्नं । मुहवीसत्थोपायं चा-रुकुसलो सुसंक्रियं से चरियं अवलक्खेमि । सा य मम अंघादरेण कूरहियया सयगिज्जं रयइ । भणइ य—एत्थ सरीरवीसामं करेसि त्ति । ततो अहं तत्थ निहालक्खरमुनगतो । यवित्तचित्ताए य अण्णं ठाणं गंतूण ठितो पच्छण्णं । तहिं च सयगिज्जे पुवजंतजोगस-ज्जिया सिला सा तीए पाडिया, पुण्णिगया य सा सेजा । सा य हट्ठ-तुट्ठमणसा भण-20 ति—हा ! हा ! हतो भायचायउ त्ति । ततो अहं निदा(द्धा)इऊण तं बालेमु पेत्तूण भणानि—दासि ! को मं पाएई त्ति ? । ततो सा मम पाएसु पडिया 'सरणागया मि' त्ति भणति । महिलासहावभयविट्ठमला मए आसासिया 'मा माहि' त्ति । ततो तं पेत्तूण रायकुलं गतो । सधं च रण्णो जहावत्तं परिकहियं । सो य चोरो विवण्णसरीरो रंणा आइट्ठेण णयरज्जेण दिट्ठो । भगिणी से रायकुलं पवेसिया । जहासन्निहिअं च दधजायं जणत्त समहावियं । ततो 25 रंणा जणवएण य पूइतो हं । ततो पूया-सफारलद्धविहवो कयजयसहो पुरीए अच्छामि ।

अगददत्तस्स सामदत्ताए सज्जिं सदेसगमणं

ततो सामदत्ताए अंगुत्तसूसकारिया दूरिया संगमकारिया संगमिया नाम । सा य

१ रेमो । ततो जे एकपासं जेमो । ततो जे पक्कं ही० य० शा० विना ॥ २ जं रइऊण ही ३ ॥ ३ सत्तच्छदयणं शा० ॥ ४ ज्ञायं उ २ । एवमज्जि ॥ ५ भूमिपट्ठे मम उ २ विना ॥ ६ तेज निवि उ २ विना ॥ ७ जीव भव शा० ॥ ८ पणहियं ही ३ ॥ ९ अपनी शा० ॥ १० पपाहं ही ३ ॥ ११ उवलं शा० ॥ १२ सम्पादं शा० ॥ १३ पुरि उ २ विना ॥ १४ रण्णो उ ३ विना ॥ १५ जणा पुरज्जणं उ २ ॥ १६ रिगा आगया संगमं उ २ ॥

ममं उवंगंतूण भणइ—अज्जउत्त! मयणसरपहारदूमियहिययाए सामदत्ताए नैवसमागम-
 संसग्गीसंभोगसलिलोदण आसासेहि सरीरयं. किं वहुणा? इच्छामहल्लुहोले आसाव-
 रंगभंगपडरे कामसमुदे निबुडुमाणीए समागमउत्तारणपोतो होहिति असरणयाए सरणं ।
 ततो सा मए करतलसंपुडेणं घेत्तूण हियए निबोदणं (?) तीए अग्गहत्थे भणिया—‘सुयणु!
 5सज्जो हं सदेसं गंतुं ति आणेह सामदत्तं’ ति भणिया । ततो सा गया, आगता य
 सामदत्ता । तं च अहं दट्ठूण नवपाउसकालकुसुमियकलंवरुक्खो विव कंटेइयसव्वोम-
 धूवो जातो । ततो रूवविन्ध्यमयणसरसंततहियएणं धणियं उवगूहिया । सा वि य अण-
 गसैरतावसोसियसरीरा दहमिव अंगमंगेहिं मे अतिगया । ततो सूरायवतत्तुमिव वसुहं
 आसासेतो तीय विन्ध्यणीयरूवं पेच्छंतो न तिप्पामि । समासासेऊण सामदत्तं दद-
 10बंधणेमीयं, पसत्थलक्खणतुरयजुत्तं, तदत्तं, गमणजोगं, सव्वोवगरण-पहरणसज्जं रहं
 घेत्तूण आगओ । आरुहिया य मे सामदत्ता रहवरं । ततो मे नियगवलदप्पमसहमाणेणं,
 जणस्स कित्तिविवरं मग्गंतेणं नामतं पगडियं—‘जो मे देवाणुप्पिया! नवियाए माऊए दुद्धं
 पाउकामो सो मम पुरओ ठाउ त्ति. एस अहं अगडदत्तो सामं घेत्तूण वच्चामि’ ति
 भणित्ता पत्थिओ उज्जेणिं विविहदव्वगहियपाहेओ । निर्गया य मो नयरीओ, कतो य मे
 15दिसादेवयाणं पणामो, चोइया तुरया, तुरयवेअ-रहल्लुयाए य दूरं गया मो । तत्थ य
 पुरगवीसामणनिमित्तं एगंते सीयलजलव्भासे [* आसे *] वीसमंतो सरीरजवणत्थं आहारं
 थोवं थोवं च अहिलसंतो सामदत्ताचित्तरक्खणनिमित्तं । सा वि य सामदत्ता वंधववि-
 प्पओगदुहियहियया मम अणुराणेणं सोयं निगूहमाणी कह कह वि आहारं आहारेइ । ततो
 एवं वच्चामो । पत्ता मो अंतियगामं वच्च्छाजणवयस्स । तस्स य नामस्स अदूरसामंते पाणि-
 20यसमीवे वंधावेऊण तुरए चारेमाणो अच्छामि ।

पिच्छामो य गामसमीवे महंतं जणसमूहं । तओ दुवे पुरिसा आगंतूणं ममं भणंति—
 ‘सागं न्समि’, ‘फ्लो, आगमं, ? ति, फ्लो, प, गम्भ, ? ति, ? त्तो, मप, न्छियं—कोसं-
 वीओ आगच्छामि, उज्जेणीं वच्चामि त्ति । ते भणंति—अम्हे वि तुग्गेहिं समं वच्चामो
 उज्जेणिं जइ पसाओ अत्थि । मया भणियं—वच्चहं ति । ततो ते पुणो वि ममं भणंति—
 25सामि! सुणह, इत्थं किर पंधे हत्थी मारेति, दिट्ठीविसो सण्णो, दारुणओ वग्घो, अज्जु-
 णओ चोरसेणावई पंचहिं निअंइसएहिं सद्धिं संपरिवुडो सत्थे धाएमाणो अच्छइ त्ति
 किह गंतव्यं? ति । ततो मया भणियं—नधरि मम छंदेण वच्चहं ति, नत्थि” मे पइमयं
 ति । एवं भणिया संता ‘जहा आणवेहं’ ति भणिउं गया । सेहि य तेहि सत्थेइयउ-
 रिसाणं जहाभणियं परिकहियं । ‘तहं’ ति ते भणिऊण सव्वे गमणसज्जा जाया ।

१ अक्खं उ २ विना ॥ २ अवसं मो० गो ॥ ३ एण हियं पृ निवेदेऊणं सीए शां० । एण सीए उ० ॥
 ४ समागं शां० ॥ ५ कंसुइं की ॥ ६ सरसो शां० विना ॥ ७ एतं दट्ठूण गमं उ २ ॥ ८ पणामो
 य न उ २ विना ॥ ९ प्हिति उ २ विना ॥ १० निगुदस्स उ २ ॥ ११ ते (मे) पं शां० विना ॥

इत्यंतरे य तिदंड-कुंडियवगहत्थो एगो परिघायगो तेसिं पुरिसाणं समीवे आगंतूणं भणति—पुत्त! कथं भे गंतव्वं? ति । तेहिं भणियं—उज्जेणिं ति । ततो सो भणइ—अहं पि तुम्हेहिं समं उज्जेणीं वषेज्जा । तेहिं भणियं—सामि! अणुगहो णे, वषेह । ततो से एगं पुरिसं सत्थमहत्तरयं उत्सारोऊण भणति—पुत्त! ममं एगेण भिकखायरेण देवस्स धूवमुद्धं पंचवीसं दीणारा दिज्जा^१ एवं भणिऊण धुत्तीए कूडदीनारे तस्स दाइए । ततो सो 5 सत्थमहत्तरओ भणति—भयवं! मा घीहेह, अहं यहुतरा दीणारा अत्थि. जं अन्हं होहिति तं तुम्भं पि होहिति । ततो सो परितुट्ठो समाणो आसीसं पउंजिऊणं मम सगासं आगंतूणं तं चेव सधं परिकहेइ, कहित्ता य गतो । ततो चित्थियं मया—‘न सोहणं एएण समं गमणं. निच्छएण एस तक्को परिघायगो. जत्तं करेयधं, अप्पमाओ य’ एवं परि- गणेऊण दिवससेसं खवेमि ।

10

अगदत्तस्स अडवीए गमणं

ततो सूरत्थमणवेलाए तुरए पाणियं पाएऊणं जोइओ रहवरो । सामदत्ता य कयत्तरी- रपाणियकज्जा रहं विलग्गा । ततो मे तुरया दुयं विलंबिया. ततो य मे अडविदेवैयाणं पणामो कतो, विलग्गो रहवरं, संगहिर्या आसरासीओ, चोइया तुरया, पयट्ठिओ रहवरो गंतुं पयत्तो । ततो ते सत्थेहयपुरिसा तेण सह परिघायएणं पभूयगहियभत्त-पाहेज्जा रहवरं 15 मे समंइति । समइकत्ता र्थं सो जणवयं, पविट्ठा य मो अडविं, अप्पमुद्धाहिं वसदीहिं वेस्ससाणा चचामो । पत्ता य मो णाणादुम-लयगहणसलण्णपायवुदेसं एगं गिरिनिदिं । तत्थ मे ठविओ रहवरो रहपरिहिंणसुहे भूमिभागो । सो वि य सत्थेहजणवओ अप्पणा जहि- च्छियासु रुक्खच्छायासु आवासिओ ।

ततो सो परिघायओ ते भणइ—पुत्त! अहं भे अज्ज सधेसिं पाहुणयं करेमि. एत्थ 20 य अडवीते गोडलं. तत्थ मया पयागं गच्छतेण उज्जेणीओ आवतेण वरिसारत्तो फओ. ते य मे गोवा परिचिया, तत्थ ब्रवामि. तं तुम्भे अज्ज मा रंधण-पयणं करेज्ज^२ ति भणिऊण गतो । तओ मज्झण्णदेस-काले पायस-दहि-दुद्धभंडए य विससंजुत्ते काऊणं आगतो । ते भणइ—पुत्त! एह, देवसंतियं भत्त-पाणं भुंजह. ततो वेहिं मम समीवं एगो पुरितो पेसि- ओ—सामि! एह, भुंजह ति । ततो मया भणियं—सीसं मे दुक्खइ ति. तुम्भे पुण एयं 25 अण्ण-पाणं मा भुंजेइ जइ मे सुणइ । ततो सो पडिसेहिओ । कहियं च णेण तेसिं पुरिसाणं, तस्स य परिघायगहत्त । ततो परिघायगो आगंतूणं भणति—देवानुप्पिया! गेण्ह देवकियं सेसं ति । मया भणियं—सविसेसं मे ण जीरइ ति । ततो सो ‘महादुट्ठो अयं’

१ एयं भ० क ३ गो ३ ॥ २ दाएइ उ २ ॥ ३ एया दी० उ २ ॥ ४ कहेत्ता उ २ ॥ ५ प्याणं उ २ विना ॥ ६ प्या य मे रस्सीओ दा० ॥ ७ उंति क ३ ॥ ८ य मो ष० कनं उ २ ॥ ९ पस्स० दा० विना ॥ १० ते उ २ विना ॥ ११ प्या गंगं ग० ली ३ ॥ १२ भाणि उ २ ॥ १३ भत्तपाणं उ० ॥ १४ इ विजइ ली० य० क ३ गो ३ ॥ १५ डा इमं वि० दा० विना ॥

ति चिंतेऊण गतो, तेसिं पुरिसाणं सुहासणवरगयाणं तं भत्तमप्पणा एव परिकरवद्धो परि-
वेसणं करेइ । ततो ते अण्णाणयाए विससंजुत्तं भत्त-पाणं सुहंसुहेणं उवमुंजंति । तव य
सूरो अवरविसिं अंहिलसइ । ततो ते विसपरिगयसरीरा अचेयणा ठिया । ततो तिदंढक-
 द्वाओ असिं कट्ठिऊण तेसिं सीसाइं छिंदित्ता असिहत्यो मम मूलं धावमाणो आगतो ।
 5 मम खंधे असिं निसिरंतो मया खेडणं वंचिऊण खगणेणं निसिट्टमुट्ठिएण रोसेणं आहतो,
 जहा से ऊरुजुयलो धरंणिवट्ठे पतितो ।

११. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

ततो सो भणइ—पुत्त ! अहं धणपुंजतो (ग्रन्थाम्—११००) नाम चोरो, न केणइ
 छलियपुब्बो. साहु तुमं सि सुपुरिसो एको साऊए जातो ति । पुणो य मे संलवइ—‘वच्छ !
 एयस्स पच्चयस्स पुरिच्छमिहे कौलंये दोण्हं नतीणं मज्झदेसभाए अत्थि महइमहालिया
 10 पत्थरसिला. तत्थ भूमिधरं. तत्थ मया सुप्पभूयं धणं विढत्तं. वच्च, गेण्हसु ति. मम य
 अगिसक्कारं करेहि’ ति भणिता कालगतो । ततो अहं दारुते साहरित्ता ज्ञामेमि. ज्ञामेत्ता,
 इत्ये पाए य पक्खालेत्ता, रहवरं जोएत्ता पट्ठिओ । चित्तिचं च मया—किं मे धणेणं ? ति ।

ततो मे पंथं समोयारिया तुरया । सामदत्ताए सद्धिं वच्चामि ति । पत्ता य मो णाणा-
 विहरुक्खगहणं, वैड्ढि-लयावद्धगुच्छ-गुम्भं, गिरिकंदरनिज्जरोदरियभूमिभागं, णाणाविहस-
 15 उणरडियसहाणुणाइयं, अईवभीसणकरं, भिंगारविरसरसियपउरं; कत्थइ वग्घ-उच्छभल्लधुरु-
 धुरुधुरेंतमुहलं, वानर-साहामिएहिं रवमाणसइ, पुक्कारिय-दुंदुयाइएण य कण्णसदालभी-
 सणकरं; पुलिंदवित्तासिएहिं य वर्णहत्थिविदएहिं गुल्लगुल्लंतयहुलं, कत्थइ मडमडस्सभजं-
 तसल्लइवणं, कत्थइ ‘वोच्छडियसमिति-तंदुल-मास-भिण्णघयवडिया कूरऊरलीओ य
 पविद्धतेल्लभायणे य बहुविधपयारे छत्तयउवाहणाउ य छड्डियाउ पासिऊण चित्तिचं मया—इ-
 20 त्थिपोरभयवित्तासियस्स सत्थिइयजणस्स इह विदवो नूणमासि ति । तत्थ उच्चासे पेच्छंता
 अटवीए वच्चाओ । पेच्छामि य जूहपरिभट्ठं एकल्लेमहंतपलंववालप्पमेयग पुरओ (?) मग-
 ग्मासे ठियं वणहत्थि । तं च ददूण सामदत्ता भीया । आसासिया य मए सामदत्ता,
 भणिया य—भीह ! अहं रहसइं सोऊण आलइयकण्णो रोसवसाइहो आहाइउकामो अइ-
 उगयाए य भूमिनिसण्णेणं जहणेण वद्धो विव दीसइ । ततो सो संवेडियगसौडो, निहा-
 25 रियच्छिजुयलो विरसं आरसिऊण अग्गहत्येण भूमितलं आहतूण मम वहाए हवमागतो ।
 ततो मए आहावंतस्स सिग्घयाए अमूढयाए य तिण्णिं सायमा कुंभीभागम्मि लाइया । तेहिं
 य सो गाढपहारदूमियसरीरो ररं आरसिऊण तरुसाहाउ भजंतो विपलातो । यवगयम-
 याए य भणियं सामदत्ताए—गतो सो गयवरो ? ति । मया भणिया—सुयणु ! गतो ति ।

१ अहियत्तं २ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

ततो पट्टिया मो, गया य थोवंतरं, सुणामि य लोहाकरधम्ममाणधमधमेंतसहं । आसं-
 क्रिओ णे हिर्येणं—सप्पेण य भवियघं ति । पेच्छामो य पंथम्मि ठियं पुरतो, अंजणपुं-
 जनिगरप्पयासं, निह्णालियजमलजुयलजीहं, उक्कड-कुड-वियड-कुडिल-कक्कड-वियडफडा-
 डोवकरणदच्छं, तिभागूसियसरीरं, महाभोगं नागं । भीया य सामदत्ता, परिसंठविया य
 मे । गुरग-रहसहसंजणियरोसो आहाइओ मुयंगमो, आधावंतस्स य मया आयतजंतपमु-5
 केण अद्धयंदेणं सभोगं से सिरं धरणियले पोंडियं । तओ तं परलोयपाहुणयं काऊण वयामो ।

पेच्छामो य अपरितंतकयंतनिघडियदुकरं, पुरतो पलंवंतकेसरसदं, महहविफालियनं-
 गुलं, रत्तुप्पलपत्तनियरनिह्णालियग्गजीहं, आभंगुर-कुडिल-तिक्खदादं, ऊसवियदीहं गुलं,
 अइमीसणकरं वगधं । अइमीसणं च तं दहूण सामदत्ता अदिट्टपुवभया भीया थरंहरायमा-
 णसधंगी उघिग्गचित्ता वगधं पलोएइ । भणिया य मे—मुंदरि ! मा यीहेइ ति । सो वि 19
 उच्छरंतो विव आहाइतो वगधो । तस्स य मे आहावमाणस्स कणवीरपत्तसत्यसफला पंच
 वाणा मुहे छुडा । ततो सो तेहिं वाणेहिं गाढप्पहारीकतो विपलाओ ।

ततो पुणो य पिच्छमार्णं णाणाविहपहरणावरणसंकुलं, उक्कटिपडिहत्थेडियउवुम्मीसं
 विविहपहरणावरणगहियसन्नाहं परचलं च पत्तं । चितियं च मया—एए चोरा अग्हे परि-
 मुसिडकामा इओ आगच्छंति । ते दहूण विविहवेसधारिणो पकंपमाणसघसरीरा मममवग- 15
 हिं पयत्ता सामदत्ता । भणिया य मया—मा विसायं गच्छाहि, पेच्छ, मुहुत्तंतरे एते
 पउरचोरे सघे जमनिलयं नेमि ति । ततो सा पयइकायरहियया मम वयणेण परिसंठ-
 विया । अहमवि तेहिं र्समतओ परिवारिओ । मए वि अत्य-सत्यनिउणत्तणेण पडुयत्तणेण
 य सरप्पहारवित्तासिया भग्गा समंततो विप्पलाया । ततो तेसिं सेणावती वायामकडिणगतो
 धणुविकट्टणपलंवदीहवाहुजुयलो चोरे आसासितो रहप्पहारजोगे भूमिभागे सण्णद्धोवेद्विओ 20
 अज्जुणओ नाम । अहमवि तुरए आसासेऊण सघाउहपरिहत्थं अप्पाणं काऊण वाहिओ मे
 रहवरो ततोहुत्तो । तेण वि य मर्महुत्तो पयट्टाविओ तुरओ । तओ सरपहकर-चडगर-परंप-
 राहिं अण्णोणस्स छिंदं मग्गमाणा जुग्गामो । ततो से अंतंरं अलभंतेणं चितियं मए—
 समत्थो एस चोरो. न एस सक्कइ एवं पराजिणिता. एस रहजुच्चकुसलो अण्णहा छलेउं
 न तीरइ. अत्यसत्थे य भणियं—

25

“विसेसेण मायाए सत्थेण य हंतवो अप्पणो विवहुमाणो सत्तु” ति ।

‘इमं च एत्थ जुत्तं’ ति एसा सामदत्ता सघालंकारविभूसिया रहतुंडे पसिडिलअहो-
 वत्था ठायउ. एहए रुवावेसियचक्खु हंतवो । ततो मे ठविया सामदत्ता रहतुंडस्स पुरतो ।
 ततो सो रुव-जोवग-विलासविम्बियहियतो तत्यगयदिट्ठी । ततो से मया विहलं “दिट्ठि

१ ‘ययो ति सप्पे’ ३१० विना ॥ २ ‘ता पमु’ उ २ ॥ ३ ‘द्वचंदे’ की ३ ॥ ४ ‘पटि’ उ २ विना ॥
 ५ ‘रधसा’ उ २ ॥ ६ ‘माणो’ उ २ ॥ ७ ‘च एतं’ उ २ ॥ ८ ‘समं परि’ उ २ विना ॥ ९ ‘ओ’ चिट्ठि उ २
 विना ॥ १० ‘ममाइ’ उ २ ॥ ११ ‘दिट्ठे जाणितं नी’ उ २ विना ॥

जाणिऊणं नीलुप्पलसन्निगासेण आरामुहेण थणपएसे आहतो । ततो सो तुरगाओ उयरिऊण भणइ—

नाहं वाणेण हओ, हओ मि वाणेण मगरकेउरस्स ।

जो भंडणे पयत्तो, महिलाण मुहं पलोएमि ॥

* 5 एवं च सो वदिता कालगओ । ततो तस्स ते चोरपुरिसा सेणावइं मारियं दडूणं विव-
ण्णपहरणावरणा पलाया ।

अगडदत्तस्स गिहागमणमाइ

तो हं निज्जियसत्तू अज्जुणयं हंतूण सामदत्तं च समाप्तासेऊण पत्थिओ उज्जेणिं,
पत्तो य कमेणं, पविट्ठो य माऊए घरं । निद्धाइया य मम आगमणं सोऊण पुत्तवच्छला
10 मे माया । रोवमाणीए य रहाओ उड्डणो अवयासिओ अग्घाइओ य सीसे । सा वि य
सामदत्ता उयारिया रहातो, पडिया अम्मोपाएभुं । आणंदियहिययाए य अवयासिया,
अविह्वमंगलेहि च अहिनंदिया, घरं च णाए पवेसिया । सयण-मित्त-बंधुवग्गो य पियपु-
च्छतो आगतो जहाविह्वं संपूइओ । पेसजणेण य तुरया रहो य जहाठाणं पवेसिया
ओरुभिया य । सव्वदवा आउह-पहरणोपकरणाणि य घरं पवेसियाणि ।

15 ततो अवरदियसे मज्जिय-जिमिय-पत्ताहिओ रायकुलं रायदरिसणनिमित्तं गतो । तओ
पडिहारसोविओ पविट्ठो । दिट्ठो य मे राया पणमिओ य । कहियं च से 'अमुगपुत्तो' ति ।
ततो परितुट्ठेण राइणा सव्वं मे पिउसंतियं कम्ममणुण्णायं, दुगुगो य पूयासक्कारो कओ । ततो
अहं लद्धरायसक्कारो नियगघरं गतो भाउसुत्सूतणपरायणो सामदत्ताए समं कालं गमेमि ।

ततो अत्रया कयाइ रत्ता पुरस्स उज्जाणजत्ता आणत्ता । निग्गओ राया । जणवओ य
20 जहाविह्व-इट्ठि-सक्कारविसेसेहिं अण्णोण्णं अइसयमाणो नियगविह्वैरूयए दायंतो निग्गतो ।
अहमवि निययमित्त-बंधुवग्गपरियरिओ सविभववियाणसूएण इट्ठिविह्वेण सामदत्ताए सद्धिं
उज्जाणं गओ । तत्थ य विविह्वसज-पेज-गीय-वाइय-हासरवसदवोमीसेणं उज्जाणे पीइमुहं
जणो अणुहवति, अन्हे वि ।

ततो जहामुहं अणुहविऊण परियणसद्धिओ अवरणहवेलाए तओ अइगंतुं पयत्तो पुर-
25 जणो । अन्हे वि य सज्जा नयरं पविसिउं, ताव य सामदत्ता अइमुत्तयवद्धिदोलाए खेडंती
काकौदरेण सप्पेण रइया । ततो धुणंती सा अगहत्थे आहाविऊण मम उच्छंगे पडिया
'अजउत्त! परित्तायह, अवरद्धा मि' ति भणति । ततो मया संभंतहियएण 'भा भाहि' ति
मणिषा, उयगूदा य । विसवेगपुण्णा राणेग य अचेयणा जाया । तं च दडूग जीयविप्प-
मुकं मोहमुगगतो हं । पच्छाऽऽगतो य यट्ठं विलयामि, ताव य अत्थंगतो दिवसयरो । विस-
30 जिओ मे परिजणो परं अम्माए मूलं । अइकंता य संप्ता । अहमवि तस्स उज्जाणदेवड-

लस्स तं चेत्तूण दुवारमूले अच्छामि विलवंतो 'हां सामदत्ते ! बहुदुक्खसहाइए ! कीस मम परिचयसि ?' ति सोयपुण्णहियतो ।

तत्थ य अद्वरत्तवेलाए अइकमंतविज्जाहरजुयलस्स अहं चेव भवियत्तयाए अणुकंपा जाया । उव्वइयं च मिहुणयं । भणिओ य णेहिं अहं—केण एसा विवण्ण ? ति । ततो मया भणियं—अहिणा रइया । ततो तेण साणुकंपेण सहत्थेण छित्ता 'किं सुवसि ?' ति भणंतेण । 5 ततो सा उट्ठिया । मया वि सो विज्जाहरत्तरुणो पणमिओ, गतो अहंसणं गयणमग्गेण ।

अम्हे वि देवउलं उवगया । भणियां य मे सामदत्ता—मा वीहेसि, अच्छ मुहुत्तं जाव मसाणाओ अग्गि आणेमि । ततो हं अग्गि चेत्तूण आगतो, पेच्छामि य तम्मि देवकुले उज्जोवं । पुच्छिया य मे सामदत्ता—किमेस उज्जोवो ? ति । ततो तीए लविअं—हत्थग-यस्स ते अग्गिस्स देवउले उज्जोओ संकंतो दीसइ । ततो मया लविअं—असिलट्ठिं ताव 10 गिण्हसु जाव उज्जोवं करेमि ति । गहिया य तीए असिलट्ठी । ततो अहमवि अग्गि उज्जा-लेउं पयत्तो । अग्गओ य मे असिलट्ठी पडिया । ससंभंतेण य पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तीए लविअं—संभमो मे जातो, जेण मे असिलट्ठी हत्थाओ भट्ट ति । ततो अग्गि जालेऊण पविट्ठा मो देवकुलं, वसिया य । गया य सा रयणी । विमलं पभायं जायं । तओ य पभायकाले^१ मित्त-वंधव-सयण-परिजणो य सोऊण 'अण्हयसरीरा जाया सामदत्त' ति 15 आणंदिंया^२ । हरिसिया यं मो देवउलाओ घरमागया । अम्मा य ममं सामदत्तासहियं दइण परं परितोसमुवगया । विसयमुहं च अणुहवंतो सामदत्ताए सद्धि अच्छामि ।

अह अण्णया कयाइ रौइणा आणत्तो—वच्च दसपुरं अभित्तदमणस्स रत्तो दूयत्तणेणं ति । ततो हं तं आणं पडिच्छिऊणं नियगपरिवारसंपरि(मन्थाप्पम्-१२००)बुडो गओ दसपुरं, पविट्ठो य, पडिहारसाविओ य रायसगासं उवगतो । दिट्ठो य मे राया । पणमिऊण य 20 जहासदेसं विण्णविओ । उवणीयाणि पाहुहाणि । दिण्णावसह-लद्धसक्कारो य अच्छामि ।

तत्थ य मज्झण्हदेस-याले सुतोवदिट्ठेण विहिणा तत्त-पाण-थीयरहिणं पंथेणं जुगंतर-दिट्ठी तयत्तणुइयसरीरो समणसघाडगो आवांसं मे भिक्खान्निमित्तं अइगतो, साहुजोगे य पएसभागे ठितो । ततो मया पणमिऊण जहोववण्णसाहुजोगेणं फासुयदाणेण पडिलामितो, निग्गतो य । तयणंतरं च पुणरवि विइओ संधाडगो आगतो, दिण्णा य से भिक्खा, ततो 25 ते वि जिग्गया । मुहुत्तंतरस्स पुणरवि तइओ संधाडगो पविट्ठो । चित्तिं च मया—किं मण्णे मग्गपरिभट्ठा, उदाहु मंदभिक्खयाए, घरगंभीरत्तणविज्जासेण वा पुणो पुणो आग-च्छंति इमे साहू ? । ततो मे भिक्खं दाऊण विन्नविया—भयवं ! कहिं परिवसह ? । तेहिं भणियं—उज्जाणे ति । एवं भणिऊण पडिगया । अहमवि मुहुत्तंतरेण कयमत्त-पाणा-SSV-

१ हे उ १ विना ॥ २ छे मे सव्वं उ २ विना ॥ ३ प्ह उ २ विना ॥ ४ क० गो० विनाअव्व-
य माहपरं छी ३ गो० शा० । य मो घरं उ० ॥ ५ रायणा शा० । रण्णा छी ३ ॥ ६ साहिमो शा० ॥
७ भासपरे भिं शा० विना ॥

स्सए जाणिऊण एक्कओ चेव गओ उज्जाणं । पेच्छामि य ते तवसा सूरुओ इव दिप्पंते । उव-
 गंतुं पणमिया मे, उवविट्ठो य तेसिं पायमूले । पुच्छिया य मे—भगवं! भगवंतो को धम्मो? ।
 ततो तेहिं अहिंसादिलक्खणो साहुधम्मो सावयधम्मो सुत्तिमूलो य संखेवेण कहिओ । ततो
 मे अमयमिव कण्णजलीहिं पाउं विन्धिहयहियण पुच्छिया—रुत्तोचया भयवं! तुव्भे!
 5 किह वा पव्वजाभिमुहा जाया?, सरिसरूवधारिणो य पढमजोव्वणे वट्टमाणा दीसह, परमो
 य मे विम्हओ तुव्वे दट्ठूण जाओ ति । ततो ताण जेट्ठेण लवियं । सुण सावय! अवहिओ—
ददधम्माइमुणिछकसंबंधो

अत्थि विंज्झगिरिसन्निविट्ठा अमयसुंदरा नाम चोरपट्ठी । तत्थ य चोरसेणावती अणेगप-
 ह्णिगयप्पयावो अज्जुणओ णाम । सो य बहुसमरलद्धलक्खो पट्ठीजणमणुपालेंतो परिवसइ ।

10 अहण्णया कयाइ कोइ रहेण तरुणीसमग्गो तरुणो अडवीए अइक्कमति । ततो तेण
 सेणावड्ढा अभिभूओ । तेण य रहचरियाकुसलेण विवाडिओ, सो य अन्ह जेट्ठो भाया ।
 ततो अन्ह छज्जणा भाउसोयसंतत्ताहियया, विसेसओ य इत्थिजणेण नेव्वच्छियंता तं रहम-
 ग्गेण अणुसरंता उज्जेणिं गया भाउघाययं मारेउं । 'एत्तो से' ति तस्स य छिइइ मग्गंता
 अणुगच्छामो ।

15 ततो अण्णया कयाइ उज्जाणजत्तं गतो । चित्तियं च अन्हेहिं—एत्थ वीसरुओ
 इंतवो ति । उज्जाणं गया मो, तत्थ य कणिट्ठो मे भाया अहिमरो पउत्तो,
 अन्ह वि एगंते अच्छामो । ततो सघजणे नियसे तस्स भज्जा सप्पेण खइया,
 उवरया य सा । तेण य सवो नियगजणो विसज्जिओ । एक्कओ चेव देवउल्लेदुवारमूले
 पेत्तूण विलयंतो अच्छइ । अन्ह य भाया दीवसमुग्गयहत्थो पुव्वपविट्ठो तस्मि देवउले तं

20 मारेउं कयववसातो । ततो तहिं विज्जाहरेण अइक्कमंतेण जायाणुकंपेण सा जीवाविया,
 उट्ठिया य । ततो य से तरुणो तं तरुणिं देवउले ठवेऊण अग्गिकारणा गतो । ताव य
 अन्ह भायैणा अगिसमुग्गो उग्घाडित्तो । सा य भणिया—अहं ते भत्तारं विवाडेऊण तुमं
 पेच्छामि । जइ य रहस्सेभयं करेसि ता तुमं पि नत्थि ति । तीए भणियं—अहं चेव णं
 मारयामि । ततो तेण अन्ह भाउणा लवियं—किह तुमं मारेहिसि? । तीए भणियं—एस

25 अग्गि पेत्तूण एहिति, मम य हत्थे असिलट्ठिं दाहिइ, ततो अहं तस्स अग्गि जालित्तं
 सीसं छिंदामि ति । तओ अन्ह भाउणा अब्भुवगयं । आगओ य सो अग्गि पेत्तूण ।
 भणइ य—किं देवउले उज्जोउ? ति । ततो तीए लवियं—तुह हत्थगयस्स अगिस्स एस
 उज्जोउ ति । ततो तेण लविया—एयं ताव असिलट्ठी गिण्हसु ति, जाव अग्गि जालेनि
 ति । गहिया य ताए असिलट्ठी । सो य अग्गि जालेउं पयत्तो । सा य असिलट्ठिं कट्ठिऊण

/ 30 आहंतुं पयत्ता । ततो अन्ह भाउणा चित्तियं—'अहो!!! साहसं महिलाणं' ति हियए चित्ति-

ऊण हत्ये आद्या । पडिया य सा भूमीए असिलट्टी । संभंतो सो तरुणो पुच्छइ—किमेयं ?
ति । ततो तीए लवियं—मोहो मे जाओ, तेण असिलट्टी हत्याओ भट्ट ति । ततो ते रत्ति
रावेऊण णाड्पणाए घरं गया ।

‘सो य मे भाया पडिमापटिच्छादितसरीरो रत्ति गमेऊण आगतो अम्ह पासं मधं
जहायसं साहइ । ततो अम्हे छ वि जणा इत्थिजणसाहसं दट्टूण विरत्तपरयासा, इत्थिजणं ५
य निर्दंता, निविज्जकामभोगा पयइया जिणसासणधम्मं सोऊण दट्ठचित्तस्म पायगूले ।
तेणं य गुरुणा संवेगं जाणिऊण नामाणि क्यातिं, तं जहा—ददधम्मो, धम्मरुद्धे,
धम्मदासो, सुवओ, ददपओ, धम्मपिउ ति ॥

ततो तेहिं साहहिं एवं कहिए धम्मिहउ ! मया पणमिऊणं विण्णविद्या—‘भयं ! अहं
सो तुम्हं भायपायओ म्हि. जहाकहियं य तुम्हेहिं सधं गए अणुभूयं. जं तीए माहसं १०
गुरा समीवाओ उयलद्धं, इत्थीजणसद्धा य मे नट्टा. तं मम पसीयइ, संसारद्वीरुद्धिदे
पणस्संतस्स जिणमगावंसणेणं अणुपेतुं सहत्यनित्यारणं फरेइ’ ति घोत्ता चलेणमु
निवडितो । ततो तेहिं अहं धम्मे ठविओ । रिण्णा य मे महयया, धम्मोपगरणं य ॥

एवं मया संसारवासमुल्लं सुह-दुक्खमणुभूयं. तं मा अयुहजणपत्यणिज्जासु बुद्धजण-
परिवज्जियासु महिलासु अतीय रइपसत्तो होइ. अवि य—

15

गंगाए बालुयं सान्यरे जलं हिमवतो य परिमाणं ।
जाणंति बुद्धिमंता, महिलादियं न याणंति ॥

तं एवंगुणजाइयासु वेतविलासिणिमहिलियासु को ते एत्तिओ अणुराओ ? जं अप्पाणं
परिसयसि. विरमसु महिलाजणवग्गाओ ‘इह-परलोए वि दुहायहाउ’ ति परिगणेऊणं ॥

ततो धम्मिहणेण आगददत्तो विण्णविओ—भयं ! न सद्यो इत्थिजणो एवंगुणजाइओ २०
ति. सोईणाओ वि अत्थि, जहा सा धणसिरी परपुरिसविदेसिणी अप्पाणं सारक्खरमाणी
पारस वरिसाणि अच्छिया. तारुण्णए वि वट्टमाणीए न चेय सीलव्याणि रंढियाणि । ततो
भववया आगददत्तेण भजितो—का सा धणसिरी ? किइ पा पारस संवच्छरानि अप्पाणं
सारक्खरमाणी अच्छियं ? ति । तेण भजियं—सुणइ भयं !—

ददसीलयाए धणसिरीणायं

25

अत्थि अचंती नाम जणवओ । तत्थ उज्जेणी नाम नगरी रिद्धित्थिमियसमिद्धा । तत्थ
राया जियसत्तू नाम । तत्स रण्णो धारिणी नाम देवी । तत्थ य उज्जेणीए नर-
रीए दसरिसिपयासो इच्चो सागरचंदो नाम । भज्जा य से चंदसिरी । तस्म पुत्तो चंद-
सिरीए अत्तओ समुहदत्तो नाम सुरूवो । सो य सागरचंदो परमभागवउत्तिस्साहं-

१ इत्थित्तस्स दे० नो १ । इत्थित्तस्स दे० ॥ २ जेय जे सुहं उ २ ॥ ३ से उ ३ तिग ॥
४ ‘सुभाण य सायरवल्लहिमव’ क १ ॥ ५ ‘य य इत्तिवावहाउ दे० ॥ ६ इत्तो रि ६ ॥
७ ६ ॥

पत्तो भगवद्यमीयासु सुत्तओ अत्थओ य विदितपरमत्थो । सो यत्तं समुद्दत्तं दारगं
गिहे परिखायगस्स कलागहणत्थे^१ ठवइ, 'अन्नसालासु सिक्कपत्तो अण्णपासंडियविट्ठी हवेजा' ।

ततो सो समुद्दत्तो दारगो तस्स परिखायगस्स समीवे कलागहणं करेमाणो अण्णया
कयाइ 'फलगं ठवेमि' ति गिहं अणुपविट्ठो । नवरिं च पासइ नियगज्जणीं तेण परिखाय-
५ गेण सद्धि असच्चमायरमाणीं । ततो सो निग्गतो इत्थीसु विरागसमावण्णो 'न एयाओ
कुलं सीलं वा रक्खंति' ति चित्तिऊण हियएण निच्चंथं करेइ, जहा—न मे वीवाहेयुधं ति ।
ततो से समत्तकलस्स जोव्वणत्थस्स पिया सरिसकुल-रूव-विहवाओ दारियाओ वरेइ । सो
य ता पडिसेहेइ । एवं तस्स कालो वयइ ।

अण्णया तस्स सम्माणं पिया सुरद्धमागतो व्यवहारेणं । गिरिनगरे धणसत्थवाहस्स
१० धूयं धणसिरिं पडिरूवेणं सुंकेणं समुद्दत्तस्स वरेइ । तस्स य अन्नायमेव तिहिगहणं
काऊण नियनगरमागओ । ततो तेण भणितो समुद्दत्तो—'पुत्त! मम गिरिनयरे भंडं
अच्छइ, तत्थ तुमं सवयंसो वच. ततो तस्स भंडस्स विणिओगं काहामो' ति वोचूण वयं-
साण य से दारियासवंधं संविदितं कयं । तओ ते सविभवाणुरुवेणं निग्गया, कहावि-
सेसेणं य पत्ता गिरिनयरं^१ वाहिरओ य ठाइऊणं धणस्स सत्थवाहस्स मणुस्सो पेसिओ,
१५ जहा 'ते आगओ वरो' ति । ततो तेण सविभवाणुरुवा आवासा कया, तत्थ य आवा-
सिया । रत्तीए आगया भोयणववएसेणं धणसत्थवाहगिहे, धणसिरीए पाणिग्गहणं वा-
रिओ । ततो सो धणसिरीए वासगिहं पविट्ठो । ततो णेणं पइरिक्कं जाणिऊण तीसे
धणसिरीते चैम्महिं दाऊण निग्गओ, वयंसाण य मज्जे सुत्तो । ततो पभायाए रयणीए
सरीरावस्सकहेउं सवयंसो चेव निग्गतो धहिया गिरिनयरस्स । तेसिं वयंसाणं
२० अविट्ठो चेव नट्ठो । ततो से वयंसेहिं आगंतूणं [सगगरचंदस्स] धणसत्थवाहस्स य
परिक्कहियं 'गतो सो' । तेहिं समंततो भग्गिओ, न दिट्ठो । ततो ते दीणवयण्ण
कइवयाणि दिवसाणि अच्छिऊण धणसत्थवाहमापुच्छिऊणं गता नियगनयर ।

इयरो वि समुद्दत्तो देसंतराणि हिंढिऊण केणइ कालेण आगतो गिरिनयरं कप्पडियवेस-
छण्णो परुद्धनह-वेस-मंसु-रोमो । दिट्ठो णेण धणसत्थवाहो आरामगतो । ततो तेणं पणमिऊणं
५५ भणिओ—अहं तुज्जं आरामवम्मकरो होमि । तेण य भणिओ—भणसु, का ते भर्तु दिज्जउं
ति । ततो तेण भणिणं—न मे भइए कजं. अहं तुज्जं पसादाभिवरंती. मम तुट्ठीदाणं देजइ ति ।
एवं पडिरुए आरामे वम्ममारद्धो पाउं । ततो सो रक्खयाउवेयसुसलो तं आरामं पइवपिदि
दिबसेहिं सघोउयपुप्फ-फलसमिद्धं परेइ । ततो सो धणसत्थवाहो तं आरामसिदिं पासिऊणं

१ ही इ विनाम्वन—१२वे उवणइ अन्नं कइमो इ । १२वे उवणीओ अन्नं उ २ ॥ २ ० वसिस्सेसु
री १ ॥ ३ नियमपरमा उ २ ॥ ४ णसत्थ उ २ ॥ ५ चम्महिं दां दां ॥ ६ ण सगगरचंदो गतो
नियं वत्तं विना ॥ ७ ततो नियगनयरं दां विना ॥ ८ भनत्तं प १ विना ॥ ९ ते विदि दिं दां
विना ॥ १० वयिं उ २ ॥

परं हरिसमुवगतो । चित्तिं च जेणं—किंमेणं गुणादमयभूण पुरिसेण आरामे अच्छंतेणं ?
परं मे औ(अ)वारीए अच्छउ त्ति । ततो ण्हविय-पसाहिओ दिण्णवत्तज्जुयलो ठवितो
आवणे । ततो तेण आय-वयकुसलेणं गंधजुत्तिनिवणत्तेणं पुरज्जणो उम्मत्ति गादितो । ततो
पुच्छित्तो जणेणं—किं ते नामधेयं ? । पभणइ य—‘विणीयओ’ ति मे नामधेयं । एवं सो
विणीयओ विणयसंपन्नो सधनवरस्स वीससणिज्जो जातो । ततो तेण सत्थवाहेण चित्तिं—5
न तमं मे एस आवणे य अच्छंतो । मा एस रायसंविदितो (मंथाप्रम—१३००) हवेज्ज, ततो
रायूणा हीरइ त्ति । वरमेस गिहे भंडारसालाए अच्छंतो । ततो तेण सगिहं नेऊण परियणं
च सहावेऊण भणियं—एस वो विणीयओ जं देइ तं मे पडिच्छियधं, न य से आणा
कोवेयव त्ति । ततो सो विणीयओ घरे अच्छइ, विसेसओ य धणसिरीए जं चेडीकम्मं
तं सयमेव करेइ । ततो धणसिरीए विणीयको सधवीसमट्ठाणितो जातो । 10

तत्थ य नयरे रायसेवी एको य डिंडी परिवसइ । इओ य सा धणसिरी पुढावरण्ह-
समए सत्ततले पासाए अट्टालगवरगया सह विणीयगेणं तंवोले समाणयंती अच्छइ । सो य
डिंडी ण्हाय-समालहो वस्स भवणस्स आसण्णेण गच्छवि । धणसिरीए तंवोले निच्छूदं
पडियं डिंडिसुवरि । डिंडिणा निज्झाइया य, दिट्ठा य जेणं देवयभूया । ततो सो अणं-
गवाणसोसियसरीरो तीए समागमुत्सुओ संवुत्तो । चित्तिं च जेणं—एस विणीयओ एणंसि 15
सवप्पवेसी, एवं उर्वत्तप्पामि । एयस्स पसातेणं एतीए सह समागमो भविस्सइ त्ति ।

ततो अण्णया तेण विणीयगो नियगभवणं नीओ । पूया-सक्करं च काडं पायपडिएण
विण्णवितो—तद्वा चेट्टसु, जेण मे धणसिरीए सह संजोगं करेसि त्ति । ततो सो ‘एवं
होउ’ ति वोत्तूण धणसिरीते सगासं गतो । पत्थायं च जाणिऊण भणिया जेणं धणसिरी
डिंडियवयणं । ततो तीए रोसवसगयाए भणियो—केवलं तुमे चेव एयं संलत्तं, अण्णो 20
ममं न जीवंतो त्ति । ततो सो विट्ठियविसे निग्गतो, दिट्ठो य डिंडिणा । भणितो जेणं—किं
भो वयंस ! कयं कज्जं ? ति । ततो तेण तवयणं गूहमाणेणं भणियं—घृत्तीहं ति । ततो
पुणरवि तेण दाण-माणेणं संगहिंयं करेत्ता विसज्जिओ । ततो सो आगंतूण धणसिरीए पुरतो
विमणो तुण्हको द्वितो अच्छति । ततो तीए धणसिरीए तस्स मणोगयं जाणिऊण भणि-
ओ—किं ते पुणो डिंडी किंचि भणइ ? । तेण भणियं—आमं ति । तीए निवारितो—न ते 25
पुणो तस्स दरिसणं दायधं । पुणो य पुच्छिज्जमाणो तद्देव तुण्हको अच्छइ । ततो तीए तस्स
विचरकत्तं करंतीए भणियो—वध, देहि से सदेसं, जहा—असोगगणियाए तुमे अज्ज

१ ‘मेवंगुणा’ उ २ विना ॥ २ आवणे अच्छं ही ३ ॥ ३ ‘यं सवो विणी’ उ २ विना ॥ ४ ‘भोमुओ
शो ॥ ५ ‘णिय’ उ २ विना । एवमट्ठेयि वणिय वणिय ॥ ६ ‘ही’ इ विनाज्जयत्त—‘वसप्पा’ उ २ कम्मं
भोसो ॥ ७ ‘सिरेण’ उ २ विना । एवमट्ठेयि वणिय वणिय ॥ ८ ‘यमंतरेण’ । ततो ही ३ उ २ ॥ ९ ‘ओ
वु’ उ २ विना ॥

* अवारीए आवणे इत्यर्थः । तथाहि—“आवणे अवारो अवारी अ” देदीनाममाला १-१२ ॥

पञ्चोसे आगतं त्वं ति । तेण तद्वा कयं । ततो सा असोगवणियाए सेजं पत्थरेऊण जोग-
मज्जं च गिण्हिऊण विणीयगसहिया अच्छइ । सो आगतो । ततो तीए सोवयारं मज्जं से
दिण्णं । सो य तं पाऊण अचेअणसरीरो जाओ । ताते तस्सेव य सतियं असि कट्ठिऊण सीस
छिण्णं । पच्छा विणीयगो भणिओ—तुमे अणत्थं कारिया, तुज्झ वि सीसं छिंदामि ति ।
५ तेण पायवडिण्ण मरिसाविया । विणीयगेण धणसिरिसदिट्ठेण कयं सणित्ता निहिओ ।

ततो अन्नया सुहासणवरगया धणसिरी विणीयगेण पुच्छिया—सुंदरि ! तुमं
कस्स दिन्ना ? । तीए भणियं—उज्जेणिगस्स समुद्दत्तस्स दिण्णा । तेण भणियं—‘वशमि,
अहं तं गवेसित्ता आपेमि’ ति भणिं निग्गओ । संपत्तो य नियगभवणं पविट्ठो, दिट्ठो
य अम्मापिऊहिं, तेहि य कयंसुपाएहिं उगगूहिओ । ततो तेहिं धणसत्यवाहस्स लेहो
१० पेसिओ ‘आगतो भे जामाउओ’ ति । ततो सो वयंसपरिगहिओ माता-पितीहि य सद्धिं
ससुरकुलं गतो । तत्थ य पुणरवि वीवाहो कओ । ततो सो अप्पाणं गूहो धणसिरीए
विणीयगवेसेणं अप्पाणं दरिसेइ । रयणीए य वासघरं गतो दीवं विज्झवेऊण तीते सह
भोगे भुंजइ । ततो तीए तस्सै रुवदंसणनिमित्तं पच्छण्णदीवं ठवेऊण तस्स रुवोवल्दी
कया । दिट्ठो य णाए विणीयओ । ततो तेण सधं संवादितं ॥

१५ त भयवं ! अणेगंतो एस महिलाणं ति ॥

धम्मिह्मस्स तवासेवणं तवफलपत्ती य

ममं पुण माउ-पिउ-विभवविओगविहुंरियस्स दुक्खियस्स उवायं साहिउं पसीयह, जेण
अहं विभवं पौवेमि. अवितिण्हकामभोगो इहलोइयसुहाइं इच्छामि ति । ततो तेण
उवियं—‘अत्थि जिणसासणे बहवे उवाया दिट्ठा विज्जाफल-देवयप्पसाया य. तत्थ देव-
२० याओ उववासेहिं भत्तीए य आराहियाओ जहावितियं फलं देंति. विज्जाओ य पुरचर-
ण-वलिबिहाणेहिं सिज्झंति. उववासविहीओ य बहुविहूप्याराओ, जा इहलोए परलोए
य फलं देंति. तत्थ पुण अमोहं उववास साहुणो भणंति. जो छम्मासे आयं विलं करेइ
तस्स इहलोइयां इच्छियफलसंपत्ती होइ’ ति भणिए तेण भणियं—भयवं ! अहमायंजिलं
करेमि ति । ततो सो तेण दधळिगं गिण्हाविओ, अणुरूवं च उवगरणं दत्तं । ततो उव-
२५ यास (आयं विलं) वाउं पयत्तो । फामुण्णं भिकखा पाणएणं अइधंता य से छम्मासा ।
ततो तेणं तवचरणेणं किलामियसरीरो परिचत्तोवगरणो अगडदत्तस्स पाए पणमिऊण
निग्गओ । ययंतेण य एणं भूयघरं दिट्ठं, तत्थ य पविट्ठो अच्छइ, ताव य सूरो अत्थ-
मिओ । तवविलामियसरीरो पमुत्तो । देवयाए य उवियं—

३० आसस बीमस धम्मिल^१, उन्मिसि माणुरस्सए तुमं भोए ।
मत्तीसं पण्णाओ, विज्जाहर-राय-इच्छाणं ॥

१ कहिय दां० ॥ २ सा अप्पाण न दरिसेइ । रयणी^० उ २ विना ॥ ३ एस्स रुवरागस्यइ^० उ २
विना ॥ ४ ‘पितहिं’ दां० विना ॥ ५ पापामि उ २ ॥ ६ भत्तीय य दां० ॥ ७ ‘विधप्प’ उ २ ॥
८ ‘विले’ दां० ॥ ९ ‘पयघरं’ उ २ विना ॥ १० छदिज्जि क ३ ॥

ततो सो तं अमयमिव आसासकं देवयाए वयणं सोऊण पडिबुद्धो विगयसोग-परिस्तनो जाओ । परिमुहुत्तंतरस्स य ततो पासइ रहवरं अवगुंठियपहरणं, तत्थ आगयं, धवठतुरग-सुसंपउत्तं । ततो रहवराओ ण्णा इत्थिया ओयरिऊण पुच्छइ—एत्थ धम्मिल्लो ? ति । ततो तेण लवियं—इमो ति । ततो तीए भणियं—एहि एहि ति । ततो सो निगओ । दिट्ठा य जेणं रहतुंडनिविट्ठा कुप्पासयपिहियकाया त्तुत्तयगदियवावट्ठगहत्था । तो तीए 5 भणितो—आरुह रहवरं, पयट्ठेहि य । ततो सो विलगो, पेच्छइ य एगं तत्थ वरतरुणि सियदुगुलसंवरीयदेहं । ततो तेण पयट्ठाविओ रहवरो, वसति य सुहेणं चंपापुरिमगमो-इण्णो । ततो सा तरुणी धम्मिल्लस्स रुवदंसणकोउहंहुत्सुयदियया रयणीए रयं उवेहमाणी वचइ । पमायं च रणवाए । एगत्थ पदेसे दग्गसमीवे तुरगवीसामणनिमित्तं परिसठियाइ, मोइया तुरया धम्मिल्लेण, वीसामिऊण पयत्तो । दिट्ठो य तीए तरुणीए 10 तवसोसियसरीरो, दट्ठूण य तं विरागमावन्ना । अवि य—

तवसा सुसियसरीरं, पागडसिरजाल-ण्डारुपरिणद्धं ।

दट्ठूण किलामियं, लुणविलुणं च लोणं ॥

भणइ य—किं ते अम्मो ! पिसाओ विलइओ रहं ? , दट्ठूणं पि मे अणिट्ठो, किं पुण एण परिभोगो ? । ततो सा भणइ—हा हा ! कुलदूसणी ! न जुजइ ते नियत्तणं ति । 'जाव-15 जीवं च ते पिउ-माउ-बंधवजणाओ परिभवो भविस्सइ' ति वर ते अन्नदेसगमणं, न य ते पिउपरगमणं । किं अन्नत्थ पुरिसा नत्थि तो नियत्तेसि ? । वचामो एण समं अप्पणो कज्जनि-मित्तं वितयंता । अइकंतकंतराए य जइ न रुचिहिइ ततो अप्पणो जं इच्छियं तं करेहिस्सि ति । तं च धम्मिल्लेण मुणंतेणं तुण्हिकेण जोइया तुरया । ततो ताओ आरुढाओ, पयट्ठाविओ रहवरो, पत्ता य अंतिमगामं । रहवरं च बार्हि ठवेउं वसहिमगणहेउं धम्मिल्लो गंतुं पयत्तो । 20

तस्स य गामस्स अवभासे पुरिसपरिवारिभो गामसामी आसं गहाय अच्छइ । ततो तस्स सयासे गंतूणं कओ जेण अंजली, पुच्छिओ य—किमेस आतो ऐच्छइ ? ति । ततो सो भणइ—मम कूवं गयस्स एस आसो कंडेण विट्ठो, अंतस्सट्ठो न य से दीसइ ति । तेण लवियं—किं इहं विज्जा नत्थि ? । 'नत्थि' ति भणिते तेण भणियं—पेच्छामो ताव णं । गामसामिणा भणियं—पेच्छ, पसंयं मे करेइ जहा जीवइ ति । तओ तेण निज्झाइओ, 21 दिट्ठो य गृहसट्ठो । तओ खेत्तमट्ठियं आणावेऊणं सट्ठो अलित्तो । मुहुत्तंतरस्स य सो सट्ठ-पएसो सुको । तओ तं पएसं फालेऊणं कट्ठिओ सट्ठो । धयमहेणा तस्स मुहं भूरेत्ताणं कयं से वणरोहणं । सत्थो जाओ । परिबुद्धो गामसामी भणइ—कहिं गंतवं ? ति । तेण भणियं—

१ एहि मोहि ति वा० विना ॥ २ उदद २० वा० विना ॥ ३ उदुत्सुया रप ३० । हलसहिया रप ३० । ४ क ३ मो ३ ॥ ५ उ च उ २ । ५ आसइ उ २ ॥ ६ उ २ विनाज्यन—कवियागयं कसं । कवियागयं धी ३ मो ३ ॥ ७ क ३ विनाज्यन—सायं च सह करे वा० ॥ ८ उत्तमेत ३ २ ॥ ९ इस्स भरे क ३ विना ॥

अहं समोणुसओ चंपे वंधामि' ति । ततो तेण परितुट्ठेण दवाविया वसंही, पवेसिओ व
रहवरो, ओइनाओ य ताओ, मोइया य तुरया जवसजोगासणे य लंभिया । ततो गाम-
सामिणा तेसिं सामिसरिसो उवयारो कओ । तओ सा तरुणी इच्छियजणस्स अलंभेण
पच्छाताव-परिस्समेण य चिरं जग्गिऊण निदावसमुवगया । सो वि य ताए महत्तरियाए
5 समं उल्लोवेउं पयत्तो । सा भणइ, सुणह अज्जउत्त!—

विमलसेणापरिचओ

अत्थि इहेव नयरे अमित्तदमणो नाम राया । तस्स य धूया विमला नाम । सा य
पुरिससंसर्गि परिहरइ, कैहाए य रोसं गच्छइ । ततो राइणा परिचितिऊण रायमगस
अब्भासे पासाओ कारिओ । तत्थ य बहूहिं वयणकारियाहिं मए य सद्धिं अच्छइ बहुरू-
10 ववेससंछन्ने पुरिसे पिच्छंती । चेडीहिं य उल्लावियतं सुयं, जहा—इह मगहापुरे बहुरूव-
गुणसंपन्नो धम्मिल्लो नाम सत्थवाहदारओ परिवसइ । सो य तीए अन्नया कयाई राय-
मग्गेण वचंतो अवलोइओ, पुच्छिओ य 'को एसो?' ति । ताहिं कहियं—सामिणि! एस
सो धम्मिल्लो । ततो एयं सोऊण पेसिया दासचेडी, पडिनियत्ता य गयसंदेसा भणइ—
सामिणि! मया जहावत्तं सव्वं भणिओ । सो इहं नयरे विच्छिन्नविहवस्स समुद्दत्तस्स
15 सत्थवाहस्स पुत्तो धम्मिल्लो । तेण य भूयपरे संकेओ कओ ति । एसा य ममं भणति—
कमलसेणे! किं एत्थ जुत्तं? ति । मया चित्तियं—एस अच्छेरयं, जं एयाए पुरिसो
वरिओ । 'पावउ ताव इच्छियपुरिससमागम' ति परिगणेऊणं मया भणिया—सुंदरि!
एवं मयउ, वधामो, जत्थ तेण संगारो कओ । ततो अम्हे दो वि जणीओ रहवरमारुओ
मूयधरमागयाओ । मयहरओ य णे वक्खेनुपुवं विसज्जिओ, नियत्तो य । तत्थ य अम्हेहिं
20 तुमं दिट्ठो । ततो एसा पुव्वगयनेहाणुरागेण 'सो एस्' ति पभाए दट्ठूण विरागमुवगया ॥

तं अज्जउत्त! एस जियसत्तुस्स रण्णो धूया विमला नाम तह ते अणुणएयवा जइ
मए समं आणत्तिकारिया होहि ति । ततो धम्मिल्लेण करयलसंपुवं रएऊण भणिया—
कमलसेणे! तुज्झायत्तो मणोरहो । तहा कुणसु जहा से ममोवरिं चित्तोवसमो समाकइइ । अहं
पि से आराहणापरोत्ति । ततो तेसिं उल्लाव-(मंधामप्—१४००)समुद्घावेण गया सा रयणी ।
25 कमेण य विमलं पभायं । तओ पभाए पुच्छिओ गामसामी । कयपाणीयकजेण य चोइओ
रहवरो, आरुदो य गंतुं पयत्तो । अवपत्ता गामाओ अडविं संपत्ता अणेगभीम-अज्जुण-
करागहणं, यहुसावय-सउणगणसेवियं, यहुमरजलाउलं । ततो थोवंतरागया य पेच्छंति पय-
च्चासे मदाभोगं, गुंजद्धरागरत्तनपणं, पायपुंजमिव गुमगुमायंतं, निह्वालियजमलजुयलजीई

१ १ ओ । तरुणी य इरिउं व २ निना ॥ २ एतियं यं ३ ॥ ३ विमलसेणा नाम क १ ॥ ४ उरि-
सकहाए उ २ ॥ ५ रायणा द १ ॥ ६ एतो ताप्यं ७ १ निना ॥ ७ एता य भू उ २ निना ॥ ८ एवेरं ग
९ २ ॥ ९ महत्तरं उ २ ॥ १० एलोण १ १ गो ३ ॥

(भुयंगमं) दहूण य कमला विमलसेणा य भीयाओ । धम्मिइणं य आमासिऊण
साहुणपरंपरागयाहिं उत्सारणीहिं मग्गाओ दूरमुस्मारिओ ।

अयुक्ता पेच्छंति नर-मियसोनियमंसरमंलुद्धं, जिग्भाए उटं पलिहंनं, रिफालियययणं;
निस्सदाहं वापं । पुणो वि ताओ भीयाओ महिलासहायहिययाओ । तओ पुणरवि समा-
सासेऊण मंतप्पभावेण उग्घो उत्सारिओ । गंतुं पयत्तो ।

पुरओ य पेच्छंति—कालमेपमिअ गुलमुलायंतं(तो), नरपाउसदुशिणेण त्रिय पच्छीप-
उरदाणसलिलेणं भूमिं आसासंतो, आलइयइंतमुसलगाहत्थो हत्थी पंयं रंभिऊण अच्छति ।
दहूण य तं गयवरं भणिया णेणं कमला—सुंदरि ! पेच्छइ सुहुत्तंवरं जाय णं रोद्धावेमि
त्ति । एवं च भाणिऊण उद्दणो रहवराओ । तओ य विमलाए चित्तहरणं करंतो पोत्तयं-
दलियं काऊण ह्वारिओ णेण हत्थी । तओ सो ऊसवियवालो पलाइऊण पाएण भूमि 10
अगाहत्थेण य ओहंतूणं सुरियत्तगाहत्थो तस्स यहाए हयमागतो । तओ तेण तस्स पुरओ
उत्तरिजं अवस्सडिअं, तत्थ सो निवडिओ । तओ य से लहुयत्तणसिग्घयाए य दंतमुमले
पाए काऊण रंघे आरुढो । ततो सो परिकुविओ आरुइह, धावइ, विघुणइ, निवडइ,
अगाहत्थेण उमुंभिउं इच्छइ । सो य णं सिक्खालापवेणं रोद्धावेइ । तओ पाय-दंतमुसल-
अगाहत्थ-यालेहिं पईतुं इच्छंतो न चएइ तं चाएउं । ततो सच्छंदनणविचरणगुग्गमा- 15
लियसरीरो पमुणो गयवरो ररं उरसिऊणो तरुगहणं भंजंतो पंलाओ । सो वि हसिऊण
रहवरं समाखुओ । कमलसेणा-विमलसेणाओ वि य परं निम्हयं गयाओ ।

तओ पयट्ठिओ रहवरो । पेच्छंति य पुरओ महंतमासरासिसंकासं, विसमतंबवम्मीयं-
पायतिकसगासिगं, पुरओ अवस्सुत्तायंतं, महंतकायं, पासिद्धिविद्धीयं महिंसं । तओ
चित्तिमणेण—सुरयपहरणत्थं जाय एस इमं भूमिभागं न पावइ ताव उयरिऊण एयस्स 20
पलायणोवायं पितेमि । उद्दो य रहाओ । गंतूण रुक्खंतरेहिं तस्स पच्छिमभाए विसम-
भूमितरुगहणेगदेसभाए संठिएणं महंतो सीहनाओ गुणो । तओ सो सीहसइसंजायभओ
मुम्म-वह्लि-लवागहणेहिं लगंतअग्गसिगो पलाओ । सो वि रहवरंभासमागओ ।

पेच्छइ य बहुपहरण-अग्ग-सत्ति-फलए, णाणाविहदेसभासाविसारए, द्वद्वस्स इतं,
दहूण य कमला विमला य तफरो वेविउं पयत्ताओ । ततो तेण आसासियाओ 'मा 25
बीहइ'त्ति भणिऊण मग्गभासे ठितो । लउडं च णेण गहाय फलय-सत्तिहत्थो धानिऊण एको
तफरो एकेणं लउडपहारेण पाडिओ । तंफलय-सत्ती अणेग गहिया । तं च गेहियाउहं च दहूण
सहसा सूरभडा भुडवायं वहंता आवडिया । तेण वि य फरुचरियसिक्खगुणेणं मज्जनभि-

१ 'सत्तिदं' क ३ ॥ २ आगंतं क ३ गो ३ ॥ ३ 'ए' सुरिय... 'उ' 'ही' ३ ॥ ४ 'ए' सुरिय... 'उ' 'ही' ३ ॥ ५ 'ए' वणग' 'ही' ३ 'गो' विवा ॥ ६ 'ए' व-
'सि' 'ही' ३ ॥ ७ 'ए' पयं विजसिग' 'उ' ३ 'वि' ॥ ८ 'सो' 'संजयसी' 'ह' 'म' 'म' २ ३ 'वि' ॥ ९ 'ही'
३ 'वि' 'अ' 'ग'—'ग' 'ह' 'य' 'च' ३ 'गो' ॥ 'ग' 'ह' 'य' 'च' ३ 'गो' ॥

गंतूणं पहया दिसोदिसिं विकिण्णा, फलह-सत्ति-तोमर-आउहाइं छड़ेऊण पलाया तक्करा । तेसु य पलायंतसु चोरसेणावती गज्जंतो आगओ 'पहर पहर' त्ति नाम साधंतो । सो वि तेण जियकरणेण मायाए जंतमिव भमिऊण, छिहं च लहिऊण, एकाए चेव सत्तिपहाए घाइओ । तं च दट्ठूण पडियं पलाया हयसेणावइया चोरा ।

५ ततो सो पडिनियत्तो रहच्चासमागतो, आरूढो य रहवरं । सुणइ य पुलयायमाणसतीरं कमलसेणा(णं) गुणपरिकित्तणं करेमाणी । ततो विमलसेणाए लवियं—

मा मे दमगस्स कहं, फहेसि मा गेण्ह नाममेयस्स ।

जाणामि अहं अम्मो !, तुमं पि अच्छीहिं मा पेच्छ ॥

एवं योत्तूण तुण्हिका ठिया । तेण वि य पर्यट्ठिओ रहवरो । पुरओ य पडह-भंभारव-संल-
 10 सइयोमीस्सं, विजयवेजयंतीय सोहियं, भडकिलिकिलरयोमीसं उक्कट्टिसइं सुणेइ । चितियं
 च णेणं—नणु हएइय्याणं चोराणं अनुबलं आगयं ति । ततो तं च दट्ठूण दुगुणतराणं
 भीया रायधूया विमलसेणा कमलसेणा य । तेण य समासासियाओ—न मए जीवतेणं
 परस्स परभवणिया होहि' त्ति जाव ताउ परिसंठवेति ताव ताउ परबलाउ वद्धपरिकरो,
 एको पडिमहो, पडिमणियवयणउत्तरकुसलो, विणीयवेसगहणो, विक्खित्तपहरणो पुरिसो
 15 तस्स सयासमागओ । तओ तेण चितियं—नूण एस दूओ होहिइ त्ति । तेण य दूरट्ठिण
 विणयरइयंजलिणा विण्णविओ—अज्जउत्त ! अम्ह सेणावती अज्जियसेणो णाम अंजण-
 गिरिदरिसन्निविट्ठाए असणिपल्लीए अहिवई विण्णवेति । जहा, सुयं मए—तुमए किर
 अज्जुणओ नाम चोरसेणावती मारिओ, बहुभयजणणो य इमो मग्गो खेमीकओ. अहो !
 परितुट्ठो मि. सो य अज्जुणओ मम वेरिओ होइ. तओ अहं अच्छेरयं मज्जंतो तुक्क
 20 दंसणेसद्दाकंसिरो इहमागतो. कोऊहलेण मे जाओ, तं अभयं ते, मा धीहेहि, वीसत्यो
 होहि इत्ति । ततो सो तं वयणं सोऊणं हट्ठतुट्ठमाणसो गतो ततोहुत्तो । तेण वि य प्रओ-
 इओ तुरओ, उइण्णो आसाओ । ततो सो वि रहवराओ उयुंतो चेव अवयासिओ ।
 मत्थए अग्घाडूऊण भणिओ—यच्छ ! अहो ! ते साहसं कयं, जं एस अम्हेहिं अवादि-
 पुषो, अण्णेहि य बइहिं, मग्गो ते याहिओ. खेमो य कओ अज्जुणायमारणेणं ति । ततो
 25 तेण भणियं—तुच्चं पादं पभावेणेति । अभिनंदिओ य तं घेत्तूण पल्लिं पडिट्ठो । दिण्णाव-
 सइं-भत्तयाविसेसो य तत्थ सुहं परिवसइ । सा य तओ कमलसेणा विमलसेणं गमेइ
 सस्स गुणकित्तण-पसंसणाहिं । तओ सा लवइ—

मा मे दमगस्स कहं, फहेहि मा गेण्ह नाम एयस्स ।

अच्छीहिं वि तेहिं अलं, जेहि उ दमगं पलोएमि ॥

१ साधंतो दा० ॥ २ यसेमिया दा० ॥ ३ पलोए दा० ॥ ४ पट्ठो दह० उ २ विना ॥ ५ योमी
 उ २ विना ॥ ६ यपविउ उ २ ॥ ७ ओ भणिआओ म उ० ॥ ८ हिइ सि उ २ ॥ ९ णसत्तव
 कं उ ३ गो ॥ १० णसत्तव कं ली ॥ ११ लवियं उ ३ ॥ १२ णसादेणं ति उ २ ॥ १३ इम
 भूपावि० दा० ॥ १४ एसावि० उ० ॥

तओ कइसु वि दिवसेसु गएसु तेण पट्टिसामी विण्णविओ—ययामि चंपं नयरिं,
 विसजेह मं ति । ततो तेण पूया-सक्कारिओ विसज्जिओ विमल-कमलसेणासहिओ
 पत्थिओ चंपापुरिं । ततो सुहंसुहेणं गामंतरवसहीसुं वसंता संपत्ता चंपानयरीए अग्भासं ।
 तथ य नाइजणाईण्णे उज्जाणग्भासे रहं ठवेऊण भणिआ णेण कमलसेणा—अच्छह
 तुम्मे ईहं, जाव अहं चंपं गंतूणं आवसहं गयेसित्ता आगच्छामि । ततो कमलसेणाए 5
 भणिओ—अज्जउत्त ! पाएणं पुर-नयर-जणयएसुं अइसंधिओ जणो परिवसइ, तं कय-विक्का-
 यलुद्धो विव सागडिओ जहा न छलेज्जासि तहा अपमत्तो होज्जासि ति । ततो तेण भणिआ
 कमलसेणा—कहं कय-विक्कायलुद्धो सागडिओ ? । तओ सा भणइ—सुणह अज्जउत्त !—
नागरियछलिअस्स सागडिअस्स उदंतं

अथि फोइ कन्हिइ गामेहओ गहवती परिवसइ । सो य अण्णया कयाइं सगडं 10
 धण्णभरियं काऊणं, सगडे य तित्तिरिं पंजरगयं धंचेत्ता पट्टिओ नयरं । नयरगतो य गंधि-
 यपुत्तेहिं दीसइ । सो य तेहिं पुच्छिओ—किं एयं ते पंजरए ? ति । तेण लवियं—तित्तिरि
 ति । तओ तेहिं लवियं—किं इमा सगडितित्तिरी विक्कायइ ? । तेण लवियं—आमं, विक्का-
 यइ । तेहिं भणिओ—किं लब्धइ ? । सागडिण्ण भणियं—काहावणेणं ति । ततो तेहिं
 काहावणो दिण्णो, सगडं तित्तिरं धं धेतुं पयत्ता । ततो तेणं सागडिण्णं भण्णति—15
 कीस एयं सगडं नेहि ?-ति । तेहिं भणियं—मोहेण लब्धयं ति । ततो ताणं ववहारो जाओ,
 जितो सो सागडिओ, हिओ य सो सगडो तित्तिरीए समं ॥

तं अज्जउत्त ! एवं जाणिऊण अवहितो होज्जासि ति ।
सागडिअस्स कुलपुत्तदंसियपगारेण नागराणं छलणं

ततो णेण कमलसेणा भणइ—कमलसेणे ! सो सागडिओ हियसगडोवगरींणो जोग-सेम-20
 निमित्तं आणिएहियं वइहं धेतूणं विक्कोसमाणो गंतुं पयत्तो, अण्णेण य कुलपुत्तएणं दीसइ,
 पुच्छिओ य—कीस विक्कोससि ? । तेण लवियं—सामि ! एवं च एवं च अइसंधिओ हं ।
 ततो तेण साणुकंपेण भणिओ—वध ताणं चैव गेहं, एवं च एवं च भणाहि ति ।
 ततो सो तं वयणं सोऊण गओ, गंतूण य तेण भणिआ—सामि ! तुम्मेहिं मम भंडभरिओ
 सगडो हिओ सा इमं पि वइहं गेण्हइ. मम पुण तप्पणादुया(पा?)लियं देह, जं धेतूण ययामि 25
 ति. न य अहं जस्स य तस्स व हत्थेणं सत्तुयादुया(पा?)लियं गेण्हामि, जा तुय्हा घरिणी
 पाणेहि वि पिययरी सवालंकारभूसिया तीए दायवा, तंतो मे परा तुट्ठी भविस्सइ. जीवलो-
 गभंतरं व अप्पाणं मन्निस्सामि ! । ततो तेहिं सक्खी आहूया, भणियं च—एयं होउ ति ।
 ततो तौणं पुत्तमाया सत्तुयादुया(पा?)लियं धेतूण निग्गया, तेण सा हत्थे गहिया, धेतूण य तं

१ पट्टिसासं शा० ॥ २ णाए स० ही इ गो इ ॥ ३ वीअ० उ २ विना ॥ ४ इण्णि शा० ॥ ५ इहेव
 उ २ ॥ ६ छलिज्जसि शा० ॥ ७ लविया उ १ ॥ ८ एह ति उ २ विना ॥ ९ विओ शा० ॥ १० किह ल०
 ही इ । कित्तिपण ल० उ० ॥ ११ चाउयाव० उ १ विना ॥ १२ णो पुगं रुवयं वइहए य धेतू० ही १ ॥
 १३ भणिवत्थियं वयहं उ २ विना ॥ १४ ताणं तुय्हा मया सत्तु० उ २ कसं विना ॥
 ५० हि० ८

पट्टिओ । तेहिं वि भणिओ—किमेयं करेसि ? । तेण भणियं—सत्तुंदुया(पा?)लियं नेमि । ततो
 त्ताणं सदेण महाजणो संगहिओ, पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तेहिं जहावत्तं सव्वं परिकहियं ।
 समागयजणेण य मज्झत्थेणं होऊण ववहारनिच्छओ सुओ, पराजिया य ते गंधियपुत्ता
 सो य किलेसेण य तं महिलियं मोयाविओ, सगडो अत्थेण सुवहुएण सह परिदिण्णो ॥

५ तं कमलसेणे ! एरिसओ अवरो जो होहिइ सो किहँ वंचिज्जिहिइ ? ति । ततो कम-
 लसेणा तं सोऊण पहसिया । भणिओ य णाए—वच्चह पुणरागमणाए विजएणं ति ।
 ततो कमलसेणा विमलसेणं भणइ—विमले ! पेच्छसु इमस्स पुरिसस्स विण्णाणं ति ।
 ततो विमलाए संलविया—

वेसा मे प्रेसकहा, पेसस्स य जंपियं च मे वेस्सं ।

10

जत्थ वि य ठिओ (पेसो), सा भूमी होइ मे (वेसा) ॥

ततो सो तं वयणं सोऊण, गंतुं पयत्तो ।

१ चंपोए नयरीए अच्चासे चंदा नाम नदी, तहिं जलच्चासे मुहुत्ततरं निविट्ठो, ततो य नलि-
 पिपत्ताइं घेतूण अणेगविहिप्पयारं पत्तच्छेज्जं च काऊण सुक्कहक्खल्लहिणावियाए नदीए छुट्ठा,
 २ उज्जमाणा (धंयाप्रम—१५००) य गंगं सपत्ता । तं च छोटूण नाणाविहाइं छेज्जाइं करंतो अच्छइ,
 15 ताव य नदीतडेणं तुरियं तुरियं दोन्नि जणे इज्जंते पिच्छइ । ते य तस्स समीवमागंतूण
 पुच्छंति—सामि ! केण एयं पत्तच्छेज्जं फयं ? । ततो तेण भणियं—मए ति । ततो तेहिं
 लवियं—सामि ! अत्थि इह नयरीए कविलो नाम राया, तस्स पुत्तो जुवराया रविसेणो णाम.
 सो वि ललियागोटीए समं गंगाए खेइइ, तेण य खेइंतेण पत्तच्छेज्जं दिहं. तं च ददूण अम्हे
 पेसिया—जाणह, केण इमं पत्तच्छेज्जं निउणेण फयं ? ति. तं अम्हेहिं दिट्ठो सि, पसीयह
 20 रायपुत्तसयासं गंतुं । ततो सो गतो, पुद्यामासिणा य ससंभमं आभासिओ । तेण वि सवि-
 ण्यंजलिउडेण सपूइओ । ततो तेण पुच्छिओ—कत्तो वचंति अज्जमिस्स ? ति । धम्मिल्लेण
 विण्णवितो—कुत्तसगपुराओ सपरियणो अहं ति । तओ तेहिं गोट्टिएहिं आणत्तो सिणं
 आपसहो से सज्जिंओ ति । तओ गोट्टियमहत्तरएहिं ‘सज्जो आपसहो’ ति निघेइओ । तओ
 परितुट्ठेण य सो भणिओ—उट्ठेह, वयामो माणुसगाणं सगासं, पशुगच्छामो ति । तओ
 25 सो सव्वमुट्ठिसपरिवुहो धम्मिल्लेण सद्धिं हत्थिरसंधमारुढो गतो माणुसगाणं सगासं ।
 आणियाओ य कमल-विमलसेणाओ, पविट्ठा आवसहं । ततो सो जुवराया गोट्टियमह-
 त्तरए सदिसिऊण ‘संघं से फज्जं करेह, जहा य एस दारगो दुक्खिओ न होइ’ ति भणि-
 ऊण नियगमव्रणं गओ । गोट्टियमहत्तरएहिं जं जं फायधं तं वं सघं कम्मं वाऊण सए सए
 आवासए गया । सो वि य तत्थ मुहंमुहेण अच्छइ । भणिओ य कमलसेणाए—अज्जउत्त !

हेज्जो तुम्हे एज्जते दइण विमला भणइ—के एते आगच्छंति ? ति. मया भणिया—धम्मिहो
स आगच्छइ. ततो भणइ—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाम दमगस्स ।

अच्छीणि ताणि मा होअ जेहिं दमगं पळोयमि ॥

ततो मए उवाळइ. एवं च तीए पसाविज्जंतीए दिवसा वसंति ।

5

अह अत्रया कयाइ रायपुत्तेण गोट्टियसहिण तस्स परिक्रमणनिमित्तं 'ईसाळुओ' ति
उज्जाणजत्ता समाणत्ता, जहा—सवेहिं गोट्टिएहिं सकलतेहिं निगच्छियव्वं ति । ततो तेण
कमलसेणा भणिया—कमलसेणे ! किं कायव्वं ? ति. एए मम निमित्तं उज्जाणं वसंति, किं
एसा एयस्स भज्जा होइ ? उयाहु न, होइ ? ति. तं जाणह 'किं कायव्वं ?' ति ।

ततो सा कमलसेणा एवं भणिया तस्स सयासाओ उट्ठिया तीए सगासं गंतूणं अणु 10
मुहुत्तस्स आगया भणइ—सुणह अज्जउत्त !, मए भणिया—विमले ! हिज्जो किर रायउत्तो
खलियगेट्टीए समगो उज्जाणजत्तं पीडिइ. वच्चामो अम्हे वि तत्थ उज्जाणं. मा अयाणुगा
होहि अणुणिज्जंती तं. जइ ते एसो न रोयइ ततो तत्थ उज्जाणे अप्पणो हियइच्छियं वरं
वरेहिसि. अवि य—

अप्पच्छंदमईया, पुत्तय ! मा होह मा विणस्सिहिं ।

15

जह नट्ठा वसुदत्ता, असुणंतो वा वि रिंहुदमणो ॥

ततो सा ऐयं सुणिऊण भणइ—अम्मो ! का सा वसुदत्ता ? किह वा नट्ठ ? ति. तज्जो
सा मए भणिया—सुण सुयणु !—

सच्छंदयाए वसुदत्ताआहरणं

अथि उज्जेणी नाम नयरी । तत्थ य वसुमित्तो नाम गहवर्द्ध परिवसति, भज्जा से 20
धणसिरी नाम, पुत्तो से धणवत्स, धूया से वसुदत्ता । तेण य वसुमित्ततत्थवाहेण
कोसंबीवत्थवत्स धणदेवसत्थवाहस्स वाणिजपसणेण आगयस्स धूया वसुदत्ता दिण्णा ।
सो य वत्तकल्लाणो तं घेतुण कोसंविमागजो, पिउ-मावसहिज्जो मुहं परिवसइ ।

तत्स य कालेण धणदेवस्स वसुदत्ताए दोज्जि पुत्ता जाया । तइण य गज्जेण आस-
णप्पसवा । भत्ता य से पवसिओ । सुयं च णाए—उज्जेणिं सत्थो वचइ । सा य पिउ-25
माव-बंधवाणं उक्कटिया गंतुमणा सस्स-ससुरमापुच्छइ—उज्जेणिं वच्चामि सि । ततो तेहिं
भणिया—पुंत्ति ! एकहिंया केहिं वचिहिसि ? भत्ता य से पवसियओ, पडिच्छ जाव आग-
च्छइ, ततो गच्छसि । सा भणइ—वच्चामि, कि मम भत्ता 'कहेहि ?' ति । तेहिं पुणो वि
वरिज्जंती निंछइ सोउं । सच्छंदा शुद्धज्जाइकमकारिया पुत्ते घेतूणं पत्थिया । से वि य

१ अत्र शां० ॥ २ पुत्त उ २ ॥ ३ एह उ २ विना ॥ ४ तिव्वं उ २ ॥ ५ एणं सोऊण शां० । एवं
सोऊण उ० ॥ ६ णारी उ २ ॥ ७ बीए वं उ २ विना ॥ ८ देववत्तं उ २ विना ॥ ९ मुत्त शां० ॥
१० कइ शां० ॥ ११ करिहिसि शां० ॥ १२ भारिं शां० ॥ १३ जेच्छति उ २ ॥ १४ अ वाया उ १ ॥

पट्टिओ । तेहिं वि भणिओ—किमेयं करेसि ? । तेण भणियं—सत्तुंदुया(पा?)लियं नेमि । ततो ताणं सहेण महाजणो संगहिओ, पुच्छिया—किमेयं ? ति । ततो तेहिं जहावत्तं सव्वं परिकहियं । समागयजणेण य मज्झत्येणं होऊण व्यवहारनिच्छओ सुओ, पराजिया य ते गंधियपुत्ता । सो य किलेसेण य तं महिलियं मोयाविओ, सगडो अत्थेण सुवहुएण सह परिदिण्णो ॥

५ तं कमलसेणे ! परिसओ अवरो जो होहिइ सो किहं वंचिज्जिहिइ ? ति । ततो कमलसेणा तं सोऊण पहसिया । भणिओ य णाए—वच्चह पुणरागमणाए विजएणं ति । ततो कमलसेणा विमलसेणं भणइ—विमले ! पेच्छसु इमस्स पुरिसस्स विण्णाणं ति । ततो विमलाए संलविया—

वेसा मे पेसकहा, पेसस्स य जंपियं च मे वेस्सं ।

१० जत्थ वि य ठिओ(पिसो), सा भूमी होइ मे वेसा ॥

ततो सो तं वयणं सोऊणं, गंतुं पयत्तो ।

! चंपीए नयरीए अन्भासे चंदा नाम नदी, तहिं जलन्भासे मुहुत्ततरं निविट्ठो, ततो य नलि-
 णिपत्ताइं घेतूण अणेगविहिप्पयारं पत्तच्छेजं च काऊण सुकरक्खल्लहिणावियाए नदीए छुदा,
 बुद्धामाणा (प्रयामम्-१५००) य गंगं संपत्ता । तं च छोट्टण नाणाविहाइं छेज्जाइं करंतो अच्छइ,
 १५ ताव य नदीतडेणं तुरियं तुरियं दोन्नि जणे इज्जंते पिच्छइ । ते य तस्स समीवमागंतूण
 पुच्छंति—सामि ! केण एयं पत्तच्छेजं कयं ? । ततो तेण भणियं—मए ति । ततो तेहिं
 लवियं—सामि ! अत्थि इह नयरीए कविलो नाम राया. तस्स पुत्तो जुवराया रविसेणो णाम.
 सो वि ललियागोटीए समं गंगाए खेहइ. तेण य खेहंतेण पत्तच्छेजं दिहं. तं च ददूण अन्हे
 पेसिया—जाणह, केण इमं पत्तच्छेजं निउणेण कयं ? ति. तं अन्हेहिं दिट्ठो सि, पसीयह
 २० रायपुत्तसयासं गंतुं । ततो सो गतो, पुष्पामासिणा य ससंभमं आभासिओ । तेण वि सवि-
 ण्यंजलिउडेण संपूइओ । ततो तेण पुच्छिओ—कत्तो ययंति अजगिस्स ? ति । धम्मिह्णेण
 विण्णवितो—कुसग्गपुराओ सपरियणो अहं ति । तओ तेहिं गोट्टिण्हिं आणत्तो सिग्घं
 आपसहो से सज्जिओ ति । तओ गोट्टियमहत्तरण्हिं ‘सज्जो आवसहो’ ति निवेइओ । तओ
 परितुट्ठेण य सो भणिओ—उट्ठेइ, ययामो माणुसगाणं सगासं, पशुगच्छामो ति । तओ
 २५ सो सव्वगुट्ठिसंपरिबुडो धम्मिह्णेण सद्धिं हत्थिरंभमारुडो गतो माणुसगाणं सगासं ।
 आनियाओ य कमल-विमलसेणाओ, पविट्ठा आवसहं । ततो सो जुवराया गोट्टियमह-
 त्तरणं संदिसिऊण ‘संघं से फज्जं करेइ, जहा य एम दारगो दुक्खिओ न होइ’ ति भणि-
 ऊण नियममयणं गओ । गोट्टियमहत्तरण्हिं जं जं फायवं थं थं सयं फज्जं फाऊण सए सए
 आवासए गया । सो वि य तत्थ मुदंसुहेण अच्छइ । भणिओ य कमलसेणाए—अज्जउत्त !

द्विजो तुम्हे एज्जंते दद्वण विमला भणइ—के एते आगच्छंति ? त्ति. मया भणिया—धम्मिल्लो एस आगच्छइ. ततो भणइ—

मा मे दमगस्स कहं, कहेहि मा गेण्ह नाम दमगस्स ।

अच्छीणि ताणि मा हो-ज्ज जेहिं दमगं पलोएमि ॥

ततो मए उवाळ्ळा. एवं च तीए पसादिज्जंतीए दिवसा वचंति ।

5

अह अन्नया कयाइ रायपुत्तेण गोट्टियसहिण्ण तस्स परिक्खणनिमित्तं 'ईसालुओ' त्ति उज्जाणजत्ता समाणत्ता, जहा—सवेहिं गोट्टिएहिं सकलत्तेहिं निग्गच्छियधं ति । ततो वेण कमलसेणा भणिया—कमलसेणे ! किं कायधं ? त्ति. एए मम निमित्तं उज्जाणं वचंति, 'किं पसा एयस्स भज्जा होइ ? उयाहु न होइ ?' त्ति. तं जाणह 'किं कायधं ?' ति ।

ततो सा कमलसेणा एवं भणिया तस्स सयासाओ उट्टिया तीए सगासं गंतूणं अणु 10 मुहुत्तस्स आगया भणइ—सुणह अज्जउत्त !, मए भणिया—विमल ! द्विजो किर रायउत्तो ललियगोट्टीए समगो उज्जाणजत्तं णीहिइ. वचामो अम्हे वि तत्थ उज्जाणं. मा अयाणुगा होहि अणुणिज्जंती तं. जइ ते एसो न रोयइ ततो तत्थ उज्जाणे अत्पणो हियइच्छियं वरं वरेहिसि. अवि य—

अप्पच्छंदमईया, पुत्तय ! मा होह मा विणस्सिहई ।

15

जह नट्ठा वसुदत्ता, असुणंतो वा वि रिबुंदमणो ॥

ततो सा ऐयं सुणिऊण भणइ—अम्मो ! का सा वसुदत्ता ? किह वा नट्ट ? त्ति. तओ सा मए भणिया—सुण सुयणु !—

सच्छंदयाए वसुदत्ताआहरणं

अत्थि उज्जेणी नाम नैयरी । तत्थ य वसुमित्तो नाम गहवई परिवसति, भज्जा से 20 धणसिरी नाम, पुत्तो से धणवसू, धूया से वसुदत्ता । तेण य वसुमित्तसत्थवाहेण कोसंबीवत्थवस्स धणदेवसत्थवाहस्स वाणिज्जपसणेण आगयस्स धूया वसुदत्ता दिण्णा । सो य वत्तकहाणो तं घेतूण कोसंबिमागओ, पिउ-माउसंहिओ सुहं परिवसइ ।

तस्स य कालेणं धणदेवस्स वसुदत्ताए दोन्नि पुत्ता जाया । तइण्ण य गम्भेणं आस-
णप्पसवा । भत्ता य से पवसिओ । सुयं च णाए—उज्जेणिं सत्थो वचइ । सा य पिउ-25 माउ-वंधवाणं उकंठिया गंतुमणा सस्सु-ससुरमापुच्छइ—उज्जेणिं वचामि त्ति । ततो तेहिं भणिया—पुत्ति ! एकहिया कैहिं वधिहिसि ?, भत्ता य ते पवसियओ, पडिच्छ जाव आग-
च्छइ, ततो गच्छसि । सा भणइ—वचामि, किं मम भत्ता 'कहेहि ?' त्ति । तेहिं पुणो वि वोरिज्जंती निह्छइ सोउं । सच्छंदा गुरुजणाइकमकारिया पुत्ते घेतूर्णे पत्थिया । ते वि य

१ अथ शां० ॥ २ पुत्त उ २ ॥ ३ 'हह' उ २ विना ॥ ४ रिउदं उ २ ॥ ५ एवं सोऊण शां० । एवं सोऊण उ० ॥ ६ णारी उ २ ॥ ७ 'वीए' उ २ विना ॥ ८ 'देवसु' उ २ विना ॥ ९ पुत्त शां० ॥ १० कहं शां० ॥ ११ करिहिसि शां० ॥ १२ धारिं शां० ॥ १३ जेच्छति उ २ ॥ १४ 'ण' नया उ ३ ॥

परिहीणकुटुंब-विहवा 'अम्हं न करेइ वयणं' ति तुण्हिका ठिया । सा वि य मंदभग्गा गया, ताव सत्थो दूरमतिकंतो । सा वि सत्थपरिब्भट्ठा अन्नेण भग्गेण गया । भत्ता य से, सहिवसं चेव आगओ । पुच्छिया तेण माया—अम्मो! कहिं वसुदत्ता गय? ति । तौए य भणिओ—पुत्त! उज्जेणीसत्थेण समं अम्हेहिं वारिज्जमाणी वि गय ति । ततो सो 5 'अहो! अकज्जं कयं' ति भग्गेऊण पुत्त-कलत्तयद्धनेहाणुरागो गहियपत्थयणो मग्गंतो । अन्ने-संतो गतो । अणुसरतेण य सा अहंभी अइंती दिट्ठा भममाणी । तोसिया अणेणं पुणरवि अणुणेउं, पत्थिया पविट्ठा य अडबिं गृह्णं, अत्थमिए दिणयरे आवासिओ ।

तस्मि य समए वसुदत्ताए पोटे वेयणा जाया । ततो धणदेवसत्थवाहेण रुक्खसाहा-पल्लवे भंजिऊण मंडवो से कओ । तत्थ य वसुदत्ता पसूया दारयं पयाया । तत्थ य अप- 10 कारे रत्तिं रहिरगंधेणं मिगमंसाहारो अडवीसावयखयकरो महापइभओ वाघो आगतो । तेण य सो धणदेवो वीसत्थो चेव गलए घेतूण नीओ । सा वि य पइवियोगजणियदुक्खा भय-कलुण-सोगसंततहियया रोयमाणी 'तं जायमेत्तयं अभवो' ति भणंती मोहं गया । ते वि य कलुणा असरणा भयवेवियसवंगा वाला मोहं गया । सो वि य सहिवस जायओ दारओ थण्णं अलभमाणो उवरओ । सा वि य चिरेण पशागयचेयणा समाणी परिदेवंती 15 पभाए पुत्ते घेतूण पत्थिया । अकालवरिसेण गिरिनदी पुत्ता । सा य तं दट्ठूण एगं पुत्तं उत्तरेडण 'भिवियं उत्तारेती विसमसिलातले निसिरियचलणा पडिया । दारओ य से हत्थाओ पन्मट्ठो । सो य अवरो दारओ उदगम्भासे ट्ठिओ तं मावं पाणिए पडियं दट्ठूण तेण वि य जले अप्पओ छूढो ।

सा वि य तवस्सिणी चंडवेगवाहिणीए गिरिनदीए दूरं वूढा, तत्थ य नदीकूले पडि- 20 यस्स पायवस्स साहाए लग्गा, मुत्तुत्तंवरस्स य आसत्था सेइरं उट्ठिया । तत्थ य सा अच्छंती नदीतटे घणमोयरेहिं तप्परपुरिसेहिं गहिया, पुच्छिया य आणीया सीहगुहं नाम पडि, अट्ठिया य चोरसेणावइस्स कालदेइस्स । तेण य सा 'रुक्खसिणि' ति काऊण मजा कया, अइंनीया य अंतेइरं । सा य सघाणं सेणावइमहिलाणं अग्गमहिंसी जाया ।

तओ ताओ तप्परमहिलाओ पइणो सरीरपरिभोगमलभमाणीओ उवायं पिंदित्ति—विह- 25 मेयं परिणएज्ज? ति । तस्स य तीसे कालेण पुत्तो जातो, सो य माइंसरिसओ । तओ चाहिं सेणावइ विण्णविजो—सामि! तुमं अइवहंभाए इमाए चरियं न याणसि । एसा परपुरिसासत्तहियया. एस य से पुत्तो अन्नेण जायओ ति. जइ ते विपयओ, अप्पाणं एयं च पेच्छइ ति । तेण पलुसहियएण रग्गं कन्ठिऊण अप्पा जोइओ, दिट्ठं यै णेण मुहं ।

१ 'या य णेण दा' ॥ २ ताए उ भ' उ २ विना ॥ ३ 'जिं स' दा' ॥ ४ 'गगतो उ २ ॥ ५ 'द्वि' उ २ ॥ ६ 'अयंती दा' ॥ ७ 'वीयं उ २ विना ॥ ८ एडा टी' ६० दा' ॥ ९ 'सवरं उ २ विना ॥' १० 'अपजीया दा' ॥ ११ 'रूप' स' उ २ विना ॥ १२ क १ विना—'तुमो' इमा' ११ । 'तुमो' इमा मो १ उ २ ॥ १३ 'वाणे' क १ ॥

विच्छिन्नं, महंतविहत्तागंडलेहं, रत्तायंयविसालनयणं, विगित-दुग्गम-यक्कनासं, विरैकालिय-
धूल-लंबोद्धं अप्पणो सुहं ददूण तं च दारयं 'एवमेयं' ति भणति । ततो तेण य अपरिच्छिय-
बुद्धिणा पावेण तेण य रामेणं दारओ मारिओ । सा वि य वेत्त-कसप्पहारामिहया मुंडेऊण
तकारे सैमादिसइ—यच्च, भो ! एयं रुक्खे बंधह ति । ततो ते तकारपुरिसा तं गहाय दूरं
गया । तत्थ य ते पंचभासे एगस्स सालरुक्खस्स मूले रत्तुए वेढिऊण कंटयसाहा समं-5
ततो परिकिप्पविऊण नियत्ता । सा वि वराई पुषकम्मनिवत्तियं दुक्खमणुभनंती बहूणि य
हियणं चितयंती अणाहा असरणा य अच्छति ।

तत्थ य तीए भागधेज्जेहिं उज्जेणिगमणीओ सत्थो तत्थेव तम्मि चेय दिवसे पाणि-
यसुलभे पासे आवासिओ । ततो सत्थाओ तण-कट्ट-पत्तहारया केइ दूरं गया । तेहि य
सा कंटकसाहाहिं रुद्धा रत्तुपरिवेढियसरीरा रुक्खमूले एक्कालिया दिट्ठा, पुच्छिया य । 10
तीए य सकलुणं रोयंतीए सद्या अण्णहदुक्खपरंपरा परिकहिया । ततो सा तेहिं जायाणु-
कंपेहिं मुक्का, तं च घेतूण सत्थं गया, सत्थवाहस्स जहावत्तं परिकहियं । ततो सत्थवाहेण
समासासेऊण दिण्णऽच्छायण-भोयणा भणिया—पुंत्त ! सत्थेण समं यच्चसु वीसत्था,
मा बीहेह ति । ततो सा आसासिया वीसत्था तेण सत्थेणं समं उज्जेणिं यच्चइ । तेण
य सत्थेण समं बहुसिस्सिणिपरिवारा जिणवयणसारदिट्ठपरमत्था सुबया नाम गणिणी 15
जीवंत्तसामिवंदिया यच्चइ । सा य तीसे पायमूले धम्मं सोऊण सत्थवाहेणाणुजाया
पवइया, नामं च से 'कंटियज्जय' ति । ततो सा ताहिं अजाहिं समं उज्जेणिं पत्ता, पिड-
माउ-भंधुवग्गेण य सहमल्लीणा । कहेऊण य अप्पणो दुक्खं दुग्गुजायसवेगा सज्जाए तवे
य उज्जुत्ता धम्मं करेइ ॥

ततो हं सुंदरि ! तुमं भणामि—एयाणि अण्णाणि य अप्पच्छंदमइया बहूणि दुक्खाणि 20
पावेंति. ता मा तुमं अयाणिया होहि. ममं मुणसु—मा ते वसुदत्तापज्जंतो भविस्सइ ति.

ततो सा भणइ—एवं ताव वसुदत्ता नट्ट, रिबुदमणो एण कइ नट्टे ?.. ततो सा,
मए भणिया—मुण मुयणु !— ✓

• सच्छंदयाए रिबुदमणनरवइणायं

अत्थि तामलिक्की नाम नयरी । तत्थ रिबुदमणो नाम राया, भज्जा य से पियमती 25
नाम । तस्स य रत्तो सहंपसुकीलियओ महाधणो धणवती नाम सत्थवाहो । तत्थ य
नयरीए धणओ नाम कोट्टाओ परिवसइ । तस्सऽण्णया कयाइ पुत्तो जातो । ततो सो
धणओ परिवरिहो, भज्जा य से परिवीणविभवा, चिंताए दो वि कालमया । सो वि य

* १ 'सायतवि' शां० ॥ *२ विमिदुग्गमदुक्कनासं ली ३ गो ३ । विसिदुग्गमदुक्कनासं क ३ ॥
३ विसालि' उ २ विना ॥ ४ संदि' शां० ॥ ५ 'जुणा कंविऊण ली ३ ॥ ६ 'जाहिं उ २ विना ॥ ७ पुत्ति
शां० विना ॥ ८ जीवसा' संस० शां० विना ॥

ऊण आरुढेण कट्ठियाओ तंतीओ, आहया जंतकीलिया गगणगमणकारिया, तो उप्पइया आयासं । वचंताण य बहुएसुं जोयणेसुं समइकंतेसु अइमरफंताउ छिन्नाओ तंतीओ, भैट्टं जंतं, पडिया कीलिया, सणियं च जाणं भूमीए द्वियं । सो य राया देवीसहिओ असुणंतो पच्छायावेण संतप्पिउं पयत्तो । ततो सो कोक्कासो रायं भणइ—‘मुहुत्तंतरं एत्थ अच्छइ, जाव अहं तोसल्लिं नगरिं अइगंतूणं जंतसंघाउवगरणं मग्गामि’ ति भणिऊणं गतो । राया 5 देवीए सहिओ अच्छइ ।

सो य बहुइधरं गंतूण वासिं मग्गति । णाओ य णेण ‘सिप्पियपुत्तो’ ति । तेण य सो भणिओ—सुत्तुरिएण रण्णो रहो सज्जेयवो, तेण वासी नत्थि ति । कोक्कासेण य भणिओ—आणेहिं, सैज्जामि’ ति । ततो तेण तस्स वासी अप्पिया । गहिया य णेण वासी । जाव य सो वक्खित्तचित्तो ताव य मुहुत्तंतरेण संजोइया दो वि चक्का । ततो सो विन्दिओ जाओ, 10 नाओ य णेण ‘कोक्कासो’ ति । तेण य सो भणिओ—मुहुत्तंतरं ताव पडिक्खइ जाव घराओ आगच्छामि अन्नं वासीं गहेऊण, तओ वासिं चेत्तूणं वधिहइ ।

ततो सो काकजंघस्स रण्णो समीवं गंतूण सघं परिकहेइ । गहितो कोक्कासो रत्ता, पूइओ य विज्जए पूयाए । पुच्छिओ य रण्णा—कहिं तुमं एहि ? ति । तेण सघं रत्तो परिकहियं । आणिओ य राया अमित्तदमणो सह देवीए । ततो रायं थवेऊण देवी 15 अंतरे पवेसिया । कोक्कासो वि भणिओ—कुमारे सिक्खावेहि ति । ततो तेण लवियं—किं कुमारणं एयाए सिक्खाए ? ति । तओ राइणा वारिज्जेतेण वि वृत्ताकरणं काराविओ । सो य ते सिक्खाविउं पयत्तो । घडिया णेण दो घोडगजंता, सज्जिया य आगासग्गमा । ततो तस्स काकजंघस्स रण्णो दो पुत्ता जाव आवरिओ सुत्तओ ताव जंतघोडए आरुढा, ते य उप्पीलियजंततुरया आगासं उप्पइया । आगएण कोक्कासेण पुच्छिया—कहिं अच्छंति 20 कुमार ? । ततो तेहिं लवियं—कुमार आरुहिऊणं गया । ततो तेण भणियं—अकजं कयं, विणट्ठा कुमार, पैरायत्तनकीलियं न याणंति ति । राइणा सुयं, पुच्छियं च—कहिं ते कुमारे ? ति । ततो तेण भणियं—गया सह घोडएहिं ति । रुद्धेण रण्णा कोक्कासस्स बहो आणत्तो । तं च तस्स एगेण कुमारेण परिकहियं ।

ततो तेण तं वयणं सोऊण चक्कजंतं सज्जियं । भणिया य णेण कुमार—सवे तुम्हे 25 आरुढा अच्छइ, जाहे अहं संरसइं करेमि ततो तुज्जे समगं मज्झिमखील्यस्स पहार देज्जइ. ततो आगासं उप्पिहिइ जाणंति । ततो ते ‘एवं’ भणित्ता चक्कजंतमारुढा अच्छंति । कोक्कासो मारेउं नीओ । मारिज्जेतेण य संखो आपूरिओ । ततो तेहिं संखसइं सोऊण आहओ मज्झिमखीलओ । भिण्णा ते य सवे सूलेसु । कोक्कासो य मारिओ । पुच्छियं च रत्ता—कहिं ते कुमार ? ति । किंकरपुरिसेहिं से परिकहियं—सवे चक्कजंते सूले 30

भिण्णा । ततो सो राया कागवन्नो सुन्नो 'हा हा!!! अकज्ज' ति भाणिज्जण सोयसंतत्तहि-
यओ विलवंतो चेव कालगओ ॥

सो य सत्तुदमणो राया कुमारो य अप्पच्छंढेण विणट्ठा. ता तुमं पि विमले! अप्प-
च्छंदिया मा होहि, मा एवं विणस्सिहिसि. एस य सब्बकलापसट्ठो नवजोवणो तरुणो,
५ अन्नो को एत्तो लट्ठयरो धम्मिल्लो? ति. सधं च णाए पडिवण्णं ।

ततो धम्मिल्लो हट्ठ-वुट्ठमणसो सधं जहावत्तं सोऊण । अइकंते य तम्मि दिवसे, सम-
इच्छियाए रयणीए, पभाए विमले, सब्बलोयसैंक्खिअम्मि उगोए दिवसयरे जुवराया ललिय-
गोटीए समगो निग्गतो सकलत्तो उज्जाणं । ततो सोऊणं धम्मिल्लो वि णाणाविहमणि-
रयणपणोविद्याभरणो, विविहरागवत्थवेसधारी अप्पाणं काऊण कमल-विमलसेणाए समं
१० रहवरं समारुढो उज्जाणं गतो, पविट्ठो य उव्वणं । ताव य किकरजणेण कुसवियाओ
दुसकुडीओ, विरइयाऽतुला मंडवा, परिवेढिया य अप्पणो पच्छायणानिमित्तं पडिसरा,
पडिवोक्खिया य कुलवधूसयणिज्जा । जुवरणो य आणत्तीए विरइओ भोयणमंडवो सुभू-
मिभाए, कुंभगसो विइन्नो कुसुमोवयारो, रइया य जहारिहं आसणा, गहियगंध-वत्थ-महा-
ऽऽमरणा गोटीए अप्पणो अप्पणो सविभवेणं जहाणुण्णायं जुयरणा णिविट्ठा मणिभूमि-
१५ याविट्ठरेसु, कणग-रयण-मणिनिम्मियाणि दिण्णाणि य भायणाणि । ततो धम्मिल्लो वि पियाए
विमलाए समं निविट्ठो, पासे य से कमलसेणा । तओ पकाए हत्थसोए णाणाविहं रज्ज-
भोज्ज-पेज्जं दिज्जउमादत्ता । एवं च ते अण्णोण्णेणं समं पीइविसेसं अणुभवन्ति । जुवराया
समं गोट्टिहं धम्मिल्लं विमलाए समं पेच्छंतो न तिप्पति, परं च विन्ध्यमुवगओ ।
तओ य तत्थ मदभिंमल्लस्स जुवईजणस्स नधिय-नीय-वाइयावसाणं पैंस्सिऊण धम्मिल्लं च
२० अभिनंदंतो गोटीए सहिओ उट्ठितो जुवराया, जाण-वाइणाळो य पत्थिओ समवणं ।

ततो सो विमल-कमलसेणाए समं रहवराळो सभवणं गतो । पढमसमागमसमुत्सु-
एण य हियएण विमलसेणाए सह दिवसावसेसं गमेइ । ततो अइच्छिए दिवसयरे, सम-
इवंताए संज्ञाए पज्जालिएसुं पईवेसुं, रइए य सयणिजे, गहिए रइजोगे दुमुम-नांध-महा-
ऽलंकारे, तओ कमलाए विमलसेणाए नववह्वेसाऽलंकारो कओ । तओ सा लज्जोणयमुहिं
२५ गहाय धम्मिल्लसगासमइगया । भणिओ य णाए—अज्जउत्त ! रायधूया ते पौलणिज्ज, ति ।
एवं भाणिज्जणमवधंता । ततो तेणं देवाधिदेवाणं पणामं काऊण दाहिणेणं हरयेणं हत्थं से
दाहिणं चेत्तून अंके निवेसिया, उगगूअ य घणियं । सा वि सधंगेण ऋणैतिवरोमइया नव-
पावसमेपपावदिहया इय घरणी सहायमुवयंगी अंगेहिं से समं हियपमइगया । तओ वेण

१ पणो हा हा कथं उ २ ॥ २ रायधू उ २ विना ॥ ३ तुहो सर्व उ २ विना ॥ ४ भवत्तम्मि क ३
ने १ ॥ ५ णाए सुरे धां विना ॥ ६ यधूमणो धी ३ ॥ ७ रणा य आणत्तो विट्ठ उ २ विना ॥
८ रयत्तमं धां ॥ ९ तागे क ३ ने ३ ॥ १० पयिऊ उ २ अमं विना ॥ ११ उ २ विनाऽवध—
कमलविमलाए धी ३ ने ३ । कमलाविमलाए क ३ ॥ १२ रुणेज्ज धी ३ ने ३ ॥ १३ जयत्त उ २ ॥

रहरसायणतण्हाइएणं पाविया रइसुहं रायकत्ता । एवं च तेहिं रइपसत्ताणं अइहंता सा रयणी ।
अन्नोन्ननेहाणुरागरत्ताण य सुहेण अइकमइ कालो ।

अह अन्नया कयाइ रहरसायणपणयसंधिविगहकृवियं विमलं पसायंतेण भणिया—पिप
घसंततिलए । मा अइरुसणा हो'ही, भत्ते जणे अणुग्गहं पसायं च करेहि ति । ततो सा
अपुघवयणो ईसारेससंजायवेविरेसवंगी 'अणज्जव ! कहिं सा ते घसंततिलय ?' ति । यादा-5
गयलोयणाए य पुन्नसगगरहिययाए, ईसिंदंतग्गदट्टाहराए, तिवलितरंगमंगुरं निडाले भिवहिं
रएऊण अघत्तुत्तरं भणंतीए, आकंपित्तमंगाए, त्रियण्णकेसहत्थाए, पठंतवैक्कायंतकुसुमाए,
समोसरत्तरत्तंमुयविलग्गंतमेहलादामफलावाए; विविहमणिविचित्तमुत्तियावत्तजालोवसोहिएणं,
सैसइरंदंतनेउररवेणं, अणुपुवमुजायअंगुलीदंलेणं, कमलदलकोमलेणं, रत्तासोर्धयवयसन्निभेणं,
पंगालत्तरसोत्तकोववससंजायसेएणं चलणेणं आहओ । रोसपरायत्तहिययाए य भणियो—10
यचह ता, सा चेय घसंततिलया ते परित्तायत्त ति ।

ततो सो तीसे ईसारेसवक्खेवजणियतुट्ठी अट्ठितरासुहेणं हियएण हसिऊण निग्गओ
पराओ, उवट्ठिओ रायमगां, अपच्छिमजामवेलाए य पेच्छइ रायपहच्चासे अद्धपिहिय-
कवाडदुघारं दीवलंयंत-सुरहिडज्जंतकालागुरुपवरधूयं नागघरं । तओ सो तहिं पविट्ठो पण-
मिऊण नागदेवयाणं निविट्ठो अच्छति हियएण बहुविहाइं चित्तयंतो । पेच्छइ य गहियप-15
डलग्गहत्थं पडियारियाए समं ईतिं तरुणि सरसुग्गिभजंतनवजोषणं दारियं । सा य देवउले
अषेउमागया, घोयहत्थ-पाया य पविट्ठा नागघरंयं, अधिओ य णाए नागिंदो, पणमिऊण य
भणियो—भयवं ! सुपसन्नो होहि ति । ततो तेण भणिया—सुंदरि ! हियइच्छिया ते मणोरहा
पूरंतु ति । उट्ठिया य ससंभंता, पेच्छइ य धम्मिहं । तेण वि य दिट्ठा (मंथाप्रम्-१७००) नव-
जोषणसालिणी, समुग्गिभजंतरोमराई, आपूरंतपरिवट्ठमाणपओघरा, तुंगायेतेणं नासावंसएणं, 20
अभिनवनीलप्लपत्तसच्छहेहिं नयणेहिं, धियफलमुजायरत्ताधारेणं, सुद्धदंतपंथिएणं, समत्तपु-
न्निमायंदसरिसेणं वयणेणं । तं च दद्धण परं विन्ध्यमुवगतो । तीए य भणियो—कत्तो अज्ज-
मिस्ता एति ? ततो तेण लविया—सुंदरि ! कुसग्गपुराउ ति । ततो सा सविन्ध्यं तं पेच्छि-
ऊण हरिणवधुसरिसनयणा नीसत्तिऊण अहोमुही वामंगुट्टएणं भूमिं विलिहमाणी संठिया ।
भणिया णेण—सुंदरि ! कस्स तुमं ? ति । ततो तीए मट्ठुईभासिणीए भणियं—'अज्जउत्त ! 25
अत्थि इह नगरीए सत्थवाहो नागवसू नाम, भज्जा य से नागदिण्णा, 'वीए धूया हं
नागदत्ता नाम, भाया य मे नागदत्तो. अहं च नागंदाओ हियइच्छियं वरं पत्थेमि,
ईहं च अचणं काउं पइदिवसमागच्छामि. ततो मम भागधेज्जेहिं तुम्हे इहमागया, दिट्ठ-

१ होहि उ २ ॥ २ णाईं ही इ उ २ ॥ ३ विषत्तं उ २ ॥ ४ शा० विनाज्जव—विहण्णं उ० ।
विवण्णं ही इ क इ गो ३ ॥ ५ उकुयंतं क इ गो ३ ॥ ६ समइरइदत्तेउरं उ २ विना ॥ ७ ठीएण
उ २ ॥ ८ पपलवचपत्तं ही इ ॥ ९ उवट्ठिय रां शा० विना ॥ १० पूरत्तं उ २ विना ॥ ११ पदि-
यदमां उ २ विना ॥ १२ रीणं अधरेणं सुद्धं उ २ ॥ १३ रवयणभासिणीए लवियं उ २ ॥ १४ तीसे
य अहं मुया नागं उ २ विना ॥ १५ अहं च ही इ । इहं च क इ गो ३ ॥
५० हि० ९

मेतं श्वेय मे हिययं पविट्ठा. पुण्णो य मे मणोरहो' त्ति भाणिऊण नियघरं गया । तत्थ य
णाए माऊए सघं परिकहियं । परितुट्ठा य से माया पित्ति-सयण-परियणो य । वित्तं से
कद्धाणं णगरीए पगासं ।

५. तत्थ य नयरीएँ कविलस्स रत्नो धूया कविला नाम, सा य नागदत्ताए वयंसिया ।
 ५ ताए य सुयं, जहा—नागदत्ताए वरो लद्धो, कल्लणं च से वत्तं ति, सो य किर पुरिस-
 गुणनिहाणभूओ नवजोवणो य । ततो ताए मयणसरसोसियहिययाए माया भणिया—अम्मो !
 पसायं करेह, सिगं मे सयंवरो पयच्छह ति । ततो तीए वि धूयवच्छलाए राया विण्ण-
 विओ—कविलाए सयंवरो दिज्जउ ति । ततो तेण लवियं—एवं फीरउ । तओ रण्णा
 सोहणदिणे आणत्तो सयंवरो कविलाए । ठाविया य सविभववेसालंकिया ईसर-कुडुंवियपुत्ता,
 १० अण्णे य जहाविभववेसधारिणो इव्वपुत्ता, धम्मिल्लो वि य विणीयवेसाहरणो तहिं गतो ।
 ततो सा रायकन्ना पडमसंडवत्थषा विव लच्छी जणस्स रुव-कंतीहिं दिट्ठिं सारुंधमाणी. व
 आगया सयंवरासंडवं । दिट्ठा य धम्मिल्लेणं रुवाइसयसंपन्ना रायकण्णा । तीय वि य
 वेवकुमारोवमसिरीओ धम्मिल्लो निद्ध-महुराए दिट्ठीए अवलोइओ । ततो सा मदनसराहय-
 हियया तस्स सगासं गया । ततो से सुरभिपुण्फदाम सेवासं(?) उरै उलएइ, अकरए य
 १५ से सीसे छुहइ । तओ तं दट्ठण परं विम्हयं जणो उवगओ । वत्तो य सयंवरो, रण्णो य
 आणत्तीय अइणीओ भवणं । तओ रायकुलाणरूपं वत्तं से कल्लणं । एवं च ताव एवं(यं) ।

ततो विमलसेणा तस्स विओगेण पेरिदुब्बलत्तामकयोला सोगसागरसंपविद्धा अच्छइ ।
ततो सो विंतियदिवसे रण्णो सम्मणुं सह कविलाए परियणेहिं हिंढाविओ । सो य
सविद्धि-सविमवेण हिंढमाणो विमलसेणाए घरस्स अग्गदारं संपत्तो । ततो भिञ्ज-परियणो
२० 'से रण्णो धूया केण परिणीय ?' ति सोऊण निग्गओ, नवरि य धम्मिहं पेच्छंति, ससं-
भमं तेण य गंतूण विमलाए कहियं—सामिणि ! धम्मिहो रण्णो जामाउओ जाओ । तओ
सा सं वयणं सोऊण ईसावसवेविरेसरोरा मुपरिगणियं हियए काउं 'किं मम इह अच्छि-
यवेण ?' ति हत्थे पाए य पक्खालेऊण सुद्धवासाभोगा सोवण्णेणं गयमुहेणं भिगारेणं अयं
पेत्तूण निग्गया । पयक्खणं जाणयं काऊण ततो णाए तस्स दाहिणो हत्थो ऊसवेऊण
२५ मणिओ—भट्टिदारग ! दिद्धा ते' विहिं ति । ततो तेण सा तम्मि पेव हत्थे पेत्तूण जाणयं
विलईया, पत्तो य रायघरं, उईण्णो जाणाओ, कयकोऊयमंगलो य कमलाए विमलाए य
समं सुहं सुहेणं अणुभवंतो चिट्ठइ ।

अह् अण्णया कयाद् रण्णो आसो उवणीओ । सो य तं दमेउं पयत्तो । ततो य आस-
पट्ठियारोहिं दिण्णे सुदंमंठणे, समारोविण्णल्लिणे, भँवसञ्जत्तयपद्धे पट्ठताणे, उष्णील्लिण्

उरपट्टए, लंविवासु कणयासु, यत्तासु सुदसोहियासु चामरासु, कए पंचत्वासकमंडणामंडिए; तओ सो कुप्पासयसंयुयसरीरो, अद्वोरुयकयवाहिलणो, सुरहिकुमुमबद्धसेहरो, विचित्त-सोभंतसधंगो, कयवायामलघुसरीरो विहगो विव लीलाए आरुढो । गहिओ य णेणं याम-हत्थेणं वग्ग रज्जुमंडियं (१), विसंदमउय (१) दाहिणेणं कसा, उप्पीलिय आसणं, संगहिओ-रुजुयलेणं संवाहिओ थोवंतरं । कुलिणैयाए य सारहिवित्तरक्कीए णायं च से तेण चित्तं । 5 ततो अनियत्तो ताल्लिओ य कमेणं पयट्ठो य महुर्रेसंदाइऊणं (१) अइवंतो य पंचमधारं अप्पहि-यारो आसायणो जाओ । ततो तेण चित्तिऊणं तस्स वसाणुवत्तणं कयं । सो वि दूरं गंतूण विसम-सभूमिभाए अइक्कमेऊण कणगवालुयाए नदीए अदूरसामंते अप्पणो छंदेणं परि-संठिओ । ततो सो सदरमोइण्णो, छेइयिं च से पढताणं, उसासिया से जहाजंतिया पएसा, विसज्जिओ सो तुरओ, आलइयं रुक्कसाहाए संधं तुरयमंडयं । 10

ततो सो अणधयकसंतो य पट्ठिओ दक्खिणं दिसाभायं । अइक्कमिऊण य कणगवालुया-नदीप्पएसं, पेच्छइ रुक्कसाहालंधियं सुयद्धमणिविचित्तलट्ठमुट्ठिं गेवेज्जविचित्तितं पक्कवरस-च्छविं कमलोगुंडियं असिं । चित्तियं च णेणं—कस्स इमो होहि ? ति । दिसावलोयं च काऊण गहिओ णेण असी, घेत्तूणं विकोसीकओ । दिट्ठा य तिलतिहधारासच्छमा, अय-सिकुमुमअच्छिनीलसप्पभा, अच्छेरयपेच्छणिज्जा, भमति व पसण्णयाए, उप्पयति व लहु-15 ययाए, विज्जुमिव दुप्पेच्छा दरिसणिज्जा य । दट्ठूण य असिरयणं विन्धिओ जाओ । चित्तियं च णेणं—विकरयं च से परिकरामि ति । आसण्णो य कट्ठिण-परुद्ध-निरंतरमूलबद्धअइकु-डिलजालपउरो दिट्ठो वंसगुम्भो, अन्नोन्नसंवट्ठियघणवंसो, पलंबसाह-पत्तोडाइयपेरंतो । तस्स अन्नासं गंतूणं यइसाहट्ठाणट्ठिएणं यद्धपणमुट्ठिणा वाहिओ असी । कयलिगंडिया इव सट्ठिं वंसा असिलट्ठिणा अइप्पमाणप्पएसा, ते य छिण्णा दट्ठणं विन्धिओ जाओ । 'अहो!!! 20 एयस्स असिस्स विकरया, अयि भंगे वि अपडिहय' ति चित्तेऊण पयाहिणं च वंसीकुंडं करंतो गंतुं पयत्तो । पिच्छइ य कस्सइ पुरिसस्स सकुंडलं सरुहिरं सीसं छिण्णं, तस्स वंसीकुंड-गस्स मज्झदेसभाए धूमकुंडं । ततो तेण चित्तियं—'अहो ! अकजं कयं' ति हत्थे घुणिऊण, असिलट्ठिं च पवंधिऊण 'अहो ! असिजंतस्स-यहुदोसकारा' ति भाणिऊण अइवंतो ।

पेच्छति य पुरओ हरियपत्त-पहव-साहं यहरुक्करोवसोहियं वणप्पएसं, नाणाविहविहग-25 सुहलसदालं कमल-कुमुदोप्पलोवसोहियं पंसण-सच्छ-सीर्यलजलपाणियं वावीं, तस्स य तीरे अच्छेरयपेच्छणिज्जरूपं दारियं । ततो चित्तियमणेणं—किं इमस्स वणसंडस्स देवया होज्ज ? ति । एवं चित्तयंतो उवागतो तीए सगासं । दिट्ठो य तीए । पुच्छिया य णेणं—सुयणु ! का सि सुमं ? कय वा अच्छसि ? कओ वा एसि ? । ततो तीए महुर्-मिउभासिणीए भणिओ—सुण अज्जउत्त !—

१ पट्टए उ २ विना ॥ २ संदं मउयवाहणेणं क इ उ २ ॥ ३ णाए उ २ विना ॥ ४ रंमंदा गो इ उ २ ॥ ५ असायणो उ २ ॥ ६ भमाए उ २ विना ॥ ७ केठि उ २ ॥ ८ सम्मं आसमंड उ २ ॥ ९ वयक्खं सी ३ ॥ १० पसत्थसं वा ० ॥ ११ यलपाणियं उ २ ॥ १२ दिट्ठा य णेणं, पुच्छिया य—सुंदरि ! का सि उ २ विना ॥

अत्थि इह दाहिणहाए विज्जाहरसेदीए संखउरं नाम विज्जाहरनयरं । तत्थ य राया
 पुरिसाणंदो नाम, तस्स भज्जा सामलया, तीसे पुत्तो कामुम्मत्तो नाम, तस्स य दो
 धूयाओ—विज्जुमती विज्जुलया य । ततो किर अण्णया कयाइ विज्जाहरसेदीए कणग-
 गिरिसिहरे-समोसदो धम्मघोसो नाम चारणसमणो, सो य अइसयनाणोवगतो । ततो
 ५ तस्स आगमणं सोऊण सधे विज्जाहरा वंदेया निगया । तत्थ य धम्मवच्छलयाए कोऊहलेण
 य विज्जाहरी सामलया गया । तं च भयवंतं दमियराग-दोस-भोहं वंदिऊणं धम्मं सोउं पयत्ता ।
 कहावसाणे य पुणरवि वंदिऊण चारणसमणं पुच्छइ—भयवं! धूर्यते मे भत्ता को भवि-
 स्संइ? ति । ततो तेण अइसयनाणविसेसेण आमोएऊण लवियं—जो ते कामुम्मत्तविज्जा-
 हरं घाण्हिति तस्स भारियाओ भविस्संति । ततो सा साहुययणं सोऊण हरिस-विसायव-
 १० यणा वंदिऊण नियगमवणं पडिगया । सो य विज्जाहरो भगिणीहिं समं विज्जाउवचरणत्थं
 इहागतो वणसंडे । कणगवालुयापडिवेसेणं एत्थ य तेण विज्जाए भवणं विउव्वियं । ततो
 खेढ-नयर-पट्टणे हिंदंतो राय-सिद्धि-इन्ध-सत्थवाहंसुयाओ सोलस जणीओ आणेइ । 'सिद्ध-
 विज्जो य एयासि पाणिगहणं काहामि' ति अन्हे इहं ठवियाओ । अण्णया य इहं अन्हं
 सुहोवइट्ठाणं भगिणीय से विज्जुमतीय सधं निरवसेसं परिकहियं, जं ते अज्जउत्त! मए सिद्धं ।
 १५ अन्हाणं च सद्याणं पदमा सिरी विव रुवेणं सिरिचंदा नाम १ सधंगसुंदरी वियक्खणा २
 सिरीसेणा [य] ३ गंधवगीयकुसला सिरी ४ नट्ट-गीय-वाइयवियाणिया सेणा नाम ५
 गंधवरयणकुसला विजयसेणा ६ मल्लसंजोयणकुसला सिरीसोमा ७ देवसुत्तसणरया सिरि-
 देवा ८ सेजारयणवियाणिया सुमंगला ९ अक्काइयापोत्थयवायणकुसला सोमंमिच्छा १०
 कहाविण्णाणअइसयनट्टवित्तवियाणिया मित्तवई ११ सयणोययारनिउणा जसमती १२
 २० विविहवक्खणयवियाणिया गंधारी १३ पत्तच्छेज्जरयणवियक्खणा सिरीमई १४ उदग-
 परिकम्मकुसला सुमिच्छा १५ अहं च मित्तसेणा १६ । तओ अज्जउत्त! अन्हे इह भवणे
 अच्छामो । 'जया किर तेण विज्जाओ साधियाओ होहिंति तया अन्ह पाणिगहणं काहिति'
 ति भगिणीओ से एवं भणंति । अन्हे वि य सद्याओ नवजोवणाओ, ईसीसिसमुभिज्जमाण-

१ 'भिरि समो' उ २ विना ॥ २ वंदया आगया ही ३ गो ३ । वंदिउं आगया क ३ ॥ ३ 'उहलेण उ
 २ । 'ऊहलेण ही ३ ॥ ४ 'पाय मे व ॥ ५ 'स्मति ति हां ॥ ६ 'हपूया' उ २ ॥ ७ 'मदुत्ता
 उ २ विना ॥

* आणो पोद्दाकन्यकानामभिधानान्याऽऽञ्जलिफजयशेखरपरिहिते धम्मिल्लचरित्रे एवम्—
 मन्त्रीमत्तेषाहमापवइयाः कन्याः स पोद्दा । मेळयित्वाऽत्र सधिका विद्यादेवीरियामुपन् ॥
 धीषग्गा भीम माग्गारी भीसोमा च विषहणा । सेना विरयसेना च धीदेवी च सुमङ्गला ॥
 सोममिच्छा मित्रवती भीमती च यसोमती । सुमित्रा वसुमित्राऽहं मित्रसेनाऽस्मि पोद्दाती ॥

तपाऽप्यपीयलपुधम्मिल्लचरित्रे एवम्—

एवदेव गोद्दा मो विमुत्तावकीदिति । अक्काहामाणि पैताणि तमत्ताणि विदांहुइ ॥

धीषग्गाऽऽया सुपग्गाऽय भीसेना च सुमङ्गला । सेना विरयसेना च धीः सोमा च यसोमती ॥
 धीदेवी च सुमित्रा च भीमती मित्रवत्यपि । सोमदत्ता च माग्गारी मित्रसेनाऽहमन्तिमा ॥

रोमराईओ, समुण्णमंतयणजुयलाओ, कामरइरसायणकंसियाओ तस्स विज्जाहरस्स सिद्धिं फंसमाणीओ अच्छामो । सो य एत्थ वंसीकुडंगे अच्छइ ।

तओ धम्मिह्तेग चितियं—सो चेन विज्जाहरो जो मए मारिओ ति । ततो (प्रन्याप्रम्—१८००) तेणं सा लविया—सुयणु ! मए सो छिन्नकोऊह्तेण छिण्णो मारिओ य । ततो सा तं सोऊण विसण्ण-दीणमणसा मुहुत्तागं विसायमुवगया । लवियं च णाए—नरिय पुणविहियाणं 5 कम्माणमइफामो ति । ततो तेण लवियं—सुंदरि ! मा विसायं गच्छादि । तीए लवियं—‘अहो !!! अपट्टिकमणिज्जं साहुवयणं, न अण्णहा होहिति ति; तं अज्जउत्त ! अहं यच्चामि, इमं युत्तं तस्स भगिणीणं निवेदेमि । तओ जइ तुज्ज अणुरत्ताओ होहिति ततो अहं भवणस्स उवरिं रत्तं पढागं उस्सवेहामि, अहं किंचि विरागं यच्चिहिति ततो सेयं पढागं उस्सवेहामि, ततो तुमं अवक्कमिज्जासि’ ति भाणिऊणं गया । ततो सो तीइ पढागपरित्तिपरायणो भव-10 णाभिमुहो अच्छति । मुहुत्तंतरस्स य दिट्ठा ‘सेता पढागा ।

ततो सो ‘तातो ममोवरिं विरत्तमावाउ’ ति जाणिऊणमवक्कतो कणगवालयनदिमणु-सैरंतो संपत्तो संघाहणाम अढविकन्नडं । तत्थ य सुदत्तो नाम राया धंपेज्जयस्स रओ भाया कविलाए अत्तओ परिवसति, भज्जां य से वसुमती, धूया य से पउमावई नाम । तं च सो कच्चडं पविसइ, पेच्छइ य—एगा इत्थिया सूळरोगेण परिवेवंती अच्छति । तं च 15 दट्ठणं जायाणुकंपेणं वार्थ-पित्तानुलोमिये जाणिऊणमणुकुलमोसहं दिण्णं । तेण य सा परि-निष्ठया जाया । ततो पविट्ठो तं नयरिं । सुयं च रण्णा पुत्रतरागं तस्स कम्मावदायं । ततो राइणा भवणं नीओ, नेऊण य अप्पणो धूया पउमावती तज्जायरोगेण विरुवियसरीरा तस्स समप्पिया, लवियो य—अज्जउत्त ! एयं तुमे चोक्खीकरेहे ति । ततो तेण सुंदरविहि-फरण-मुहुत्ते समाढत्ता किरिया । अप्पणो कम्माणमुवसमेणं दव्वजणिणं च पोराणयसरीरा 20 सिरी विव रुवस्सिणी जाया । ततो तेण राइणा तुट्ठेणं तस्स चेव दिण्णा । सोईणे दिवसे पाणिगहणं कयं । ततो तीए समं इट्ठे सइ-फरिस-रस-रुव-गंधे पंचविहे माणुस्सए काममोगे पण्णुभवमाणो अच्छइ ।

तओ अन्नया कयाइ सो राया भणइ—को मे भावणा सद्धिं संधिं करेज्ज ? ति । ततो तेण विण्णविओ—सामि ! अहं करेमि साम-भेदोवप्पयाणेहिं उवाएहिं । वीसत्थो होहि ति । 25 ततो राइणा परितुट्ठेण मत्थए अग्गाइऊण विसज्जिओ, पियजणइसैणुसुओ पत्थिओ । तओ गामंतरवसहीहिं वसंतो संपत्तो धंपं नयरिं । ततो सुसवणपूइज्जमाणहियओ अइगतो नगरिं, रायमग्गमोगादो यचइ ।

१ भगियं छी ३ ॥ २ एत्थ ति छी ३ ॥ ३ आ साहुवपणा ण अण्णहा होति ति उ २ ॥ ४ सेयपदा शो विना ॥ ५ सैरंतो क १ गो ३ ॥ ६ वासं नाम शो विना ॥ ७ वायुपि उ २ विना ॥ ८ विट्ठ उ २ विना ॥ ९ इति शो ॥ १० इणदि उ २ विना ॥ ११ अं ति उ २ विना ॥ १२ सणसु-सुओ क १ गो ३ ॥

- तत्थ य जणकोऊहल्लउ^१हुट्ठिसीहनादिअं च पुरओ निसामेति । पुच्छियो य णेण एगो नयरजुवाणो—वयंस ! किं एस सइो ? ति । ततो तेण लवियं—एस रण्णो मत्तकरी इह अच्छति, आलाणखंभं भंजिऊणं च पत्तो । ततो सो तं सोऊण वीसत्थो पयाओ, पेच्छइ य तत्थ एगस्स नायरजुवाणयस्स इच्चमुत्तस्स अट्ठहिं इच्चकुलवालियाहिं समं मंगलेहिं ५ कोऊयसयविंसिद्वेहिं ण्हाणयं कीरइ । पुच्छियं च णेणं—कस्स इमो वीवाहो ? ति । ततो एकेण वियाणएणं भणिओ—इंददमसत्थवाहमुत्तस्स सागरदत्तस्स पिउणो मणोरहेहिं^२ इच्चकुलकन्नगोहिं समं वीवाहो कीरइ, तं जहा—देवईए १ धणसिरीए २ कुमुदाए ३ कुमुदाणंदाए ४ कमलसिरीए ५ पउमसिरीए ६ विमलाए ७ वसुमतीति ८ ति । जाव य सो परिकहेइ ताव य वाइयकोलाहलरवेणं जुगंतकालपुरिसो विव संपत्तो मत्तहत्थी तं पएसं ।
- 10 विपलाओ य समंतओ सो वेवाहियजणो । सो वि य वरो ताओ दारियाओ छडेऊण पलाओ । ताओ वि य रुवस्सिणीओ वागुरपविट्ठाओ विव हरिणीओ समंतओ उव्विग्गमाणसीओ, जीवियस्स निरासाओ, पलोएमाणीओ, भयभीयसमुप्पिहियहिययाओ, गंतुं अचायमाणीओ तत्थेव टाणे टियातो । हत्थी य ताण अच्चासमागतो । ततो तेण लवियाओ—मा वीहेइ ति । हैत्थे य चेत्तूण सयं धरमुवणीयाओ । ठविऊण य ताओ पुणरवि निग्गओ,
- 15 दिट्ठो य णेण गयवरो, तं च हत्थिसिक्खाकुसलो खेलावेऊण उवरिमारुढो गतो खंधपएसं । ततो हत्थी घुणियं पयत्तो, तेण य आसणधिरयाए कंठम्मि से रज्जु छुट्ठा, गहिओ अंकुसो, आणिओ य वसं । उवगय्यी य गणिया य गणियारीउ च हत्थिग्गहणनिमित्तं । तओ सो वाइयकणेरुगंधो(धओ) परिसंठिओ, आरुढो सिरारोहो । ततो धम्मिल्लो उइण्णो । राइणा य मुयं—सामि ! गहिओ मत्तहत्थी अवालवहो धम्मिल्लेणं ति । ततो विम्हयं गतो राया नायरजणो य
- 20 'अहो !!! अच्छेरयं' भणंतो पुणो पुणो अहिनंदंति । ततो राइणा पूइय-सम्माणितो विमज्जितो समवणं गतो विमल-कमलदंसणुस्सुओ । समागमणेणं परो आणंदो धरजणस्स जातो । ततो तेण पच्छा मुयं—तेहिं किर वैरइत्तएहिं पुणो परिणेऊण आउत्ताओ पुषयरस्स ताओ छुट्ठाओ । ताहिं किर भणियं—अम्हे परिचत्तातो एण्णं, छडेऊण णं पलाओ. तं अलाहि अम्हु एण्ण नाममेत्तपदिणा. जेण मे(ने) जीवियं दिअं सो णे भत्ता होउ ति । ततो किल ताणं
- 25 षवदारो रायकुले जातो, जित्तं च ताहिं । ततो राइणा धम्मिल्लगिहे विसज्जियातो, सघो य तासि सयण-परियणो आगतो, यत्तं च ताहिं समं बहाणं । जुअया गोट्टियमित्तजणो य सघो आगदियो ।

तओ धम्मिल्लेण संवाहंपइणो रत्ता सह संधी काराविया । ततो तेण पउमावती पे-सिया, तीए य सह समागमो जाओ । ततो धम्मिल्लेण विमलाए पायनाल्लो-गिग्ग-

१ उट्ठिसीहनायं उ २ विना ॥ २ विस्सेसहिं उ० ॥ ३ हिं अट्ठकुलं उ० ॥ ४ णाण समं उ २ विना ॥ ५ एवेण पे उ १ विना ॥ ६ वाट गणियारीओ हिं उ० उ० विना ॥ ७ वसत्तएहिं उ १ विना ॥ ८ सो अम्हाणं भत्ता क १ ॥ ९ जित्तं धी १ उ० ॥ १० एहनं उ २ विना ॥ ११ उ० विना ॥ १२ अत्तगिग्गं क १ गो १ उ० ॥ १३ अत्तगिग्गं धी १ ॥

मणप्पभिइं सव्वं निरवसेसं पुणरागमणं च वयंसयाणं परिकहियं । एवं च सो चंपापुरीए राइणा कविलेण सुपरिगहिओ सुहं भोए अणुभवंतो अच्छइ ।

अणया कयाइ आगासतलए सुहनिविट्टस्स एका आगासतलेण विज्जाहरदारिया आगया । सा य से पुरतो ठिया विज्जुलया विव दुप्पेच्छणिज्जा तेय-रुवसंपयाए । ताते य भणियं—
अज्जउत्त ! उवलद्धं तत्थ मे—किर अहं भाया विज्जाहरो नियमत्थो अणवराहो चेव विणि-5
वाइओ, तं जुत्तं नाम तुज्झं साणुकोसस्स पयइवच्छल्लहिययस्स अणवराहं हंतुं ? । ततो तेण लविया—सुंदरि ! अकामकारणेण, अयाणयाए य वंसगोच्छो छिण्णो, तत्थ य सो तुम्हं भाया मारिओ. तत्थ ममं नत्थि दोसो, भवियघयाए कम्मार्णं सो विवन्नो । सुतो तीए लवियं—
‘अज्जउत्त ! एवमेयं. मम वि य दारियाए सव्वं निवेदितं. ततो सा अम्हेहिं भणिया—सुंदरि !
आणेहि णं ति. ताम् य तुज्झं पुव्वदिण्णसण्णाए हरिसंतुरियाए सेया पडागा ऊसविया. ततो 10
तुमं दट्ठूण तमैपक्कंतो. तओ ‘अइचिरौयसि’ ति काऊण अम्हाहिं सव्वाहिं सुसंभंताहिं मग्गिओ,
न चेव दिट्ठो. ततो ताहिं अहं पट्ठविया—वच्च तस्स पुरिसस्स मग्गण-गवेसणं कैरेहि ति.
ततो हं तुव्वं गामा-SSगर-नगर-खेड-कव्वड-मडंवेसु ईत्थाय त्थाणमग्गण-गवेसणं करेमाणी
इमं चंपाउरिं संपत्ता. दिट्ठो सि मया पुव्वसुकयावसेसेणं. आणत्तिकारिणा य ते अहं सह
भग्गिणीए, ताओ य सोलस कन्नयाउ’ ति भाणिऊण नीलुप्पलदलसन्निगासं आगासं उप्प-15
इया । गंतूण य मुहुत्तंतरेण पडिनियत्ता तस्स सगासमागया । ताहि य सव्वाहिं समं वत्तो
वीवाहो । वत्तकल्लाणो य ताहिं समं पीइसुहमणुइवंतो अच्छइ ।

ततो अजया कयाइ विज्जुमतीए परिहासपुवं विमला लविया—जुत्तं नाम विमले !
तुमे अज्जउत्तो ईसारोसमुवगयाते पाएणं आहंतुं ? । ततो तीए लवियं—हला विज्जुमती !
किं व न जुत्तं अणमहिंलक्कित्तणं करेमाणस्स ? । ततो विज्जुमतीए लवियं—जुत्तं वह-20
भस्स सुहयस्स जणस्स नामं घेत्तुं. तुज्झं पुण पायतालणाणुरूवो दंडो कीरउ ति । ततो
विमलाए हसिऊणं भण्णइ—हला विज्जुमति ! जइ मे अज्जउत्तो पाएण न तालिओ होंतो
तओ तुम्हे अज्जउत्तरइरसायणपार्णयं कत्तो पोवित्ताओ ? ति. तं तुव्वे सव्वाओ वि ममं पाय-
स्स पूया-सक्कारं करेह ति । ततो ताओ सव्वाओ हसिऊण तुण्हिक्काओ द्वियातो । ततो वित्ते^१
परिहासे विज्जुमतीए लवियं—अज्जउत्त ! का सा वसंततिलया नाम ? । ततो तेण लवियं—25
विज्जुमइ ! वीहेमि तीए नामं गेण्हमाणो. रूसणो इहं जणो परिवसति । ततो हसिऊण
विमलाए भणियं—अइभीरुओ इयाणिं, सुहयजणो कयावराही होहिइ वा मा वीहेइ. अमयं
ते. वीसत्थो साहेहि । ततो तेण विज्जुमई लविया—सुण सुयणु !—

१ ‘सेण वि’ उ २॥ २ ‘हिसियत्तु’ शां॥ ३ ‘मइक्कं’ उ २ विना ॥ ४ ‘राइयमि’ शां॥ ५ ‘राइसि’ उ ॥
५ ‘करेह ति’ उ २ विना ॥ ६ शां॥ विनाउयव—उत्थाय मग्गं क ३ गो ३ । उट्ठाणमग्गं छी ३ ।
उत्थाय उत्थाय मग्गं उ ॥ ७ आहत्तो क ३ ॥ ८ ‘णमयं’ शां॥ ९ ‘पावतीओ’ उ २ ॥ १० वत्ते
उ २ ॥ ११ ‘वा’ क ३ ॥ १२ ‘रु’ इ’ उ २ ॥

अत्थि कुसग्गपुरे नयरे अमिच्चदमणस्स रज्जो गणिया वसंतसेणा नाम । तीए धूया वसंततिलया नाम रूय-लायण-विण्णाणोवैयारेहिं समंति (समत्ते) चेव कामभोग-रइवि-सेसे जाणइ । ततो विज्जुमतीए लवियं—वच्चामि तीसे अज्जाए वट्टमाणीं वोढुं, जइ अज्जउ-त्तस्स सा रोयइ । ततो तेण भणिया—रोसणो जणो पुच्छियव्वो त्ति । ततो तीए लवियं—
5 किं पभायं सुप्पेण छाइज्जइ ? त्ति । ततो गया आगया ये आगासपरिकम्भेण ।

अज्जणुवइओ य राया अहयं जोवण्णदरिसणीयं जुवाणरूवं संसट्ठवित्थरोववण्णं गणि-यासु जोग्गं फाऊण अइगया ताए भवणं । विट्ठा य वसंततिलया उम्मुकसच्चामरणा, पिय-विरहदुव्वलंगी, महल-परिजुण्णवसणा, तथोलपरिवज्जिएण, बाहभरंतनयणा, खामकवोलो, परिपंडुरेणं वयणेणं, एगवेणिवट्ठेणं केसहत्थेणं जुण्णमुयंगैमायमाणेणं, केवलं मंगलनिमित्तं
10 दाहिणहत्थेणं सुट्ठुण्णं । संभासिया य मे ‘सुहं ति ?’ त्ति । चित्तकम्मलिहिया विव जक्कर-पडिमा एकचित्ता अच्छइ । चित्तिं य मे—‘अज्जउत्तगयहियया एस तवस्सिणि त्ति पुरि-ससंकित्तणं पि न सम्मण्णइ’ त्ति भावं से जाणिऊण पुरिस्सवेसं विप्पजहाय परिणतमहि-लारूववेसघारिणीए पुणो वि से संभासिया—वसंततिलए !, सुंदरि !, धम्मिल्लो ते खेम-कुसले वट्टमाणीं पुच्छइ त्ति । ततो सा संजायहरिसरोमकूवा, पवेयमाणगायलट्ठी, हरिसाग-
15 यवाहंपपुवच्छी, तुज्जे चेव चित्तयंती सहसा अब्भुट्ठिया; सगगारं ‘पिययमे !’—त्ति भणंती धाविऊण धणियं मं अवगूहिऊण एवं पुरुणा जहा णाए मम वि आकंपियं (मंथाप्रमू—१९००) हिययं । सुचिरं य रोयइतूणं पुच्छति मं सा हरिसिया—सामिणि ! कहिं सो जणहिययहरो अइसोहगमतो अज्जउत्तो अच्छइ ? त्ति । ततो से मया परिकहियं—चंपापुरीए अच्छइ त्ति । ततो तीए ममं अज्जउत्तगयं विप्पजोगजणियं दुक्कतं परिकहियं ।

20 ततो सो विज्जुमईए तं वयणं सोऊण दंसणसमुस्सुओ जाओ । ततो विज्जुमतीए ऊसु-यहिययं जाणिऊणं भणिओ—‘अज्जउत्त ! कुसग्गपुरं गमणुस्सुओ दीसस्सि ?’ त्ति । ततो तेण लवियं—सुंदरि ! एवं मे मणो परिसंठिओ जइ तुमं पसत्ता । ततो विज्जुमतीए सघपिया-जणं-परिजणसहिओ आमंतियसघजणो अप्पणो विज्जारिद्धिविसेसेण विउविएण जाणविमा-णेणं सुट्ठत्तरेण कुसग्गपुरं नीओ, पवेसिओ य वसंतसेणाए भवणं । राइणा य अमि-
25 च्चदमणेण सघं सुयं । ततो रत्ता परितुट्ठेण तिभाओ रज्जस्स दिण्णो, भवणं य सघविभवसं-पन्नं फारियं, जाणवाहणं परियणो य जहाविमवाणरूवो दिण्णो । ततो सघपियासहिओ य पविट्ठो भवणं । धणयसुसत्तयवाहो पट्ठो धम्मिल्लस्स आगमणेणं ति, तेण यि सा जस-मती आगिया । ततो सो सघपियाजणसहिओ आयंविठवफलविसेसे इट्ठोए चेव अणु-हयंतो अच्छइ अमरजुवाणो विव अमरवयणेसु ।

१ वसंतोहिं ही १ क १ ने १ । वसंतोहिं डा० ॥ २ य से परिकम्भेण बी १ गो १ डा० । य से परिकहियं कम्भेण घ० ॥ ३ विमुक्कं उ १ निना ॥ ४ लपरिं उ १ ॥ ५ गायमां डा० ॥ ६ भायं डा० । भायिं घ० ॥ ७ वट्टपुं उ १ निना ॥ ८ रत्तमणुमो उ १ निना ॥ ९ से जं इहं डा० निना ॥

अन्नया कयाइ पियजणसहिओ अन्धितरिल्ले चाउसाले अच्छइ । वसंततिलयाए भ-
णिओ—अज्जउत्त ! अपुवो हु ने हिंजो वेसालंकारो इह अइतेण कामभोगरमणीओ फओ त्ति ।
ततो तेण चित्तिऊण आसंकियहियएण भणिया—सुंदरि ! तुम्हं विम्हावणनिमित्तं ति । एवं
च भणंतो निग्गओ । ततो तेण चित्तियं—नूणं खु अण्णपवेसो इहं भवणे नत्थि, तओ मेज्झ
पडिरूववेसधारी विज्जाहरो भविस्सति । तस्स य वह्णोवायं चित्तेउं सब्भभवणप्पएसुं सिंदूरो 5
विकिन्नो, गहियपहरणो य तस्सागमणं पडिच्छमाणो अच्छति । ततो मुहुत्तंतरस्स विट्ठो य
णेणं तस्स पयसंचारो । ततो य पयमग्गमणुसरंतेण चाहिया असिलट्ठी । ततो छिण्णो दुहा-
फओ पडिओ धरणियले, विट्ठो य विज्जाहरो विसज्जाविओ, सफारिओ य सो भूमिप्पसो ।

तओ धम्मिल्लो पुरिसवधासंकियहियओ रइं अविंदतो अण्णदिवसे अप्पणो उववणं
पविट्ठो, उवविट्ठो य सहलंसच्छमे असोयसमहीणे पुढविसिलापट्टए पच्छातावसंतत्तहियओ 10
तं चेव चित्तयंतो अच्छइ । ताव य असोयमंजरीहिं सौपच्छाइयसरीरा, नृवजोवणसालिणी,
धणभरोनमियगायलट्ठी, पीवरजहणमरं समुघहमाणी, सणियं चलणे समुत्तिवमाणी,
रत्तंसुयएक्कवसणा, अच्छेरयपेच्छणिज्जरूवा, थेव-महग्गामरणा उवागया तस्स सैमीवं ।
विट्ठा य णेण अविइण्हपिच्छणिज्जरूवा-स्तीवग्गरत्तंविवाह-सुद्धचारुदंतपती पसन्नेदंसणा ।
सा पुण—‘अज्जउत्त ! अबहियो पुण—अत्थि इहं चेव वेयइपुवयस्स वाहिणिष्णाए सेटीए 15
सन्निविट्ठं विज्जाहरनयरं असोगपुरं । तत्थ य विज्जाहरराया मेहसेणो नाम, मज्जा से
सत्तिप्पभा नाम, ताण य दुवे पुत्तमंडाणि—मेहजवो पुत्तो, अहं च मेहमाला । तओ
विज्जाहरराया अम्ह माऊए सह संपहारेइ—को मम इह अवसाणे राया भविस्सइ ? ।
आमोएऊणं विज्जाए दट्ठूण भणिया णेण अम्मा—‘एस अविणीओ मेहजवो मेहमालाए
भत्तारेण विणासिज्जिहि त्ति अण्णो य इहं राया भविस्सइ’ त्ति भणिए अम्मा विसण्णा 20
सो वि मेहजवो मज्झं नेहाणुराएण उज्जाण-काणण-नदि-गिरिवरे, रमणीयाणि खेद्धयाणि
पइदिवसमाणेइ, मुहुत्तं पि मम विरहं नेच्छइ । अहमवि भाउणो नेहाणुरत्तहियया तस्स
विरहे सुदंसणूसुया होमि । एवं च णे वचइ कालो । ततो अज्ज सो ततिए दिवसे निग्गतो
ममं पुच्छिऊण ‘मेहमाले ! कुसग्गपुरं वचामि’ त्ति । ततो अहं तस्स अणागमणलोभेण
इहमागता । सुयं च मे, जहा—विज्जाहरो धम्मिल्लेणं मारिओ त्ति । ततो अहं संजायरोसा 25
इहं असोयवणियमुवगया । ततो तुमं मए विट्ठो, विट्ठे य समाणे णट्ठो मे रोसो, लज्जा य मे
संजाया, तं पसीयइ, ममं असरणाए सरणं होहि’ त्ति भाणिऊण चलणेसु से निवडिया ।
सा य णेणं वरहत्थीहत्थसण्णिभाहिं बाहाहिं छित्ता गंधवेणं विवाहधम्मेण विवाहिया,
रतिविणोएण य धणियं उवगूढा । तो सा ववगयभाउसोगा जाया, पाविया य मणुस्सयसो-
क्खसारं । तओ तं गहाय नियगभवणं पविट्ठो ।

ततो तत्थ सब्बपियाजणसहिओ अवितण्हमोइयवो कालं गमेइ । बहुए वि काले समइक्कंते विमलसेणाए रायधूयाए पुत्तो जाओ, नामं च से कयं 'पउमनाहो' त्ति । सो य कमेण संवद्धिओ, गहियविज्जो य पिउणा पुब्बकम्मपुण्णोदयनिविट्ठं(ट्ठं) अप्पणो य सुकयकम्मविसेसो-दयं अणुहवंतो अच्छइ । एवं च से मित्त-वंधु-पुत्त-पियाजणसहियस्स सुहेण कालो बोलेई ।

- 5 अह अन्नया कयाई बहुजणवणसु विहरमाणो जिणोवइहेण विहिणा, सब्बजगजीवसारणीओ, सुओवइहेणं विहिणा धम्मं उवदिसंतो, बहुसीसपरिवारो, समणगणगामणी धम्म-रुई नाम अणगारो कुसग्गपुरं नाम नगरं आगओ, वेभारसेलसिहरे समोसढो, साहु-जोगो फासुए देसभागे अहापडिरुवं उग्गाहं ओगेण्हित्ता संजमेणं तवसा अप्पाणं भावेमाणो विहरइ । सुयं च रण्णा अमित्तदमणेणं—अज्ज किर चउनाणोवगओ भयवं मेघदुंदुभि-
- 10 समनिग्घोसो धम्मरुइमणो धम्मरुई नाम अणगारो इहं समोसढो त्ति । ततो हरिसवस-समुल्लसियरोमकूवो धम्मरागमती कोऊहहेण गतो राया नगरजणो य । धम्मिल्लस्स वि य तस्स भयवओ आगमणं कोडुंबियपुरिसेहिं निवेइयं । तओ सो हट्ठमणसो सभंतो निय-गपरिवारसंपरिवुढो पत्तो वेभारगिरिसमीवं, पेच्छइ य तव-वरण-करणोवसोसियसरीरेहिं उवसोहियं गिरिसिहरपायमूलकंदरं समणगणेहिं, ते य भयवंतो पणमंतो पणमंतो अइक्क-
- 15 मति; पेच्छइ य पुरओ समणगणगंधहार्थि मिउ-विसद-महुर-मणहरेहिं वयणेहिं धम्मं परि-कहेत्तं, उवगंतूण य णेणं पणमिओ । ततो तेहिं भयवंतेहिं समग्गसग्गसोवाणभूएहिं धम्मोणं चट्ठावितो, कहिओ य णेहिं सब्बजगसुहावहो धम्मो । कहावसाणे य धम्मिल्लेणं वंदिऊण तवविहिं पुच्छिओ भयवं तीय-पडुप्पन्नम-उणागयजाणओ—किं मया पुब्बभवे कयं जेण अहं सुह-दुक्खपरंपरं पंतो मि ? । ततो साहुणा भणियं—

20 धम्मिल्लपुब्बजम्मकहाए सुनंदभयो

- धम्मिल्ल ! तुमं इओ य तईयमवे—इहेव जंवुहीवे दीवे भारहे यासे भरूयञ्जुं नाम नयरं । तत्थ य राया जियसत्तू नाम, भंज्जा से धारिणी नाम । तत्थ य नगरे गहवाई कुल-रूवाणुविहवो महाधणो नाम जिणसासणमुइपरियजियमईओ, तस्स य भज्जा सुनंदा नाम, तीए पुत्तो—सुनंदो नाम नामतो आसी । कमेण य परिवद्धिओ सातिरेगमट्ठयास-
- 25 जायओ अम्मा-पिउहिं फलायरियस्स उवणीओ । तत्थ य जहाणुरूवो फलासु अच्चासो फओ ।

- तओ फेणइ फालंवरेण तस्स दारयस्स अम्मा-पिऊणं पुब्बसंगैया पियपाट्ठणया आगया । ततो तेहिं ससंभमं उवगट्ठा, आभासिया य निद्ध-महुरेहिं वयणेहिं, कुलपयाइणायरौम-कुस-लेणं संपूइया, विदिण्णाऽऽसणा य उवविट्ठा, दिण्णपायसोया य सुहंसुहेण दीसत्था अच्छंति ।
- 30 ततो सो दारओ पिउणा भणिओ—पुत्त ! सोयरियपाट्ठयं गंतूणमामिसं आणोदे त्ति । ततो सो पाट्ठणयपुरिससहिओ भोहं गहाय गतो सोयरियपाट्ठयं । तत्थ य तदियससंपत्तीए

आमिसं न जायं । ततो सो पाहुणयमणुस्सो तं दारं भणइ—सामि ! केवट्टोडयं वच्चाभो
 ति । तेण य पडिस्सुयं । तत्थ पंच मच्छया जीवंता चेव लद्धा । ततो तेण पाहुणगमणुस्सेणं
 वारिज्जंतेण वि गहिया । घेतूण य मच्छए पडिनियत्ता जहाययमग्गेणं । ततो सो जल-
 भासे तं दारं भणइ—एए मच्छए घेतूण वच, ममं अग्गओ पडिवालेजासि, जाव अहं
 सरीरोवरोहे वच्चाभि । ततो सो दारओ ते मच्छए जलभासे फडफडायंवे वट्ठूणं जायाणु-
 ५ कंपो भवियद्वयाए कम्मोवसमस्त पाणिणं विसज्जेति । ते वि य मच्छए निघाणं पिव खीण-
 कम्मंसा लहुयाए गया । सो य पुरिसो आगतो तं दारं पुच्छइ—कहिं ते मच्छय ? ति ।
 ततो तेण पडिभणिओ—पाणिणं छूढ चि । तओ तेण भणियं—सामि ! ‘अकज्जं कयं’ ति पिया
 ते रूसिहि ति । ततो ते दो वि जणा घरं गया । ततो सो पिउणा पुच्छिओ—आणीयं
 आमिसं ? ति । ततो तेण कम्मगरपुरिसेण भणिओ—आमिसस्स अभावे जीवंतया मच्छा 10
 आणीया, ते य एएणं आणंतेणं पाणिणं छूढ चि । ततो सो दारगो भणिओ—किं तुमे म-
 च्छया मुक्क ? ति । ततो तेण भणियं—अणुकंपा मे जाया मच्छएस्सु फडफडायंतेसु, तो
 पाणियम्मि मुक्का, करेह जं इदाणिं कायवं ति । ततो सो एवं भणिओ मिच्छत्तोवहयुद्धी
 आसुरुत्त-कुविय-वंडिक्किओ तिवालितं भिडहिं निडाले फाऊण निराणुकंपो तं दारं लपाए
 हंतुं पयसो, वारिज्जंतो वि मित्त-वंघव-परियणवग्गेणं नेव विरओ, नवरि अप्पओ कम्मेणं 15
 विरओ हंतुंवाओ । ततो सो दारगो सारीर-माणसदुक्कसंतत्तो, तेण वट्ठहिं तज्जण-निवम-
 च्छणा-उवमाणणाहिं निवमच्छिज्जंतो, परिहायमाणसरीरो कालगओ ।

धम्मिल्लपुव्वजम्मकहाए सरहभवो

ततो सकम्मनिववियउओ विसमगिरिकडयनिविट्ठा[इ]महद्धुग्गकंदरापरिखिते, रुक्ख-
 लया-वंसगुम्मगहणे, पावजणावासकम्मनिलए, एगस्स वि य दुग्गमो होइ संपवेसो, तत्थ 20
 सनिविट्ठा अत्थि विसमकंदरा नाम चोरपट्ठी । तत्थ य पडिगणगामंक्खओ चोरसेणावती
 सकम्मवित्थारियपयावो मंदरो नाम नामेणं, वस्स य भज्जा वणमाला नाम, तीसे उदरे
 आयाओ । फालेण य पुण्णेण जातो, णामं च से कयं पिउणा ‘सरहो’ ति । ततो सो सुहं-
 सुहेण परियट्ठिओ वाहपुत्त(मंथाप्रम्-२०००)परिवारिओ य सकम्मनिरओ अच्छइ । ततो
 सो अण्णया कयाइ तस्स पिया आसुक्कारमरणरोगेणं कालधम्मणा संजुत्तो । पुत्तेण य मित्त- 25
 वंघवसहिणं सक्कारिओ, लेइयाणि य किच्च-करणिज्जाणि कयाणि । ततो सो दारओ पडि-
 महत्तरणीहिं पडिसेणावई अहिसित्तो, परिवारिओ य सयण-परियणेणं पडिजगमणुपाल-
 यंतो सुहंसुहेण कालं गमेइ ।

अह अण्णया कयाइ तस्स सुहोवविट्ठस्स चिंता समुप्पन्ना—वाहिं ता निगच्छामि ।
 ततो सो एगवत्थो घणुं गहाय पट्ठीए नाइदूरं गत्तो, पेच्छइ य परिदुव्वलसरीरे केणावि 30
 वावडग्गहत्थे भग्गपरिबभट्ठे पुरिसे परिभनंतो । चित्तिं च णेणं—के एते भविरसंति ?

त्ति । ते अणावद्वहये परिकलिऊण अणायरो से जाओ, अब्भासं च गओ । ततो तेहिं भगवतेहिं सम्गमगसोवाणभूएहिं हिय-सिब-सुह-नीसेसकरेहिं महु-पुवभासीहिं धम्मला-
मिओ । ततो पणमिऊण पुच्छिया अणेणं—के तुम्हे ? कओ वा ? कहिं वा वचहं ? ति ।
तेहिं भणियं—सघारंमविरया धम्मट्टिया ‘समण’ ति बुचामो । तेण य भणिया—को धम्मो ?
5 ति । तेहिं भणियं—परस्स अदुक्खकरणं । ततो तेण ते समणा पढं समोयारिया गया य ।
सो वि य पढिं पविट्ठो ।

ततो कयवएहिं दिवसेहिं वड्ढंतेहिं चोरवंद्रपरिवारितो गामघायं काउं णिगओ, गओ
जणवयं । तत्थ य गामब्भासे दिवसावसेसवंचणनिमित्तं एगम्मि विसम-दुग्गमग्गगहणे
अच्छति । चितियं च गेणं—‘अहम्मो परदुक्खस्स करणेणं, धम्मो म परस्स सुहप्पया-
10 गेणं’ ति समणा एव भणंति । ततो, ‘किं मम परस्स दुक्खकरणेणं दिण्णेणं ? तं मे होउ अं
परस्स सुहप्पयाणेणं’ ति चित्तिऊण सवप्पहरणाणि परिचइऊण जणवयं सो ब्रवगतो ।

ततो सुहसीलसमुदायारो साणुकोसो अमच्छरी सवसत्तेसु साणुकंपो काळगतो समाणो इह
कुसग्गपुरे नयरे सुरिंददत्तस्स सत्थवाहस्स सुभट्टाय कुच्छिसि पुत्तत्ताए पचायाओ । ततो
तुज्झं गवभगयस्स समाणस्स धम्मकरणे माऊए दोहलो जातो । ततो तुमं विणीयदोहलाए माऊ-
15 याए णवण्हं मासाणं अद्वट्ठमाणं यं राइवियाणं सुरुवो दारओ जातो । ततो तुज्झं अम्मा-पिऊहिं
निवत्तघारसाहस्स इमेयारुपं गोण्णं गुणनिष्कलं णामधेयं कयं—जम्हा णं अम्हं इम्मि दारए
गवभगए धम्मदोहलो आसी, तं होउ णं एयस्स दारगस्स नामधेयं ‘धम्मिहो’ ति । तमेवं
तुमे धम्मिह । पुवभवे जीवस्स रक्खणवीएणं इमा परिसी मणुयरिद्धी लद्ध ति ॥

ततो तस्स धम्मिहस्स साहुसगासाओ तं ययणं सोउं ईहा-उपूह-भगण-नावेसणं
20 करेमाणस्स सण्णिस्स पुवजाईसरणे समुप्पणे । ततो सो संमारियपुवजाईसरणो दुगुणाणि-
यत्तिवसंवेगजायसद्धो आणंदसुपुण्णनयणो अणिययं बहुदुक्खयं च माणुस्सं संजोगविप्पओगे
य चित्तिऊणं निविण्णकामभोगो वरसेव पायमूले पवइओ, सामाइयमाइयाणि एकारस्स अंगाणि
अहिज्जिओ । ततो बहूणि घासाणि सामण्यपरियागं पाळगित्ता मासियाए संलेहणाए अ-
प्पाणं होसेत्ता सट्ठि भत्ताइं अणसणाए छेदित्ता अक्खए कप्पे देविंदसमाणो बाबीससागरो-
25 धम्मट्टिओ देवो जाओ । जाओ य देवलोयाओ पदत्ता महाविदेहे वासे सिज्जिहिति ॥

एवं खलु धम्मिहणं तवोक्कमेणं सा इद्धी लद्धा ॥

॥ धम्मिहस्रियं विसंखरो ॥

धम्मिहस्रियं व्यासम्—

खो० १३७७ अ० २०.

सर्वप्रमाणम्—

खो० २०२४ अ० ५.

[पेठिया ।]

* इयाणि 'वसुदेवेण कंह परलोगे फलं पत्तं' ति पुच्छिओ रण्णा भगवं परिकहेइ । *
 ✕ इयाणि पेठिया, एवमहांतो(महतो) इतिहासपासाईस्स पेठभूया ॥

पज्जुणसंवकुमारकहासंवंधो

अत्थि पच्छिमसमुद्दसंसिया निउणजणवन्नियगुणा चत्तारि जणवया । तं जहा—^१आणद्धा 5
कुसद्धा सुरद्धा सुकरद्धा ति । तेसिं च जणवयाणं अलंकारभूया, सुद्वियलवणाहिबदे-
 वदत्तमग्गा, धणवद्दमइनिम्माया, धामीयरपायारा, नवजोयणवित्थिण्णा, धारसजोयणीयता,
 रयणवरिसैयाय दुरुज्झियदारिदोसा, रयणप्पहापडिहयतिमिरा, सुरभयणपडिरूवचक्कबहु-
 भोमपासायसहस्समंडिया, विणीय-विण्णाणबहुल-महुराभिहाण-दाण-दय-सुवेसभूत-सीलसा-
 लिसजणसमाउला नयरी धारवती नाम । तीसे य बहिया रेवओ नाम पवओ रयणकं-10
 तिवित्तसिहरकरविलिहियगगणदेसो । सो य नंदणवणगुणगणावहासिणा जायवजणमणाSS-
 णंदणेणं नंदणवणेण उज्जाणेणं मंदरो इव सुरनंदणेणं परिकिखत्तो । बारवईए नयरीए धम्म-
 मेया इव लोगहिया दस दसारा परिवसंति । तं जहा—

| समुद्विजयो अक्खोभो, धिमिओ सागरो हिमवं ।
 अयलो धरणो पूरणो, अभिचंदो वसुदेवो ति ॥

15

तेसिं च सम्मओ उग्गसेणो राया सुराण विवं सक्को अणइक्कमणीओ । तत्थ समुद्-
 विजयस्स रण्णो नेमि-दढनेमिप्पमुहा पुत्ता, सेसाणं उद्धयाई । वसुदेवस्स य
 अकूर-सारणाग-मुहदारगादिणो । तेसिं च पहाणा राम-कण्हा निज्जल-सजलजलद-
 च्छविहरा, दिवसयरकिरणसगमावबुद्धपुंडरीयनयणा, गहवइसपुण्णसोम्मवरवैयणचंदा,
 भुयंगभोगोवमाणसुसिलिद्धसधी, दीहधणु-रहजुग्गवाह, पसत्थलक्खणंकिय-पल्लवसुकुमा-20
 लपाणिफमला, सिरिषच्छुत्थइय-विडलसिरिणिगलयवच्छदेसा, सुरेसरायुधसरिच्छमज्झा,
 पयाहिणावत्तनाहिकोसा, मयपत्थिवत्थिमिय-सठियकडी, करिकरसरिसथिर-वट्टितोरु,
 सामुग्गणिमुग्गजाणुदेसा, गुढसिर-हरिणजंघा, समाहिय-सम-सुपइट्टिय-तणु-त्तंबनत्तलचलणा,
 ससलिलजलदरवगाहिर-सवणसुहरिभित्तवाणी ।

१ शां० विनाज्यय—एवं महत्तो इति० ली ३ मो० गो ३ । एवं महत्तो इति० कस० सस० । एवं
 महत्तो इति० उ० ॥ २ सायस्स शां० ॥ ३ अण्हा कुण्हा शां० ॥ ४ निम्मविया ली ३ ॥ ५ साय-
 रपा० ली ३ ॥ ६ णायामा ली ३ ॥ ७ सय(ए)ण दुरु० शां० विना ॥ ८ रसु० उ २ ॥ ९ ण देउजा-
 णेण परि० यो ३ उ० ॥ १० विय शां० । विज उ० ॥ ११ निजल० क ३ गो ३ । विजल० शां० ॥
 १२ रचदवय० उ २ विना ॥ १३ च्छोच्छइ० शां० ॥ १४ णिमुग्ग० शां० विना ॥

* पुत्तयन्तर्गतोऽत्र प्राठ सर्वेष्वपि लिखितपुस्तकेषु "धम्मिल्लहिंदी सम्मत्ता" इत्यस्यैव वर्तते ॥

राम-कण्हाणं अगमहिंसीणं परिचओ

तत्थ रामस्स बलदेवस्स रेवई अगमहिंसी । सा जण रेवयस्स माउलस्स दुहिया रती विव रुवसिणी ।

कण्हस्स उगसेणस्स दुहिया (सच्चभामा) णाम सची विव सक्कस्स बहुमया ? ।

5. रिट्टपुरे य रुहिरस्स रण्णो देवी सिरी, तीसे दुहिया पउमावती । तीसे य पिउणा सयंबरो दिण्णो ति । वासुदेवस्स चारपुरिसेहिं निवेइओ सयंबरदिवसो । देवदिण्णेणं रहेणं दारुगसहाओ गओ सयंबरभूमिप्पएसं । निगया य कुमारी सद्विज्जणकयपरिवारो । मंचा-रूढा य राय्णो तीसे दंसणूसुया द्विया । उइण्णो य कण्हो रहाओ । दिट्ठा य णेण पउमावती पउमवणनिगया इव पउमनिलया, पउमवरमणहरमुही, कण्णालक्खणविण्ण-
- 10 पूजितकोमलचलणारविंद-जंघोर-सोणिमंडला-नाभि-मज्झ-धणजुयल-चाहुलतिका-करतलकि-सलय-सिरोधरा-दसनैवसन-ऽच्छि-कण्ण-नासा-कबोल-सिरकेस-गमण-भासित-हसिया, कय-ली-लवंगकंती । रुइया य से विट्ठीए नवजलदावली विय मयूरस्स । तीसे वि सो चक्खु-विसयमागतो । चित्तिं च णाए—कयरो मण्णे एस देवो सयंबरकोऊहएण इहमागतो ? । जाव सा एवं संकप्पेइ ताव कण्हेण रुवाइसैयविन्धियहियणं भणिया पउमावती—
- 15 अहं वसुदेवमुतो हरामि ति न ते भाइयवं ति । वणलया इव वणगएण उक्खित्ता दुयं विलइया रहं । ततो दारुगसारहिणा घोसियं—सुणंतु सयंबरसमागया खत्तिया !, दसार-कुलकेऊ वासुदेवो हरइ कुमारिं, जो न सहइ सो पच्छओ लग्गउ ति । तयणंतरेण दा-मोयरेण कुसुमकलावधवलो पंचयण्णो संखो उद्धंतो । तं च सदं सुणंती पउमावती सहसा भीया कण्हस्स यच्छत्थलमहीणा, तेणै य समासासिया । अपुवसहसम्मोदिया य
- 20 रत्तियसेणा । पउरा य मण्णंति—किण्णु परियत्तइ भूमी ? जोइसचणं व निवडइ धर-णिबट्टे ? समुदो वा वेलमइणमइ ? ति । जाव ते सत्या न भवति ताव घहूणि जोगणाणि यइणंतो, निवापाएण पत्तो चारवतिं । रोहिणी-देवईहि य परितुट्ठमाणसाहिं यहुस-णारेण य सणारिया (पउमावती) पत्तो से पासाओ देवनिम्मिओ परिचारियाओ य । पिउणा वि पेसिओ अत्थो विउलो किंफरीओ य २ ।

- 25 सिंधुविसण बीइभयं नगरं । तत्थ य मेरू राया, चंदमती देवी, तीसे दुहिया (गौरी) । तेण य रण्णा पेसियं कुलगराणं—कण्हस्स कुमारिं, देमि, संबंधाणुगएण मं अणुमेण्ह ति । वेहिं अभिचंदो पेसिओ । सो विउलकोस-पेसवगं गहेऊण आगतो । वासुदेवो य तीसे पाणि गाहिओ बुद्धेहिं कुलगरेहिं । तीय वि दिण्णो रयणपासाओ ३ ।

- गंधारजणवण पोकरलवावईनगरीए नगई नाम राया, देवी य मरुमती, तीसे धीस-
- 30 सेणो पुत्तो जुवयया, तस्स भगिणी गंधारी रुववती रुवगए गंधये य परिनिट्ठिया । धीस-

सेणाणुमईए रामसहिओ कण्हो गंधारिं सपरिवारं गहाय चारवत्तिमुवगतो । सा वि बहुसकारेण पूह्या जऊहिं । दिण्णो से पासाओ विमाणोवमो ४ ।

सिंहलदीवे राया हिरण्णलोमो, तस्स देवी सुकुमाला नाम, तेसिं दुहिया लक्ख-
णलया (लक्खणा) णामं, पुत्तो य तस्स रण्णो जुवराया दुमसेणो । दूओ य पेसिओ कण्हेण
सिंहलदीवं, सो आगतो कहेइ—देव ! हिरण्णलोमस्स रण्णो दुहिया देवया विव रूव-5
स्तिणी, सा तुम्ह जोग्गा. सा य किर दाहिणवेयालीए समुदमज्जणं सेवमाणी देवच्चणव-
क्खेवेण मासं गमेहिइ दुमसेणेण सारक्खिया. ता कीरउ आयरो रयणसंगहस्स । तस्स
वयणेण राम-केसवा गया समुदतीरं, दुमसेणं हंतुं सपरिवारं लक्खणकुमारिं गहाय
सपुरिमागया । हिरण्णलोमेण य रण्णा विउलो अत्थो पेसिओ, 'पुबचित्तिओ मे मणो-
रहो संपुण्णो ति पणओ हं आणाविघेउ' ति ५ ।

10

अरक्खुरीए नयरीए रट्टवद्धणो राया, तस्स देवी विणयवती, पुत्तो णमुई नाम
जुवराया, तस्स भणिणी (सुसीमा) सुसीमा इव वसुमती मणोहरसरीरा । सा सुरट्ठाविसए
पभासतित्थं मज्जिउं गया णमुइसहिया । सा कहिया चारपुरिसेहिं माधवस्स । गतो राम-
सहिओ, नमुइं हंतूण सपरिवारं सुसीमं धेत्तूण लच्छिं पिब बितियं जायवपुरीमागतो ।
सा वि सकारिया कुलगरेहिं, दिण्णो य पासादो ६ ।

15

गगणनंदणे (मंथाप्रम्—२१००) नयरे जंबवंतो राया विज्जाहरो, तस्स य भज्जा सिरि-
मई, पुत्तो जुवराया दुप्पसहो नामा, धूया य से (जंबवती) सा चंदा-उरविंदाणि मुहसो-
हाए अइसयति, णयणजुवलेण य सभमरकुवलयजुगलं, थणजुवलेण य पीणुणय-निरंतरेण
वालतालफलसिरिं, लताओ य सपल्लावओ धाहाजुवलेण, मज्जेण य तिवलिविभंगुरेण वज्ज-
मज्जं, जहणवित्थारेण भागीरहिपुलिणदेसं, ऊरुजुवलेण गयकलभत्तासाभोगं, जंघाजुवलेण 20 ✓
कुरुविंदावत्तसंठितिं, कमजुवलेणं कुम्भदेहागितिं, सुकुमालयाए सिरिसकुसुमसंचयं, वयण-
महुरयाए वसंतपरदुर्गवायं । सा चारणसमणेण 'अद्धमरहाहिवभज्जा भविस्सइ' ति आदिट्ठा ।
ततो सो जंबवंतविज्जाहरराया 'तं गवेसिंस्सामि' ति गंगातीरे सन्निवेसे सन्निविट्ठो । सा य
कुमारी अभिक्खं गंगानदिं मज्जिउं एइ सपरिवारा । विज्जाहरेण य इक्केण सेवानिमित्तं कण्हस्स
निवेदिता । सो अणाहिट्ठिसहिओ तं पएस गतो, दिट्ठा अणेण गंगापुलिणे कीलमाणी, 25
रूवमुच्छिण्ण य हिया । निवेइया रण्णो, सो रुसिउ आगतो सयं, जुज्झिउं च अणाहि-
ट्ठिणा सह संपलग्गो । भणिओ य णेण राया—अयाणुगो सि तुमं, कण्हस्स वासुदेवस्स
नेऊण कुमारी देया, तं जइ तेण सयमेव हिया णणु सोहणं. किं न धाणसि से पहावं ? देव-
प्पसायं च ? ति । ततो सो उवसंतो, भणितं [च]—सुट्ठु कुमार ! भणसि. मम वि चार-
णसमणादेसं पमाणं करंतस्स एसेव अहिप्पाओ आसी. तं अहं तवोवणं गमिस्सं, दुप्पसहो 30

ते, य परिपालणीओ, खमह मे अयाणओ अतिकर्म । तओ ते जंबवतीं धिति पिब वितियं गहेऊण बारवत्तिमुवगया । पूइओ य जायवेहिं समारिओ । दुप्पसहो य कुमारो जंबवईपरिवारियाओ विउलं च वित्तं गहाय उवगतो, पणओ राम-केसवाणं । तेहि वि बंधुवहारेण पूइओ गतो सपुरं । जंबवतीए दत्तो पासादो कण्हेण ७ ।

- 5 वियब्भाजणवए कुंडिणिपुरं नाम नयरं । तत्थ भेसगो राया, विज्जुमती देवी, तेसि पुत्तो रुप्पी कुमारो, रुप्पिणी य दुहिया । सा य वासुदेवस्स नारएण निवेदिता, भणइ—कण्ह ! सुणाहि—मया रायतेवराणि षडुयाणि दिट्ठाणि । जारिसी पुण कुंडिणिपुरे रुप्पिणी नाम कण्णया तारिसी वीया नै होज्ज ति सक्केमि । सा सहस्सरस्तिरंजियसयवत्तकंतवयणा, वयणकमलनालभूयचउरंगुलप्पमाणकंधरा, मउय-सुवट्ठित-सिलिट्ठ-संठिय-तणुय-सुकुमाल-
✓ 10 सुमलक्खणसणाह-किसलैयुज्जलबाहलतिका, करपरिमिय-वट्टहारपहसिय-पीणयणजुयलभार-सीदमाणवल्लिभंगवलयिमज्जा, ईसिमबलायमाणवरकमलवियट्ठणामी, कण्णालक्खणवियक्खणपसंसियमदणसरनिवारणमणुज्जसोणिफलका, रंभणिभ-परमसुकुमाल-धिर-वरोरु, सुली-णजाणुप्पणसा, गूढसिर-रोमगोपुच्छसरिसजंघा, नवनलिणिकोमलतल-कमलरागसप्पभन-हमणिमासियपसत्त्वचलणा, सवण-भणग्गाहिरिभित्तवयणवियक्खणा, आलओ गुणाणं ।
15 एवं च नारदो रुप्पिणिं कण्हस्स हियसहीणं फाऊण उप्पइओ । रुप्पिणीए अणेण वासुदेवगुणा कहिया ।

- एयम्मि य देसयाळे रुप्पिणी सिमुपालस्स दमघोसमुयस्स दत्ता । रुप्पिणिपिउच्छाप य एयं पवित्तिं सोऊण विरहे भणिया—पुत्ति रुप्पिणि ! सुमरस्सि जं सि बाळभावे दो वि अइमुत्तएण कुमारसमणेण णमचारिणा भणिया ‘वासुदेवस्स अगमहिंसी भविस्संति’ ति ? ।
20 तीए भणियं—समरामि । सा तं भणइ—पुत्त ! जह वागरियं ठेण मुणिणा तहा तं, न एत्थ संसओ. थलदेव-वासुदेवा अवरंते सुवत्ति, समुदेण फिर से मग्गो दिण्णो, धणदेण णयरी णिम्मिया धारवती, रयणवरिसं च बुद्धं. ‘वासुदेवो य फिर सिमुपाल-जरासंधे वहे-हि’ ति याओ पवत्तइ चि. चेइपंडुओ य तुमं सि दत्ता रुप्पिणा. सिमुपालं हंतूण वि तुमं कण्हो गेण्हंतगो, तं मा ते वयणीययं होदिति. जइ तवाणुमयं दामोयरस्स पेसेमि
25 अहं ति । रुप्पिणीए भणिया—पिउच्छा ! तुग्गे ममं पमवहा पिउणो अणवरं, जं च मे हियं हत्थ तुग्गे मे पमाणं ।

ततो तीए पच्छणं पुरिसो पेसिओ धारवती लेहे गहेऊण, ते विवाहदियसनिरुत्तैपट्ठिओ विलियजंघा कुमारीवाणस्सफला, सिमुपालबंधणनिगूयवयणा य लेहा उवणीया कण्हस्स । ‘धैरदानदीतीरे य नागपरवणवधदेसेण कुमारिनिग्गमो, तत्थ मिलियन्न’ ति कहियं छेहिं

१ 'वती' दे० दा० रिता ॥ २ कुंडिणिपुरं दा० रिता ॥ ३ न दिहं चि ही ३ ॥ ४ 'लट्ठ' व ३ ॥ ५ 'गह' दा० ॥ ६ 'न' भवारिणा उ २ ही ३ ॥ ७ 'ससि' चि दा० रिता ॥ ८ पुत्ति क ३ ॥ ९ 'व' रिता ॥ १० 'हि' चि दा०, 'वेह' दा० । ११ 'हि' चि वेह' ही ३ क ३ मो ३ ॥ १२ 'वयणो' दा० ॥ १३ 'पवत्ति' दा० ॥ १४ 'वराण' व ३ ॥

पुरिसेहिं । आगया य कुंडिणिपुरं, यण्ण-विधुपभावा य कहिया पेहिं कुमारीय सपिउच्छाए,
 निच्छियाऽऽगमणं कण्हस्स । बहुमाणं सिमुपालो आगतो द्विओ धरदानदीपुवतीरे । पम्-
 विस्वया रुपिणी सखालंकारभूसिया नीणीया नागवरं भद्दगमहेतुरगपरिवुडा । सा अष-
 णच्छलेण पुणो पुणो तीइ । दिट्ठा य णाए ताल-गुरुडज्झया जहा कहिया दूएहिं । तुट्ठाए य
 भणिया रुपिणी पिउच्छाए—पैहि पुत्त ! पसण्णाणि ते देवयाणि । पैहि, कुणसु पइस्सिसणं ५
 देवउलस्स मंदं मंदं परीति । वासुदेवेण य कुमारिं दट्ठूण भणिओ दारुगो—तूरह तुरगे ।
 तेण य चोइया नागपरंतेण । कण्हेण य तीए पैमाणं करंतेण आरोविया रहं । ठिया य भद्द-
 गेण विज्जुलया इव नवजलदहीणा दिट्ठा । आफालियं च गेण धणुं । ‘कहिं वच्चसि सूर !
 कुमारिं गहेऊणं ?’ ति भणंतो भणिओ कण्हेण—मा मर, वच्च, रुपिस्स पवित्ति नेहिं ।
 किं ते उज्जमेण ? भण—‘राम-गोविंदा रुपिणि कुमारिं हरिति’ ति । सो भीओ रवंतो 10
 गओ रुपिसमीवं । दो वि सपरियणा निगया । रुपिंरणा पइण्णा कया—भगिणि अमो-
 एउं न पविसिस्सं नयरिं । पत्थिओ सहता बलसमुदण्णं रहमगेण । रुपिणी य विमणा
 पुच्छिया कण्हेण—किं देवि ! नाभिरुइयं तेमया सह गमणं ? । सा भणइ—देव ! सुणह, मम
 भाया धणुवेयनिही, सवलो य आगतो । तुम्हे पुण दुवे जणा, तत्थ मे पीलं आसंकामि ।
 कण्हेण भणिया—देवि ! न जुत्तं इत्थिसमीवे अप्पा विकत्थेउं, तह वि पुण तवाऽऽसासण-15
 निमित्तं भणामि—पस्स मे वलं । तत्थ नाइदूरे महापरिणाहा पायवा पंतीए ठिया, ततो .
 गेण एकसरेण विणिभिण्णा । अणंतरिया य जे जे तीए संदिट्ठा ते ते विदारिया । वहरं
 च से अंगुलिमुदाए चूरियं अंगुट्ठंगुलिसन्निवाएणं । पत्तं च अग्गाणीयं । भणिओ य वलो
 कण्हेण—भाउग ! तुम्हे सुणहं गहाय वच्चह, अहमेते निवारेंमि । रामेण भणिओ—कण्ह !
 तुमं वहुसहिओ वच्च वीसत्थो । अहं एयं कागबलं प्रोएमि । ततो रुपिणीए जायभयाए 20
 विण्णविओ कण्हो—देव ! जहा मे वयणीयं न होइ—‘भाउगं मारावेऊण गय’ ति, तहां
 कुणसु पसायं । संत्ता तुम्हे सक्कं पि जेउं । एवं विण्णविण्णं दामोदरेण रामो भणिओ—
 भाउग ! सुण्हा ते भाउगस्स अभयं मगति । कीरउ से पसाओ । रामेण य से ‘तह’ ति
 पडिवत्तं । रुपिभूपचलं च बलदेवमभिभवित्तमारद्धं । तेण य देवदिण्णो संखो समुद्धंतो ।
 तस्स सहेण निदुरगज्जिय-सुभियमगरागरंसरिच्छेणं वलतिभाओ निराणंदो उज्झियाउहो 25
 ठितो । रुपी य अणुयाति अमरिसिओ, दूरं गंतूणं य सरजालं पवुट्ठो रोहिणिमुयरह-
 यरोवरि । तेण य लहुहत्थयाए छिण्णा सरेहिं सरा, तुरगा सारही य पैडिविद्धा । विणा-
 सियरहो वि जाहे न मुयइ धिह्वाए ताहे से धणुं, विणासियं, अंगुट्ठो य दाहिणो विद्धो ।
 ततो मुहीहिं कहिं कहिं वि निवारिओ—‘सामि ! एस रामो पभवंतो’ वि ते न विणासेइ, अलं
 जुज्झेणं’ ति नियत्तिओ । पइण्णापूरणत्वं भोजकूडं नयरं निवेसेइ । इयरे वि सिद्धकजा 30

परं पीडमुबहता अणुविगा वचंति, कहियं च रुप्पिणीए—अणहसरीरो ते भाया निवत्तो
 सयं जणवयं । दंसिता पुर-पद्य-देसो य रुप्पिणीए, पत्ता एगं सन्निवेसं । तत्थ कण्हो जेह
 भणति—रमणीयमुवणमिणं, वत्तामु इहं ति । तेण 'तह' ति पडिस्सुयं, संदिट्ठो ये सिद्धत्थो
 सारही—वेच्छ! भणसु पडरवगं, सिग्गं विवाहगमंडगं धवणेह ति । सो गतो । जाव
 5 नागरा सज्जेति ताव य जक्खेहिं धू-धरं वेवाहिणेण सकारेण पूइयं । पत्ता नागरया, वट्ठण
 विन्दिता । तं च देवतानयरं जायं । पडर-जक्खपरिगयाण य अतिच्छिता रयणी । कमेणं
 य पत्ता धारुणं । वत्तो य रुप्पिणीए सभयणस्स उत्तर-पुरच्छिमो पासाओ ८ ।

रोहिणी-देवगीहिं वत्ता-55भरण-पडिचारिकाजणेण पूइया । देविपरियणस्स य पडि-
 सिट्ठो पवेसो । भणिओ य सच्चभामाए वासुदेवो—देव ! हरिसिज्ज कुमारी जा तुम्भेहिं
 10 आणीया । सो भणइ—का कुमारी ? फओ यो ? जओ पइस्सइ । जादे निदमं फरेइ
 ताहे णेण भणिता—रेवयपद्यसमीवे णंदणवणे दच्छिह ति । संदिट्ठो अणेण सेल्ले-
 कातो—उज्जाणे सिरिचरे सिरिपडिमं अवणेऊण पेडिगं छुं सज्जिता आणे पच्चिणादि ति ।
 तेण जहाणत्तं अणुट्ठियं । दिण्णा य आणत्ती अंतरेउराणं उज्जाणनिग्गमणे । पच्चूसे रदे फरे-
 ऊण रुप्पिणिं दारुगसहिओ गतो नंदणवणं केसवो । सिरिचरे य णेण ठविया रुप्पिणी,
 15 भणिता—'देवि ! देवीणं आगमणसमए पेडियाए निचला अच्छसु जाव निगयाव' ति योत्तु-
 णमवयंतो' रहसमीवे चिट्ठवि । पत्ताणि य अंतरेउराणि, सच्चभामा पुच्छइ—देव ! कहिं
 सा कुमारी ? । भणिता—गया सिरिपरं, वचइ, तत्थ णं दच्छिह । ताओ गयाओ 'अहो !
 भयवतीए रुवं णिम्मवियं सिपिण' ति भणंतीओ पणयाओ । उवाइया य सच्चभामाए—
 'भयवइ ! कुमारी आगंतुगा हिरि-सिरिपरिवज्जिया होउ, तवो पूयं फरिस्सं' ति निग्गया,
 20 भणिता य समंघतो । चेदीओ भणति—सामिणीउ ! सा फस्स[इ] अदविराइणो धूया हो-
 दिति । का सत्ती तीए तुज्जं पुरओ ठाइवं ? गुम्मे फम्मि वि लीणा ठिया होदिति । गयाओ
 य कण्हसमीयं भणति—देव ! न धीसए सा तुच्चं वट्ठइ । तेण भणिताओ—अवस्सं तत्थेव
 होदिति, यणामो, दच्छिहणं । गओ य केसवो 'देवी(मयामम्—२२००)सहिओ सिरिपरं ।
 सा उट्ठिया, 'देव ! संदिसइ, फओ पणमामि ?' ति । तेण सच्चभामा दंसिया । रुप्पिणी
 25 य सीसे पणया । सा भणति—तुमं सि अम्हेहिं पुवं यंदिया । वासुदेवेण भणिता—'इह
 फइ ? ति । सच्चभामा भणति—'जइ अम्हेहिं भणिणी बंदिया तुज्जं किं इत्य पत्तवं ?' ति ।
 सक्कुसाए पि वत्ता-55हरणेहिं पूइया ।

* १. पञ्चुण्णकुमारजन्मो लदवहारो गवेसणा य

रुप्पिणी क्याइ य सीहं मुदे अइगच्छमानं सिमिजे पासिता फदेइ । केसवेण पहाण-

१ य शा० दा० विना ॥ २ वच, भ० दा० ॥ ३ अणह सरीरो य वत्ता० दा० ॥ ४ का कुमारी जन्मो
 दा० विना ॥ ५ उज्जाणो के १ गो १ ॥ ६ उट्ठिय हो १ ॥ ७ ओ रेवयसमी० दा० विना ॥ ८ गुम्मे
 दा० विना ॥

पुत्तलंभेण अभिणंदिया । पुणरवि य उज्जाणं गतो सउरोहो माहवो । विर्यरमाणीए य रुपिणीए दिट्ठो पहवारी समणो^१ ज्ञाननिच्चलणयणो, पुच्छिओ य णाए बंदिकण—भयवं ! उदरे मे साहह किं होहिइ ? ति । सच्चभामाए वि तयणंतरे पुच्छिओ तहेव । सो ज्ञानवाघायभीरु 'कुमारो होहिति' ति भणंतो अदरिसणं गतो । ततो तासिं विवाओ समुपपणो—अहं पुत्तलंभेण मुणिणा आदिट्ठा, अहं आदिट्ठ ति । रुपिणी भणइ—मया पढमं पुच्छिओ । इयरी भणइ—सधं, तुमे पढमं पुच्छिओ, न पुण तेण किंचि भणियं । मया पुट्ठेण बागरिखं ति, तेण ममं पढमं पुत्तो होहिति, ण तुहं ति । एवं तासिं विवदंतीणं सच्चभामा भणति—जीसे पढमो पुत्तो जायइ तीसे वरकोउए इयरीए केसेहिं दन्मकज्जं फायवयं^२ ति । रुपिणी य पच्छण्णगग्गमा, ततो णं सच्चभामा वाहइ । निबंधे य कए पडिवन्नं—एवं नाम भविस्सइ ति । ततो दो वि जणीओ गयाओ वासुदेवसमीवं । कहिओ अणाहिं चार-^३ १० गादेसो पणयं च । वासुदेवेण भणियाओ—मुग्गं दुण्ह वि जणीणं कुमारो होहिंति, अलं विवाणं ति । ताओ निग्गयाओ । तासुं च निग्गयासुं दुज्जोहणो उत्तरावहराया सेविडमइगतो दामोयरं । कहियं च अत्थाणीगयाण राईणं कण्हेण देविविवायवत्तुं । दुज्जोहणेण भणियं—देव ! जीसे पढमं पुत्तो जायइ तस्स मया धूया विण्णा । एवं परिहासे कए अइगओ चारवत्तिं सपरिवारो जवणाहो ।

15

रुपिणी य पुण्णे पसवणसमए पसूया पुत्तं । कयजायकम्मस्स य से बद्धा मुदा वासुदेवनामंकिया, निवेदितं च परिचारियाहिं कुमारजम्मं कणहस्स । सो रयणदीविकादेसियमगो अइगतो रुपिणिभवणं । चक्खुविसयपडिओ य से कुमारो देवेण अक्खित्तो । कओ य अकंदो चेडीहिं—कुमारो केण वि^४ हिओ ति । रुपिणी य कण्हं दहूण मुच्छिया, सत्था पुत्तसोगदुहिया विलविबमाढत्ता—देव ! निही मे दिट्ठ-नट्ठो जातो । मे मंदभागाए अज्ज-^५ २० नुवुग्गतो चालचंदो राहुणा घत्थो । निरालोयासु दिसासु कत्थ णं मग्गामि ? परितायसु मं सामि ! देवताण मे को कओ अवराहो जेण मे पुत्तको अवहिओ ?, न याणं, मरिसितु । तो एवं च रोवमाणी देवी आसासिया जउपइणा—'देवी मा विसायं वध, गवेसामि ते पुत्तमं । जेण ममं परिभविक्रण हिओ तस्स दिट्ठमेत्तस्स अणमिणंतस्स मारं विणयं फरिस्स' ति बोत्तुण सभयणमुवगतो ।

25

तत्थं सकुलगरो चिंतापरो अचछइ । नारओ य पत्तो तं पएसं । वदिसत्तचित्तेण य चिरस्स दिट्ठो, भणिओ य जेण—सागयं रिसिणो ?, चिंतापरेण ण मए स्थं दिट्ठा । सो भणइ हसमाणो—कण्ह ! महती ते चिंता—कस्स मण्णे राइणो कण्णा रुवस्तिणी होज्जा ? रयणं वा ? को वा न सेयइ ? को वा जरासंधपक्खिओ ति ? । सो भणइ—न एयं, सुणह कारणं—रुपिणीए जायमेत्तओ केणावि हिओ कुमारो, तस्स परिमग्गणतिसित्तं मे सहती^६ ३०

१ विट्ठो क १॥ २ ओ निच्चलज्ज्ञानयणं दां विना ॥ ३ होत्ताग, अलं दां ॥ ४ वि हरिओ क १॥ ५ ओ हिओ क १॥

चिंता । नारओ दंतप्पमापरिभिन्नक्खरं भणइ—कण्ह ! सोहणो संधी जाओ, जओ सच्च-
भामाए आसण्णो पसवणकालो. तीसे य चारणोवदिट्ठो धुवं कुमारो होहिति, ततो रुपि-
णीए केसमुंडणं दूरओ परिहरियं । ततो वासुदेवेण भणिओ—अलं परिहासेण, वच्चइ;
देवी धीरवेह त्ति । ततो सो तत्थेव परिहसंतो गओ, रुपिणीए भणिओ—अज्ज ! आसि
५ मे आसा 'तुम्हे मे पुत्तगस्स पवत्ति आणेहि' त्ति. तं जइ तुम्हे एवं आणवेह, निराणंदा
मि संबुत्ता । ततो जायाणुकंपेण नारएण भणिया—रुप्पिणि ! मुय सोगं. अहं तव पुत्तस्स
गवेसणं अक्काऊण न ते पुणो दच्छामो. एस निच्छओ त्ति । उप्पइओ फसिणकुवलय-
पलासरासिसामं गगणदेसं ।

सीमंधरजिणं पइ पञ्जुणवहारविसया नारयस्स पुच्छा

१० चित्तिं च णेण—'अण्णया अइमुत्तो कुमारसमणो इहं अइसयनाणी संसयर्याडिपुच्छा-
वायगो आसी, संपयं पुण अवरविदेहे सीमंधरो नाम तित्थयरो विहरति, तं गच्छामि
तस्स पायमूलं. सो मे एयमहं वागरेहिइ' त्ति संकप्पेऊण गतो खणेण अरहओ समीवं । ति-
गुणपयाहिणपुवं च वंदिऊण पुच्छति—भयवं ! चारवतीए कण्हस्स वासुदेवस्स रुपिणीए
अगमहिसीए पुत्तो जायमेत्तओ हिओ केण ? त्ति ।

१५ भयवया भणियं—धूमकेलुणा जोइसियदेवेण पडिणीययाए अवहरिऊण भूयरमणाड-
वीए सिलायले उज्झिओ 'एत्थ एसो सूरायवेण सोसं गमिस्सइ' त्ति । विज्जाहरमिहुणं च
पथूसे तस्सोवरिएण समइच्छइ—कालसंवरो कणगमाला य । तस्स य दारगस्स चरि-
मसरीरनिष्फत्तिभविषयाए तेसिं गती पडिहया । ताणि संकियाणि 'किं मण्णे एत्थ कोइ
अणगारो तयरओ संठिओ होज ?' त्ति प्रवइयाणि, पस्संति घालं सतेयसा मुहारयणमरी-

२० इपयरेण य दिप्पमाणं परमदंसणीयं । 'अहो ! अच्छेरे एरिसेण रूवेण तेयसा य न होइ एसो
पायंभावयो' त्ति पसंसमाणो भणइ कालसंवरो—देवि ! ययामो त्ति । सा न चलइ । सो
विज्जाहरेण भणिया—किं देवि ! एण ते अट्ठो देवकुमारसप्पभेणं दारोणं ? ति । सा भणइ—
अज्जउत्त ! तुम्हेहिं दिज्जंतेणं ति । ततो तेण तुट्ठेण से अंके निक्खित्तो 'एस ते पुत्तो मया दत्तो'
त्ति । ताणि वं गहेऊण निदिमिव दरिदाणि गयाणि । वेयहुवाहिणसेटीए पच्छिमदिसंतेणं

२५ मेहकूटं नाम नयरं अमरावतीदेसो, फओ य ऊसयो, पयासियं च—कणगमालाए देवीए
तिरिक्खरणीविन्नाए पुणं पच्छाइओ गम्भो, संपयं जातो कुमारो दित्तो, 'पञ्जुनओ'
त्ति य से नामं कयं । सो तत्थं परिबुद्ध । सोलसवरिसो अम्मा-विऊहिं सहे सनेहि त्ति ।
पञ्जुणपुव्वभवपुच्छा

पुणो पुच्छइ—भयवं ! कइ तस्स जायमेत्तगस्स पडिणीओ उप्पन्नो ? त्ति । भयवया भणिओ

१ इपयं ति । तं पा० ॥ १ ओ भणिय मे पा० ॥ २ आणेइ पा० विना ॥ ४ उ १ विनाप्पव—
'तत्तं कऊण ते ही ॥ ५ अयमु' पा० ॥ ६ पडि' उ २ ॥ ७ मे पयवमहं क २ ॥ ८ 'ए भीसगाड'
ही २ ॥ ९ 'ययो बालो ति ही ॥ १० 'य घरे बडु' क २ उ० ॥ ११ 'समं ह' क २ ॥

नारओ—अणाइसंसारवत्तिणो जीवस्स तासु तासु जोणीसु कारणवसेण सधे सत्ता वंधना आसी सत्तू य. पुण तस्स दारगस्स सम्मत्तलंभकाले जो पिता तस्मि समए आसी, सो से जहा जन्मंतरे पच्छा सत्तू जातो तं सुण—

पज्जुण्ण-संनपुव्वभवकहाए अग्निभूइ-धाउभूइभवो

भरहे मगहाजणवए सालिग्गामे मणोरमुज्जाणं । तत्थ सुमणो नाम जक्खो, तस्स १ असोगपायवसंसिया सिला सुमणा, तत्थ णं जणा पूयंति । तत्थ य गामे सोमदेवस्स माहणस्स अग्गिलाए भारियाए दुवे पुत्ता अग्निभूइ-धाउभूइ अणेगसत्थऽपहयम-तिणो, तस्मि मंडले लद्धपंडितसहा, बहुजणसम्मया परिवसंति ।

तस्मि य काले णंदिवद्धणो अणगारो चोरसपुष्ठी समुप्पण्णोहिनाणी समणो विहर-माणो मणोरमउज्जाणे समोसरियो । तस्स य समीचे समंततो जणो आगम्म केवलपिन्नत्तं १० धम्मं सुणइ, संसए य पुच्छइ । सो य भयवं जिणो विव अवितहं वायरेइ । तं च तहा जणमुवसेयमाणं उवलद्धूण सोमदेवपुत्ता भणंति—अयाणओ एस लोगो अम्हे वइक्कमि-ऊण समणसमीवमुवगम्मति. कयरं तं नाणं जं अम्हं अविदितं ? ति । तेहिं पिया आपु-च्छिओ—ताय ! मणोरमे उज्जाणे मुणी किल कोई द्वितो, तत्थ लोगो वचइ. तं तेण सह धायं करेयु, अणुजाणह ति । तेण भनिया—तुम्हे मया उवज्झाए अत्थदाणतोसिए काऊण सिक्खी-१५ विया, कीस परिभवं सहइ ? पराएह समणं । ते गया जणपरियुडा णाइदूरट्टिया भनिया—भो समण ! तुमे समं यादत्थी आगया अम्हे. भण, किं जाणसि ? जा ते पडिवयणं देमो ति । तेसिं च आयरियाणं सीसो सच्चो नाम ओहिनाणी वादलद्विसंपण्णो सुमणसिलास-मीवे पसण्णचित्तो अच्छइ । तेण सहाविया—भो माहणा ! मा होह महिससमाणा. जं भे वत्तवं तं भणह । इओ ते गया तस्स समीवं भणंति—भो समण ! किं भणियं होइ 'महि-२० ससमाणा' ति ? । सच्चेण भनिया—सुणह—

महिसाहरणं

एक्कस्मि रण्णे पाणीयं एक्कमेव, तं चउप्पयाणि आरण्याणि तण्हाभिभूयाणि आगम्म आगम्म तद्देसट्टियाणि पीयपाणियाणि निवुयाणि जहागतं वधंति । महिसो पुण तत्थाव-गाहिऊण सिंनेहि आहणइ ताव जाव कलुसितं । ततो ण वि तस्स, ण वि अत्तेसिं पाणजोगं २५ होइ । एस विट्ठतो । जहा सा अडवी तहा संसाराडवी, उदगसरिसा आयरिया, मिग-सरिसा धम्मसवणाभिलासिणो पाणिणो ॥

तुम्हे वाधायं धम्मकहाए करेमाणा महिससरिसा मा होहि-त्ति मए एत्थ सहाविया ॥

तओ भणंति—एएण मुणिणा सह वायत्थी आगया. जइ तुमे पराजिए एस ते गुरु परा-जिओ होइ, तो तुमे सह जुत्तो आलवो. इहरहा हि महिससरिसा अम्हे तुमे कया सीह-३०

१ °वहम्म° शां ॥ २ कोयि द्वितो शां ॥ कोइ पत्तो ली ३ ॥ ३ °राजव° ली ३ ॥ ४ °भे धम्मक-हापाधायं करे° ली ३ ॥

सरिसा कयाइ भवेज्जामो । सच्चेण भणियं—एवमेयं जइइ सं । ते भणंति—जियस्सं को निग्गहो ? । साहुणा भणियं—जो तुम्हं रुइओ । ते भणंति—जइ अम्हे जिणसि तो ते घयं सीसा । तुमे पराजिए तुम्हेहिं सबेहिं निग्गंतव्वं इओ । एवं ठिए समाणे पासणिगसमीवे सच्चेण भणिया—पुच्छह ममं जं ते अहिप्पेयं । ते भणंति—अम्हं न कोइ संसओ विदित-
 5 वेदाणं । तुमं पुच्छ जं ते पुच्छियव्वं । साहुणा भणियं—जइ मया पुच्छियव्वा, कहेइ—क-
 ओ इय इहमागया ? । ते भणंति—अम्हे इहेव संवुत्था, जो चंदा-इइहे ण याणइ सो
 अम्हे न याणिज्जा । साहुणा भणिया—जाणामि, जहा तुम्हे सोमदेवस्स माहणस्स पुत्ता
 अग्गिलागव्वजाय त्ति । एये कहेइ—तं गव्वं कओ त्थमागया ? । ते भणंति—एयं पि किं
 कोइ जाणइ ? । साहुणा भणियं—वाढं । ते भणंति—जइ तुमं जाणसि एयं तो जिया णाम
 10 अम्हे सुणामु । सच्चो भणइ—तुम्हे दो वि जणा अणंतरभवे सियालपिइका आसी ।
 ते भणंति—को पच्चओ ? । भणइ सच्चवादी सच्चो—अत्थि पच्चओ—
अग्गिभूइ-वाउंभूइपुत्रभवसंवंधो ।

इह नाइलो नाम गहवती । तस्स कम्मकरेहिं छेत्ते हलताडो पम्हुटो नागोहपायधंसस
 हेट्ठा, सत्ताहिगा य (धंयामम्—२३००) यइला जाया । तुम्हे सीयवायहया धं निग्गोहम-
 15 स्तिया । छुदावसेण य भे सो नाडो रइओ । तस्स अपरिणामेण विसूइया जाया । तेण
 परिवावेण दो वि मया अग्गिलागव्वे दो वि जमला जाय त्थ । न एत्थ संदेहो ॥

तं सोऊण संक्रिया । भणियं च पासणिगेहिं—पुच्छिज्जड नाइलो । गया य पुच्छगा ।
 कहियं गहवइणा—अत्थि यत्तपुवं, नाडो अद्धभक्खिओ य, सियालजुयलं च दिट्ठपुवं मयं
 दुद्धिण्ते । ततो ते माणुस्सा आगच्छमाणा भणंति—जिया माहणदारगा अइसयनाणिणा ।
 20 आगणहिं कहियं जहाभूयं । साहुणा भणिया—यितियं पच्चयं सुणह—
राहुगव्वलामूगकहासंवंधो

उज्जेणीओ पंच पुरिसा इहमागच्छंति । तेसिं च तिसिं इब्भदारगा, दुवे जत्ताभयगा ।
 इब्भमुओ एगो अवदायसामो राहुगो नाम यलामूको सेयंवरो, दुवे अचवाया चीणपिट्ट-
 रंजितवसणा । कम्मगरा य फाल-सामा, तत्थेगो फंबलेण पाहेयं बत्थाइं पोट्टलयइइं च
 25 पएइ इयरो अ दसिपूरयत्थेणं । जो सो मूओ सो मया अणुसट्ठो इहं उद्धेहिइ पययस्सइ
 य । जेण पुण फारणेणं इमं वेसमागतो ते अहं फहेमि जाय इहं न पावेइ—
राहुगपुत्रभवकहा

उज्जेणीए तावसो नाम सेट्ठी आसी । तस्स तिग्गिच्छिंए अत्थि फोसत्तं । सो आय-
 यपरियट्ठो फरिसणारंभयविस्सचित्तो अट्ठगणाणी फालगतो सूयरो जाओ । वरप य
 30 सो जूरेण पए सालिभन्नयणनिमिच्चं रेतं पुणमुत्तमागतो । तावसफालमुपण य सरो-
 कओ, पलायं तं जूरे, सो य सूयरपिइओ अयलोइतो पुचं दट्ठन ममुप्पमज्जाइंगरो तस्मेव

समीवमागतो । तेण अणुकंपाय ण पाडिओ, दिण्णो य से खीरोदणो, पुवसिणेहाणुरागेण य पुत्तमणुसरंतो नयरमागतो परिवह्णिओ । अण्णया वद्धो पसुत्ते ण्णे साणेहिं मारिओ, रैसंतो रोससंपलित्तो वधेव नयरे सण्णो जाओ । परिभमंतो य तं परं सणं च दिट्ठपुवं पत्तमाणो जाईसरो जाओ । न मुयइ य तं पएसं ममत्तेण । संचरंतो विट्ठो लउडेहिं पाइओ पुरिसेहिं । तदवत्थो जीवियत्पी, अवसरिओ, तं वेदणं सारीरं वेपंतो पितेइ—को एएसिं ५ वोंसो ? अहिजाई भयजणणी. अहवा सयं कयं नूण कम्मं परपीवानिमित्तं, तं अणुम-
धामि । एवं मइवमुचगतो कालगतो पुत्तस्स पुत्तो जातो । सुमरियपुवमवो य तं जणं पत्त-
माणो पितेइ—कहं पुत्तं 'वाओ'ति भणिस्सं, सुण्हं वा 'अम्मो' ति, तं सेयं मे भूयत्तणं ।
परिवह्णिओ य सयणस्स आउरस्स तेइच्छं लिहिऊण उवविसति, सम्मओ पूयणिज्जो य ज्ञातो ।

एयम्मि देसयाले एणो देवो सोहम्मकप्पवासी णंदीसरमहिमाए अवइण्णो विदेहे केवळि १०
पुच्छइ—भयवं ! अहं किं भविओ ? सुलहवोही ? दुल्लभवोहिओ वा ? । केवलिणा सणिओ—
तुमं सि भविओ, किं पुण तुमे गुरु अयासादिओ तेण दंसणमोहणिज्जं अजिणं ते दुल्लह-
मोहिगत्तणहेऊ । सो भणति—कहं पुण बुद्धिज्ज ? ति । अरहया भणिओ—तुमं इओ
चइऊण उज्जेणीए जंबुदीये भरहवत्तणीए वलामूगस्स राहुकस्स इव्वपुत्तस्स भाउपुत्तो
होहिसि. सो ते अन्नमत्थिओ बोहेहि ति । एवं सोऊण गतो देवो राहुगसमीवं । तस्स णेण १५
अत्यो दिण्णो । भणिओ य—अहं त्वं भाउगस्स पुत्तो भविस्सं. मम भाउए अकाले अंब-
फलदोहलो होहिति, तीसे तुमे इमेहिं ओसहेहिं फलपागं काऊण तेइच्छं करिजासि. 'समए
ओ इत्य दारगो जायइ सो मम दाववो' ति पडिवण्णेसु पडियारं करेजासि. जायं च ममं
साहुसमीवं अभिक्खं अभिक्खं नेजासि । 'जइ न बुद्धेजा तो इमाणि कुंडलाणि मे निय-
गनामंकियाणि दंसेजासि' ति वेयद्वुपघयसिद्धाययणसमीवे पोक्खरिणीए पक्खित्ताणि नेऊण २०
तं पएसं 'पुणो सुमरेजासि' ति; पुणो स नयरे साहरिओ ।

जहासंदिट्ठो य होइलविणोओ कओ दारगलंभस्सफलो । जायं च तं साहुसमीवं नेइ
पीठावंतो । सो दट्ठूण साहवो मइया सदेण रसति । ते भणंति णं—सावग ! सत्ताय-ग्गण-
वाचायं करेइ एस बालो । तवी सो तस्स बोद्धणत्थं इहं एइ । अन्नया तन्निवेण तवं चरि-
स्सति । पवइओ य थोवं कालं साहुधम्ममणुपालेऊण देवो भविस्सइ । संगारं च सुमरिऊण २५
उज्जेणिमागंतूण साइरेगट्ठवासजायस्स रोगं उदरेहिति । वेज्जपडियाइक्खित्तं सयं विगि-
च्छगरूवं काऊण भणिहिति—जइ णं मम देह सीसगं तो णं नीरोगं करेमि ति । तेहि य
पडिवन्ने इट्ठस्स सत्थकोसं बोद्धगं देइ । सो य सिलागुरुगो, सो णं ण तरति बोहुं, 'उय-
ज्जाय ! ण मे सत्ती परिसं भारं पदमवि संचारेडं' ति । ताहे भणिहिति—जइ समणो पघ-
याहिसि तो ते विसज्जेमि ति । वहुप्पयारं भण्णमाणो न पडिवज्जिस्सइ । एवं कयपयत्ते ३०

अंतो वेयङ्गं नेऊण कुंडलाणि दंसिहिति । ततो सो सुमरियपुष्पभवो जायतिव्रसंवैगो दारओ
सामणमणुचरिहिति ।

एयम्मि य कहावच्छेदे आलोइया पुरिसा कोऊहलिका य गया तेसिं समीवं । जह-
कहिया य साहुणा दिहा, पुच्छिया मूयं दंसेंति जहाभणियं । 'पराइया माहण' ति भणंता
5 पुरओ परिसमुवगया जहादिहं-सुयं कहिति । ते वि पुरिसा कमेण पत्ता, वंदिऊण
आसीणा । भणिओ य मूओ साहुणा—राहुग ! पुष्पभवतावस ! मरिऊण सूयरो सि जाओ.
तत्थ वि साणेहिं रसमाणो बहिओ उरगो सि जाओ. तओ लउडेहिं हम्ममाणो नट्टो मओ,
तओ पुत्तस्स पुत्तो माणेणं अम्मा-पियरो नालवसि. एवं ते काळो गओ. ततो 'देववयणं
कायवं' ति इहागओ सि. संसरमाणस्स य ऐगमेगस्स जंतुणो तिरिय-मणुयभवेसु अम्मा-
10 पियरो सब्बे जीवा आसी, देव-नारैएसु नत्थि, एत्थ सेट्ठी वि. जहाणुभूया य से (ते)
जातीतो [*साहुणा*] सपच्चयं कहियाओ. तावसकाले जा ते माया आसि ति तं कहं
जाणासि जहा एसा जम्मंतरेसु वि आसि ? ति. संसरमाणेण जंतुणा सब्बसंबंधा अणुभूय-
पुष्पा. एस सत्त्वावो । सोऊण उद्धुसियअंसुपुण्णयणो पडिओ साहुणो पाएसु—भयवं !
विदिया तुज्झं सब्बसंसारगय ति । तत्स य वयणं सोऊण सहायपुरिसा परमविग्गिया
15 भणंति—अहो !!! अच्छेरियं, एस अहं सह पट्ठिओ जम्मप्पभिइ मूओ इयार्णि साहुवयणं
सोऊण उल्लवेउं पयत्तो ति ॥

भणिया य ते अग्गिभूय-चाउभूर्इ सच्चवाइणा सच्चेणं—एस वितिओ पयओ, जहा
तुम्हे सियाळा आसि ति । पासिणिगेहि वि 'वह' ति पडिवन्नं । विमणा य ते माहणा भणं-
ति—निच्चयणा वयं, छिण्णो संसओ, जियं समणेणं भवंतरवियाणएण । पसंसंती सत्ता
20 गया परिसा । तेहिं सोमदेवस्स अग्गिलाए य कहियं । ताणि रोसपलित्ताणि भणंति—
पुत्ता ! जेणं यो समणेणं महाजणमज्जे ओहामिया तं पच्छन्नं जीवियाओ ववरोवेह । तेहिं
भणियं—किह एरिसो महप्पा तवस्सी घदिजइ ? । ताणि भणंति—अहं यज्झा, मा पडि-
कूळा होहि-त्ति । ते तं पमाणं कुणंता निसीहे गया तं पएसं । सच्चो य सुमणसिलापपसे
सत्तराइयं पडिंमं योसट्ठकाओ ठिओ । यहपरिणया य अक्खेण भासिया—'दुराचारा ! रिसि-
25 पायगा ! विणट्ठ' ति भणंतेण थंभिया छेप्पकम्मनरा इय । पमाए जणेण दिहा तदवत्था,
यंचवजणेण य । सच्चो जाइओ—महरिसि ! खमह, से कुणह य जीविण पसायं ति ।
सारयसरसलिलविमलदियएण य साहुणा भणियं—गाहं कुण्णामि एपसिं, सुमणो जफसो
कुवियो, वेण थंभिया । पसाइजमाणो य जफसो भणइ—एपदि एत्थ सुसियवं पायकम्मोहिं,
नत्थि से जीवियं ति । भणिओ जदिट्ठो भासमाणो ओहिदंसणिगा सच्चेण—एए जिणव-
30 यणवादिआ अण्णाणिओ, खमसु से, सुयसु कोयं ति । ततो उयसंतो । जाया य सामाविया ।

वितियं पाणेदि—अहो ! साधवो दयासारा. अम्हारिसेमु वि निग्विणेमु सायुक्ता
 वसति. एग सिद्धिमगो जं एते दंसति ति । पडिया सच्चरम पाणुं, भणंति य मुद्धहि-
 यया—भयं ! तुम्हा संतिया पाणा. अन्नप्पभिइं च तुम्हा सीसा मो. सादुधम्मं पुण न
 सत्ता पाळेउं, गिहिधम्मं पुण गिण्हामो । ततो अणुवयधरा सावया जाया, अदिगया य
 जिणवयणममयभूयं । गया साहुणो विहरमाणा । 5

ते वि सीलरया जिणपूवारया अम्मा-पियरो पण्णवेंति—पडिवज्जह मगं अरहंतदेसियं
 ति । ताणि भणंति—पुत्ता ! गया य. ते समणा, जाणं ते भण्ण पडिवज्जो धम्मो. अलं भे तेगं
 ति । तेहिं भणियं—निगुणेसु अम्म-ताय ! पडिनिवेसो मूढया. सणो अविसंवादी नेवाणसं-
 पावओ य जिणवरदेसिओ धम्मो. मा होह अयाणुयाइं. पडिवज्जह सप्पहं. ना दुग्गतिं वधि-
 हह ति । ताणि भणंति—तुम्हे ताण समणाणं सोऊग अम्हे कुलधम्मोओ वेउत्ताओ फेडेउं 10
 हच्छह. जइ एवं पडिवज्जा कुगइं वसामो, गया णाम ति । ताणि पडिवज्जंति तेहिं पुत्तेहिं
 उरइसमाणं । ते पुण ददधम्मो कालगया सोहम्मो पंचपलिओवमट्ठितीया देवा जाया ।

पञ्जुण-संचपुव्वभवकहाए पुण्णभद्-माणिभद्भवो

ततो चुया गयपुरे जियसत्तू राया, धारिणी देवी, अजियसेणो जुवराया । सेट्ठी
 पुण अरहदासो, तस्स भज्जा पुप्फसिरी, तीसे गम्भे जाया जिह्व-कणिट्ठा पुण्णभद्-15
 माणिभद् ति । कयाइ महिंदो नाम अणगारो सगणो हत्थिणाउरे समोसरिओ । तस्सं-
 तिण धम्मकइं सोऊण राया सेट्ठी य पवइया । अजियसेणो य राया जाओ, पुण्णभद्दो
 सेट्ठी । साहवो विहरिऊण बहुणा कालेण पुंनरवि गयपुरमागया । पुण्णभद्-मा-
 णिभद्दा य वंदिउं पत्थिया, अंतरा य पस्संति सोवागं सउणपंजरं रंधे काऊण पिंगलाए
 सुणिगाए अणुगम्ममाणं । तेसिं च ताणि दट्ठूण असीव सिणेहो जाओ । ततो से विंवा 20
 जाया—किं मण्णे एस दट्ठूण सिणेहो यहुइ ? पुच्छीहामो गुरुवो ति । सो य नेहिं
 सोवागो भणिओ—जाव अम्हे साहुसमीयं वसामो नियत्तामो य ताव य पडिवालेहिं, तो
 ते किंचि दाहामो । सो 'जहाऽऽणवेहं' ति द्विवो । ते गया महिंदं अणगारं वंदिऊण विग-
 ण पुच्छंति—भयं ! सोवाए सुणिगाए य परो सिणेहो, कहेह कारणं ? । ओहिणा सुदिहं
 च साहुणा कहियं, जहा—तुम्हं पुव्वभवे अम्मा-पियरो आसी. यहुं पावं समज्जिगता काल-25
 (मन्थाप्रम्-२४००) गयाणि सप्पावत्ते नरए पंचपलिओवमाणि दुक्करमणुभविऊण उव्वट्ठाणि
 इहाऽऽणयाणि । सपच्चयमेयं सोऊण समुप्पण्णजाईसरणा वंदिऊण सोवागसमीवमागया ।
 णीओ अणेहिं सगिहं, कहियं च पुव्वभवचरियं । मोवागेण सुणिगाए य सुमरियं । भ-
 णिओ य नेहिं सोवागो—अम्हे ते विंति देसु जेग जीवसि, अलं ते पावजीरिणं, मा पुनो
 नरगे वच्चिहिसि । ततो सो अंसूणि मुयमाणो भगइ—जाऽहं सत्तो इयानिं गरहियाए जातीए 30
 कालं गमेउं. कयभत्तपरियाओ मरिस्सं । कए निव्वंघे तेहिं दिनपक्कयाओ द्विओ । पिंग-
 लाए उव्वणीयं भोयणं, सा णाऽभिलसइ । ततो भगिया सेट्ठिणा—पिंगळे ! तुने वि भत्तं

पञ्चकलायं जंओ न भुंजसि ? । ततो णाए सीसं कंषियं । सा सत्तरत्तस्स कालगया । सोवागो
अट्टारसण्हं दिवसाणं नंदीसरे दीवे देवो जाओ । सुणिया अजियसेणस्स रण्णो दुहिया
जाया सुदरिसणां णामं । तेहिं पुण्णभद्-भाणिभद्देहि सिणेहेण सूइया । कालेण य
'अग्गिले ! पिंगले !' ति आलवंतेहिं बोहिया । सेट्ठी य रण्णो सरीरभूओ, तओ तेण बो-
5 इया पवइया पियदंसणागणिणीसमीवे, काऊण सामन्नं गया देवलोयं । ते य पुण्णभद्-
भाणिभद्दा सावयधम्ममणुपालेऊण समाहीए कालगया गया सोहम्मं ।

पञ्चुण संबुधभवकहाए महु-केढवभवो

तत्थ दो सागरोवमाइं दिव्वे भोए भुंजिऊण चुया गयउरे विस्ससेणस्स रण्णो सुल-
वाए देवीए पुत्ता जाया जेह्ठ-कणिट्ठा महु केढवो य । कमेण य महु राया जातो । नंदी-
10 सरदेवो वि संसारं भमिऊण वडपुरे कणगरहो नाम राया जाओ । सुदंसणा वि संस-
रिऊण तस्सेव भारिया चंदाभा नाम जाया । महु अहिराया, तस्स आमलकप्पाहिवो
भीमो नाम राया आणं न सम्ममणुपालेइ । तेण जत्ता गहिया, वडपुरं य पत्तो । कण-
गरहेण य बहुमाणेण सगिहमाणीओ । कणगभिगारेण य उदगमावज्जिअं चंदाभा देवी
पादे धोवइ । ततो महु तीसे रुवे पाणिपल्लवकासे य रजमाणो वम्महवत्तघयमुवगतो,
15 संबरंतो आगारं विह वि अच्छिओ, जह य तह य मुत्तभोयणो निगगतो गतो आयासं ।
निउणेण य भंतिणा पुच्छिओ—सामि ! अण्णारिसी भे मुहच्छाया लक्खिजइ । अइवीसं-
भमाणा मा छलिया होज्जइ । कहेइ, भे सरीरे वियारो । सो भणइ—साधु तवितं, कारणं
साहेमि ते—कणगरहस्स देवी चंदाभा, सा मे'हियमइगया. 'जइ सा नत्थि अह-
सवि नत्थि' ति निच्छओ. एतीए चिंताए विवण्णया वयणस्स तुमे दिट्ठा । तेण भणिओ—
20 सामि ! षलकारेण कणगरहस्स भारिया जइ हीरइ तो अम्हे एकल्लगा वज्झा होहामो. तं
विण्णत्तेमि—उवाण्ण चंदाभा घेप्पहिवि. पणओ वहुविज्जउ कणगरहेण समं, अंतेउरा
पेसिज्जंतु, अकल्लगं च दरिसिज्जउ. ततो गइरार्गइए वीसंभेय संजोगो निरवाओ भविस्सइ ।
तहा य कयं । अकल्लं तं सोऊण कणगरहो सह चंदाभाए अभिकरणं एइ । भीमो य
कणगरहस्समाणं सोउण उवइओ । नियत्तो महु गयउरं गओ । कणगरहो भणिओ—
25 किंचि कालं समयं अच्छिऊण मनयरं मे (से) नेहिसि ति । तेण 'तह' ति पटिवन्नं । फेसु
वि दिपत्तेसु गएसु गयपुरं गया रायाणो कयपूया समारिया विसज्जिया । अंते कणगरहो
पूइओ, चंदाभा आभरणसज्जणयएसेण रुद्धा । सुयं य णाए, जहा—नत्थि मे निगगमो ति ।
ततो णाए पवइया हासी पेसिया कणगरहसमीयं । सो य णायपरमत्तो भीओ अववंत्तो पु-
त्तरम रजं दाउण ठायमो पवइओ । चंदाभा चंदप्पमा इय चंदस्स महुस्स पटुमया जाया ।
30 पटुत्ता य कालेण कणगरहो णायमरूपपाटी गयउररायमगे दिट्ठो चंदाभासंविगाए
पेईण, निवेइयं य णाए—सामिणीओ ! मया राया अज्जं दिट्ठो ति । सीए भनिया—कया

१ पूरका गो २ विवा ॥ ३ मपू दा० । पवसेमपि ॥ ४ अजियं चं० दा० विवा ॥ ५ ते दा० ॥ ६ य ओ
वपारिजइ दा० विवा ॥ ७ अर्धं य वीइवी० दा० ॥ ८ ओ दागीपू चंदाभासंविगाए, निवे० दा० ॥

पुन तुमं रायं न पेच्छसि ? । सा भणइ—सामिणि ! कणगरहो नाम तावसो । तीए भ-
 णिया—कहिं ? दंसेहि मे । तीयं वितहिं ठियाए दाविओ । सा चिंतावरु अप्पाणं निंदंती
 अच्छइ—अहो ! एस राया मम मंदभागाए दोसेण एरिसी अवत्थं पत्तोत्ति । महुं य पत्तोत्तं
 पएसं, पुच्छिया य जेण—देवि ! किं आवरेण निज्झायसि ? ति । तीए तत्थुप्पणं भणिओ—
 देव ! एते नगरस्स बहिया सुत्तविभत्ता इव के दीसंति ति चित्तेमि । राया भणइ—देवि ! 5
 एयाणि जणस्स नवरवासिणो खेत्ताणि आजीविओसहिंसंपाण्डणनिमित्तं । सा भणति—देव ! एत्थ
 अम्हं कयरं खेत्तं ? । सो भणति—जाणि पस्ससि सुत्ताणि विभयमाणानि ताणि अम्हं खेत्ताणि ।
 सा भणइ—एएसु एवंतणुएसु किं होहिति जेण जीवीहामो ? । राया भणइ—एस मज्जा-
 या 'मेर' ति बुद्धति । जो एयं भिंदति सो अवरही । ततो से विणयत्थं दंडो दोसाणुरो,
 सो अम्हं कोसं पविसइ । बायाणो मज्जायारक्खगा । ततो तीए हिंसग-मिच्छावादि-तेण-पार- 10
 दारिगाण निगाहो पुच्छितो । कहिए य णं भणइ—देव ! तुम्हेहिं जाणमाणेहिं कणगर-
 हस्स दारहरणं करंतेहिं अजुत्तं कयं । ततो णाए दाइओ तावसो सचरंतो—एस अम्हं कए
 एरिसं दुक्खमणुभवइ । महुणा य पडिबन्नं—आमं देवि !, अजुत्तं मया कयं । चंदाभा
 भणइ—मम दोसो, न तुज्झं, जों णं जीयं तथा न परिचयामि, ता विसज्जेह मं, करिस्सं
 परलोगहिंयं । तेण भणियं—अहं पि परिचयामि रज्जसिरिं ति । केढवो सदाविउं निमं- 15
 तिओ रज्जेण भणइ—तुमं अणुपवइस्सं । ततो पुत्तसकामियरिद्धी महुं सह केढवेण चंदा-
 भाए य विमलवाहणस्स अणगारस्स सनीवे पवइओ, गहियसुत्तज्जो संविगो, दुवा-
 लसविहतवजुत्तो वहुं कालं सज्जमिऊण कालगतो महासुके इंदो जातो । सो पुन केढवो
 तस्सेव सामाणो जातो । देवी सोहम्मे उववण्णा । कणगरहतावसो कालगतो धूमकेऊ-
 विमाणे देवो जाओ । वेरमणुसरंतो महुं अवलोएइ, न य णं पस्सइ अप्पिद्धिगत्तणेण । 20
 इंदो महुं सत्तरससागरोवमक्खएण चुओ रुपिणीए कण्हङ्गमहिसीए कुच्छिसि पुत्तत्ताए
 उववण्णो । कणगरहदेवो विपुलसंसारं भमिऊण पुणरवि तम्मि काले धूमकेऊ देवो
 जाओ । सुमरियपुष्वेरेण अणेण महुं आहोइओ जायमेत्तो । तओ जेण जायरोसेण
 अकिरत्तो उज्झितो सिलायले, विज्जाहरमिहुणेण णीओ सपुरं । एम पडिणीयया ॥

ततो नारतो छिण्णसंसओ आगतो रुपिणिसमीधं । तीए य जेण कहिओ—पुत्तो ते 25
 देवि ! जीवति, विज्जाहरपरिगहिओ वहुइ । समागमकालो य जेण सिद्धो भययया जहा
 मणिओ । ततो नारदो उप्पइओ ।

पज्जुक्षो विज्जाहुरे वहुइ, कला य जेण उदीरियमेत्ताओ पुत्रभवपरिचियाओ गहि-
 याओ । आपूरमाणजोषण-लायणं पज्जुणमायवत्तसमसिरं, अवभासियपुंडरीयनयणं, जण-
 नयणवीसामभूयं, दिवायरविरेणालिगियणलिणमणहरमुहं, सिरिदुमछणवच्छयलं, आयत- 30
 पसत्थबाहुजुयलं, दससतणयणकरकमलसंगमसुभगवज्जमज्झं, निगवइसरिसकडिदेस, करि-

१ एए उ पुरस्स शा० विना ॥ २ पायणं ली १ शा० ॥ ३ जीविस्सामो शा० ॥ ४ जा अह जीव-
 चया सं परि० ली ३ । जा इ (ए) अहं जीवं तथा न परि० क १ गो ३ ॥ ५ विस्सु नि० ली ३ ॥ ६ तुज्जे
 अ० शा० ॥ ७ जायारो० क १ गो ३ उ० ॥

- कलभससणसमऊरुजुयलं, महुसरिसर-तणुकपरुद्धरोमाणुगतवट्टजंघं, सोभगलक्खणसमुच्चि-
 तसुकुमालपायपउमं, सुइसुह-गंभीरभासणं, हंससमंगमणं च पस्समाणी कणगमाला चित्ते-
 इ—पञ्जुणसामिणो रुवसरिसो विज्ञाहरलोए वित्तिओ पुरिसो न हु होजा. जय णं
 कामिज ततो मे सफळं जीवियं होजा. सो पुण विणीओ वियक्खणो य पायगभीरु, ण
 5 इमं इच्छेजा. कहेमि से सव्भावं, तं पि पत्तिइज्ज वा न चा। एवं भयणपरवसा संकप्पे-
 माणी अगह्णिगा जाया। पुच्छिया य पञ्जुणणेण—अम्मो! का भे सरीरपीडा जेण असत्थाओ
 दीसह?। सा भणइ—सामि! मां मं ‘अम्मो’त्ति भणाहि. जीय सि पुत्तो सा ते अम्मा।
 सो भणइ—कसि विवरीयाणि जंपेसि? कसि चा अहं न पुत्तो जमेवं ववदिससि?। सा
 भणइ—सुणाहि, अम्हेहिं तुमं दोहि वि जणेहिं सिलातलुज्झिओ वासुदेवनामंकमुदसहिओ
 10 विट्ठो, आणीओ य गिहं. सुणामि पुण ‘कण्हउग्गमहिंसीए रुप्पिणीए पुत्तो जायमेत्तो चेव
 केण वि हिंओ’ तं कालो संवयति. सुदा य कण्हसंतिगा, तेण जाणामि तीसे पुत्तो ति.
 इमा य पुण मे अवत्था तुमं अहिलसमाणीए। ततो पञ्जुणणेण भणिया—अम्मो! न मया
 सुयमेयं जं तुम्हे भणह. धुवं ते धातुविसंवादो जं तुज्जे अजुत्तं जंपह। ततो भणइ—हरि-
 दिण्णग! मरामि जइ मं अवमण्णसि। तेण भणिया—तुम्हं किं मरियव्वं?, ममं मारावेउं
 15 इच्छहा? जओ एवं संलवह। ततो भणइ—किं रण्णो वीहेसि?। तेण भणिया—धीहेमि।
 कणगमालाए भणिओ—किह वीहेसि?, सुणाहि—अत्थि णल्लिणसहं नयरं, तत्थ राया
 कणगरहो नाम, मालवई देवी, पुत्तो कणगकेऊ, अहं च कणगमाला दुहिया. सो
 राया पुत्तस्स रज्जं दाऊण तवोवणं गतो. मज्झं च वड्डियाए दिण्णा जेण विज्ञा सिद्धा
 चेव पण्णत्ती. तं ते कुलपरंपरागयं देमि जहा दुद्धरिसो भवसि। पञ्जुणणेण भणिया—एवं,
 20 कुणसु मे पसायं। सा पहट्ठा ण्हाया कयबलिकम्मा। दिण्णा य से तीए सिद्धा पण्णत्ती।
 तओ सा भणइ—इच्छसु मं इदाणि ति। तेण भणिया—अम्मो! दुव्भासियं ते, पढमं ताव त्थ
 तुम्हे मम मायाओ. अहवा जा जीवियं देइ सा किह ण माया? जइ वि तुज्जं उदरे ण
 वुच्छो मि. वित्तिर्य विज्ञापयाणेण गुरु त्थ. सुयह एवं विगारं।

- तओ सा रट्ठा ‘हयो मि रागेण’ ति कंचुइज्जं भणति—कहेहि रण्णो, एस पञ्जुणणो दुट्ठो
 25 इच्छइ ममं लंघेउं, कीरउ से णिगगहो ति। राया तं सोऊण घयणं पञ्जुण्णस्स विणयप-
 षण्ण न कुविओ। तओ णाए कालसंवरसुयाणं कहियं—एस राया विवरीओ जो दिण्णगं
 न निगेण्हइ. अपत्थियपत्थगं तुम्हे णं लहुं विणासेह ति। तेहिं दोहिं कयइज्जएहिं पडिवण्णं
 ‘तह’ ति। भणिओ य जेहिं पञ्जुणणो कलंचुगाए बावीए सूलं णिहंतूण—एहि, मज्जामो
 समगं ति। तेण भणिया—तुम्हे सुहिया, वच्चह, मज्जह. ममं किं जणणीए दूसियस्स मज्जि-
 30 एणं? ति। तेहिं भणिओ—रोसेण जं देवी भणइ को तं पत्तियत्ति?। एहि, वचामो (मंथा-

१ ‘तथद्वजं’ शो० कसो विना ॥ २ कस्य वा अहं पुत्रो शो० विना ॥ ३ ‘लिणीसहन’ शो० ॥ ४ ए
 १ विनायक—ओ णं भं शो० गो १। ‘ओ सं भं उ० ॥ ५ ‘या निरा’ गो १ ॥ ६ ‘सुयस्य
 कं कसु’ गो १ उ० विना ॥ ७ ‘दाहिद्वयदुग्ग’ ए १ विना ॥

प्रम्-२५००) ति । णीओ य तेहिं । सा य वावी अंतो विसाला, मुहे संकुचिया, मज्जे य नेहिं
पञ्जुणो ठविओ, 'समगं पयायं देमो' ति दिण्णो । पञ्जुणो [*पण्णत्ती*] सूलहीणो
ठिओ । चित्तिं च णेण—सूला मारेउकामेहिं ममं ठविया होज्ज ति । पण्णत्तिं चित्तिं भणिया
य—भगवद् ! होउ पिहं जाव से चेद्वियं पस्सामो ति । तद्वा कयं पण्णत्तीए । इयरे उति-
ण्णा, 'धुवं सो सूले लग्गो' ति पासाणवरिसं मोत्तूण 'हओ सि वट्ठम !' इति पट्टिया । 5
पञ्जुणो पच्छओ द्विण भणिया—सूरा होह, इयाणिं विणट्ठ त्थ । पहरह जो भे पाणो ।
परावत्ता, 'एस अवज्जो' ति दीसत्था सबे जुज्झंता यहिया । कालसंवरो सुयवहपरिक्क-
विओ पट्टिओ, भणिओ य देवीए—कुणसु पयत्तं । सो भणइ—तो प्ररणिगोयरो किं करि-
स्सइ मे ? ति । तीए पण्णत्तिदाणं कहियं । निवारिओ ये मंतीहिं—देव ! सुयमारणं ण
जुज्झइ राईणं कुलतंतुरक्खणनिमित्तं । सो य पञ्जुओ चिंतावरो अच्छति—कयावराहस्स मे 10
पिउसमीवं गंतुं जुज्झइ ? न जुज्झइ व ? ति ।

पञ्जुणस्त अम्मापिउहिं सह समागमो

इओ य वारवत्तीए सच्चभामा देवी दुज्जोहणरायदुहियाए सह सुयस्स विवाहारंमं
काउमारद्धा । रुप्पिणीए नारओ भणिओ—अज्ज ! इमो सो तुब्भेहिं मम पुत्तस्स
समागमकालो निदिट्ठो । सच्चभामासुयस्स वीवाहो, तं जइ सच्चं तुब्भेहिं भासियं तं कुणह 15
पसायं । दंसेहि मे पञ्जुणं पुत्तगं । एवंभणिओ नारदो भणति—देवि ! अज्जेय पुत्तं
आणीय दच्छिहं ति । उप्पइउ गगणपहेण विज्जाहरगईय पत्तो य मेहकूडं । दिट्ठो णेण
पञ्जुणो एगागी, आभट्ठो य—कुमार ! किं विमणो दीससि ? ति । तेण से कयप्पणामेण
भाउमरणं कहियं, 'महंतो अवराहो कओ' ति वाउलचित्तया मे । नारएण भणिओ—
जे तुमं मारेउं चिट्ठिया ते सत्तू, ण भायरो, किंच सुणाहि—तुमं ति कण्हस्स वासुदेवस्स 20
पुत्तो रुप्पिणीए देवीए पुत्तगो जायमेत्तओ अवहिउ धूमकैउणा सिलाए उज्झियओ सि,
एण कालसंवरेण सभारिण गहिओ 'पुत्तो' ति । तव पुण गम्भत्थस्स मायाए सह
सच्चभामाए सबत्तीए पणीयं आसि—'जा पडमं पुत्तं पयाइ सा इयरीए तस्स कट्ठाणदि-
यसे केसमुंडणं कारइ' ति । तुमं च जायमेत्तो हिओ । सच्चभामा न सहइइ । तीसे पुत्तो
जाओ, तं अज्ज दिवसो जणणीय ते जसो वट्ठेयवो । वचासु सिग्घं कणगमालापुवकहि-25
यकारणो । सो भणइ—नारदसामि ! एवं एवं जहा भणह तुब्भे । किह पुण अम्मा-पियरो
ममं जाणिहिंति ? । नारएण भणिओ—मया तेसिं पुंवं कुमार ! कहियं जिणोवदेसेण,
अविलंबियं गम्भउ ति । नारएणं विमाणं विउच्चियं, पत्थिया ओलोयंता भरहं, दंसेइ य
से नारओ नगरा-SSगरा-SSसम-जणयए । पस्संति^१ च खइराडवीए खंधावारं । पुच्छियं
च पञ्जुणेण—कहिं मण्णे एस खंधावारो वयइ ? ति । तेण भणिओ—दुज्जोहणेण रण्णा 30

१ द्विण्णा य पण्णत्तीए पञ्जुणो सूल^० कसं० उ० ॥ २ उ^० ति अहं ही ३ ॥ ३ उ^०मो ति क ३
उ २ ॥ ४ उ^०मो मासो तु^० क ३ ॥ ५ पुंवं कहिं शां० ॥ ६ ति घवज्ज^० उ २ विना ॥

- पुत्तनिमित्तं विवायं वासुदेवकहियं सोऊण तव एसा दत्ता गम्भत्तस्स य. एसा पुण संपयं सच्चभामासुयस्स भाणुस्स णिज्जए तव माउकेसहारिणी । ततो कुद्धो भणइ—‘पस्सह करेमि से पूयं ति । विउच्चियं णेण णिच्चहणं पडिलेमं । तत्थ माहणो सूकरजाणविलग्गो विगय-रूवो ररकुडजाणसहिओ । कुमारीसंतगेहिं भणिओ—वेयालरूव ! मा अभिमुहं एहि, 5 अवसर अप्पसत्थ ति । सो भणइ—जह अहं अमंगलो को हु कल्लाणो ? ति. जत्सेसा समीवं निजइ भाणुस्स सो किं ममाओ पइविसिट्ठो ? । ततो ते पुरिसा निम्भच्छंति णं—बडुक ! अवसर, मा पलवसु बहुयं ति । ततो णेण पुलिंदा विउच्चिया । तेसिं भएण दिसो-दिसिं नीओ संघावारो । नारओ अणेण भणिओ—तुब्भे ममं माउसमीवमुवगंतूण मे-लाहिह. अहं ता पस्सामि परिजणं, कुमारे य भाणुसहाए । ‘एवं होउ’ ति सो अइकंतो ।
- 10 पञ्जुण्णेण य चारवत्तिबाहिं एगत्थ वणसंडे वाणरओ दंसिओ रक्खापुरिसाणं । भनिया अणेण—एस वानरो च्छाओ अहिलसउ एत्थ फलं पुफं वा । ते ण सम्मण्णंति—निवहणगं इह, ण वीत्तमियधं ति । तेण से सुवण्णखंडं दिण्णं । कयविसग्गेण वाणरेण रणेण निपुण्ण-फलो कओ । तओ रक्खपुरिसा चिंतंति—अइरा अम्हे विणासिय ति । पञ्जुण्णेण भनिया— 15 ण जायइ तिची कयिस्स, किं मणइ ? ति । ते वि विण्णविति विमणा—देव ! जारिसी एयस्स सत्ती दीसति एस चारवतीए वि ण तित्तो होज्जा. अम्हं पुण रायकुलाओ विणासो मफडरूवी उवट्ठितो. अलं णे सुवण्णेण, पलामो ति । भीए जाणिऊण ते भनिया—अच्छह वीत्तत्था, जहापुराणो वणसंडो भविस्सइ ति । तदवत्थो य जाओ । थोवंतरेण घोडगो वीयवालाण दंसिओ—चरउ त्योवं छाओ आसो । णिच्चहणववएसेण ण देंति, ते वि तहेव छोभिया, मुहुत्तेण गित्तणं कयं करणं, पणत्तिमायाए पणयाण कयं सामावियं । वाविमु- 20 वगतो—पिबउ पाणीयं आसो ति । न देंति, सुवण्णलोहीए पडिवन्ना, मुहुत्तेण कया णिरो-दया, भीया उ, जाया सामाविया । थोवंतरे भाणुकुमारो बहुजणपरिवारिओ चारवत्ति-बाहिं फीलति । पण्णत्तीए कहिओ य दिट्ठो पञ्जुण्णेण । भाणुणा य सपरियणेण पञ्जु- 25 ण्णो दिट्ठो उत्तमतुरयारूढो मंदरूवो परिणयवओ । पुच्छिओ कुमारेहिं—अज ! विष्ण-यइ आसो ?, घडासु मोहं । पञ्जुण्णेण भनिया—बोज्झं आसस्स मोहं करेइ, परिच्छइ 30 ताय । ते आरूढा कमेण, इच्छियं वहइ आसो । भाणू विलग्गो, भनिया य पन्नत्ती पञ्जु- 35 ण्णेण—जह न विणस्सइ तहा होउं भयवति ! । समकडफीमाणं कडिहं (?) तहा अक्खित्तो जहा जातो सोइयघो परियणत्स । पच्छागए य मुक्का तुरगवत्ती । पञ्जुण्णो चारवत्तिमुव-गतो, पविट्ठो य वसुदेवपरं मंडुहणं गहेऊण । कयपणिवाओ य पुच्छिओ वसुदेवेणं— 40 दारग ! विन्नागमणं ? । भणति—देव ! तुम्हे मिडगलक्करणं जाणइ. जइ पसत्थो एस चरन्मो 30 तो णं गेण्हिस्सं । तेण जिज्झाइओ, भणइ—दारग ! लक्करणजुतो । ‘सत्तं से परिच्छामि’ ति अंगुलीए आगारिओ णेण । पञ्जुणमएण य आसणाओ पाडिउ, दूमाविओ जाण-

१ ‘रूवो मा दा’ कसं विता ॥ २ ‘ण माणुपुरो । भाणुणा क ३ ॥ ३ ता णं । ते दा’ ॥

४ ‘उ रिसमकंड’ दा’ । ‘उ भयवति । समकंड’ कर्म ॥

देसे । भणिओ तेण—देव ! पुणो विण्णणं अक्खहं त्ति । हसिऊण अइगतो गिहं । पज्जुण्णो
 माहणदारुगुरूवं काऊण सच्चभामागिहमुहे मालागारेण विण्णपुष्पापीलो सुज्जाए विसुज्जी-
 फयाए विलत्तो, भत्तं मग्गमाणो णिवेदितो चेडीहिं सच्चभामाए—को वि माहणदारुगो
 रूवस्सी तेयरासी भोयणं मग्गइ त्ति । तीए भणियं—भुंजउ अइनेहेणं । वद्धावेऊण य भणति
 देवि—जइ मे तित्तीए भोयणं अइभुक्खियस्स दिज्जइ तो भुंजिस्सं । तीए भणियं—
 कामओ जिमेहिं । निविट्ठो आसणे, उवणीया कंचणपत्ती, भिक्खा दिण्णा दिण्णा पैसइतो
 भणइ य—देवि ! एयोओ चेडीओ सयं खायंति, मज्झं ण दंति । तीए संदिट्ठाओ—देह से
 जाव इच्छइ । ताओ भणंति—सामिणि ! वलवामुहं माहणरूवं एयं भवणं पि ते गसेज्ज त्ति
 तर्कमो । एयम्मि अंतरे सुयं देवीए सच्चभामाए—निव्वहणं पुल्लिदेहिं विद्धंसियं ति । भणिया
 य पज्जुण्णेण—देवि ! जइ मे न दिज्जइ तित्तीय भोयणं तो वच्चांमि रुपिणीए भवणं । 10
 तीए भणिओ—अण्णेण कजेण अहं आदण्णा, 'सुमं रुपिणियाए वा सुवण्णियाए वा गिहं
 पच्चाहिं' त्ति दत्तायमुणो णिग्गतो, खुड्ढगरूवी अइगतो रुपिणीए समीवं । तीए वंदिओ
 आमंतिओ य—किं दिज्जइ खुड्ढ ! ? त्ति । सो भणइ—साविए ! मया महंतो उववासो कय-
 लओ. चित्तेमि, माउए वि मे थणो न पीयपुट्ठो त्ति. पारणगनिमित्तं देहि मे पायसं दुयं ति ।
 तीए भणियं—एवं होउ, वीसमसु सुहुत्तं जाव, नत्थि, सह त्ति । सो वासुदेवसीहासणे 15
 उवविट्ठो । भणिओ य रुपिणीए—खुड्ढ ! एयमासणं देवयापरिग्गहियं, मा ते को वि
 उवधातो भविस्सति, अण्णम्मि आसणे णिसीयं त्ति । सो भणइ—अम्हं तवस्सीणं ण
 पभवति देवता । आणत्ता य चेडीओ देवीए—सिग्गं पायसं साहेह, मा किलम्मउ तवस्सी ।
 पज्जुण्णेण य अग्गी थंभिओ, न तप्पती खीरं । कासवगो य सच्चभामाए पेसिओ विण्ण-
 येइ—देवि ! देह किरि केसे त्ति । पज्जुण्णेण भणिओ—कासव ! जाणसि मुंडं काउं ? । सो 20
 भणइ—आमं । तेण भणिओ—वदरमुंडं जाणासि ? । सो भणइ—न याणामि । कुमारेण
 भणिओ—एहि, जा ते दाइज्जउ । ततो से अणेण सच्चम्मगा बाला अवणेऊण सिराओ हत्थे
 दिण्णा, 'परिसं वदरमुंडं वच्चाति' । सो ठहिरं किण्णसरीरो गतो । देवी य खुट्ठेण सह आलावं
 फरंती तुरावेंती य चेडीओ आगयपण्हया पफुल्लोयणा संवुत्ता, खुड्ढो य मायं पस्समाणो
 पफुल्लमुहे । जायवबुद्धा य कासवगसहिया उवागया, दत्तासणा पभणंति—देवेण पट्टविया भो, 25
 देह किर देवि ! केसि त्ति । रुपिणीए भणियं—जाव खणिगा होमि ताव दिज्जंति केसा.
 अतीह हुग्गे त्ति । पज्जुण्णेण भणिया—भो ! पुच्छामि ताव, जायवाणं एस किं कुलायारो
 केसेहिं विवाहे कोउगाणि कीरंति ? । ते भणंति—खुड्ढ ! ण एस आयारो, पणियं किर
 देवीणं आसी । ततो लग्गाणि से आसणाणि किर वत्थेसु । खुट्ठेण भणिया—किं लेसियाणि

१ 'अं' दुक्खियस्स क १ गो १ उ० । २ 'अं' अइभुक्खियस्स ली ३ ॥ ३ परिक्खित्ता भ० शां० ॥ ४ 'या' वे०
 क ३ विना ॥ ५ 'केमु' शां० ॥ ६ 'वासुदेव' वत्तिपाए गिहं शां० ॥ ७ 'तावमाणो' ली ३ ॥ ८ 'ओ' य
 अहगतो य—किं उ १ विना ॥ ९ 'अं' निविसि त्ति । सो शां० ॥ १० 'यह' । सो शां० विना ॥ ११ 'देहिं'
 ली ३ विना ॥ १२ 'एखीणसं' कसं० विना ॥

मे वत्थाणि आसणहरणनिमित्तं ? । ततो ते विलक्खा विणिग्गया । ण्हाविया णेण वुत्ता—
अरे ! जं, त्थ देवीए आणत्ता-मुंडणं तं करेइ सिग्गं । ततो ते मोहिया अण्णोण्णं मुंडेउमारद्धा,
चीरिकांमुंडा अद्धमुंडिया खंडदाटिगा केसहत्थगया निग्गया ओहसिजंता चेदीहिं ।

- तयणंतरं णारओ उवट्ठिओ । भणिओ य रुप्पिणीए—अज्ज ! अलिगभाणग त्थ संबुत्ता ।
5 नारएण भणिआ—देवि ! किं कीरउ ? जइ पासगयं पुत्तं न याणसि । ततो पञ्जुण्णेण सक्कं
रूवं दंसियं, पणओ य अंसुपुण्णयणो । माऊए चिरकालरुद्धं च वाहं मुयंतीए अवतासिउ,
'सागयं पुत्त, जीवसु बहूणि वाससहस्साणि' ति अभिणंदिउ, उच्छंगे निवेसाविऊण दिण्णो
मुहे थणो । देविपरियणो य पायपडिओ परुण्णो । णारएण य भणिओ—मा कुणह कोळा-
हलं. सुण कुमार !—न जुज्जइ तुच्चं पागइयपुरिस्ससेव पिउसमीवं गंतुं । पञ्जुण्णेण भणियं—
10 किह उण गंतव्वं ? । भणइ—देविं हरासु, ततो जायवचदं पराजेऊण (अन्थाग्रम्—२६००)
पगासो कुलगरवंदणं करिस्ससि । रुप्पिणीए भणियं—अज्ज ! वलवंतो जायवा. मा कुमारस्स
सरीरपीळा भविस्सइ. अलमेण मम पवाएणं ति । नारएणं भणिआ—देवि ! न याणसि कुमा-
रस्स पभावं. एस पण्णत्तिपरिग्गहिओ सएण वीरिएण मया य सहाएण समत्थो सधे
प्रत्थिवे जोहेउं, किमंग पुण जायवे ? । मा भाहि, एवंए उज्जलओ मेलओ होहि ति पिया-पु-
15 त्ताणं । णारयमयाणुवत्तीए य पडिवन्नं देवीए । विउरूविओ रहो नारदेणं, विलग्गा रुप्पिणी
सह परिचारिगाहिं । आघोसियं नारएणं महया सदेण—रुप्पिणी हीरइ, दंसेइउ वलं रुहि-
ति । गय-तुरय-रहेहि य निज्जाया जायवजोहा । पण्णत्तीपभावेण य से पञ्जुण्णो कुणइ
हयहिए कुंजर-तुरंगमे, आउहाणि अमोहाणि । ततो ते अभिभविउं अचएत्ता विरहा पेच्छगा
विव द्धिया । वासुदेवो य ततो, गहिओ णेण संखो । पण्णत्ती संदिट्ठा पञ्जुण्णेणं—वाल्-
20 कार्पे भरेहिं संखं ति । अंसो य पविट्ठो [*णेण*,] । ततो सो सरेहिं छाएउं पवत्तो । कुमारो
य से सुरप्पं-इद्धचंदेहिं खंडाखंडि करेइ । रुसिएण य कण्हेण चक्कं मुक्कं । भीया देवी नारएण
भणिआ—मुय विसादं, चक्कं कुमारसरीरे णावरज्जइ ति । सुदरिसणं पञ्जुण्णरहं पयक्खि-
णीकाऊण नियत्तं । वासुदेवेण भणियं—अकयकज्जं कीस मम समीवे. एसि. ? ति । चक्का-
हिट्ठिणा जक्खेण भणिओ—देव ! मा कुप्प, आउहरयणाणं एस धम्मो—'सत्तू विवाडेयवो,
25 बंधू रक्खियवो सामिणे' ति. एस य तुच्चं पुत्तो रुप्पिणीए देवीए अत्तओ नारयरिसिणा
अज्ज आणीओ. तस्स य मएण देवी अवहिआ । उवसंतो कण्हो 'करिस्सं ते पूयं पियनि-
वेदगस्स' ति घोत्तूण संठिओ पीइय पियंतो विव पञ्जुण्णं । नारएण भणिओ—पञ्जुण्ण !
भिण्णं रहस्सं चकरयणेण, उवसत्पसु पियरं ति । ततो नारयसहिओ उवगतो ति । पणमंतो
य आणंदंसुपुण्णयणेण पिउणा अंकमारोविउ अग्घाओ य सिरे, अभिनंदिओ य महाफ-
30 लादिं आसीसाहिं, महया इण्णीए पवेसिओ नयरं । कुलगर-जायवपत्थिव-जणनयणमालावि-
लुप्पमाणरूवो रुप्पिणिभवणं च आइयज्जसो विव भरहगिदमणुपविट्ठो । ठविओ जुय-
राया । दुज्जोहणदुहिया अणेण भाणुस्स विसंजिया । सच्चभामाए विलयाए पूइओ ।

ततो 'रुक्खस्सी पिउमो विणीओ पियाभासी सत्तजुत्तो सरणो दाया पञ्जुण्णो' ति चारवतीजणेण पसंसिज्जमाणो जहासुद्धमभिरमति । कण्हेण वि अनिच्छंतो वि परं पीइ-मुषहंतेण विजाहर-धरणिगोयरपत्तियकण्णाणं सरिमजोवणगुणाणं पाणि गाहिओ पाम्माय-गतो दोगुंदुगदेवो इव भोए भुंजमाणो निरुविमो विहरइ ।

कयाइ च सच्चभामा कण्हं सगिहगयं विज्जवेइ—देव ! जा किर इत्थिया भत्तुणो ण ५
बहुमया तीसे अवघाणि मंदरूवाणि गित्तेयाणि भवंति । जा पुण बद्धभा तीमे भत्तारमरि-
सरुव-गुणाणि । तं अहं तुच्चं वेसा, रुक्खिणी भे गोरविया, तेण से विसमुद्धपरिगयाए मे-
इणीए तिलयभूओ पुत्तो दत्तो । वासुदेवेण भगिया—देवि ! मा एयं अंपमु । तुमं सि मयं-
तेउज्जेद्वा, कीस एवं संलवसि ? । तो भणइ—जइ एयं तो पञ्जुण्णसरिसं पुत्तं देइ ।
कण्हेण भणियं—देवि ! जइ 'तुच्चं एरिसो अभिप्पाओ तो आराहेमि देयं हरिणेगमेसिं, 10
जहा तुमं सफलमणोरहा होहिसि ति । कुलगरविदितं काऊण द्वितो पोसहसालाए अट्ठमेण
भत्तेण । धाकंपिओ देवो भणइ—वरेह घरं, जम्मि ते सुमरिओ । सो भणइ—देवी पञ्जु-
ण्णसरिसं पुत्तं इच्छेइ, कुणमु पसायं । णेगमेसी भणइ—जीए देवीए सह पढमसमागमो
ते तीए पञ्जुण्णसरिसो पुत्तो होहिति । इमो य हारो से दायघो ति । गतो देवो ।

विदितं च एयं कारणं कयं पण्णत्तीए पञ्जुण्णम्म । पारियतथो च कण्हो वासवर-15
मुवगतो । पञ्जुण्णस्स चिंतां जाया—सच्चभामा अम्मयाए सह समच्छरा । जइ तीसे मम
सरिसो पुत्तो होइ ततो तेण सह मम पीई न होज्ज । किह कायधं ? । भितियं चाणेण—जंघ-
यती देवी अम्माय माउसंयंघेण भगिणी, तं वशामि तीसे समीवे । गंतुं जंघयइभवणं प-
णओ, दत्तासणो भणति—अम्मो ! तुच्चं मम सरिसो पुत्तो रोयइ ? ति । तीए भणियं—किं
तुमं मम पुत्तो न होसि ? । सच्चभामानिमित्ते देवो नियमेण द्वितो, किह मम तव सरिसो 20
पुत्तो होइहि ? ति । सो णं विण्णवेइ—तुज्झं अहं ताव पुत्तो, वित्तिओ जइ होई णणु सो-
हणैयरं । सा भणइ—केण उवाएण ? । पञ्जुण्णेण भगिया—'तुच्चं सच्चभामासरिसं रुवं हो-
इत्ति संज्ञादिगमसमए । जाव पसाहण-देवयश्शणविकिस्सत्ता ताव अविलंबियं देवसमीवं यये-
जाहि'—ति बोत्तूण गतो नियगभवणं पञ्जुण्णो । पण्णत्तीए २५ जंघयती सच्चभामासैरिमी ।
कया । चेडीए भगिया—देवि ! तुच्चं सच्चभामासरिसी संवुत्ता । ततो तुट्ठा छत्त-चामर-भिगा-25
रपरीहिं चेडीहिं सह गया पत्तिसमीवं, पवियारसुहमणुमग्गिऊण य हारसोहिया दुतमव्रफंता ।

सच्चभामा य अलंकिय-विभूसिया कयकोउय-मंगला उवगवा कण्हसमीवं । भगिया च
णेण—देवि ! किं इमं परियट्ठियनेउत्था सि पुणो आगया ? । सा कुविया—नूणं का वि ते कय-
संकेया हिययसाहीणा आगया, जओ मं उवाळमत्ति । तेणं भगिया—देवि ! परिहासो कओ, मा
कुप्प, का सत्ती अण्णाए अज्ज इहागंतुं ? । ततो पसण्णुमुही संवुत्ता, वसिऊण य गया भवणं । 30

वासुदेवेण विचितियं—वंचिया कीय वि तवस्तिणी, उवलभामि ताव ति । अंतैउरमवलो-
इउमारद्धो । पत्तो य कमेण जंघयत्तिसमीवं, पस्सति सरयकालतिपहणं विव हंसावत्तिसो-

दियं हारेण विरायमाणं । पणया य णं विण्णवेइ—देव ! सुणह, मे अज्ज जारिसो सुमिणे दिट्ठो । तेण भणिया—कहेहि । सा भणइ—अहं किर तुज्ज समीवसुवगया, तुब्भेहि य मे हारो दिण्णो, पडिबुद्धा य जाय हारं उरम्मि पस्सामि । साहइ सुमिणेफलं । तेण वितियं—पञ्जुणचिद्धियमिणं । ततो तेण भणिया जंववई—देवि ! जायवकुलस्स अलंकारभूतो ते भवि-
 5 स्सइ पुत्तो । सा कयंजली भणइ—देव ! अवितहमेयं जं जंपह ति । केद्ववदेवो य तीसे गम्भे उववण्णो । पुण्णेसु य भासेसु पयाया पुत्तं पसत्थलक्खणं कियपाणि-पायं, विबुद्धपोंडरीयलोयणं, णवचंदमणोहरवयणचंदं । तं समयमेव मइसायर-अजियसेण-दारुगाणं पुत्तजम्मं निवेदितं च कण्हस्स । जंववइसुयाणंतं भणिया य ते—एते वयंसमणुस्सा जंववइदेविनंदणस्स ति । कयजायकम्माणं कयाणि नामाणि संवो बुद्धिसेणो जयसेणो सुदारगो ति । ततो
 10 संवो देवकि-रुप्पिणि-जंववतीहिं पञ्जुन्नसिरिणा य लालिज्जमाणो सुहेण परिवड्ढइ ।

कयाइ वासुदेवपायवंदओ णीओ, खेद्दावेइ णं कण्हो । कालिंदसेणा सुहिरणं दारियं पाएसु पाडेइ । पुच्छिया य वासुदेवेणं—कालिंदसेणे ! इमा तव दारिया ? । तीए 'जहा-
 5 ऽऽणवेइ' ति पडिवन्नं । भणिया य—निक्खि व ता णं कुमारसमीवे । तीए पायपीडसमीवे' ठविया । कीलंतेहि य एकमेको अवतासिओ । कणहेण मंती पडोइओ । तेण भणिओ—
 15 जुत्तं ति । कालिंदसेणाए य लद्धपसराए विण्णवियं—देव ! एसा दारिया हेमंगयस्स केच-
 णपुराद्विस्स दुहिया । जइ मम पसाओ अत्थि तो कुमारस्स सुस्सुसिगा होउ । कणहेण 'एवं' ति पडिस्सुयं, कोडुंविया य सदिट्ठा—सुहिरण्णा दारिया मम सुण्हा, कुमारसरि-
 सीए 'पडिवत्तीए णं उवक्खेयव्वा । विसज्जिया बड्ढइ । संवो तेहिं वयंसएहिं समेओ सुमुहस्स कलायरियस्स उवणीओ सिक्खइ कलाओ ।

20 पञ्जुणो य माउपायवंदओ गतो पस्सइ अंसूहिं रोचंतो रुप्पिणीं । पुच्छिया अ-
 णेणं—अम्मो ! साहइ देवं मोत्तूण जेण भे मुत्तुं कयं, जेण तं सासेमि । तीए भणिओ—
 पुत्त ! मया ते रुप्पिस्स माउलस्स पैसियं । तस्स दुहिया वेय्यन्मी नाम सुर्या मया रूव-
 वती. सो भणइ—'अवि य णं अहं पाणाणं देमि, न य रुप्पिणीसुयस्स' ति. तो मे मण्णुं
 'जायं । पञ्जुण्णेण भणिया—अम्मो ! मा अधिइं करेह, दाहिति णं पाणाणं । गतो य सैयं
 25 गदाय भोजकइं नगरं, पाण्णेउत्थिया द्विया उदट्ठाणवभासे, गायंतेहिं णं विन्ध्यं नीओ
 लोओ । हत्थी य भत्तो तेणेय मणेण पाणियं पाठकामो आगतो, आरोहेण य भणिया—
 हरे पाणा ! अवसरह सिग्यं, मा हत्थिणां चमडिज्जिहि-त्ति । तेहिं भणिओ—मा छुट्ठं इओ
 एवं भेदहत्थिं, मा कुदुरेहिं रज्जिहिति । ततो रट्ठो, छूट्ठो णेण हत्थी । पण्णत्तीवसेण य
 - छुकुप से समंतओ विलगा, तेहिं कवोल-मुह-नासापएसेसु रज्जमाणो सहारोहेण परा-
 30 भगो । तेण य अण्णे हत्थी भीया, तेण परोप्परं भमंता, सूरत्यमणवेलाए य घर-कडग-

पडलाणि भंजमाणा, पाडसकालबलाह्णा इय गुलगुलेमाणा, नयरजणं रालिय-पडिय-विसं-
 दुलं हय-विहल्लययणं वीसरमरोरसियं 'सामि! , भाय! , मातुल! परित्तायसु' ति पलायण-
 परं कुणमाणा समंततो परिभमिया । रुप्पिणा ससंभमं पुच्छियं—को इमो नयरस्स रओमो ? ।
 ततो से कहियं उवल्लङ्गकारणेहिं पुरिसेहिं—देव ! चंडालकुकुरेहिं हत्थी रउओ, तेण भीएण
 पलायमाणेण हत्थिणेो भीया. तेहिं भीएहिं परिभमंतेहिं परियत्तियमिव नयरं । तओ 5
 चिरेण पसंतं । मूसएहिं रइयाओ वरत्ताओ हत्थीणं, तओ ते उदामा भमिउमाडत्ता । कुमा-
 रपाणेहिं य वरत्ताओ वंसियाओ, ताओ महग्पाओ पणेत्ता पकासा जाया । संवस्स य बुद्धिगा-
 रूवं कर्यं, पविट्ठा य रुप्पिसमीडं । पणत्तो य संवस्स निरित्तया भणइ—देव ! मुणह,
 'सुयमग्हेहिं—तुग्गे किर वेदग्भिं कुमारिं पाणाण वेह ति. ण य रत्तिया मिच्छावाइ. जइ
 य अवस्सं पाणाणं दायत्ता कण्णा, मज्झ दारयसरिसं वरं न लडिभिद्दिह अण्णं. जं पहं जं पत्तं । 10
 तवो रोसरत्तनयणो भणइ—वघइ, अतीव, चिंतेमि ताव ति । अवगएसु य पडिहारो सहा-
 थिओ, भणिओ य—कीस ते पाणा पवेसिया ? । सो भणइ—देव ! न पासामि णं पविसंते,
 केवलं अइगया (ग्रन्थाग्रम्—२७००) दिट्ठा । सभागया मणुस्सा भणिया—पाणा इह कण्णा-
 निमित्तं पलवंति, ण कोइ णे ते निब्भच्छेइ ? । ते भणंति—सामि ! तीसे पाण्येरीए अच्छी-
 हिंतो मसगवट्ठीओ निगच्छंति, तेहिं मसगेहिं णे नयणाणि छाइयाणि, तेहिं खज्जमाणा 15
 मूंगा इय संवुत्ता मो. मायंगबुद्धीए सह गया मत्तगा । ततो तस्म रण्णो मंतीहिं सह सम-
 वाओ जातो—पाणहंवी फो होज्ज सो वरुणो ओयंसी ? । हत्थी कुकुरेहिं वस्स संतिएहिं
 भग्गो । तत्थ केइ भणंति—देव ! कोइ देवो विज्जाहरो वा एएण वेसेण कुमारिं वरेइ. अइतो
 निगच्छंतो वा न दीसति, तत्थि एत्थ संसओ. न फरुसेयवो सो पाणो, किंचि उरघायं
 फरेज्ज ति । 'को पुण उवाओ तोसिं निवारणे ?' ति राया पुच्छइ । मंतीहिं भणियं—20
 'कुमारी दिण्णसयंवरा अम्ह' ति वत्तं । सिक्खियदियसे रयणहत्था बुद्धा पुरतो द्विया राइणो,
 मिहीयाणि रयणाणि अहिगतेहिं । मायंगबुद्धा भणति—देव ! किं चित्तियं ते ? , भणइ, तो
 सकाले अण्णत्थे चित्तियं काहामो । रण्णा जिज्झाइया सभा, मुणव्वयघरी दिट्ठा । ततो णेणं
 भणिया मातंगी—विदिण्णसयंवरा कण्णा वेदग्भी, तीए ण पभवामि अहं । मायंगबुद्धाए
 भणियं—जइ एवं पस्सउ मे दारगं, सा णाम पमाणं । रण्णा भणियं—एवं होउं ति, अतीह 25
 ति । अदिट्ठाणि जिग्गयाणि पाणाणि । पुच्छिया सभागया रण्णा—कीस भे किंचि न
 भणह ? । ते भणंति—देव ! किं भणामो ? , इदंणि अम्हे सचेयणा संवुत्ता. देव ! एएण रुवेण
 छल्लिउकामो न फरुसेयवो । पंजुण्णेण य वेद्यग्भीए वंसिओ अप्पा । तीए दिट्ठा हो चि
 जणा । पुच्छिया अणाए—के तुग्गे देवरुविणो इहमइगया ? किमइं वा ? । ते भणंति—
 अम्हे पज्जुण्ण-संवा जइ ते सुया. मातुलेय भणिया—'पाणाणं देमि वेद्यग्भिं, न य पज्जु-30

१ 'यमारं नयरं कुं' शां० विना ॥ २ शां० निगज्जय—हत्थी योभिया, तेहिं पुर पदेपत्तेहिं पति-
 यत्तियमेव । तओ क २ उ० ॥ ३ 'मारदा' शां० विना ॥ ४ पत्तता ५० शां० विना ॥ ५ 'एय चित्तं कां'
 शां० ॥ ६ तेण शां० ॥ ७ 'होहिं' ति शां० ॥ ८ 'दामो' रह स' शां० ॥

पणस्स' ति. ततो अम्हेहिं पाणवेसेहिं जाइओ भणति—विणसयं वरा कण्णा. तं जइ ते रुइयं अम्हेहिं सह गंतुं, भणं, हरामु अम्हे । ततो पञ्जुणरूवमोहिया भणति—पिडणा विसज्जियाए तुंभे मे पभवह ति । ते निग्गया, पुणो रयं चोएंति—पुच्छिज्जउ कुमारी, किं चिरेणं ति ? । सदाविया वेयव्भी, पाणे पत्सइ साभाविए, एवं पुच्छिया—पुत्त ! एतं पाणं 5 वरेहि जय ते रोयइ । सा भणइ—तुंभेहिं अहं पुव्वमेव दत्ता पाणाणं, इयाणिं किं पुच्छिज्जामि ? । ध्रुवं मण्णे—पाणीए होयव्वं, जओ तुंभं एरिसी वाया निग्गया । ततो रुसिएण रुपिणा भणिया—जइ ते एरिसं चित्तं, वव्व, मा मे पुरओ चिट्ठसु ति । ततो सा एवंभणिया रुपिणो भवणाओ निग्गया पडमसंडाओ विव सिरी पणमिय पिडुणो, पञ्जुण-संवसहिया गया पाणकुंडं । दीसंताणि य जणेण रूव-गुणहयहियएण तिज्जि विज्जाणि भोयकडाओ निगंतूण 10 विज्झगिरिसमीवे पण्णत्तीए उवणीयभोयणाच्छायणीणि वुत्थाणि । पञ्जुण्णेण य पाणिग-हणत्थं विउविंयं दिव्वभूतिजुयं रयणं भंडियं पासायं । पट्टविया य आभरण-वसणपद्दानभूसिया पुरिसा । ते रायाणं सपरिवारं माहण-णागरे य निमंतंति—कलं तुंभेहिं आगंतवं वट्ठए अक्खए छोडुं, जइ अम्हेहिं सह संबंधो इच्छिज्जइ पीई वा । ते गया । छट्ठा य चारपुरिसा । तेहिं दिट्ठो पण्णत्तीपरिवारो, विन्दिहएहि य कहियं रण्णो जहादिट्ठं । माहणाणं णागराण य सम- 15 वाओ—रण्णो जामाया अवजाणिओ मा रुसिंहिति अम्हे, कुट्ठो विणासेज्ज, वचामो ति । रण्णो विदितं माहणा णागरा ईसरा य गया, संपूइया वत्था-SSभरणेहिं, भुत्तभोयणा नियत्ता पाणगुणगणविन्दिहया । इयराणि गयाणि वारवत्तिं रण्णेण ! संवेण य भणिओ पञ्जुण्णो—देव ! पाणीवेसेण वेदव्भी अइणिज्जउ वारवत्तिं ततो मे पीई भविस्सइ, जहा वयं भोयकडे चंडाला आसी । वेदव्भी भणइ—संवसामि ! किं मया चंडालो कओ जओ 20 एवं जंपसि ? । पसिय, मा मं विडंवेहि इहमाणेऊण । ततो भणति—अम्मासमीवे मुहुत्त-मेत्तं कीरउ से चंडालवेसो, विक्किणउ तंतीओ । पञ्जुण्णेण भणियं—एवं होउ ति । दंसिया वेदव्भी रुपिणिभवणदुवारे । संबो अइगतो कयप्पणामो भणइ—अम्मो ! एस चंडाली दुवारे ट्टिया तंतीउ विक्किणइ । तीए भणिओ—पुत्त ! केण एस एत्थ अइणीया ? । चेडीहिं दिट्ठा, निवेइया य देवीए—सामिणिओ ! जइ एरिसी सिरीभयवतीओ तो अच्छेरं, पेच्छह 25 ताव मायंगि ति । तीए अवलोइया, पञ्जुण्णो य पडिओ भावपाएसु भणइ—अम्मो ! दि-ण्णा मामेण वेयव्भी पाणाणं ति । पुच्छिओ 'किहं ?' ति जहावत्तं कहेति । विदितं कयं फेसवत्स, तुट्ठा य रुपिणी, तेण वि 'पियपुत्तओ' ति बहुमंओ, कओ सक्कारो वट्ठए । संवो कलाओ आगमेइ सवयंसो । कमेण य पत्तो जोयणं थितियवामुदेवो नमो । बुद्धि-

१ °म्मे णेह ति डा० ॥ २ °रायं जंपंति टी ३ । राइं चोएंति डा० ॥ ३ °कुट्ठी डा० विना ॥ ४ °णाणि पञ्जुण्णेण य पाणिगाहं क ३ गो ३ । णादिगाहं टी ३ ॥ ५ °भंडयं पट्ठं डा० ॥ ६ °हिज्जि डा० विना ॥ ७ पाणवे० डा० विना ॥ ८ °स्ती भयवन्ती सिरीओ तो डा० ॥ ९ °हिसि क ३ गो ॥ १० °भयं डा० ॥

सेणो य परिवासियं पुफसेहरंगं कुमारसंतियं मग्गिरुण णेइ कहिं पि, तहा वत्थपरियट्ठं, मोदके य भुत्तसेसे एगते^१ साइस्सं ति । एवं वच्चइ कालो ।

कंचुकीओ य आगतो रहं गहाय विण्णवेइ—कुमार! संदिहं देवेण—रयणकरंडए उ-
ज्जाणे गणियादारिगाओ सुहिरण्ण-हिरण्णाओ नट्टं उवदंसेहिन्ति, तत्थ मे पासणिएहिं गं-
तव्वं । तुट्ठो संबो सवयंसो आरूढो रहं, सुदारओ सारही, मग्गे जाणस्स अक्खो सज्जिजइ ।^{१५}
तत्थेगा पडिक्खा कण्णा, तीए संवकुमारस्स कओ पणामो । बुद्धिसेणेण य कुमारो सणि-
यंगं भणियो—अज्जउत्त ! मउडस्स पयरगाणि ललंति, दोहि वि हत्थेहिं णं उण्णामेहि ति ।
तेण तहा कयं । जाणे ह्यसत्तो जातो, पडिच्छिओ संवेण, पुच्छिओ य बुद्धिसेणो—का
मण्णे एसा जा णे पगासा चिट्ठति ? । तेण भणिया—कुलकण्णा होहि ति । गया उज्जाणं,
सभाए उवविट्ठा पासणिया । तहिं नालियागलएहिं सव्वा नट्टविही उवदंसियव्वा । हिरण्णाए^{१६}
इंसिया । उदयपरिक्खए सम्मत्ते सुहिरण्णा दंसं पयत्ता । बुद्धिसेणो ट्ठितो संवस्स
पुरओ, जयसेणेण भणियो—अवसर एकपांसं । सो भणइ—एए ममं पेच्छगा पेहंति ।
विहीए दंसिया सुहिरण्णाए बत्तीसतिनट्टमेया । नालिगासेसेण उदएण उवज्जाएण
पढविया । अवसरिओ बुद्धिसेणो । दिट्ठा य कुमारेण सिरी विव कयाभिसेगा, तीय वि
सायरं दिट्ठो रईए विव कामो । पत्थिओ य पुरिं रहारूढो सवयंसो संबो ।^{१६}

पुरिसभेया

जयसेणो भणइ—अज्जउत्त ! बुद्धिसेणो तवस्सी अप्पपाणो वयणसारो, जो पेहणं
न सइइ कुपुरिसो ति । तेण भणियो—तुमं पुरिसविसेस न याणसि अंधो इव रूव-
विसेसं । जयसेणेण भणियो—तुमं जाणसि, निउणो सि, कइ पुरिसा ? भणसु, ततो
विण्णाणं पगासं होहि ति ? । सो भणइ—अत्थ-धम्म-कामेसु पुरिसविभत्ती चित्तिजइ, उत्तम-^{२०}
मज्झिमा-उधमा, तत्थ अत्थे उत्तमो जो पिउ-पियामहउज्जियं अत्थं परिगुंजंतो बह्मवेइ, जो
ण परिहावेइ सो मज्झिमो, जो खवेइ सो अधमो । धम्मे दुवे पुरिसा—उत्तमो मज्झिमो य,
सयं बुद्धो बुद्धवोहिओ य. कामे वि तिन्नि—जो कामेइ कामिजइ सो उत्तमो, जो कामेजइ
ण कामेइ सो मज्झिमो, जो कामेइ न कामिजइ सो अधमो । जयसेणेण भणियो—एएसु
अज्जउत्तो कयरो ? । सो भणइ—अत्थ-धम्मेसु न ताप पारं वच्चइ, कामे पुण मज्झिमो ।^{२५}
सो भणइ—तुमं कयरो ? । सो भणइ—अहं उत्तमो । सो रुट्ठो—अरे पंडितमाणि ! अप्प-
संभाविओ सि. सासिं भणसि ‘मज्झिमो’ ति, कायवो ते विणओ । बुद्धिसेणो भणइ—तुमं
अयाणओ सि, जो कामेज्जमाणो न कामेइ सो मज्झिमो होइ । सो भणइ—साहु, को
कामेय णं ? । सो भणइ—न कहेमि, जदि मं सयं पुच्छति तो साहामि । कुमारेण भणियो—
फहेहि । सो भणइ—

- अहं कयाइ देवं सेविऊण निग्गतो पस्सामि पत्तल्लिवासणहत्थे पुरिसे । ते भणंति—संदिट्ठा मो देवेण 'वारवतीए पंडिए मुक्खे य लिहिऊण साहेह मे' ति । तं एसो बुद्धिसेणो एयं रहं जइ दुरुहति तो णं पंडियाण अग्गलेहे लिहामि, जइ णारोहति तो मुक्खाणं ति । मया चित्तिर्यं—एयं लेहं देवसमीवे वाइजंतगं जइ मुक्खपुरओ लिहंति मं तो मे उद्वावणा उ होज्जा । 5/ 'को वा दोसो रहाऽऽरोहणे' ति विचारेमि । रहसारहिणा भणियं—अज्जउत्त ! विलगह रहं ति । आरूढो मि पस्समाणो णयणाभिरामाणि रूवाणि । पुरतो मत्तगयारूढो आधोरणो भणति—अज्ज ! उसरह, अविहेओ मे गओ ति । सारहिणा तव्वयणं सोऊण परावत्तिओ रहो गणियाऽऽवासगमज्जेण पत्थिओ, ईसित्त-खिज्जित-पसाइताणि सुणमाणो तरुणवग्गस्स पत्तो य एगं भवणं सत्तोरणं कयवलिकम्मं, भणिओ—ओयरह, अईह भवणं ति । अइग्गओ 10 मि, दिट्ठा मया कण्णगा चेडीहिं परिवारिया सरस्सती विव विज्जाहिं । तीय वि कयप्पणामो आभट्ठो—बुद्धिसेण ! सागयं ? ति । कयपायसोयं च आसणगयं पुच्छति—बुद्धिसेण ! कखो आगच्छसि ? । मया भणियं—देवपायमूंलाओ । तओ णाए ततोमुही अंजली कया । ततो पुच्छति—बुद्धिसेण ! केण विणोएण दिवसे रंमेह ? । मया भणियं—कलापरिचएणं ति । तत्थ चेडीओ पासवत्तिणीओ, तासु मे दिट्ठी न पसज्जइ । ततो अण्णा आगया, 'सा 15 पडिहूव' ति तीए मे दिट्ठी निवेसिया । ततो णाए भणिओ मि—बुद्धिसेण ! गुरुजणसमीवं न गंतधं, वीसमसु, एसा भोगमालिणी ते चित्तेइ ति । अइगयाय भणिओ य भोगमालिणीए—अज्जउत्त ! रहजाणेणं तथ परिस्संतं, गच्छमिहे सयणीयं, एत्थ वीसमह ति । पविट्ठो मि, सयणगयस्स मे पाए संवाहिऊण भणइ—अज्जउत्त ! वच्छत्थलं मे संवाहामि । मया चित्तिर्यं—निउणा चेडी, जा पाए संवाहिऊण उरं इच्छति छिविउं । तो भणइ—'थणेहिं वो 20 उरं संवाहिस्स' ति पीढेइ थणेहिं । अत्थि महंतो विसेसो करयलसंवाहणाओ वि पओहर-फरिसे । एवं उवाएणिं मिणा य कणेरुयाए विव वणगतो रइं कारिओ मि । कमेण य निग्गतो, पणयपडिवंधेण य अभिक्खणं वचामि तं भवणं । अण्णया भणइ मं भोगमालिणी मणोणुकूल-महुरभासिणी—अज्जउत्त ! जाणह कारणं जेणेत्थमाणीया ? । भणिया मया—ण याणं, फहेहिं सुंदरि ! ति । भणइ—मुणह,
- 25 अम्ह सामिणी सुहिरण्णा थाला चेव कुमारस्स दिण्णा संवत्तिरिणो । देवं च पस्सइ पगामं, पवट्ठिया कमेण, देवेण य आणत्तं—कालिंदसेणे ! दारिया ममं अन्नंतरो(मन्था-मम्—२८००)वत्थाणे पस्सउ इयाणिं ति । कयाइं च पत्थिया अम्माए समं, तीए निवारिया 'न ते गंतधं' ति । ततो णाए गयाए अम्माए विरहिए गच्छमिहे वेदासीकओ अप्पा । मया य देवनिओएण दिट्ठा उवउत्तिरत्ता, रंजुपासं उज्झिऊण सयणीए निम्मित्ता आस- 30 त्या । णाए पुच्छियं—कहि म्हि भोगमालिणि ! । मया भणिया—सयणीए सयणहिदण्णुय ।

पुणो पुञ्जति—केण त्ति इहमाणीया ? । मया भणिया—देवतेहिं मया य । ततो मया
 भणिया—सामिणि ! मरियघे किं कया बुद्धि ? , कहेह मे । [सा भणइ—] सुण सहि ! ,
 अहं मिर दाळा चेव कुमारस्स दत्ता. वड्डिया य देवोपत्याणे कयाइ कुमारं गया पस्सामि.
 'इयाणि मे दट्ठं पि ण लब्भइ' त्ति निच्छओ कओ । मया भणिया—सामिणि ! अलं
 मिसाएण. सुणइ—तुम्हेहिंतो अण्णा कण्णा कयरी धिसिट्ठरूवा जा से हिययसाहीणा ५
 भविस्सइ ? . अचिरेण से हियइच्छियमणोरहसंपत्ती भविस्सइ । एवं आसासेऊणं णं
 अम्माए कहेमि । तीए य मित्तेहिं सह हत्थारोह-लेहएहिं समयाओ कओ । ते भणंति—
 अम्हे देवस्स बीहामो. बुद्धिसेणो कुमारस्स पच्चयभूओ, सो कण्णागुणे निवेदंतो सोमइ.
 अम्हे णं एएणं उवाएणं इमं आणेम, तुम्हे णं उवाएणं गेण्हइ, सो कज्जं काहति त्ति ।
 ततो त्थ रहिणा लेहएहिं महामत्तेण य उपायपुच्चं पवेसिओ । मा य भे चित्तं ठाउ 'एसा 10
 गणिगादरिय' त्ति । सुणइ—

गणियाणं उप्पत्ती

आसि किर पुवं भरहो नाम राया मंडलवती, सो एगाए इत्थीए अणुरत्तो । सामंतेहि
 य से कण्णाओ पेसियाओ, ताओ समगं पेसियाओ । दिट्ठाओ य पासायगयाए देवीए सइ
 राइणा । पुच्छिओ अणाए राया—कस्स एसो संधावाओ ? । तेण य से कहियं—कुमारीओ 15
 मम सामंतेहिं पेसियाओ । तीए चित्तिं—'अणागयं से करेमि तिगिच्छियं, एत्तियमि-
 तीसु कयाइ एगा वड्डगा वा वड्डभाओ होज्ज'त्ति चित्तिऊण भणइ—सामि ! सुयामि पासाउ
 अप्पाणं । तेण भणिया—कसि देवि ! एवं भणसि ? । सा भणवि—एयाहिं इहमंतिग-
 याहिं सोयगिणा डज्जमाणी दुक्खं मरिस्सं । राया भणइ—जइ तुज्ज एस निच्छओ सो न
 पविसिहंति गिहं । सा भणइ—जइ एतं सययं तो दाहिरोवत्याणे सेवंतु । तेण 'एवं' नि 20
 पडिक्कणं । तो छत्त-चामरधारीहिं सहियाउ सेवंति । कमेण गणाण निदिण्णाओ । एसा
 गणियाजणस्स उप्पत्ती ॥

इमा पुण अमियजसाए पसूइवहसु य अईयासु कालिंदसेणाए दुहिया हेमंगयस्म
 रण्णो. जहा कुमारो से जाणइ तत्ति तदा करेह ।

मया पडिक्कणं—पुष्प-गंध-वत्थ-तंबोलाणि णेमि तासि पत्तियावणहेउं. जा उज्जाणे 25
 दिट्ठा सा वि सा चेव. जं पि अज्जउत्तपुरओ ठिओ मि नधमाणीए तं कारणं सुणइ—
 सामिणि(णी) अज्जउत्तनिवेसियदिट्ठी मा नट्टविदिकम्मं खुफेज्ज त्ति । तीए य कहाए
 पत्ता आवासं ।

पओसे य संबो बुद्धिसेणं भणइ—वच्च, आणेहि णं तं सुहिरण्णं. अहं पि उत्तमो
 होमि, कामेमि णं ति । तेण भणिओ—महं वाओ न पत्तिज्जिहिन्नि, जयसेणो ने 30
 सहायो दिज्जउ त्ति । गया दुयग्गा वि । बुद्धिसेणेण भणियाओ चेडीओ—पट्टविओ मि

कुमारेणं, गंतव्यं सामिणीए । तातो भणति—को तुच्छं पत्तियइ ? त्ति । तेण से जयसेणो
 दंसिओ । तेण वि कहिओ कुमारसदेसो । विदितं च कयं कालिंदसेणाए । तीए भणियं—
 वीसमह मुहुत्तं जा पसाहिज्जति दारिया । सा गया जंववइसमीवं, निवेदितं च तीए । देवी
 परिचितेऊण गया कणहसमीवं, कहिओ संवाहिप्पाओ । तेण भणिया—पच्छा रायदारि-
 5 गाहिं सह सफारो कीरहिं त्ति, सेवतु णं सुहिरण्णा । विसज्जिया कालिंदसेणा जंवव-
 तीय । कयविसग्गाय पेसिया दारिया पवहणेण । बुद्धिसेणेण कुमारस्स निवेदितं, भणिओ य
 णेण—अज्जउत्त ! निज्जा होज्जह । तेण भणिओ—कहमणुवत्तीलक्खणा पीई ? । सा अइगया
 दासगिहं, उवविट्ठा सयणीए । निग्गतो बुद्धिसेणो सवरियदुवार काऊण गव्वगिहं । सा
 य केस-वसण-भूसणं संवस्स जं जं पंचजइ तं तं संबो वि अणुकरेइ । ततो तीए सुय
 10 इव सारियाए सेहविओ । गया से रयणी परमपीइमुव्वहंताणं । उवगतो बुद्धिसेणो, भणिओ
 संवेण—निज्जउ एसा मे गिहं अविण्णाया गुरुजणेणं ति । पत्ता य पइक्कम्मयारीओ देवीए
 पट्टवियाओ पसाहण-सुवण्णवत्थाणि गहेऊणं दोणह वि जणाणं । ततो ‘विदियमागमणं
 तीसे अम्माए’ त्ति वीसत्थो संबो । तीए य सह मणाणुकुलवत्तिणीए पंचलक्खणविसय-
 सुहमोदियस्स वच्चइ कालो ॥

15

॥ एसा पेडिगा ॥

पेडिगाप्रन्यामम्—

स्तो० ८१० अ० १२.

सर्वप्रन्यामम्—

स्तो० २८४४ अ० १७.

[मुहं]

एतो मुहं—

संव-सुभाणूणं कीडाओ

संव-भाणूणं कयाइ सभाए कीलंताणं पणी(णि)यं समुप्पण्णं—जस्स सउणो विचिचं वासति सो जिणति कोडि ति । ठविया पासणिगा । विवियदिवसे भाणुणा सुओ आणीओ, 6 संवेण सारिगा पँज्जुणगिहलालिया कंतसंजोइयसुहुमविविहवण्णपिच्छच्छयणा एगदेमु-द्वियरोमखयखारसेगा । सुगो पकट्ठिओ सिलोगजुयलं—

सवेसु जायते सूरु, सहस्सेसु य पंडिओ ।

वत्ता सयसहस्सेसु, दाया जायति वा ण वा ॥

इंदियाण जए सूरु, धम्मं चरति पंडिओ ।

10

वत्ता सधवओ होइ, दाया भूयहिण रओ ॥

ति पभणित सुओ ठिओ । सारिया संवेणं चोइया—मयणे ! भणसु तुमं किंचि सुमा-सियं । सा भणइ—

सधं गीयं विलवियं, सधं नटं विडंभियं ।

सधे आभरणा भारा, सधे कामा दुहावहा ॥

15

ततो खारसित्ते पएसे छित्ता रसितमारद्धा, भणइ य रसियावसाणे—देव ! को वि मं पीलेइ, परित्तायसु, मरामि, मा मं उवेक्ख । विगिच्छगा सईविजंतु लहुं ति, ते मे परि-वाधापडिगारं करेंति । नेहि मे देविसमीवं । एवमाइ कलुणं विलंबंती पुणो वि चोइया—सुंदरि ! अलं विसाएण, भणसु किंचि, ततो जं वोच्छिसि तं सधं कीरइ । ततो भणइ—

उक्कामिव जोइमालिणि, सुमुयंगामिव पुप्फियं छतं ।

20

विबुधो जो कामवत्तिणि, सुयई सो मुहिओ भयिस्सइ ॥

सारे छिक्का पुणो रसइ विलवइ य । पुणो भणिया—पढसु ताव किंचि । ततो भणति—

न सुयणवयणं हि निहुदं न दुरहिगंधवहं महुप्पलं ।

न जुवइद्वियम्मि धीरया, न य निवतीसु य सोदियं थिरं ॥

‘एवं सा विचिचं वासइ’ ति जियं संवेण । ‘सुओ सिलोगजुयलमेव लवइ’ ति पर-25 जिओ, भोयणवेलाए य सदाविओ सुभाणू रद्धो ‘पणिण कोडि देहि’ ति । सुयं सच्चमा-माणं, कयं च कणहस्स विदियं । पेसिओ कंचुकीओ संवं भणइ—कुमार ! सुवउ, ‘भाणू’ मुत्तभोयणो दाहिति’ ति देवो आणवेइ । संवो भणति—जो सिणेहिओ सो दाऊण णं नेउ,

१ एतो शां विना ॥ २ भासु की० टी ३ ॥ ३ कोडि चि उ २ विना ॥ ४ पच्छण्णउ २ विना ॥ ५
देवणा शां ॥ ६ इवि गो ३ शां ॥ ७ लयति शां ॥ ८ उ० मे० निमज्जय—अपदं म० बी ३ ॥

अथवा एस जाणइ जं कायधं । सुभाणू भएण ण वचइ, णिवेइयं कणहस्स, दिण्णे विस-
ज्जिओ । दुइता पूइया संवेण, पियपुच्छगाण य दीणाणाहाण य दत्तं वित्तं ।

केसु वि दिवसेसु गतेसु पुणो भाणू भणइ—संव ! होउ पणीयं, जस्स उक्कडा गंधा सो
जिणइ दोन्नि कोडीउ । संवो भणइ—अलं तुमे सह पणिण्ण. तुमं जिओ देवस्स कहेसि ।
5 सो भणइ—अंवाए कहियं देवस्स, न मया । ततो ‘एवं होउ’त्ति कया सक्खी । संवेण
चित्तिंयं—गंधजुत्तीसु भाणू न जिणिज्जा, देवसंतएहिं गंधेहिं सो विळिपिज्जा. करेमि घाण-
पडिलोमद्वसंजोगं ति । ततो णेण पलंडु-लसुण-वेकड-हिं गूणि छगलमुत्तेण सह रुइयाणि
सरावसंपुडेण आणीयाणि । सुभाणू य पुबपविट्ठो समं सुरहिविलेवणो । पसंसिओ गंध-
विहाणकुसलेहिं । संवो य सभादुवारि विलित्तो घाणपडिकूलेणं लसुणादिजोएण । तेण य
10 गंधेण परव्माहतो सभागओ कुमारलोओ संवरियनकदुवारो समंतओ विपलाओ—संव-
सामि ! अइउक्कडा गंधा, पसीय, विसज्जिजंतु, कुणह पसायं । तेण भणिया—भणह निब-
यणं । ते भणंति—जियं तुमे । भाणू भणइ—दुरहिं गंधा एयस्स । संवेण भणियं—उक्कडस्स
पणियं, न य विसेसो सुभा-ऽसुभेसु कओ । पासणिण्हिं संवपक्खो उक्खित्तो । जिओ
भाणू रद्धो । देवीए रडंतीए वासुदेवस्स कहियं । तेण पेसिए ण मुक्को, दिण्णे विस-
15 जिओ । संवेण परियणस्स दिण्णो विभत्तो अत्थो, दिण्णं दुइंताण य ।

पुणो केसु वि दिण्णेषु गएसु भाणू संव भणइ—होउ पणियं चउसु कोडीसु, जस्स
जुत्तीए अइसयंति विभूसणाणि सो जिणइ । संवेण भणिओ—अलं तुमे समं पणिण्ण,
देवंसि उयट्ठायंतओ जिओ वि । निदंधे कए पडियन्नो संवो । निरुविया सक्खी । गतो य
संवो पज्जुणसमीवं, कहिओ य णेण पणियालावो । तेण भणिओ—होउ कुमार ! जिओ
20 तुमे सुभाणू. जइ तुमं जिंप्पिहिसि इयारिं तो दिज्जिहिति से जहाभणियं । संवो भणइ—
देव ! भाणुकेण जियस्स कि मे जीविण्ण ? , कुणह पसायं जहा मे जओ होइ । पज्जु-
ण्णेण पडियन्नं—एवं कीरहिति, अच्छह जहासुइं ति । गतो य पज्जुन्नो सिंवाए महा-
देवीए पायमूलं, कहियं च से संव-सुभाणुपणियं, विण्णविया य णेण—अजिए ! देह
जाइतगाणि आभरणाणि, जाणि अम्ह चुट्टपिउणो सामिणोऽरिठ्ठनेमिस्स देवेहिं दत्ताणि ।
25 तीए भणिओ—भुत्त पज्जुण्ण ! न तव किंचि अदेयं, ताणि भूसणाणि चुट्टपिउणो ते ण
रत्तिए पिणज्जंति, तेण जाइयगाणि ३० हेहि, इहरहा दत्ताणि णाम तव ति । पणओ चेत्तूण
गतो, संवस्स य णेण दत्ताणि, तेहिं विभूसियदेहो गतो समं । पुबपविट्ठो य सुभाणू
महग्गाभरणमंडिओ पसंसिओ पासणिण्हिं—भुवं तुमं इदाणि जिणिसि ति । संवदुमारो
य नपरत्तमालाविराइयवच्छट्ठयलो सोभिओ विज्जुलयालंकिओ इव यलाहगो, तस्म य
30 भूसणजुइयं सूरूपभाए इव रज्जोयजुती पडिइयां सुभाणू(णु)भूसणच्छाया । ‘जियं संवेणं’
ति विषोसियं पासणिण्हिं । सुयं च सच्चभामाण, विण्णविओ कण्हो रोवंतीए—संवो

तुज्जणएण यद्धभयाएण ण देह मे दारयस्स जीविदं. निवारिज्जउ जइ तीरइ । एवं विण्णविण
मेसविओ कंचुगी । तेण संवो भणिओ—कुमार ! 'सुयह सुभाणुं(णुं), मा णं वाहह' एवं
देवो आणवेइ । संवो भणियं—पणिए जिओ, एत्थ किं देवस्स वा दाणवस्स वा वत्तधं.
अथराधी विणेयघो पमुणा, णायकारी पालेयघो । कंचुकी गओ, कहियं तेण संघवयणं । देवी
भणइ कण्हं—देव ! सत्तस्सेण वि मे मोइ(अयाप्रम—२९००)जउ दारगो जइ अत्थि पसाहो । 5
तीए चोइओ गओ कण्हो समं । पुच्छिया य तेण सभासया । तेहिं संघजओ कहियो । दिट्ठो
य णेणं संवो सुरवई इय पसाहियसरीरो । भणिओ तेण—विसजेहिं सुभाणुं, अन्हे दा-
हामो पणियं । संवो भणियं—सीहस्स दंता केण गणेयघा ? , जइ 'बल्लहो' ति निज्जेइ णीओ
णाम. जया मज्जाया भविस्सति तदा दाहिति । कण्हेण भणिओ—मज्जाया तुमम्मि इयाणि,
णऽणत्थ. ण देसि एयस्स दारयस्स जीविदं, एसो तुमे खलीकओ वि न विरज्जइ ति—10
निगाओ सहाओ फरिसेऊण णं । दिण्णे कोहिचउके विसज्जिओ भाणू ।

वितियदिवसे संवो गतो सच्चभामाभयणं केसवसिरिमुहदंतो नक्खत्तमालाविभू-
सिओ य, तीए आलोए ठिओ खुज्जं अंगुलीए सहावेइ । सो य 'कण्हस्स वेस-भासा-
यण्णा-ऽऽगित्तिहिं बहुत्तरिसो' ति न निघडिओ तीए । भणिया अणेण खुजा—मया सु-
भिणो दिट्ठो तस्स पडिघाओ कायघो. देवि भण—'पंचगणेणं मं अतितयं वारंतं पि ण्हाणेह' 15
ति—अचकंतो । तीए तुरियं संपाइओ संदेसो । अइतो य कण्हो 'घ(घ)डउ' ति चेडीए च्छा-
दिओ 'किं इमं करेह ? , अवसरह' ति भणंतो । ततो पच्छा मंगलेहिं ण्हाविओ । परिसं-
ठिएय परियणे भणिया सच्चभामा कण्हेण—मया तुमं सघंतेउरपुजा ठविया, अइत्तिरिओ
उल्लंतीमिच्छसि तो मया खेहसि । तीए भणिअं—देव ! कीस मं एवमुवालभह सयं आण-
वेऊण ? । कण्हेण भणिया—कया मया भणिअं ? अलिअं भणसि । सा भणइ—खुजा मे 20
सहाविऊण संदिट्ठा. मया पुण दिट्ठ त्व नक्खत्तमालाविभूसिओरत्थला. सो मे फेडिया(यो)
एतिओ वि संवाओ । ततो कण्हो पइसिउ भणइ—संवसिरी होइति 'सो कल्लं नया फर-
सिओ' ति । तं च सोऊण रुद्धा देवी भणइ—'अहं पुत्तमंदाणं खेहावणिया संवुत्ता, किं
मे जीविएणं ?' ति जीहं पकड्डिया । कहिचि निवारिया य, भणिया य कण्हेण—देवि !
अविणीयस्स कल्लं काहं निगहं, वीसत्था भवसु ति ।

25

जंघवती सहाविया, भणिया य—तुज्ज पुत्तेण वि अहं ओहामिओ । सा भणइ—तुमं
जाणसि अत्तणो पुत्तस्स वरियं । देवेण भणिया—तुमं पि जाणावइस्सं । अण्णदिवसे गोउ-
लियवेसं फाऊण जंघवइसहिणिए दिट्ठा(ट्टो) । रुवस्सिणी संवोण पुच्छिया—तक्कं लभेइ ? ।
सा भणइ—आमं । 'नेण्हामि णं' इत्थे गहिया । देवो रुवं दंसेइ, संवो पलाणो, न एइ
य देवसनीवं । वितियदिवसे कुलगरत्तमक्कं संवो सहाविओ । सो खादित्संकुं नगरणेण 30

१ विविये शां० मे० विना ॥ २ भाणू ली ३ विना ॥ ३ भागवता शां० मे० ॥ ४ अजो की० शां० मे०
विना ॥ ५ स्तिरिओ उल्लंती शी १ । स्तिरि उल्लंती शां० ॥ ६ डाइं रुं शां० विना ॥ ७ ति-
हामि शां० मे० विना ॥ ८ सापरं सं० शां० ॥

तच्छित्तो अतिगतो सभं । वासुदेवेण पुच्छिओ—संबसामि ! किं इमं ? । सो भणइ—जो
 पञ्जोसियं आलावं करेइ वस्सेसो मुहे संकु आहम्मइ ति । वासुदेवेण भणिया कुलगरा—
 सुयं मे, अहं एएण हिज्जो पंचगव्हेण ग्हाण्णाविओ. तं किर अहं तुज्झं जइ कहेमि तो मे
 ५ भणियं—कण्ह ! खमाहि, सो एस फेलीकिलो अम्हाणं कुलस्स धलंकारभूओ, जइ
 रिसीणं प्यारदो । ततो कण्हो भणइ—एस तुम्हेहिं उविकिखओ, जेण मया वि खे-
 लेइ. न इहं वसियधं । कुलगरेहिं भणियो—संव ! निग्गमउ नयरीओ । सो भणइ—
 ७ कालो ठविज्जउ, जच्चिरं मया धाहिं अच्छियधं । कण्हेण भणियं—निच्छुभंतस्स को काल-
 परिच्छेदो ? । सो भणइ—‘तुम्हे इहं सबे वसह, मया पुण अपरिमियं कालं धाहिं अच्छे-
 १० पधं’ ति अणवट्टिए काले ण णीमि ति । कण्हेण भणियं—जया ते सच्चभामा अहं न
 अन्भत्थेऊण अइण्णेषु तदा चारवइं अईहिसि ।

ततो ‘एवं’ ति बोत्तूणं पियामहाण कयपणिपातो निग्गतो गतो पञ्जुणसमीयं । कहियं
 य णेण निविसयकारणं सावराहं । तेण भणियो—पियरं अच्चासायंतेण ते महंतो अव-
 राहो कओ. वधसु ताव. उवसंतं देवं विण्णवेहामि ति । ततो संवो भणइ—देव ! जइ
 १५ तुम्हेहिं पि विसज्जिओ. ता मे पण्णात्तिं जाइयं देह । पञ्जुण्णेण भणियो—पण्णात्तिपरि-
 ग्गहिओ किंचि काहिसि दुण्णयं, ततो मज्झ वि उवालंभं होहिति ति । ततो संवो भणइ—
 न करेहामि अविणयं, कुण्ह मे पसायं । दिण्णा य से पण्णात्ती—भयवइ ! बहियसं-
 तस्स संवस्स होहि सहायिगा । ततो तस्स कयप्पणामो विसज्जियदुहंतो निग्गतो एगागी
 मुरट्ठाविसए विहरइ ।

२० कहेइ से चारवइवट्टमाणि पण्णात्ती, जहा—देवीए सच्चभामाए वासुदेवो विण्णविओ—
 जाव संवो निग्गतो ताव सुभाणुस्स एगदिवसे अट्ठसयाणं रायकण्णणं समयं वीवाहो
 होउ निव्विग्यं ति । त्ताण य सत्तुत्तरसयं कुल-रूव-विण्णाणसालिणीणं भेलावियं ति । सत्थो य
 चारवतिं यचइ, पण्णात्तीसंगहिओ कण्णारूवधारी सत्थवाहमल्लीणो धाइसदिओ । सो धाईए
 भणियो—एसा गणियादारिया इच्छइ तुज्झे संसिया चारवतिं पविसिदं. तत्थ एगस्स इच्छि-
 २५ यस्स भत्तुणो भारिया होहिति ति । सत्थवाहेण परिग्गहीया पत्ता चारवतिं । दिट्ठा सु-
 भाणुमणुस्सेहिं, निवेइया णेहिं कुमारस्स । सो रूयाइसयसवणविम्हिओ आगओ, तस्स
 इंसिओ अप्पा इंसि ति । सो उम्माइओ, पुणो तं पवदति । सा वि ‘संदेसेइ अप्पाणं
 ‘गणियादारिग’ ति, पविलोभावेऊणं विभवेणं मरिउं ववसति । न इच्छइ य जाहे ताहे
 सभयणे पडिसिद्धभोयणो ठिठो । उवलद्धं च देवीए, सीय वि महत्तरगा पेसिया । तेहिं
 ३० यट्ठप्यारमणुणीया न पडियज्जइ । ततो उग्गसेणो सच्चभामाए पायवट्टियाए विण्णविओ

गओ संघदारिगासमीधं । तेण वि कुल-रूव-विभवे सुभाणुस्स वण्णतेण विलोभिया तद्देव
 मरणं ववइसइ, भणइ य—अज्जय! तुम्हं देवतठ्ठूयाणं जइ वि य वयणं करेज्ज तो ताहिं
 रायधूयादासीहिं 'खोटीहिं तुला एस'ति परिभविज्जिस्सं, तुब्भे कत्थगए उवट्ठावेज्जा? तं
 अत्तीत, मा मं घम्मं जाणंता अग्गिम्मि छुहइ । ततो सो गतो । सच्चभामाए य कण्हो
 अब्भत्थिओ—दारगस्स जीवियहेउं भण्णउ सा दारिगा । कहं वि कण्हेण पडिवन्नं । गएहि 5
 य अब्भत्थिया सच्चभामाए—पुत्ति! पुत्तभिक्खं मे देहि । सा भणइ—मया तुब्भं वयणेण १
 छुट्ठो अप्पा वंधणे. 'अहं पुण कुमारेण सधवाहिं ठविज्जं' ति जातं मे सहं को
 अवणेहिंति? तेहिं भणिया—तुमं पुत्त! दारयसमीवे, सेसा तुब्भं अवसाणे । 'एवं नाम'
 ति अइणीया कुमारिमज्झं, लद्धपसरा य भणइ—अहं ताव गणियादारिया बला वि
 आणिज्जामि. तुब्भे णाम रायधूया होइऊण अण्णेसु जायवकुमारेसु देवरूवीसु विज्जमा-10
 णेसु सुभाणुगस्स दिज्जिर्यंठा । अईयमज्जाया ताओ णं भणंति—तुमं सच्छंदा, अग्हे
 अम्मा-पिउवसाओ, किं करेसु? । ततो सा संवगुणे वण्णेइ । ताओ तीए कहाए रज्जमा-
 णीए जाणिऊण फाहिंचि सयं रूवं दरिसेइ । पाणिग्गहणदिवसे भाणुसमीवे ठविया,
 सेसा पंतीए । सो रूवविम्हिओ निज्झायि णं, संवं पस्सइ, अवसरइ य 'एस संबो'ति
 जंपमाणो, पुणो कण्णं पासइ । सा रोवइ—अहं किर संबो परिजणेण भण्णइ. संघं कत्थ 15
 वि गयं उप्पस्सय ति । पुणो पुणो एवं दंसेइ से, परिजणस्स अंतरियस्स दंसेइ रूवं अप्पाणं
 च । निवेदितं कण्हस्स । सो भणइ—रुप्पिणिं जंववइं च सदावेह. जदि संबो होहिंति
 दंसेहिंति से अप्पाणं । कहियं च, ताओ इत्थियाओ आगतुं जायवबुद्धा य आगया । दंसिओ
 णेण अप्पा । पुच्छिओ तेहिं—संव ! कीस इहं अइगतो? । [सो भणइ—] देवेण
 अम्माए य बला अइणीओ मि, तो पत्थिओ सगिहं । भाणू भणिओ—पट्टए ठिओ ण्हायसु 20
 वट्ठुसहिओ ति । सो भणइ—अलं मम एयाहिं, संवेण एयाओ उइलियड्डियाउ ति । तो
 सप्पहासेहिं कुलगरेहिं संबो सुहिरणयासहिण अट्ठसएण कण्णणं ण्हविओ । विण्णा य
 से कण्हेण पण्णासं कोडीओ सुवण्णस्स, वत्था-SSभरण-सयणा-SSत्तण-जाण-वाहण-भायण-
 विही-परिचारियाओ । ततो सो पासायगतो ताहिं रायत्तणयाहिं सहिओ निरुस्सुओ नाइएहिं
 उवगिज्जमाणो दोउंनुगदेवो विव निरुद्धिणो माणुस्सए भोए मुंजमाणो विहरइ ति ॥ 25

॥ मुहं कहाए ॥

मुहमंथाग्रम्—

श्लो० १३४ अ० १२.

सर्वमंथाग्रम्—

श्लो० २९७८ अ० २९.

[पडिमुहं]

पडिमुहमओ—

केसु वि दिवसेसु गँएसु पज्जुणो गतो वसुदेवधरं, अन्तरोवत्थाणे य वसुदेवरू-
काऊण उवविट्ठो आसणे । देवीहिं कयप्पणामाहिं परियंचिओ पुच्छिओ य—देव ! कत्थ अ-
5 च्छिय त्थ ? । भणइ—गओ मि जेट्ठस्स राइणो गिहं । ताओ भणंति—का तत्थ कहा आ-
सी ? । भणइ—तत्थ चारणसमणो णभंगणाओ उवैइओ, वंदिओ संभंतेहिं, कट्ठासणे आसीणो ।
पुच्छिओ राइणा—कओ भयवं आगओऽत्थ ? । सो भणइ—राय ! धायइसंडदीवभरहा-
ओ । ‘तं केरिसं ?’ ति पुच्छिओ साइइ—जो चक्खुणा पस्सेज्ज ति किंचि खेत्तं पव्वणं वा सो ?
ण जाणइ विक्खंभा-ऽऽयामपरिमाणं पि । जहा सव्वन्नू वण्णंति तहा साहामि—लवणसमु-
10 इ-कालोद-उसुक्कार-चुल्लहिमवंतपरिक्खत्ताणि दुवे भरहाणि चत्तारि चत्तारि जोयणसय-
सहस्साणि आयामेणं, लवणसमुदंतेण छ जोयणसहस्साणि छ च सयाणि चोदमुत्तराणि जो-
यणाणं सयं च एगूणवीस दुसत्तबारसुत्तरभागाणं, कालोदसमुदंतेण एगूणवीसं जोयण-
सहस्साणि तिनि य सथाणि एगाणउयाणि एगूणसत्तरिं च भागे । एवं च कहेइ ।

वसुदेवो य अतिगतो निवारिओ अन्तरोपडिहारेहिं—अम्हं राया अंतेउरगतो, तुम्हे-
15 के तस्स सरिसरूवा ? , ण मे पँविसियधं ति । ततो सो भणइ—किं पलवह ? ति—बल्ल
अइगतो, सुणइ य गंभीरसहं । दिट्ठो य पज्जुणोण, सामावियरूवो य पडिओ अज्जगस्स
पाएसु । कयासीसो भणिओ—नत्तुय ! अज्जियाहिं सह को कओ आलावो ? । भणइ—तुम्हं
परिवालेंतेणं तुज्झ रूवेणं मोहियाओ सुहुत्तं । तओ पइसियाओ भणंति—णत्तुय ! देवो
विव इच्छियरूवधरो सि, जीव चिरं वहुणि वाससहस्साणि । ततो भणति—अज्जय ! तुम्हे-
20 [हिं] वाससयं परिभमंतेहिं अम्हं अज्जियाओ लद्धाओ । पस्सह संवस्स परिभोगे, सुभा-
णुस्स पिंडियाओ कण्णाओ ताओ संवस्स उवट्ठियाओ । वसुदेवेण भणिओ पज्जुणो—
संवो कूवदहुरो इव सुहागयभोगसतुट्ठो । ‘मया पुण परिभमंतेण जाणि सुहाणि दुक्खाणि
वा अणुभूयाणि ताणि अण्णेण पुरिसेण (मन्थामम्—३०००) दुक्करं होज्जंति चित्तेमि । ततो
पणओ पज्जुणो विण्णवेइ—अज्जय ! कुणह मे पसायं, कहेहं जहा दिड्डिय त्थ । भणइ—
25 कस्स वा कह्यधं ? को वा मे तुमँए विसिट्ठो नत्तुओ ? , किं पुण तुमँसि अण्णेसि सारि-
तओ, तो मे पुणो बाहिदिंति ते ; तो जस्स जरस अत्थि इच्छा सोवं तं तं मेलावेहि । ततो
तुमं पुरओ काऊण कह्हेहं । ततो तेण तुट्ठेण कुलगरा अकूरा-ऽणाहिट्ठि-सारणगणा य
राम-केसवादी य निमंतिया । ते समेया सहाए पइट्ठमणसा । तेसिं च मज्झगओ वसुदेवो
यहस्सती विव कोविदाणं पज्जुणपमुहाणं धम्म-ऽत्थ-काम-लोग-वेद-सर्भयदिट्ठ-मुता-ऽणुमूर्प
30 पकहिओ सुयणसवणजंदिणा सरेणं । सुणइ—

अंधगवण्डिपरिचओ

इहं आसी हरिवंसगगणचंदा-ऽऽदिद्या दुवे भायरो—सोरी वीरो य । तत्थ सोरिणा
रणा सोरियपुरं निवेसियं, वीरेण पुण सोवीरं । ते य अण्णोण्णाणुरत्ता अविमत्तरज-
फोस-कोट्टागारो बुद्धंकारा णिरुवदुयं रत्तासिरीमणुभवमाणा विहरंति । तत्थ सोरिस्म
रादो पुत्तो अंधगवण्ही पहाणो, भद्दा देवी य, दस पुत्ता समुद्धविजयाइणो; दुवे य 5
दुहियाओ—कोंतो मदी य । वीरस्स भोयवण्ही पुत्तो, तस्म जगसेणो, जगसेणस्स
बंधू-सुबंधू-कंसमादीया ।

सुपइट्ठो य अणगारो गणपरिवुडो विहरमाणो सोरियपुरस्स णाद्धरे सिरियणे
उज्जाणे समोसरिओ । सोरी वीरो य दो भायरो तस्सागमणहरिसिया निग्गया बंधिदं,
पणया य सुणंति साहुमुहनिग्गयं नमिजिणमयं, जहा—जीया राग-रोमवसगया धदुं पावं 10
समज्जिणिता नरग-तिरिय-कुमाणुस-देवदुग्गतीसु सारीर-माणसाणि दुक्खसद्धस्माणि अणु-
भवमाणा धदुं कालं फिलिरसंति । फम्मलापवेण य अरहंतवयणं भवसयसहसहुसहं सु-
णिता सदहति, सदहमाणा य संवरियासवदुवारा घज्ज-ऽज्जंतरतवविधिविसोधितमला
सिद्धिबसधिसाहीणा भवंति, सावसेसकम्मा वा केइ विजलं सुरसुहमणुभवज्जण परि-
त्तेण कालेण दुक्खसमुद्धपरतीरगामिणो भविस्संति । ततो ते एवंविहं सुपइट्ठमुणियणं 15
सोऊण जायतिवसंयेगा पुत्तेसु संकामिपरजसिरी पबइया, अपपरिपडियवेरग्गा जहोवइट्ठं
शुरुसदेसं संपाडेमाणा विहरंति । बहुणा य कालेण शुरुसहिया सोरियपुरमागया । पंदिया
य परमपीइसंपउत्तेण अंधगवण्डिणा, उयासिऊण य गतो सपुरं ।

साहुसमीवे अट्टरतसमैए देवोववणनिमित्तं उट्ठिज्जलओ आसि । ततो अंधगवण्ही
जायकोऊल्लो निज्जाओ, विणयपणओ पुच्छइ सुपइट्ठमणगारं—भयं ! किंनिमित्तो देवु- 20
जोतो आसी ? । साहुणा भणियं—एगस्स साहुस्स पडिमागयस्स सत्तरत्तंवरओ देवो
पडिणीओ उवसगं कासी य. ततो तस्म विसुग्गमाणलेसस्स अज्ज ओहिणाणं समुप्पन्नं,
तन्निमित्तं परितुट्ठेहिं देवेहिं मूहिउ पराजिओ पडिणीओ. एवं उज्जोनकारणं । वाहे पु-
च्छति—किंनिमित्तं कहं वा तेसिं वेरं आसी ? । सुपइट्ठेण मुणिणा भणिओ—यवसु, सो
चेव साहु सयमणुभूयं णाणेण य उवइट्ठं साहेति ति । ततो गया सधे वि तस्म मनीयं, 25
पंदिऊण य विणएण राया पुच्छइ वेरकारणं । साहु भणइ—मुणादि राय !—

उप्पन्नोहिणाणिणो मुणिणो अप्पकहा

कंचणपुराओ दुवे सामवाइया वागियगा लंकादीवे रयणोपादागं पाऊणं पच्छण्णानि
य आपेऊण संज्ञाकाले कंचणपुरं संपत्ता । ततो तेहिं 'अवेलाए मा पमाओ होदिति' ति
रिद्धवाइंगणिमूले निक्खित्ताणि, अइगया यत्ते रत्तं ननिहानि । वाणि पुन मूला वागिय- 30

गेण पहाए गहियाणि । ते आगया रयणाणि अप्पस्समाणा अण्णोण्णं संकिउं पवत्ता । तेसिं फरुसवयणावसाणे कर-चरण-दंत-पत्थरनिवारहिं तिबरोसपरिगयाणं जुद्धं संपलगं । ते रोहज्झाणा मया समाणा रयणप्पभपुढवीनेरइया जाया । तत्थ दुक्खबहुला उवट्टिया समाणा वणमहिसा जाया; कमपरिवट्टिया अण्णोण्णदंसणरूसिया सिंगगोवसगिगयदेहा तिबवे-
 5 यणाभिभूया मया समाणा गंगातीरे जोयणंतरिएसु गोठेसु वसहा जाया; परोप्परदंसणजा-
 यतिबकोवा सिंगनिवायजजरियसरीरा कालगया कालंजरवत्तिणीए वाणरजूहवयिणो जाया; वियरंता य जम्मंतराणुसारेण अमरिसेण, पण्ह-दसण-कट्ट-पासाणेहिं अभिहणमाणा अण्णोण्णसंभिन्नमत्थगा रुहिरपरिसित्तगत्ता पडिया महीयले ।

विज्जुसंपाउ व चारणसमणो तम्मि पएसे उवइओ, दिट्ठा य गेण तदवत्था, भणिया
 10 य—भो वाणरा ! किं मे कयं कोववसट्टेहिं ? सच्छंदपयारस्स तिरियविसयाण य अणाभागी जात त्थ, तं मुयह वेराणुबंधं, मा णरय-तिरियं-कुमाणुसेसु दुक्खसंकलापडिबद्धा चिरं कि-
 लिस्सिहिह, उवसमह, जिणवयणं पवज्जह, उवसंता य पाणाइवाय-मुसावाया-ऽदिण्णादा-
 णाओ नियत्तह, तो सुगइगामिणो होहेह । एवंभणिए एगो उवसंतो पडिवण्णो जिणमयं,
 'साहु भणइ एस सुणि' ति कयंजली ठितो वेयणाभिभूओ वि । ततो से दिण्णाणि वयाणि,
 15 मणिओ य—परिचयसु आहारं सरीरं जूहं भावओ ति । सो पडिवण्णो । गओ चारणो ।
 सो वाणरो पसन्नचित्तो कालं काऊण सोहम्मो देवो जातो । इयरो सामरिसो बहूणि तिरि-
 यभवगहणाणि संसरिओ । सोहम्मदेवो चुओ माणुसं विगहं लहिऊणं गुरुसमीये जिण-
 वयणं सोऊणं समणो जातो, सो अहं । जो सो तिरियगतिवत्तिवाणरो सो अकामनिज्ज-
 रावलेण आहुणिओ जोइसियदेवो जातो, सो मे सामरिसो भयजणणेहिं सरीरपीडाकरेहि य
 20 रुवेहिं पीडेइ । अहं अविचलियपसत्थसंकप्पो अहियासेमि । तओ मे अज्ज ओहिणाणं
 समुप्पण्णं, सो पराजिओ, देवाऽऽगमणं च तन्निमित्तं । एयं पडणीयकारणं ॥

पुणो राया पुच्छइ—किं भण्णे मया सम्मतं लद्धपुणं ? को वा अहं आसी ? । ततो साहुणा आमोएऊण भणिओ—सुणाहि—

अंधगवण्डिपुद्गभवसंधो

25 उसहस्स अरहओ तित्थे साकेए नयरे घणदत्तो सत्थयाहो साबंगो, तस्स णंदा भारिया, तेसिं पुत्तो सुरिंददत्तो । तत्थेव नगरे यहस्सई नाम माहणो, तस्स सोमिला भज्जा, तेसिं पुत्तो रुहदत्तो । सुरिंददत्त-रुहदत्ता वालवयंसा । सुरिंददत्तो यहणेण समुद्भववतरिउकामो 'यहुपयवाओ पवासो' ति चित्तेऊण रुहदत्तस्स हत्थे तिन्नि कोडीओ 'जिणायवणे पूयाउवओगं नेयवाओ' ति दाऊण गओ संयवहारेणं दीवंतराणि । रुहद-
 30 त्तेण तं घणं जूय-वेत्तपसंगेण णासियं । तओ चोरियं पकओ जणविदिट्ठो उक्कामुहचोर-
 पडिं पविट्ठो, कालेण तेसिं अद्विती जातो निग्गिणो निस्संसो । परिवारेण य तेण साकेयं

पिडियं निसीहे, आदीवियाणि घराणि । दिट्ठो संचरंतो नागरेहिं, 'इमो रुद्धदत्तो अहं विणासाय उघट्ठितो, न एस पमादियघो' ति निच्छियं जुज्झंतेहिं मारिओ । तेण य जं सुरिंदत्तनिसिट्ठं चेइयट्ठाए दधं तं विणासितेणं जे जिणधियपूयादंसणाऽऽणंदितदिय-याणं भवसिद्धियाणं सम्मइसण-सुय-ओहि-भगपजव-केयलनाण-निवाणलंभा ते पडिसिद्धा; जा य तप्पमवा सुर-माणसरिद्धी, जो य महिमासमागयस्म जणस्स साहुज्जाओ धम्मो-5 वएमो तित्थाणुमज्जणा य सा वि पडिसिद्धा । ततो णेण दीहकालठित्तीयं दंमणमोहणिजं कम्मं निवदं असातवेयणिजं च । रोहज्जाणमस्सिओ य संगिहीयनिरयाऊ अपतिट्ठाणे नरण उवयणो । तस्य दुक्खमविस्सोमं अणुभविऊण मच्छो जातो । ततो नरग-तिरियभवे फासितो वहुणा कालेण मगहाजणवए सुग्गामे गोयमस्स माहणस्स अणुहरीए भज्जाए पुत्तो जातो । गम्भअस्स य पिया मतो । ततो 'निसिरीयगोयमो'ति वहुइ । छम्मासजायस्स य 10 माया मया । माउच्छिवापइणा य सगिहमइणीओ । तीए भणिअं—मा मेतं अलक्खणं गिहं पवेसेहि, अच्छउ वाहिं ति । एवं सो अणाढिओ कह वि जीविओ, कमेण य जोघणं पत्तो, साहुसमीवे सुयधम्मो पवइओ, अलाभपरीसहं सहति । विमुद्धमाणलेस्स य से-अपरिवडियवेरगास्स चत्तारि लद्धीओ समुप्पणाओ—कोट्टबुद्धितं खीरामवत्तं अक्खी णमहाणसियत्तं पयागुसारित्तं ति । ततो पण्णरस्स वाससहरस्ताणि कयसानण्णो महासुक्के 15: कप्पे देवो इंदसामाणिओ जाओ ॥

तं राय ! एवं जाण—जो य रुद्धदत्तो जो य निसिरीयगोयमो जो य महासु-
क्कसामाणो सो तुमं ॥

वसुदेवपुत्रभवपुच्छा

ततो वंदिऊण पुणो पुच्छति—भयवं ! जो मे एसो दसमो पुत्तो वसुदेवो, एस सय-26
णस्स परियणस्स य अइव वल्लहो, किं अणेण सुकयं कयं पुंभववे ? साहह ति ।

॥ एयं पडिसुहं ॥

पडिसुहमन्याग्रम्-

श्लो० १०० अ० १२.

सर्वप्रन्याग्रम्-

श्लो० ३०८६ अ० ९.

१ मा से पमा० शा० मे० विना ॥ २ उच्छिउ पु० ली ३ ॥ ३ णलाभा उ २ विना ॥ ४ जा य शा०
विना ॥ ५ स्सामो अ० ली ३ विना ॥ ६ पुदरी० ली ३ । पुंघरी० शा० । पुदरी० मे० ॥ ७ उम्मि-
यापयणा य स० उ० । उस्सियाण य णायं स० क ३ गो ३ । उलियाण य णायं स० ली ३ ॥ ८ इमानो
शा० मे० विना ॥

व० हि० १५

[सरीरं]

पदमो सामा-विजयालंभो.

अथो सरीरं—साहुणा भणिओ—मुणाहिं—

समुद्विजयाईणं नवणहं वसुदेवस्त य पुषभवचरियं

- 5 विंझगिरिपायमूले सीहगुहा नाम चोरपट्टी आसि । तत्थ अपराजिओ सेणाहिवो आसी, तस्स वणमाला भारिया, तीसे दस पुत्ता—सुरूवो विरूवो मंदरूवो सज्जो अवज्जो दाहो विदाहो कुसीलो विसीलो करंको ति । पत्तेयं कयसन्निवेसा बहुं पावं समज्जिणित्ता सत्तमाए पुढवीए नेरइया जाया । ततो उवट्टिया तिरियभवंतरिया सव-पुढवीओ फासेऊण जल-थल-खहयरतिरिएसु चउरिंदिय-तेंदिय-त्रेंदिएसु य तवभवजोग्गाणि
- 10 दुहाणि भोत्तूण साहारणवादरवणस्सतीसु उववण्णा; तत्थ बहुं कालं वसिऊण पतणुकय-कम्मसंचया भदिलपुरे मेघरहो^१ राया, तस्स सुभद्दा देवी, दैहरहो पुत्तो । तत्थेव नयरे धणमित्तो नाम सेट्ठी समणोवासगो, तस्स भज्जा विजयनंदा, तीसे गव्भे ते साधारणवणस्सतिजीवा एगरहिया कमेण णव पुत्ता जाया, तेसि नामाणि—जिणदासो जिणगुत्तो जिणदेवो जिणदत्तो जिणपालिओ अरहदत्तो अरहदासो अरहदेवो
- 15 धम्मसुरइ य ति, पियदंसण-मुदंसणाओ दुवे दुहियाओ ।

- तस्मि य समए मंदरो नाम अणगारो सगणो भदिलपुरे सीअलजिणस्स जम्मभूसी-ए ससोसरिओ । ते य नव भायरो सह पिउणा तस्स समीवे पद्यइया । राया सपुत्ते कय-रज्जनिक्खेवो (ग्रंथाम्म—३१००) निक्खंतो । विजयनंदा अंतरवत्ती धणदेवं पुत्त जणेऊण, बारस वासाणि पालेऊण, लद्धसेट्ठिहाणं च निक्खिविऊण सह धूयाहिं पद्यइया । सेट्ठी
- 20 राया य धुयकम्मा निव्वुया । सेसाणि अञ्जुए कप्पे उववण्णाणि । विजयनंदा 'होज्ज मण्णे एएहिं मे पुत्तेहिं धूयाहिं य पुणो वि संबंधो' ति सिणेहाणुरायपट्टिवद्धा तस्स ठाणस्स अणा-लोइअ-उपट्ठिकंता कयसरीरपरिचागा अञ्जुए कप्पे सह धूयाहिं देवत्ताए उववण्णा । ततो चुया पुयं महुराए नयरीए अइवलस्स रण्णो सुणेत्ताए देवीए भद्दा नाम दारिया जाया, परिवट्टिया तव दत्ता, तीसे गव्भे अञ्जुया देवा चुया कमेण य पुत्ता जाया समुद्विजयाई,
- 25 दुवे य धूयाओ—कोंती मही य, पंडु-दमघोसाणं दत्ताओ ।

वसुदेवपुषभवकहाए नंदिसेणभवो

- जे पुण ते पुषकहिया दस साधारणवादरवणस्सइजीना तत्थेगो उवट्टिओ मगधाजणवए पलासपुरगामे दरिदस्स क्खंदिलस्स माहणस्स सोमिलाए भारियाए पुत्तो जातो नंदि-सेणो नाम । घालस्स चेव य से अम्मा-पियरो कालगया, 'सो अप्पसत्थो' ति परिहरिओ
- 30 जणेण । पिंटोलगतणेण य से यस्मिं वि काले गए माउलगेण अहियाविओ, तस्म य तिभि

१ १६३ तिं जा० ॥ २ १६० ति रा० टी ३ ॥ ३ दवरोपो पु० रा० । दवरहो मे० ॥ ४ १७० पुणो स०
५ ३ गो ३ उ० ॥ ५ १८० मय का० जा० विना ॥

पूयाओ अणुमगजायाओ । माउलगेण भणिओ—नंदिसेण ! अच्छं बीसत्थो, अहं तव धूयं दादामि, गावीण विंति वहसु ति । सा य दारिया पत्तजोषणा 'दमगस्स दिज्जामि'ति सोऊण भणइ—जइ एयस्स एवंगयस्स दिज्जामि ति तो मारेमि अप्पाणं । सुयं च नंदिसेणेण । भणिओ य माउलगेण—पुत्त ! मा अधिदिं करेहिं. जा तुमं निच्छइ किं च तीए तुज्जं ? अहं ते विसियं दादामि ति । पत्तसमए वीयाए वि नेच्छिओ । एवं सतियाए वि ५ निच्छिओ । माउलेण पुणो भणिओ—जइ वि सि तुमं तिहिं वि निच्छिओ, तं मा बाहि-रमाओ होहि. अहं तव अण्णत्तो वि विसिद्धतरं संबंधं काहं. निव्वुओ होहि । ततो नंदिसेणेण विसियं—जो हं एयाहिं वहूहिं निच्छिओ, पराओ ममं किइ इच्छिहिंति ? । परमेण मणसंतावेण निगाओ गामाओ रथणपुरमागतो, वसंतो य वट्टए, पस्सए य तरुणे इच्छियजुवइसदाए उववणेसु रसमाणे । ततो निंदमाणो अप्पाणं 'अहो ! अहं दूभगसेणा-10 वती, किं च मे एयारिसेणं जीविणं ?' ति संपहारेऊण जायतिच्छओ एगं उववणं नगर-त्ताऽदूरे असंपायं रुक्ख-गुच्छ-गुम्म-लयागुविलमइगओ ।

तव य एगस्मि लयाहरे सुट्ठिओ नाम अणगारो साइसयो पसत्थज्जाणोवगतो चिट्ठ-वि । नंदिसेणो य तं अपस्समाणो मरिडकामो तस्साऽऽसणे लयापासं बंधति । साहुणा य साणुकुपेण निज्जारिओ—नंदिसेण ! मा साहसं ववससु ति । तेण समंतओ अवलोइयं 15 जायाऽऽसंकेण—गामाओ मे कोइ पच्छओ आगओ होज्जा जो मं पडिसेहति । अपस्समाणो य कंचि पुणरवि वंधेऊण पवत्तो, पुणो वि वारिओ, सहदिताभाएण तं पएसं गतो, अभि-मायणं काऊण आसीणो । भणिओ नियमसुट्ठिणं सुट्ठिणं—सावय ! अकयधम्मो गतो परलोयं दुक्खनिव्विण्णो किइ सुही भविस्ससि ? ति । ततो भणइ—को पञ्चओ जहा अरिय-परलोगो ? धम्मेण वा कएण सुहं लब्भइ ? ति । ततो साहू ओहिणाणपगासियंभावो 20 भणइ—अरिय पञ्चओ, सुणाहि—

परलोपपञ्चए धम्मफलपञ्चए य सुमित्ताकहा

घाणारसीए हयसत्तू राया । तस्स बुद्धिया सुमित्ता बालभावै गिन्हं पुषावरण्डकाले भुत्तभोयणा पसुत्ता, पाणियपडिफोसियतालंबितेण वीइज्झमाणी सीयलजलकणगसित्ता 'णमो अरहंताणं'ति भणंती पडिबुद्धा, पडिचारिगाहिं पुच्छिया—सामिणि ! के अरहंता ? जेसि 25 मे नमोकारो कओ । सा भणइ—न थाणं, अवस्सं पुण नमोकारमरिहंति । ततो पाए धाई सदाविवा, भणिया य—अम्मो ! गवेसेसु ताव 'के अरहंता ?'ति । तीए पुच्छंतीए समणीओ दिट्ठाओ अरहंतसासनरयाओ, आणियाओ य कुमारिसमीव । पुच्छियाहिं अणाहिं कहिया—भरहेरवययासे विदेहवासे य संभवो धम्मादिकराणं, इमं च विमलस्स अरहओ तिरियं । ततो सा भणइ—अज्ज मया पडिबुज्जंतीए कओ नमोकारो । ततो ताहिं भणिया—तुमे अ-30 रहंतनमोकारप्पमावेण इमा रिद्धी पत्ता पूणं, जओ ते पुबभावजाए कओ नमोकारो । 'एवं'ति

पडिसुणित्ता पडिवन्ना जिणदेसियं भगं, पवयणकुसला य जाया। वड्डियाए य से सयंवरो दिण्णो पिउणा। ततो णाए उभयलोगसुहोवलंभिणी इमा गीइगा विउणो निवेदिया—

किं नाम होज तं कम्मयं, बहुनिघेसणिजं अलज्जणिजं च।

पच्छा य होइ पच्छ(त्य)यं, न य नासइ नट्टे सरीरयम्मि ? ॥

५ ताय ! जो मे एईए गीइगाए अत्थं, सुणाचेज तस्स मे अहं दायघा। तओ पगासियाए गीइयाए णाणाविहाणि वत्थूणि सुणारिंति विउसा, तीए अहिप्पायं न लहंति। एगेण य पुरिसेण सुणाविया—

कम्मयाण तवोकम्मयं, बहुनिघेसणीयं अलज्जणीयं च।

पच्छा य होइ पच्छ(त्य)यं, ण य नासइ नट्टए सरीरयम्मि ॥

१० पुच्छिओ भणइ—तुम्हे जाणह जो भावत्थो. मया पुण त्व सुणाविया। भोया-विओ मज्जाविओ य पुच्छिओ भणति—रयणउरे पुरिसपंडिएण एवं भणियं. मे का सत्ती वुत्तुं ?। ततो पूइओ ‘दूओ सि तुमं’। तीए विसज्जिओ। सुमिताए य पिया विण्णविओ—तात ! पुरिसपंडिएण लखिओ ममाऽहिप्पाओ. जइ मं अत्थेण पत्तियावेइ ता अहं भज्जा नाम तस्स, न सेसकाणं। गया य रयणउरं बहुपरिवारा, आवासे पुवसजिए ठियौ।

१५ सदाविओ गओ य पुरिसपंडिओ सुप्पभो, पुच्छिओ य—कहं तवो बहुणिघेसो सलाह-णिज्जो ? पच्छाकाले य पच्छो(त्थो) ? सरीरविणासे य फलं पइ(य)च्छइ ? ति। तेण भणिया— सुणाहि—

इवभदारयदुगकहासंबंधो

इहं दुवे इवभदारया—एको सवयंसो उज्जाणाओ नयरमतीति, अण्णो रहेणं निग्ग-
२० च्छइ। तेसिं नयरदुवारे मिलियाणं गघेण ओसरिउमणिच्छंताणं आलावो वड्डिओ^१। तत्थेगो भणति—तुमं पितिसमज्जिएण अत्थेण गविओ, जो सयं समत्थो अजेउं तस्स सोइइ अहंकारो। भित्तिओ तहेव। तेसिं च अत्तुकरिंमनिमित्तं जाया पइन्ना—‘जो अपरिच्छओ निग्गओ बहुधणो एइ वारसण्हं वासाणं आरओ, तस्स इयरो सवयंसो दासो होइति’ ति वयणं पेत्ते लिहिरुणं णेगमहत्ये निक्खिज्जणं एको तहेव निग्गओ; विसयंते
२५ फलाणि पत्तपुडे गहेऊण पट्टणमुपगतो, कयविषयं करंतो जायपक्खेवो संजत्तगमस्सिओ, पोएण वयहरंतो पेत्ते विउले धणसंचए मित्ताणं पेसेइ। वीओ पुण वयंसेहिं चोइजमाणो न नीइ ‘नो तवस्सी जं वहुणा कालेणं विउवेइ तमहं अप्पेणं’ ति। वारसमे संवच्छेरे तस्सा-ऽऽगमणं मोऊण दुक्खेग निग्गओ घराओ चितेइ—‘मया किलेसभीरणा विसयलोलुएण य वहुकालो गमिओ. इयाणि संवच्छरुग्गंतरओ केत्तियं समंजेइ ? ति, तं सेयं मे सरीर-

१ ०मिण् गीयए शा० मे० ॥ २ ०ममाण तजो शा० पिना ॥ ३ ०ज्जिजं च ए ३ ॥ ४ अहं दत्ता ना० शा० पिना ॥ ५ ०या निवेदए सहा शा० पिना ॥ ६ ०ओ ति। तं शा० मे० पिना ॥ ७ ०पत्तदियं नेग शा० ॥ ८ ०उ भरेऊ शा० पिना ॥ ९ पत्तविउलणसंचओ मि शा० ॥ १० विविभो शा० ॥ ११ ०जेहिइ ? तं शा० ॥

परिषायं काउं' ति कयसंकेओ साहुसमीयमुवगतो सुयधम्मो पञ्चइओ । विविट्ठतयोक्कम्-
परिखवियसरीरो कयभत्तपरिचाओ नवमासपरियाओ कालं काऊण सोहम्मे देवो
वाओ । ओहिसिसया उवलद्धकारणो य विसयंते सत्थं विउरुवियऊणं पेसइ मित्ताणं । ते
असद्धंता चारपुरिसं पेसेंति । तेणोवलद्धकहियवित्तवित्त्वाया गया तस्स समीयं । पूइया धत्था-
55भरणेहिं पत्ता सनगरं । इयरेण पुब्बागण राया दिट्ठो, धणं च समंडमाकलियं । देव-5
दव्वं पुण दहुगुणं इयराओ, तेण राया रयणोवणणं तोसिओ । जो बारस वासाणि किलिट्ठो
सो जिओ समित्तो । ऊसवे समत्ते देवसत्थवाहेण मित्ता भणिया—जाणह जह मया विदत्तं
दव्वं ? । ते भणंति—न याणासु । तेण कहियं—तयेणं ति । दासभावपडिया वि तमत्थं
योहिया दिव्वं पभावं दंसेऊण, भणिया—जइ पव्वयह विसज्जामि । वो तेहिं समित्तेहिं तव-
पभावविम्विहं पणहं देवो भणियो—अइ भे कओ पसाओ सपयकरं तवविभूतिं 10
दंस्तेहिं । जइ सचेयणा भविससामो काहामो हियं ति । योहेऊण गतो देवो । ते सुट्ठियस्स
अणगारस्स समीवे पव्वयंति संपयं । एएण कारणेण तवो बहुनिवेसो पूयणिजो य तवरसीणं,
सरीरविणासे य तवफलं मुरलोए; इयरस्स अप्पनिवेसं कम्मं, सरीरणासे य णासइ ति ॥
एवं तेण नंदिसेण ! स्स (से) कहियं । कुमारी य ताणि सद्धाणि वि इहं ददूण पत्तियति—
अथि परलोगो, अथि य धम्मफलं ॥

15

एवं कहिए पत्ता इच्चमसुया साहुसमीवं पवइया य । कुमारी वि साहुं वंदिऊणं सुप्पभं
विण्णवेइ—तुप्पे मम पभवह, धम्मकामाए मे विग्घो न कायवो ति । तेण 'तह'ति
पडिवन्नं । गतो नयरं रायमुओ सह कुमारीए ॥

नंदिसेणो विट्ठपइओ पवइओ परमसंविग्गो अहिगयमुत्तत्थो पंचसमिओ तिगुत्तो^१
तपुज्जओ विवहुमाणसद्धो^२ अपरिवट्ठियवेरग्गो विहरति । लभंतरायएओवसमेण य जं 20
इच्छति जहा य जत्तियं च तं लभति । गहिओ य णेण अभिग्गहो—वेयावचं च मया
कायवं सव्वसत्तीए ति । एवं सो महातवरसी खाओ भरहे ।

सप्पो य देवराया सभागतो तस्स कयंजली गुणकित्तणं पकओ—नंदिसेणो वेयावचु-
जओ न सक्को देवेहिं विरोभेदं ददव्वसायो । तं च वयणमसद्धंता दो देवा कयसाहुरुवा
उवागया । एणो सन्निवेसवाहिं गिलाणत्तणविलंबगो, वितिओ गतो नंदिसेणमसंहिं । तेण 25
य सर-कहस-निहुरेहिं वयणेहिं निव्वच्छिओ, भणियो अणेण—वाहिं गिलाणो^३ अच्छइ,
'हुमं वेयावचअभिग्गहं गहेऊण सुवंतो अच्छसि । तओ उट्ठिओ संभंतो—संदिसह जेण
कजं । तओ देवसमणो भणइ—अइसारगहिओ तिसाभिभूओ वाहिं गिलाणो अच्छइ, जं
जाणसि तं करेहिं ति । ततो अकयपारणो 'पाणनं गवेसामि'ति निग्गतो । अणुकंपा55इ-
पियहिययो देवो अणेसणं करेइ । तं च जिणेऊण गहियपाणग्गो गओ गिलाणसमीयं । तेण 30

^१ पव्वणसि शां० ३० विना ॥ ^२ 'सो य उट्ठुओ शां० विना ॥ ^३ 'ओ पत्तिचित्तवेर' शां० ॥
^४ 'हुपय' शां० ॥ ५ 'जो चिह्ति, हुमं शां० ॥ ६ 'यत्तम' क ३ गो ३ उ० मे० ॥

- अकुटो—अहमेरिसीए अवत्थाए तुमं उदिसिऊण आगतो. तुमं भुंजियवलोलो न मं अवलो-
 एसि, 'वेयावचकर'सदेणं तूस्सि मंदभांग ! ति । ततो पसण्णचित्तेण पणएण विण्णविओ—
 खमह (मन्थामम्—३२००) अवराहं, कुणह मे विसगं, करेमि परिकम्मं ति । धोओ णेण मल-
 मलिणो, भणिओ णेण—णेमि भे उवस्सयं, तहा करिस्सं जहा नीरोगा भविस्सह । ततो तेण
 5 उक्खित्तो पए पए अणोसइ—दुक्खावेसि मं, धुणसि, विसमं गेण्हसि ति । सो जंतिओ
 जयं रीयति । देवेण य तस्सुवरिं परमदुब्धिगंधी उचारो कओ, 'वेगविचाओ ते कओ,
 दुट्ठ ! मारेसि मं'ति । सो पसण्णमुहवण्णो 'कहं गिलाणस्स सुहं होज्ज'ति मणसा चित्तेइ,
 न गणेइ कडुयवयणाणि, न वा तव्हिं गंधं, भणइ य—कहं भे ठवेमि ?, संदिसइ, किं वा
 फीरउ ? ति, धोवामि वा ? । ततो देवेण सार्णुसएण सो असुभपोगगलोपचओ सणेण अव-
 10 हिओ, घाण-मणसुहा य पुप्फवुट्ठी सुफा । विसज्जियसाहुरूवा य देवा दिव्वरूवी भवित्ता
 तिगुणं पयाहिणं काऊण पायवडिया पुणो पुणो समावेति, वेति य—भयवं ! तुज्जं सक्को
 देवराया गुणकित्तणं करेइ तं असइहंतं वयमागया परिकखनिमित्तं, तं सच्चं भणियं मघ-
 वता. वरेइ वर, किं पयच्छामो ? ति । तेण भणिया—जो परमदुल्लहो मग्गो जिणपण्णत्तो
 मोक्खस्स य सो मया लद्धो. न मे केण वि पओयणं ति । ततो वंदिऊण देवा गया ।
 15 इयरो वि नंदिसेणो लाभंतरायखओवसमेणं वेयावचं करेमाणो जो जं साहू (जो
 साहू जं) इच्छइ तस्स तं लद्धूण देइ । एवं तस्स सजम-तव-भावणाए गयाणि पणपणं
 वाससइस्साणि सामण्णमणुपालेमाणस्स । सुभग-सुस्सर-सुभा-ऽऽदेय-जसनामकम्मोवचिओ
 भत्तपरिण्णाकाले चित्तेइ—'अहं तिहि वि दारिगाहिं दोहग्गदोसेण न इच्छिओ'ति सुमरि-
 ऊण नियाणं करेइ—'जइ अत्थि इमस्स तव-नियम-वंभचेरवासस्स फलं ततो आगमिस्से
 20 मणुस्सभवे रूवस्सी इत्थीजणवल्लहो य होमि'ति बुत्तूणं कालगतो महासुफे कप्पे इंदसामाणो
 देवो जातो । ततो चुओ तुब्भं पुत्तो जातो दसमो ति ॥

एवं सोऊण ससारगेति राया अंधगण्णी जेद्वपुत्ते सकामिय रायलच्छिं पवइओ,
 विमुज्झमाणचारित्तो अपरिवडितचेरग्गो अवियर्धाइकम्मो समुपपण्णकेवलनाणविधुतरय-
 मलो परिनिव्वुओ ॥

- 25 ततो अहं अट्ठवांसो जातो कलायरियस्स उवणीओ, विसिट्ठमेहा-मतिगुणेण य तोसेमि
 'गुरवो । रसवाणियणेण य मे दारगो उवणीओ 'कुमार ! एस कंसो सेवउ तुब्भे'ति । मया
 पडिवन्नो सह मया कलासंगहं करेइ ।

- जरासंधेण य दूओ पेसिओ अहं गुरुणो जेद्वस्स—सीहपुरादियं सीहरहं जइ गेण्हसि
 तो ते जीवजसं दुर्हियं नगरं च पहाणं पयच्छामि ति । तं च पपत्तिं सोऊण मया कंस-
 30 सहिएण राया विण्णविओ—देव ! विसज्जेह मं, सीहरहं वंधिऊण उवणेमि तुब्भं ति । रण्णा

१ भागो ति चां० विना ॥ २ णुण्ण उ २ विना ॥ ३ ता इरमागं चां० विना ॥ ४ णो ज
 न ३ गो ३ ॥ ५ पाय रां शां मे० विना ॥ ६ पायक उ २ ॥ ७ तज्जां चां० ॥ ८ हियमईव
 पहां ही ३ ॥

भणियं—कुमार ! अदिट्ठसंजओ सि, अलं ते गणं । निच्छए कए विसज्जिओ मि बहुपरिचारो । सीहरहेण वि अहं आगमणं सोऊण मेलाधियं नियगवलं । संपलग्गे य जुञ्जे वारंति ममं रायसंदिद्धा महत्तरा । सीहरहो सीहो विव गयजूहं विगाहमाणो मदीयं बलं विस्सोभेइ । तदवत्थं च सीयमाणं नियगवाहिणिं दद्दूण कंससारहिपरिग-
हिओ रहो मया सीहरहाभिमुहो पयट्ठिओ । जुञ्जेउं पयत्तो मि सह तेणं । सो य 5
कयकरणो विसेसिओ मया लहुइत्थयाए । विद्धा य से तुरगा सत्तारहिया । कंसेण य से फलिइण्हारेण रहधुरातुंडं भगं । सो य उक्खिविऊण णियगरहमाणीओ । ततो भगं से वलं । लद्धजओ य तं घेत्तूण कमेण सपुरमागतो मि । पूइओ रण्णा तुट्ठेणं, कहेइ य मे विरहिए—कुमार ! सुणाहि—कोट्टुकिनेमिती पुच्छिओ जीवजसाकुमारीए . लक्खणविणि-
च्छयं, तेण मे कहियं—सा उभयकुलविणासिणी, तो अलं ते कुमारीए त्ति । मया विण्ण-10
विओ—कंसेण देव ! सीहरहो गहेऊण मम उवणीओ, तं कहं तस्स पुरिसयारो नासि-
ज्जइ ? । ततो राइणा भणियं—जइ वि एवं, कहं रायसुया वाणियगदारगस्स दिज्जिहिति ? ।
'एयंस्स य परक्को रत्तियस्सेव दीसइ, ता भवियं एत्थ कारणेणं' ति सदाविओ रसदा-
णियओ—कहेहि दारयउप्पत्ती । ततो पणओ विण्णवेइ—सामि ! एस मया जुज्झंतो जउ-
णाए कंसमंजूसगतो दिट्ठो, एसा य मुदा उग्गसेणणामंकिया, एत्थ सामिणो पमाणं । ततो 15
कुलगरेहिं वियारेऊण नीओ रायगिहं । जरासंधस्स य मया कंसपरक्को कहिओ ।
'एस उग्गसेणरायसुओ' ति सपचए कहिए तुट्ठेण, दिण्णा जीवजसा कुमारी । सोऊण
'वज्जिओ अहं जायमेत्तो' ति रुसिउं वरेइ वरं महरानयरिं । पओसेणं य तेण पियरं वंधे-
ऊण रज्जं पसासति ।

वसुदेवस्स गिह्वाओ

20

अहमवि जोषणस्स उदये नवनवेहिं तुरग-झय-णेवत्थेहिं विसामि निजामि उज्जाणसिरि-
मणुभविऊण नागरजणेण विम्हयवियसियणयणेण पसंसिज्जमाणो रुवमोहियजुवइयणदि-
ट्ठिपहकराणुवज्जमाणो ।

अण्णता य मं जेट्ठो गुरू सदावेऊणं भणइ—मा कुमार ! दिवसं भमाहि याहिरओ,
धूसरमुहच्छाओ दीससि, अच्छसु गिहे. मा ते कलाओ अहुणागहियाओ सिडिलियाओ 25
होहिति । ततो मया 'एवं करिस्सं' ति पडिस्सुयं ।

कयाइं च रण्णो धाईए य भणिणी खुज्जा गंधाहिगारणिउत्ता वण्णगं पीसंती मया
पुच्छिआ—कस्स इमं विलेवणं सज्जिज्जइ ? ति । सा भणइ—रण्णो । मया भणियं—अहं
किं न होइ ? ति । सा भणइ—कयावराहस्स राया तुच्चं ण देइ विसिट्ठं पि वत्थमामरणं
विलेवणं व ति । गहिओ से वला वण्णओ वारंतीए । सा रुद्धा भणइ—एएहिं चेव 30

आयारेहिं रुद्धो, तद्वावि न विरमसि अविणयाओ। मया पुच्छिया—साह, केण अवराहेण रुद्धो मि ?। सा न साहइ 'रण्णो वीहेमि' ति । अंगुलियगदा[णे]णं अचमत्थियाऽणुगमिया साहइ—राया विरहे णेगमेहिं विण्णविओ—देव ! सुणह, कुमारो सारस्यचंदो विव जणयणसुहओ सुद्धचारित्तो जाए जाए दिसाए निज्जाइ ततो ततो तरुणिवग्गो तेण समं 5 तफम्मो भमति । जा य तरुणीओ ताओ यायायण-नावक्खजालंतर-दुवारदेसेसु 'नियत्त-माणं पत्तिस्सामो' ति पोत्थकम्मजकलीओ विव दिवसं गमेति । सिमिणायुंतीओ वि भणंति—'एस वसुदेवो, इमो वि वसुदेवो' ति । जातो पत्त-साग-फलाणि गेण्हंति ताओ भणंति 'कइ वसुदेवो देसि ?' ति । दारगान्णवि कंदमाणाणि वि कुमारदिण्णदिट्ठीओ विवज्जत्थं गेण्हंति—'उट्ठे(छुट्ठो) वच्छो' ति दामेहिं बंधंति । एवं देव ! उम्मत्तओ जणो जातो घरकज्जमुक्-
10 वावारो देवा-ऽतिहिपूयासु मंदायरो, तं कुणह पसायं, मा अभिक्खं णीउ उज्जाणाणि ति । रण्णा भणिया—ववह वीसत्था, णिवारेमि णं ति । भणिओ य जो तत्थाऽऽसि परियणो, जहा—कोइ कुमारस्स न कहेइ एयं परमत्थं । तं निहुओ होहि ति, ततो रण्णो उवा-लंभो न भविस्सइ । मया भणिया—एवं करिस्सं ति ।

चित्थियं च मे पुणो—'अहं जइ पमाण णिग्गतो होंतो तो मि बंधं पावेंतो । अहवा 15 एस बंधो चेव, तण्ण मे सेयं इहमच्छिउं' ति संपहारेऊण सर-उण्णभेयगुलियाओ काऊण वल्लहेण दारगेण सह निग्गतो सज्जाकाले नयरवाहिं । सुसाणासणं च अणाहमयगं दट्ठूण भणिओ मया वल्लहओ—गेण्हसु दारगाणि, सरीरपरिचायं करिस्सं । तेण आणावियाणि कट्ठाणि, रइया चिया, भणिओ य वल्लहओ—यच्च सिग्धं, रयणकरंडगं मम सयणिज्जाओ आणेहिं । दाणं दाऊण अग्गि पविसिस्सं । सो भणइ—जइ एस निच्छओ भे तो देव ! अहं
20 पि अणुपविसिस्सं । मया भणिओ—जं ते रोयइ तं करिस्ससि, मा य रहस्सं भिंदसु, सिग्धं च एहि ति । सो गतो 'जहा आणवेह' ति वोत्तूण । मया वि अणाहमयगं पक्खिविऊण अदीविया उड्डाला, सुसण्णोत्थियमल्लगं गहेऊण सुसण्णलेहो छिदिओ गुरुगं देवणी य—'सुद्धसहावो होऊण णागरेहिं मइलिओ' ति निवेदणं काऊण 'वसुदेवो अग्गि अइगतो' । मसाणखंभे पत्तं बंधिऊण दुयमवकंतो, उम्मग्गेण य दूरं गंतूण वेगेण मग्गंमोइण्णो ।

25 जाणेण य एगा तरुणजुवई ससुरकुलाओ कुलपरं निज्जइ, सा ममं दट्ठूण बुद्धं चित्तिज्जियं भणइ—अम्मो ! एस माहणदारगो परमसुकुमारो परिस्सतो आरुभउ जाणं । अहं गिहे वीसत्थो, अज्ज सुहं जाहिइ ति । भणिओ य मि बुद्धाए—आरुहह सामि ! जाणं, परिस्सत्त थ । मया चित्थियं—'जाणद्धितो पच्छण्णं गमिस्स' ति—आरुद्धो मि । पत्ता सुगामं सूर-त्थमणवेलाए । तत्थ मज्जिय-जिमिओ अच्छामि । तस्स य गिहस्स नाइदूरे जक्खाययणं, तत्थ
30 लोगो सठिओ । आगया य नयरओ पुरिसा, ते कहंति—सुणह जमज पत्तं नयर—वसु-देवो कुमारो अग्गि पविट्ठो । तस्स वल्लभगो नाम चेडो बल्लभगो । सो किर चित्तं जलंति

ददूण अकंदमाणो पुच्छिओ जणेण भणइ—चसुदेवो कुमारो अग्निमशगओ जणयायभीओ.
तस्स य वयणं सुणमाणो समंतओ जणो कंदिउमारद्धो. 'तं च रुण्णसदं सोऊण रायाणो
णव वि भायरो निग्गया. दिट्ठं च जेहिं कुमारस्स हत्थलिहियं रमावणपत्तं. तं च वाण्णं
रुवंता घय-महुणा परिसिंचित्ता चित्तं, चंदणा-उगुरु-देयदारुद्धेहिं छाण्णं पुणो पज्जालिउ
कयपेयकज्जा सगिहमणुपविट्ठ ति । तं च मे सोऊण चित्ता समुप्पणा—गुडो संधी, निधि-
संका मे शुरवो 'मओ' ति परिसग्गणायरं न काहिति. ततो सच्छंदं निधिगं जायं वियरिययं
ति । रत्तिमतिवाहयित्ता अवरेण पट्ठिओ, कमेण पत्तो विजयखेडं नयरं । नातिदूरे य नय-
रस्स समासण्णे एगम्मि पायये दुवे पुरिसा चिट्ठंति, ते मं भणंति—तामि ! वीसमह ति । अहं
संठिओ । ते पुच्छंति—के तुम्हे ? कओ वा एह ? । मया भणिया—अहं माहणो गोयमो, कुस-
ग्गपुराओ विज्जागमं काउं निग्गओ. तुम्हे पुण किंनिमित्तं पुच्छह ? । ते भणंति—मुणह— 10

सामा-विजयापरिचओ

इह राइणो जियसत्तुस्स दुवे धूयाओ—सामा विजया य, रुवस्सिणीओ गंधवे नट्टे
य परिणिट्ठियाओ विदिण्णसयंबराओ. तासिं पइण्णा—जो जे आगमेण विसेसिज्जा सो जे
भत्त ति. तओ रण्णा चउसु वि दिसासु मगुरसा संदिट्ठा—जो जुवाणो रुवस्सी सविज्जो
माहणो सत्तिओ (ग्रन्थामम्—३३००)वा सो भे आणेयघो ति. तं अम्हे रायनिओण्ण इह 15
अच्छामो. तुज्जं पुण जइ अत्थि समो गंधवे नट्टे वा ततो जे सफलो परिस्समो होजा ।
मया भणिया—अवस्सं समयसिच्चं जाणिस्साम ।

ततो तेहिं तुट्ठेहिं मीओ मि नयरं, दंसिओ रण्णे । तेण वि परिओसपुण्णहियण्ण पूहओ मिं ।
पत्ते य अणि(णु)ओगदिवसे दिट्ठाओ मया कण्णगाओ सामा-विजयाओ मिड-सुहुम-कसि-
ण-निद्धसिरयाओ, सरसतोयरुहरमणिज्जमुहीओ, विच्छिण्णणयणजुयलाओ, पातितुंगसंगय-20
नासायंसाओ, पवालदलदालिमप्पसूयसण्णिहोटीओ, कोमल-तणु-णमिरयाहियाओ, सुकु-
मोल-सतंवकरजुयलाओ, निरंतरूसिय-पीण्ण-पिंजरपओहराओ, 'कालमुत्तसरिसरोमराइरं-
जियकरंसंगिज्जमज्जाओ, पिहुलसोणिमंडलाओ, गयकलभनासाकारसुकुमारोरुओ, गोपुच्छ-
संठियगूहसिररोमजंपाओ, सूरमिरीइपरिलीढकमलकोमलचलणकमलाओ, फलहंसलट्ठि-
अगमणाओ, फलरसपुट्टपरपुट्टमहुरभासिणीओ । ताओ य मया गंधध-नट्टसमयनिउणाओ 25
वि नट्टे गीए अ विसेसिआओ । ततो तुट्ठेण रण्णा सोहणे दिणे तासिं पाणिं गाहिओ मि ।
विहिणा, अद्धं च रज्जस्स निसिद्धं । ततो अहं ताहिं सहिओ वणगओ विन कणेरुहिं सच्छंदं
विहरामि । परिषयं च कणमाणं संगामिआसु विज्जामु भगंति मं—अज्जउत्त ! जइ तुम्हे
माहणा कीत्त संगामिआओ भे कलाओ गहिआओ ? । मया भणिया—सधे वि आगेमा वु-
द्धिमओ न विरुद्धा । रुद्धपणयाण य तासिं 'अरहस्सं'ति छउनिग्गमो कहिओ । तओ 30
तुट्ठीय वसंतमासचूअलयाओ विव् अहिअं सोदिआओ । कमेण य विजया आवन्नसत्ता जाया,

अविभागितडोहला फाले पसूआ कुमारं । तस्स कयजायकम्मस्स कयं नाम 'अकूरो'ति ।
 सत्य य मे वसंतस्स समतिकंतं धरिसं । समतिच्छिन्नं उज्जाणं च निगच्छमाणो मम
 विसिको पुरिसो ददूण विथिअस्स साहति—अहो अच्छरियं!!! एरिमी नाम सारिक्खया
 मवति । तेण गणिओ—कस्स ? ति । सो भणइ—वसुदेवस्स कुंमारस्स ति । तं च
 5 सोऊण मे चिंता जाया—न मे सोभइ इहं अच्छिउं, अवक्कामो ति ।

॥इति श्री(सिरि)संघदासगणिविरचिते(रहए) धनुदेवहिंदी(डीए)

सामा-विजयालंभो पढमो सम्मत्तो ॥

सामो० प्र०—२३१-२४. सर्वप्र०—३३२३-१.

धीओ सामलीलंभो

- 10 ततो अहं ताओ वीसंभेऊण एगागी निगओ, मगं मोत्तूण दूरमइवइओ उत्तरदिसिं ।
 हिमवंतपवयं पस्समाणो य पुव्वदेसं गंतुमणो कुंजरायसं अडविं पविट्ठो । महंतमद्धा-
 णमइवाहेऊण परिस्संतो तिसिओ य एगं सरं पत्तो विंगयपंकं पंकयसंछण्णतोयं वारिच-
 रविहगमणहरभणियं । चितियं मया—अहं परिस्संतो जइ तण्हावसेण उदगं पाहामि तो मे
 अपरिट्ठिओ मारुओ सरीरे दोसं उप्पाएज्जा । वीसमामि ताव मुहुत्तं, सिणाओ पाणियं पाहिं(हं)
 15 ति । ऐयम्मि अंतरे इत्थिजूहं कालमेहवंद्रनिव पाणियं पाउकामं सरमवइण्णं, कमेण
 पीओदगं उत्तिण्णं । अहमवि मज्जिउं पवत्तो । जूहवई य कणेरुपट्ठिओ ईसिमदज्जदीस-
 माणसुरभिकपोलदेसो सरमवइण्णो । निव्वण्णिओ य मया उत्तमभइलक्खणोववओ । सो
 गंधहत्थी गंधमणुसरंतो ममं अणुवइउमारुओ । चितिअं च मे—जलेण तीरेहिति गओ
 'जोहेउं, एस उत्तमो आसण्णे पत्तो विहेओ होहिति । तओ उत्तिण्णो मि । सो वि मे
 20 पच्छओ लगो । मया य करमगं वंचेऊण गत्ते अफालिओ, सिग्घयाए य णं वंचामि ।
 सो मं सुकुमालयाए कायगरुयाए य ण संचापइ गहेउं । तहिं तहिं चैव भया छगलो
 विव भामिओ । परिस्संतं च जाणिऊण उत्तरीयं से पुरओ खित्तं, तम्मि निवण्णो । अह-
 मवि अमीओ महंगयस्स दंते पायं काऊण आरुओ तुरियं । पत्तासणस्स य सुसीसो इव
 विधेओ जाओ, उत्तरीयं च गिण्हाविओ, वाहेमि णं जहिच्छं ति । गहिओ य मि आका-
 25 सत्थिपहिं दोहिं वि पुरिसेहिं बाहासु समगं उक्खित्तो, णिति णं गगणपदेण कहिं पि ।
 चितियं च मया—एए ममाओ किं मण्णे अहिया ऊण ? ति । दिट्ठा य दिट्ठिं साहरंति, ततो
 'ऊण' ति मे ठियं । सदयं च बट्ठंति 'साणुकंप'ति संभाविया । उप्पण्णा मे बुद्धी—जइं मुंगुलं
 काहिंति तो णे विवाडिस्सं, अलं चावहेण । आरुहिओ मि तेहिं पवयं, उज्जाणे णिक्खित्तो,
 पणया य नामाणि साधेऊण—पवणप्रेग-उच्चिमालिणो अम्हे ति । तओ दुतमवक्कंता ।

१ णं ममं गच्छमाणं सम देसिं० ली ३ क ३ गो ३ ४० । ०णवित्तिगच्छमाणं ममं मे० ॥ २ सामा-
 विजयालंभो सम्मत्तो इत्येतावन्मात्रेव पुष्पिका शां० ॥ ३ कं विकसियपंकं मे० ॥ ४ ०ट्ठिए मारुए सरी०
 शां० ॥ ५ सो हत्थी शां० ॥ ६ सहागं शां० ॥ ७ ०ति निष्ठिउं । स० १० ३ ॥

सामलीपरिचओ

मुहुत्तरेण य इत्थिगा मञ्जिमे यए पवत्तमाणी सित-मुहुमदुगुहपरिधानुत्तरीया आगया, पणया य त्तामं साहिऊण—अहं मत्तकोकिला रण्णो असणिवेगस्म दुहियाए सामलियाए विज्जाहरफण्णाए बाहिरिया पडिहारी. सुणह देव !—राइणो संदेसेणं सच्चिवेहि पवणवेग-ऽञ्चिमालीहिं आणितं त्य. रण्णो दुहिया सामली नाम माहवमाससंज्ञाहुपल्य- 5 सामा, लक्खणपादगपसंसियसुपइट्टियसभावरत्तला, खलाऽणुपुववैट्ठियं गुलीतंबनहपायजु-यला, दुबिभावणीय-पिडिय-वट्ट-सुकुमाल-गूढरोमजंघा, पीणसैनाहितकतलीखंभसन्निभोरु, पीवर-थिरनितंबदेसपिहुलसोणी, दाहिणावत्तनाही, भंडलगयतणु-कसिणरोमराईपरिमंडिय-करमितमज्झा, पीणुणयंहारहसिरहितयहरसंहितपओहरा, गूढसंधिदेसैसणिभूतणमाणसं- 10 गयशाहुलतिका, चामर-मीणा-ऽऽयपत्तसुविभत्तपाणिलेहा, रयणावलिसमुचितकुंकंधरा, पयो-धरपडलविणिगायपुण्णवंदसोमवैदणचंदा, रत्तंतधवलकसिणमज्जनयणा, विंयफलोवमरमणि-ज्जाऽधररूवगा, कुंडलोवभोगजोगसंगयसवणा, उण्णयपसत्थनासावंसा, सैवणमणसुभगमहु-रभणिया, परिज्जनयणभमरपिज्जमाणलायणरस त्ति. तुम्हं राया दाउकामो, मा ऊसुगा होह ।

तत्थ य बावी आसण्णा, रारका य आकासेणं तं चाविं उयरंति । मया चित्तियं—किं मण्णे सिरीसिवा विज्जाहरी होज्जा, जओ इमा रारका आकासेणं चंचति । मत्तकोकिला 15 य सस आकूयं जाणिऊण भणइ—देव ! न एस रारका विज्जाहरी. सुणध कारणं—एसा पावी हरिम-मिट्ठ-पत्थपाणिया 'मा चउप्पयगम्मा होहिति' त्ति फलिहसोमाणा कया. जइ य पाणियं पाउं अहिलसह तो उयारेमि ते । मया 'आमं'ति भणियं । ततो हं तीए समगं तं सोमाणवीहिं उइण्णो चाविं । पीयं मया पियवयणामयमिव मधुरं शुरुवयणमिव पत्थं तिसिएणं पाणियं । उत्तिण्णो मि । आगओ परियणो रायसंदेसेणं ण्हाणविहि-वत्था-ऽऽम- 20 रणाणि य गृहेऊणं । णयरदुवारे य फलहंसी नाम अन्ततरपडिहारी, तीए ण्हविओ सपरियणाए, अलंक्रिओ पविट्ठो नयरं जणेण य पसंसिज्जमाणो । दिट्ठो मया राया अस-णिवेगो, कओ य से प्रणिवाओ । तेणं अमुट्ठेऊणं 'सुसागयं'ति भणंतेणं अद्दासणे निवे-साविओ । सोहणे मुहुत्ते दिट्ठा मया सामली रायकण्णा जहाफहिया मत्तकोकिलाए । तीए वि तुट्ठेण राइणा माणिं गादिओ विहीए, पविट्ठो गन्भागारं । 25

षष्ठेसु य कोउगेसु विरहे मं सामली विण्णवेह—अज्जउत्त ! विण्णवेमि, देहि मे वरं । मया भणिया—पिये ! विण्णवेयान्ना, जं तुमं विण्णवेसि सो समं पसाओ । सा भणइ—अविप्पज्जेणं तुम्हेहिं समं इच्छामि त्ति । मया भणिया—एस मज्झं त्तरो न तुज्झं ति । सा भणइ—कारणं सुणह—

३ अनुल्लसामा शा० ॥ २ उट्ठियं गो १ ॥ ३ ससाहिं ली ३ ॥ ४ यहारहरितिरहितयहरिति-
वपओ शा० । यत्तिसरइहारसहितपओ ३० ॥ ५ देसामणिभू ली ३ ॥ ६ पयणयंदा शा० ॥ ७ स-
उगणसु शा० विना ॥ ८ छिआ० विना ॥ ९ अज्जउत्तणे ली ३ ॥

अंगारकपरिचओ

- इहं वेयड्डुपवयस्स दाहिण्हए सेटीए नयरं किण्णरगीयं नाम, तत्थ राया अच्चिमाली विव पावगो तेयस्सी अच्चिमाली णाम, तस्स देवी पभावती नामं, तीए दुवे पुत्ता— जलणवेगो असणिवेगो य । जलणवेगस्स विमलाभा नाम महादेवी, तीए अंगारको 5 कुमारो । असणिवेगस्स सुप्पभा देवी, तीए अहं दुहिया । कयाइं च अच्चिमाली राया सह देवीए वेयड्डुसिहरितले विहरिऊण नियगपुत्तजाणे उवइओ, एगपएसे सुहासीणो मिहो कहाहिं अच्छति । नाइदूरे यं से हरिणो ठितो अच्छति । रण्णा सायगो खित्तो मिगस्स, पडिनियत्तो य, न य चलिओ मिओ । ततो अमरिसेणं वितियं संघेमाणो अदि- द्वाए देवयाए बोहिओ अच्चिमाली—नंद-सुभेदा भयवंतो चारणा एत्थ पसत्थग्गणो-
- 10 वगया लयाघरे चिट्ठंति, तेसिं आसण्णो तुमे मिओ तकिओ । रिद्धिमंतो अणगारा जंतुसयं रक्खंति । तत्थगए य जो सत्ते विवाडेज्जा तस्स जइ कुप्पंति णं य णं देवा वि परित्ता- यंति । जाहि, खामेहि चारणे, मा विणस्सिहिसि—त्ति भणिओ भीओ गओ चारणसमीवं । वंदिऊण भणइ—भयवं ! मरिसेह, मया मिओ तुम्भं पायसमीवं ठिओ विवाडेउं तकिओ । तओ णंदेण साहुणा भणिओ—राय ! कीलमाणा पाणिणो अद्वाए अणद्वाए य पाणिवहं
- 15 काऊण अहरगइं गया वहुं कालं विवसा दुक्खसहस्साणि पावंति, तं विरमह पाणिवहाओ, विगयवेरो भविस्ससि । अवराही(हि)जीवं जो वहिज्ज सो वि ताव पावसंचयफलं भवसएहिं न नित्थरइ, किं पुण जो अणवरद्धकुट्टैघायगो ? । ततो सो एवंविहोपदेससंजणिअवे- रगो जेट्टसुयस्स जलणवेगस्स पण्णत्तिं रज्जं च दाऊण पवइओ संविग्गो विहरति । वहुणा य कालेण विहरंता पुणो वि भयवंतो णंद-सुभेदा किन्नरगीयमुवगया । जलण-
- 20 वेगो निग्गओ धंदिउं । तओ चारणेहिं अणुसट्ठो अणिच्चयं विभूतिं उवदंसंतेहिं, निविण्ण- कामभोगो य डहुरगं च भाउयं सहावेऊण भणत्ति—अहं विरागमग्गमोइण्णो पवइउकामो, तुमं पण्णत्तिं रज्जं वा वरेहि ति । ततो णेण भणियं—कुमारो बालो, न जुत्तं भमं वरगहं गहेउं । सो ताव गिण्हउ जं से अहिप्पेयं । सो सहाविओ, पुच्छिओ य भणइ—जं अम्मा निहिसिहिति तं गिणिहस्सं । तीए भणिओ—पण्णत्तिं गिणिहज्जाहि, जो विज्जाहिंको सो
- 25 रज्जसामी । तेण माउउवएसेण पण्णत्ती गहिया । असणिवेगो राया जातो । विमलाभा य जहा पुरा पगतीओ करं गिण्हति । ततो रायाणमुवट्ठियाओ—देव ! अम्हे सुप्पभाए देवीए संपदं उवायं करेसु, विमलाभा वि मग्गइ करं, दो पुण अत्थप्ता अम्हं संविसह ति । सा सहाविया—(अन्थाप्रम्—३४००)मा पगतीओ बाहुसु ति । भणइ—अहं पुत्तमाया अरि- हामि उवायस्स ति । चारिज्जमाणी पीलेइ, पुत्तं च से दीवेइ । सो बलकारेणं जं से
- 30 रोचइ तं भुज्जइ । एवं विरोधे वड्डुमाणे विज्जावलेण असणिवेगं मम पियरं पराजेऊण णिबत्तो । कयाभिसेओ ममं सहावेऊण भणति—सामलि ! अच्छसु तुमं वीसत्था, भाउगसिहिं

अणुभवादि, न ते किंचि परिहादिति । मया भणियं—देव ! पावासंकीणि धंधुहिययाणि-
तुम्हे त्व मया संगामाओ पडिनियत्ता अक्खयसरीरा दिट्ठा, तुम्हेहिं विसज्जिया तातं
पस्सेजं ति । अंगारओ भणति—वच्चमु, जदा रोयति तदा एजासि । सपरिजणा य म्हि
अट्ठावयपघयसंनिविट्ठं तातं मिलिया । कतिवासरेण य जिणायतणे अंगीरमो नाम चारणो
वंदिज्जण तातेण पुच्छिओ—भयवं ! अत्थि मे पुणो रज्जसिरी होज्जा ? संजमं वा अणुपाले-5
ऊणं जोगो होज्जामि ? ति । एवं पुच्छिणं चारणेण भणिओ राया—अच्चिमाली राय-
रिसी मम धम्मभाया ततो ते कहेमि—न ताव ते पव्वजाकालो, रजं पुण ते होदिति ।
रण्णा पुच्छिओ—भयवं ! कहं होदिति रजसंपय ? ति । साहुणा अहं वंसिया—एतीए
सामलीए कण्णाए जो भत्ता तओ ते पुणो रायसिरी होदिति, सो अद्धभरहादिवपिया ।
पुणो राया पुच्छति—भयवं ! कहं सो मया वियाणियघो ? । साहुणा भणिओ—जो कुंज-10
रावत्ताडवीए सरसमीवे सह वणगएण जुझिहिति सो जाणियघो । तं च वंदिज्जण कुंज-
रावत्ते ठिया मु । पइदिवसं च दुवे दुवे पुरिसा तम्मि पदेसे संचरंति रायसंदेसेणं ।
तहिं च मे दिट्ठा जहादिट्ठा साहुणा, आणीया य । एमो य आएसो अंगारगस्त मम
भाउगस्त फण्णपहमागतो । ततो सो पटुट्ठो तुम्हे पमत्ते विनाडेज्ज । अहं च विज्जाहराणं
समओ नागराड्ढा ठविओ—जो किर अणगारसमीवे जिणवरे भज्जासहियं वा सुत्तं विवा-15
डेज्जा सो भट्टविज्जो होदिति । एणं कारणेण विण्णवेमि ‘मया सहिए तुम्हे सो न लंघेइ’ ।

मया य भणिया—अंगारको न किंचि मम करेइ, बायाए वाहेज्ज. जं पुण तुम्हं रोयइ
तं मया कायवं ति । एवं तीए सहिअस्स मे सुरपइणो विव इच्छियविसयमुहनं वणोवग-
यस्स वचइ कालो । गंधवं च सविसेस सिक्खिओ मि सामलियाए अहं, दुवे विज्जाओ
सिक्खाविओ, वंधणविमोक्खणिं पत्तलहुइयं च । ताओ य मए दुवे वि सरवणे साहिआओ ।20
वीसरथो होमि हितगारिणीए सामलीए सह पमुत्तो हीरमाणो विबुद्धो, पस्सामि च
पुरिसं, सामलिमुद्दाकारसारिक्खयाए य तक्किओ मया ‘अंगारको होज्ज’ ति । तओ मया
चित्तिंयं—जो सत्तुं विवाडेइ सो उत्तमो, जो तेण सह विवज्जइ सो मज्झिमो, जो सत्तुणां
विवाडिज्जइ सो अधमो; तं ताव मज्झिमो होमि, सह णेण विवज्जामि. मा य ऊणो—ति
पहरिउमणो थंभियगतो अहं न संचाएमि । चिट्ठिउं भणइ मं अंगारगो—कुमार ! मुयंगमं 25
को अविज्जो गेण्हेइ ? , थंभिओ सि मय ति ।

एयम्मि देसकाले सामली उवागया भणति—देव ! नारिहसि मे भत्तारं विणासेउं,
तुम्हं एस पुज्जो ति । हुंकारेण निव्वमच्चिया पुणो अणुणेइ—मुयइ मे भत्तारं, जइ न मुयइ
अहं सयणधम्मं छट्ठेमि । ततो रुट्ठेण अहं पविट्ठो पडिओ मि पलालपरिपूरिए जिण्णकूवे,
पस्सामि जुझमाणाणि भाउमंडाणि । तओ असिणा सामली दुवे खंडाणि कया अंगार-30

एण । मया चित्तिर्यं—अहनिग्विणो भगिणीपायगो ति । तन्नो दुवे सामलीओ जावाओ । तीय वि आहतो रग्गेण, सो वि दुवे अंगारगा जाया । मया चित्तिर्यं—माया एसा एएसि, न विणट्ठा सामलि ति । गयाणि य अवरिसणं जुज्झमाणानि । अहं पि वृथो निसण्णं भावूसियं काउस्सगं ठिओ निरुवसगगानिमित्तं । ततो विज्जादेवया हसिऊण अवरि-
 5 सणं गया । अहमवि जालंतरगयं दीबुज्जोवं पासमाणो चित्तेमि—एस वग्घो ति । ततो मे पुणो चित्तिर्यं—जइ एस वग्घो होंतो वो पडियं ममं लंघेंतो, न एस वग्घो ति । नित्संसयं नाइदूरे पासाएण होयधं वि, जओ एस दीबुज्जोतो निव्वुडिड ति । पमाए उत्तिण्णो मि ति ॥

॥ इति संघदासगणिविरंष्ट्र सामलिलंभो विहओ ॥

सामलीलंभमं०—११८-४. सर्वमं०—३४४१-५.

10

तइओ गंधर्वदत्तालंभो

उत्तिण्णो मि कूवाओ, दिट्ठो मया मणुस्सो मग्गिस्से वयसि वट्ठमाणो, सो मे पुच्छिओ—
 सोम ! किं नामो जणवओ ? नयरंवा इहं किं नामधेयं ? । सो भणइ—भदमुह ! कमेण जणो
 जणवयाओ जणवयं संकमइ, तुमं पुण किं आगासाओ पडिओ ? जओ पुच्छसि जणवयं
 नयरं च ति । मया भणिओ—सुणाहि, अहं मागहो गोयमसगोत्तो खंदिलो ग्राम माहणो.
 15 जक्खिणीहिं समं मे प्रणओ, ततो एगाए निज्जमाणो इच्छियं प्रएसं विइयार्हं ईसायमा-
 णीए अणुपइऊण सा गहिया. तासि कलहंतीणं अहं पडिओ, तेण ण जाणासि भूमीप-
 एसं । सो भणइ ममं अवलोएऊण—होज्ज, न अच्छरियं, जं तुमं जक्खिणीओ कामेवि
 ति । तेण मे कहिओ—अंगा जणवओ, चंपा नयरी । ततो विट्ठं सया आययणं, तत्त
 भयवओ वासुपुज्जइस अरहओ पैयकिं पायपीडे नामंकिं पस्सामि । तं च बट्ठसाणप-
 20 णओ पचक्खमिवं तिथयरं वंदिऊण कयत्थमिव अण्णाणं मण्णामि ।

तिगाओ य म्हि ज्ञाययणाओ । पस्सामि य वीणाहत्थगयं तरुणजणं किं चि सपरिकारं,
 वीणासगहं च ब्रह्मजणपरिवारियं विक्रयनिमित्तं । ततो मे पुच्छिओ एको मणुस्सो—किं एस
 विसयागारो ? उदाहु कारणं ? जेण वीणासग्रावारो दीप्तवि लोसो । सो भणइ—इहं ब्राह्-
 दत्तसिद्धिणो धूया गंधर्वदत्ता परमरूववती गंधर्ववेदपारंगया. सो य इत्थो त्वेसमणसु-
 25 माणो. तं तीसे रुक्मोहिद्या माहणवत्तिन्नइसा गंधर्वे दत्ता, तं च जो जिणइ
 सिक्खिउं अस्स भज्जा होदिवि पुण्णभागिणो. मात्ते मासे गए य अणुओगं देइ विउसाणं
 पुरओ. कलं च समुदओ आसी, पुणो मासेण भविस्सइ ति । मया चित्तिर्यं—बहुदिवसा
 गमेयुवा, पुच्छामि ताव णं—भो ! अत्थि इहं उवज्जाया गंधर्वपारता ? । सो भणइ—
 अत्थि, तेसि पुण पहाणो सुग्गीवो जयग्गीवो य ।

१ 'वुदिस' ली ३ ॥ २ 'उचिते सा' ऊ ३ तो ३ ली ३ मे ॥ ३ 'उचिते बसुदेवहिंदी सा' उ ० ॥ ४ 'वीओ
 समंमो उ ० ॥ ५ 'ए' संविद्याए ईं ५ ५ विना ॥ ६ 'णि' छां विता ॥ ७ 'इकि' शां ॥
 ७ त दिवयवहुं ली १ ॥

ततो मे बुद्धी आया—तेहिं गिहे अविरुद्धा दिवसा गमेमि । आभरणणि पच्छण्णे भूमि-
माए णिहिएऊण अइगओ मि नयरं । पत्तो उवज्जायगिहं मुक्कत्तं विलंबतो । कयपणि-
वाओ भणिओ तेण 'सगायं' ति, पुच्छिओ यं—कओ एसि ? किंनिमित्तं वा इहागओ सि ?
ति । कहियं च से मया—णामं खंदिलो त्ति, गोयमो पुण गोत्तेणं, गंधवं सिकखेजा ।
तेण 'जुद्धो' ति अवण्णा कया । मया माहणीए कइयं दिन्नं पहाणरयणदीवियं । सा तं 5
वृद्धूण भणइ—पुत्त ! धितिं करेहि, अक्खाहिं अ जं ते अभिप्पेअं भोयण-उच्छावण-सय-
णेसु, न काइ चिंता । तेण कहिअं । भणिओ अणाए सुग्गीवो—सामि ! सिकखा-
वेहि खंदिलं, मा अच्छउ रिक्को । सो भणइ—एस जुद्धो, कि एस सिकखाहिं ? त्ति ।
तीए भणियं—मेहावीहिं न मे पओअणं, एयस्स करेहि पयत्तं—ति कइगं से दंसेइ । ततो
पडिबओ, तुंबुरु-नारयाणं कया पूया । ततो अप्पिया मे वीणां चंदणकोणं च, भणिओ 10
य—छिवसु तंतिव त्ति । मया वहां आहयाओ जहा छिण्णाओ । उवज्जाओ माहणि भण-
ति—पस्स ते पुत्तस्स खंदिलस्से विण्णाणं । सा भणति—एयाओ जुण्णाओ दुव्वलाओ, कीरंतु
थूराओ सिं अण्णाओ धिराओ, से कमेण णाहिति त्ति । ततो सज्जियाओ से सीसेहिं थु-
छाओ तंतीओ । भणिओ यं उवज्जाएण—सणियं छिवेसु तंतीओ । तओ दिण्णं च गीयर्य—

अट्ठ णियंठा सुरट्ठं पविट्ठा, कविट्ठस्स हेट्ठा अट्ठ सन्निविट्ठा ।

15

पडियं कविट्ठं भिण्णं च सीसं, अब्बो ! अब्बो ! त्ति वाहरंति हसति सीसा ॥

ते मया पुच्छिया—सा इव्वकण्णा गीयगं एयं जाणति ? न जाणइ ? त्ति । ते भणंति—
न जाणति । मया भणियं—जिणामि एएण गीयणं ति । ततो एरिसेहिं वयणेहिं हसा-
वेमि । वचंति दिवसा । पत्तो अणुओगसमओ । ससीसो उवज्जाओ वचति, ममं भणति—
हुमं अण्णम्मि काले वच्चिहिसि । मया भणियं—जइ सा अण्णेण जिप्पइ अहं कीस 20
सिक्खामि ? त्ति, वचामि त्ति । ते न दिंति गंतुं । मया भितियं कइगमाणेऊण माहणीए
दत्तं । सा तुट्ठा भणति—जइ ते निवारंति किं तुहं तेहिं ? वचसु, जिणसु तयं ति । दिण्णं
च णाए पंडरं महग्गं च वत्थजुयलं समालभणं पुप्फ-तंधोलाइ ।

ततो नियत्थ-पाउओ गओ समं चारुदत्तसतियं । आसणेसु रइएसु सभाए आसीणा
विजसा, इयरो जणो भूमीए । उवज्जाओ ससीसो जिज्झाइ गं ससुविओ—मा ममं पास- 25
मुवेहि त्ति । अहं सममुवगतो । तत्थ य चारुदत्तो नयरपहाणमणुस्ससहिओ अच्छति ।
वृद्धूण य सभासन्निवेशं मया भणियं—विज्जाहरलोए एरिसो सभागारो, न इहं ति । ततो
निज्झाइऊणं तुट्ठेण मे दिण्णमासणं । आसीणो मि । पस्सति मं जणो बिम्हयविकसमाण-
णयणो । दिट्ठं च मया भित्तीए हत्थिजुयलं लिहियं । भणिओ य मे सेट्ठी—कीस मग्गे
एस हत्थी चित्तकम्मकरेहिं अप्पाऊ लिहिओ ? । सो भणइ—सामि ! कि चित्तकम्मे वि 30

आवपरिकसा अत्थि ? । 'आभं' ति मया भणियं—जइ संदेहो आणिअउ पाणीयं वालरु-
वाणि य । ठवियं पाणियभाषणं भित्तिसंसियं । कीलंतेहिं वालेहिं उदगं गहेऊण हरी
फुसिओ । उकुट्टं सभागएहिं पुरिसेहिं—अहो ! अच्छेरियं ति । उवज्जाओ विन्दिओ ।

- आगया य गंधवदत्ता जवणिअंतरिया ठिआ । न वि को वि उच्छहति वीणं छिविउं ति ।
 5 चारुदत्तेण य सेट्टिणा वागरियं—अईति हु दारिगा, जइ न, कोइ उवट्ठाइ गाइउं ति । तो
 चिरं अच्छिऊण विदुसेहिं भणियं—अईउ ति । तम्मि समए मया भणियं—कीस अईइ ?
पासामु से सिक्खियविसेसं । ततो पेच्छगेहिं विट्ठीहिं अणुवद्धो नि 'न एस धरणिगोयरो,
 एस देवो विज्जाहरो वा अइधगव्भो तेयस्सी रुववंतो' ति । ततो सेट्ठीवयणेण उवणीया
 वीणा, अण्णिया य पुरिसेहिं, सा मया पडिसिद्धा 'एसा सगव्भा, ण य जायइ छिविउं' वि,
 10 'वीमिया तंती, दंसिआ घाला । अण्णा उवट्ठविआ, 'दवगिदद्धाओ दारुओ निम्मविआ
 फरुससदा एसा' । सिण्णिणा पुच्छिण कहियं. 'सचं' ति । अण्णा उवट्ठविआ, सा जलनि-
 सुदुदरुनिम्मविआ 'गंभीरस्तइ न होइ' ति पडिसिद्धा । विन्दिआ परिसा । ततो आणीया
 वीणा कयचंदणचच्चा (मन्थाधम्-३५००) मुग्गिमुग्गुमदामालंकिया सत्तंसरतंती । तं दद्धूणं
 मया भणियं—उत्तमा वीणा, आसणमिणं अणुरूपं । तओ उवणीयं महिरिहमासणं ।
 15 ततो भणति सेट्ठी—सामि ! जइ जाणह विण्हुगीयगं तो गिज्जउ । मया भणियं—
 जाणामि । ततो सभागया पुच्छंति—किं विण्हुगीयगं ? । मया पुण साहूणं रिद्धीसु गिज्ज-
 माणीसु पुवं सुयं विण्हुमाइयं गीयगं च । ततो पकडिओ मि—सुणह—
विण्हुकुमारचरियं विण्हुगीइगाए उप्पत्ती य

आसि हत्थिणापुरे नयेरे पउमरहो राया, तस्स लच्छिमती देवी, विण्हू महा-
 20 पउमो य दो कुमार । धम्मस्स अरहओ पओप्पए सुवओ नाम अणगारो, तस्स समीवे
 राया सह विण्हुकुमारेण पवइओ । महापउमो राया रज्जं पसासवि । पउमरहो परम-
 संविम्भो विधुतरयमलो परिणिबुओ । विण्हुकुमारो वि अणगारो अपरिवडियधम्मसद्धो
 साट्ठे वाससहस्साईं परमं दुक्खं तवमणुचरति । ततो से लद्धीओ समुप्पण्णाओ—विउच्च-
 णिट्ठी सुहुम-चादर-विविहरूपकारिणी अंतद्धाणी गगणगामिणी ।

- 25 महापउमस्स रण्णो णमुई पुरोहिओ । सो साहूहिं महायणमज्जे वाइत्थी सत्थेण
 पराजिओ, पदुट्ठो रायं तोसेऊण लद्धवरो रायतं वरेइ । वासारत्ते ठिया साहू गयपुरे ।
 सो कयाभिसेओ पगतीहिं माणिओ समणे सदावेऊण भणइ—अहं तुम्हं असम्मओ, जओ
 मं न जयावेह ? । साहूहिं भणिओ—किं अहं वयणेण तुम्हं जओ होहिति ण वा ?
 सज्जाय-ज्झाणवक्खिसेत्तेहि य न, याणिओ तुम्हं अहिसेउ ति सव्भावो । सो भणति—किं
 30 थहुणा ? मम रज्जे ण वसियव तुम्हेहिं । ते भणति—रायं ! वासासु विरुद्धं संकमिउं,

अन्हे सरपे गमिस्तामो । सो भणइ—मत्तरत्तस्स परओ जो अच्छति सो मे वन्तो ।
तेहिं भणियं—समवाएऊणं तुम्हं कहेहामु त्ति ।

तेहिं मिलिण्हिं थेरेहिं संदिट्ठं—अजो ! जरस्स भे रिद्धो अत्थि सो कहेउ, संपकजं
गुरुकमुप्पणं । तत्थेगेण साहुणा भणियं—मम आगामगमणसत्ती अत्थि, आगवेह जं
करणिजं । संवथेरेहिं भणियं—वध तुमं अजो !, विण्हं अंगमंदराओ कइं आणेहि । सो 5
'तह'त्ति पडिमुणेऊणं रणेणं गतो । निवेदिया गेण संवाणत्ती । विण्हुणा भणियं—वीस-
गह भंते !, हिज्जो जाइस्सामो । पमुत्तं च तं गहेऊण गतो गयपुरं । कहिओ य से नमुइ-
पुरोहियनिच्छओ 'निव्विसया होहि'—त्ति । विण्हुणा विण्णविओ—संघो मुनिव्हुओ होउ,
मज्झ भारो इयानिं त्ति । गतो य णमुइसमीनं । अच्चुट्ठिओ नमुइणा । ततो भणइ विण्हू—
अच्छंतु साहू वासाकालं । ततो नमुई भणति—तुम्हे सामी महापउमस्स रण्णो, किमंग 10
पुण ममं ? । तुम्हे, ण भणामि, 'समणा नया, निव्विसया कायव्या' निच्छओ । विण्हुणा
भणिओ—पाणषट्ठुला नेदणी इमम्मि समए, विरद्धं जइज्जणस्स संचरिवं. जइ तयाणुमए
उज्जाणगिहेसु वासाकालं गमेऊणं पुरमपविसमाणा परदेसं वसिंहिति तो वि ते मम
वयणं कयं होहिइ । नमुई भणति—जे मम घाएयव्या ते उज्जाणेसु मे कहिं पसिंहिति ?
त्ति । विण्हुणा भणिओ नमुई—भरहादीहिं राईहिं साहयो पालिया, विसेसेण पूइया य. 15
तं जइ न पूएसि णाम, जं पुण भणसि 'वहेयव'त्ति तं ण रायचरियं. दस्सुणं पि एयं न
दीसए. उवसम, गए वाससमए विहरिस्सति अण्णपत्थिवरज्जाणि त्ति । ततो भणति—जं
भणह 'न एयं रायचरियं, पुवपुरिसा य साहुपूअगा आसि'त्ति तं जो रायसुओ विउ-
पियामहपरपरागयं रायसिहिं अणुभवति तस्सेसा धम्मया होज्ज. अहं पुण पढमराया निय-
गवंसे, किं मम परचरिएणं ? । न मे कजं समणेहिं. सत्तरत्तपरओ जं पस्सामि संचरंतं न 20
सो जीविहिति. अतीह, तुच्चे न भणामि किंचि, सेसाणं नत्थि जीवियं इओ वि परउ त्ति ।

तओ अणगारो विण्हू चित्तेइ—अहो ! नमुई दुरप्पा साहू वहेवमिच्छति, न मे जुत्तं
एसा संपपीडा उवेक्खिवं त्ति । ततो गेण णमुई भणिओ—नमुइ ! जइ सि एयं वयसिओ
तो मे एणं वयणं करेहिं—देहि मे विवित्ते पएसे तिन्नि विक्कमे, तत्थ तयोहणा ठिया
पएसे पाणपरिचायं कांहिति. न'से कप्पइ इमम्मि काले विहरिवं. एवंपमाणे भूमिपदेसे 25
दिण्णे मम वयणं कयं होइ, तव य यहपइण्णा णाम । ततो परितोसवियसियच्छो
भणति—जइ सधमेयं, ततो भूमिपमाणाओ जीवता जइ न निग्गच्छंति तो वेमि !
विण्हुणा सामरिसेणं 'तह' त्ति पडिस्सुयं । निग्गया य नयरथाहिं । नमुइणा 'दत्तं
मया, मिण्णसु' त्ति उदाहरियं । विण्हुणा वि पडिच्छियं त्ति । ततो रोससपज्जलिओ
मिणिउकामो विउवियसरीरी पवड्ढिओ, उक्खित्तो य चलणो । नमुई मयमोहिओ 30

१ 'अणगार मद्' उ० ॥ २ अतो ही ३ विना ॥ ३ 'णा भणियं वधं मां' विना ॥ ४ 'मिण्णसु
उ २ विना ॥

पायवडिओ लग्गो पाए—समह मे भयवं ! अघराहं ति । तेण घुओ पट्टिओ, खणेण
 य दिवखूवो संयुत्तो—मउडेण मणिमऊद्धरंजित्तिसामुहेण गिम्हे मज्झण्हदिवसो विव
 दुंप्पिक्खो, कुंडलजुयलेण दोलायमाणेण उभयपासगतो इव गहभोइओ सम्मत-
 मंडलो, हारेण धवलमहाभोगिभोगसच्छंमेण विच्छिण्णवच्छयलविलसिरेण सारइय-
 5 बलाहगसणाहसाणुदेसो इव मंदरो, कडग-फेयूरभूसियमुयाजुयलो य इंदायुधचिधित इव
 गगणदेसो, पालंधोचूलरइयमुत्ताविहाणो य जोइसमालाघरो इव तिरियलोओ । बहुमाणं तं
 पस्सिऊण भयविसंतुलो अंतरा सिलाजालाणि पव्वयसिहराणि महंते पायवे पहरणाणि य
 खिवंति । ताणि य हुंकाराणिलसमुद्धयाणि समंतओ पणिवयंति । तं च अदिट्ठपुव्वं महावोदिं
 पस्समाणा किण्णर-किंपुरिस-भूय-जक्ख-रक्खस-जोइसालया महोरगा भीय-हित्थ-प-
 10 थिया विलोलनयणा गलियाभरणा अच्छरासहाया 'को गुमो ? कत्थ पत्थिओ ? किं च का-
 उकामो ?' ति कायरा विरसमालवंता परोप्परं तुरियमुघहंता; तेहि य वेवंतसव्वगत्तेहि संचा-
 रिमो मंदरो घ विम्बियमुहेहिं खहचरेहिं दिस्समाणो खणेण जोयणसयसहस्ससमूसिततणू
 जातो । केहिय रिद्धिबहुलाए जलियजलणसंघायभूओ दिट्ठो, केहिं पि सारदसमत्तमंडल-
 मियंकमणहरतरसोमवयणचंदो । विवहुमाणस्स य जोइसपहो चरदेसे णाभिदेसे कडिभाए जा-
 15 णुदेसे य आसी । तओ चलिया भूमी । कओ य णेण मंदरसिहरोवरि दाहिणो चलणो । परावत्तेण
 य समुद्जलं उल्लियं । समाहया दो वि करतला, तेण सदेण वितत्था आयरक्खा ।

एयस्मि देसयाले चलियासणेण विपुलावधिविसयविण्णायकारणेण मधवया देवसमक्खं
 भणिया गंधव्व-नट्टाऽणीयाहिवइणो—भो ! सुणह—एस भयवं विण्हुअणगारो नमुइ-
 पुरोहियाऽणायारपरक्कमकुविओ समत्थो तेलोक्कमवि गिलिवं, ता णं साणुणएण उवसमेह
 20 गीय-नट्टोपहारेण तुरितं । ततो सोहम्मवइणा समाणत्ता पणधिया तिलोत्तिमा-रंभां-
मेणोव्वसीओ चक्खुविसए मुणिणो, पवादिआणि य वादित्ताणि, पगीया तुंबुरु-णारद-
 हाहा-हूह-विस्सावसू य सुतिमहुरं सवणासण्णं थुणमाणा 'उवसम भयवं !' ति जिण्णा-
 माणि खमागुणे य वण्णंता । महिद्धिया य वेयहूसेटीनिवासिणो विज्जाहरा देवसमूहं सुरव-
 तिसद्वियं भयवतो विण्हुकुमारस्स पसायणनिमित्तं समागयं दिव्वमइचोइया विजाणिऊण
 25 दुयं सुरसमित्तमुवगया । ते वि तद्देव थुणंति, आगमाणुरुवाणि गीयगाणि य गायंता चल-
 णमुविरत्तं कमलदलसंचयच्छविधरं कमलमिव रसमुच्छिद्या महुयरा समुद्धियंता । तुट्ठेहि
 य तुंबुरु-णारदहिं भणिया—अहो ! अच्छरियं, अहो ! माणुसमित्तेहिं नाम होइऊण देवेहिं
 सह कओ संयवो दच्छया य दंसिय ति । विज्जाहरा भणिया—करिस्सं मे पसादं गंधवे
 वो परा रती भविस्सत्ति । सर्त्तसरतंतितिस्सियं गंधारगामं मणुस्सलोगदुल्लहिदाणि विण्हु-
 30 गीयकोवनियद्धं उवहारेह—

१ पट्टिओ शां० विना ॥ २ हुण्णिरिक्खो ली ३ ॥ ३ भोगभोगिस्सं शां० ॥ ४ छहेण ली ३ मे० ॥
 ५ ला वि अं शां० मे० ॥ ६ राहत्ते उ २ मे० विना ॥ ७ मासोमोव्वं शां० । मासमोव्वं क ३
 तो ३ ली ३ ॥ ८ चरसत्तं उ २ मे० ॥

उपसम साह्वरिह्या !, न ह कोसो वणिजो विनिदेहि ।

हुंति ह कोवणसीलया, पावनि षट्ति जाइयणं ॥ गीति ॥

तेहि पणहि 'परो जे अणुगहो' ति गहियं गीयं ।

राया य महापउमो भयवओ विष्णुम्म वहागवधिदियं नमुर्दपुरोद्विज्जुण्णपनिमित्तं
सोऊण, दहूण य दिव्विउल्लियमहासरीरेण गगनतन्मनुज्जं, भीओ सपुरजजओ कंठ-5
गयप्पाओ गतो सरणं संधं, भयगगिरं गिरो भगइ—गम सरणं संघो. अहं कयागुजओ
समणोयासयो सुवयस्म भयवओ अणगारस्म सीगो. परितायह मं । तओ सपेग भनिओ—
'अपत्तं रत्ने ठवेसि, न य वुत्तं वट्ठसि, पमत्तो मिंति भनंओ विमउमहाओ समन-
संघो—रमित्तं अन्हेहिं रायं !. अवमाणं अहं पयं, तव विमयपमत्तस्म अनुपेस्मओ वि-
संभं जायं कारणं, जेण तेहोपं पि संसइयं. उपसमेसुं विष्णुकुमारममं । संठिया य कर-10
यलंजलिपुडा—उपसम विष्णु !, रमित्तं संधेग महापउमस्म, माहर रुवं, मा य वत्तनं
फंदेहि, पलइ गहियं तव तेयप्पभावेग पविसइ रमायलं, अइपुरहिओ से षट्ठज्जासे
समणसंघो । तं य साहुजणोदीरियं वयणं न सुगइ अइत्तमोवविगयरुओ भयं कुमा-
रसमणो विष्णु । ततो भंहेहिं सुयधंहेहिं भनियं—न सुगइ सरं नूयं दुवाल्लमजोयग-
रओ. कम्हिय गगंभाए सोत्तिरियं से षट्ठि, जओ न सुगइ. परं य जोयनमयमदम्म-16
मूसिया विउयणा, जओ तत्तियं अइगतो ततो रूपविसयो पट्टइ. अन्धलेह से पायं, ततो
अवस्स अवलोपहिस्ति. दहूण य समणसंधं पनुवासंत्तं उरमनिदिनि । ततो जमगसमं
अप्पलिओ चट्ठो साह्वहिं । फासिदियल्लसण्णेग विष्णुणा महरिसिगा अबलोइयं घर-
नियले । दिहो य जेग महापउमो राया मओरोहो सपरियगो मरणमुखगतो संपस्म,
साहुणो य कयंजलिपुडा पवाहरंता 'उपसमेह' ति । ततो जेग विउियं—गवणीपनिव 20
मिदुसहाया, चंदणमिज सीयल्लदियया, महापउमस्म रण्णो नपरिवारस्म पीडं परि-
(मन्योपम—३६००)हरंतेहिं रमित्तं जेहिं असंसयं. न जुज्जइ संधं व्वण्णिउं ति । देव-
यणेहि य मडईकयहियओ संधगुरयाण. उपसंहरिउ साहरिउं रुवं वमुहावले संठिओ
सारइयचंदो इय सुहदंसणो । देव-दाजवगगा य सविज्जाइरा पगया भयवओ 'विष्णुस्म,
कुमुमवरिसं मुइऊणं गया य सयानि ठागानि ।

25

ततो सहावद्धिओ सिज्जिओ, महापउमो राया भनिओ य—णाउरिहसि रजसिहि ।
पुत्तो य से जेण संदिहो—पियरं वंधिऊण नाएण पयापालनं कुनसु वि, धम्मे य सायतो
होहि ति । सो पयाहिं परिगहो कयपसाओ भयवया । नमुर्द मारिज्जनानो निवारिओ
साहुसंधेग निविसओ कओ । विष्णु वि अणगाओ वासमपसहस्सं ववमनुचरेऊण धूरओ
समुप्पण्णकेवल्लनाण-दंसणधरो परिनिवुत्तो ॥

30

१ अयं रायं शां. मे. विना ॥ २ ही १ विनाउपय—रसतो शां. संघं. ३ १ संधं जां. मे १ उ. ॥
४ तेन सुवचरेण मं शां. ॥ ५ आमोए उ २ विना ॥

जं च गीयं विण्हुकुमारनिरिसयं देव-गंधधमुहुगयमवधारियं विज्ञाहरेहिं, तं पद्मा-
णेसु रायकुलेसु धरेइ. तं च मया सामलीए समीचे वट्टमाणेण पुव्वसिक्खियं गीइयं सत्त-
सरत्ततीयं वीणापरिचियाए. तं भे^३ परिकहियं विण्हुगीइयं ॥

तओ तं विण्हुगीइयं गंधधदत्ता अहं च वीणं छिवित्ता गंधारग्गाममुच्छणाए पगीया
५ भो रत्तं विट्ठाणकरणसुद्धं ताल-लयगहसमं । अवसाणे गीयस्स पुट्ठं नागरेहिं—अहो!
समं सुकुमालं च वाइयं गीयं च त्ति । ततो पुच्छिया परिओसविसप्पियमुहेण सेट्ठिणा
तम्मि अहिगारे निउत्ता आयरिया—कैरिसं गीयं वाइयं च ? त्ति । ततो तेहिं भणियं—जं
अज्ज दुहियाए गीयं तं वाइयं पडुजाइणा, जं गीयं पडुजाइणा तं वाइयं अज्ज दुहियाए
त्ति । ततो उसारिया अट्ठितरजवणिया । भणियं नायरएहिं—ठिओ दाणिं संचंसो, खीणो
१० ऊसवो नयरस्स, नियत्तो वीणावावारो, पत्ता भत्तारं गंधव्वदत्ता । ततो णायरा सेट्ठिणा
परेण सक्कारेण पूहत्ता विसज्जिया ।

अहं चारुदत्तेणं भणिओ—तुव्वमेहिं दिवेहिं पुरिसक्कारेणं लद्धा दारिया गंधधदत्ता.
एईसे दाणिं अविग्घेणं पाणिं गेण्हह. एसा लोगसुई—माहणस्स किल चत्तारि भारियाओ—
माहणी खत्तिणी वइसी सुदि त्ति. 'एसा पुण भे अणुरूवा भारिया, कारणओ पुण विसिट्ठतरी
१५ व होज्ज' तक्केमि । ततो मे चिंता समुप्पणा—केण मण्णे कारणेण भणियं सेट्ठिणा 'इमा
विसिट्ठा दारियं' त्ति ? । पवेसिओ य म्हि अट्ठितरि, उवट्ठियाओ पडिकम्मकारिगाओ,
चाहिं मे कयं रायाणुरूवं पडिकम्मं, दिण्णाणि अहयाणि वत्थाणि, तओ म्हि परिहिओ,
कयाणि य वरकोउगाणि, आगओ मि वुड्डजणपरिवारो चाउरंतगं आकुलं बंधुवग्गेण सेट्ठि-
स्स । पससइ मं इत्थियाज्जो—जइ वि चिरस्स लद्धो वरो गंधधदत्ताए तो वि अणुरूवो,
२० अहवा निरुवमरूवो कामदेवो एसो त्ति । ततो मे आणीया गंधधदत्ता सरस्सती विव
रूववती, तरुणरविमंडलप्पहासा, कुंडलजुयलप्पभाणुलित्तनयणलोभणवयणकमला, महा-
निवेसनिर्तरहारपरिणद्धतालफलाणुकारिपओहरा, पओहरभरविलसमाणवलिसोहियतणुय-
मज्झा, पवनिणिपलासपिहुल-मंसलसोणिफलगा, पडमपत्तसुकुमाल-सहिय-पीवरोरु, पडम-
वंतुकलावमलयभूसणुज्जलमणहरतरहत्थकिसलयवाहुलइया, पासत्तसणाहगुहसिरजपदेसा,
२५ सरससररुहकोमलपसत्थचलणा, समदललितकलहंसगमणा । अणिज्जमाणी इव लज्जाए पासे
य मे कया अम्मगाहिं लच्छी इव कुवेरस्स । भणियं च सेट्ठिणा—सामी ! किं तुव्वं कुल-
गोत्तेण ? हुव्वउ हुयवहो उदाहो दारिगा य त्ति । ततो मया चिंतियं—एसा इव्वदुहिया,
केण मण्णे कारणेण सेट्ठी एवं भासइ ? त्ति । मया विग्घयं काऊण भणिओ—एत्थ कारणे
तुमे पमाणं । ततो सो गहियाकारो ममं भणइ—सामि ! कहिस्सं मे कारणं, जेणेत्थ मया
३० विण्णविया. आभरणयाणमपत्तं रयणं विणासियं होइ । तओ विहिणा हुओ हुयवहो । गा-

दिओ मि पाणिं गंधवदत्ताए सेट्टिणा । मंगलेहिं अङ्गीओ मि गम्भगिहं सह पियाए ।
हुदितमणस्स य मे पवियारसुहफला अइच्छिया राई ।

गएसु य वरकोउयदिवसेसु सुग्गीव-जसग्गीवा उवट्टिया चारुदत्तसमीवं, तेहिं
भणियं—गहवति! सामा विजया य दारियाओ गंधवदत्ताए सहीओ, तीसे अणुमए
भयंतु ते जामाउयं । ततो तेण भम निवेदितं कारणं, मया च पिया कया पमाणं । तीसे 5
अणुमए ता वि चहुसक्कारं पाविया दो वि । रमानि य तिहिं वि सहिओ भारियाहिं, विसे-
सओ पुण गंधवदत्ताए चहुइ मे पीती, गुणा मं रमाविति न किंचि परिहायइ परिभोगस्स ।

गएसु बहसु दिवसेसु कयाइ भुत्तभोयणो अचलामि आसण्णगिहे सावत्तयासणनिसण्णो ।
ततो उवगतो सेट्टी चारुदत्तो, सो मं अंजलिकम्पेण पूएंतो लवति—जयंतु सामिपाया!,
घाससहस्साणि थो पया आणं पालेंतु सह पियाहिं । ततो मया पूहओ गुरुभावेण, विदिण्णे 10
आसणे णिसत्तो । ततो मं भणइ—सामि! जं मया पुधं वुत्तं 'एसा दारिया तुम्हं अणुसरिसी
विसिद्धा वा होज्ज' ति तं कारणं कहइस्सं, संदिसह । मया भणितं—सउवग्यायं कहसु
ति । ततो पभणिओ—सुणह सामि!—

चारुदत्तस्य अप्पकहा गंधवदत्तापरिचओ य

आसी य इह पुरीए चिररूढपरंपरागओ उभयजोणिविमुद्धे कुले जातो सेट्टी भाणू 1!
णाम समणोयासओ अदिगयजीवाजीवो साणुकोसो । तस्स तुलकुलसभवा भद्दा नाम भा-
रिया, साँ उच्चपसवा पुत्तमलभमाणी देवयणमंसण-तवस्सिजणपूयणरया पुत्तत्थिणी विहरइ ।

कयाइ च सेट्टी सह घरिणीए पोसहिओ जिणपूअं काऊण पज्जालिएसु दीवेषु दम्भसं-
थारगओ थुइमंगलपरायणो चिट्ठइ । भयवं च गगणचारी अणगारो चारुनाम उवहओ ।
सो कयजिणसंथवो कयकायविलसगो आसीणो, सेट्टिणा पद्यमिण्णाओ । ततो ससंभमसु-20
ट्टिण 'सादरं वंदिओ 'चारुमुंणिणो' ति भणंतेण । तेण वि महुरभणिण भणिओ—सा-
वग! निरामओ सि? अविग्घं च ते तव-वयविंदिमु? ति । सेट्टिणा भणिओ—भयवं तुम्ह
चलणप्पसाएणं । *तित्थयरस्स नमिसामिणो चरियसबद्धं कहं कहिउमारद्धो ।

कहतरे य घरिणीए कयंजलिबुडाए विण्णविओ—भयवं! अत्थि णे विउलो अत्थो. जो
तस्स भोत्ता कुलसंताणहेऊ लोगविट्ठीए सो णे पुत्तो होज्ज? . संदिसह तुब्भे अमोहइंसी 25
ततो भयवया चारुमुणिणा भणिया—'भदे! भविस्सइ ते पुत्तो अप्पेणं कालेण' ति वोट्ठूण
'सावय! अप्पमादी होज्जासि सीलवणसु' ति गतो अदरिसणं ।

ततो केणइ कालेण घरिणीए आहूओ गम्भो । तिगिच्छगोपदिट्ठेण भोयणविहिणा यद्धि-
ओ गम्भो । अविनाणियडोहला य पसवणसमए पयाया दारयं । कयजायकम्मस्स य नाम-
करणदिवसे कयं च से नामं 'शुरुणा चारुमुणिणा वागरिओ दारओ भवउ चारुदत्तो' 30

१ सुहित° क ३ गो ३ ॥ २ °चाय स° शां ॥ ३ सोवग्याय कहइ ति शां ॥ ४ सा हुच्च° शां ॥
५ °मुणि ति शां विना ॥ ६ °विधेसु शां ॥

* अत्र कियौचित् पाठबुद्धि इति सम्भाव्यते ॥

ति । ततो धाहपरिक्खित्तो परियणेण लालिज्जंतो मंदरकंदरुगओ विव संताणकंपायवो निरुयसगं वड्ढिओ । तस्स य सिद्धिस्स वयंसा सरीरस्सेव पंच भूया निरंतरसोहिया पंच रुवाइगुणा इव संबद्धा । तेहिं पुत्ता मम सहवड्ढिया परुडसिणेहा, तं जहा—हरिसीहो वराहो गोमुहो तमंतगो मरुभूइगो । तेहिं सह कीलमाणो रमए चारुदत्तो, तं ताव 5 मं जाणह चारुदत्तो ति । ततो सामि ! कलोरियस्स उवणीओ, गहिया य मे कलाओ । गहियविज्जो य पिउणा सावयघम्मं गाहिओ वयंससहिओ अच्छामि ति ।

कयाइं च कोमुइयाचाउमासिणीए कोऊहहेण जिणपुप्फोरुहणनिमित्तं निग्गओ मि सव- यंसो अंगमंदिरं उज्जाणं । तत्थ चेइयमहिमा वट्टए । आणाकरदारय-पुप्फचैयकुमारसहिओ य पादचारेण पस्सामि उववणोणि रमणीयाणि पस्सवणाणि य, वणराईओ मेहतिउरुंवभू- 10 याओ सउणगणमहुरभासिणीओ । दंसणोलुयाए य दूरम्मि गया रुक्ख-गुच्छ-लयागहणं पसन्नसलिलवाहिणीं सहिण-धवलवालुयं रयंतवालुयं नाम नदीतीरं पत्ता मो । गहि- याणि पुप्फाणि इच्छियाणि । विसज्जिया दासचेढीं—वच्चह, अंगमंदिरे उज्जाणे आयत्तण- समीवे पडिवालेह ति । ते गया ।

अहमवि सवयंसो नदीतीरे ठितो । मरुभूई उइणो भणइ—उयरह, कीस विलंबह ? 15 ति । गोमुहेण भणिओ—तुमं न जाणसि कारणं । सो भणति—किं ति णं ? गोमुहेण भणियं—तिगिच्छगा वणंति—अद्धाणं परिकमिथं ण सहसा जलमवयरियव्वं दुवे किर पायतलसंसियाओ सिराओ उड्ढुगामिणीओ गीवं पाउणिय भिज्जंते । तत्थ दुवे नेत्तगामि- णीओ, तासिं रक्खणट्ठा उसिणाभितत्तसरीरेण नावयरियव्वं जलं । अवतरंतो वा विरुद्ध- याए खुज्जत्तं बधिरत्तं अंधत्तं वा पाविज्ज ति, एएण कारणेण वीसमंतेण उयरियव्वं ति । 20 ततो भणइ मरुभूई—बहुकुडुंविओ गोमुहो, उयरह, धौवह पाए ति । ततो अग्गे पक्खालियचलणा कीलिउं पयत्ता एगदेसहरितसंसियाणि पडमाणि गहेऊण पत्ताण य सच्छं- दमईवियप्पियपुत्तछिज्जेहिं रमिमो । ततो अण्णं नदीसोत्तं अइगया मो । गिहीयं गोमु- ह्णेण पडमपत्तमन्मंतरयं पाणिपुढाभोगसंठियं निक्खित्तं सोए, दिण्णा एयं जुत्तपमाणा सिक्कया, वच्चइ य नावा विव सिग्घं । मरुभूइएण वि पडमपुत्तं गहियं, दूढा बहुसिक्कया, 25 भारेण य निव्वुडा तस्स कमलपत्तनावा, हसिओ वयंसेहिं । ततो लद्धोवाएण अन्नं कमल- पत्तं निक्खित्तं, सोरं सिग्घयाए य जिओ गोमुहो । न पावइ मरुभूई पडमपत्तनावं, अइवयंतीं दूरं गतो पहरिसेण वाहरति सो णे—

एह एह सिग्घं, दैच्छह अच्छरियं ति । ततो मया भणियं—सुंदर ! साहसु केरिसयं ?

१ कम्पपां शां० विना ॥ २ ह्यायरिं शां० ॥ ३ पुप्फाभरणं शां० ॥ ४ चयं शां० विना ॥ ५ णा- भिरं उ २ विना ॥ ६ यणवां शां० ॥ ७ चेढीं शां० विना ॥ ८ म्मिउ ण शां० विना ॥ ९ पत्ताणि स० शां० विना ॥ १० मयविं शां० ॥ ११ दीसुत्तं शां० विना ॥ १२ एय पत्तं शां० मे० ॥ १३ एते सिं शां० ॥ १४ वेच्छं ली ३ ॥

ति । ततो भणइ—चारुसामि ! एसिं मे न दिट्ठपुयं, जइत्थ दहु कामा इहमागया दन्ति-
 हि-त्ति । ततो भणिओ गोमुहेण—चारुसामि ! न एत्थ अच्छरियं, पुयं एण्ण उयत्तं नरवि-
 णिग्गयं पायवमूलं दिट्ठं होहिति, ततो से बुद्धी उप्पण्णा—(पन्थापम्-३७००) एयं कोमलेण
 फहं भिण्णो पासाणो ? ति. अधया मराली पिह्मकाणि चारिती दिट्ठा होज, ततो यहुत्तयाए
 विन्हिओ. अहवा सिद्धिगारयं निमुय 'दहरियाए एयं महंतो मरो' ति अच्छेरं मण्णए । ततो 5
 पुच्छिओ मया—एत्तो अन्नतरं होज ? ति । सो भणइ—जं अच्छेरणं पि अच्छेरं, एं किं मे
 विचारेणं ? दच्छिहिह ति । तस्स य यहुमाणेण गया मो तं पएसं । दाण्ड य मरुभूतीओ
 सोयसल्लिपरिकित्तं अशंतमुद्धमसिकया पुलिणं पाचरणंतरविणिग्गयमिण जाययरसपंडुरं
 जुयतिपओहरं । ततो गोमुहेण भणिओ—पुलिणरंहे किं अच्छरियं ? संति एसिमाणि उद-
 गपरिणद्धाणि ति । ततो भणति—जमेत्थ अच्छेरं तं पस्सह—ति पयाणि दंसेइ दुवे । ततो 10
 भणिओ—जइ एयाणि अच्छेरयं ततो अहं जाओ पयवीहीओ ताओ अच्छेरगसयाणि
 ति । ततो भणति—एयाणि साणुवंधाणि चहूणि पयाणि, इमाणि पुण वोच्छिउण्णमग्गाणि
 ति. ततो ताणि आयरणे पस्सिमो । ततो हरिसीहो भणति—का एत्थ चिंता ? जइ पुण
 कोइ पुरिसो एयं तीरजायं रक्खमावहिय साहाओ साहं संकमंतो लयामउयाए पुलिणं
 अवइण्णो, पुणो पायवं चैव आरूढो ति । ततो गोमुहेण भणियं विचारेऊण—न एयं 15
 जुज्जइ. जइ पायवाओ अवइण्णो होतो ततो हत्थ-पायसंचट्ठणापरिमहिण्ण तरुण-जरद-
 परिणएण पत्त-पुप्फ-फलेण पुलिणं सल्लं च अफुण्णं होतं । ततो भणिओ हरिसीहेण—
 कस्स उ इमाणि पयाणि ? ति । ततो भणियं गोमुहेण—आगासगामिस्स पयाणि ति । ततो
 भणियं हरिसीहेण—किं देवस्स ? रक्खसस्स ? चारणसमणस्स ? रिद्धिमतो रिसिस्स ? ।
 भणियं गोमुहेण—देवा किर चउरंगुलभूमिं न छिवंति. रक्खसा महाघोदी, तेसिं महप्प-20
 माणाणि पदाणि. पिसायाणि जलबहुलपदेसभीरुणि, ण वियरंति इमम्मि पदेसे. रिसी तय-
 सोसितवसरीरा, तेसिं कित्थयाए मज्झदेसुण्णयाणि होति. चारणा दगतीरे जलचरसत्तपरि-
 त्तासं परिहरंता न संचरंति । भणियं हरिसीहेण—जइ न एसिं पदाणि, कस्स ण इमाणि
 पयाणि ? ति । गोमुहेण भणियं—विज्जाहरस्स ति । हरिसीहेण भणियं—जइ पुण विज्जा-
 हरी होज । ततो भणियं गोमुहेण—पुरिसा सत्तवंतो उच्छाहगामिणो, तेसिं हिययगर-25
 चाए पुरओ पयाणि पीलियाणि भवंति. इत्थीणं पुण कलत्तगुरयताए पण्हियामु उविद्धाणि
 भवंति, तेण कारणेण ण इमाणि विज्जाहरीए । पुणो भणति गोमुहो—चारुसामि ! तस्स
 विज्जाहरस्स भारो अत्थि । पुच्छिओ हरिसीहेण—किं पयओ सो भारो होज ? उदाहु
 सज्जजुवणो पादवो ? आउ पुषावरही छिदे आसाइओ अरी होज ? । भणियं गोमुहेण—
 जइ गिरिसिहरं होज तओ गुरुवयाए णिमग्गाणि पदाणि होज. जइ पायवो होजा ततो 30

१ 'वको' शो० विना ॥ २ धारसी शो० ॥ ३ 'मुत्तं' ड० शो० विना ॥ ४ 'ओ सल्लिमोपद' शो० ॥

५ अण्णत्तं सु० शो० विना ॥ ६ 'रिद्धाणं' ति लो ३ क ३ । 'रिद्धाणि' ति शो० ॥ ७ 'कम्मं' क ३ गो ३
 मे० ॥ ८ पु शो० ॥

- महियलपत्ताहिं साहाहिं बहुनिकसेवो होजा. न य अरी रम्मं अवकासमाणिज्जति । ततो भणियं हरिसीहेण—जइ वि हु एतो एकतरं पि कारणं ण होइ, को हु से भारो अत्थि ? त्ति । भणियं गोमुहेण—अम्मय त्ति । हरिसीहेण भणियं—न जुजइ एस भारो त्ति, विज्जाहरीओ वि आगासगामिणीउ त्ति । भणियं गोमुहेण—सा धरणिगोयरी पिया 5 तत्तस्स त्ति, तवो तीए सह रमणीयाणि थाणाणि संचरति । भणियं हरिसीहेण—जइ से पिया, कीस णं विज्जाओ न गाहेइ ? त्ति । भणियं च गोमुहेण—मज्जरी सव्वाहिसंकि-यकामो ‘मा साहीणविज्जा सच्छंदगमणा होहिति’ त्ति न गाहेइ णं विज्जाओ । भणियं हरिसीहेण—एयं पुण कंहं जाणसि—अम्मगा से अत्थि अविज्जाहरी य ? त्ति । भणइ गोमुहो—इत्थीओ अधोकायगुरुईओ, पणयग्गहणदच्छो य यामहत्यो, ततो एयं किंचि 10 उव्विद्धं वामपादं । हरिसीहेण भणियं—जइ इत्थीसहिओ, कीस णेण इमं उव्वइऊण सु-क्कमपरिभुत्ता ? गोमुहो भणइ—इमं पुलिणं आलोकरमणीयं सलिलपरिक्खेयं पायबंधका-रेण य हरियमणिवेइयालंबणपरिक्खेवमिध पत्तेणं चित्तियं अजोग्गं रतीए. अविक्किण्णमप-याए अवत्स तेण आसण्णेण होयव्वं. रमणीओ अयं पएसो दुक्खं परिचइउं. मग्गेज्जइ से वीहि त्ति । दिट्ठाणि य अण्णेत्य अवगमसे चत्तारि पदाणि, दंसियाणि से । विभत्ताणि 15 गोमुहेण—इमाणि इत्थिपयाणि खिरिणिमुहनिवडियाणि पणहत्यणूपुरेकिंचिबिंबाणि य दीसति. इमाणि विभत्ताणि पुरिसस्स त्ति । ततो तं मिहुणपयपंति अणुसज्जमाणा गोमुह-वयणविम्बिया यचामो । दिट्ठो य णेहि कुसुमिओ सत्तिवण्णो पायवो भमरभरिओ अंजण-धावकुम्मांसो इव रययपव्वओ सरयकालसस्सिरीओ । भणियं च गोमुहेण—चारुसामि ! इमं पत्ताए सत्तिवन्नं तीए इत्थीए इमीए साहाए गुलुको विच्छिओ अपावंतीए पियो 20 पणइओ । मया भणिओ—किइ एयं ? त्ति । भणति—इमाणि से पयाणि मुक्कपण्हियाणि गुलुकं कंरंतीए त्ति. विज्जाहरो य वरारोही, गहिओ णेण अयत्तेण गुलुको, जम्हा से अभिण्णलेहाणि पदाणि पुलिणे दीसति. सो य दाणि अणेण भत्तुणा ण दिन्नो तीसे. न य - चिरकालवइक्कंतो लक्खिज्जइ, जेणेत्य पर्यैरभंजणपवत्ता अज्ज वि खीरं मुयंति पुंफविट् त्ति । ततो भणिओ हरिसीहेण—गोमुह ! जुजइ कारणं अचिरभगस्स थवगस्स. ण उ तीसे 25 अम्मगाए ण दिण्णो त्ति, कंहं पियाए पणइओ न दाहिति ? भणियं गोमुहेण—कामो पणय-लोलो, तीए य भण्णे ण किंचि पणइयपुव्वो, ततो णं रमते जायणालोलं पस्समाणो. सा वि णे सव्वओ परीइ ‘देहि मे पिय !’ त्ति जायमाणी. एयाणि तस्स पयाणि तीसे पयपरिक्खि-त्ताणि दीसंति. चारुसामि ! सा तस्स विज्जाहरस्स अविज्जाहरी कुविया पडिहयपण्यं त्ति । हरिसीहेण भणिओ—एयं दिइ जाणसि ? त्ति । भणइ गोमुहो—एयाणि तीसे पदाणि 30 कोहसमुत्थाणि विणिक्खित्ताणि, इमाणि य विज्जाहरस्स अणुधावमाणस्स, तं एसा विक्किट्-थरपयसंचारा पयपद्धती तीसे य पयं रुद्धंतस्स. ओसक्खियवीसमणपीलिण्ण य पंयो रुद्धो.

इमं च सा अइगया सहासनिरुद्धं गयपद्यागया वाणी. अण्णं च मया चारुसामि! सुहु
 भणियं 'सा अम्मगा अविज्जाहरि' ति. एयाणि से पदाणि गय-पद्यागयाणि. जइ विज्जाहरी
 होंति(ती) कुविया आगासेण वचंती. दिण्णो य से तेण कोहसमुत्थाणे सत्तिवण्णगुल्लो. सो
 अणाए गहेऊणं तस्सेव उरे^१ पुण्णोकोओ (पुण्णोडिओ), समं च कोहेण अवकिण्णो, प-
 डिओ य से पाएसु. एस से दीसए तीसे पदसमीवे मउडगंठिनिपीलिओ सिकयासचओ. सा 5
 य सुकुमालकोपता जं च लहुं से पसण्ण ति लक्खित्तंति, जओ से अटंताणं पुलिणे^२ अहि-
 लिहियाणि विव पयाणि दीसति पदपज्जाय. चारुसामि! तीसे सवराय पाओ परिकित्तो
 विज्जाहर पस्समाणीयं. सा य 'वैयाणापरिगय' ति तेण संभमेण से उक्खित्तो चरणो. तीय
 वि य वैयाणागुरुययाए अंसेऽलंविओ. एवं दीसए—अम्मगाय एणं पदं, दुवे विज्जाहरस्स
 ति. ततो णेण अवणीया सा सरुहिरा सकरा । भणिओ हरिसीहेण—जइ पुण केणइ 10
 अलत्तरससम्मोइया अवलूढ ति। गोमुहो भणति—कडुओ अलत्तरसो, न तत्थ मच्छि-
 याओ नीलित्ति. विस्स मधुरं मंसनिस्संदसज्जकखयसोणियं, ततो महुरकवलयमिव एसा सकरा
 गहिया मच्छिगाहिं. चारुसामि! तेण विज्जाहरेण सा उक्खित्तता अम्मगा वाहूहिं। हरिसी-
 हेण भणियं—किइ जाणसि? ति । भणियं च गोमुहेण—योच्छिण्णाणि एयाणि पदाणि इ-
 त्थीए, पुरिसपयाणि दीसति ति. किंच चारुसामि! एस मम बुद्धी—जो एसो अम्हं पुरओ 15
 भसरगुंजमाणकुसुमलयापरिकित्तो समभूमिभागत्थिओ आवासो विव सिरीए लयाघरओ,
 एत्थ तेण विज्जाहरेण सजुवइएण भवियवं. इहेव द्वियां भवासु । 'न जुज्जए रहोगतो वुट्ठु' ति
 ठियामो^३ ति । तओ य कस्सइ कालस्स लयाघराओ बहुवण्णापिंछओदिंतो मयूरो निग्गतो सह
 सहचा(च)रीए वणपरिचयनिस्सको । ततो भणियं गोमुहेण—चारुसामि! न इत्थ लयाहरए
 विज्जाहरो । भणिओ हरिसीहेण—एत्तियं वेळं 'सुदुत्तिउ' ति बोत्तूण भणसि 'नत्थि' ति । 20
 ततो भणति—एस मोरो निब्बियारो निक्खंतो. जइ मणुस्सो एत्थ होंतो तंतो भयत्थयाए सवि-
 यारो णंतो । तओ हं गोमुहवयणं पमाणं करंतो [गतो] लयाहर सवयंसो, पस्सामि यज्ज
 मंदरंमणीयं कुसुमसत्थर अचिरकालमुत्तत्तयाए अर्चुसत्तमिव । ततो भणियं गोमुहेण—
 अचिरकालनिक्खंतो इओ विज्जाहरो, एयाणि से दीसति तस्स पत्थियस्स पदाणि. अवस्सं
 खु तेण इहाऽऽगतवं. इमं से पादवपुंघलंगं दीविचम्मकोसरयणं रगमं, एएसिं कजे अव- 25
 स्स निवत्तियवं । तं च पदपद्धतिं निज्झायंतो गोमुहो भणइ—चारुसामि! महंतं हु संसए
 वत्तए सो विज्जाहरो, अवि णाम न जीवेज्ज ति । पुच्छिओ मया गोमुहो—कहं? ति । भ-
 णति—एयाणि किण्ण पस्सह अदीसमाणनिग्गमाणि आगासउत्पथणेण ऊसियसिकयाणि
 अवराणि दुवे पयाणि? सो नूणं विज्जाहरो इह पाडिओ, एस से अक्खित्तपाडियस्स सरी-

१ व्या मो हास ति० क ३ शी ३ गो ३ । व्या साहसं ति० मे० ॥ २ दि णिपुं उ ३ ॥ ३ ज्ञति
 शा० ॥ ४ व्या आलियाणि शा० विना ॥ ५ गहिय उ २ विना ॥ ६ शी ३ विनाज्यय—मो सत्तिप । तं
 शा० । मो ति । एत्तं क ३ गो ३ उ० मे० ॥ ७ रमाणी० उ २ मे० विना ॥ ८ द्युसत्तमिं शा० ॥ ९ ते
 उवत्तमो घत्तप उ० मे० ॥

- रविबदंसणकओ अवगासो. दोण्ह वि मग्गसूयगो य सिकयाविकसेवो दीसए इओ पक्-
 ण्हिओ. इमाणि इत्थिपदाणि उवयंताणि दीसंति, ततो साणुकंपा अनुवैयासु कट्टणिमग्गं ।
 दिट्ठाणि य पकिण्णाणि भूसणाणि, मारुयाकंपिओयंसच्चावोच्छेओ य इव पीयकं खोमं ।
 ततो भणति गोमुहो—अहो चारुसामि ! सो विज्जाहरो पच्छा अवरेण अरिणां समासाइओ
 5 वीसत्थो. सा य भारिया से अविज्जाहरी असमत्था पइकारे धरणिगोयरएणं भावेणं ति ।
 भणिओ य मया मरुभूओ—गेण्हसु एयाणि खोम-भूसणाणि, एयं च चम्मरयणं खगं.
 जहिं दच्छीहामो तहिं से अप्पिस्सामो त्ति । पत्थिया मो कट्टणिं अनुसज्जंता, अण्णत्थ
सहइकोट्टरे दिट्ठा लग्गा मुद्धजा । भणिओ गोमुहेण हरिसीहो—अग्घायसु त्ति । ततो तेण
 अग्घाइया, थिरगंधा य ते, आयवैत्ता य णीहारि त्ति । गोमुहेण भणियं—चारुसामि !
 10 इमे केस-वत्थत्थाइणो गंधा दीहाउणो समुप्पण्णस्स. इमे य मुद्धया सुगंधा (मन्याप्रम-
 ३८००) सिणिद्धा अनुक्खयमूला य, तेण कारणेण सो विज्जाहरो दीहाउं उत्तमो य. अणेण
 रायाहिसेओ पावियवो, तं अनुमग्गामु णं । ततो अम्हे पत्थिया । दिट्ठो य विज्जाहरो
 कयंयपायवसंसिओ पंचहिं आयसेहिं खीलेहिं विट्ठो पंचहिं व इंदियत्थेहिं अंतराया—एक्को
 मउडसंधिमि, दो दोसु हत्थेसु, दो दोसु पाएसु । तस्स य मे दुक्खं दट्ठण अत्तणो मे
 15 दुक्खं जायं । ततो मया तस्स वेयणापरिगयस्सावि णिज्जाइया अविवण्णा मुहच्छाया,
 सोम्मा गत्तच्छवी; आयसकौलुप्पालिण्णु वि हत्थपाएसु लोहियं न निग्गच्छति, तिग्गवे-
 यणापरिगयस्स वि अमंदो ऊसासो । ततो हं एगंते निसण्णो पायवच्छायाए, भणिया य
 मया वयंसा—सुयपुषं मया साहुसमीवे विज्जाहरकहासु पवत्तासु—विज्जाहराणं किल चम्म-
 रयणमंडुकीसु ओसहीओ चत्तारि अत्ताणं रक्खिउं. ततो चम्मरयणमंडुकीं निज्जायह ।
 20 ततो सा वयंसेहिं विघाडिया, दिट्ठा ओसहीओ, न उण जाणामि विसेसं, ततो मया
 भणिया वयंसा—ओसहीओ सिलासु घसिउण खीरकखे सहं निवेसेह. तत्थ परिच्छिऊण
 विज्जाहर जीवावेह । ततो तेहिं परिच्छिआओ सण्णयाओ य—इमा विसहकरणी; इमा
संजीवणी, एता संरोहिणी । ततो ते गया उवट्ठिया विज्जाहर ओसहीओ पत्तपुडेसु
 काउण, तस्स य जो पाणहरो कीलो उत्तमंगे सो मक्खिओ विसह्हीकरणीए, ततो पडिओ
 25 महीतले आयवत्तं पिव कमलं, अणोयत्तं च से वयणकमलं, ततो तं अवलंबियं मरुभू-
 इण्ण । ततो लद्धबुद्धिविसेसेहिं दो वि वाम-दाहिणा हत्था मोइया, ते अवलंबिया हरि-
 सीह-तमंतएहिं । सो य अरिणा मम्मत्थाणाणि परिहरतेण बद्धो परिक्खेसवुद्धीए, तेण सो
 न विवण्णो । ततो पाएहितो विमोतिओ, कयलिपत्तसत्थरे य सन्निवेसिओ पीयंवरुत्तरीओ ।
 अहं पुण गोमुहसहिओ पुरत्थिमेण णाइदूरे अवकमिऊण ठिओ पायवंतरिओ, दत्तां य
 30 संरोहिणी वणेसु । भणिया य वयंसा—कयलिपत्तेहिं णं सलिलकणेहिं वीएऊण लद्धसणं
 नाऊण मम समीवं एज्जह त्ति । तेहिं जहा भणियं तं कयं । पद्यागयसण्णो य सहसा

६०५२

उद्वाइओ, भणियं च णेण गंभीरेण सरेण—ठाहि ठाहि धूमसिहो !, दुरायार ! कहिं ते गओ मुधिहिसि ? । ततो तं न पस्सति जस्स कुद्धो, अपडिसूर च गज्जिऊण विलिओ । अम्हे पुण णीसदा ठिया । ततो दिसावलोयं काऊण कं वि अपस्समाणो कमलसंडमंडियं तदासणं सरमवत्तिणो, उत्तिणो य ण्हायसरीरो तहेव पीयंवरो कणगाभरणभूसिओ अम्भुज्जलिओ विय कोमुइसमओ । कओ य णेण उत्तरदिसिमभिमुहेणं कस्स वि नमोकारो । 5

गोमुहेण भणियं—चारुसामि ! इदाणिं जाणति मित्ता-ऽरिविसेस ति । कओ अम्हेहिं आलवो अण्णोणसद्धि । ततो सो उवगतो अम्ह समीवं, भणियं च णेणं—भो ! अहं अरिणा वद्धो केण मोइओ ? ति । भणिओ गोमुहेण—अम्हं इवभपुत्तेण चारुसामिणा साहुसमीवाओ विण्णायओसहिपभावेणं ति । ततो तेण कओ मम पणामो, भणियं च णेण—अहं तव जीवियकयक्कीओ दासो ति । भणिओ मया—मा एवं भणसु, भाया सि 10 ममं । अहिनंदिओ य निसण्णो घरणियले, पुच्छिओ हरिसीहेण—केण इमं सि आवदिं पाविओ ? केण वा कळेणं ? ति । ततो पवत्तो कहेउं—

अमियगतिविज्जाहरपरिचओ

अत्थि दाहिणाए सेढीए सिचमंदिं नाम नयर, तत्थं विज्जाहरराया लोयबहुमओ महिंदविक्कमो नाम, तस्स देवी सुंजसा नामा, तीसे पुत्तो गहियविज्जो आगासगमण-15 दच्छो अमियगती नाम, तं ताव जाणह ममं 'अमियगति'ति । सो हं सच्छंदगमण-लालसो अण्णया कयाइ धेयद्धुपायमूले सुमुहं नाम आसमपयं धूमसिह-गोरिपुंडेहिं वयं-सेहिं सह गतो । तत्थ मम मायाए जेढो भाया सत्तियरिसी हिरण्णलोमो नाम तावसो, सो य मया वंदिओ । सो भणइ—'पुत्त' अमियगति ! सागयं'ति ति भणंतेण रूवस-पण्णा सहावसिणिद्धगत्ता सिरिसमुदए वत्तमाणा उवणीया कण्णगा । भणिय च णेण—20 अमियगइ ! एसा मम दुहिया सुकुमालिया नाम दारिया, जइ ते रोयइ एसा तो मए दत्त ति । तं च रूवस्सिणिं दद्धुण मया अम्मा-पिऊहिं अणुण्णाए रागेण भणिय—पडि-च्छिया मया गुरुवयण पमाणं करेतेणं ति । ततो वोहिणा गहिओ से मया पाणी । कुल-धम्मेण रमोमहे सह तीए, आणीया य नयरं, पूइया य राइणा । ण तं विज्जाओ गाहेमि 'मा सच्छंदगमणा होहि'ति । धूमसिहो य मम विरहे समयणो दुग्गादेइ सुकुमालियं 25 सा वि कहेइ तस्स विकारा-ऽऽकार-भासियाणि, अहं न सइहामि, अत्थि पुणो मे सका ।

कयाइ च कयपडिक्कमस्स मे केसे सठवेइ पिया धूमसिहो य, अहं पुण सयं आवं-सकं घरेमि । पिट्ठो य ठितो धूमसिहो अंजलिं करेइ से पत्थणापुवं । सो मया आयं-सयच्छायाए दिट्ठो । ततो मया रूसिएण भणिओ—अणज्जंसरिसो ते मित्तभावो, अवक्कम, मा ते विवाडे हं ति । सो पडिभिण्णो सकिओ निग्गओ, न मे दंसणमुवेइ । सह पियाए 30

उदुसुहाणि य अणुभवमाणस्त अप्पमत्तस्त वच्चए कालो । अज्ज म्हि सदारो इहमागतो,
 ओवइओ वद्धूण आलोयरमणीयं इमीए नदीए पयोधरभूयमिध पुलिणरंढं । ओवतियस्त
 अपज्जत्तीरमं रईय त्ति परिचत्तं । ततो गोमुहपरिकहियं सधं परिकहियं—पय-कुविय-
 पसादित-रमणीयाणि जाव लयाघराओ निग्गतो. समासांदिओ मि विज्जाविरहिओ सत्तुणा
 5 धूमसिहेण यद्धो. नीया य सुकुमालिया विकोसमाणी. तुव्भेहिं अम्हे सचाए बुद्धीए ओ-
 सहिवलेण जीवाविया. तं तुम्हे त्य मे चारुसामी परमबंधू. आणवेह किं पियं उप्पाएमि?
 लहुं च मे विसज्जेह. सा (मा) तवस्सिणी सुकुमालिया मम जीवियगिरासा मायामयं
 तेण उवणीयं ममं कलेवरभूयं पस्समाणी पाणे परिचएज्ज, तं परिचाएमि णं, तस्स य
 धूमसिहस्त पडियरेज्ज त्ति । ततो मया भणिओ—‘वच्च, सुमेहि भारियाए सह, सुहय-
 10 सोहणेसु कज्जेसु सुमरिज्जामु’ त्ति विसज्जिओ ममं पणमिऊण उप्पइओ ॥

अम्हे वि उट्ठिया उज्जाणविभूतिं पिच्छमाणा निग्गया घणाओ, उवगया अंगमंदिरं,
 पविट्ठा जिणाययणं, चेडेहिं उवणीयाणि पुप्फाणि, कयमच्चणं पडिमाणं, शुतीहिं वंदणं
 कयं, निग्गया सो जिणभवणाओ, पत्थिया सो नयरं. ततो हरिसीहो लवइ—चारुसामि-
 णा अमियगतिं भोयंतेण धम्मो पत्तो जीवियदाणेण । गोमुहो भणइ—सच्चं धम्मो पत्तो,
 15 अधम्मो वि पुणेत्थ दीसए—अमियगती गतो धूमसिहं साणुबंधं विणासिज्जति । तमं-
 तगो भणइ—अत्थो ह पुत्तो चारुसामिणा मित्तमूलो । गोमुहो भणइ—सच्चं एयं,
 अणत्थो य दीसति धूमसिहपक्खाओ । हरिसीहो भणति—तो किं सु पत्तं ? । गोमुहो
 भणति—कामो त्ति । तेणं भणियं—कहं ? । भणइ—कामो नाम इच्छा, अमियगतिजीवि-
 यमिच्छियं चारुसामिणा, तं णूणं पत्तं जीवावितेण । एरिसीए कहाए पत्ता सो भवणं,
 20 अवगयपरिस्तमा प्हाया कयबलिकम्मा, भुत्तभोयणाणं गतो दिवसो, वच्चइ य उऊ सुहेणं ।

अण्णया कयाइ अम्मा गया भाउयस्स सव्वट्ठस्स गिहं, तस्स-य दुहिया मित्तवती
 नाम रुववती, भोयणकाले य अम्मा रुव्वंती य सगिहं पत्थिया ‘वहुं मे कायच्चं’ति भणंती ।
 माउलेण भणिआ—कीस एवं निसिणेहा सि ? , जइ वि भाउजायाए सह न ते समाहा
 ममं पसायं करेहि त्ति । सा भणइ—जइ मे दारियं देसि तो संठिया पीई, इहरहा
 25 वोच्छिण्णा इहं पीई सपयं । तेण पणएण भणिआ—को अण्णो पभवति तुमं मोत्तूण दारि-
 याए ? जओ एवं भणसि. जइ पुण मम पसण्णा सि तो दिण्णा मय त्ति । एवं भणिए
 परिट्ठा भुत्तभोयणा सभवणमागता । संदिट्ठा य णाए घरमयहरया ठियपडियानिमित्तं ।
 ताओ पुण तं समयं रायकुले अच्छति । ततो पियपुच्छयज्जणस्स दिज्जए गंधपुप्फं ।
 तातो गिहागओ वट्ठाविओ जणेण दारियासंपयाणेण य पसंसावयणेहिं । पुच्छियाए य
 30 अम्मयाए से कहियं—मित्तवती सव्वट्ठेण दत्त त्ति । तातेण भणियं—दुहु ते कयं दारियं
 पडिच्छंतीए, चारुसामिणा अहुणा गहियाओ कलाओ, विसयपसत्तस्स य से सिट्ठिलाओ

होज्जा । अम्माए भणियं—कहं कण्णं लद्धं अवमण्णेसि ? ति । तं च मे कहियं चेडीहिं । ततो सोहणे दिवसे संवच्छराणुमए य मुहुत्ते पाणिं गाहिओ मि विहिणा तातेण । मित्तवतीय कयाणि कोऊयाणि कुलसरिसाणि । रमामि हं गंधवे नेट्टे आलेक्खे य ।

कयाइं च मित्तवती सगिहं गया, तत्थ माउलाणीए य नियगाणि भूसणाणि दाऊण मज्जिय-पसाहिया-जिमिया विसज्जिया, अम्ह संतगाणि आभरणाणि तत्थेव ठवियाणि, 5 गिहागयस्स माउलगस्स दंसियाणि विकाले—इमाणि मित्तवतीए ससुरकुलसंतगाणि भूसणाणि, मया से अत्तयाणि दत्ताणि ति । तेण भणिया—कीस न पेसियाणि वीवाहिणीते ? भणिंदी ‘परियट्ठएण दिण्णाणि आभरणाणि’ ति । तीए भणियं—पच्चूसे सयमेव पच्चपिणित्सं ति । तस्स य वयणेण माउलाणीया पभायसमए अम्ह घरमागया । अहं उवज्जायसमीवं गतो । पडिबुद्धा य मित्तवती उवगया माउयाए समीवं । पच्चपियभूसणाए य माउलाणीए 10 दिट्ठा अपरिमलियविलेवणा, ततो णाए पुच्छिया—पुत्ति ! चारुसामी किमिह अज्ज न बुच्छो ? अथवा कुविओ ते ? कीस एगागिणी बुच्छो ? । ततो तुण्हिक्का चिरमच्छिऊणं भणइ—पिसायस्स दाऊणं वाहसि मं । तं च अम्माए सोऊणं सरोसं भणियं—हेला ! धावत्तरिकलापंडिओ वि चारुसामी तव पिसाओ ? । सा भणइ—पिउच्छो ! मां कुप्पइ, जो विरत्ते वि एगागी नइइ, गायइ, साहुकारे कस्स वि देइ, हसइ य, सो किह साभा- 15 रिओ ? । अहं छिणिण कजे विं पस्समाणी पिसेएण कह विन चेप्पामि ति । तं च वयणं सोऊण अम्मका से रुदंती अम्मं भणइ—तुम्हेहिं जाणंतीहिं मम वेरनिज्जायणं कयं, जं पुवं न कहिओ दारगस्स दोसो । अम्माए य भणिया—होउ, सह धूयाए अवत्तवाणि वदसि, न ते (ग्रंथार्थ—३९००) सोहणं भवति. जह चिरं सोचिहिसि तह करेमि. वच्च, मा मे दंसणपदे ठाह ति । ततो सा विमणा सभवणं गया । तीसे य मएण माउलो सच्चट्ठो 20 आगतूण अम्मं किर भणति—कीस दारगस्स चारुसामिणो ताणे किरिया ण कीरति ? कीस उवेक्खइ ? ति । ततो अम्माए फणसिओ—धूयं भजं च रक्खसु ति जहा पिसाएण ण चेप्पंति. घरिणीए सोऊण ममं पलीवेसि. वच्च, अवेहिं, मा छलिओ सि नामं ति । सो गतो । एयं पि मे सेज्जापालीए कहियं सपरिहासं ।

ततो अम्माए कुवियाए मम वयंसा गोमुहादी सदावेऊण भणिया—कुणह मे पियं, 25 चारुसामी गणियाधरे पवेसइ ति । गोमुहेण भणियं—अम्मो ! ताओ णेण रुसिहिति, वसणपडिओ य दुम्भोयओ य होहिति, अलं गणियाधरपवेसेणं ति । ततो भणति—जइ सेट्ठी रुसिहिति मज्झं रुसिहिति. तुम्हे अपडिक्कूला मम वयणं करेह. किंच यो वसणदोसकहाए ? . ‘वसणी अत्थं विणासेज्ज’ ति सो मण्णे मम चिरचित्तिओ मणो-रहो ‘पुत्तो मे अत्थपरिमोत्ता कहं होज्ज ?’ ति. सो जातो. जति वित्तं त्रिणासेइ वेसवसं 30

पत्तो ततो पुण्णो मे मणोरहो । ततो तेहिं पडिवण्णं । मम य कहिओ एस संलावो चे-
डीए—अज्जउत्त ! इदाणि किर तुव्भे गणियाघरे वसिहिह ततो अम्हं दुल्लहदंसणा होहिह त्ति ।

- गएसु य कहिसु वि दिवसेसु विण्णाविति मं वयंसा—चारुसामि ! वच्चामो उज्जाणं,
तत्थ भुत्तभोयणा कीलुऊण एहामो त्ति । मया भणिया—जइ भोजं कीस मं पढमं
5 न कहियं ? । ते भणति—अण्णवक्खेवेणं, तं वा तुह किण्ण होइ जओ विहत्तं करेसि ? ।
ततो हं तेहिं सह पत्थिओ, पत्ता य मो उज्जाणं, 'आयवदोसेण तिसिओ मि' त्ति
भणंतो ठितो मि पायवसंसिए पएसे वीसामकयबुद्धी । ततो हरिसीहो समीवपोक्ख-
रणिमवतिण्णो, मुहुत्तमेत्तं अच्छिऊण वाहरति मं—एह, अच्छेरयं पेच्छह त्ति । नओ
मि तस्स वयणेण, अवइण्णो पोक्खरिणिं, भणिओ य—साह, किं ते अच्छेरं दिट्ठं ? ति ।
10 ततो तरुणिजुवतिवयणलावणचोराणि पढमाणि दंसेइ—पस्सह, पढमेसु कमलरागच्छवी
रसो अदिट्ठपुओ मया, को होज ? त्ति । गोमुहेण गिञ्झाइऊण चिरं भणियं—एयं,
पोक्खरमधुं देवोपभोगं इह किह विं संभूयं. गिण्हह णं अविलंबियं पढमिणिपत्त-
पुडेहिं त्ति । तओ गहियं, जाओ य से समवाओ—एयं मणुस्मलोयदुल्लहं, किं
फायवं ? ति । हरिसीहेण भणियं—रण्णो उवट्ठवेसु, ततो काहिति- तुट्ठो वित्तिविसग्गं
15 ति । वराहो भणति—रायाणो दुक्खं दीसंति, दिट्ठा वि लहुं न पसीअंति. अमच्चस्स
देसु, सो जे कज्जकरो भविरस्सति । तमंतगेण भणियं—किमम्ह अमच्चेणं ?, अमच्चा
राइथो कोसबुद्धिसमुज्जया वित्तेण सक्का तोसेवं, न दुल्लहदवेणं ति । मरुभोईतो
भणति—नयरगुत्तियस्स देसु, सो विकालचरियाए कज्जकरो मित्तत्तं उवेहिति त्ति । ततो
गोमुहेण भणिया—अयाणगा तुम्हे. अम्हं राया अमच्चो आरक्खिओ य चारुसामी
20 सवकज्जसाहगो. एयस्स एस दुल्लहदवस्स भायणं, एयस्स चैव पसाएणं अम्हेहिं वट्ठंति ।
ततो जेहिं सवेहिं भणिओ मि—पियसु कुल्लणेहिं ति । मया भणिया—किन्न जाणह मं-
मधु-मंस-मज्जाणं अविण्णायरसे कुले पसूयं ? तो मं महुं पजेवं इच्छह त्ति । गोमुहेण
भणिअं—चारुसामि ! जाणामु एयं, किह व अकिच्चे तुम्हे निओएसु ?, न एयं मज्जं, अमयं
ति सुवति देवपाओगं. मा ते अण्णहा बुद्धी भवउ. अपडिक्कूँवो मंगलबुद्धीए पियसु,
25 ण ते आथारात्तिकमो । ततो हं सामिपाया ! तेसिं अत्तसमाणं वयणेणं पडिवण्णो पावं ।
पक्खालियपाणि-पाओ य आयंतो य पाईणमुहो पीओ य पढमिणिपत्तपुडएणं 'अमयं' ति
मण्णमाणो । तं च सवगतपल्हायणं पीयस्स तुट्ठी जाया । आयंतो य भणिओ वयंसेहिं—
वच्च ताव पुरओ वीसमंता, अम्हे पुप्फाणि गेण्हिस्सामो त्ति । ततो पत्थिओ मि ।
अपुवयाए य पाणस्स मयसमारंभंते भंभंते इव पायवे पस्सामि, चित्तेमि य—किं मण्णे
30 अमियस्स एरिसो परिणामो ? उदाहु उवायपुवं महुं पाइओ मि ? त्ति । एवं च चित्तेमि
ताव असोयपायवसंसिया दिट्ठा य मया अम्भया महग्गभूत्तणालकियसरीरा, सुद्धाणि

सोमाणि पैरिहिया, पढमे वए वत्तमाणा । सा मं वाहरइ अगंगुलीहिं, गतो मि से
 पासै, 'रुववती का एस ?' ति चिंतेमि । सा 'सागयं' ति भणति । पुच्छिवा मया—
 भइ ! का तुमं ? ति । सा भणइ—इच्चपुत्त ! अहं अच्छरा देवरण्णा तुह सैमीवं पेसिया
 सेविउं । मया भणिया—ममं देवराया कहं जाणइ ? जओ तुमं पेसेइ ति । सा भणइ—
 सेट्ठी महागुणो तव पिआ पयासो, तस्स पीइनिमित्तं पेसियं जाणसु. मा य ते संभेमो 5
 होउ, अम्हे सवस्स ण वंसणं देमो, ण वा अकयपसाओ अम्हे मणुस्सो पस्सिवं समत्थो
 ति. जइ न पत्तियसि एए तव वयंसा ममं न परसंति, तुमं पि मम पभावेणं ण दच्छंति,
 केवलं तुण्हिक्को होहि ति । तो ते पासगयं पि ममं अपस्समाणा पुणो पुणो वाहरमाणा अइ-
 च्छिवा, थोवंतरगया पडिनियत्ता 'नत्थि पुरओ', उवुत्तो मण्णे होहिति' ति 'चारुसामि !
 कत्थ सि' ति जंपमाणा । ततो सा भणइ—पेच्छ-मे^{३१।८-२१।} पहावं, इयाणिं तुमं परसंतु 10
 ति । ततो दिट्ठो^{३१।८-२१।} मि णेहिं । भणति—कत्थ सि अच्छिओ ? अम्हेहिं इओ योलंतेहिं न
 दिट्ठो ति । मया भणिया—इहेव ट्ठिओ मि ति । ततो भणति—वच्चाओ ति । पत्थिओ मि,
 खलइ मे गती मयदोसेण । सा मं भणति—वयंसा ते ममं न परसंति, वीसत्थो होहि ।
 अवलंविओ मि णाए दाहिणेण हत्थेण वाहू, सीसं । मया वि य खलंतगतिणा कंठे अव-
 लंविआ । गत्तफरिसेण य 'वासवअच्छरा एस धुव' ति संजायमयणो कटयियसधंगो तीए 15
 परिगहिओ पत्तो मि सवयंसो कम्मगरपुरिससज्जियं भोयणत्याणं । निसण्णाण य दिण्णं भत्तं
 पत्तेयं सवोसिं, सा मया सह निसण्णा आसणे, भुंजामि, निहाए वाहेजामि, मयदोसेण सि-
 मिणायमाणो इव सुणामि तेसिं वयणं—एसो ते अप्पिओ अम्हेहिं । ततो य [अचिंतेमि]
 पवहणमारुहिय नीओ सह तीए, पत्तो भवणं, अवयारिओ य तीए पवहणाओ,
 संरिखयाहिं तरुणीहिं परिवितो मि । सा मं भणइ—इच्चपुत्त ! आणीओ सि मे विमाणं, 20
 अणुभवसु मया सह विसए निरुस्सुओ । ततो ताहिं समेतो गतो इव कणेरुहिं महु-
 वाइणीहिं ताहिं मि पाणिं गाहिओ । अइणीओ गुब्भगिहं गायमाणीहिं । 'अच्छर' ति
 निच्छिओ रइपरायणो पसुत्तो, विबुद्धो मयपरिणामे, पस्सामि य वसंततिलयाभुवणं ।
 सा मया पुच्छिआ—कस्स इमं गिहं ? । सा भणइ—इमं विमाणं मम । मया भणिया—
 माणुसगिहसरिसं, न एयं देवभवणं ति । सा भणइ—'जइ हु एवं वो सुणाहि जो इत्थ 25
 सच्चाओ—इच्चपुत्त ! अहं वसंततिलया गणियादारिया कणयाभावे वत्तमाणी कलासु.
 पसत्ता गमेमि कालं. न मे घणे लोभो, गुणा मे बलहा, तुमं च मे हियएण वरिओ, ततो
 अम्माणुमएण गोमुहादीहिं तव वयंसेहिं उज्जाणे उंवायपुवं मम समप्पिओ सि' ति भणंती
 उट्ठिया, कओ य वत्थपरियट्ठो, उवगया य ममं कतंजली विण्णवेइ—इच्चपुत्त ! अहं वो

१ परिहिया पढं उ १ मे० ॥ २ ससीवे ली ३ ॥ ३ संसओ उ० मे० ॥ ४ ओ अजउओ म० ली ३
 सं० ॥ ५ मे इमं य० ली ३ । मे इ य० क २ गो ३ शा० ॥ ६ ट्ठो मण्णेहिं ली ३ क ३ गो ३ ॥
 ७ रहिओ मि णी० उ० मे० । रहिऊण य णी० क ३ ॥ ८ हिं वि पा० शा० विना ॥ ९ रत्तमि० शा० ॥

सुस्तुसिया, पविच्छहं मं भारियाधम्मेण, पयाणि वो खोमाणि कण्णामावदंसियाणि, अहं ते जावजीविया उवायकारिणि ति । ततो मया संबंघरारोण भणिया—भइ! तुमं सि मे सबसस्स अवसस्स वा मे भज्जा । ततो तीए सहिओ सच्छदं विहरामि, परिभोगं च अम्माविसज्जियं जोगं दंसेइ मे वसंततिलया, दुक्खिणं पि सहस्सं अट्ठहियं, जसवेसु पुण सयसहस्सं अट्ठ-
5 सहस्साहियं । एमेव ताए सह रममाणस्स विसयसुहसोहियस्स गयाणि दुवालस वरिसाणि ।

अण्णया पाणं पाळण सह पियाए पसुत्तो, विबुद्धो य सीयमारुयवीइओ न पस्सामि वसंततिलयं । उट्ठिओ मि 'कृत्य मण्णे वत्तामहे' ति चित्तयंतो पस्सामि भूयघरां रच्छामुहकयं । पच्चमिणायं च पुव्वदिट्ठं, 'वज्झिओ हं गणियाए, जाव न कोइ पस्सति ताव सगिहं वचामि' ति । पच्चूसो य वट्ठए, पत्थिओ मि, पविसंतो य नियगभवणं
10 निवारिओ दारट्टिण्ण—मा पविस, को तुमं ? । मया भणिओ—सोम ! फस्सेयं भवणं ? ति । सो भणइ—इब्भस्स रामदेवस्स ति । मया भणिओ—न सेट्ठिणो भाणुस्स ? । सो भणइ—तस्स सेट्ठिस्स दुपुत्तो जाओ चारुदत्तो, सो गणियावरं पविट्ठो, तस्स सोएण सेट्ठी परिचत्तगिहो पवइओ. स्त्रीणे य घणे घरणीए घरं आइत्तं, गया य भाउगस्स गिहं सबट्ठस्स ति । सो य आलावो सुओ रामदेवेण अब्भंतरगण्ण । पुच्छिओ अणेण
15 दारिट्ठो—को एसो ? ति । तेण कहियं—कोइ भाणुसेट्ठिस्स भवणं पुच्छइ, होज्ज से पुत्तो ति । सो भणइ—अलच्छीओ मा मे घरं पविसव ति । ततो हं लज्जिओ दुयमइकंतो सोगमरसमुच्छओ गतो भवणं सबट्ठस्स ति । पविट्ठो य, दिट्ठा य मे अम्मा दरिद्वेसा दीण-विमणवयणा । ततो से चलणेसु अहं पडिओ, तीए पुच्छिओ—को तुमं ? ति । मया भणियं—अहं चारुदत्तो ति । ततो तीए अवलंविओ, परुण्णो सो । रुदितसहेण
20 उवगतो सबट्ठो, सो वि य परुण्णो । ततो संठविवा सो परियणेण । दिट्ठो मि मित्तव-तीए तक्खणमल्लिवसणाए, भट्टचित्तमित्री इव गयसिरीया पायपडिया मे रुयइ । सा वि मया भणिया—अलं रुदितेण, सचेट्ठिण्ण सि किलिट्ठा । भणिया च संठिया । वीहीओ निष्फावे आणेऊण सज्जियं भोयणं । भुत्तभोयणेण य पुच्छिया मया अम्मा—अम्मो ! किं सेसं घणस्स ? ति । सा भणइ—पुत्त ! अहं न पाणं निहाणपउत्तं वा वट्ठिपउत्तं वा परि-
25 जणपवित्थरपउत्तं वा. सेट्ठिम्मि गए पवइउं विण्हं दासी-दासगयं, तुज्झ परिभोगे सोलस हिरण्णकोडीओ भुत्ताओ, अम्हे जहा तहा वट्टामो ति । ततो मया भणिया—अम्मो ! इहं 'अपत्तं' ति दाइज्जमाणो जणेण न सत्तो परिवसिउं. वचामि दूरं, अज्जेऊण विभवं आगमिस्सं, तुज्झं पादप्पसादेण अवस्सं उवजेहं ति । सा भणइ—पुत्त ! तुमं अखे-दण्णो ववहरिउं, विदेसे कहं वसिहिस्सि ? । अम्हे दुवे जणीओ तुमं अणिगगयं वट्टावे-
30 हामि-त्ति । मया भणियं—अम्मो ! मा एवं (ग्रंथाग्रं—४०००) संलवह, अहं भाणुसे-ट्ठिस्स पुत्तो एवं वट्टीहामि ? ति. मा तुम्हं एयं मणसी होव, विसजेह मं । ततो भणइ—पुत्त ! एवं होव, संपहारेमि ताव सबट्ठेण समं ति ।

कयनिच्छओ यं सह माडलेण निग्गओ नयराओ पायचारणे वहुं चित्तयतो वेसयाम-
 दोससंघद्धं । पत्ता मो उसीरावत्तमंतिमासणं गामं । तस्स घट्टि ठविओ मि माडलेण ।
 अतिगतो य सो गामं, कस्सय काळस्स निग्गतो पुरिसेण अत्थंगणा-SSच्छादणा-लंकार-
 यत्थहर्येणाणुगम्ममाणो । ततो ण्हायो मि नदीये, कयपणामो लोमुत्तमानं जिणानं ।
 अइगया मो गामं, पस्सामि य कम्मंतवावारे गामे पवट्टिए य देम-काळनिघेसे विपणीए ५ ५५,
 उवयणेण नयरमिय सो गामो लक्खित्तवति । पविट्ठा य मो एणं विमत्तरुत्तंरं गेहं । विस-
 सावकासे कयपायसोया भोयणत्थाणे गामवाससुलमं भोयणं गोरसवहुलं भुत्ता मो । रतिं
 च धितापरो तत्थ बुत्थो, रयं गया य संधरी । भणिओ मि माडलेण—चारुसामि । इमो
 दिसासंघाहो गामो ककुहभूओ जणवयस्स । विसिट्ठो य ववहारो इहं ववहरिज्जउ । इहं च
 ते तावस्स कम्मंतसम्भद्धा अत्थि कुडुम्भिणो, जेहिंतो सका हिरणं घेतुं ति । मया पट्टि- 10
 यत्तं—एवं होउ ति । ततो अंगुलेयगकीएण मंडेण तत्थ ववहरंतो पट्टमओ मि जाओ Capita
 जणस्स गामवासिणो । उवहुभति मंडं माडलो सवविदेससंठियं मुत्तं रुओ य । अण्णया
 य विगाढे पैओसे मूसणेण वत्ती हरंतेण रुओ पलीविओ । कहंचि निग्गओ मि आव-
 णाओ । बह्वद्वा या आवणा परिचाइयं जणेण जं सावसेसं । पभाए समासासिओ मि गामे-
 यगेहिं । पुणो ववहरंतेण संपिडियं मुत्तं रुओ य, भरियाणि सगढाणि, गया मो सत्थेण 15
 समं उक्कलविसयं, तत्थ गहिओ कप्पासो, भरियाणि सगढाणि, पत्थिया मो तामलिस्सिं,
 कमेण पविट्ठा मो अट्ठिं, संठिओ य सत्थो गहणासण्णपणसे, अइवाहियवलेण वीसत्थो Watch
 जणो । सूरत्थमणे य ओवइया तकरा, उद्धंताणि अणेहिं सिंगाणि, आहया पढहा, मुट्ठत्तं
 भरिया अइवादिएहिं, विहग्गा य सह सत्थिएहिं, पुणो य विकाले पलीवियाणि सगढाणि,
 विलुंपंति मंडाणि घोरा । तस्मि य संधमे अहं गहणमतिगओ सवट्ठं न पस्सामि । वंसलयाए 20
 अंधकारस्स धूमेण पच्छाइयामु य दिसामु वग्गगुंजियसदपरिभूओ य अवघंतो ततो पदे-
 साओ । ववगिणा परिवहुमाणेण य भयदुयकप्पडियसहायो य किच्छेण अइच्छिओ अड-
 यिं । न जाणं पुण 'कहिं गतो सवट्ठो?' ति । चित्तियं च मया—न सका अपरिघण्णं गिट्ठं
 वहुं, 'वच्छाहे सिरी वसति, दरिदो य मयसंमो, सयणपरिभूओ य धी जीवियं जीवइ, सेयं
 चिट्ठिउं ति । जणवयाओ जणवयं संकम्मंतो कमेण पत्तो पियंगुपट्ठणं । ण्हाओ य अतीओ 25
 वीहिं पस्समाणो आभट्ठो वणिणं मज्झिमे वए वट्टमाणेणं सोमदंसणेणं—भो इम्मपुत्त ! चारु-
 दत्तो भवसि तुमं ? ति । मया भणिओ—आमं, होमि ति । ततो परितुट्ठेण भणिओ—आरु- Come
 हसु आवणं ति । आरुहो मि आवणं, अवतासिओ जेण अंसूणि मुयमाणेण । निसण्णो
 आवणे । भणइ य ममं वणिओ—अहं चारुसामि ! सुरिंदत्तो नाम नावासंजत्तओ तुम्हं

१ भरिया । भ० शां० विना ॥ २ पदेसे शां० विना ॥ ३ रुवो प० शां० विना ॥ ४ डकुल शां०
 विना ॥ ५ समए अ० शां० ॥ ६ परिसीओ शां० ॥ ७ अह प० शां० ॥ ८ सेउं वि० शां० विना ॥
 ९ इददत्तामि ! इददत्तो उ २ भे० विना ॥
 व० हि० १९

- अंतेवासी. सुयं च मया 'सेट्टी किल पवइओ, तुमं गणियाघरे वट्टसि' त्ति, तं कहेहि इह-
 मागमनकारणं ति । ततो से मया कहिओ सबो पयंधो । ततो तेण अम्हि भणिओ—मा
 वच विसायं, इमो विहयो तव, अहं च ते विवेयो त्ति । नीओ य अणेण गिहं, ण्हाय-
 जिमिण्ण य मया भणिओ—ता देहि मे सतसहस्सं पक्खेवं, सेसं तुम्हं ति । तेण दिण्णं
 5 तुट्ठेण । ततो नियगघरे इव वसतेणं सज्जियं जाणवत्तं, भरियं भंडस्स, गहिया किंकरा सह
 संजत्तएहिं, पेसिया य खेमवट्ठमाणी सवट्ठस्स, गहियो य रायसासणेण पट्ठओ, अणुकू-
 लेसु वात-सउणेसु आरूढो मि जाणवत्तं, उक्खित्तो धूवो, चीणत्थाणस्स सुकं जाणवत्तं,
 जलपट्ठेण जलमओ विव पइभाइ लोगो, पत्ता मु चीणत्थाणं । तत्थं वणिज्जेऊण गओ
 मि सुवण्णभूमिं । पुव्वदादिणाणि पट्ठणाणि हिंढिऊण कमलपुरं जवणदीवं सिंहले य
 10 वलंजेतूण, पच्छिमे ये वव्वर-जवणे य अज्जियाओ अट्ठ कोडीओ । भंडलगाओ ताओ
 जलपहगयाओ दुगुणाओ हवंति, ततो जाणवत्तेण सोरट्ठकूलेण वचमाणो आलोइयकू-
 लस्स य मे चप्पाइयमारुयाहओ विणट्ठो सो पोतो, मया चिरेण पत्तं आसादियं, अवलं-
 वमाणो वीइपरंपरेण विच्छुब्भमाणो सत्तरत्तस्स उंचरावइवेलाए विच्छूवो म्हि समु-
 दाओ उत्तिण्णो, खारसलिलपंडरसरीरो, संठिओ कुडंगस्स हेट्ठा, निसण्णो वीसमामि ।
 15 उवगतो य तिदंडी, तेण उवणीओ गामं अवलंबतेण, नियगावसहे य दिण्णो अब्भंगो,
 पुच्छियं इमं—कहं इव्वपुत्त ! इमं आवत्तिं पत्तो सि ? । मया निग्गमो विणिवाओ य
 संखेवेण कहिओ । ततो रुट्ठो भणइ—हुं, मे णीहि आवसहाओ अलच्छीउ त्ति ।
 निगतो य तम्मि वि वणे, थोवंतरं च गतो नियत्तिओ त्ति—पुत्त ! मया विणयणत्थं निव्व-
 20 च्छिओ. अजाणओ सि ओ मच्चुत्थाणे छुमसि अप्पाणं. जइ घणत्थिओ सि अम्ह विहे-
 ओ होह. उवासत्तो ते अकिलेसेण होहिति वित्तं ति । तओ ण्हविओ मि तस्स किंकरेण
 मणुस्सेण, पीओ जवागुं, एवं मे गया कइवइदिवसा । संघुक्कियमगिं काऊण समं भणइ
 परिवायगो—पेच्छ । तओ णेण काललोहं मक्खियं रसेण, छूढं अंगारेसु, धतं भच्छएण
 य जायं पहाणं सुवण्णं । ततो भणइ—पुत्त ! दिट्ठं ते ? । मया भणियं—दिट्ठं अच्चमुयं ।
 ततो भणति—अहं जइ अहिरण्णो सुवणिणओ य महंतो. तुमं पुण मे दट्ठूण पुत्तसिणेहो
 25 जातो. तुमं च अत्यनिमित्ते किलिस्ससि, तं गच्छामि तव निमित्तं. रसं आणेसु सयस-
 हस्सवेहिं. ततो तुमं कयकज्जो सगिहं गमिस्ससि त्ति. एस पुव्वगहियो रसो आसी ईसि
 त्ति । ततो हं परितुट्ठो छुट्ठो—तात ! एवं कीरव त्ति । तेण य सज्जिया उवक्खरा पाहेयं
 च । ततो कालरत्ति निग्गया गामाओ पत्ता अडविं साधयवहुलं, रत्ति गच्छामो, दिवा
 पच्छण्णा अच्छामो पुलिदाणं भएणं । कमेण य पव्वयकंदरं विणिग्गया पत्ता मो एकं तण-
 30 पच्छण्णं कूवपदेसं । तत्थ चिट्ठितो परिवायगो, अहं पि णेण भणिओ—वीसमह त्ति ।

ततो सो चम्मकुप्पासयं परिविज्जण पविसिवमारदो । मया भणिओ—किं इमं ताय ?
 ति । सो भणइ—पुत्त ! कूयो तणच्छण्णो अहोमुहमद्गसंठिओ । एपस्स मज्जे वदरकुंडं,
 तत्थ सो रसो निस्संदति । अहं उयरामि, तुमं ममं लंवेही आसंदगोपलगं, पच्छा तुं
 अहं भरेमि रसस्स ति । मया भणियं—अहं उयरामि, मा तुच्छे । तेण भणिओ—मा
 पुत्त ! धीहेज्जासि ति । मया भणिओ—न धीहेमि । पविट्ठो मि चम्मकुप्पासयं । तेण य 5
 जोगवत्तिं पलीवेउ उलंविओ मि, पत्तो मि तलं कूवस्स, दिहं रसकुंडं, लंविओ तेण
 तुंयो, मया कडुच्छएण भरिओ, छुहो आसंदए, उक्खित्तो परिघायगेण चालिए रज्जुम्मि । अहं
 पडिच्छामि—पुणो आसंदयं ओलंविहिति मम निमित्तं ति । अहं वाहरामि—तात्त ! अवलंवेहि
 रज्जुं ति । दूरमोगाढो कूयो, गओ य परिघायगो ममं महापसुं पक्खिविज्जण कूवस्स ।

मया वि तओ चितियं—मओ मि अहं लुट्ठो, जो न मओ सागराओ । विज्झायाओ 10
 जोगवत्तीओ दीवियाओ । ततो विभाए ण दीसति रवी, मज्झण्हे य पगासिओ कूयो ।
 पस्सामि य हेट्ठा अहं व वित्थयं संकुचितमुहपएसं । चिरस्स य निज्झायंतेण दिट्ठो नाइदूरे
 कुंडस्स पुरिसो किंचित्सेसप्पाणो । सो मया पुच्छिओ—किं हि इहागतो सि ? ति । तेण
 महया दुक्खेण भणिओ—अज्ज ! परिघायगेण । मया भणियं—अहमवि तेणेय । तओ
 पुच्छिओ मया—वयंस ! होज्ज कोइ उवायो निगंतुं ? ति । सो भणइ—इहं रविरस्सिप-15
 गासिए कूवे महती गोहा आगच्छति ऐतंसि विवरए उदयं पाउं, तेणेव चिय भग्गेण
 णीइ । अहं भीरु असाइसिओ य खीणपायपाणयाए न निगतो । जइ साइसं भयसि
 तीए पुच्छे लग्गसु, तो होज्ज निगमो ति । ततो अहं उदयसमीये पडिच्छामहे गोहं, आ-
 गया य महतीं विविद्धवट्ठा गोधा सुरंगादारेण, पीयं जलं, निगच्छंती य मया पुच्छे अव-
 लंविथा । ततो सुरंगाविलेण कंडकगतीए सा ममं कट्ठंती दूरं गंतूण निगया । चम्मकु-20
 प्पासगुणेण न्हि निच्छोडिओ । ततो मुक्कगोहापुच्छो विमग्गामि कूयं, न पस्सामि, रत्ति
 आणीओ न याणामि पएसं ति । ततो हं विमग्गमाणो लोभाभिभूओ वणमहिसेण
 लंविओ, सो मं पैधावेइ, तस्स पलायमाणो आरुढो महंतं सिलासंचयं अगम्मं महिसस्स ।
 सो कुट्ठो, अमरिसेण महंतेण आहया णेण सिला, तस्स पहारामिधाएण निगतो महंतो
 अयगतो, तेण गहिओ महिसो पच्छिमभाए, ठितो निर्दुट्ठो । अहमवि भीओ महिसस्स 25
 सिरे पायं दाऊण लीणो एगते ।

तओ पलाओ वणे कंटकेसु पुरीमि तण्हा-छुहाभिभूओ, दट्ठण चउप्पहं संठिओ, 'अवस्सं
 एत्थ भग्गेण कोइ एहि' ति । दिट्ठो य मया रुद्धत्तो, सो मं पाएसु पडिज्जण पट्ठण्णो
 भणइ—तुच्छं अहं अंतेवासी, कओ सि इहमागतो चारुसामि ! ति । ततो से मया सवो

१ ति । सो गतो, अहं दां० विना ॥ २ मुओ शा० ॥ ३ ए । वि० दां० ॥ ४ विहिमिहा० दां० ॥
 ५ एत्तम्मि दां० ॥ ६ एती कविद्वयणा गो० दां० विना ॥ ७ परिघाटेइ दां० विना ॥ ८ क ३ विना-
 निपत्तो दां० ॥ ९ ण दीणो दां० विना ॥

- तुत्ततो कहिओ अइक्षंतो । ततो दिण्णं किरगोदगं तेण, पाहेयं च णेण । सत्थं च ममं भणइ—अहं भे इदाणि पडियारैगो, कीरउ वाणिज्जं, वच्चा मु रायपुरं ति । ततो गया राय-पुरं रुद्धदत्तमित्तपरे वीसमामु । गहियं भंडं रुद्धदत्तेण—पडिसिराओ, मंडणगं, अल-त्तगा, रत्तेहगाणि पोत्ताणि, कंकणाणि ति । भणइ य ममं—चारुसामि ! मा विसायं 5 वचह. तुब्भं भागधिजेहिं अप्पेण पक्खेवेण सरीरचिट्ठागुणेण दहुं दध उवज्जेयधं. एस जणो दब्बोवज्जणाए सत्थो गच्छति, उट्टेह, अम्हे वि तेण समं वच्चा मो ति । ततो मिलिया मो, पाविया य सत्थं, कमेण उत्तिण्णा मो सिधुसागरसंगमं नदिं, वच्चा मो उत्तरपुवं दिसं भय-माणा, अतिच्छिया हूण-खस-चीणभूमीओ, पत्ता मो वेअट्ठपायं संकुपहं, ठिया सत्थिया, कओ पागो, वणफलाणि य भक्खियाणि, मुत्तभोयणेहि य कोट्टियं (अन्याग्रम्-४१००) तुंथे- 10 चुण्णं सत्थिगेहिं । भणिया पुरंगमेण—चुण्ण परिगेण्हह, परिकरेण वंधह चुण्णस्स उबोलीओ, भरेह भंडं पोट्टलए, कक्खपएसे वंधह. ततो एत छिण्णटंकं कडयं विज्जयाणदिहं अत्थग्घमे-गदेसे सक्कुयालंबणं संकुपहं कमिस्सामो. जाहे हत्था पसिजंति ताहे तुंबरं परामुसिज्जइ, ततो फरुसयाए हत्थाणं अवलंबणं होइ, अण्णहा उवलसंकूओ नीसरिय निरालंबणस्स छिण्णदहे पडणमपारे भविज्ज ति । ततो तस्स वयणेण तुंवरुचुण्णाइगहणपुवं सधं कयं, 15 उत्तिण्णा मो सधे संकुपहं, पत्ता मो जणवयं, ततो पत्ता मो उसुवेगनदिं, तत्थ ठिया, पक्काणि वणफलाणि आहारियाणि । ततो पुरंगमेण भणियं—एसा नंदी वेयट्ठपव्वपव्वहा उसुवेगा अत्थग्घा. जो उत्तरेज्ज सो उसुवेगगामिणा जलेण हीरिज्ज, न तीरए तीरिच्छं पविसिउं ति. एस पुण पहो गम्मइ वेत्तलयागुणेण. जया उत्तरो धाऊ वायइ ततो पव्वयं-तरविणिग्गयस्स भारुयस्स एगसमूहयाए महता गोपुच्छसठिया समावओ मिउ-धिरा 20 वेत्ता दाहिणेण णामिज्जंति. नामेज्जमाणा ‘उसुवेगनदीए दक्खिणकूलं संपावेंति’ ति अवलं-विज्जंति. अवलंबिणमु वेलुयपैन्वाउदरा हुब्भंति. ततो जओ दाहिणो वाऊ अणुयत्तो भवइ ततो सो उत्तरं सट्ठभइ. सट्ठभमाणेसु वेलुपव्वसरणेसु पुरिसो उत्तरे कूले हुब्भइ ति गेण्हइ वेलुपव्वे. मारुयं पडिवालैह ति । तस्स मएण गहिया वेलुपव्व्वाउदरिया, बद्धं भंडं परिकरा य । मारुयं पडिवालैता जहोपदेसं दक्खिणवाउविच्छूढवेत्तवंसोवतरणेण ठिया मो उत्तर- 25 कूले । वेत्तलयागुविलं च पव्वयकडगं सोहयंता मगं अइच्छिया, गया टंकणदेसं । पत्ता 30 मो गिरिनदीतीर, सीमंतम्मि संठिओ सत्थो । मुत्तभोयणेहिं पुरंगमवयणेण नदीतीरे पिहप्पिहं विरइयाणि भंडाणि, एगो य कट्ठरासी पलीविओ, अवद्धंता य मो एगंतं, अग्गि सधूमं दट्ठूणं टंकणा आगया, पडिवण्णं भंडं, तेहि पिं कंओ धूमो, ते गया पुरंगमन-यणेणं नियगट्ठांणं, निवद्धा छगला फलाणि य गहियाणि सत्थिएहिं । तओ पत्थिओ सत्थो

१ कट्ठइगतेण शा० ॥ २ अम्हे इदाणि पडियारगा शा० ॥ ३ णियो ली ३ ॥ ४ एसमं शा० विना ॥ ५ वरचुं ली ३ शा० ॥ एवमेति ॥ ६ उबेलीं ली ३ गो ३ । उबेलीं क ३ ॥ ७ पुग्गां शा० विना । एवमेति ॥ ८ णेण पुं शा० विना ॥ ९ पिहो वं शा० विना ॥ १० ट्ठाननिविट्ठा छं शा० ॥

सीमानदीतीरेण, पत्ता मो अयपहं, वीसंता कयाहारा पुरंगमवयणेण अचट्टीणि धंविऊण
छगलमारुढा वज्जाकोडीसंठियं पव्वयं उभओपासच्छिण्णरुद्धं अहंता । सीयमारयाऽऽहय-
सरीरा संठिया छगलगा, मुक्काणि अचट्टीणि, वीसंता समे भूमिमाए, कयाहारा य म्रणिया
पुरंगमेण—मारुह छगले, चम्मत्तभत्थे सरुहारे उवेह, अयमंसं पइत्ता भक्खेह, वद्धकटिच्छु-
रिया भत्थंगमु पविसह. तओ रयणदीवाओ मारुंडा नाम सउणा महासरीरा इहाऽऽग-5
च्छति चरिउं. ते इहं वग्घ-ऽच्छभल्लहयाणं सत्ताणं मंसाइं खायंति, महंतमंसपेसी निलयं
नयंति. ते यो सरुहारे भत्थंगपविट्ठे 'मंसपेसि' ति करिय उक्खिययि णैइहसंति रयण-
दीयं. निक्खित्तमेत्तेहि य भत्थया फालेयच्चा छुरियाहिं. तओ रयणसंगहो वायव्यो. एस
रयणदीवगमणस्स उवातो ति. रयणसंगहं च काऊण वेयहपायसमीवे सुवण्णभूमि-
मागम्मसि. ततो जाणवत्तेण पुव्वदेसे आगम्मइ ति । ततो सत्थिया तस्स वयणेण छगले 10
मारुं पवत्ता । मया भणिओ रुद्धदत्तो—नाऽहं एरिसं वाणिज्जं जाणामि. जइ जाणंतो न
एंतो. तं ममं छगलं मा विवाडेह. एएण अहं कंताराओ नित्थारिओ, तो एयस्म उवयारो
जुत्तो । रुद्धदत्तो भणति—किं तुम्हे एगागी करिस्सह ? । मया भणिओ—विहीए देहपरि-
थायं करिस्सं । ततो सो ममं मरणभीरु सत्थियंसहिओ सं छगलं मारेउकामो । अहमेगागी न
समत्थो निवारें । सो पुण छगलो ममं निवारणुज्जयं दीहाए दिट्ठीए निरैसाएइ एगग्गचित्तो । 15
ततो मया भणिओ—हे छगल ! असत्तो हं तुहं रम्मिउं. सुण पुण—जइ ते वेयणा,
अत्थि तुमे पुघकओ नूणं मरणभीरूणं सत्ताणं पढो. ततो सयंकडकम्माणुभरणं, ण ते
पओसो निमित्तभूए कायवो. भयवंतो अरहंता वीयरग-दोस-मोहा अहिंसा सधं अदि-
ण्णदाणविरती वंभचरियं निम्ममत्तं च संसारयोच्छेदं भासंति. तं सधं सात्रज्जं जोगं वो-
सिर सरीरमाहारं च, 'नमो अरहंताणं' ति य वयणं चित्ते निवेसेहिं, ततो ते सोमगी 20
भविस्सति । एवं च भणंतस्स थ मे छगलो अंसुपुण्णमुहो पणओ ठिओ । मया वि से
उच्चारियाणि वयाणि, पक्कसायं भत्तं, अरहंतनमोकारो य सिद्ध-साहुसहिओ उदीरिओ ।
ततो सो संविमो चित्तलिहिओ विव निप्पकंपो विवाडिओ तेहिं । कया भत्था, रुद्ध-
दत्तेणं पायवैडिण पवेसिओ भत्थं, सत्थिगा वि पविट्ठा गियगे । ततो कीय वि वेडाए
उवत्तिया सउणा, ते सदेण तप्पिया, तेहिं आमिसलोलोहिं उक्खित्ता भत्थगा, अहं पुण 25
दोहिं मारुंडेहिं नहिओ । कहं पुण जाणामि ? , आगासे हल्लाविज्जमाणो कंदुगो विव
उवायो पाएहिं निज्जामि, दूरं च णीओ । भंडमागाणं तियामरिस्ससंपलंगार्णं पडिओ व-
णाओ महदेहे । पडंतेण य मए भिण्णो भत्थओ छुरियाए, पवंतो उत्तिण्णो जळाओ । ततो
गगणं निज्जामि, पस्सामि य सत्थिए गच्छमाणे विहंगभत्थजाणेहिं । मदीयं च भत्थं
सउणा गहाय गया । चित्तिर्यं च मया—अहो ! कयंतो मं वाहति, अहवा पुराडुवरिण 30
मे इमा अवत्था । ततो मे धित्ता जाया—न मे समं पुरिमगास्स, अहं मरिउं आरुहामि

पवयं, जओ समो भूमिभागो तओ पवजिस्सं । ततो कयववसाओ दुरुहिजमारदो पवयं,
साहामिगो इव हत्थ-पाएहिं लगामाणो कहंवि पत्तो सिहरंतलं ।

निज्झायमाणेण य मया दिट्ठं सेयं वत्थं चलंतं मारुएणं । चित्तिं च मया—कस्सेयं
वत्थं होज ? ति । निवण्णयंतस्स य मे उवागया सण्णा—एस साहू एकपादो ऊसवियवाहू
५ आयावयंतो चिट्ठइ ति । चित्तिं च मया—सफलो मे पुरिसयारो साहुदंसणेण जातो ति ।
परितुट्ठो पत्तो मि साहुसमीवं, निसीहियं काऊण तिरुणपयाहिणापुवं वंदिऊण संठिओ
मि से अभिमुहो पससंतो हियएण—अहो !!! कयत्यो जोगपट्ठिओ ति । सो मं चिरं
निज्झाहऊण भणति—सावय ! तुमं चारुसामी इवमस्स भाणुणो पुत्तो होजासि ? ति ।
मया भणिओ—भयवं ! होमि ति । ततो भयवया भणियं—कहं सि इह आगओ ? ति ।
१० ततो से मया गणियाघरपवेसादी पवयारुहणपजंतं सव्वं परिफहियं । ततो साहुणा समत्त-
नियमेण आसीणेण भणियं—मम जाणेह ? , अहं अमियगई, जो तुव्भेहिं मोइओ
मरणाओ ति । मया भणियं—भगवं ! किं ते पच्छा कयं ? , कहेह मे । ततो मे कहयति—
अमियगतिणो अवसेसो परिचओ ।

अहं तुम्ह सयासाओ उप्पइओ, आवाहिया य विज्जा, कहियं च मे तीए—वेयदुप-
१५ वए कंचणगुहाए ते पिया अरीहिं समं अच्छए । ततो गओ मि कंचणगुहं । दिट्ठा
मया सुकुमालिया मिर्ळाइमाणं इव पुष्कमालिया दुक्खसमुदमवइण्णा । वेयालविज्जाए
ममं सरीरं मयं वंसेऊण भणइ—एसो ते भेत्ता अमियगई, ममं भजसु ति, अहव जलंतं
पावयं पविससु ति । सा भणइ—अणुसरामि भत्तारं अमियगतिं ति । तेहिं महंतो
कओ कट्ठरासी, दिण्णो पावगो, सवं पक्खित्तं, पिया सवं परिसज्जिऊण निसण्णा ।
२० तंसि वेलाय अहं पत्तो, मया य हुंकारियं, पलाया ते, उक्खित्ता पिया चित्तगाओ,
विम्हयं गया ‘अहं जीवामि’ ति । ततो मया ते निद्धाडिया पविट्ठा मूहण्वं । ततो हं
नियत्तो गतो पिउसमीवं, कहियं तायस्स । ततो पिउणा मे धूमसिहो णिकायबुद्धेहिं अस-
भासो. कारिओ विज्जाहराणं । एवं अहं अच्छामि ।

अण्णया य मे पिउणा विज्जाहरायसुया मणोरमा नाम कण्णा आणीया । कयपाणि-
२५ गहो हं भज्जाहिं सह रमामि । तओ य मइ रज्जधुर निसरिऊण हिरणकुंभ-सुवण्ण-
कुंभचारणसमणाणं समीवे पव्वइओ णिस्संगो तवरओ विहरति । ममं च सीहजस-
वराहगीवा दुवे पुत्ता जाया, दारिया गंधव्वदत्ता । अहमवि सीहजसस्स रज्जं दाऊण
सुयपिउपरिणेव्वाणो पव्वइओ तेहिं चैव समीवे चारणसमणाणं । अहिगयसुत्तो अहं
कंठयदीने कंकोडयपव्वए आयावयामि, रत्तितेण गुहाए परिवसामि ।

३० पं सुहु जं सि मइसुह ! इह मिलिओ मया सह । इयाणि ण ते किंचि परिहादिति ।

१ पव्वय, मारुदो य जहू सम भूमिभाग पव० दा० विना ॥ २ ओ व्व ह० दा० विना ॥ ३ दीरां
पद० दा० ॥ ४ ते घाडि० दा० विना ॥

सम सुया इहं दिणे दिणे घंदगा आगच्छंति, तो ते सुता इह सनयरे सुस्सुसं करिस्संति,
चंपं य विडलेण अत्थेण सह नइस्संति चि ॥

एवं य मे भयवं कहेइ अचिरस्स ति पत्ता य विज्जाहररायणो सीहजसो वराहगीवो
य, तेहिं पिया पयक्खिणीकओ वंदिओ य । साहुणा भणिया—पुत्ता ! तायस्स भे चिरस्स
ताव कुणह पणामं, किह वि एस इहाऽऽगतो । तवो ते भणंति—तात ! किं एस चारु-5
सामी भविज ? ति, जं भणह 'सो भे घम्मओ पिय' ति । तओ तेण भणिया—आमं,
एसो थाण-धणपरिक्खन्तो सम दंसणमागओ चिरस्स ति । सवं तेसिं तेण परिकहियं । तओ
तेहिं अहं पिउसरिसीए पडिवत्तीए वंदिओ, वीसंमंतो य, भणिओ य—इदाणि अम्हे दुप्प-
डियारस्स दुमोक्खस्स तावजीवियदाणोयकौरिस्स सत्तीए पैच्चुवंगारं करिस्सामो. अम्हं
मागधिजेहिं तुम्भे इह आणीया; घोलीणो भे इदाणि फिलेतो । एवं च ते सलवंति । 10

देवो य पडिक्खो रुचिराऽऽमरणभूसिओ अरयंवरो तेयवं उवगतो । सो मं हरिस्ता-
वंतो 'नमो परमगुरुणो' ति वंदंतो पणओ । पच्छा णेण अमियगई वंदिओ । पुच्छिओ
य विज्जाहरेहिं—देव ! कं पुच्छामो—किं साहु पुवं वंदणीया ? उयाहु सावय ? ति । तेण ०२
भणिया—साहवो वंदणीया, पच्छा सावगा. अहं पुण भत्तिराणेण कमचुको. एसिं मया
पसाएण इमं देवसरीर लद्धं रिद्धी य चि । विज्जाहरेहिं पुच्छिओ—कहं ? ति । तओ भणइ—15
अहं छगलभावे जाइस्सरो छ जन्माणि सुमरमाणो एतेहिं घम्मे निजोजिओ. सुणह—पढं
धाव अहं अहव्येयपवत्तेहिं भतनिओगेहिं आहूओ जलणे पंचवारा, छट्ठं वणिएहिं मारिओ
चि । तओ पुच्छिओ विज्जाहरेहिं—(मन्थामम्-४२००) देव ! कहं अहव्येओ समुप्पणो ?
केण वा कओ ? ति । तओ भणति—महाकालो नाम देवो परमाहम्मिओ, तेण सगर-
पवट्टेण पमुवहो तस्स निरयगमणहेऊ पगासिओ. सो य पिप्पलाएण परपरौएसेण गहिओ, 20
तओ णेण तैत्तिस्ताए अहव्येओ पणीओ. सुणह य पिप्पलायपम्वं—

पिप्पलायस्स अहव्येयस्स य उपत्ती

अत्थि वाणारसी नाम नगरी, तत्थि सुलसा नाम परिवाइया बहुसिस्सिणीपरिवारा
यागरण-संसंसत्यकुसला बहुसैम्मया परिवसइ । जन्नवको य विवंडी वायत्ती वाणा- २१(१२)
रसिमागओ । तओ तेसिं आलावो जाओ । तओ सुलसा नागमएण भणति जन्नवकं—25
अई सि मं जिणसि वाए तओ छम्मासे पाउयाओ बहामि चि । जाओ य पासणियस्स-
मक्खं वाओ । सा जिया सदत्थे जन्नवकेण । माणं अवकिरिय सुस्सुसं पवत्ता काठं ।
तओ तेसिं भिन्नकहासु पवत्तासु अब्भासजोएण वैयाकरो जाओ । तओ सिस्सिणीहिं परि-
पत्ता 'असील' ति । एगा नंदा नाम चिरसंगया भणिणीमावे वट्टमाणी ठिया । सुलसाए

१ कारस्स शां० निवा ॥ २ भत्तीए उ० मे० ॥ ३ अम्भुव० ली ३ शां० निवा ॥ ४ रागमेण रां
शां० ॥ ५ तस्स सिस्तां शां० ॥ ६ पसव शां० ॥ ७ समया क ३ शां० निवा ॥ ८ इ मम शां० ॥
९ वइकं शां० ॥

गवभो आहूओ । सा 'मा पगासगवभा परिभूया भविस्स' इत्तिं तित्थजत्तावयणंसेण निग्गया
 नंदाए संदिसिऊण ठाणं । गंगातीरे सह जन्नवक्केण पिप्पलपायवस्स घणकुडंगपरिक्खि-
 त्तस्स अहे ठिया अचठ्ठति । नंदा य से उदंतं वइइ । सा जाव पसवणदिवसा इत्ति ताव
 निविण्णा । जन्नवक्कमुत्तूसाए काले पसूया दारगं, 'तं सि ण्हायं' जन्नवक्कस्स पासे ।
 ५ ठाविऊण गंगातिथे उयरामि' ति अवकंता । 'कि मे दारगेणं? ति, अलं च मे जन्नव-
 क्केण' ति चिरावेंतीए दारगो रोवइ । जन्नवक्केण अवलोविया उचिए तित्थे, 'णत्थि, गय',
 ति चितापरो 'कंहं पासेमि णं?' ति अचठ्ठति । वायचलिओ पिप्पलो पडिओ मुहे दार-
 गस्स, तेणं सो आसाइओ, संठिओ रुत्तुं । चित्थियं जन्नवक्केण उज्झिउकामेण—इयाणि
 'आहारं काउमारद्धो पिप्पलं अयइ, 'पिप्पलाओ भवउ' ति नामं सिलाए आलिहिऊण
 १० गओ । इओ नंदा सिणेहेण पसवणदिवसे जाणिऊण घयं गहेऊण तं पएसं पत्ता । सो
 दारगस्स पिप्पलो भट्ठो मुहाओ चलमाणस्स, पुणो रोवइ, सुओ सहो नंदाए रुणस्स,
 चित्थियं च णाए—पसूया सुलस ति । बुद्धा आगया कुडंगमंडवं, दिट्ठो अणाए दारगो,
 नामं च वाइयं 'पिप्पलाओ' ति, न परसइ य दो वि जणाइं, परिमग्गिऊण 'गहिओवक्-
 रणाणि गयाणि' ति अनुकंपाए दारगं गहेऊणं अइगया वाणारसिं । दिण्णपीहइं कहेइ
 १५ आसण्णजणस्स—गंगातीरे दिट्ठो ण्हाइउं गयाए । तेहिं भणिया—साहु कयं, अम्हे ते
 उवगगहे वट्ठिस्तामो । जत्तेण से कओपिग्गहो वेड्ढाविदो तीए, अहिज्जिओ अक्खरसंजोगं,
 गहिया अणेण वेया संहंगेहिं ।

तओ वणिगाए कलहसीलो वालभावे नंदाए णं भण्णइ—अण्णेहिं जणिओ ममं
 घाहकरो जाओ ति । तओ तेण पुच्छिआ—अम्मो! कहय कस्साइं पुत्तो? ति । सा
 २० भणइ—ममं ति । निबंधे कए कहिओ पभवो । तओ सो पटुट्ठो माया-पियरस्स, कओ
 अणेण अहव्वेओ, मातुमेह-पिउमेघा विकप्पिया, अभिचारुगा मंता, सो य लोकवहु-
 मओ समिद्धो जाओ । पुणो य जण्णवक्को आगतो, सो य पिप्पलादेण अहिणवबुद्धिणा
 पराजिओ, नीओ समिहं सम्माणिओ अचठ्ठति । पुच्छिओ—कस्स तुमं पुत्तो? सो पि-
 २५ प्पलं साइइ । तेण णाओ—एसो मम पुत्तो ति, कस्सज्जणस्स परिसी सत्ति? ति ।
 तेण भणिओ—अहं पिप्पलं जानामि, जइ पुण तुव्वं पुत्तो ति तो कयत्थो मि । सक-
 लुसो य णं उवचरति । कालेण य बहुणा सुलसा नंदाए वट्ठमाणी वोडुमागया, दिट्ठा
 अणाए नंदा पिप्पलायभवणे सकंता । पुच्छंतीये से कहिया पिप्पलायपरिवट्ठी । तस्स
 चियं नंदाए विदिता कया—एसा ते पुत्त! माया सुलस ति । तेण माया वि सिच्छोव-
 चारेण उवचरिया । भणिओ अणेण जण्णवक्को—ताय! तुव्वे महंता पिउमेहेण दिक्खि-
 ३० जइ ति । तेण भणिओ—पुत्त! जं मे हितं तं कुगमु ति । ततो दिक्खिओ विज्जेण गंगा-

तीरे जंतो, भणिओ य—जीहं ताव ! दंसेहि ति । सां य से लहुहत्थयाए कत्तरीए छिण्णा । ततो अवायस्स सारसित्तेहिं सरीरावयवेहिं कण्ण-णासोद-कर-चरणादीहिं अग्गी-
हुओ, साविओ य—दुरायार ! किं मया तव जायमेत्तेण अवरद्धं जं विजणे उच्चिओ मि ? ति । कीस कंस्तइ न कओ विदितो जहा जीवाविति ? । तुमं सि मे सत्तु ति । निच्चिट्ठो छूढो गंगाजले, गंधोदयसित्ता य कया भूमी, पयासियं च 'गतो विमाणेण' ति 15 एवं सुलसा विधाडिया । एवं तस्स पिड-मायघायगस्स पिप्पलादस्स अहं सिस्सो वट्टली नाम, सो हं अहवेयविद्दु माहणे पाढेमि, मओ य छगलो जातो ।

इओ य मिहिलाए जणगो राया । तस्स सुणगमेधो तावसो उवज्झाओ । तेण अहं पुरोहिण्ण रत्तो संतिनिमित्तं हतो पुणरवि जातो छगलो । एणं पंचवारे सुणकमेधेण हुओ । सुमरामि य वट्टलिप्पभवाओ जातोओ । पुणो टंकणदेसे छगलो जातो । वणि-10 एहि य तम्मि हम्मामि ति एएण मे उवइट्ठो अहिंसाचिंधो धम्मो । ततो मे चित्तिंयं—होइ एसो सुट्ठो उवएसो धम्मस्स, वेदसत्थोवदेसस्स फलं इमं छट्ठं मरणमणुभवामि ति । एएण वयणं जिणदेसियं भावेण रोइयं, ठिओ मि बोसट्टकायो अरहंतनमोक्कारपरिणओ, मारिओ वणिएहिं । ततो हं नंदीसरदीवे जातो देवो । तमहं इब्भपुत्तस्स गुरुपूयं कार्दकामो आगतो ॥

ततो विज्जाहरेहिं भणियं—देव ! अम्हे पुवं करेसु पूयं. चारुसामी अम्हं तावस्स 15 जीवियदायगो, पच्छा तुब्भं धम्मोवदेसगोति । सो भणइ—अहं ताव पूएमि, ततो तुब्भे काहिह सम्माणं ति । विज्जाहरेहिं भणिओ—देव ! तुब्भेहिं पूयाए कयाए का सत्ती अम्हं अतिसएवं ? । अम्हेहिं पुण पूइयस्स सुत्तूसापुबगं तुब्भे काहेह पूयं. कुणह पसायं ति । एवं देवं अनुमाणेऊण जीओ हं विज्जाहरेहिं सिवमंदिरं नगरं । देवो वंदिऊण 'चारुसामि ! चंपागमणूसुओ भमं सुमरसु' ति गतो । ततो हं नियगघरे इव सीहजस-वराहगीवेहिं 20 पिडसम्माणेण उवयरिज्जमाणो अच्छामि ।

अण्णया य भणिओ मया राया—सुमरामि अम्माणं, गच्छेमुं ति । ततो मं भणंति दो वि जणा—तात ! ण मे गंतुमणे धारेवं जुत्तं अम्हं, जह तुब्भं समाही तह होउ. एक्कं पुण सुणह—इहं तातेण अमियगइणा इहगएण धूयाए विजयसेणादेवीअत्तियाए कारणे नेमिती पुच्छिओ. तेण आदिट्ठा—'उत्तमपुरिसभारिया भविस्सति, जो सविज्जा-25 हरं दाहिणभरहं भौच्छिहिति. सो य चंपाए एयं दारियं गंधवेण जिणेहिति चारुदत्त-गिहे ठियं. चारुदत्तो य भाणुसेट्ठिपुत्तो कारणेण इहं एहिति, तस्स समप्पिया तं पावि-हिति. तं कहं नज्जिहिति ?—गयमिहुणस्स चित्तकम्मलिहियस्स आउविसेस नाहिति, वीणाओ य सो दूसेहिति सकेसतंति-दधु-उदगाहवदारुनिम्मियाओ, सत्तसरतंती मग्गि-हिति, एवं नायवो, तं नेह दारिगं ति । मया पडियण्णं । ततो णेहिं दिण्णो धरणिगोयर-30

दुल्लहो रयण-हिरण्णरासी । पत्थाणकाले य विजयसेणाए देवीए सुया मे अप्पिया सप-
रिच्छदा सदास-पडिचारगा 'गंधवदत्ता एसा धूया राइणा पवयंतेण संदिट्ठा, तुब्भं
धम्मेण धम्मनिकखेवो' ति ।

चित्तिओ य मया देवो सणियमेणं उवागतो । विमाणेणं तेण आणियो पुरिं चंपं
5 सविहयो सह गंधवदत्ताए परिचारिगासहियाए अद्वरत्ते । दिण्णो णेण विडलो अत्थ-
सारो ति निक्खित्तो उववणे पुरिवाहिं, पडमंडवेसु य पसुत्तो परिचारियवग्गो । 'रायं
संदिसामि तव निमित्ते, कजे य मे सुमरिज्जासि' ति वोत्तूण गतो देवो । विज्जाहर-
देवदिण्णा वेसर-ररा उट्टा य संठिया, सगडाणि य ठवियाणि विविहमंडोवक्खर-
मरियाणि । देवसंदिट्ठो य राया आगतो पच्चूसे दीविगापरिविओ अप्पपरियणो । मम
10 निवेदितं, पूइओ अग्घेणं, 'तं णाहं परिस्संतो, इयाणि तुब्भेहिं अहं सणाहो गिहं पवि-
सिज्जउ, मोएमि णं अहं ति । उइए आइचे सुयवुत्तंतो माडलो आगतो, 'सो मे परि-
स्संतो, भणियं च णेण—अहो ! ते कुलं उण्णामियं, कओ ते पुरिसयारो । पुच्छिओ—
अम्माणं को पच्चतो ? । साहइ—सुणह—तुब्भेसु पवसिएसु वसंततिलयां तुब्भे अपस्स-
माणी गिहे, असोगवणियं च हिंडिऊण पुच्छिया चेडिगाओ—कहिं गओ चारुसामि ?
15 ति. ताहिं कए निबंघे कहियं—अम्माहिं 'अत्थहीणो' ति काऊण उज्झिओ जोगपाण-
पीओ भूयगिहे. ततो उवलभित्तं वत्तं गया धरिणिसयासं. अपस्समाणीय तुमं वद्धो
वेणीबंधो, दिण्णो निक्कओ रण्णो, पडियग्गया धरिणिं, मित्तवती य वयं रक्खमाणी
अच्छइ ति, राइणा य मोइयं गिहं । ततो हं पहट्ठो पवेसिओ नेगमेहिं पूइज्जमाणो
नियगघरं, वंदिया अम्मा, मित्तवती उवगूहिया, वेणीबंधं मोइया वसंततिलया, धरि-
20 याणि य रयणाणि मंडगिहेसु । संपुण्णजोवणा य गंधवदत्ता कमेण जाया । ततो मयां
सभामंडवो कारिओ, गंधववईणा(गंधवपइण्णा) य दारियाए पगासिये मुम्हं परिमग्गणत्थाय
गयमिहुणं कारियं, 'सिप्पिणा य लेक्खं कारियं । ततो हं कुलधम्माणुवरोहेण भोगे
भुंजमाणो विहरामि, मित्तसुयविज्जाहरसदेसं च मासे मासे अणुट्ठेमि ।

तं एसो अत्थो जे मया तदा भणियं—दारिगा कुलेण तुब्भं समीं वा विसिट्ठा वा होज्ज
25 ति, अग्गिहुणणकारणं च पुच्छिया ॥

एवं सोऊण मया सेट्ठी पूइओ विसज्जिओ य । अहमवि भुंजामि मोए गंधवदत्तं
लालयतो, सीसे अणुमयाओ य सामा-विजयाओ सामवहुल-मिय-मदुरभासिणीओ
कलासंपुण्णाओ । एवं मे सिट्ठिभवणे निरुवसग्गं वचइ कालो ।

१ 'मेव' ४० शा० विना ॥ २ 'चारुदत्त' शा० ॥ ३ 'रेज्जासु' ति शा० ॥ ४ 'तेणाहं' शा० ॥ ५ 'सोम'
४० शा० ॥ ६ 'सो मे' ४० मे ॥ ६ 'वत्तंतो' शा० ॥ ७ 'या उं' ४० शा० विना ॥ ८ 'च्छति' इति ली ३ ।
'च्छति' इति क ३ गो ३ ॥ ९ 'ओ गिहं' ने ४० शा० विना ॥ १० 'वयणा य दा' शा० विना ॥ ११ 'सियं'
शा० विना ॥ १२ 'सेट्ठिणा' ४ २ विना ॥ १३ 'समाणा' वि० ली ३ ॥

ववत्थिओ य पहाणो रिऊ वसंतो, संसाहिओ सिसिरो, भमइ कुसुमसुरभिरजो, सुवप सवणसुहयं परहुयारुयं, सुहोपभोगाईं सललियाईं मयणवसमुवेइ तरुणसत्थो, घुटा य सुरवणे जत्ता । चंपाहिवस्स पुवकराइणो देवीए समुइमज्जणदोहलविणोयणत्थं सरो संचारिमसलिलवित्थरिओ 'समुदो' चि दंसिओ उवायपुंणं । तीए संपुण्णदोहलाए पुत्तलंभपरितोसपुण्णमुहीय विणोयत्थाय संवच्छरजायं (ग्रंथाग्रम्—४३००) पुत्तं गहाय ५ पउरसहिआए किर पवत्तिपाय अणुवत्तए वहुं कालं ।

ततो सिट्ठिणो अणुमए कयं मे उरगुणसाहारणं परिकम्मं । आगया गंधवदत्ता सह-रिहाऽऽभरण-वसणा परियणाणुवद्धा, वंदिऊण पासे मे निसण्णा । सेट्ठिसंदिट्ठं च मे पवहणं उवट्ठियं, उवगतो मि बाहिं भवणस्स, आरुढो य समं गंधवदत्ताए, गहिया बुद्धेण से रत्तीओ, पत्थिओ मि रायमग्गेण, वाहण-पुरिससंवाहेण किच्छेण निग्गओ नयरीओ । 10 अणुवद्धं मे पवहणं परियणेण, धिमियं गम्मए पस्समाणेहिं कित्तुणाणि । वचंति णागरया विभवे दंसंता । कमेण उववणपरंपरदंसणमणो पत्तो जणो महासरं । तत्थ चासुपुज्जस्स अरहओ आयतणं, तत्थ पहाणो जणो कयपणिवाओ संठिओ तेसु तेसु पदेसेसु सारसण्ण-कुसुमियपायवगहणेसु । अहमवि सेट्ठिस्स णाइदूरे अवइण्णो पवहणाओ सह गंधवद-त्ताए, पुवसज्जिए आसणे ठितो, वीसंताण य दिज्जिए अण्ण-पाणं, विहिए उवमुंजामहे सह 15 परिजणेण । भुत्तभोयणो य सह पियाए पस्सामि वसंतकालजणियसोभे सहयार-तिलय-कुरुवय-चंपगपायवे, ते य दंसेमि गंधवदत्ताए ।

दिट्ठं च मे असोगपायवस्स अहे सण्णिसण्णं नागकुलमिव चण्डालकुलं । मायंगे तत्थ मल्लदामालंकिए, चंदणाणुलित्ते, चुण्णभुक्कंडियबाहु-सीसे, कुवल्लयकिसलयतणसोहियक-यकण्णपूरे मत्ते विय मायंगे पासामि । तेसिं च मज्जे कालिया सिणिद्धछविया सुहभा-20 विया बुद्धा य पसत्थगंभीरा दसिणासंधायसुकुमालाणि वत्थाणि परिहिया दिट्ठा य मया पीढिकासण्णिसण्णा रायलच्छीविहूसिया । अण्णम्मि य अवगोसे सममऽसमीवे दिट्ठा य मया कण्णा कालिगा मायंगी जलदागमसम्मुच्छिया विव मेपरासी, भूषणपहाणुरंजि-यसरीरा सणक्कत्ता विय सवरी, मायंगदारियाहिं सोमरूपाहिं परिविया कण्णा । ततो ममं पस्समाणी संठिया, भणिया य सहीहिं—सामिणि ! नटोपहारेण कीरव महासरसेवा 25 ततो धवलदसणप्पहाए जोण्हामिव करंतीए ताए भणियं—एवं कीरव, जइ तुम्हं रोयइ ति । कुसुमियअसोगपायवसंसिया मंदमारुयपकंपिया इव लया पणविया । वाओ वि णं निसण्णाओ महुयरीओ विव उवगाइवं पवत्ताओ सुइमधुरं । ततो सा धवलेण लोयणजु-यलसंचारेण कुमुदलमयं दिसावलिमिव कुणमाणी, पाणिक्कमलविच्छोभेण क्कमलकिसलय-सिरीर्मावहंती, कमागयपाउद्धारेण सारसारसोभमुवहंती नइइ । 30

१ सवरणे (सरवणे) शा० विना ॥ २ 'मुप्पण्णदो' ली ३ ॥ ३ सागरास' शां० ॥ ४ 'सुमिणसु पदेतेसु सवयरासण्णकुसुमियपाय' शां० विना ॥ ५ 'से मम ली ३ शां० मे० ॥ ६ 'ए णाए शां० ॥ ७ 'णं कोम' शां० विना ॥ ८ 'रिमोहावंती शां० ॥ ९ 'ण सरससोम' क ३ गो ३ । १० सरसरसोम' ली ३ मे० ॥

तं च मे दहं चिता समुप्पण्णा—अहो! इमा मायंगदारिया समयं अमुंचमाणी सि-
क्खियगुणे दंसेइ. रूवस्सिणी वियक्खणा य जातीए दूसिया. कुडिला कम्मगती, जेण इमं
रयणं अत्थाणे णिक्खित्तं । अहं च तीए रत्तहियओ पस्सामि । पुच्छइ य मं किं पि गंध-
घदत्ता, मया य तं नट्टगुण-गीयसहेण न सुयं । ततो कुविया 'मदवसेण मायंगी पस्समाणो
५० ण मे पडिवयणं देहि'त्ति आवासमतिगया । अहं पि लज्जिओ कहंचि मायंगकण्णगाओ
दिट्ठि निवारैऊण आवासमतिगतो । सा वि दारिया ममं पस्समाणी सह सहीहिं नियग-
त्थाणमुवगया, मायंगवुद्धा य पणमिऊण संठिया ।

ततो अवरं पतिलंबिए दिणयरे गंधवदत्ता परिजणेण आरोविया पवहणं, पयक्खिणं
पत्थियं पवहणं । कमेण अतिगतो मि पुरिं सह सेट्ठिणा, पमुवगतो परिजणेण, ओरुभिया
१० गंधवदत्ता, अइगया वासघरं, ठिया य सयणीए । भणइ मं गंधवदत्ता—दिट्ठा ते चंडाली ?
सा य बुद्धा ?, न रमति किं कमलवणे हंसो ? त्ति । ततो मया सा ससवहं पसाहिया—सुंदरि !
नट्टं विसेसओ दिट्ठं मया गेयं च सुयं, न मायंगि त्ति । एवं मे सा रयणी अइच्छिय त्ति ॥

॥ इति श्रीसंघदासगणिविरचिते वसुदेवहिंडौ गंधवदत्ता
लंभो तहओ सम्मतो ॥

15

गंधवदत्तालंभप्र० ८९८-१३. सर्वप्र० ४३३९-१८.

चउत्थो नीलजर्जसालंभो.

पभायै य सव्वरीए कयपरिकम्मो अत्थाणगिहे अच्छए । उवट्ठिओ मं दाराहिगतो—
सामि ! देवीओ भे दंसणं अभिलसंति, संदिसह त्ति । मया भणितं—पस्संतु छंदओ ।
ततो हं मुहुत्तमेत्तस्स पस्सामि पुव्वदिट्ठं मायंगबुद्धं । सा भणइ—'पुत्त ! सुहं ते ?, जीव
२० बंहुणि वाससहस्साणि' त्ति वोत्तूण पडिचारगोपणीए आसणे असंकिया आसीणा । ततो
मया चितियं—'किं मण्णे राइणो एसा कयप्पसादा, जओ जणमिहाणि पविसइ ? त्ति,
आसणेसु निवेसइ ?' एवं च चित्तेमि । बुद्धो य पभणिआ गंभीरमद्वराए सरस्सतीए—
भइसुह ! जा ते सरस्सहे नचमाणी दिट्ठा कण्णगा तं भे दाउकामा अहमागया. पडिच्छसु
'णं ति, जया एसा जोग्गा तव त्ति । मया भणिया—सरिसवण्णसंबंधं पसंसंति पंडिया,
२५ असमाणगोत्तं न पसंसंति । ततो भणति—जयइ भयवं सुरासुरपइपइयपायपउमो आइगरो
वंसाणं उसभजिणिंदो. तस्सेव च्छणाणुगहेण परिवहियविमलकित्तिसमुदओ अहं वंसो
जयति । ततो मया भणिया—को तुब्भं वंसो ? त्ति । ततो भणइ—सुणाहि, जहा मया सुयं
पुव्वपुरिसपरंपरागयं पढमजिणचरियवण्णणाहिगारेण । मया भणिया—कहेह । ततो भणइ—

१ °हणं कमेण शां० विना ॥ २ °ण उरूओ पवहणाओ परिजणेण ओहं शां० विना ॥ ३ °यायं च
सव्वरी कयं कयं क ३ गो ३ ॥ ४ °वुद्धिं शां० विना ॥ ५ °द्वाय पभणियं गं० ली ३ ॥ ६ णं । सा 'तह'
त्ति मया भणिया शां० विना ॥ ७ °सज्जसं० ली ३ ॥ ८ °रपरिपू० ली ३ । ९ पइयपू० उ २ ॥

उसमसामिचरियं

इहेय भरहे इमाए ओसपिणीए छ कालभेदा, तं जहा—मुसममुसमा १ मुसमा २
 मुसमदूसमा ३ दूसमसुसमा ४ दूसमा ५ दूसमदूसम ६ ति । तत्थ जा य तइया समा
 तीसे दोसागरोवमकोडाकोडीपरिमाणाए पच्छिमतिमाए, नयणमपोहर-मुगंधि-सिउ-पंचव-
 णमणि-रयणभूसियसरतलसमरम्मभूमिमाए, महु-मदिरा-तीर-सोदेरमसरितविमलपाग-5
 डियतोयपडिपुण्णरयणवरकणयचित्तसोमाणावावि-मुक्खरिणी-दीहिगाए, मत्तंगय-भिग-नुटि-
 य-दीवसिह-जोइ-चित्तंग-चित्तरस-चित्तहारि-मणियंग-नोइसत्थमत्थमाधूतिलगमूयकिण्णकप्प-
 पायवसंभयमहुरमयमज्जाभायणसुइसुहसदप्पकासमल्लयकारसातुरसमत्त-भूसण-भयण-विकप्प-
 वरयत्थपरिभोगसुमणसुरमिहुणसेविए काले बहुकालयण्णणिजे-विदेहिक्का हुये सत्थवाहपुत्ता
 सह वट्ठिया, सह पंसुकीलिया, निरंतरसिणेदसंवद्धा, सहियसंववहारिणो, पगाइमदया; 10
 एगो पुण कारणे कम्हिइ माती । ते सहावमदया कालगया समाणा अद्धभरहमज्जादेसे
 एगो जातो मिहुणपुरिसो, वीओ पुण मायापहाणयाए तहिं चेव धवलो हत्थी जाओ ।
 कमेण पत्ता जोवणं । सातिसयसोहपुघकंहियपउमसरसमागया अण्णोण्णदेसणविवट्ठिय-
 पीइजोगा जाईसरा जाया । ततो तेण करिणा पहरिसपुण्णहियएणं नरमिहुणं रंवे समा-
 रोवियं । तेण य एरावणरूविणा चउदंतेण हत्थिरयणेण विंयरमाणो सो पुरिसो 'विमल-15
 वाहणे एस अच्छति, एसो' एइ ?' ति मिहुणेहिं विमियमुहेहिं दीसमाणो पगासो जातो,
 उच्चमसंघयण-संठाण-लक्खणोववेयदेहो, नवधणुसयसमुस्सिओ । कालाणुभावेण य मणु-
 याणं तेहिं 'मम इमा, ण तव भूमी; मम इमो गेहागारो पुवं अहिट्ठिओ फलदुमो पुस्सर-
 रिणी व'त्ति । कयाइं च विमलवाहणपुण्णोदयचोइएहिं मिहुणेहिं समागएहिं कयंजलिपुढेहिं
 विण्णविओ—विमलवाहण ! अजो ! होहिति णे पमाणं गिगगा-शुगगाहेसु, तव सेंदेसेण 20
 वट्ठिस्तामो. न मो वयं सत्ता परोप्पराभिभवं निवारेदं. तुमं पभवसि णे जीविदाणं, कुणसु
 पसायं ति । ततो तेण 'तह' ति पटिस्सुयं । विमत्ता य मज्झदेसवत्तीणं नरमिहुणाणं भूमि-
 भागा दुमा य वावीओ य । भणियां य—सम्मए परेण उवकसियघं, न विकमेणं वि । जो
 य मज्जायमतिक्रमति तं विमलवाहणो मिहुणसमक्खं हकारेइ । ततो सो हकारओ आम-
 रणंतं दंडं सुमरमाणो नातिक्रमति । विमलवाहणस्त भारिया चंदजस्ता चंदप्पहापपर-25
 विमलजस्ता दसभागावसेसजीविया पसुया मिहुणं चक्खुमं च चंदकंतं च । विमल-
 वाहणो कुलगरो पल्लिओवमदसमागं जीविज्ज कालगतो । चक्खुमं कुलगरो सुराण वि
 चक्खुहरसुंदररूवो हकारदंडणीतीये सविसेसवरं मिहुणेहिं पदज्जमाणो असंखाओ वासको-
 डीओ सामित्तं फरेमाणो विहरइ । ततो चंदकंता वि चक्खुमंतो भारिया निपगाउदस-

१ 'ओहर' गो ३ ॥ २ 'सोवाण' ही ३ ॥ ३ 'मिहिय मा' क ३ गो ३ ॥ ४ 'ओ मिहुणहत्थी ।
 कमेण शो' ॥ ५ 'सादु' क ३ गो ३ ॥ ६ 'विचरना' ही ३ । विरायना' दां ॥ ७ 'सो वाह वि
 ही ३ ॥ ८ 'तीप' स' ही ३ उ० । 'तीय स' शो ॥

- भागसेसे जसभायणं जसवंतं रुवसालिणिं च सुखं वि मिहुणं पसूया । चक्खुमं
अट्ठधणुसयससुस्सिओ जसमंतं कुलगरवावारे णिजुंजिऊणं समाहीए कालगतो । कालेण
य मिहुणा हक्कारठिंतिं भिंदंति, जसवया मक्कारो दंडनीई पउत्ता । सुरूवा वि चंदमिव
मिहुणयणणाणंदणं अभिचंदकुमारं पडिरुवं च रुविणं मिहुणं पयाया । जसवं असंखेज-
5 वासकोडिजीवी सत्तधणुसयमूसियतणू अभिचंदसंकामियाहिगारो अतिकंतो । अभि-
चंदो हक्कार-मक्कारोहिं मिहुणाण सासणं कुणमाणो सुहेण विहरति । पडिरूवाए य
मिहुणतयणकुसुदसरयचंदो पसेणई नाम कुमारो, सुरवहूणं पि चक्खुरमणरूवा चक्खु-
कंता य नाम कुमारी मिहुणं जणियं । अहिचंदो वि कुलगरो अद्रसत्तमधणुसयवर-
चदेहो गणणातीतवासकोडीपरिमियाऊ कालगतो । पसेणैतिणा य हक्कार-मक्कारवइक्के
10 धिक्कारो तैइया दंडनीती पउत्ता । तस्स भारिया चक्खुकंता कमेण य मणुयदेवं मरुदेवं
नाम कुमारं, सिरिकंतं च सिरिमिव रुविणिं कुमारिं मिहुणं पसूया । पसेणई कुलगरो
छट्ठणुस्सज्जविद्धदेहो असंखिज्जवासजीवी सभारिओ मरुदेवसंकामियसिरी सुहेण काल-
गतो । मरुदेवकुलयरो अद्रच्छट्ठधणुसयपमाणतणू तिहिं दंडनीतिहिं मिहुणाणि पालयंतो
सुर इव मणुयभोए भुंजइ । सिरिकंता य कंतरुवं मणुयलोकनाभिभूयं नाभिकुमारं,
15 मरुदेवी य देववहुपरिवंदियगुणं कुमारी मिहुणं पसूया । ततो मरुदेवो कुलगरो (ग्रन्था-
ग्रम्-४४००) संखातीतवासकोडीजीवी नाभिसमप्पियपयापालणवावारो कालगतो । णाभी
तिहिं दंडनीतीहिं फरुसवयणाहियाहिं रक्खइ मिहुणजणं, पणुवीसाहिगपंचधणुसऊसियमणो-
हरसरीरो संखे ज्जवासकोडीजीवी सुहेण विहरति पसत्थवाणी ।

मरुदेवाए सुभिणदंसणं उसहसामिजम्मो य

- 20 कयाइं च भयवती मरुदेवा महरिदे सयणीते सुहपसुत्ता सिमिणे पासति वसभं नहं-
गणाओ ढवयमाणं । ततो धितेइ—किं संचारिमो रययपवओ होजा ? अहवा धवलो
बलौहओ होज ? ति । पत्तो य समीवं, पिच्छइ य णं पसत्थमुह-नयण-कण्ण-सुर-सिंग-
ककुह-पुच्छं मणोहरं विमिया, जंभायंतीए मुहमतिगतो । तओ धितेइ य—‘एवं सुंदररुवो
महप्पमाणो वसहो मुहमतिगतो, इमेण मे न काय पीला सरीरस्स, परमा य निवुइ’ ति
25 पडिबुद्धा १ । पुणो य सिमिणे तदणंतरं गलियजलजलदधवलतरदेहमूसियं, चउविसाणं
पिच्छइ एरावणं गयवरं २ । ततो य हारनियरच्छविं, जलणकविलकेसरविराजितं, सुपस-
त्थरुवं सीहं सम्मुहं नियच्छए सा ३ । अभिसिंचइ य विगंसितसतपत्तसुहणिसण्णं, दि-
सागयंदेहिं चउहिं लच्छिं णमंगणाओ उवयंतं ४ । दामदुयं पवरकुसुमसंचयनिम्मवियं,
सुरभिगंधवासियदिसाविभागं ५ । उदिते, जोण्हापभांकरंतदित्तिनिलये, सकले जुगवं च

१ भाओ से० ही ३ क १ ॥ २ ससंवं शा० ॥ ३ क्कारियाठिं शा० विना ॥ ४ णइणा शा० विना ॥
५ ततिया शा० ॥ ६ सुरवइ इव मणु० ही १ । सुरो इव मणु० शा० ॥ ७ लाओ उ २ मे० विना ॥
८ वेच्छति शा० ॥ ९ वियसियसयवत्तपत्तं शा० विना ॥ १० भाफीरंतं ही १ ॥

चंद-सूरे पेच्छइ ६-७ । सकज्झयं च गगणतलमणुलिहंतं, मणिरयणोषितविसिट्टकुड्डी-
सहस्समंडियाभिरामं महप्पमाणं च ८ । कणगकलसं जलभरियं, कमलसुट्ठियं, पंकयपि-
हाणं ९ । ततो सरं कमल-कुगुद-कुवलर्यंसितसोगयरदरितणिज्जं, कुसुमासवल्लोभमरपरि-
भुजमाणसुभगं १० । पुणो समुहं च कुंद-कुमुददलनियर-रजतसमवण्णसलिलं खीरोदं,
मडयमारुतेरिततरंगहत्थेहिं नच्चमाणं ११ । तओ य सुंदरमुहीहिं सुरसुंदरीहिं सेविजमा- 5
णमुत्तमं, कंचण-मणिजालभासुरं विमाणं पेच्छइ; नागभवणं च सुनिपुणनागवधूनीयस-
दमुहलं १२ । ततो ससि-सूरकंत-फलिह-कमलरायिंदणीलवहुलं रासिं रयणाणं मंदर-
समं १३ । पेच्छइ य विधूमं जलणमाहुतिपदिप्पमाणं महप्पमाणं १४ ।

दट्ठण य एरिसे विबुद्धा चोदस सिमिणे पसण्णचित्ता । ततो चित्तेइ—एरिसयं अच्चुययं
अज्जस्स कहेमि, सो फलं नाहिंति । कहियं चणाए नाभिस्स सुमिणदंसणं । तं च सोऊण 10
नाभी परं परितोसमुवगतो सैमतीए विचारेऊण भणति सुइरसायणं वयणं—अजे ! तुमे उ-
त्तमा सुमिणा दिट्ठा, धण्णा, मंगहा. तुमं नवसु मासेसु अतीतेसु अहं कुलयरपुरिसप्पहाणं,
भरह्वासातिलयं, तिलोगपयासं पुत्तं पयाहिसि । ततो तीए परितुट्ठाए ‘अज्ज ! एवमेयं, जं
तुमे वयहि’—त्ति पडिस्सुयं । ततो भयवं उसभसामी पुबभवे वइरनाभो तित्थयरनामगो-
यकयसंगहो सब्बट्ठसिद्धाओ विमाणाओ तेत्तीसं सागरोवमाइं विसयसुहमणुत्तरं अणुहवि- 15
ऊण मरुदेवाए कुच्छिसि उववण्णो उत्तरासाढजोगजुत्ते निसायरे । ततो नाभिकुलयरपत्ती
मरुदेवा देवेहिं देवीहि य पूहज्जमाणी सुहेण तित्थयरगम्भं परिवहइ । पुण्णे समये पसूया चे-
त्तवहुलट्ठमीए विस्सदेवानक्खत्ते पुत्तं पुरिसाइतयं, सब्बमंगलालयं, तत्तवणिज्जपिंजरसरीरं ।
दिसाकुमारिविणिम्मिओ उसभसामिजम्मूसवो

ततो अहेल्लोगवत्थवाओ दिसाकुमारीओ चलियासणाओ ओहिणा तित्थयरजम्मं जाणि- 20
ऊण तक्खणमेव—

भोगंकरा भोगवती, सुभोगा भोगमालिणी ।

तोयधारा विचित्ता [य], पुप्फमाला अणिंदिया ॥

अट्ठ वि जोऊणप्पमाणेहिं आभियोगदेववेउव्विपहिं विमाणेहिं सामाणिय-महत्तरिया-परिसा-
ऽणीका-ऽऽयरक्खपरिवियाओ उक्किट्ठाए दिवाए देवगतीते गोहाकारमणुपत्ताओ । तित्थयरं म- 25
रुदेविं च वंदिऊण विणएण जम्मणमहिमनिमित्तं संवट्ठगवायपूयं जोयणपरिमंडलंतं पएसं
काऊण परिगायमाणीओ चिट्ठंति । ततो उट्ठल्लोगवत्थवाओ अट्ठ दिसाकुमारिमहत्तरियाओ—

मेहंकरा मेहवती, सुमेहा मेहमालिणी ।

सुवत्था वत्थमित्ता य, वारिसेणा बलाहगा ॥

एयाओ वि तेजेव कमेणं समागयाओ गंधोदगं वारिसिऊण तहेव परिगायमाणीओ चिट्ठं- 30
ति । तहेव पुरित्थिमरुयगवत्थवाओ, तं जहा—

नंदुत्तरा य नंदा य, आणंदा णंदिवद्धणा ।

विजया य वेजयंती, जयंती अपराजिया ॥

ताओ वि तहेव पणसिऊण आयंसहत्थाओ गायमाणीओ चिट्ठंति । तओ दाहिणरु-
यगवत्यवाओ—

5 समाहारा सुप्पतिण्णा, सुप्पसिद्धा जसोहरा ।

लच्छिवती सेसवती, चित्तगुत्ता वसुंधरा ॥

एयाओ विणयपणयाओ भिगारहत्थाओ चिट्ठंति । ततो पच्छिमरुयगवत्यवाओ—

इलादेवी सुरादेवी, पुहवी पउमावती ।

एगणासा णवमिगा, भद्दा सीया य अट्ठमी ॥

10 एयाओ वि तहेव उवागयाओ तालियंटागहत्थाओ विणएण संठियाओ । ततो उत्तर-
रुयगवत्यवाओ—

अलंबुसा मीसकेसी य, पुंडरिगिणी य वारुणी ।

हासा सवप्पभा चेव, सिरी हिरी चेव उत्तरओ ॥

ताओ वि य चामरहत्थगयाओ चिट्ठंति । ततो रुचगविदिसिवत्यवाओ चत्तारि विज्जु-
15 कुमारिमहत्तरियाओ—

चित्ता चित्तकणगा सतेरा सोतामणी ।

ताओ य तेणेव विहिणा चउसु विदिसासु दीबियाहत्थगयाओ परिगायमाणीओ ठियाओ ।
तओ य रुयगमज्जवत्यवाओ दिसाकुमारीओ चत्तारि—

यैगारु रुयगसहा सुरूवा रुयगावती ।

20 ताओ वि भवपच्चइओहिनाणोवयोगविदित्थयरजम्मणाओ जाण-विमाणरयणारूढा-
ओ, सपरिवाराओ दुत्तमागंतूण कयवंदणाओ जिणजणणीए निवेइयागमणकारणाओ तित्थ-
यरस्स चउरंगुलवज्जं णाहिं कप्पेंति, कप्पेत्ता निहणंति, रयणपरिपूरियं ततो दुब्बावेदं

बंधंति । ततो य मरगयमणिसामले कयलिघरे तिदिस्सिं विउब्बंति दाहिण-पुरत्थिमु-
त्तरयाणे भूसणभूसिए गेहागारदुमस्स कयलीघरमज्जदेसेसु य हेमज्जालंकियाणि चाउसा-

25 लाणि विउब्बंति । ततो एताओ तित्थयरमायरं ससुयं मणींकिरणकरंबियसीहासणमु-
ट्ठियं कमेण सिणेहउभं(वभं)गुव्वट्ठियं काऊण, दाहिण-पुरत्थिमे तिविहसलिलण्णहायं सुम-

णसं काऊण, उत्तरचाउस्ताले गोसीसचंदणारणिसंभवं अग्गि हुणंति, कयरक्खाकम्माओ
जम्मणभवणे साहरंति । ततो मंगलाणि गीयाणि उदीरेसाणीओ ठियाओ ।

• देवविणिम्मिओ उचभजम्मूसवो

30 तम्मि य समए सको देवराया, घालरविमंडलजुहणा पालएण विमाणेण वितिमिरं गग-

१ सुणंदा शां ॥ २ मितके° ली ३ । सेसके° क ३ गो ३ ॥ ३ ण्ठरिणी य शां विना ॥ ४ णीओ
शां विना ॥ ५ रयंगा रयंता य मुरू° शां विना ॥ ६ णिकरकर° शां ॥ ७ ह्याणि ली ३ ॥

णदेसं कुणमाणो, सपरिवारो जिणजम्मभूमिसुवगतो; तित्थयरजणणिं सुइमणहराए भारहीए
 संथुणित्ता, दिण्णैवसोवणीए मरुदेवीए कुमारपडिरूवए विउव्वियपासत्थिए वीसत्थाए
 परमादरविहियपंचरूवी भयवंतं करकमलपुडसुपरिगहियं काऊण, मंदरगिरिवरचूलमणि-
 भूयाए चूलिगाए दाहिणदिसाभायपइट्ठियाए अइपंडुकंवलसिलाए खणमेत्ताहरियं, चउ-
 विहदेववंदकयसण्णेज्जं भयवंतं सासयसीहासणसुहासीणो सहस्सनयणो ठितो । ततो 5
 अञ्चुइंदो परितोसवियसियमुहारविंदो विहीए खीरोयसायरसलिलभरिण्ण कणयकलसट्ठ-
 सहस्सेण अहिंसिंचए, कमेण सव्वोसहि-तित्थोदणहि य अहिंसिंचइ । अहिंसिंचेते य लोग-
 णाहे देवा पसण्णहियया रयण-मैणि-कुसुमाणि वरिसंति । अञ्चुइंदो भयवंतं विहीय
 अहिंसिंचिऊण, पयओ अलंकिय-विहूसियं काऊण, ततो मंगलाणि आलिहइ सोत्थिया-
 दीणि; धूवं घाण-मणदइयं संचारेऊण, सुइमहुरं थोऊण भयवंतं पज्जुवासति । एवं पाण-10
 चांदिया वि सुरपइओ भत्तिवसत्तोइया धुयभयं भवियकुमुदचंदं सघायरेण पूएऊण पर-
 मसुमणसा धुइपरायेणा-ठिया । ततो सक्केण तेणेव विहिणा खणेण भयवं जम्मणभवणे
 माउसमीवे साहरिओ । अवणीयसुयपडिरूवगा य पडिबुद्धा देवीहिं कयजयसहा मरु-
 देवी । खोमजुयलं कुंडलजुयलं च ऊसीसगमूले निक्खिवइ सुरवती, सघविघसमणं
 सिरिभायणमिव सिरिदामगंडं दिट्ठिसमासासणकरं उल्लोयंसि निक्खिवइ, विउलं रयणरांसि 15
 दाऊण रक्खानिमित्तं घोसेऊण मघवं गतो सणिलयं । देवा सेसा य जिणप्पणाभसमजि-
 यपुण्णसंचयौ गया णियट्ठाणाणि ।

ततो भयवओ(वं) पलिओवमट्ठितियाए देवयाए सुखतिसिंदिट्ठाए परिगहिओ कुदसंभव-
 फल-रससुरवइविदिण्णकयाहारो वहुइ सुहेण मिहुण्णगणकुमुदबालचंदो । सुमिणदंसण-
 निमित्तं अम्मा-पिऊहिं कयं नाम 'उसभो' ति । भयवओ संवच्छरजायगस्स य सहस्सन-20
 यणो^१ वामणरूवी उच्छुक्कलावं गहेऊण उवट्ठिओ नाभिसमीवं । भयवया य तिविहणाण-
 प्पहावेण विण्णाओ देविंदाहिप्पाओ । ततो णेण लक्खणपसत्थो हत्थो दाहिणो पसारिओ ।
 ततो मघयया परितुट्ठेण भणिओ—किं उच्छु अगु? ति । अगु भक्खणे य धाऊ । जम्हा य
 इक्खू अभिलसिओ तम्हा 'इक्खागुवंतो' ति^२ ठाविओ । ततो भयवं सुमंगलाए समं -
 वहुइ । तस्मिं समए मिहुणं जायमेत्तयं तालरक्खस्स हेट्ठा ठवियं, तत्थ दारणो ताल-25
 फलेण विहाडिओ, सा दारिया विवड्ठिया णाभिस्स निवेइया य । सा य^३ उक्किट्ठसरीरा देव-
 कण्णगा विव णाभिणा सारक्खिया । तप्पभिइं च अकालमभू पवत्तो । जंमगेहिं लोणं-
 तिणहि य समाणरूवेहिं सेविज्जमाणो परिवव्वुति । कुलगरा य चक्खुमं जत्तमं पसेणइ
 य पियंगुसामा कुलगरभारियाओ य; सेसा सुवंतकणप्पहा । उसभसामी पत्तजोवणो

१ रदीए क ३ गो ३ ॥ २ दिण्णोव^४ शा० ॥ ३ णीते ली ३ ॥ ४ प्प कण^५ ली ३ विना ॥ ५ सयाणि कु^६ उ
 २ संसं विना ॥ ६ व्यादी वि शां विना ॥ ७ व्या सयाणि ट्ठाणाणि शां विना ॥ ८ णमण^७ ली० य० क
 ३ गो ३ । णज्जण^८ डे० ॥ ९ णो वंमणरू^९ ली ३ ॥ १० वि पयासिओ शां ॥ ११ थ्य अइरुकिं ली ३ ॥

* "अगु भक्खणे य धाऊ" इत्येतत् टिप्पनकमन्तः प्रविष्टमासीति ॥

य छत्तसरिससिरो, पयाहिणावत्तकसिणसिरोओ, सकलगहणायगमणोहरवयणो, सायव-
 मुमयाजुयलो, पुंडरियवियसियनयणो, उज्जुयवयणमंडणणासावंसो, सिलप्पवालकोमला-
 (ग्रन्थाप्रम्—४५००) ५हरो, धवल-विमलदसणपंती, चउरंगुलप्पमाणकंबुगीवो, पुरफलिहदी-
 हवाह, लक्खणजालंकियपाणी, सिरिवच्छंकियविसालवच्छो, गयवज्जमज्जो, अकोसप-
 ५ उमनाभी, सुवद्ध-यट्टियकडिप्पएसो, तुरगगुज्जदेसो, करिकरांकारोरुजुयलो, निगूढजाणु-
 मंडलो, कुरुविंदावत्तसंठियपसत्त्यजंघो, कणयकुम्भसरिसपादजुयलो, मधुरगंभीरसणहरगिरो,
 वसभललियगमणो, पभापरिक्खत्तकंतरुवो । ततो देवराइणा सदावेण आगंतूण भयवओ
 विवाहमहिमा कया । ततो फिट्ठिओ मिहुणधम्मो । गयाणि य छ पुब्बसयसहस्साणि । देवोवणीय-
 परिभोगसुमणसस्स उसभस्स सुमंगलाए देवीए भरहो वंभी य मिहुणगं जायं, वाहु-
 १० वली सुंदरी [य] सुनंदाए । पुणो य एगूणपत्रं पुत्तजुयलकाणि सुमंगलालया सुमंगला
 पत्तया । वीसं च पुब्बसयसहस्साणि वच्चंति सुहसागरगयस्स उसभसिरिणो ।

उसहसिरिरजाभिसेओ

कुलगरपउत्ताओ य दंडनीईओ अइकमंति कालदोसेण पुरिसा, उवट्टिया य भयवया
 भणिया—इम्मि राया जइ होइ तस्स उग्गा दंडनीई होइ. तीए य पया पालेउं सका । ते
 १५ पुच्छंति—केरिसो राया ? मिह वा सो उवचरियवो ? । ताहे कहेइ विहिं सोवयारं । ते
 भणंति—होइ राया, तुम्हे जोग्गा । तओ नाभिसमीवं पेसिया । तेणं भणियं—उसभं
 रायाणं ठवेह । ‘एवं होउ’ त्ति गया । [भयवया भणियं—] गच्छह पउमसरं, पउमिणि-
 पत्तेहिं जलमाणेऊणं जाव अभिसिंचह मं, जयसहं च पउंजह । ते जाव गया तमाणं संपाएउं
 वाव सक्केण लोयपालसहिण्ण रायाभिसेण्णं अहिसित्तो, सच्चालंकारभूसिओ य । दिट्ठो अ-
 २० नेहिं परिओसवियसियमुहेहिं देवसंपरिवुडो । चित्तेऊण पाप्सु सलिलं छोडूण कयज-
 यजयसहा ठिया कयंजलिवुडा । ‘अहो ! विणीया इमे पुरिसि’-त्ति चित्तेऊण संदिट्ठो सक्केण
 वेसमणो—‘इमेसिं विणीयाणं विणीयं रायदार्णं निम्मवेह. जं च रायजोमं तं च सद्धं
 पडुणो विहेहि’-त्ति संदिसिऊण कयपणामो गतो सुरवती । वेसमणेण य हुवालसजोयणा-
 यामा णवजोयणवित्थिण्णा निम्मविया नयरी । ततो पढमं राइणा विहत्ता चत्तारि गणा—
 २५ उग्गा भोगा राइण्णा नागा । जे उग्गा ते आयरक्का, भोगा भोगे मुंजंति, राइण्णा
 जे सामिणो समवैयासा, नागा जे कज्जनिवेयगा । एवं च गणसमग्गो कोसलाजणवयं
 पालेइ । ततो जणवयसयं पुरसयं च पुत्ताणं विदिण्णं । कय्यो य संबद्धा सम्माणिया
 य सुयाहिं समं पुत्ताणं ।

उवट्टियाओ पयाओ—ओसहीओ णे ण परिणमंति, संदिसउ पडु त्ति । भयवया
 ३० भणिया—पाणीहिं परिमलिय णीतुसाओ आहारेह त्ति । पुणो कालंतरेण उवट्टिया भणिया—

मिथुसाओ पत्तपुडेसुं तीमियाओ पत्तपुडेसुं चन्द्रवियाओ आहारेद ति । पुनो चन्द्रविया,
भयवं च इत्यिसंधवरगओ निग्गओ, अग्गी अ पादवसंपरिससमुद्धिओ निवेदिओ ।
मणिया य मणुया—एस अग्गी इयाणिं समुद्धितो. एसो पयण-पयासण-दहनगुनो चरगा-
रायं यो संवुत्तो. उवणेह य मट्ठियं । तेहिं पुक्करिणीओ मित्रपिंडो उवणीओ, इत्यिंभे
य आहो । मणिया य जिणेण—एरिसयाणि पत्तानि काऊण अगणिद्वानि, ततो उदयसंजु-5
त्तपरिकम्मवियाओ ओसहीओ पयह. ततो उवउत्ताओ सरीरपत्याओ भे मभिरुंति ति ।
तेहिं य मेहावीहिं घटुप्पयाराणि वियप्पियाणि, तत्थ कुंभगारा उप्पण्णा । जे य अय-रयय-मुष-
ण्णाहिं मायणाणि वियप्पंति, [तत्थ लोहगारा उप्पण्णा] । वत्थरुक्करोसु परीणेसु कुविंओ-
पदेसो फओ, तेहिं वत्थविहीओ वियप्पियाओ । गेहागारदुमपरिकरय वहुगीओ कम्म-
गरो । प्हाविओ रोम-णह-परिवसूण । एयाणि य पंच मूलसिम्भानि, एकेकं यामइभेदं । 10 ✓
कम्मानि तणहारगादीणि ततो येव उप्पण्णाणि । विभूसा वि, राइणो विभूसं देवेहिं विदियं
इद्वण लोगो वि तहेव चेद्ववि । वंभी-सुंदरीणं भयवया चंक्रमुवट्ठियानं दादिण-यामेहिं
इत्थेहिं लिवि-गणियाणि उवइट्ठानि । रुयं भरहस्स चवइट्ठं । चित्तरुम्मं बाहुचल्लिम्म,
लक्करणं इत्थि-पुरिसाहिं । कमेण य कलाओ कुमारणं मणिरयणापमूसनेसु मोसिगादीन
य । रोगतिगिच्छा वाणिज्जाओ य पयत्ता अयरिभूतचित्तपट्टियार य । 15

सहस्रसिरपद्यजा

एवं च भरहे गामा-SSगर-नयरमंडिते तेषां च पुत्रसयसहस्रानां रत्नपाटनगारां
काऊण, संवच्छरं किमिच्छियं दाणं दाऊण, लोगंतियपदिभोहिओ भरदादीनं पुत्तानं
रत्नं दाऊण, कच्छ-महाकच्छादीनं रत्तियराइणं चउहिं सहस्सेहिं समं सुरोदणीयाए
सुदंसणाए सिवियाए सिद्धत्यवणे एफं देवदूसमायाप पयइओ भयवं मोनेन विहरइ । 20
पारणगकाले भिकरतथे पविट्ठस्स कण्णगाओ कण्ण-दूस-भूसनानि जासे इत्थी य जणो
णीणेइ । ते हुहाभिभूजा वयणं वि अलममाना निविज्जा माणेनं भरहस्स रण्णो मण
अरण्णेषु मूल-कलाहारा ठिया तावसा पक्कला अजिनपर जाया ।

नामि-विनमीणं विज्जाहररिद्धिपत्ती

नामि-विनमी य भयवओ संपर्पिकुमार अत्योनिवेलासु दो वि खग्ननागिनो सेवंति 25
अपरितंवा । धरणो य नागराया तित्थपरखंदगरयो पत्तइ णं विगण पञ्चामनाना ।
कोउइलेण य पुच्छिया—किमत्थं सेवह सामिं ? ति । ते भनंवि—सामिना पुत्तानं रत्ति-
याण य विदिज्जाओ भूमीओ, अण्डे पुन दूरत्वा आसि, तं इयानि सेवंतानं आदित्ति णे
पसायं पट्ट. ति । एवं भजिए ईसिं सप्पहासो भनइ पण्णगवई—भो ! सुनइ—भयवं ग-
रोस-वोसो, सरीरे वि जिन्नमतो, अहिंयनो, परनजोनी, निरुद्धासो, कम्मचउसनिह-30

वलेवचित्तो. चिरं जं भे उवासिओ तस्स भे फलं देमि—वेयहुपवओभयपासट्टियाओ दुवे विज्जाहरसेटीओ दोण्ह वि जणाणं. ताओ य न सक्का पादचारेण गंतुं, ततो भे गगण-गमणजोगाओ विज्जाओ देमि, ताओ य महप्पभावाओ. विज्जाहि य विलोहेऊण जणं नेहि-त्ति । ते एवं भणिया पणया भणंति—पसादो ने, देह विज्जाओ । ततो तेण गंधव-

- 5 पण्णागाणं अडवालीसं सहस्साणि दिण्णाणि, महारोहिणी-पन्नत्ती-गोरी-विज्जुमुही-महा-जाला-तिरिक्खमणि-वहुरुवाइयाओ । ततो ते लद्धपसाया वेयहुवत्तरसेटीए विणमि सट्ठि णगराणि गगणवल्लहप्पमुहाणि निवेसेइ, णमि दाहिणसेटीए रहणेउरचक्कवालादीणि पण्णासं निवेसेइ । जे य जओ जणवयाओ आणीया मणुया तेसिं तंनामा जणवया जाया वेयहे । विज्जाणं च सन्नाहिं निकाया जाया, तं जहा—गोरीणं गोरिका, मणूणं मणु-
10 पुवगा, गंधारीणं विज्जाणं गंधारा, माणवीणं माणवा, केसिगाणं केसिगपुव्वगा, भूमीतुंडगविज्जाहिवयओ भूमीतुंडगा, मूलवीरियाणं मूलवीरिया, संकुयाणं संकुंका, पंडुगीणं पंडुगा, कालगीणं कालंगेयां, मायंगीणं मायंगा, पवईणं पवैया, वंसल-याणं वंसलया, पंसुमूलिगाणं पंसुमूलिगा, रुक्खमूलिगाणं रुक्खमूलिया, कालि-याणं कालकेसा, एवं एएहिं विणमि-णमीहिं विभत्ता अट्ठ य अट्ठ य निकाया । तओ
15 ते देवा इव विज्जाबलेण सयण-परियणसहिया मणुयदेवा भोए मुंजंति । पुरेसु य भयवं उसहसामी देवयं सभामु ठाविओ, विज्जाहिवती य देवया सगे सगे निकाए । दोहि वि जणेहि य विभत्ताणि पुराणि सुयाणं खत्तियाण य संबंघेण ।

सिजंसस्स उसभसामिणो इक्खुरसदाणं

- भयवं पियामहो निराहारो परमभित्ति-बल-सत्तर्सागरो सयंभुसागरो इव थिमिओ
20 अणाउलो संवच्छरं विहरइ, पत्तो य हत्थिणाउरं । तत्थ य वाहुवल्लिस्स सुओ सोम-प्पहो, तस्स य पुत्तो सेज्जंसो । ते य दो वि जणा णयरसेटी य मुमिणे पासंति तं रयणि । समागया य तिण्णि वि । सोमस्स समीवे य कहेइ सेज्जंसो—मुण्ह अज्ज मया जं मुमिणे दिट्ठं—मेरु किल चलिउ इहाऽऽगतो मिलायमाणप्पभो, मया य अमयकलसेण सित्तो साहाविओ जातो. पडिबुद्धो । सोमप्पभो कहेइ—मुणाहि सिजंस ! जं मया दिट्ठं—
25 सूरु किर पडियरस्सी जातो, तुमे य से उक्खित्ताओ रस्सीओ, ततो पभासमुदयो जातो । सेटी भणति—मुण्ह जं मया दिट्ठं—अज्ज किर कोइ पुरिसो महया दस्सुबलेण अभि-भूओ, सेयंससामी य से सहाओ जातो, ततो नेण पराजियं परबलं. एयं दट्ठूण पडिबुद्धो । ततो ते मुमिणफलनिष्फत्तिमधिदमाणा गिहा निग्गया ।

१ °ह सि शां० । °हेत्ति मे० ॥ २ °विज्जामु° ली ३ । °विज्जमु° उ० । °विज्जमु° शां० ॥ ३ °या गी° शां० ॥ ४ °णं विज्जागं° शां० विना ॥ ५ °कुआ ली ३ । °कुवा शां० ॥ ६ कसं० उ० मे० विनाउयंय—°ल्लगया धी ३ भो० सं० गो ३ । °ल्लगा शां० ॥ ७ °या, सामगीणं सामगा, मायं° शां० विना ॥ ८ °तारो शां० ॥ ९ °मप्पभसमी° शां० ॥ १० सोमो क° शां० विना ॥

भयवं पि अणाडलो सेयंसंनिहमतिगतो । ततो सो पासायगतो आगच्छमाणं पियामहं पस्समाणो चिंतेइ—‘कत्थ मण्णे मए एरिसी आगिई दिट्ठपुव्वं’^१ति, मगणं करेमाणस्स तदावरणराओवसमेण जाईसरणं जायं । संमंतो उट्ठिओ ‘एयस्स संघसंगविवज्जियस्स भत्त-पाणं दायवं’^२ति भवणंगणे पस्सई इक्खुरसकलसे पुरिसोवणीए । तओ परमहरिसिओ पडिलाहेइ सामिं तोयरसेणं । भयवं अच्छिद्धपाणी पडिगाहेइ । ततो देवेहिं सुवा पुप्फ-^३ ५ बुढी, निवडिया वसुधारा, दुंदुहीओ समाहयाओ, चेलुक्खेवो कओ, ‘अहो! दाणं’^४ति आगासे सद्दो कओ । जत्थ य पदेसे भयवं संठितो पढमजिणो तत्थ जेण मणिपेटिया कारिया ‘शुरुचरणथाणं पूयणिज्जं’^५ति । तत्थ भोयणकाले अचणं करेइ । तओ लोगो वि जत्थ जत्थ ठिओ भिक्खं नेण्हति तत्थ तत्थ णं मणिपेटिगाओ करेइ । एतो पाएण वंभ-^६ १० त्थलपवत्ती जाया । सेयंसो इमीए ओसप्पिणीए पढमजिणभिक्षादाया ।

सिज्जंसं पइ सोमप्पभादीणं भिक्षादाणविसया पुच्छा

तं च जिणपूयणं सेयंसस्स सोऊण रिसओ रायाणो य सोमप्पभादयो परमेण कोउइल्लेण पुच्छंति सेयंसकुमारं—सुमुह् ! कइं तुमे विण्णायं जहा ‘भगवओ परमगुरुस्स भिक्खं दायवं’^१ति. कहेहि जे परमात्थं । ततो भणति—सुणह जह मया जाणियं अण्ण-पाणं दायवं पमुहस्स ति । सेयंसो पकहिओ सवणसुइसुहेण सहेण—मम पियामहस्स दिक्खियस्स रुवदंसणे^२ १५ चिंता समुप्पण्णा—‘कत्थ मण्णे एरिसं रुवं दिट्ठपुव्वं’^३ति. विचारेमाणस्स बहुभवियं जाईसरणं समुप्पण्णं. ततो मया विण्णायं भयवओ भिक्षादाणं । ततो ते रायाणो परमविद्ध्यया भणंति—(ग्रन्थाग्रम्-४६००) साह, केरिसो सि केसु मवेसु आसि ? । तओ भणति—
सिज्जंसक्खायं उत्तभसामिसंबद्धं पुवभवचरियं

इओ सत्तमे भवे मंदर-गंधमादण-णीलवंत-मालवंतमञ्जवत्तिणीए सीयामहा-^४ २० नदीमज्झविभक्ताए उत्तरकुराए अहं मिहुणइत्थिया, भयवं पुण मिहुणपुरिसो आसी । ततो तम्मि देवलोयभूए दसविहकप्पतरुप्पभवभोगोपभोगपमुइयाइं कयाइ उत्तरकुरु-इहवीरदेसे असोगपायवच्छायाए वेकलियमणिसिलायले नवनीयसरिससंफासे सुहमिसण्णाइं अच्छामु । देवो य तम्मि हरए मज्झिउ उप्पइओ गगणदेसं । ततो जेण नियगप्पमविण दस दिसाओ पभासियाओ । ततो सो मिहुणपुरिसो ‘तं वपिंजलकं पस्समाणो किं पि चिंते-^५ २५ ऊण मोहमुवगतो । इत्थियाए य ससममुट्ठियाए पत्तपुडगहिण सलिलेण सित्तो लद्ध-सण्णो भणइ—हा! सयंपभे! कत्थ सि ? हा! सयंपभे! कत्थ सि ? , देहि मे पडिवयणं ति । तं च तस्स पडिवयणं सोऊण इत्थी वि ‘कत्थ मण्णे मया सयंपभादिहाणं अणुभूयपुव्वं’^६ति चिंतेमाणी तद्देव मोहमुवगया, पथागया भणति—अज्ज ! अहं सयंपभा, जीसे मे

गहियं नामं ति । ततो सो पुरिसो परं तुहिसुबहंतो भणति—अजे ! कहेहिं मे, कहां तुमं सयंपभा ? । ततो सा भणइ—कहेस्सं भे, जं मयाऽणुभूयं—

मिहुणित्थियाऽऽवेइया पुव्वभविआ अत्तकहा

अत्थि ईसाणो णाम कप्पो, तस्स मज्झदेसाओ उत्तरपुरत्थिमे विसीभाए सिरिप्पभं ५ नाम विमाणं । तत्थ य ललियंगतो नाम देवो पभू, तस्स य सयंपभा अगमहिंसी बहुमया आसी । तस्स य देवस्स तीए सह दिवविसयसुहसागरंगयस्स बहू कालो दिवसो इव गतो । कयाइं चिंतावरो पढायमल्लदामो अहोविट्ठी ज्ञायमाणो विण्णविओ मया सह परिसाए—देव ! कीस किं विमणा दीसह ? को भे मणसंतावो ? । ततो भणति—मया पुव्वमवे थोवो कओ तवो, तओ मे ‘तुव्वमे विप्पयुंजामि’ त्ति परो संतावो । ततो अन्हेहिं १० पुणरवि पुच्छिओ—कहेह, तुव्वमेहिं कहां थोवो तवो कओ ? कहां वा इमो देवमवो लद्धो ? त्ति । ततो भणति—

ललियंगयदेवकहिया पुव्वभविआ अत्तकहा

जंबुद्दीवे अवरविदेहे गंधिलावतिविजये गंधमादण-चक्खारगिरिवरासण्णे वेय- ५ ण्णपव्वए गंधारओ नाम जणवओ । तत्थ जणसमिद्धसेवियं गंधसमिद्धं नयरं । राया १५ राजीवविबुद्धवयणो जणवयहिओ सयवलस्स रण्णो नत्तुओ अइवलस्स सुओ महा-बलो नाम; सो अहं पिड-पियामहपरंपरागयं रज्जसिरिमणुभवामि । मम वि बालसहो सत्तियकुमारो सयंबुद्धो जिणवयणभावियमती; संभिण्णसोओ पुण मे मंती बहूसु कज्जेसु परिपुच्छणिज्जो ।

समतिल्लिए काले बहुम्मि कयाइं गीयं-वाइयपडिरओ नच्चमाणिं णट्ठियं पस्सामि । सयंबु- २० द्धेण य पण्णविओ—देव ! गीयं विलवियं विजाणव पुरिसस्स, नट्टं विडंबणा, आभरणा भारा, कामा दुहावहा, परलोगहिए चित्तं निवेसेयव्वं, अहिओ विसयपडिबंधो असासए जीविएं त्ति । ततो मया रागेण भणिओ—कहं गीयं सवणामयं विलावो ? कहं वा नट्टं नयणं न्मुदयं विडंबणा ? कहं वा देहभूसणाणि भारं भाससि ? लोगसारभूए कामे पीइकरे दुहावह ? त्ति । ततो असंभंतेण सयंबुद्धेण भणियं—सुणह सामि ! पसन्नचित्ता जहा गीयं पलावो—

२५ जहा काइ इत्थिया पवसियपइया पइणो सुमरमाणी तस्स समागमकंखिया समतीय भत्तुणो गुणे वियप्पमाणी पओस-पबूसे दुहिया विलवइ । मिच्चो वा पसुस्स कुवियस्स पसायणनिमित्तं जाणि वयणाणि भासइ पणओ दासभावेण अप्पारं ठाविरुण, सो य विलावो । तेहव इत्थी पुरिसो वा अण्णोणसमागमाहिलासी कुवियपसायणनिमित्ते जावो काय-मण-वाइगीओ किरियाओ पउंजियाओ कुसलजणचित्तियाओ विविहजाइनियद्वाओ ३० ‘गीयं’ ति बुधइ । तं पुण चित्तेह सामि ! ‘किं विलावपक्खे वट्ठइ ? न वट्ठइ ?’ त्ति ॥

इदाणि णट्टं सुणह जह विडंबणा—इत्थी पुरिसो वा जो जक्खाइटो परवत्तयो, मजे पीए वा जातो फायविकखेवजातीओ दंसेइ, जाणि वा वयणाणि भासति सा विलंबणा । जइ एवं, जो य इत्थी पुरिसो वा पट्टणो परिओसनिमित्तं निजोत्तिघणवइणो वा विउसज्ज-णविबद्धं विहिमणुसरंतो जे पाद-सिर-नयण-कंधरादि संचालेइ सा विलंबणा परमत्थओ ॥

आभरणाणि भारो त्ति गहेयद्वाणि—जो सामिणो निओए कडकाईणि आभरणाणि ५ पेहागायाणि वहेजा सो अवस्सं पीडिज्जइ भारेण । जो पुण परविन्हयनिमित्तं वाहं चेव जोगेसु सरीरत्थाणेसु सण्णिवेसियाणि बहति सो रागेण णं गणेइ भारं, अत्थि पुणो से । जो य परपरिओसनिमित्तं रंगयरो नेवत्थिओ सुमहंतं पि भारं वहेज 'न मे परिस्समो' भावेणाणो । कज्जगुहययाए ण मण्णेज वा भारं, तत्थ वि भारो परमत्थओ ॥

कामाणं दुहावहत्तं

10

कामा दुविहा—सदा रूवा य । तत्थ सदमुच्छिओ मिगो संहं 'सुहं' ति मण्णमाणो मूढ-याए अपरिगणियविणिवाओ बह-बंध-भरणाणि पावइ । तहेव इत्थी पुरिसो वा सोविदि-यवसगतो सदाणुवार्हं सदे साहारणे ममत्तमद्वयुद्धी तस्स हेवं, सारक्खणपरो परस्स फलु-सहियओ पट्टस्सइ, ततो राग-दोसंपदं पडिओ रयमाइयइ, तन्निमित्तं च संसारे दुक्ख-भायणं होइ गीयरागा । तद्वा रूवे रत्तो रूवमुच्छिओ साहारणे विसयसमुदे ममत्तयुद्धी 15 रूवरक्खणपरो परस्स पट्टस्सइ, संकिलिद्धचित्तो य पावकम्मं समज्जिणइ, तप्पमव च संस-रमाणो दुक्खभायणं भवइ । एवं भोएसु वि गंध-रस-कासेसु सज्जमाणो परंति पट्टमंतो मूढयाए कम्ममाययति, तओ य जम्म-जरा-मरणमद्वलं संसारं परीइ । तेण दुक्खायदा कामा भोगा य परिच्छेदयथा सेयत्थिणा ॥

एवं भणंतो सयंबुद्धो मया भणिओ—मम हिए वट्टमाणस्स अहिओ सि, दुट्टमइ 20 वट्टसि, जो मं संसत्थियपरलोगमुहेण विलोभंतो संपयसुहं निंदंतो दुहे पाडेउमि-च्छसि । ततो संभिन्नसोएण भणिओ—तामि ! सयंबुद्धो जंबुग इय मच्छकंसी मंस-पेसिं विहाय जहा निरासो जातो, तद्वा दिट्टसुहं संदिट्टसुहासया परिणंदो सोइहिति । सयंबुद्धेण भणिओ—जं तुमं तुच्छं-कप्पणामेत्तसुहमोहिओ भणसि, को^१ तं सचेयणो पमाणं कैरेज्जा ? जो कुसलजणसंसियं रयणं सुहागयं फायमणियमणुसरंतो न इच्छइ 25 तं फेरिसं मण्णसि ? संभिण्णसोय ! अणिकयं जानिज्ज सरीर-विमचाईणं पीए भोए धज्जहिय तवस्सी संजमे य निवाण-सुएसुहसंपायगे जयंति । संभिण्णसोओ मणति—सयंबुद्ध ! सक्का मरणं होइहि वि सुसागे ठाहं तुमं, जहा टिट्ठिमी गगणपट्ठण-संक्रिया धरेउकामा उद्धपाया सुयइ तद्वा तुमं किर 'मरणं होइहि' ति अइयत्तक्कापि संपयसुहं परिच्छेदय कालियं पत्तंसेसि. पत्ते य मरणत्तमए परलोगहियं आयरिस्सामो 130

१ ण जाणइ ही ३ ॥ २ सद्धो तां विना ॥ ३ संपयपं तां विना ॥ ४ परिचियम्मा तां ॥ ५ च्छ-सुहं ही ३ विना ॥ ६ को ते स तां विना ॥ ७ बुद्धा ही ३ तां विना ॥ ८ पपरिय तां विना ॥

सयंबुद्धेण भणिओ—मुद्ध ! न जुद्धे संपलगो कुंजर-तुरगदमणं कज्जसाहगं, णं वा णगरे
उववद्धे जवसपत्तिधणोपायाणं, ण य गिहे पलित्ते कूवखणणं कज्जकरं. जइ पुण दमण-
भरण-खणणाणि पुव्वकयाणि भवंति, ततो परथलमहण-चिरसहण-जलणणिवावणाणि
सुहेण भवंति, तद्देव जो अणागयमेव परलोगहिणं ण उज्जमति सो' उक्कमंतेसु पाणेसु,
5 छिज्जमाणेसु सम्मथाणेसु विंसवदितदेहवंधो परमदुक्खाभिभूओ किह परलोगहिणं अणु-
द्वेहिति ? एत्थ सुणाहि विंयक्खणकहिणं उवएसं—

वायसाहरणं

एक्को किर हत्थी जरापरिणओ' उम्हकाले किंचि गिरिनइं समुत्तरंतो विसमे तीरे
पडिओ । सो सरीरगुरुयाए दुब्बलत्तेण य असत्तो उट्ठेउं तत्थेव य कालगतो । घृग-सियालेहिं
10 य अवाणदेसे परित्तिओ, तेण भग्गेण वायसा अतिगया संसमुदयं च उवजीवंता
ठिया । उण्हेण उज्जमाणे कलेवरे सो पवेसो संकुचितो । वायसा तुट्ठा—अहो !
निराबाहं जायं वसियवंधं । पाउसकाले य गिरिनदिवेण निहममाणं महानइसोयपडियं पत्तं
समुद्धं, मच्छ-मगरेहि य छिण्णं । ततो ते जलपूरियकलेवरातो वायसा निग्गया तीरम-
पस्समाणा तत्थेव णिघणमुवगया । जइ पुण अणागयमेव निग्गया होता सो दीहकालं
15 सच्छंदप्पयारा विविहाणि भंस-सोणियाणि आहारंता ।

एयस्स दिट्ठंतस्स उवसंहारो—जहा वायसा तहा संसारिणो जीवा । जहा हत्थिकले-
वरपवेसो तह मणुस्सबो'दिलामो । जहा तद्वभंतरं 'भंसोदगं तहा विसयसंपत्ती । जहा
भग्गस्स निरोहो तहा त्वभभवपडिवंधो । जहा उदयसोयविच्छोहो तहा मरणकालो । जहा
वायसनिग्गमो तहा परभवसंकमो ॥

20 एवं जाण संभिन्नसोय ! जो तुच्छए निस्सारे थोवकालिए कामभोगे परिचइत्ता तव-
संजमुज्जोयं काहिइ सो सुगतिगतो न सोचिहिति. जो पुण विसएसु गिद्धो मरणसमयमु-
दिक्खइ सो सरीरभेदे अगहियपाहेज्जो चिरं दुहिओ होहिति. मा य जंबुक इव तुच्छक-
प्पणामेत्तसुहपडिवद्धो भिपुलं दीहकालियं सुहमवमण्णसु । संभिण्णसोओ भणइ—कहेहि
णे, का जंबुकसुहत्तुच्छकप्पणा ? सयंबुद्धेण भणिओ—सुणाहि—

25 जंबुकाहरणं

कोर्ये किर वणयरो वणे संचरमाणो' वयत्थं हत्थि पासिऊण विसमे पएसे ठितो । एग-
कंडप्पहारपडियं गयं जाणिऊण धणुं सजीवमवाकरिय, परसुं गहाय, दंत-मोत्तियहेउं
गयमच्छिद्यमाणो हत्थिपडणपेहिएण महाकाएण सप्पेण खइओ तत्थेव. पडिओ । जंबुएण
य परिवभंतेण दिट्ठो हत्थी मणुस्सो सप्पो धणुं च । भीरुत्तणेण य अवसरिओ, भंसलो-
30 लुयाए पुणो पुणो अहीणो 'निज्जीवं' ति य निस्संको तुट्ठो अवलोपइ, चित्तेइ—'हत्थी मे

जावज्जीवियं भत्तं, मणुस्सो सप्पो य किंचि फालं होदिति, जीवावधणपदं ताव ग्यायामि' ति उपरओ भंत्तुद्धी घणुकोडीए छिण्णपडियद्वाए ताउदेसे भिण्णो मओ । जइ पुण अण्ण-
सारं छदेवं हत्थि-मणुस्सोरगकलेयरेसु सज्जतो तो वाणि अण्णाणि य चिरं खायंते ।
एवं च जो माणु-(मन्यामम्-४७००)स्सए सोक्खे पडियद्धो परलोगसाहणनिरयेस्सतो सो
अंभुक् इय विणरिसिद्धि ति ॥ 5

जं पि जंपह 'संवेदं परलोयं, तत्पंभवं च सोक्खं' तं अत्थि. सामि ! तुम्हे कुमार-
फाले सह मया णंदणवणं देवुज्जाणमुपगया. तत्थ य देवो उवइओ. अग्गे तं दहूण
अवसरिया. देवो य दिवाए गतीए खणेण पत्तो अग्ग् समीपं. भगिया अणेग अग्ग्गे सोम-
रुविणा—'अहं सयबलो, महच्चल ! तय पियामहो रज्जसिरे अवेगिअऊण चिण्णवओ
वंभलोए कप्पे अहियइ जातो, वं तुम्हे वि मा पमाई होद, जिणवयणेण भावेह अप्पाणं, 10
ततो सुगार्त्तं गमिहइ' ति. एवं योत्तूणं गतो देवो. जइ सामि ! तं सुमए ततो 'अत्थि
परलोगो' ति सहइह ।

मया भणिओ—सयंवुद्ध ! सुमएमि पियामहवरिसणं । लछानकासो य भणति पुणो
वि सयंवुद्धो—सुणह पुवचित्तं—

महाबल-सयंवुद्धपुवजाणं कहासंवंधो

15,

तुम्हं पुवको राया कुरुचंदो नाम आसि, तस्स देवी कुरुमती, हरिचंदो
कुमारो । सो य राया णाहियवादी, 'इंदियसमागमनेत्तं पुरिसकप्पणा, मज्जंगसम-
वाए मयसंभव इय, न एत्तो परभवसंकमणसीलो अत्थि, न मुख्य-नुक्कयफळं देव-नेर-
इएसु कोइ अणुभवइ' ति यवसिओ, बहूण सत्ताग पहाय समुद्धिओ, सुर इय एकंत-
घारो, निस्सीलो, निव्वओ । तओ तस्स एयफम्मस्स बहू फालो अतीतो, मरणकाले य 20
असायावेयणीययहुलयाए नरयपडिरूपपुंगलपरिणामो संवुत्तो—गीयं सुइमद्दुरं 'अओम' ति
मण्णइ, मणोहराणि रुवाणि विकित्तोणि पस्मति, ररीर-खंड-सफरोचनं 'फूहं' ति मण्णइ,
चंदणागुलेवणं मुम्मुरं ययइ, हंसतूलमडयं सेजं केटगसादासमागं वेदेइ । तस्म य
तहाविहं विवरीयमावं जाणिऊण कुरुमती देवी सह हरिचंदेण पच्छणं पडियइ । सो
य कुरुचंदो राया एवं परमदुक्खिओ कालगतो । तस्स य नीहरणं पाऊण हरिचंदो सयं 25
नयरं गंधसमिद्धं नाएण अणुपालेइ । ततो य तहामूयं पिउगो मरणमनुचितयंस्म एवं
मती समुप्पणा—अत्थि मुख्य-नुक्कयफळं ति । ततो तेण एगो गत्थियकुमारो बाल-
यंसो संवेद्धो—भइए ! तुम्हं पंडियजणोवइहं घम्मसुयं मे फईयसु, एसा ते सेव ति ।
तओ सो तेण निओगेण जं जं घम्मसंसियं ययणं सुणेइ तं तं राइओ निवेइ । सो ति

१ 'दे' चेय २७० विना ॥ २ कमे ॥ ३ २ मे ॥ दिन-२२१—ति लवइइ ॥ ४० ॥ ५० ॥ ६० ॥ ७० ॥ ८० ॥ ९० ॥ १०० ॥ ११० ॥ १२० ॥ १३० ॥ १४० ॥ १५० ॥ १६० ॥ १७० ॥ १८० ॥ १९० ॥ २०० ॥ २१० ॥ २२० ॥ २३० ॥ २४० ॥ २५० ॥ २६० ॥ २७० ॥ २८० ॥ २९० ॥ ३०० ॥ ३१० ॥ ३२० ॥ ३३० ॥ ३४० ॥ ३५० ॥ ३६० ॥ ३७० ॥ ३८० ॥ ३९० ॥ ४०० ॥ ४१० ॥ ४२० ॥ ४३० ॥ ४४० ॥ ४५० ॥ ४६० ॥ ४७० ॥ ४८० ॥ ४९० ॥ ५०० ॥ ५१० ॥ ५२० ॥ ५३० ॥ ५४० ॥ ५५० ॥ ५६० ॥ ५७० ॥ ५८० ॥ ५९० ॥ ६०० ॥ ६१० ॥ ६२० ॥ ६३० ॥ ६४० ॥ ६५० ॥ ६६० ॥ ६७० ॥ ६८० ॥ ६९० ॥ ७०० ॥ ७१० ॥ ७२० ॥ ७३० ॥ ७४० ॥ ७५० ॥ ७६० ॥ ७७० ॥ ७८० ॥ ७९० ॥ ८०० ॥ ८१० ॥ ८२० ॥ ८३० ॥ ८४० ॥ ८५० ॥ ८६० ॥ ८७० ॥ ८८० ॥ ८९० ॥ ९०० ॥ ९१० ॥ ९२० ॥ ९३० ॥ ९४० ॥ ९५० ॥ ९६० ॥ ९७० ॥ ९८० ॥ ९९० ॥ १००० ॥
५० ॥ ६० ॥ ७० ॥ ८० ॥ ९० ॥ १०० ॥ ११० ॥ १२० ॥ १३० ॥ १४० ॥ १५० ॥ १६० ॥ १७० ॥ १८० ॥ १९० ॥ २०० ॥ २१० ॥ २२० ॥ २३० ॥ २४० ॥ २५० ॥ २६० ॥ २७० ॥ २८० ॥ २९० ॥ ३०० ॥ ३१० ॥ ३२० ॥ ३३० ॥ ३४० ॥ ३५० ॥ ३६० ॥ ३७० ॥ ३८० ॥ ३९० ॥ ४०० ॥ ४१० ॥ ४२० ॥ ४३० ॥ ४४० ॥ ४५० ॥ ४६० ॥ ४७० ॥ ४८० ॥ ४९० ॥ ५०० ॥ ५१० ॥ ५२० ॥ ५३० ॥ ५४० ॥ ५५० ॥ ५६० ॥ ५७० ॥ ५८० ॥ ५९० ॥ ६०० ॥ ६१० ॥ ६२० ॥ ६३० ॥ ६४० ॥ ६५० ॥ ६६० ॥ ६७० ॥ ६८० ॥ ६९० ॥ ७०० ॥ ७१० ॥ ७२० ॥ ७३० ॥ ७४० ॥ ७५० ॥ ७६० ॥ ७७० ॥ ७८० ॥ ७९० ॥ ८०० ॥ ८१० ॥ ८२० ॥ ८३० ॥ ८४० ॥ ८५० ॥ ८६० ॥ ८७० ॥ ८८० ॥ ८९० ॥ ९०० ॥ ९१० ॥ ९२० ॥ ९३० ॥ ९४० ॥ ९५० ॥ ९६० ॥ ९७० ॥ ९८० ॥ ९९० ॥ १००० ॥

- संहितो सुसीलयां तद्वै पदिवर्जति । कयाइं च नगरस्स नाइदूरे तद्धारुवस्स साहुणो
केवलनाहुपत्तीमहिमं काउं देवा उवागया । तं च उवलभिऊणं सुबुद्धिणा सत्तियहुमा-
रेण रण्णो निवेदितं हरिचंदस्स । सो वि देवाऽऽगमणविन्हइओ जैयणतुरगारुढो गतो
साहुसमीवं, वंदिऊण य विणएण निसण्णो सुणइ केवलसुहुगयं वयणामयं । संसारकइं
5 मोक्ससुहं च से सोऊण 'अत्थि परभवसंकमो'त्ति निस्संकियं जायं । ततो पुच्छइ कुरु-
चंदो राया—मम पिया भयवं ! कं गइं गतो ? त्ति । ततो से भयवया कहियं विवरीय-
विसउवलंभेण सत्तमपुढवीनेरइयत्तं च—हरिचंद ! तव पिया अणिवारियपावाऽऽसवो
वहुणं सत्ताणं पीढाकारी पावकम्मगुरुत्ताए णं णररां गतो. तत्थ परमदुविसहं निरुवम-
निप्पडियारं निरंतरं सुणमाणस्स वि सचेयणस्स भयजणगं दुक्खमणुभवति । तं च तद्धारुविहं
10 केवलिणा कहियं पिउणो कम्मविवागं सोऊणं संसारभीरु हरिचंदो राया वंदिऊण पर-
मरिसिं सनयरंमइगतो । पुत्तस्स रायसिरं समप्पिऊण सुबुद्धिं संदिसति—तुमं मम सुयस्स
उवएसं करेज्जासि त्ति । तेण विण्णविओ—सामि ! जदि अहं केवलियो वयणं सोऊण
सह तुव्भेहिं न करेमि तवं तो मे न सुयं. जो पुण 'उवएसो दायवो' त्ति संदिसह तं
मम पुत्तो सामिणो कहेहि त्ति । राया पुत्तं संदिसइ—तुमे सुबुद्धिसुयसंदेसो कायवो
15 धम्माधिकारे त्ति । तुरियं निग्गओ सीहो व पलित्तगिरिकंदराओ, पढइओ केवलिसमीवे
सह सुबुद्धिणा, परमसंविग्गो सज्झायपसत्थचित्तणपरो परिखवियकिलेसजालो समुप्प-
ण्णनाणत्तिसओ परिनिव्वुओ त्ति । सुणिमो—तस्स य हरिचंदस्स रायरिसिणो वंसे
संखातीतेसु नरवईसु धम्मपरायणेषु समतीतेसु तुव्भे संपदं सामिणो, अहं पुण सुबुद्धिवंसे ।
तं एस अन्ह नियोगो बहूंपुरिसपरंपरागतो धम्मदेसणाहिगारो ॥
- 20 जं पुण त्थ मया अयंडे विण्णविया तं कारणं सुणह—अज्ज अहं नंदणवणे गओ
आसि, तत्थ मया दिट्ठा दुवे चारणसमणा आइच्चजसो अमियतेओ य. ते मया
वंदिऊण पुच्छिया—मयवं ! महावलस्स रण्णो केवइयं आउं धरइ ? त्ति. तेहिं निदिट्ठो—
मांसो सेसो. ततो संभंतो मि आगतो. एस परमत्थो. ततो जं जाणइ सेयं ति तं
फीरउ अकालहीणं । ताणि य उवसमवयणाणि सयंबुद्धकहियाणि सोऊण अहं धम्माभि-
25 सुहो आउपरिक्खयसुतीय आममट्टियाभायंणमिव सलिलपूरिज्जमाणमवसण्णहियओ भीओ
सहसा उट्ठिउ कयंजली सयंबुद्धं सरणमुवागतो—वयंस ! किमियाणि मासावसेसजीवी
करिस्सं परलोगहियं ? त्ति । तेण ण्हि समासासिओ—सामि ! दिवसो वि बहुओ परि-
चत्तसवसावज्जजोगस्स, किमंग पुणो भासो ? । तओ तस्स वयणेण पुत्तसंकामियपयापा-
लणवावारो ठिओ मि सिट्ठावयणे कयभत्तपरिषाओ संधारगसमणो सयंबुद्धोपदिट्ठजिण-
30 महिमासंपायणसुमणसो अणिशयं संसारदुहं पाउवगमणं च वेरगजणियाणि सुणमाणो
काळंगतो इह जातो । एवं थोवो मे तवो विण्णो त्ति ॥

एवं च अजललियंगण देवेण कहियं मम सपरिवाराए । ईसाणदेवरायसमीवाओ
य दढधम्मो नाम देवो आगतो । सो भणइ—ललियंगय ! देवराया नंदीसरदीवं
जिणमहिं कांडं बध्तिं त्ति गच्छामि अहं, विदितं ते होउ त्ति । सो गतो । ततो
अहं अजललियंगयदेवसहिया 'इंदाणत्तीए अवस्स गमणं होहि त्ति इयाणि, चेव
वक्कामो' त्ति गया पुण नंदीसरदीवं खणेण । महिमा कया जिणायणेसु, तिरियलोए 5
य तित्थयरवदणं करेमाणो सासयचेइयपूयं च चुओ ललियंगओ । परमसोगिगिडज्ज-
माणहिययचरा य अहं विवसा गया सपरिवारा, सिरिप्पमं विमाणं । परिहायमाण-
सोहं च मसं दट्ठुण आगतो सयंवुद्धो देवो भणति—सयंपभे ! जिणमहिं, छुणसु,
चयणकालो, बोहिलाभो भविस्सइ त्ति । तस्स वयणं, परिगहेऊण नंदीसरे दीवे तिरिय-
लोए य कयपूया अहमवि चुया समाणी जंवुद्धीयकविदेहे पुक्खलावइविजए पुंडरगि-10
णीए नयरीए वइरसेणस्स चक्कट्टिस्स वसुमत्तीए देवीए दुहिया सिरिमती नाम जाया ।
सा हं पिडभवणपडमसररायहंसी धावीजणपरिगहिया जमगपवयसंसिया इव लया सुहेण
वड्डिया । गहियाओ च कलाओ अभिरामियाओ ।

कयाइं च पओसे सवओभइयं पासायमभिरूढा यस्सामि नवरवाहिं देवसंपायं । ततो
'चितापरायणाए मे सुमरिया देवजाती, सुमरिऊण य दुक्खेणाऽऽहया मुच्छिया । परि-15
, चारिगाहिं जलकणपडिसित्ता पचागयचेयणा चित्तेसि—'कथं मण्णे पिओ मे ललियंगतो
'देवो ? त्ति, तेण य मे विणा किं जणेण आभट्ठेण'ति मूयत्तणं पकयं । भणइ परियणो—जंम-
'एहिं से वाया अक्खित्ता । कओ य तिगिच्छएहिं पयत्तो, कयाइं वलि-होम-मंत-रक्खाविहा-
णाइं । अहं पि मूयत्तणं न मुयामि, लिहिऊण य आणत्तीं देमि परिचारियाणं । उववणगायं
च ममं अम्मधाती पंडिया नाम विरहे भणति—पुत्त सिरिमइ ! जइ कारणेण केणइ 20
मूई ततो मे अजंतिया साह, ततो सत्तीए कज्जसाहेणे पयइस्सं. अत्थि मे विज्जायलं,
जेण मणुस्सलोए साहीणं पयोयणं सपाइस्सं. अहं पुण सच्चमूई देवदोसेण वो किं सक्का
कावं ? । तीय वि एवं भणिए मया चित्तिचं—सुहु भणइ धाई, मम हिययगयं अत्थं को
साहेइ ? तं कहेमि से सच्चापं । तओ मया भणियं—अम्मो ! अत्थि कारणं, जेण संपइ-
कालं मूयत्तणं करेमि त्ति । ततो सा बुद्धा भणति—पुत्त ! साहसु मे कारणं, तं च सोऊण 25
जइ भणसि तहं चेद्विस्सं त्ति । ततो मया भणिया—सुणाहि—
सिरिमइनिवेइया निण्णामियाभयसंवद्धा अत्तकहा

अत्थि धायइसंडे दीवे पुत्रविदेहे मंगलावइविजए नंदिगामो. नामं सण्णिवेसो ।
तत्थ अहं इओ तइयमवे दरिइड्डले सुलक्खण-सुमंगल-धणिणयाउड्डिगाईणं छण्हं

भगिणीं पच्छओ जाया, न कयं च मे नामं अम्मा-पिऊहिं 'निन्नामिय'त्ति भण्णामि । सकम्मपडिबद्धा य तेसिं अवसाणं जीवामि ।

ऊसवे य कयाइं अङ्कुडिभाणि नाणाविहभक्खहत्थगयाणि सगिहेहिंतो निग्गयाणि । ताणि य दट्ठण मया माया जाइया—अम्मो ! देहि मे मोयगे अण्णं वा भक्खयं ति, 5 डिंभेहिं समं रमामि ति । तीए रुट्ठाए हया निच्छूढा य गिहाओ—कओ ते इहं भक्खा ? । वच्चसु अंचरतिलयं पवयं, तत्थ फलाणि खायसु मरसु व ति । ततो रोवंती निग्गया मि । सरणं विमग्गमाणीए दिट्ठो य मया जणो अंचरतिलयपवयाभिमुहो पत्थिओ । गया मि तेण सहिया । दिट्ठो य मया पुहवितलतिलयभूओ, विविहफलभरत्तमिरपादवसंकुलो, कुलहरभूओ सज्जण-मियाणं, सिहरकरेहिं गगणतलमिव मिणिउं समुज्जओ अंचरतिलगो गिरिवरो । 10 तत्थ य गेण्हइ जणो फलाणि, मया वि पक्क-पडियाणि सादूणि फलाणि भक्खियाणि ।

रमणिज्जायाए य गिरिवरस्स संचरमाणी सह जणेण गंभीरं सुणिमो सइं अइमणोहरं । तं च अणुसरंती गया मि तं पदेसं सह जणेण । दिट्ठा मया जुगंधरा नाम आयरिया, विविह-नियमधरा, चोइसपुवि-चळणाणिणो, तत्थ य जे समागया मणुया देवा य तेसिं जीवाणं बंध-भोक्खविहाणं कहयंता, संसए य विसोधिता । ततो हं तेण जणेण सह पणिवइऊण 15 निसण्णा एगदेसे सुणामि तेसिं वयणं परममहुर । कहंतरे य मया पुच्छिया—भयवं ! अत्थि ममाओ कोइ दुक्खिओ (ग्रन्थामम्-४८००) जीवो जीवलोए ? ति । ततो तेण भणियं—णि-ण्णामिए ! तुमं सइा सुभा-ऽसुभा सुतिपहमागच्छंति, रूखाणि य सुंदर-मंगुलाणि पाससि, गंधे सुभा-ऽसुभे अग्घायसि, रसे वि मणुण्णा-ऽमणुण्णे आसाएसि, फासे वि इट्ठा-ऽणिट्ठे संवेदेसि, अत्थि य ते पडियारो सी-उण्ह-त्तण्हा-लुहाणं, निहं सुहागयं सेवसि, निवाय- 20 पवायसरणासओ वि य ते अत्थि, तमसि जोतिप्पगासेण कज्जं कुणसि. नरए नेरइयाणं निच्चं असुभा सइ-रूव-रस-गंध-फासा, निप्पडियाराणि परमदारुणाणि सी-उण्हाणि खुहा-पिवासाओ य, न खणं पि निहामुहं दुक्खसयपीडियाणं, निच्चंधयारेसु नरएसु चिट्ठमाणा निरयपॉलेहिं कीरमाणाणि कारणसयाणि विवत्ता अणुहवमाणा वहुं फालं गमयंति. तिरिया वि सपक्ख-परपक्खजणियाणि सी-उण्ह-खु-प्पिवासादियाणि य जाणि अणुभवंति, ताणि य- 25 ट्ठणा वि कालेण नसक्का वण्णेउं. तव पुण साहारणं मुह-दुक्खं. पुव्वसुकयसमज्जियं अण्णेसिं रिद्धिं पस्समाणी दुहियमप्पाणं तक्केसि ति. जे तुमओ हीणा बंधणागारेसु किलिस्संति, जे य दास-भयगा परवत्तवा णाणाविहेसु देहपीडाकरेसु कम्मसेसु णित्ता किलिस्संति, आहार पि तुच्छमणिट्ठं भुंजमाणा जीविंयं पालेंति, ते वि ताव पस्ससु ति । मया पण-याए 'जहा भणय ति तहा' पडिसुयं । तत्थ धम्मं सोऊणं केइ पवइया, केइ गिहवास- 30 जोग्गाणि सीलवयाणि पडिवण्णा । मया वि विण्णविया—जस्स णियमस्स पालणे सत्ता मि तं मे उवइसह ति । तओ मे तेहिं पंच अणुवयाणि उवइहाणि । वंदिऊण परितुट्ठा

जणेण सह नंदिग्गामं गया, पालेसि वयाणि संतुहा । कुडुंबसंविभागेण य परिणयाय संतीय चउत्थ-छट्ट-ऽट्टमेहिं रमामि ।

एवं काले गए कम्हिइ कयभत्तपरिचाया राईए देवं पत्तामि परमदंसणीयं । सो भ-
णति—णिण्णामिण् ! पत्त मं, चित्तेहि य 'होमि एयस्स भारिय' ति, तओ मे देवी
भविस्ससि, मया य सह दिव्वे भोए भुंजिहिसि ति । एवं वोत्तुण अदंसणं गओ । अह-5
मवि परिओसवियसियहियया 'देवदंसणेण लभेज देवत्तं' ति चित्तेज्जण समाहीए कालगया,
सणियाणा ईसाणे कप्पे सिरिप्पभे विमाणे ललियंगयस्स देवस्स अग्गमहिस्सी सयंपमा
नाम जाया । ओहिणाणोपओगविण्णायदेवभवकारणा य सह ललियंगएण जुगंधरगुरुवो
वंदितमवइण्णा । तं समयं च तत्थेव अंवरतिलए मणोरमे उज्जाणे समोसरिया सगणा य ।
तओ हं परितोसवित्तिप्पियमुही तिज्जणपयाहिणपुधं णमिज्जण णियेइयणामा णट्टोवहारेण 10
महेज्जण गया सविमाणं, दिव्वे कामभोए देवसहिया णिरुसुगा बहुं कालं अणुभवामि । देवो
य सो आउपरिक्खएण अम्मो ! चुओ ण याणामि कत्थं गओ ? ति । अहमवि य तस्स
विओगदुहिया चुया समाणी इहाऽऽयाया, देवउज्जोवदंसणसमुप्पणजाईसरणा तं देवं
मणसा परिवहंती मूयत्तणं करेमि 'किन्नेतेण विणा संलावेणं कएणं ?' । एस परमत्थो ॥

लद्धमणुस्सजम्मणो ललियंगयदेवजीवस्स गवेसणा

15

तं च सोऊणं अम्मघाई ममं भणति—पुत्त ! सुहु ते कहियं. एतं पुण पुवभवचरियं पैडे
लेहिऊणं तओ हिंढावेमि. सो य ललियंगओ जइ माणुस्सए भवे आयाओ होहिति तओ
सचरियं दइण जाई सुमरिहिति. तेण य सह णिव्वुया विसयसुहमणुभविस्ससि चिं । तओ
तीए मएणाऽणुसज्जिओ पढो विविधवण्णाइं पट्टियाहिं दोहि वि जणीहिं । सत्थ य पढमं
पंदिग्गामो लिहिओ, अंवरतिलगपधयससियसुहुमुमियाऽसोगसणिसण्णा गुरवो य, 20
देवमिहुणं च वंदणागयं, ईसाणकप्पे सिरिप्पभं विमाणं सदेवमिहुणं, महव्वलो राया
सयंवुद्ध-संभिन्नसोयसहिओ, णिण्णामिगा य तवसोसियसरीय, ललियंगओ सयं-
पभा य सणामाणि । तओ णिक्कण्णे लेक्खे धाई पट्टगं गहेऊण 'धायइसंडं दीवं वयामि'
ति तीसे विज्जापमावेण आगासगमणं उप्पत्तिया जुवतिवेसपास-कुवलय-पलाससामं
नइयळं । खणेण य पचागया पुच्छिया मया—अम्मो ! कीस लहुं णियत्ता सि ? ति । सा 25
भणइ—पुत्त ! सुणह कारणं—इहं अम्ह सामिणो तव पिउणो धरसवट्टमाणिणिमित्तं विज्ज-
यवासिरायणो बहुका समागया, तं जति इहेव होहिति ते हिययसादीणो दइओ तओ
कयमेव कज्जं ति चित्तिज्जण णियत्ता. तम्मि य जइ ण होहिति इह परिमग्गे करिस्सं जत्तं
ति । सुट्टियहिययौ मया भणिया । अवरज्ज(ण्ह)ए गया पट्टगं गहेऊण पचावरण्हे आगया
पसण्णमुही भणइ—पुत्त ! परिणव्वुया होहि, दिट्ठो ते मया सो ललियंगओ । मया 30

- पुच्छिया—अम्भो !-साह—सो कहं ? ति । सा भणइ—पुत्त ! मया रायमाणे पसारिओ पट्ठओ । तं च परसमाणा आलिकखकुसला आगमं पमाणं करेता पसंसंति, जे अकुसला से वण्ण-रूवाणि पासंति । दुमरिसणरायसुओ दुहंतो कुमारो, सो मुहुत्तमेत्तं पासि-
 ५ भणइ—चरियं^१ नियगं पट्ठलिहियं द्दहूण य मे सुमरिया जाई—अहं ललियंगतो देवो आसि, सयंपभा मे देवि ति । मया पुच्छिओ—पुत्त ! साहसु को सणिवेसो ? । भणइ—
 पुंडरिगिणी नयरि ति । पवयं 'भेरुं' साहति, अणगारो को वि एस विस्सरइ से नामं, कप्पं सोहम्मं कहेइ, राया मंतिसहिओ को वि एस ति, का वि एसा तवरिसणी न जाणं से नामं ति । ततो 'ईश्रावगो' ति जाणिऊण मया भणिओ—पुत्त ! सच्चं सच्चं, जं ते जम्मंतरे
 १० वीसरियं तेण कि ? । सच्चं तुमं सि ललियंगतो । सा पुण सयंपभा नंदिग्गामे पंगुली केण वि कम्मदोसेण जायां । एवं च णाए चरियं लिहियं तव वत्तमगगणहेवं । मम य धायइसं-
 डगयाए दिण्णो य पट्ठओ । मया य अणुकंपाए तीसे तव परिमगगणं कयं । एहि पुत्त ! जाव ते नेमि धाइसंडं ति । अवहसिओ मित्तेहिं, 'गम्मउ, पोसिजउ पंगुलि' ति । तओ अव-
 १५ रणेसु असमाणो ति वइरजंघो भणइ । सो उवागतो पट्ठगं द्दहूण ममं भणति—केणेयं लिहियं चित्तं ? ति । मया भणियं—किनिमित्तं पुच्छसि ? । सो भणइ—ममं एवं चरियं—
 अहं ललियंगतो नाम आसि देवो, सयंपभा देवी । 'असंसयं तीए लिहियं ति, तीए य वा ववदेसेण' तक्केमि । ततो मया पुच्छिओ—जइ ते चरियं, साहसु य को एस सनिवेसो ? ।
 सो भणति—नंदिग्गामो एस, पवओ अंवरतिलओ, जुगंधरा य आवरिया, एसा
 २० रमणकिलंता णिण्णामिया, महव्वलो राया सयंवुद्ध-संभिण्णसोएहिं सह लिहिओ, एस ईसाणो कप्पो, सिरिप्पभं विमाणं, ऐयं सच्चं सपवयं परिकहियं तेण । तओ य मया वुट्ठाए भणिओ—जा एसा सिरिमती कुमारी पिउच्छाए दुहिया सा सयंपभा, जाय रण्णो निवेएमि ताव ते लवभइ ति सुमणसो गतो । ततो मि कयकजा आगया । पुत्त ! रण्णो निवेएमि, ततो ते पियसमागमो भविस्सइ ति । एवं वोत्तूण गया । निवेदितमणाए रण्णो ।
 २५ ततो हं सदाविया रण्णा, देवी य धसुमई । तओ दोण्ह वि राया पकहिओ—सुणइ, जो सिरिमतीए ललियंगओ देवो आसी । अहा णं अहं जाणं ण तहा सिरिमती—
 वइरसेणकारिओ ललियंगयदेवपरिचओ

इहेव जंबुदीवे अवरविदेहे सलिलावतिविजए वीयसोगा नयरी, जियंसतु नाम

१ वदह ही ३ ॥ २ आलेपं दां ॥ ३ दुमसेणरायं ही ३ । दुमविसणरायं मो० स० गो ३ ॥
 ४ किं य सुं क ३ । किं पसुं ही ३ ॥ ५ प्यं पि तिं दां विना ॥ ६ उवभावं ही ३ ॥ ७ प्या आग-
 मेसु कुसला एय दां ॥ ८ प्यं चित्तिम ति ही ३ ॥ ९ एय स० दां ॥ १० विजयस० दां ॥

रागं, तस्य मणोहरी य केकई य हुवे देवीओ, तासि अचलो विहीसणो य पुत्ता ।
परए पिउन्मि विजयदं मुंजंति बलदेव-वासुदेवा ।

मणोहरी य बलदेवमाया कस्मिय काले गए पुत्तं आपुच्छवि अयलं—अणुभूया मे
भत्तुणो सिरी पुत्तसिरी य. पद्म्यामि, परलोगहियं करिसं, विसजेहि मं ति । सो नेहेण
न विसजेह । निब्बंघे कए भणति—अम्मो ! जह निच्छओ ते' कओ तो मं देवलोयम-
५ यँए वसणे पडिबोहेयओ त्ति । तीए पडिवन्नं । पद्मइया य परमधितिवलेण एगारसंगैधरी
वासकोडी तवमणुचरिऊण अपरिवडियवेरमा समाहीए कालगया लंतए कप्पे इंदो
आयाओ । तं ताव जाणेह ममं ।

बल-कैसवा य बहुं कालं पमुइया भोए मुंजंति । कयाइं च निमाया अणुयत्तं आसेहिं
यायजोगेण अचहिया अदविं पवेसियाँ । गो-रहसंचारेण य न विण्णाओ मगो, जाव णं 10
दूरं गंतूय आसा विवण्णा, विभीसणो य कालगतो । अयलो नेहेण न जाणइ, 'मुच्छिओ'
त्ति णेइ णं सीतलाणि वणगहणाणि 'सत्थो भविस्सइ' त्ति । अहं च लंतगकप्पगतो
पुत्तसिणेहेण संगारं च सुमरिऊण रणेणं आगतो विहीसणरुवं विउच्चिऊण । रहगतो
मणिओ बलो—भात ! अहं विजाहरेहिं सह जुव्विउं गतो, ते मे पसादिआ. तुम्हे पुण
अंतरं जाणिऊण केण वि मम रुवेणं मोहिया, वच्चिमो नयरं. एयं पुणो 'अहं' ति तुम्हेहिं 16
वृद्धं कलेवरं, सवारोसु णं । तं डहिऊण रहेण सनयरमागया पडुज्जमाणा जणेणं, घरे य
एक्कासणनिसण्णा ठिया । तओ मया मणोहरीरुवं दंसियं । संमेतो य अयलो मणसि—
अम्मो ! तुम्हेत्य कओ ? । पद्मजाकालो संगारो य सबो परिकहिओ, विभीसणमरणं,
'अहं लंतगाओ कप्पाओ मँवपडिबोहणनिसिचं इहमागतो, परलोगहियं धितेहि अणिघं
मणुपरिद्धि जाणिऊण' । गतो सकणं लंतगइंदो । 20

अयलो पुत्तसंक्रामियरायसिरी तवमणुवरिय ईसाणे कप्पे सिरिप्पमे विमाणे ललि-
यंगओ नाम सुरो जाओ । अहं पुण सदेवीयं पुत्तसिणेहेणं अभिक्कणं लंतयं कप्पं
नेमि त्ति जाहे जाहे सुमरामि । सो पुण ललियंगतो देवो सत्तनवभागे सागरोवमस्स
देवसुइं परिओत्तूणं तवो सिरिप्पमाओ विमाणाओ चुओ, तत्थ अण्णो उववण्णो । तं
पि अहं पुत्तसिणेहेणं चेव लंतयं कप्पं नेमि । एवं सत्तरस ललियंगयां आईआ । एसो 25
वि य जो मे सिरीमतीए ललियंगओ अट्टारखमो लंतयकप्पं मीअपुन्वो बहुत्तो, जाणामि
णं । तओ लंतयकप्पाओ चुओ हं चइरसेणो जावो ॥

राया भणइ—सहावेह वइरजंघं ति । आणत्तो कचुंगी गतो । आगतो य चयरजंघो ।
दिट्ठो य (अध्यात्म-४९००) मया परितोसविद्यसियच्छीए अच्छेरयभूओ, सरपरयणि-

१ मे शां० विना ॥ २ या वसणे पडिबोहेय त्ति शां० ॥ ३ गावी वा० शां० विना ॥ ४ तं वा०
शां० विना ॥ ५ या । तो रह० शां० ॥ ६ ओ मोहे० की ॥ ७ एमाग शां० ॥ ८ ओ कयलो-
क ॥ ९ तं जहिं सव० शां० विना ॥ १० तव डी २ शां० ॥

यरसोमवयणचंदो, तरुणरविरसिबोहियपुंडरीयनयणो, मणिमंडियकुंडलघट्टियपीणगंडदेसो,
 गरुलाऽऽययतुंगनासो, सिलप्पवालकोमलसुरत्तदंसणच्छयणो, कुंदमउलमालासिणिद्धदसण-
 पंती, वयत्थवसभनिभखंधो, वयणतिभागूसियरयणावलिपरिणद्धगीवो, पुरफलिहाऽऽयाम-
 दीहवाहू, नयरकवाडोवमाणमंसलविसालवच्छो, करसंगेज्जमज्जदेसो, विमउलवरपंकयस-
 ५ रिसनामी, मिगपत्थिव-तुरगवट्टियकडी, करिकरणिभऊरजुयलो, निगूढजाणुपदेससंगतह-
 रिणसमाणरमणिज्जजंधो, सुपइट्टियकणगकुम्मसरिसलक्कणसंवाहचलणजुयलो । पणओ य
 रायणो । भणिओ य—पुत्त वइरजंध ! पडिच्छसु पुषभवसयंपहं सिरिमत्तिं ति । अव-
 लोइया णेण अहं कैलहंसेणेव कमलिणी । विहिणा य पाणिं गाहिओ मम ताएण 'वइ-
 रजंधो !' ति मट्टुरमाभासमाणेण, दिण्णं विउलं धणं परिचारियाओ य । विसज्जियाणि य
 १० अम्हे गयाणि लोहभगलं । भुंजामो निरुविग्गा भोए ।

वइरसेणो वि राया लोगंतियदेवपडिवोहिओ संवच्छरं किमिच्छियं दाणं दाऊण निय-
 गसुएहिं नरवईहिं य भत्तिवससमेतेहिं सह पवइओ पोक्खलपालस्स रज्जं दाऊण ।
 उप्पण्णकेवलनाणो य धम्मं देसेइ॥ मम वि कालेण पुत्तो जातो, सो सुहेण संवद्धिओ ।

कयाइं च पोक्खलपालस्स के वि सामंता विसंवइया । तेण अम्हं पेसियं—एउ वइर-
 १५ जंधो सिरिमत्ती य ति । अम्हे विउलेण खंधावारेण पत्थियाणि पुत्तं नयरे ठवेऊण । सर-
 वणस्स य मज्जेणं पंथो पडिसिद्धो जाणुकजणेण—दिट्ठीविसा सरवणे सप्पा, ण जाति तओ
 गंतुं ति । तं परिहरंता कमेण पत्ता पुंडरिणिणीं । सुयं च णेहिं नरवईहिं वइरजंधाऽऽ-
 गमणं । ततो ते सकिया पणया । अम्हे वि पोक्खलपालेणं रण्णा पूएऊण विसज्जिया,
 पत्थियाणि सत्तयरं । भणइ य जणो—सरवणउज्जाणमज्जेण गंतवं, सप्पा निविसा जाया,
 २० केवलनाणं तत्थ ठियस्स साहुस्स उप्पण्णं, देवा य उवइया, देवुज्जोएण य पडिहयं दिट्ठीगयं
 विसं सप्पाणं ति । ततो अम्हे पत्ताणि कमेण सरवणे आवासियाणि । सागरसेण-मुणिसेणां
 य मम भायरो अणगारा सगणा तत्थेव ठिया । ततो अम्हेहिं दिट्ठा तवलच्छिपडिहत्था
 सरयसरजलपसण्हियया सारयसगलससिसोमवयणा । ते य सपरिवारा परेण भत्तिवहु-
 माणेणं वंदिया । सपरिवारा य फासुएणं असण-पाण-त्ताइम-त्ताइमेणं पडिलाहिया ।

२५ ततो अम्हे तेसिं गुणे^३ अणुगुणेंताइं 'अहो ! महाणुभावा सायरसेण-मुणिसेणा,
 अम्हे विमुक्करज्जधुरावावाराइं कया मण्णे णिस्संगाइं विहरिस्सामो ?' ति किंरागमग्गमो-
 इण्णाइं कमेण पत्ताइं सनयरं । पुत्तेण य अम्हं विरहकाले भिच्चवग्गो दाण-माएहिं रंजिओ,
 वासघरे य विसघूमो पओइओ । विसज्जियपरियणाणि य विगाढे पओसुं अइगयाणि
 वासगिहं, साहुगुणरयाणि धूमदूसितधातूणि कालगयाणि इह आयाइं उत्तरकुराए ति ।

३० तं जानाहिं अज्ज ! जा णिण्णामिका, जा य सयंपभा, जा य सिरिमत्ती सा अहं

ति जाणेह. जो महवबलो राया, जो य ललियंगओ, जो य वहरजंघो राया ते तुम्हे ।
एवं जीसे नामं गहियं भे सा अहं सयंपभा ॥

ततो सामिगा भणियं—अज्जे ! जाई सुमरिऊण देवुजोयदंसणेण चित्तेमि 'देवभवे
वट्ठाहिं' चि, ततो य से सयंपभा आभट्ठा. तं सचं एयं जं तुमे कहियं । परिवोसमाण-
साणि पुषभवसुमरणसंभुक्कियसिणेहाणि ति सुहांगयविसयसुहाणि तिणिण पळिओगमाणि 5
जीमिऊण कालगयाई सोहम्मे कप्पे देवा जाया । तत्थ वि णे परा पीई आसि । तिपलि-
ओवममियं ठिति अणुपालेऊण चुया वच्छावइविजए पहंकराए नयरीए तत्थ सानी
पियानहो सुविहिविजपुतो केसवो नामं जातो, अहं पुण सेट्ठिपुत्तो अभयघोसो, तत्थ
वि णे सिणेहाधिकया । तत्थेव नयरे रायसुओ पुरोहितसुओ मंतिमुओ सत्थनाहसुओ य,
वेदिं वि सह मित्ती जाया । कयाई च साह पडिमापडिबण्णो किमिड्ढी दिट्ठो समाग-10
एदि, भणिओ य पंचहिं वि जणेहिं केसवो परिहासपुवं—तुम्होहिं नाम एरिसाणं तव-
स्सीणं तिगिच्छं न कायवं, जे अत्थवंता जणा ते तिगिच्छियव ति । सो मणवि—ययंस !
अम्हं धम्मियजणो निरुजो कायवो, बिसेसेण पुण साहवो पडिचरियवा. एस पुण साह
ओसहं पावं नेच्छह छट्ठियदेहममत्तो, सो अज्जमंग-मत्तरणेहिं पडिचरियवो ति, तत्थ मम
तिहं अत्थि सयसहस्सनिष्फण्णं, गोसीसेणं चंदणेण कज्जं कंयलरयणेणं च ति । अम्हेहिं 15
पडिबज्जं—कीरव, सचं पि. संपाडेमो । रायपुत्तेण कंयलरयणं दिण्णं, चंदणं च गहियं ।
पटिमाए टिओ साह विण्णविओ—भयवं ! अम्हे ते हितपुट्ठीए जं पीढं करेसु तं यमसु
ति । अज्जमंगिओ तेहेण, तेणाऽहिगतं किमी संचालिया, ते परमवेदणं उदोरेता निग्गया,
सुच्छिओ ववस्सी कंयलेण संवरिओ, तं सीयलं ति तत्थ लग्गा किमी, पण्णेडिया
सीयले पदेसे, चंदणेण लित्तो, पयागओ पुणो वि मक्खिओ, तेणेन कमेण किमी निग्गया, 20
चंदणेण सत्थो कओ, जाहे द्वाणा किमी ताहे चंदणेण लिपिऊण गया मो सगिहाणि ।
सुयधम्मा य सच्चे पडिबण्णा सावयधम्मं, केसवो साहुदेयावचपरो बिसेसेण तान सग्गेहिं
सीलधय-तवोवहाणेहिं अप्पायं भावेऊणं समाहीए कालाया अज्जुए कप्पे ईदसमागा
देवा जाया । दिवं च सुहमणुभविऊणं ठितियएण चुया कमेण केसवो वहरसेणरम
रण्णो पुक्खलावइविजए पुंडरिमिणीए नयरीए मंगलावतीए देवीए पुत्तो वहरनाभो 25
नाम । रायसुयाई कणागनाभ-रुप्पनाभ-पीढ-महापीढा कमेण जाया कुमार । अहं च
तत्थेव नयरे रायसुओ जातो, वाओ चैव वहरनाभं समहीणो सारदी जातो सुजसो
नाम । वहरसेणो वहरनाभाईणं रजं दाऊण लोगतियदेवपडिघोदिओ संनच्छरं कयवि-
त्तविसग्गो पवइओ, ससुप्पणकेवलनाणो धम्मं देसेइ सयंपुट्ठो । वहरनाभो समत्तवि-
जयाहिओ चक्रवट्ठिभोए सुंजवि । भयवं तित्थपरो पुंडरिमिणीए अग्गुजाणे समोत्त-30
रिओ । वहरनाभो वंदिउं निज्जाओ सपरिवारो, निजनासियामयपरिसिचहियमो ससु-

पुष्पणवेरगो पुत्तसंकामियरज्जसिरी ससहोयरो पंवइओ । अहमवि पुवसिणेहाणुरागेण वइ-
रनाभमणुपवइओ । ततो वइरनाभो लद्धिसंपन्नो थेवेण कालेण चोदसपुवी जातो, कण-
गणाभो वेयावच्चकरो । भयवया य 'वइरनाभो भरहे पढमतित्थयरो उसभो नाम
भविस्सइ' ति निहिट्ठो, 'कणगणाभो चक्कवट्ठी भरहो नाम तव पुत्तो भविस्सइ ति,
रुपणाभाई एगमणुस्सभवलाभिणो अंतं करेस्संति' । पुवभवियकेसवादीणं चरियं
सील-संजयासंजयभावुज्जलं कहियं । ततो अम्हे छ पि. जणा घहुगीओ वासकोडीओ
तवमणुचरिऊण समाहीए कालगया, कमेण य सव्वट्ठसिद्धे देवा जाया । ततो चुया इहं
जाया । मया य पियामहल्लिगदरिसणेणं पोराणाओ जाईओ सरियाओ । विण्णायं च
अण्ण-पाणं दायवं ति, न दवं तवस्सीणं ॥

10 एयं च कहं सोऊण सेज्जंओ पहट्ठमणसेहिं पूइओ नरवइपभिईहिं । ततो उसभसा-
भिणो वाससहस्सेण केवलनाणं दंसणं च उप्पणं । सम्मत्ताइसेसपयासो भवियाणं धम्मं
देसेइ । नमि विनमी य वहुं कालं देवा इव सच्छंदगमणालया निरुविग्गा भोए भुजंति ।
समुप्पण्णवेरग्गा य पुत्ताणं नयराणि सविभजिऊण जिणचंदसमीवे पवइया, जेसि मया
वंसकित्ता कया ॥

15 नीलजसापरिचओ

णमिस्स य वंसे संखातीताणि णरवतिसयाणि समतीताणि, जाणि रायसिरिं तणमिव
पढग्गलर्मा पयहिऊण पवइयाणि । तम्मि य वंसे अपरियावत्ते विहसियसेणो नाम राया,
तस्स पुत्तो पहसियसेणो णाम, तस्साहं भारिया हिरण्णमती नाम विक्खाया विजाहरलोए
नल्लिणिसभनगरसाभिणो हिरण्णरहस्स सुया पीईवच्चणाए देवीए अत्तिया । मम य
20 सीहदाढो पुत्तो, तस्स य दुहिया नीलजसा दारिया पहाणकुलसंभवा कीलापुवं विज्जाणु-
वत्ती मायंगवेसा, जा तुमे दिट्ठा । एज्जासि ति तं पएसं, ततो ते सोहणं भविस्सइ ति ।
मया भणिया—जाणीहामो ति । ततो विमणा णिग्गया 'जाणिहिसि' ति वोत्तूणं ।

अहमवि गंधवदत्ताकोवपसायणोवायचिंतापरो दिवस गमेऊण पदोसे सन्नविट्ठो सय-
णीए हत्थफासेण पडिबुद्धो चिंतेमि—अपुवो हत्थफासो, न एस गंधवदत्ताए ति । तं
25 उम्मिहियलोयणो दीवमणिपगासियं पस्सामि वेयालं भीसणरूवं । चित्तियं मया—सुणामि,
दुविहा वेयाला—सीया उण्हा य. जे उण्हा वेयाला ते सत्तुं पवजंति विणासेउकामा.
सीया वेयाला पुण जेइ आणेइ तिं णितियं—ति एवं चिंतेमि । कट्ठति मं वेयालो बला वि
कंयाइ । मम वि चिंता जाया—नेउ ताव मं, जेणाऽऽणत्तो ति तस्स समीवं. तेण सह जं
पत्तकालं तं करिस्सं । णीओ मि जेण गच्चमिहाओ, चेडीओ पस्सामि पमुत्ताओ । चिंतेमि—
30 ओसोविया वेयालेण, जं पाएहिं वि छिक्का न चेतंति । पत्तो य दुवार, अगच्छियं जेण

१ 'एस हिरण्णमती नाम अहं भारिया विक्खा' शां० ॥ २ 'णजधरस्स शां० ॥ ३ भेस' उ २ वि० ॥
४ ति य एवं शां० । ति णितियं ति एव क ३ गो ३ उ० ॥ ५ 'लाविला वि उ २ भे० नि० ॥ ६ न
विहति ली ३ क ३ गो ३ । न विंदति उ० ॥ ७ अयाग' शां० ॥

वीसरियाणि कवाढाणि, निगण्णं संमिलियं मुहं, संवरियं दुवारं । चितियं मया—वेया-
लेण कओ अवकारिणा चि उवगारो सेट्ठिभवणं संवरियदुवारं करेतेणं ति । निगयस्म मे
सिरिदेमगंडं पाएसु लगं, तं च चंदप्पभापगासियं दट्ठूणं 'से सोहणं निमित्तं' ति परिग-
हियं । थोवंतरे सेओ वसभो अणुलोमो दिट्ठो, तं पि से परिगहियं सुंदरयुद्धीए । थोवं-
तरे हत्थी सतीतो दिट्ठो, रायगिहे य थेरियाए सदाविओ—एहि वचामो, सा ते पियौ पुत्त ! 5
पडिच्छइ त्ति । एहिं तुमं, हत्थिस्स उवरिं अच्छसु मुहुत्तं जावमहमागच्छामि । सा आरूढा,
उट्ठिओ य हत्थी, सा भीआ, (मंथाप्पम्-५०००) आहोरेणेण भणिआ हसंतेण—सोभिता
सि भयवति ! ति । ततो मे षप्पण्णा चिंता—इमो 'संजोयसंलावो पसत्तं निमित्तं । पत्तामि
य चेइयपरं, साहुत्तदं च सुणामि । ततो एवंविहेहिं पसत्तयसउणेहिं अणुमणियगमणो
इव नीणिओ वेयालेणं, संपाविओ पिबवणं । दिट्ठा य मया मायंगवुद्धा किं पि जंपंती ! 10
भणिओ अणाए वेयालो—भइमुह ! संपावियं ते पयोयणं, सुट्ठु कयं ति । ततो ममं मो-
त्तूणं हसिऊण अदरिसणं गतो । अहं पि णाए आभट्ठो—पुत्त ! मा ते मणुं भवउ 'वेया-
लेणाऽऽणीओ.' अहं जाणामि ते सत्तं पभावं च. न ते मया परिगहियस्स कायि सरीर-
पीला. 'अवमण्णसि मम' ति तो मे एवं आणीओ. नयामि ते वेयहुं, मा किंचि भणा-
सि त्ति । मया भणिया—तुव्वे जाणह जं पत्तकालं । ततो अणाते उक्खित्तो । णेइ मं 15
मणोणुकूलाणि वयणाणि भासंती । एगम्मि य पएसे कणयधूमं पियंतं पुरिसं पत्तामि ।
पुच्छिया मया—देवी ! को एस पुरिसो ? ति । सा भणइ—पुत्त ! एस अंगारओ विज्जाभट्ठो
साहणं कुणति विज्जाए. वचासु से समीवं, उत्तमपुरिसदंसणेण सिज्जंति विज्जाओ. पत्तउ
तुमं ति, तो कयत्थो होहिति त्ति । मया भणिया—दूरेण परिहरह, न एवं दट्ठुमिच्छामि ।
ततो तीए तं परिहरंतीए आणीओ मि रणेण वेयहुं । उज्जाणे य निक्खिविऊण गया मं । 20

ततो मुहुत्तंतरस्स आगया पडिहारी, तीय मि सपरिचारीए कोउयसएहिं ण्हविओ,
अइणीओ मि नयरं । पत्तइ मं जणो पसंसमाणो रुवाइसयविग्धिओ 'न एस मा-
णुसो, देवाणं अण्णतरो' ति । पत्तो मि रायभवणं, पूजिओ मि अग्घेण, पविट्ठो मि
अब्भंतरोवट्ठाणं, दिट्ठो य मया राया सीहदादो सीहासणत्थो । चितियं मया—
अवस्स शुरुजणो पूएयवो त्ति । मया य से कओ अंजली । पहट्ठवयणेण राइणा 25
उट्ठिएण नमंतो छित्तो वाहसु । ततो उवणीए आसणे उवेसाविओ मि रण्णा सवट्ठु-
माणं । ततो विज्जाहरवुंहेहिं पउत्तांसिस्स पुरोहिएण उदीरिओ पुण्णाहो । ततो निगया
नीलजसा रायदुहिया णीलबलाहकसंकडाओ विव नवचंदलेहा, हंसलक्खणाणि धवलाणि
खोमाणि निवसिया, सियकुसुमदुवापवालसणाहकेसहत्था, महग्गाऽऽभरणालंकियां,

१ °रिदचं गंडं पालएसु शा० विना ॥ २ °या पिया पडि° शा० ॥ ३ आसादा वेदिओ य हत्थी उ २
कसं० भोसं० विना ॥ ४ संजोयसं° छी ३ । संजोयसं° शा० ॥ ५ °रिवाराए छी ३ ॥ ६ °ट्ठेण प° शा०
विना ॥ ७ °जासीसस्स शा० ॥

सहिजणपरिवारा दिसादेविपरिवारा इव वसुमती । संवच्छरेण भणियं—देव ! पसत्यं
 निमित्तं, सुहुत्तो य सोहणो, सामिपादा नीलजसाए पाणिं गिण्हसु त्ति । ततो पडुप्पा-
 इयाणि तूरसयाणि, पगीयाओ अविधवातो, पढंति सुयमागधा । ततो हं उवगओ, विरइयं
 ण्हाणपीढं । ततो नियगपक्खेण उवणीया नीलजसा । निकायवुद्धेहिं अविधवाहि य
 5 कणगकलसेहिं सुरभिसलिलभरिएहिं कओ णे अभिसेओ । हुओ हुयवहो मंतपुरोगेहिं,
 गहिओ मे पाणी रायदारियाए, पयक्खिणीकओ हुयवहो, पक्खित्ता लायंजलीओ, पड-
 तासीसाणि हंसलक्खणाणि खोमाणि परिहियाणि, पेच्छाघरनिसण्णाण य कयं पडिकम्मं,
 पञ्जालियकणगदीयं अइगया मो वासगिहं सह परिचारिगाहिं । ततो सुरपतिनीलमणिसु-
 कयचकवालं, नवकणयचियसुकयफुल्लविरत्तगंधं, नाणारागभत्तिरइयं, रयणचित्तं, चित्तक-
 10 म्मविबोयणं, विपुलतूलीयंवेणसमुच्चणं(?) अच्छयं, भागीरहिरम्मपुलिंणोवमं, पीढिया-
 परंपरागयं, अभिरोहिणीयं, सुकयउड्डोयं, आविद्धमल्लदामकलावं, महसुहं सयणीयमभिरूढो
 सि । अतिच्छिया मे रयणी सुहेण पवियारसुहसणाधा । पडिबुद्धो मि मंगलेहिं विभाए ।
 कयं मे पडिकम्मं कुसलाहिं कम्मपडिगारियाहिं । निग्गओ मि पेच्छाघरं, उवट्ठवियं मे
 कलमभोयणं पत्थं सुहपरिणामं च, भुत्तो मि सह पियाए, गहियमुहवासओ अच्छहे ।

15 सुणामि य कोलाहलं बहुजणस्स समुदारावभूयं । पुच्छिया मया पडिहारी पभावई
 नाम—किंनिमित्तो एस समुहोवमो सहो महाजणस्स ? त्ति । सा मं विण्णवेइ—

सुणह सामि !, णीलगिरिम्मि सगडामुहे नयरे अंजणसेणाए देवीए नीलधरस्स
 विज्जाहररणो दुवे पुत्तमंडाणि—नीलंजणा दारिया, नीलो य कुमारो । तेसिं बालभावे
 कीलंताणं इमो आलावो आसि—अन्हं जया पुत्तमंडाणि होहिंति ततो चेव विवाहियाणि
 20 होहामो त्ति । णीलंजणा य नीलंधरेण पत्तजोवणा अन्हं सामिणो सीहदाढस्स दत्ता ।
 नीलकुमारो वि सविसए राया, तस्स नीलकंठो नाम पुत्तो जाओ । अन्हं पुण सामि-
 णीय नीलजसा । इण्णा य सीहदाढेण ब्रह्मस्सत्तिसम्मो सस नेमिती पुच्छिओ—
 दारिगा कस्स देया ?, केरिसं वा भत्तारं पाविज्जा ?, तुच्चे णाणचक्खुणा अवलोपऊणं
 संदिसह त्ति । तेण निमित्तबलेण भणियं—राय ! एस कण्णा अड्डभरहसामिणो पिबस्स
 25 भज्जा भविस्सइ त्ति । राइणा पुच्छिओ—सो किंथ ? किह व जाणियवो ? त्ति । तेणं
 भणियं—चंपाए चारुदत्तगिहे अच्छत्ति संपयं, महासरजत्ताए वट्ठवो त्ति । ततो देवीओ
 निकायसहियाओ कुमारिं गहाय गयाओ, आणीया य तुम्हे इमं नीलगिरिं । नीलो
 य निकायवुद्धेसु उवट्ठिओ—मम दारिया पुषदत्ता सीहदाढेण धरणिगोयरस्स दत्ता,
 पिच्छह नायं ति । तेहिं पुच्छिओ—किह तुहं पुषविदिण्णा ?, कहयसु त्ति । सो भणइ—

बालभावे अहं नीलंजणा य कीलामो. ततो अहं संलावो आसि—जस्त मो एगयरस्त दारिया होजा दारगो वा ततो वेवाहिगाइं होहामि—त्ति. मम य नीलकंठो पुत्तो जाओ, नीलंजणाए देवीए नीलजसा दारिया जाया, सा मम समयओ अजाया चेव पुव्वदत्ता । तेहिं भणियं—न जुज्झइ द्वाणं. कण्णा पिउवसा, पिउणा अविदिण्णा न पभवति किंचि दाउं. अजाया तव कहं दत्ता दारिया ? . दिण्णा कण्णा भत्तुणो वसा ण पभवति अवधानं. माया ६ उवरए भत्तुणो आभवेज्ज. तं जइ राहणा सीहदाढेण दत्ता पुर्वि, पच्छा घरणिगोयरस्त देइ, ततो अबवहारी होजा. मिगतण्हाए जलं पत्थेमाणो मोहं किलिस्सइ त्ति । एवं पुहुहिं भणिओ निव्वयणो ठिओ । एयनिमित्तं सामि ! कलकलो आसि त्ति सा गया कहेऊण ।

अहमवि पियाए नीलजसाए सह नीरुसुओ पंचलक्खणविसयसुहसायरावगाढो विहरामि । कयाइं च भणइ ममं नीलजसा—अज्जउत्त ! 'तुन्हे अविज्ज' त्ति विज्जाहरा परिभ-10 वेज्जा, तं सिक्खइ विज्जाओ, ततो दुद्धरिसा होहिइ त्ति । मया भणिया—एवं भवउ, जं तव रुयियं । ततो तीसे अणुमए विज्जागहणनिमित्तं अवइण्णो मि वेयइं । तत्थ य रमणीयपएसे पियासहिओ विहरामि । दिट्ठो य अणाए संचरमाणो मोरपोयओ, सिणिद्धमणहरो, पिच्छ-च्छादणो, ईसिंविभाविज्जमाणचंदकविचित्तपेहुणकलावो । सो य अहं आसन्नेण संचरइ । तं च दट्ठूं नीलजसा भणति—अज्जउत्त ! घेप्पउ एस मोरपोयओ, फीलणओ भविस्सइ 15 त्ति । मया भणियं—एवं होउ त्ति । अणुवयामि णं । सो य पायवसंकडाणि वणविवराणि पविसइ, सिग्गयरं च गच्छति । ततो मया भणिया—असत्तो हं मोरं घेचुं, अइसिग्गयाए नस्सइ, तुमं चेव णं गिण्ह विज्जावलेणं । सा पधाविया विज्जापभावेण उवरिं सि ट्ठिया । मोरो य तं पिट्ठीए घेचूणं दूरं च गंतूण अंतरं लहिऊण य उप्पइओ । मया धितियं—रामो मिणेण छलिओ, अहमवि मोरेण, नूणं हिया पिया नीलकंठेण । अहं पि अबवीए दिहामि त्ति ॥ 20

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरइयाए धसुदेवहिंडीए चउत्थो
नीलजसालंभो सम्मत्तो ॥

नीलजसालंभप्र० ७३४ अ० १४. सर्वप्रथमाप्र०—५०७४.

पंचमो सोमसिरिलंभो

25

हिंडंतो पत्थिओ मि एणाए दिसाए । विट्ठा य मया मिगा, ते उप्पइया दूरं गंतूणं सउणा इव निवइया । ततो मे उप्पण्णा चित्ता—एते वायमिगा विट्ठा पसत्थयंसणा गहंतं लभं वेदिहि त्ति सुवए विउसज्जाओ । ते अइणंतो मि । विट्ठा य मया गावो जूहगयाओ, साओ ममं पस्तमाणीओ गंधेण उव्विगाओ पक्करेण ममं उव्वगयाओ । तारिं सम्गइं

१ ओवजाया शा० विना ॥ २ ओवालेण शा० ॥ १ ओं देहिति त्ति गु० श्री १ । ओं वेदिहिति सु० उ २ मे० ॥

परिहरयो अहं आराणं दहरं दुरुद्धो । ताओ वि परिवारेऊण उम्मुदीओ ठियाओ । ताओ तद्वयमा पस्सिऊण गोया डंडहत्वा तं पदेसमुपागया । दिट्ठो य पेहिं अहं । ततो पेहिं गाओ पारुद्धाओ, अहं य पुच्छिओ—कयरो सि दंवाणं ? कहेहि अच्छलेणं ? ति । मया भणिओ—अहं माणुसो, मा भाद, इहं जक्खिणीयं दोग्गं कलहंतीणं पडिओ ? मि. साहह, को इहो गानो ? नयरं या आसणं ? ति । ते भणंति—इहं वेदसामपुरं नयरं. तस्य कविलो राया. इहं पुण सतीचे गिरिकूडं नाम गानो । मया भणिआ—कयरो मग्गो दत्थ गंतुं ? । ते भणंति—न कोइ परो, किमंग पुण जा दुद्धवादिपहिं पदपजा कया तीएऽपुसज्जमाणो ववसु ति । तीए पदपजाए पत्थिओ दूरं गंतूणं पावि-पुक्खसिणि-मणसंढमंडियं पत्तो मि गामसमीयं ।

पस्सामि विचाइओ तेसु थाणेषु सभागए वेदपरिषयं जुगमाणे । यओ मि कं पुक्खसिणि,
10 अकराओ दत्थ सिणाओ । आभरणाणि चेलंते बंधेऊण अइगओ गिरिकूडं गांमं । आय-
यणं य रमणीयं पस्सिऊण पविट्ठो य । दत्थ य माइणदारया वेयपदाणि उच्चारिते खलि-
याणि पिइंति । ते य दूहूण त्हागए पुच्छिओ मया माहणो—कि एते विवादो इह आय-
यणे वेयपयाणि अब्भसंति ? पुणो पुणो य तिसाच्छंति खलिया ? कहेहि कारणं । सो
भणति—सोम्म ! सुणाहि—इह देवदेवस्स गाममोइयस्स दुहिया सोमसिरी नाम सोम-
15 हेइ य अभिमया, मणोहरसरीरा, कमलनिलया इव सिरी कमलविरहिया, पत्तत्थकर-चरण-
नयण-वयणा. सा उत्तमपुरिसभारिया आदिट्ठा नेमिसिणा. बुहविबुधपुरओ वेदिकपुच्छं
दाहिंति तस्स दायव चि. यओ तीसे खवा-ऽऽगमविन्दइया माइया वेदभागमंति. एयं कारणं ।
ततो मया सो पुच्छिओ—को एत्थ उववत्ताओ पहाणो ? । सो भणति—बंधदत्तो पहाणो,
तस्स य सत्तोरणं मिहमालोयए, गच्छ, तत्थ अहीय चि । तयो मया चित्तियं—आगमो
20 महागुणो पुरिसेण सव्वपयत्तेण य आगमेवओ । एयं संपहारेऊण यतो मि बंधयत्तस्स मिहं,
दिट्ठो य मया मज्झिमवए वट्टमाणो विणीयवेसो । मया बंधिओ ‘अहं खंदिलो गोयमो’
ति (मन्थाभग—५१००) भणंतेणं ति । तेण मिहं म्हुसामग्गो—मइनुह ! ज्ञागर्थं,
निविससु आसणे ति । माहणी य निगवा मिहदेवया इव रुविणी मंगलमेत्तभूत्तणालकिया ।
तीए मे कओ पणिवाओ । सा भणइ ममं अवलोएऊणं—जीव पुत्त ! अहूणि वाससहरसणि
25 चि । संदिट्ठा अणाए चेडी मसं पादसोयमिमिचं । कयपायसोएण य मया विष्णाणि कडयाणि
माहणीए ‘इमानि मे इक्खिणाए लद्धाणि तुब्भे परिभुंजह’ ति । सा ताणि दूहूण परितो-
समागया । दंसियाणि अणाए धंभयत्तस्स । सो भणइ मं—केणं ति आगमेणं वि
आयी ? जमहं जाणामि तस्स पभवाति चि । मया भणिओ—वेयत्थं पदेज्जा तुब्भं अणु-
मए । सो भणइ—एयं भवउ, वेदा दुविहा, आरिया आणाऱिया य, कयरे सिन्नरसि ? ति ।
30 मया भणिथं—सुणामि विसेसं । सो आयरिय(आरिय)मेनुप्पात्तिं कहेइ—

१ ‘ओति ति । सा’ लो १ ॥ २ ७० मे० विनाअयण—‘हे वेय साम’ क १ लो १ लो १ । ‘हं देवताम’
अ० ॥ १ ॥ ‘किट्ठं’ अ० ॥ १ ॥ एवमेति ॥ ४ पदकया पञ्चा, तीए लो ॥ १ ॥

आर्यवेदवेत्ता

इदं तिलं भरहे मिहुयगुरुवंदा कुलगरा आसि विमलवाहणादि सत्त । सत्तमस्त
नाभिस्त मरुदेवा य भारिया, उसभो नाम तिहुयगुरु इक्खागवंसतिलओ पुत्तो आसी ।
सो य तिर ज्ञानेत्तो चेव मेहसिहरे सुरेहिं तित्यवराभिसेण अहिसित्तो । विवहुमानो य
कटाविहानाणि सिप्पसयं पराहिओ उव्वसित्ता, रायवन्मं पवत्तेऊण, वीसं सयसहस्ताणि 5
पुषाणं कुमारावासम्माऽऽवसित्तेऊणं, तेमहिं पुषसयसहस्ताणि रायसिरिमणुमविऊण, पुत्त-
समस्त जणवसंतं विमविऊण चवहिं रात्तियसहसैहिं सह निक्कंतो । वाससहस्तेण य
पुरिमताले उप्पाइयकेवलणो भरहसुयं उसभसेणं पढमगणहरं ठवेऊण, वंभी य
भरहभणिणी पवत्तिणीपप, ततो भविप विवोहेमाणो सरत्तकाले रवी विव कमलायरे
विहरति वंसुहं निरुवसायं ।

10.

भरहो य भयवओ उसभस पढमसुओ । तस्स सासिणो केवलुप्पत्तिदिवसे रय-
णाणि पचादीणि समुप्पण्णाणि । उप्पण्णरथेण य सट्ठीय वाससहस्सेहिं भरहमेवविथं ।
ततो विणीयाप महारायाभिसेयं पत्तो । भयवं च उसहसिरी चवरासीतीप रिसिह-
स्सेहिं तीहि य अजासयसहस्सेहिं सहिओ विणीयाप नयरीप समोत्तरिओ । ततो भर-
हेण रण्णा तित्ति सट्ठीणि सुयसयाणि संदिहाणि—जाव भयवं तित्यवरं वंदेमो जासि 15
ताव साहुजोणं वित्तिहं भत्त-पाणं उव्वट्ठवेजाइ त्ति । पत्तो य भरहो भयवंतं परमगुहं
वंदिऊण चवात्त । सक्कादुओ य देवा क्कामया । तदंतरे उव्वट्ठिया मात्तणसाहिगया—सा-
मि ! आणीयं भोगणं त्ति । ततो भरहो वंदिऊण विण्णवेद—ताव ! गिण्हंतु साहवो साहु-
णीओ य भत्त-पाणं त्ति । उसभसामिणा भणियं—भरह ! साहुसिमित्तं भत्त-पाणं एत्थेव
आणीयं रायविओ य पीडाकरं वयाणं, न कप्पइ जईणं । एवं भयवया भणिए 'तातेहिं 20
अहं सब्बा परिचत्तो' त्ति चित्तेऊण विसण्णो ठित्तो । सधेण य देवपइणा तस्स चित्तपसा-
वणत्तिमित्तं भयवं पुच्छिओ—कतिविहो उग्गहो ? त्ति । सामिणा भणिओ—सक्क ! पंचविहो ✓
उग्गहो—देविंओग्गहो राग्गहो गइयइवग्गहो सामारिउग्गहो साहम्मिवग्गहो । ततो
भणति देवराया—भयवं । भरहे अहं यमवामि णं ? त्ति । भयवया भणियं—चक्कट्ठिभीय-
काले न पमयति इंदो, चक्कवट्ठिविरहे पुण पमवइ त्ति । ताहे भणति—जया अहं पमवित्त्सं 25
तया मए अणुप्पाओ उग्गहो साहुणं—द्वयओ जं व्वं उव्वज्जइ, खेत्तओ पुण जाव लोयंवेो,
अलओ दो सापरोवमाइ, भावओ वि सुइसा विसेसा । ततो भरहेण चित्तियं—सक्को
जया पमवित्त्सइ तदाणुजाणिहिंत्ति । अहं वि ताव पुच्छामिं उव्वेऊणं । वंदिऊणं भियं पुच्छ-
ति—ताव ! अहं पमवामि भरहे वासे कित्तियस्स ? त्ति । सामिणा भणिओ—भरह ! तुयं पम-
वत्ति सयलस भरहवियजयस्स । तवाऽणुपप भरहे यवावेमि गणुप, अणुजायंतो तुयं विपुत्तेणं 30
णिजरापल्लं सुजुनिहिंत्ति । जया अचित्तं दण्ठं समणाणं उव्वजोणे वयति तस्स पुणं सामी ।

तओ पइहो विण्णवेइ—ताय ! मया पव्वइउकामो मणुस्सो इत्थी वा अणुण्णया, जइ इत्थीरयणं पव्वयइ, जं वा दव्वं उवउज्जति साधुवग्गस्स । एवं भणिए तित्थयरवयणामयसित्ताइं भरहस्स पंच पुत्तसयाइं सत्त य नत्तुयसयाणि पव्वइयाणि सयरहं; तं अब्भुयमिव आसि ।

भणिओ य सक्को भरहेणं—देव ! अहं तित्थयरसमीवे वट्टमाणानं वंदण-संसयपरि-
5 च्छेओ य साहीणो, तुन्हं मणुस्सलोअमागंतव्वं वंदितं ति । सक्को भणइ—जो संसओ वितिमिरो न होहिंति तन्निमित्तं तित्थयरसमीवमागतव्वं. जा पुण वंदण-पल्लुवासण-पूया तत्थ वि सा सिद्धाययणसन्निहिंयासु पडिमासु पजुज्जति तित्थयरचित्तं निवेसेऊणं ति । एवं सोऊण जिणाययणाणि कारावियाणि वट्टइरयणेण । सक्कसंदेसेण य सावया 'तव-सील-कलिय' ति समोसरणैगया भोइया साहुजणुदेसिककच्चं भत्त-पाणं ।

10 पुणो अणेण पुच्छिओ इंदो—देव ! जारिसं तुन्म रूवं देवलोए तं मे दंसेहिं ति । सक्केण भणिओ—भरह ! मम दिव्वं रूवं पिहुज्जणो न सत्तो दहुं, तुज्ज पुण एगदेसं दंसेमि ति । ततो णेण परमरूवस्स नियगस्स पदेसिणी सभूसणा दंसिय ति । दट्ठूण य सा आ-गिती ठाविया, महिमा य कया, ततो इंदमहो पवत्तो ।

सावगा णेणें संदिट्ठा—पइदिबसं मुंजंतु मम गिहे, भुत्ता य ममं भणंतु 'जितो भव'
15 ति । ते परमण्णं मुंजिऊण रायरायं दाहिणहत्थेण समुस्सवेऊण भणंति 'जिओ भव' ति । ततो चित्तेइ—मया सागर-हिमवंतगिरिमेरगं निजियं भरहं, को मं जिणइ ? ति । पुणो से समतीए विचारतस्स एवं मणसी भवइ—सच्चं, जिणंति ममं इंदियविसयपसत्तं अणि-वारिया राग-दोस ति ।

एवं च काले वच्चमाणे रायदरिसणं देवदरिसणमिव मण्णमाणो कोऊहल्लिगो जणो सावगेहिं
20 समं पवित्तति, आसीसं पजंजति । भोगणाहिगारे य दुवारनिबत्तेहिं पुरिसेहिं ते तद्दागए जाणिऊण रण्णो निवेदितं—देव ! सावगाधवएसेण बहुतरा भोगणत्थाणं तुन्मे दहुं पविस्संति, एत्थ सामी पमाणं ति । ततो भरहेण चित्तिऊण भणिया—होउ, करिस्सं विसेसणं ति । तेसिं च पइण्णा—णं हंतवा पाणिणो, 'मा हणह जीवे' ति तओ माहण' ति बुच्चंति । सदा-वेऊण राइणा पुच्छिंया—एयाणि सीलाणि जस्स जावंतियाणि सो तावंतिगाणि कहेउ ति ।

25 पत्तेयं कहेति तव-सील-गुणव्वयाणि । तत्थ जे पंचाणुव्वया तेसिं एणं कामणिरयणेणं वेग-च्छिगं रेहं करेति, जे य तिन्निगुणव्वय-अणुव्वयधरा तेसिं दुवे रेहाओ करेइ, जस्स अणुव्वय-गुणव्वय-सिक्कजावयाणि तस्स विन्नि रेहाओ करेइ, एवं च माहणा संकिया पगासा जाया । तेसिं जा आयारधम्मया सा सयसहस्सेण निवट्ठा । ततो ते एफारसउवा-सगपडिमाविहुणसहिंयं, सीलव्वय-नियमवियप्पभूसियं, मरणविहि-सुगतिगमण-सुहुलपसा-
30 याइ-योहिलामफलं, जिव्वाणगमणोवायदेसणासारं वेयमारियं पढंति परमरित्तिदेसियं ।

१ मीये समानं शा० ॥ २ या वत्तसी० क ३ गो ३ । या वंमसी० उ० मे० ॥ ३ णमागया० उ २ मे० ॥ ४ सा अंगुली टा० ही ३ । सा आगती टा० शा० ॥ ५ ण आदि० शा० ॥ ६ णो माहण ति पु० शा० कत्तं विना ॥ ७ तिसं ५० शा० ॥

उसहसामिनिवाणं

मयवं च जयगुरु उसभसामी पुव्वंसयसहस्सं वाससहस्सुण्यं विहरिऊण केवली
अट्ठावयपव्वए सह दसहिं समणसहस्सेहिं परिनिव्वाणमुधगतो चोदसेणं भत्तेणं माघव-
हुले तेरसीपक्खे अभीइणा णक्खत्तेणं एगूणपुत्तसएण अट्ठहि य नत्तुयएहिं सह एगसमयेण
निव्वुओ । सेसाण वि य अणगाराणं दस सहस्साणि अट्ठसऊणगाणि सिद्धाणि तम्मि चेव 5
रिक्खे समयंतरेसु बहुसु । ततो भरहो राया परमसंविग्गो सुरा-5सुराहिवा सहस्सनयणा-
दयो तीसु सिधिगासु थावेऊण सिद्धसरीराणि तित्थयर-इक्खणागयंस-सेसाणं अणगाराणं,
महया तूरनिताएणं कुसुमवरिसाणि वरिसंता नाइदूरं नेऊण, गोसीसचंदणचितीसु थावेऊण,
जहाकमेण थुणंता सुतिमहुराहिं थुतीहिं प्रयाहिणं करेति देव-नांधव्या सअच्छरगणा ।
ततो सक्कसंदिट्ठेहिं अग्गिकुमारेहिं देवेहिं अग्गिमुहाणं विठव्विय अग्गी उप्पाइया, वप्प-10
मिइं रुंडं लोए 'अग्गिमुहा देव' ति । ततो सुरहिगंधदव्वपच्चारं धवं महुं च पक्खिवित्ता
दहंति सिद्धसरीराणि देवा । उयहिकुमारेहिं य खीरोदसायरसलिलेण निवाविद्याओ चिया-
ओ । गहिया य देविंदेहिं जिणसक्काओ मंगलत्थं, नरवईहिं य सिद्धसरीरावयवा, जणेण
माहणेहिं य अग्गी नीओ चियगाहिंतो । पिहप्पिहा य थाविउं पयत्तेणं सारक्खंति । जस्स ✓
य उग्गा-काय सरीरपीडा सो तीए भूईए छित्तो सत्थो भवति । ततो ते तमग्गी चंदण-15
कट्ठेहिं सारक्खंति । भरहो य राया पूएति । वेहिंतो अग्गिकुंडउप्पत्ती माहणाणं । धूमा ✓
य कारिया भरहेण जिणपरिणिवाणभूमीए, महिमं च करेइ । माहणा वि जिणमत्ति(त्ति)-
चक्कवट्ठिअणुमतीए महंति, समागया वि जिण-चक्कवट्ठीदिया । आइच्चजसादीहिं य सुवण्ण-
सुत्ताणि दिण्णाणि माहणाणं ।

एवं आरियाणं वेयाणं माहणाणं च भरहाओ पढमचक्कवट्ठीओ उग्गमो । 20
सावयपण्णत्ती, वेदो कालेणं संखित्तो तुच्छो धरति ।

॥ एसा आरियवेदउप्पत्ती ॥

खंदिल! इदाणि सुणह अणारियाणं वेदाणं उप्पत्तिकारणं—
सगरसंबंधो

अंत्थि चारणजुवलं नाम नयरं । तत्थ अयोधणो नाम राया । तस्स दित्तिनाम महा-25
देवी । तीसे सुलसा नाम दुहिया, सा परमरूववती, सुरजुवईणं पि विन्ध्यजणणी, रूवल-
च्छीए लच्छी विव कमलवणविणिग्गया । तं च दट्ठूणं तहागयं जाणिऊणं पिठणा से अजो-
धणेण सयंवरो आदिट्ठो । विदितकारणा समागया रायाणो । अपराजितं-जियभय-मीम-
अरिंद-सम-भीसण-मधवं-सुजात-महुपिगल-हिरण्णवम्म-धणरहपभितओ अणेगे कुल-
सील-विण्णाणसालिणे समागया रायाणो । अहिराया च तं समयं साकेए नयरे सगरो नाम 30

१° उच्चिया अ° शां° विना ॥ २° रुडिं ली ३ उ० मे० ॥ ३° उ चेय णं सा° शां° विना ॥ ४° काइ स°
उ० मे० ॥ ५° रिसाणं शां° ॥ ६° रिसवे° शां° ॥ ७° तहमय° ली ३ मो° सं° गो ३ । त्रभय° कत्त°
उ० मे० ॥ ८° सम्म° उ० मे० ॥ ९° सुजातमहु° शां° विना ॥ १०° ण्णधम्म° शां° विना ॥
व० हि० २४

राया । तस्स पडिहारी बहुमया मंदोदरी नाम । पुरोहिओ पुण बहुस्सुओ विस्सभूती ।
ततो सगरेण पडिहारी अयोधणगिहे पेसिया (अन्व्याप्रम-५२००) 'उवळभसु सयंवरदिवस'
ति । अतिगया सा दितिदेवीगिहं । सा य पमयवणे सह सुलसाए आलावं करंती
अच्छति लयाहरे । मंदोदरी य देवीए परिजणेण न निवारिया पमयवणमतीति । सा

- 5 आसण्णा ठिया तासिं पच्छण्णा 'सुणामि ताव सिं माया-दुहियाणं रहस्स' ति । एय-
म्मि वेलाए दिती परंदंती सुलसाए भणिया—अम्मो ! मा रोवह, कण्णा पिइ-मायाहिं
दिण्णाओ अवस्स अम्मा-पिडहिं विजुज्जंति ति । सा भणति—नाऽहं पुत्त ! 'तुमे विजु-
ज्जंहामि' ति रोवेमि. 'तुहं विदिण्णो सयंवरो पिउणा, अम्हं कुलधम्मं वड्ढकमेज्जासि' ति मे
माणसं दुक्खं उप्पण्णं । कण्णाए भणिया—कीस एवं संलवसि ? अमंगलं करेहि वा ? कह-
10 मिहं कुलधम्मं वड्ढकमंते संका ? । दिति भणति—सुण पुत्त !—

- इहं सुरसुर्देविदंबविणचलणारविंदो उत्तभो नाग पडमो राया जगप्पियासहो आसी ।
तस्स पुत्तसयं । दुवे पहाणा—भरहो बाहुवली य । उत्तभसिरी पुत्तसयस्स पुरसयं जण-
वयसयं च दाऊण पड्डओ । तत्थ भरहो भरहवासचूडामणी, तस्सेव नामेण इहं 'भर-
हवास' ति पवुवति, सो विणीयादिवती । बाहुवली हत्थिणाउर-तक्खसिलासामी ।
15 भरहस्स य रण्णो आउहपरे चक्रयणं समुप्पण्णं । ततो चक्रयणदेसियम्मो गंगाए
महानंतीते दाहिणेण कुलेण भरहमभिजिणमाणो, पुरत्थिमेण मागहतित्थकुमारेण पूओ
'अहं देवस्स अंतवालो आणाकरो' ति, दक्खिणेण वरदामतित्थकुमारेण पणपण पूओ,
पश्चत्थिमेण पभासेण सम्माणिओ, ततो सिंधुदेवीए कयपणामो, वेयड्डकुमारपणमिओ,
तिमिसगुहादिवकयमालदेवदत्तविचारो, उत्तरहुभरहनिवासीचिलायपक्खियमेहुमुहा
20 देवा मेहवरिसोवसग्गनिवारणं छत्तं धम्मरयणं संपुडकयं व खंधावारकयपरित्ताणो, हिम-
वंतकुमारविणयसम्माणिय-पणमिओ, उत्तभकूडे नियनामंकियं, सिंधु-हिमवंतंतरे
सेणाथतिकयविजओ, नमि-विनमिविज्जाहरादिवोवणीयजुवईरयणो, गंगादेवीकयपणामो,
हिमवंत-वेयड्डविवरणंगानदीविजितपुवभागो, खंडप्पवायगुहाविणिग्गओ, नवनिहिक-
यपूओ, गंगा-वेयड्डंतरनगादिवसंपेसियरयणभरियकोसो विणीयणयरिमणुपत्तो ।

- 25 एत्तो महत्तरमहायाहिसेओ अट्ठाणवतिं भायरो भणति—सट्ठीए वाससहस्सेहिं निज्जि-
यं मया भरहं सविज्जाहरं. तुम्हे मम विसयवासी सेवह मं, अहवा निविसया होह ति ।
ते भणंति—तातेण विदिण्णविसर्याणं अम्हं आणं दावं नाऽरिह ति । जांहे सेयानिमित्तं
पुणो पुणो चोएह ताहे ते उत्तभसामिणो गया समीवं, पणया विण्णवेंति—ताया ! तुम्हेहिं
कयप्पसाया, बाहति णे भरहो, संदिसह जमम्हेहिं कायवं ति । भयवया य वेरग्गजण-

१ 'इतिता सु' शा० ॥ २ 'अहसि' टी ३ क १ गो १ । 'जिहसि' उ० मे० ॥ ३ 'सुज्जाहिमि' शा० ॥

४ 'सुरवंदपदि' शा० ॥ ५ 'नदीए' दा० शा० विना ॥ ६ 'पयंमाणो वेय' क० ०. सं० ० उ० मे० ॥

७ 'वंतुपरे' शा० ॥ ८ 'अं' तुम्हे आ० शा० ॥ ९ 'जाये' शा० ॥ १० 'करणजं' ति शा० ॥

गेहिं वयणेहिं अणुसासिया अणुत्तरदेवभावं च संभारिया । ततो ते चरिमसरीरा तित्थयर-
भासियामयसित्थहियया वेयालियवित्तसंबोहिया विमुक्कवादवावारा समणा जाया ।

वाहुवलिस्स भरहेण सह जुज्झं दिक्खा णाणुप्पत्ती य ।

तओ तेसिं च पुत्ते रज्जे ठवेऊण भरहो तक्खसिल्लादिवस्स पेसेइ—सेवसु ममं ति ।
वाहुवलिणा य दूओ भणिओ—होव, जियं भरहेण भरहं, को वा अण्णो अरिइति 5
पहुत्तं ? जं पुण ममं तातेण भूमीभागं विइण्णं इच्छति सेसपत्थिवसमाणं कावं, तं न
सुद्धुं संलब्धं ति । ततो दूओ गहियवयणत्थो गओ भरहसमीवं । निवेइयं अणेण सव्वं ।
ततो भरहो सधवलेणं तक्खसिल्लाविसयं पत्थिओ । वाहुवली विसयाओ विणिग्गओ ।
समागया उ रज्जसीमंते । तो तेसिं च परिणिच्छिए उत्तमे जुज्जे दिट्ठीपराजिओ जिओ
वाहुवलिणा भरहो । तओ मज्झिमं मुट्ठीजुज्झमाढत्तं । तत्थ जियमप्पाणं जाणिऊण भरहो 10
चित्थइ—किं मण्णे अहं न होज चक्कवट्ठी ? वाहुवली ममाओ अहिगवलो ति । एयस्मि
समए देवयाए से चक्कं करे पक्खित्तं । तं च तहागयं ददूण वाहुवली भणति—तुमं अहमजुद्ध-
मस्सिओ, मुट्ठीजुद्धेण निज्जिओ आउहं गिण्हसि । सो भणति—न मम कामचारो, देव-
याए पक्खित्तं सत्थं हत्थे । तओ भणति वाहुवली—जइ तुमं लोणुत्तमसुओ होऊणं
मज्जायमतिक्रमसि पिहुज्जे कै गणणा ? अहवा न तुमं दोसो, विसयलोळुयाए तुमं 15
सि अपदं कारिओ ‘उसभसिरिसुतो’ ति जणेण पसंसिज्जमाणो । जइ य तुण्हविहा णं पि
पहाणपुरिसा णं विसयवसगा अकज्जुज्जाया भवंति तो अलं मे एरिसपज्जवसाणेहिं भोगेहिं ।
परिचत्तसघसावज्जोगो ठितो । ‘अहं अणुप्पन्नकेवलाइसओ य कहं डहरए भाउए दच्छित्तं ?’
ति वोसट्ठकाओ ठितो । ततो भरहो जायाणुत्तओ अणुणेइ । सो वि भयवं मंदरो इव थिरज्जव-
साओ न हु ताणि अणुणयवयणाणि पसत्थज्झाणमरिसओ चित्तं निवेसेइ सयलेण विं भरह- 20
विसएण निमंतिओ । ततो भरहो राया सोमप्पहस्स रज्जं दाऊण सनयरमागतो । सो वि
वाहुवली संवच्छरं थोणूभूओ चिट्ठति, अइमुत्तयवहिए य समीवजायाए पायवो विव
वेडिओ । भयवं च उसहसामी सगणो विहरमाणो तक्खसिल्लाए समोसरिओ । वंभीए
य अज्जाए पुच्छिओ—भयवं ! वाहुवलिस्स परमजोगिणो दुक्कततुज्जयस्स पुढवी विव
सधफासविसहस्स केवलं कहं नोप्पज्जए ? । भयवया भणियं—अज्जे ! तस्स माणपवयारूढत्स 25
न केवलनाणलंभो, तस्स ‘कहं डहरए भाउए कयकज्जा वंदिस्सं ?’ ति परिणामो, ततो निय-
त्तस्स वप्पज्जइ नाणं । तीए भयवं पुच्छिओ—पडिचोइथो गया विमदो लभेज्ज केवलनाणं ?
ति । ततो भयवया भणिया—आमं ति । ततो वाहुवलीअवरोहसहिया वंभिमयवती गया
तं पएसं, जत्थ ठिओ महप्पा वाहुवली । पडिमं ठितो दिट्ठो य णाए ववतेयसा दिप्प-
माणो तावसेहिं ‘एस अम्हं देवय’त्ति मणिज्जमाणो सबहुमाणं, पलासपट्टपरिहिओ विव 30
सकज्जओ, जडाहिं भमरावलीह्वचोरीहिं कणगपव्वंओ इव सिरपवत्तंजणयाउघरो,

- एकपोगालपइद्वियविसरियनिसित ब पसण्णदिट्ठी । देवीहि य 'अहो ! अच्छरियं, सामी जं जंगमपवरो होइऊण धावरो सि जाओ, सुहोइएण थ तए कहं सी-उण्ह-वरिसनिवायं सहियं ?' करुणं भणंतीहि बंदिओ । तओ य णाहिं वलीओ वेड्डिया । वंभीए सरस्सईए व पच्चक्खेणं भणिओ—जेट्ठज ! ताओ आणवेइ—न मायंगामिरूढस्स केवलनाणसंपत्ती हवइ.
- 5 गम्मउ तित्थयरसमीवं । तं च से वयणं अमयमिव सुइपहसुवगयं विमुज्झमाणलेस्स । 'दुट्ठु कयं, जं तिलोगगुरुपादमूलं न गओ' धितयंतो अपुव्वकरणं पविट्ठो । चलियमो-हावरणंतराएण य पादो चालिओ, उप्पण्णं च से केवलं, ताहिं बंदिओ । अहासणिणएहि य देवयणहिं मुक्काओ पुप्फवुट्ठीओ, थोउं च सुतिमहुरं पवत्ता । सो वि बाहुवली सवण्णू गतो भयवतो उस्सभसिरिसमीवं, अइगओ केवलपरिसं । वंभी वि सपरिवारा गया
- 10 तित्थयरपादमूलं साहियकज्जा ।

- कयाइं च आइच्चजसेण रण्णा सोमप्पभेण य कओ सैमवाओ—अम्ह रायाणो भिचा, जइ तेसिं धूयाओ दाहाओ तओ गव्विया भविस्संति । अम्हं दुवे कुलाणि प्पभवंतु, परोप्परं च कण्णादाणं तओ सोहणं भविस्सइ ति । बाहुवलिंवसे य अजिय-जय-संजय-विजय-वेजयंत-संख-मेहरह-समविंदु-धुंधुमारअतीतेसुं असंखेज्जेसु, सणकुमार-संति-
- 15 कुंधु-अर-सुभोमेसु य चक्कवट्ठीसु अतीतेसु, भवसिद्धीयनरखईसु य, पगासे बाहुवलीवंसे तिणपिगू नाम राया आसि; तस्स अहं भगिणी । तस्स पुण तव पिबणो अयोधणस्स भगिणी सच्चजसा नाम महादेवी, तीसे पुत्तो महुपिगलो नाम राया ।

- तं पुत्त ! एवं काले अतिच्छिण भरह-बाहुवलीवंसगामिणीओ कण्णाओ आसि. 'तुमं भरहस्स पढमचक्कवट्ठीणो वंसे जाया, ण जाणामि कं रुवमोहिया वरइस्सति' तिं मे रुणं ।
- 20 ततो सुलसाए भणिया दितिदेवी—अम्मो ! न नमाओ कुलघम्मो विणस्सिहिति. अहं महु-पिगलं चेव रायमज्जे वरइस्सं ति ॥

- एवं सोऊण मंदोदरी 'एस से परमत्थो' ति चित्तेऊण थोवंतरे समोत्तरिऊण देवीस-मीवमुवगया । दितीए सभवणमइणेऊणं पूइया विसज्जिया य । सगरस्स णाए कहियं—निम्माओ देव ! सयंवरो ति । तेण पुच्छियं—कहं ? ति । तीए जहासुयं कहियं ति । 'केरिसी
- 25 सा दारिय ?' ति पुच्छिया साहवि—तिलोयसुंदरि ति, न सका तीसे एकाए जिन्माए रुव-सिरि वण्णेउं. सिरि जइ तारिसी 'कयत्थ' ति तकेमि, सुरयहूणं पि विन्हयजणणी । जह जह य वण्णेइ मंदोदरी सुलसारूवातिसयं तह तह सगरो मदणवाणभायणं जातो ।

- विस्सभूइयस्स णेण विरहितेहिं कहियं—सुलसा कण्णा जइ मम न होदिति भारिया किं मे रजेण रायभावेण य ?, किं च मे जीविएण ? भगमणोरहो ति. तं चित्तेहिं, कहं मम
- 30 सा हय्यवर्मासं पावेज ? ति. विक्रमेण ? उवादेण ? ति । तेण भणिओ—सुण राय !, जइ वला हरसि कण्णं तो यज्झो भविस्सति रायसेण्णस्स. उवायं तहा हं चित्तेमि जहा तुमं

१ संकेओ एी ३ ॥ २ °दाणं भवि° कयं° शा° विना ॥ ३ अत्रियजस-जय-विजय° एी ३ संसं ॥

४ 'सु संसे° शा° विना ॥ ५ ति तओ मे एी ३ ॥ ६ °सं भविज इति शा° ॥

सुलसं कण्ठं लट्भसि. अकल्लकं करेहि ततो सयंवरदिवसो अतिच्छिहिति. उवाओ य सुसंधी भविस्सति. ततो 'अकल्लो अहिराया सगरो' ति संविग्गो अंओधणो भविस्सइ, समागओ य खत्तिर्यजणो ति । तेण विस्सभूइमएण गेलणं दरिसियं । इयरेण तंवपत्तेसु तणुगेसु रायलक्खणं रएऊणं तिहलारसेण तिम्मिऊण तंवभायणे पोत्यओ पक्खित्तो, निक्खित्तो नयरबाहिं दुघावेढमज्जे । सगरेण य विस्सभूइमएण से उवागया रायाणो 5 भणिया—जावाइहं सहो होमि ताव सहिया कत्थइ पदेसे यावीओ पोक्खरिणीओ रणावेह कित्तिहेउं । 'तमेवं भवउ' ति सघेहिं पडिवण्णं । विस्सभूइणा य निहाणभूमी दंसिया—इमा आसण्णोदगा । तत्थ य णं खम्ममाणे कलसो दिट्ठो । आणीओ य रायसमीवं । 'किं होज्ज एत्थं ?' ति उग्घाडिओ, (मन्थाप्रम्-५३००) दिट्ठो य पोत्यओ । 'धुवं एत्थ निहीपरिमाणं लिहियं' ति उग्घाडिओ पोत्यओ, परिमज्जिओ वाइओ य विस्सभूइणा । तत्थ लिहियं—10

कंको रिसी जयसत्तुणा पोयणाहिवेण रणा पुच्छिओ 'भयवं! जयनामा चकवट्टी चोली-
णो, पुरओ केरिसा रायाणो भविस्संति आगमिस्से जुने ?' भणति—सागेयाहिवो सगरो नाम राया भविस्सति । तस्स य जा सरीरागिती सा लक्खणसंजुत्ता वणिगया । [* सगरो हिईणिर-
विखयं च *] तस्स य सुलसा नाम अगमहिंसी भविस्सइ अओहणरायदुहिया, सा य मंदो-
दरीअहाकहिया वणिगया । जे य पहाणा रायाणो जेसु जेसु देसेसु तेसिं पि य जहादिट्ठाणि 15 पसत्थाणि लक्खणाणि निवद्धाणि । महुपिंगलो य सवहा णिलक्खणो वणिगओ सुज्ज-काण-
गाण, मूयं-उध-बहिर-वडभेहिंतो [महु]पिंगलो अहमो विणीणिओ अब्भसिउ ण सको ति ।

ततो 'महुपिंगलो राया पुवरिसिनिदिओ' ति निब्भच्छिओ परिसामज्जे लज्जिओ निग्गतो । सगरो राईहिं पसंसिओ । खत्तियाणुमए य 'सुलसा पुवरिसिनिदिट्ठ' ति दिण्णा सगरस्स । महुपिंगलो वि तेण निवेएण पुत्तस्स रज्जं दाऊण तावसो पवइओ, तवमणुचरि- 20 ऊण जमस्स लोगपालस्स अमओ परमाहम्मिओ महाकालो नाम देवो जाओ । सगरो य सुलसाए सह भोगे भुंजति । महाकालो देवो विण्णायकारणो पटुट्ठो सगरस्स य, राईणं च जेहिं निब्भत्थिओ, विस्सभूइस्स य, सुलसाए य 'जं इमिणाए पढमो वरिओ, जा भम गती तीए सा अणुयत्तियवा होइ, 'असमत्ययाए वा पाणपरिचाओ कायवो' ति पटुट्ठो वहेवकामो वि 'थोवदुक्खाणि मारिज्जमाणानं होहिंति' ति नरयगमणहेउं तेसिं 25 धित्तंतो उवेक्खति दलियं विमग्गमाणो ।

नारय-पव्वयग-चसूणं संबंधो

इओ य चेईविसए सुत्तिमतीए नयरीए खीरकयंदो नाम उवज्झाओ । तस्स य पव-
यओ पुत्तो, नारओ नाम माहणो, वसू य रायसुओ । सेसा (सीसा) य ते सहिया वेयमारियं पढंति । कालेण य विसयमुहाणुकूलगतीए कयाइं च साह दुवे खीरकयंदपरे भिक्खस्स 30 ठिया । तत्थेगो अइसयनाणी, तेण इयरो भणिओ—एए जे तिणिण जणा, एएसिं एको

- राया भविस्सइ, एगो नरगगामी, एगो देवलयगामि ति । तं च सुयं खीरकदंबेण पच्छ-
 णदेसट्टिएण । ततो से चिंता समुप्पण्णा—वसू ताव राया भविस्सइ. पद्य-नारयाणं
 को मणे नारगो भविस्सइ ? ति । तेहिं परिच्छानिमित्तं छगलो णेण कित्तिमो कारिओ ।
 लक्खरससगग्गं च कारिऊण णारओ णेण संदिट्ठो—पुत्त ! इमो छगलो मया मंतेण
 ५ थंभिओ, अज्ज बहुलट्ठमीए संता(झा)वेला, वधसु, जत्थ कोइ न पस्सति तत्थ णं वहेऊण
 सिग्गमेहि ति । सो नारओ तं गहेऊण निगगओ ‘निस्संचारए रच्छाए तिमिरगणे पच्छ-
 ण्णं सत्थेण वहेमि’ ति चित्तेऊण ‘उवरिं तारगा नक्खत्ताणि य पस्संति’ ति वणगहणम-
 तिगतो । तत्थ चित्तेइ—वणस्तइओ सचेयणाओ पस्संति । देवकुलमागतो, तत्थ वि देवो
 पस्सति, ततो निगतो चित्तेति—भणियं ‘जत्थ न कोइ पस्सति तत्थ णं वहेयव्वो’ तो अहं
 १० सयमेव पस्सामि. ‘अवज्झो एसो नूनं’—ति नियत्तो । उवज्झायस्स जहाविचारियं कहेइ ।
 तेण भणिओ—साहु पुत्त ! नारय ! सुट्ठु ते चित्तिंयं. वध, मा कस्सइ कहयसु ति एयं
 रहस्सं ति । वित्थियारईए य पद्यओ तहेव संदिट्ठो । तेण रत्थामुहं सुण्णं जाणिऊण
 सत्थेण आहतो, सित्तो लक्खारसेण ‘रुहिरं’ ति मण्णमाणो सचेलं ण्हाओ, गिहमागतो
 पिउणो कहेइ । तेण भणिओ—पावकम्म ! जोइसियदेवा वणप्फतीओ य पच्छणचारिय-
 १५ गुज्झया पस्संति जणचरियं. सयं च पस्समाणो ‘न पस्सामि’ ति विवाडेसि छगलगं.
 गतो सि नरगं. अवसर ति । नारदो य गहिअविज्जो खीरकयंबं पूएऊण गओ सयं
 ठाणं । वसू दक्खिणं दावकामो भणिओ उवज्झाएण—वसू ! पद्यकस्स समाउयस्स
 रायमावं गतो सिणेहजुत्तो भविज्जासि. एसा मे दक्खिणा, अहं नहंते ति । वसू च
 राया जातो चेईए नयरीए । अडवीए य वाहेण ‘मिगं वहेमि’ ति सरो छूढो । आगास-
 २० फलिहपत्थरत्थिओ मिगो न विट्ठो, नियत्तो सरो । संकिण्ण वाहेण सरपहजाइणा विण्णा-
 ओ फलिहो । ‘एस रायजोगो’ ति रुक्खे तच्छेऊण अभिण्णाणनिमित्तं वसुमंतिस्स
 कहेइ । तेण पूइओ । आणाविओ फलिहपत्थरो । तत्थ ठवियं रायसिंहासणं । जेहिं आणीओ
 मणी ते सद्धारा विणासिया रहस्सभेदभीएण मंतिणा । सीहासणट्ठितो य आगासत्थिओ
 दीसइ जणेणं । ततो रगइं गतो ‘उवरिचरो वसु’ ति । खीरकदंबो य कालगतो । पव-
 २५ यओ उवज्झायत्तं करेइ । पद्यसीसा य कयाइं णारयसमीवं गया । ते पुच्छिआ नारएणं
 वेयपयाणं अत्थं वितव्हं वण्णेति, जह—‘अजेहिं जठियव्वं’ ति, सो य अजसदो छगलेसु
 तिवरिसपज्जुवसिएसु य वीएसु वीहि-जवाणं घट्टए, पद्यसीसा छगले भासंति । नार-
 एण चित्थियं—वज्जामि पद्यसमीवं. सो वितहवादी भोएयव्वो, उवज्झायमरणदुक्खिओ य
 इट्ठव्वो—ति संपहारिऊण गतो उवज्झायगिहं । वंदिया उवज्झायिणी । पद्यओ य संभा-
 ३० सिओ—अप्पसोगेण होएयव्वं ति । कयाइं च महाजणमज्जे पद्यओ ‘रायपूजिओ अहं’

ति गविओ पण्णवेति—अजा छगला, तेहिं य जइयत्वं ति । नारएण निवारिओ—मा एवं
 भण. समाणो वंजणाहिलावो, अत्यो पुण धण्णेसु निपवति दयापक्खण्णुमतीए य ति । मो न
 पडिवज्जति । ततो तेहिं समच्छरे विवादे वट्टमाणे पघयओ भणति—जइ अहं वितहयादी
 ततो मे जीहच्छेदो विउसाणं पुरओ, तव वा । नारएण भणिओ—किं पइण्णाए ? मा अधम्मं
 पडिवज्जह. उवज्झायस्स आदेसं अहं वण्णेमि । सो भणति—अहं वा किं समईए भणामि ? अहं 6
 पि उवज्झायपुत्तो, पिउणा मम एवमातिक्खियं ति । ततो नारएण भणियं—अरि व ने तइयओ
 आयरियसीसो पत्तियहरिकुलेप्पसूओ वसू राया उवरिचरो, तं पुच्छिमो, जंणे सो छवति
 तं पमाणं । पघइएण भणियं—एवं भवउ ति । ततो पघएण माऊए कदियं निवादेत्तु ।
 तीए भणिओ—पुत्त ! दुट्ठ ते कयं. नारओ पिउणो ते निजं सम्मओ गहण-धारणासंपण्णो ।
 सो भणति—मा एवं संलवसि. अहं गिहीयमुत्तयो नारयकं वसुवयणवैदिहयं छिण्णजीहं 10
 निवासेमि. दच्छिहिं ति । सा पुत्तस्स अपत्तियंती गया वसुसमीवं । पुच्छिओ य तीए
 सदेहवत्थुं—किह एयं उवज्झायमुहाओ अवधारितं ? ति । सो भणति—जइ नारओ भणति
 तह तं, अहमवि एयंवादी । ततो सा भणति—जइ एवं तुमं सि मे पुत्तं विणासेतओ, तओ
 तव समीवे एव पाणे परिचयामि-त्ति जीहं पगद्धिया । पासत्थेहिं य वसू राया भणितो—
 देव ! उवज्झाइणीए वयणं पमाणं कायवं. जं चेत्यं पावगं तं समं विग्गेजिस्सामो 15
 ति । सो तीसे मरणनिवारणत्थं पासत्थेहिं य माहणेहिं पघयगपक्खिण्णिं गाहिओ । ततो
 कंहं चि पडिवण्णो ‘पघयपक्खं भणित्स्स’ ति । ततो माहणी कयकजा गया सगिहं । विउय-
 दिवसे जणो दुहा जातो—केइ नारयं पसंसिया, केइ पघयं । पुच्छिओ वसू—भण किं
 सच्चं ? ति । सो भणति—छगला अजा, तेहिं जइयत्वं ति । तस्मिं समए देवयाए सच्चपक्खि-
 काए आहयं सीहासणं भूमीए ठवियं । वसू उवरिचरो होऊण भूमीचरो जातो । अवलो-20
 इया णेण पोत्थाहका द्विया । तेहिं भणिय—सो चेव ते वाओ अवलंघियवो ति । सो मूढ-
 याए भणति—जं पघओ भणति तहा सो अत्यो । नारएण भणिओ—राय ! अनुयत्तिओ
 पघओ. इयानिं पि सच्चमवलंबहं द्विओ य धरणिवट्ठे । तैवो दिवचोतिओ ‘ते उद्धरामो अम्हे’
 ति भणंतो चेव रसातलं अहिगतो । धिकारिओ पघओ ‘विणासिओ णेण राय’ ति । तदंतरे
 अवकंतो नारओ । कुमारा य वसुमुया अट्ट कमेण अहिसित्ता विणासिया देवयाए । एयस्मि 25
 समए महाकालो देवो ‘लद्धो सहाओ’ ति माहणरूवं काऊण पघयसमीवमुवगतो । रोयमाणो
 पव्वयकेण पुच्छिओ—किं रोवसि ? ति । सो भणति—सुणाहि पुत्त !—विण्ह उदंको पव्वत्तो
 खीरकयंव संडिल्लो ति गोयमस्स सीसा पंच. तत्य अहं संडिल्लो ति. मम य खीरकयंवस्स
 य अतीव पीई आसि, तं मयं सोऊण तुह समीवमागतोऽहं. जं तेणाऽऽगमियं तं ते गाहेमि
 ति । तेण ‘तह’ ति पडिवण्णं । ततो देवो सुत्तिमतीए मारिं उवदंसेइ, पमुवहमते य 30

- रण्ण भणति—पव्वयय ! पुत्त ! संतिं करेहि जणस्स, इमे पढसु मंते ति । सद्धिं च देवसहस्साणि आभिओग्गाणि पव्वयगपचयए तथा संसिया कहंति—पसु अन्हे देवा जाय ति । विमाणेयया दंसंति अप्पाणं । विम्हिओ जणो—अहो ! अच्छरियं ति । मारी पसरिया घरे घरे । वसु वि य ससरीरो दरिसिओ जणस्स । मंतपभावपडिरत्तो पडिओ संडिल्ल-
 5 देवस्स पव्वयगस्स य । ततो सगरविसए मारी विडविया । सुयं च सगरेण—चेदीविसए माहणा संतिकरा अत्थि ति । अब्भत्थिया य गया पव्वयग-संडिल्ल । तत्थ य पसुहि संती कया । दंसंति य आहिओग्गा देवा—अन्हे पसवो आसी, पव्वयसामिणा मंतेहि ह्या देवा जाय ति । सगरो दट्ठण पाडिहेरं भणति—सामि ! जहा हं सुगतिगामी भवामि तहा मे कुणह पसायं । संडिल्लेण भणिओ—तव रज्जं पसाहमाणस्स बहुं पावं. सुण, विहीए
 10 जहा सगगामी भवंति मणुस्सा । ततो अस्समेह-रायसुयाइहिं कया विहाणरयणा, सुणाविओ य सगगमणफलं च । जायसद्धो सगरो सेसया रायाणो विस्सभूती य । सगरो आसमेहेण दिक्खिओ, सुलसा य पत्ती; विस्सभूती उवज्झायो सत्ताणं च बहूणं वहं कारा-
 ✓ विओ । अंते य सुलसा आसमेहेण भणिया—जोणं फुससु, तो विमुक्कपावा सगगामिणी भवि-
 ✓ स्ससि ति । देवेण य (ग्रन्थाप्रम्-५४००) तेणं गहिया, सुमराविया य सयंवरमहुपिं गुज्झणं ।
 15 सा ति व्ववेयणापरिगया मउयसहावयाए धरणगंमहिंसी जाया । रायसुएण य दिक्खिओ सगरो । जणसंभारं च गंगा-जउणसंमागमे दिवायरदेवो रायसुओ नारयवयणेण गंगाए पक्खियति । संडिल्लो पुच्छिओ—को संभारं अवहरइ ? ति । भणइ—रक्खसा देवपीणगं असहंता अवहरंति. थावेज्ज उसभसामिपडिमा । यविया य जणरक्खणनिमित्तं । ततो दिवायरदेवो नारयं भणति—अज ! इयाणि मम एएसिं पावकम्माणं न जाइ विग्घो काउं.
 20 विज्जापडिआओ भवति विज्जोहराणं जिणपडिमाय अवराहं करेताणं. सं इयाणि मज्झत्था होहामो. किं वा अन्हे एएहिं दुक्कएणं संबज्झिस्सामो-त्ति ठिओ सह नारएण । ततो सो संडिल्लो सगरं भणति—कैरंतु मे इट्ठया, कलेवराणि जंगमाणं सत्ताणं विविहंणि पक्खि-
 विज्जण कइमवावीसु, कुहियाणं अट्ठीणि उट्ठरिज्जंतु ; जाहे किमिपुंजा इव जाया संतो तीए मट्ठियाए य इट्ठो किज्जंति अक्खनिवंधपमाणाओ, तओ अंगुलं सेसपागेहिं हीणाओ
 25 भवंति । गाहाविओ सगरो । ततो घय-महु-वसाओ आवागे रयंतेहिं पक्खिपंपंति थरे थरे । तेण वीसगंधेण सिरीसिवाणि अंइंति किमि-पिपीलिका य । ताहि य इट्ठकाहिं चित्ती कीरइ अगार्ययपयट्ठियपुरिसपमाणा । छगला आसा पुरिसा य वहिज्जंति पयाग-पइट्ठाणमज्जे

१ कसं० संसं० विनाअय्य-ससेहेण मे० । ससेहेण शां० । ससोहेण ही ३ गो० गो ३ ॥

२ ०० गहिं कसं० संसं० गो० गो० वा० विना ॥ ३ संसंमे शां० ॥ ४ अणार्यमणं त्रिं शां० ॥ ५ शां०

विनाअय्य-परितु ही ३ क ३ गो ३ । धीरउ उ० मे० ॥ ६ एहणं ० शां० विना ॥ ७ उवरिं शां० ॥

८ ० तो तेअवसिकाय इट्ठिं शां० ॥ ९ गा विज्जं उ २ मे० ॥ १० निवदप शां० ॥ ११ थरं थर शां० ॥

१२ अट्ठि क ३ गो ३ उ० मे० ॥ १३ पयवहिट्ठियं शां० ॥

पण्णपण्णं दिवसे । फल्लकल्लं च पंचपंच वहुंति; वित्तिओ आएसो—चवसंहायं पंच पंच वहुंति सत्ताणि । दक्खिणलोभीय य समागया बहवे दिया पसंसंति पद्य-संडिहे ।

नारएण य भणिओ सगरो राया—पद्यगेण वसुराया णिहणमुवणीओ. मा एतस्स पावकम्मस्स सोऊण पाणवहं करेह ति । सो भणति—संडिहसामी पव्वयओ य मम हिया कामं, जं एते उवदिसंति तं मे पमाणं, तव न करेमि वयणं. जेण सि अत्थी तं गि-5 णिऊण वेषसु, अवसरत्ति । सो एवभगपणओ दयाए दिवाकरदेवेण सह रायसुएण अव-
कांतो । सगरस्स य दढकरणत्थं रातीण य वसू महाकालेण दंसिओ विमाणगतो । वीसंभूती य 'विहि' ति पुयं पज्जाइओ । सगरं पि गहियनिरयगतिसंवळं जाणिऊण, 'ससरीरं सगं नेमि' ति भावेऊण, संभारिय वेरकारणं निवाडेति अंकमुही सेणमुही महाचुही य किर-
यरुविणीओ । तत्थ य सोमवही, तं छिदिऊण सोमपाणं । एत्थ य किल पयारया बहुका 10 तं 'दित्तिपयाग'न्ति युचति तित्थं । परमत्थमयाणमाणेहिं य 'पयागं' ति पयासियं ।

दिवागरदेवो य कुमारो य वेदसामपुराहिवो जातो । बुह-विबुहाणं च साहणं तम्मि समए गिरितहे केवलनाणुप्पत्ती । अहासन्निहिया य देवया य महिमानिमित्तं उवागया । देवुज्जोयविन्धिओ य दिवाकरदेवो राया नारयसहिओ वसुवगतो । वंदिय केवलं पुच्छइ सगरगतं । केवलीहिं य से नरगगमणं वेरनिज्जामणं च महाकालदेवपवत्तं कहियं । तं 15 च सोऊण णारओ पद्यओ भीओ संसारगमणस्स । सिद्धा य बुह-विबुहा केवलिणो । इहेव नारयसुयाणं दिवाकरदेवेण गिरितडगामो दिण्णो । तेहिं बुध-विबुहोहियाओ पडिमाओ थावियाओ आयवणे ।

एवं महाकालदेवचरियं इह परंपरागयं ति । जा संडिहऽट्ठाणुमयाणुसारिणी गंध-
रयणा सो अण्णारिओ वेओ ॥

20

वसुदेवस्त वेयञ्जयणं तत्परिक्खा य

इहं च आसि नारओ, तस्स सुओ सारओ, ततो वहुरओ, परओ मरुमरुओ मरुभूर्ह नारओ वीसदेवो सूरदेवो ति परंपरेण सामिणो इमस्स गामस्स. ततो खंदिल! देव-
देवस्त सुया सोमसिरिदारिया परमरुववती न सक्का पागयमाणुसेण बुह-विबुहपुरओ वेयं समज्जिणंति(ती) । तओ मया भणिओ—वेयं दुविहं पि पढामि ति, कुणइ पसायं ति तेण 25 तहवभेय(?)समागंणसु वेयवाइसु ममं परिसऊण देवदेवो वंभदत्तं पुच्छति—कओ एए आगय? ति । तेण भणियं—मम गिहे सज्जायपसंगेण चिट्ठंति मागह ति । तेण भणियं—
दुहु कयं जं न ममं कहियं । तओ न कोइ वेयविऊ अणुओगं दावमिच्छति । तुसिणीया परिस्ता थिमियसागरो इव ठिया । भोइएण भणियं—जइ ता कोइ न उच्छइइ वुत्तं, गच्छंतु जहागयं माहणा. पुणो समागमो भविस्सइ ति । ततो मया भणियं—पुच्छंतु अहि-30 कया, कयाइ अन्हे भणिस्सामो । पुच्छिओ य । मया सरोववणं अखलियं भणियं, तस्स

- परमत्यो अवितहाणुवाई अत्यो त्ति । तओ^१ भोइएणं लवियं—भो ! सुणह वेयपारगा !, जो वा अहियविजो, अब्बुवगच्छइ मेसिं वेयपारगाणं बुद्धाणं पुरतो पुच्छं णिवत्तेउ । ततो न कोइ वेयविऊ अणुओगं दाउमिच्छति । तुसिणीया परिसा यिमियसागरोवमा ठिया । तओ अहं लविओ उवज्झाएणं—भइसुह ! पावसु पुच्छाए फन्नारयणं त्ति । तओ 5 समुद्धिओ, कओ मे प्रणामो जिणाणं । दिट्ठो हं बहुजणेण अणुओगसमागएणं कोमुइचंदो गीवाससुल्लसंतजन्नोइयपवित्तो । तओ मे लविया वेयत्थपारया बुद्धा—पुच्छह^२ धो जत्थ संसओ^३, जत्थ जं वा पुच्छेयव्वयं । तओ गंभीरयानिग्गोसवायं सोऊण विन्हिया अणुओगगया लवंति—सम्माणिओ एएणं पुच्छाहिकारो त्ति कहेइ से इमा कुडविसय-क्खरा वाय त्ति । तओ हं लविओ बुद्धेहिं—भो पियस्सरुव ! कहयसु, को वेयस्स पर- 10 मत्यो^४ ? त्ति । ततो मया लवियं—नेरुत्तिया भणंति—विय जाणे; तं वियंति, तेण वा विदंति, तम्हि वा विदंति वेओ भण्णति. तस्स परमत्यो अवितहाणुवाई अत्यो त्ति । तओ परितुट्ठा वेयपारगा, लवियं च—तस्स किं फलं ? त्ति । मया लवियं—सो विज्जाण-फलो त्ति । तेहिं लवियं—विण्णाणस्स किं फलं ? । मया लवियं—विरई फलं त्ति । तेहिं लवियं—विरई किंफला ? । मया लवियं—संजमफला । तेहिं लवियं—संजमो किंफलो ? । 15 मया लवियं—अणासवफलो । तेहिं लवियं—अणासवो किंफलो ? । मया लवियं—तवोफलो । तेहिं लवियं—तवो किंफलो ? । मया लवियं—तवो निज्जरफलो । तेहिं लवियं—निज्जरा किंफला ? । मया लवियं—केवलनाणफला । तेहिं लवियं—केवलनाणं किंफलं ? । मया लवियं—अकिरियाफलं । तेहिं लवियं—अकिरिया किंफला ? । मया लवियं—अओगफला । तेहिं लवियं—अओगया किंफला ? । मया लवियं—सिद्धिगमणपच्चवसाणं अवावाइसुहफला वत्ति । 20 तओ परितुट्ठा वेयपारगा । जमगसमगं मम साहुकारेण पूरियं गगणं परिसापहाणेहिं । बुट्ठेण भोइएण 'देवाण नूणं एको तेत्तीसाए' त्ति पत्तंसिज्जमाणो नीओ घरं, पूइओ वत्था-ऽऽभरणेहिं । सोहणम्मि य दिणे सोमसिरी दिक्खिया, अहं च । उवणीयाणि मो चावरंतयं । दिट्ठा य मया सोमसिरी पसत्थसुह-नयण-दसण-कर-चरण-जहण-थणकलस मज्जणविहीए । तीसे पाणिं गाहिओ मि । रमासि य तीए सहिओ रईए विव कामो । पस्सइ मं माहणो देवय- 25 सिप । बुह-विबुहाण य णिकेते कयाइ दियौवओ पुच्छंति य मं छागमेसु । अहमवि पमवंतो चउगयस्स भणामि निन्नयं । एवं मे तत्थ गिरित्ठे वसंतस्स वसति सुहेण कालो त्ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरइए वसुदेवहिंढीए
सोमसिरिल्लभो पंचमो सम्मत्तो ॥

सोमसिरिल्लनमं० ३९८ अ० ९. सयंमन्यामम—५४७२-९.

१ ए० इ विनाज्यय—ओ भाएणं क इ गो इ उ० मे० । ओ भाणएणं दां० ॥ २ भो ! जं दां० ॥
३ ओ जं दां० ॥ ४ सुहं दां० विना ॥ ५ या पुं दां० विना ॥ ६ गिरिइ क इ ॥ ७ सोमसिरी-
छंभो पंचमो सम्मत्तो इतिवत्ता पुत्तिना दां० ॥

छट्टो मित्तसिरि-धणसिरिलंभो

कयाहं च पस्सामि बहिया गामस्सं इंदजालियं । तेण णागकुमारा णग्गोहपायवम-
रिसया दंसिया । मया चित्तियं—एस विज्ञाहरो केणइ कारणेण इहागतो, एएण सह का-
यवो संगमो त्ति । पुणो य मे बुह-विबुहायतणे य दिट्ठो । सो मं आवरेण पुणो पुणो
निज्जायइ । मया पच्चभिन्नाओ—एस सो विज्ञाहरो त्ति । पुच्छिओ य—भणइ किमाग- 5
मणं ? किं वा कीरउ ? त्ति । सो पुण सुणेऊणं विरहे ममं भणति—भदमुह ! अहं विज्ञा-
हरो, अस्थि मे दुवे विज्ञाओ सुहसाहणाओ सुंभ-निसुंभाओ उप्पय-निप्पयणीओ, ताओ
तव देमि । तुमं सि तासिं भायणं । जं पुण बलिविहाणं तं अहं सव्वं उवणेमि । तुमं कालच-
उहसीए एगागी ममं मिलसु । अट्टसहस्साऽऽवत्तिया य ते विज्ञा सिज्झिहिति त्ति । मया
पडिवण्णं । उउहसीए य उववासिओ । गहियाओ विज्ञाओ । भणिया य मे सोमसिरी— 10
नियमो मे को वि, आययणे वसिस्सं त्ति । सोमसिरिं आपुच्छिऊण ‘मा कस्सइ कहे-
ज्जासु’ त्ति निग्गओ वियाले । तेण णीओ मि पच्चयविवरं छिण्णकडगसंसिंए य पएसे ।
कयं बलिविहाणं । भणति—आवत्तेह विज्जं, अट्टसहस्से य पुण्णे विमाणं उवयति तं
आरुह णिस्संको । सत्तट्ठतलगाणि उप्पइओ य इच्छाए निवत्तणि आवत्तेति ततो उवयइ ।
सिद्धा एय ते विज्ञा । अहं नाऽइदूरे रक्खानिमित्तं अच्छिस्सं-ति अवकंतो । अहं पिं 15
जवामि एगचित्तो । उवइयं च विमाणं पंटाजालकणरवंतं विविहकुसुमदामसुरहिगंधं ।
तत्थ य मज्जे आसणं । मया चित्तियं—सिद्धा य मे विज्ञा, आरुहामि विमाणं-ति संपहा-
रेऊणं आसीणो आसणे । उप्पयत्ति य सणियं सणियं । थोवंतरमुप्पइयं तं पच्चयकडगाणुसारेण
‘पत्तं समं’ त्ति तक्केमि । पउत्तं एक्कदिसाहिमुहं, णीणुन्नएसु रलंतं वधति । उप्पण्णा मे
चित्ता—जहा पच्चयभित्तिमणुसरति, णिणुण्णयं च गच्छति रलमाणगतियं, तहा कोइ पओगो 20
होज्जा । तो उवयाणि आवत्तेमि त्ति । आवत्तिए वि वधति । मणुस्साण य परिस्समजणिय-
मुस्साससदमाकण्णेमि । विमायं च, दिट्ठा य मया तत्थऽवक्खेवेण मणुस्सा कहं पि मं
निति । चित्तेमि—रज्जुओ ओसारियं नूणं एयं कित्तिमं विमाणं केण वि पुरिसेण पउत्तं कस्स
वि मएणं त्ति । अवइण्णो मि विमाणाओ । पच्छओ य मे लग्गा मणुस्सा ‘देव ! मा भाहि,
मा पलायसु, कहिं वा गच्छसि त्ति अम्हेहिं अनुवज्झमाणो ?’ त्ति जंपमाणा । अहं पि सिग्घं 25
पलायामि । जत्थ मंदायंति तत्थ वीसमामि । एवं तेहिं चिरं अनुगतो, न चातिओ गहेउं ।

दूरं च भमिऊण अवरण्हे सूरत्थमणवेलाए परिस्संतो तिलवत्थुगं नाम सज्जिवेसं
पत्तो । दुवारं च संवरियं । न देति मणुस्सा पवेसं । मया मणियं—अहं माहणो अद्वाणेण
परिस्संतो, देह मे पवेसं त्ति । ते भणंति—(ग्रन्थाम्रम्—५५००) अम्हे पोरिसायस्त वीहेमो.

- माहणो समणो वा होहिति, अवेलाए जो संचरति सो रसंतो खज्जति रक्खसेणं ति । एवं
 निरणुकंपे जाणिऊण गामेयगो, णातिदूरें गामस्स आययणं, तस्य य मि गतो । अइगंतूण
 य संवरियदुवारो पसुत्तो मि । अट्टरत्ते आगतो पुरिसो, सो उ महया सदेण भणति—
 उग्घाडेसु दुवारं पदिय !, मा ते कवाडं भंजेऊण बहिस्सं ति । तेण सदेण पडिबुद्धो मि ।
 5 मया भणियं—अवसरह, मा मे उणिहयं करेह, मा ते सिक्खावयं काहं ति । ततो रुद्धो
 सुदुयरं रवति । मया य उग्घाडियं दुवारं । परसामि य पुरिसं लउडहत्यं, महाकायं,
 अचेलं, परूढनह-केस-भंसुं, भायरदसणं च, नरवसाविस्सगंधियं, खंघेण गहिरतरदंसणं ।
 महया केसभारेण विलुलिण्ण तेण मे लउडो मुक्को, सो मया बंधिओ । गीवापएसे य
 पराटुत्तो, ततो मुट्टिजुद्धं लग्गो । आहम्ममाणो य मया महया सदेण रसति, ओस-
 10 रिओ य पुणो पुणो अभिहवति । अहमवि तस्स गायफरिसं परिहरंतो मुट्ठीय अग्गहत्थेहिं
 निवारेमि । गामजणो य तेण रवियसदेण पडिबुद्धो पढहसदं कलकलसदं च कैरेइ । गहिओ
 य अणेण अहं । मया 'एसणं परिभवियवो' ति पुरिसाओ बाहुंजुवलेहिं पीलिओ रहिरं व-
 संतो महया सदेण रसंतो पडिओ । अहमवि देवकुलमतिगओ, 'पभाए ण्हाइस्स' ति द्विओ ।
 संज्ञाकाले य साउहो वहुओ गामलोओ निग्गहो । दिट्ठो य णेहिं पुरिसाओ बाहिं
 15 देवकुलस्स गओ विव गेरुयघाउमूसिओ पडिओ । सदे य णेहिं कओ । मया य अवलो-
 इओ जणो; निगतो म्हि । समकं तेहिं मे कओ पणामो—'देव ! जीवह वहुणि चाससय-
 सहस्ताणि' ति । भणति—अन्हेहिं नायं—माहणो रक्खसेणं खइओ 'रवंतो भवसि' ति । तं
 सामी ! तुम्हे देवा, जेण इमस्स विसयस्स अकालमच्चू पुरिसाओ विणासिउ ति । ततो
 णेहिं सन्निवेसवहिं परितुट्ठेहिं इमस्स कलसट्ठसएहिं पुर्वि माहणेहिं ण्हविओ संतपूएण य
 20 वारिणा, पच्छा बुद्धाहिं धवलपडसंबुयाहिं । ततो पच्छा कण्णाहिं विचिचवत्थ-महा-ऽणु-
 लेवणाहिं दिसादेवयाहिं विव समागयाहिं वत्था-ऽऽभरणभूसिओ, तुडियनिनाएण य महया
 रहं सेयबलिवदसंपउत्तं आरोविओ मि । मंगलवयणाभिणंदिओ कयतोरणविभागं च पढा-
 गमालोवसोहियं पविट्ठो मि तिलवत्थुयं । कयवंदणमाला-पुण्णकलससस्तिरीए आवासपडि-
 दुवारं अवइण्णो मि रहाओ । अइगओ आवासं वित्थिण्णसयणा-ऽऽसणं । आसीणो मि
 25 आसणे । ततो महत्तरएहिं समवाएऊणं कण्णाओ रूववतीओ सदक्खिणां मालंक्रियाओ
 उवइवियाओ । विण्णवेंति य मनं—सामि ! तुम्हेहिं परिचातिओ इमो जणो तुहं श्याणि
 आणाविहेओ अन्नपमितिं । एयाओ दारियाओ पढाणकुलसंभूयाओ, ताओ भवंतु सुस्स-
 सिफाओ । पसायं कुणह ति । ततो मया भणियं—सुणह, अहं माहणो सज्झायनिमित्तं
 निग्गओ । अलं ममं वारियाहिं । पूजिओ नाम अहं एतीए य पडिबत्तीए, एसा मे तुट्ठी

१ डी १ विनाज्जय—'रितो महं दां० । 'रितो उ महं क १ । 'रिसाओ महं रो १ मे० ॥
 २ संघिययंणेण गहिरं उ २ मे० विना ॥ ३ करोति दां० ॥ ४ 'इयुगले' एी १ क १ गो १ ॥ ५ 'सेहिं
 खहं दां० विना ॥ ६ मि सयणासणे दां० कसं० विना ॥ ७ 'णम्मो अलं दां० विना ॥

जं तुम्हं सिवं. विसज्जिया य मया सुहभासिणीओ हांतु-त्ति कण्णायंदं विसज्जियं । ताओ ममं पुप्फेहिं देवमिव अवकरेऊण गयाओ सगिहाणि । पच्छिमकाले य अग्नेसिं दिज्जमा-
णीओ यि न इच्छंति भत्तारं 'अम्हं स एव भत्ता' ।

पुच्छिया मया बुद्धा—को एस पुरिसाओ ? ति । ते भणंति—सुणह—

सोयासपुरिसायस्स उप्पत्ती

5

कंचणपुराहिवस्स रण्णो एस पुत्तो सोयासो नाम मंसलोहो । रण्णा य कयाई अमा-
घाओ घोसिओ । वओ सोयासमणूसा वंसगिरीओ मऊरे आणंति कुमारस्स मंसनि-
मित्तं । सयस्स य वक्खत्तस्स कप्पिओ मऊरो विरालेण दितो । सो भीओ कुमारस्स
निगतो मंसहेउं—कथं लभेज्ज भक्खमभक्खं वा ? । तेण वालरूयं परिहाए सज्जमयमु-
ज्जियं दिट्ठं, तस्स मंसं चक्खं, भोयणकाले कुमारस्स सोयासस्स दिण्णं । 'रसियं' ति 10
मुत्त-भोयणो सूर्यं भणति—तुमं जाणमाणो अण्णया मम एरिसं न पयसि फीस ? ति । तेण
अमएण विण्णविओ—देव ! विरहे वो कारणं कहित्त्वं ति । तेण कयंजलिणा सच्चमूयं
कहियं । सो तुट्ठो, पूजितो तेण सूदो भणिओ य—सोम्म ! अलं अण्णेण मंसेण, पइदि-
वसं फीरउ जत्तो ति । ततो सयंमयाणि दाररूवाणि गवेसंति से मणूसा, अलभंता य
पच्छण्णं वहंति धाळणि । सो य गिट्ठो माणुसमंसस्स सेसाण न इच्छइ । पउरउवदवे य 15
रण्णा पच्छण्णं रक्खपुरिसा उविया । तेहिं गहिया कुमारमणूसा । तेहिं पुच्छिएहिं कहि-
यं—सोयासस्स सामिणो नियोगेण अम्हे अणाहमयगाणि जीजंताणि य विवाडेऊण मंसं
उवणेमो ति । परिधितेऊण रुट्ठेण रण्णा निविसयो आणत्तो । एगागी मारेऊणमाऽऽनं
पउलियगं च माणुसमंसं रायइ । रक्खसेण अहिदित्तो भमंतो इमं भूमिमागतो । विसओ
तस्स मएण इहमावासिओ । तो जं पत्तति तं एकेजेव लउडप्पहारेण मारेऊण रायति । 20
सावहं पि जजं न गणेइ । तो तुम्हेहिं जणो परित्ताइओ ति ॥

उवणीयं मे भोयणं । समागयाणं दीणा-ज्जाहाणं दिण्णं भोयणं, दिण्णसेसं भुंजामि ।
वसिऊण य तत्थ निग्गओ, गओ मि अयलगगामं । तत्थ रायपहे एकस्स सत्थवाहस्स
आवणं अल्लीणो । तेण अट्ठमुट्ठेऊण दिण्णं आसणं । मुहुत्तवरेण थ लाभो मंहंतो लट्ठो ।
तेण वि नीओ सगिहं । मज्जिओ मि सोवयारं । मुत्तभोयणस्स य मे पणओ कहेइ— 25
सुणह सामि !—अहं धणमित्तो नाम वइसजाइओ, सिरि मे भज्जा सरिसकुलसंभवा,
तीसे दुहिया मित्तसिरी दारिया । सा मया नेमित्तियस्स कहिया—पस्स ताव दारिकं,
फेरिसी से भवियवया ? । तेण लक्खणाणि पत्तिऊण भणियं—एस पुइइपइणो भारिया
भविस्सति । मया भणिओ—कथं सो ? कहं वा विण्णायवो ? ति । सो भणति—जम्मि
ते पात्तट्ठिए सयसहरसगुणो लाभो भविस्सति, तक्खणादेव तं जौणिज्जासि ति । तं एस 30
दारिया तुम्हं सुस्सुत्तिया होउ ति ।

ततो सोभणे दिवसे पाणिग्गहणवेलाए आणिया मित्तसिरी सिरीसकुसुमसुकुमालसरीरा, सरससरहन्तयणलोभणमुही, सुहकमलभूसणकसणतारकालंकियनयणजुयला । विहीय पाणिग्गहणे वित्ते उवट्टविया सोलस कोडीओ सत्थवाहेण । ततो रमामहे सह तीए महुर-तरभासिणीए ।

- 5 तस्स य गिहस्स समीवे सोमस्स माहणस्स दइया सुमंदा नाम माहणी । तीसे पंचण्हं दारगाणं अणुमग्गजाया भगिणी धणसिरी नाम दारिया । पुत्तो य से एक्को, सो मेहावी लहो । ततो मे कहेइ मित्तसिरी—अज्जउत्त ! सोमस्स सुओ एस दारओ असत्तो वेयं पढिउं, तेण दुक्खियाणि माहणाणि. सक्केज्ज वो तिगिच्छं काउं जेण अज्जयणजोगो भवे । मया भणिया—तव पियनिमित्तं वत्तिस्सामि त्ति । ततो से मया कत्तरीए जीहा-
10 तंतु सिग्गयाए कसिणा छिण्णा, रोहणाणि से पउत्ताणि । ततो विसदवाणी संवुत्तो । वुट्ठेहि य मे धणसिरी महमासवणसिरी विव रुविणी उवणीया—देव ! जीवाविया अन्हे दारयं तिगिच्छंतेहि । सो य मे दारओ वेयं पाढिओ, थोवेण कालेण बहु गयं । ततो हं दोहिं वि मित्तसिरी-धणसिरीहिं सहिओ कीलमाणो तत्थ वसामि किञ्चि कालं ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहए वसुदेवहिंडीए मित्त-
सिरि-धणसिरिलंभो उट्ठो सम्मत्तो ॥

15

मित्तसिरि० ग्रन्थाग्रम्-१००-६. सर्वग्रन्थाग्रम्-५५७२-१५

सत्तमो कविलालंभो

- उप्पण्णवीसंभाण य सिं दोण्ह वि जणीणं कहिओ मे पुच्छंतीणं पभवो सच्छंदविहारो य । ततो परिओसविसप्पमाणसोभासमुदयाओ संवुत्ताओ । अण्णया य पयहिज्जण निग्गतो
20 मि^३ गओ वेदस्सामपुरं । तत्थेव वहिया 'वीसमामि' त्ति उज्जाणमतिगतो । पस्सामि य तरुणजुवत्ति एवाए बुद्धाए डहरएहि य चेडरूवेहिं सहियं उववणदेवयामिव किं पि हियय-
गयमत्थमणुर्धितयंती लेप्पयजुवतिमिव निचलच्छी शायमौणी अच्छइ । ततो सा ममं पस्समाणी सहसा उट्ठिया, कंठे गहेऊण परदिता—सहदेव ! वल्लह ! देवर ! कओ सि ? त्ति । ततो कुसु-
मियाऽमोगच्छायासणिसणस्स मे कहेइ रोवंती—इहं कविलस्स रण्णो महऽस्सपती
25 पिया मे वसुपालिओ नाम, तस्साहं दुहिया वणमाला णाम. सा हं पिउणा कामरूवातो नरवइनिओएण कयाइं दोषेण रा(आ)यरस सुरदेवस्स कामरूवगस्स दिण्णा, सो ममं गहेऊण रागिहगागतो. ततो हं सहदेव ! तुमंसि पवत्तिए कहिं पि सुरदेवेण शुलघरस्स सुमरमाणी वस्सइ कालस्स इहाऽऽणिया. थोवस्स य कालस्स सो ताहे सुरदेवो अप्पणो मम वा मंदभागयाए पाणेहिं विउत्तो. ततो हं परमदुक्खिया गिहे रतिं अविविदमाणी
30 इमीए धहिरयुद्धाए धालरूवेहिं सहिया उज्जाणमिहभागया सोगविणोयनिमित्तं. तुमं, प

१ 'णुपुव्वजो' शो० विना ॥ २ मित्तसिरि धणसिरीय कंभो उट्ठो सम्मत्तो शो० ॥ ३ मि पयिओ मि वेदो शो० ॥ ४ वत्तिअथो शो० ॥ ५ पओ पिच्छइ शो० विना ॥ ६ सहिं तु शो० विना ॥

मे दिट्ठो, इयाणिं धिहं लभिस्सामो-त्ति एणं कहेइ । अहं पिणं 'हुं हुं' ति करेमि । चित्तिं
च मया—कयमिमीए देवरनाडयं, तं पस्सामि ताव से परिणामं ति । सा य भणति—
वशामो गिहं ति । ततो पत्थिया मो वेदसामपुरमज्जेण । विम्बितो जणो पेच्छति मं
'को एु एसो देवरुवि?' ति । अइगतो मि वसुपालियगिहं ति । वणमाला कहेइ घर-
जणस्स—एस मे देवरो सहदेवो चिरपवसिओ दिट्ठो ति । तुहेण य घरजणेण अच्छेर-5
यमिव दिस्सहे । कयपायसोयस्स य सिणेहऽभंगं-सम्महण-पयंसण-सिण्हाणाणि वणमाला
करोइ सयं । सिणेहऽभंगगतस्स परिहियवत्थंस्स य चिरायमाणे वसुपालिए उवणीयं मे
भोयणं । भुत्तभोयणो य आसणगतो अच्छाति । आगओ वसुपालिओ । तेण मे कओ
पैणिवाओ दंसणेणेव । कहियं च से वणमालाए—ताय ! एस मे देवरो सहदेवो ति ।
सो भणति—सागयं ते ? ति । पुणो पुणो य मे पस्सति । तीए य भणिओ—ताय ! 'तुम्हे 10
चिरायह' ति भुत्तो सहदेवो. कहाऽवक्खेवो आसि ? ति । सो भणति—सुहु कयं जं भुत्तो,
मम पुण वक्खेवं सुणाहि—

कविलो राया भिगुणा नेमित्तिणा अण्णया भणिओ—राय ! कविला कप्पा सत्थका-
राण्णुमयलक्खणोववेया अहुभरहाहिवपिउभजा भविस्सति । रण्णा पुच्छिओ—कत्थ सो
होज्जा ? कहं वा नायवो ? ति । सो भणति—निमित्तवलेण भणामि—(मन्थाप्रम्-५६००) 15
जो फुल्लिगमुहं आसं दमेहिंति तं जाणसु. सो पुण गिरितडे संपयं अच्छति देव-
देवस्स गिहे । तं वयणं परिघेत्तुण महरिहवत्थाऽऽहरणा जे कुसला मणुस्सा ते भणिया—
को तं गिरितडाओ इहाणेज्जा अविजाणियं ? । तत्थ इंदसम्मेण इंदजालिएण पडिवणं—
अहं आणेमि तं तव नेमिच्चीकहियं जामाउगं ति । सो सपरिवारो गतो अज्ज बहुयस्स
कालस्स आगतो कहेइ राइणो—देव ! अहं गतो गिरितडं, दिट्ठो य मया सो पुहवितलैंति-20
लओ भणस्स अच्छेरयभूओ. विज्जासाहणववएसेण य निणीओ गामाओ पययकडयसंतिंए
य पएसे. विमाणं जंतमयं रत्तुपडिवदं विलइओ राओ. तवो णं गगणगमणसठियं निस्संदं
नेमो. विभाए च नाऊण 'हीरामि' ति पलाओ, महाजवो न सक्किओ गहेउं. इमो य
मे कालो परिभंगंताणं, ण य से सुत्ती वि लद्ध ति निवत्ता गो । तं एयमहं सोऊणं राया
विमणो 'कहं तस्स पडिवत्ती होज्ज ?' ति वियारेमाणो अच्छति. तस्स समीचे अहं आसि । 25
ऐसाऽवक्खेवो-त्ति तेण वणमालाए कहियं ।

तं च वयणं सोऊण मे चिता जाया—जातं इहं अच्छियदं ति । अवरत्तुके य वसुपा-
लियसमक्खं वणमाला ममं भणति—सहदेवसामि ! सकेह फुल्लिगमुहं आसं दमेऊणं ? ।
मया भणिया—आसं दट्ठूण तस्स पगती विण्णायए । वसुपालिएणं भणियं—पस्सह आसं

१. गणत्तस्स उम्महं शा० विना ॥ २. एयनियत्थस्स शा० ॥ ३. पणामो दंसणेण । क० शा० विना ॥
४. एति सुरदेवो शा० ॥ ५. एत्तं (मं) गलत्तिह शा० ॥ ६. मणुस्सअ शा० ॥ ७. उ० मे० विनाऽनन—एति.
यपए० ही २ शा० । एतियए य पए० क ३ गो ३ ॥ ८. से पडत्ती वि क ३ गो० ॥ ९. एमो व० शा० विना ॥

ततो सोमणे दिवसे पाणिग्गहणवेलाए आणिया मित्तसिरी सिरीसकुसुमसुकुमालसरीरा, सरससरहनेयणलोभणमुही, मुहकमलभूसणकसणतारकालंकियनयणजुयला । विहीय पाणिग्गहणे वित्ते उवट्टविया सोलस कोडीओ सत्थवाहेण । ततो रमामहे सह तीए सहुर-तरभासिणीए ।

- 5 तस्स य गिहस्स समीवे सोमस्स माहणस्स दइया सुनंदा नाम माहणी । तीसे पंचण्ह दारणाणं अणुमग्गजाया भगिणी धणसिरी नाम दारिया । मुत्तो य से एको, सो मेहावी लल्लो । ततो मे कहेइ मित्तसिरी—अज्जउत्त ! सोमस्स सुओ एस दारओ असत्तो वेयं पढिउं, तेण दुक्खियाणि माहणाणि । सक्केज्ज वो तिगिच्छं काउं जेण अज्जयणजोगो भवे ? । मया भणिया—तव पियनिमित्तं घत्तिस्सामि त्ति । ततो से मया कत्तरीए जीहा-
- 10 तंतु सिग्घयाए कसिणा छिण्णा, रोहणाणि से पउत्ताणि । ततो विसदवाणी संवुत्तो । दुडेहि य मे धणसिरी सहुमासवणसिरी विव रुविणी उवणीया—देव ! जीवाविया अम्हे दारयं तिगिच्छंतेहिं । सो य मे दारओ वेयं पाढिओ, थोवेण कालेण बहु गयं । ततो हं दोहिं वि मित्तसिरी-धणसिरीहिं सहिओ कीलमाणो वत्थ वसामि किंवि कालं ति ॥

॥ इति सिरिसंघदासगणिविरहए वसुदेवहिंडीए मित्त-सिरि-धणसिरिलंभो छट्ठो सम्मत्तो ॥

15

मित्तसिरी० ग्रन्थाग्रम्-१००-६. सर्वग्रन्थाग्रम्-५५७२-१५

सत्तमो कविलालंभो

- उप्पण्णवीसंभाण य सिं दोण्ह वि जणीणं कहिओ मे पुच्छंतीणं पभवो सच्छंदविहारो च । ततो परिओसविसप्पभाणसोभासमुदयाओ संवुत्ताओ । अण्णया च पयहिऊण निग्गतो 20 मि^३ गओ वेदसामपुरं । तत्थेव वहिया 'वीसमामि' त्ति उज्जाणमतितगतो । पत्तामि य त्तरुणजुवत्ति एव्वाए बुद्धाए दहरएहि य चेइरूवेहिं सहिं उव्वणह्णेरुक्कामिन् किं पि हियय-गयमत्त्यमणुर्वित्तंती लेप्पयजुवतिमिव निघलच्छी झायमौणी अचलइ । ततो सा ममं परसमाणी सहसा उट्ठिया, कंठे गहेऊण परुदिता—सहदेव ! वल्लह ! देवर ! कओ सि ? त्ति । ततो कुसु-मियाऽमोगच्छायासणित्तणस्स मे कहेइ रोवंती—इहं कविलस्स रण्णो महऽस्सपती 25 पिया मे वसुपालिओ नाम, तत्साहं दुहिया वणमाला णाम. सा हं पिण्णा कामरूवातो नरवइनिओएण कयाई दोषेण रा(आ)यरस सुरदेवस्स कामरूपगत्स दिण्णा, सो ममं गहेऊण सगिहमागतो. ततो हं सहदेव ! तुमंसि पवसिए कहिं पि सुरदेवेण कुलयरस सुमरमाणी कस्सइ कालस्स इहाऽऽणिया. थोवस्स य कालस्स सो तादे सुरदेवो अप्पणो मम था गंदभागयाए पाणेहिं विउत्तो. ततो हं परमदुक्खिया गिहे रतिं अविदमाणी 30 इमीए बहिरुट्ठाए थालरूवेहिं सहिया उज्जाणमिहमागया सोगविणोयनिमित्तं. तुमं च

१ 'पुप्पवजा' शो० विना ॥ २ मित्तसिरी धणसिरीय लंभो छट्ठो सम्मत्तो शो० ॥ ३ मि पियणो मि वेदं शो० ॥ ४ वित्तजंती शो० ॥ ५ णी विच्छइ शो० विना ॥ ६ यदि पुं शो० विना ॥

मे दिहो, इयाणिं धिदं लभिस्तामो-त्ति एवं कहेइ । अहं पिणं 'हुं हुं' ति करेति । पितियं च मया—कयनिमीए देववन्नाडयं, तं पस्तमि ताव से परिणामं ति । सा व भगति—वशामो गिहं ति । ततो पत्थिया मो वेदसामपुरमशेग । विम्हितो जणो पेच्छति मं 'को णु एसो देवरूवि ?' ति । अइगतो मि वसुपालियगिहं ति । वणमाला कहेइ घर-जणरस—एस मे देवरो सहदेवो चिरपवसिओ दिहो ति । तुट्ठेण य घरजणेण अच्छेर-५ यमिव दिस्तहे । कयपायसोयस्स य सिणेहऽज्जमंगं-सम्मदण-पधंसण-सिण्हाणाणि वणमाला कहेइ सयं । सिणेहऽज्जमंगत्तस्स परिहिंयवत्थंस्स य चिरायमाणे वसुपालिए चवणीयं मे भोयणं । सुत्तभोयणो य आसणगतो अच्छामि । आगओ वसुपालिओ । तेण मे कओ पैणियाओ दंसणेणेव । कहियं च से वणमालाए—ताय ! एस मे देवरो सहदेवो ति । सो भणति—सागयं ते ? ति । पुणो पुणो य मे पस्तति । तीए य भणिओ—ताय ! 'तुच्छे 10 चिरायह' ति सुत्तो सहदेवो । कहाऽवक्खेवो आसि ? ति । सो भणति—सुद्धु कयं जं भुत्तो, मम पुण वक्खेवं सुणाहि—

कविलो राया भिगुणा नेमितिणा अण्णया भणिओ—राय ! कविला कण्णा सत्थका-राऽणुमयलक्खणोववेया अब्भुभरहादिवपिठमज्जा भविस्सति । रण्णा पुच्छिओ—कत्थ सो होज्जा ? कहं वा नायवो ? ति । सो भणति—निमित्तप्रलेण भणामि—(मन्थापम्-५६००) 15 जो फुल्लिगमुहं आसं दमेहिति तं जाणसु । सो पुण गिरितडे संपयं अच्छत्तिं देव-देवस्स गिहे । तं वयणं परिपेत्तुण महरिहवत्थाऽऽहरणा जे कुसला मणुस्मा ते भणिया—को तं गिरितडाओ इहाणेज्जा अविजाणियं ? । तत्थ इंदसम्मणे इंदजालिएण पडिवणं—अहं आणेमि तं तव नेमिचीकहियं जामावगं ति । सो सपरिवारो गतो अज्ज वहुयस्स कालस्स आगतो कहेइ राइणो—देव ! अहं गतो गिरितडं, दिहो य मया सो पुहवितळंति-20 लज्जो मैणस्स अच्छेरयभूओ । विज्जासाहणववएसेण य निणीओ गामाओ पव्वयकडयसंतिंए य पएसे । विमाणं जंतमयं रज्जुपडिवद्धं विलइओ राओ । ततो णं गगणगमणसंठियं निस्संदं नेमो । विमाए च नाज्जण 'हीरामि' ति पलाओ, महाजवो न सक्किओ गहेउं, इमो य मे काळो परिभ्रमंताणं, ण य से सुत्ती वि लद्ध ति निवत्ता सो । तं एयमट्ठं सोऊणं राया विमणो 'कहं तस्स पडिवत्ती होज्ज ?' ति वियारेमाणो अच्छति । तस्स समीवे अहं आसि । 25 ऐसाऽवक्खेवो-त्ति तेण वणमालाए कहियं ।

तं च वयणं सोऊण मे बिंवा जाया—जातं इहं अछिउद्धं ति । अवरज्जुके य वसुपा-लियसमक्खं वणमाला मयं भणति—सहदेवसामि ! सकेह फुल्लिगमुहं आसं दमेऊणं ? । मया भणिया—आसं दट्ठूण तस्स पगती विण्णायए । वसुपालिएणं भणियं—पस्तह आसं

१ आगतस्स उम्महं शां० विना ॥ २ एयमियवस्स शां० ॥ ३ पयामो दंसणेण । कं शां० विना ॥ ४ ति सुरदेव० शां० ॥ ५ लसं(मं)गलतिलं शां० ॥ ६ मणुस्सजं शां० ॥ ७ उ० मे० विनाऽव्व—पति-पप० ही ३ शां० ॥ सियए य पप० क ३ गो ३ ॥ ८ से पडत्ती वि क ३ गो० ॥ ९ एमो वं शां० विना ॥

सच्छदेणं । विट्ठो य मया फुलिंगमुहो थालकुमुयपत्तरासिबण्णो, उक्किट्ठप्पमाणो, पण्णत्तरि
 अंगुलाणि ऊसिओ, अट्ठसयंगुलपरिणाहो, वत्तीसगुलिवयण्णो, आवत्तमुद्धो, पत्तयत्तुर वण्ण-
 कैस-त्तर-सठाण-णयण-जंघो, अतितेयस्सियाए अणारोहणीओ । तं दट्ठण य मया भणिओ—
 सक्का आसं दमेऊण वि । वंसुपालितो भणति—रण्णा पुव सदिट्ठो मि—जो इच्छति आसं
 ५ दमेऊण तस्स विरारुह कामओ. दमियं च मम निवेदेसुं त्ति. तं संदिमह जं एत्थं कायव्वं ।
 मया से वत्तिविहाण सदिट्ठ, कुंचमुहीओ संकला पडिपद्धाओ 'सूईओ चत्तारि कारह' ति ।
 तेण जहासदिट्ठ वय्यं । अहं पि कयमंगलो फुलिंगमुहममिरुद्धो । सूईओ सकलिय पद्दा-
 णस्स चउसु अगेसु सन्निवेसियाओ । जओ पडिउमिच्छति ततो सूतीपडिपेल्लिओ ठाति ।
 उद्धाओ निवारिज्ज, न य से सेयं होति । ततो ठाउं इच्छति, तं वहिउमारद्धो । राया
 १० अवलोयणगतो पस्सति । वायगजणो य सिक्काकुमलो विन्दिओ य पस्सति साहुण्णार-
 मुहलो । तओ मया तोसिओ य राया, दमिओ फुलिंगमुहो । इंदसम्मो य पस्सिऊण ममं
 पडिओ पाएसु—उमह जं अहेहिं तुम्हं भवियव्वं अयाणमाणेहिं चेट्ठियं गिरित्ठे ।

ततो सोहणे दिवसे कविला रायकण्णा दिक्खिया, अहं च । उवणीया य मे समीवं
 कणगसुवोयतिम्मिया विव देवया, निव्वयणिज्जमणोहरत्तरीरा, सरयपत्ताहियसंकोमलकंस-
 १५ उवयणा । तओ हुओ विहिणा हुयासणो पुरोहिण्ण । गाहिओ मि पाणि कविलाए राय-
 वरकण्णाए कविलेण । ततो मे परमपरितोसविसप्पियनयणजुयलेण पपक्खिणीकओ जलण-
 देवो, छ्वा लायंजलीओ । उवणीया वत्तीस कोडीओ विलिण्ण कविलेण । धुवदंतणसुम-
 णसो य कविलाय सह मुदितो वसामि कविलरायगिहे । तस्स य सुओ अंसुमंतो नाग
 कुमारो, सो न सेवति विणीओ । गाहेमि णं कलासु विसेस । कविलासुणपठिरत्तस्स
 २० निरुत्सुयस्स य मे ववत्ति कालो । जणेमि णं तत्थ ह कविलं नाम कुमार ॥

॥ इति सिरिसंधदासगणिविरहए वंसुदेवहिंदीए
 कविल(ला)लंभो सत्तमो सम्मत्तो ॥

कविलाए मन्त्र्याग्रम्—श्लोक ६३ अ० १७. सयंप्रन्थाग्रम्—श्लोक ५६३६

